Gemeente Amsterdam



Jaarverslag 2022

Dit is een publicatie van de Gemeente Amsterdam
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam
www.amsterdam.nl

Vormgeving: OBT, Den Haag
Fotografie: Fotobank Gemeente Amsterdam

Datum: 26 april 2023

Overzicht prioriteiten stadsdelen

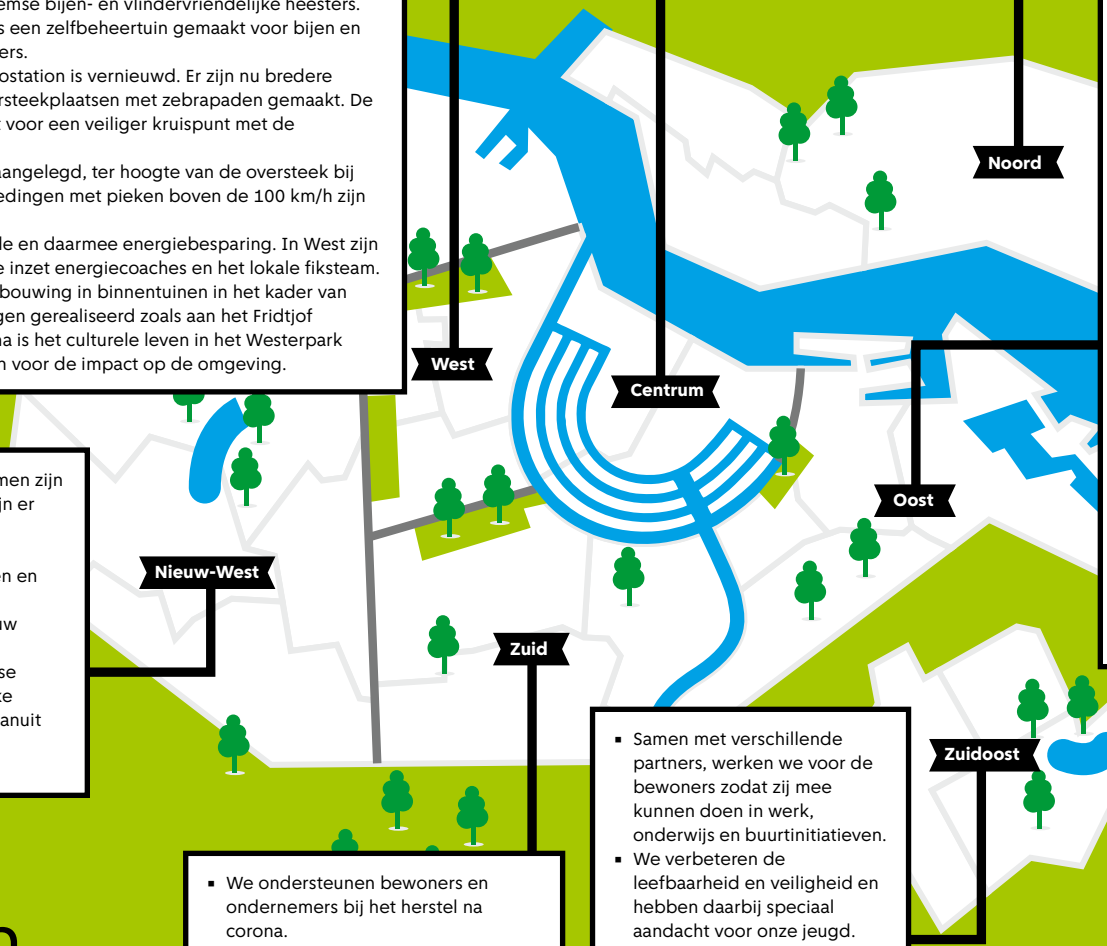

- We zijn doorgegaan met onze buurtgerichte armoede-aanpak en het geven van voorlichting, informatie en advies over maatregelen en voorzieningen ten aanzien van het tegengaan van armoede en eenzaamheid. We hebben ten aanzien van het tegengaan van sociale uitsluiting onder andere gewerkt aan het bevorderen van de veiligheid van de LHBTIQ+ gemeenschap in West.
- We hebben samen met bewoners gewerkt aan schone, groene en verkeersveilige straten:
  - Een groot deel van de Kinkerstraat is vernieuwd, o.a. de voetpaden en fietsstroken zijn verbreed. Er zijn extra bomen geplant en de maximumsnelheid voor tram en auto is teruggebracht naar 30 km/h. Tramhaltes zijn toegankelijker gemaakt voor mensen met een beperking.
  - Op de hoek Willem de Zwijgerlaan - Admiraal de Ruijterweg zijn 2 velden natuurvriendelijk gemaakt met verwilderingsbollen en bijen- en vlinderplanten. Bij de Louise de Colignystraat is een veld omgevormd tot zelfbeheertuin met inheemse bijen- en vlindervriendelijke heesters. Op de hoek Leeuwendalersweg – Hofwijckstraat is een zelfbeheertuin gemaakt voor bijen en vlinders met droogtebestendige planten en heesters.
  - De Bos en Lommerweg tussen de A10 en het metrostation is vernieuwd. Er zijn nu bredere stoepen en fietspaden in asfalt en verhoogde oversteekplaatsen met zebrapaden gemaakt. De bus- en tramhalte bij het metrostation is verplaatst voor een veiliger kruispunt met de Leeuwendalersweg.
  - In de Transformatorweg zijn verhoogde plateaus aangelegd, ter hoogte van de oversteek bij voetbalclub SDZ en de bushaltes. Snelheidsovertredingen met pieken boven de 100 km/h zijn sindsdien niet meer gemeten.
- Het jaar 2022 stond in het teken van energiearmoede en daarmee energiebesparing. In West zijn honderden huishoudens geholpen met advies en de inzet energiecoaches en het lokale fiksteam. We hebben verder ingezet op het beperken van bebouwing in binnentuinen in het kader van klimaatadaptatie en leefbaarheid. Er werden woningen gerealiseerd zoals aan het Fridtjof Nansenhof, Westerpark en de Houthavens. Na Corona is het culturele leven in het Westerpark weer opgebloeid waarbij we oog hebben gehouden voor de impact op de omgeving.

- Aanpak binnenstad: voorzien in een verandering van de binnenstad waarin het aanbod (horeca, winkels, openbare ruimte, kunst, cultuur, etc.) zoveel mogelijk op Amsterdammers en mensen uit de regio is gericht, maar bezoekers welkom zijn.

- Op diverse plekken in Noord is geïnvesteerd in infrastructuur en openbare ruimte. Hierdoor heeft de bereikbaarheid een duidelijke impuls gekregen en kunnen bewoners gebruik maken van een kwalitatief betere openbare ruimte.
- Vooral in de ontwikkelbuurten en op het Buikslotermeerplein is er de nodige aandacht besteed aan het verbeteren van maatschappelijke- en culturele voorzieningen. Programmering is op verschillende plekken geïntensiveerd.
- Door in heel Noord te investeren in groen en pleinen is er meer ruimte ontstaan voor ontmoeting en ontspanning.

- Er is gestart met de integrale aanpak Dapperbuurt. Een van de successen hiervan is het Dapperhuis. Met het Dapperhuis is een nieuwe ruimte gecreëerd in de Dapperbuurt waar bewoners en organisaties elkaar kunnen ontmoeten en waar activiteiten voor- en door verschillende doelgroepen worden georganiseerd.
- Door de integrale aanpak Samen voor de Pampuslaan zijn verschillende resultaten gerealiseerd waaronder:
  - Start buurtnetwerk Pampuslaan door Pampusscan, Meetups en netwerkbijeenkomsten met bewoners en andere partners.
  - Opening buurtlocatie Pampuslaan 12 en daar gestart met activiteiten voor jongeren en volwassenen
  - Jongeren Pampuslaan organiseren Sint-Maarten voor kinderen van de buurt, helpen mee met organisatie Sinterklaasintocht, organiseren een kerstdiner met buurtbewoners en bieden activiteiten aan op de straatdag samen met ondernemers.
  - Samen voor Pampus evenementen in juni en december met allerlei activiteiten door de nieuwe ondernemersvereniging Pampuslaan.
- Participatie Sumatraplantsoen: Een door de buurt gedragen en mede ontworpen definitief ontwerp voor het nieuwe Sumatraplantsoen. Naast een door de bewoners gedragen ontwerp voor het Sumatraplantsoen, is ook de betrokkenheid van bewoners bij het Sumatraplantsoen vergroot. We zien meer verbindingen tussen de bewoners. Het grote draagvlak door deze manier van participatie komt mede tot uiting in het feit dat er geen bezwaren zijn ingediend tegen het verzoek om bomen te kappen.

- Samen met de directies Economie en Werk en Inkomen zijn er ondernemersverenigingen van start gegaan en zijn er matches tot stand gebracht tussen werkzoekenden (waaronder jongeren) en werkgevers.
- In veel buurten heeft er vergroening plaatsgevonden en zijn er nieuwe woningen bij gekomen die deels zijn toegewezen aan jongere woningzoekenden uit Nieuw West.
- In Nieuw West scoren veel bewoners lager op diverse indicatoren waardoor ongelijk investeren voor gelijke kansen noodzakelijk is; in de verdere planvorming vanuit het nationaal programma Samen Nieuw West is kansengelijkheid een van de belangrijke pijlers.

- We ondersteunen bewoners en ondernemers bij het herstel na corona.
- Samen met bewoners en ondernemers werken we aan schoon, groen en duurzaam voor leefbare buurten.
- We versterken onze kwetsbare bewoners en geven aandacht aan de ingewikkelde en gestapelde problemen in de buurten, waaronder de Diamant- en Marathonbuurt.

- Samen met verschillende partners, werken we voor de bewoners zodat zij mee kunnen doen in werk, onderwijs en buurtinitiatieven.
- We verbeteren de leefbaarheid en veiligheid en hebben daarbij speciaal aandacht voor onze jeugd.
- We realiseren sport- en jongerenvoorzieningen in de wijk en starten een eerste Wijk Actie Team in Venserpolder
- Ontwikkelbuurten: We verbinden het werk rond fysiek, economie en sociaal met elkaar.

- Na de fusie tussen Weesp en Amsterdam is de bestuurscommissie van stadsgebied Weesp gestart en heeft zijn eigen Dagelijks Bestuur gekozen, dat zorgt voor nabijheid van bestuur in Weesp en Driemond.
- De Buurtkamer Aetsveld is geopend, een ontmoetingspunt door en voor bewoners, in een vergrijsde woonwijk met weinig voorzieningen.
- Meer ruimte voor natuur en biodiversiteit: 15 nieuwe wilde-bloemenstroken, drie bermen voortaan ecologisch beheerd, 100 nestkasten opgehangen en 50 geveltuinen aangelegd.

Inkomsten

Waar komt het vandaan?

€ 3.839,6 miljoen
Inkomsten binnen de gemeente

+

€ 3.761,7 miljoen
Inkomsten uit het Rijk

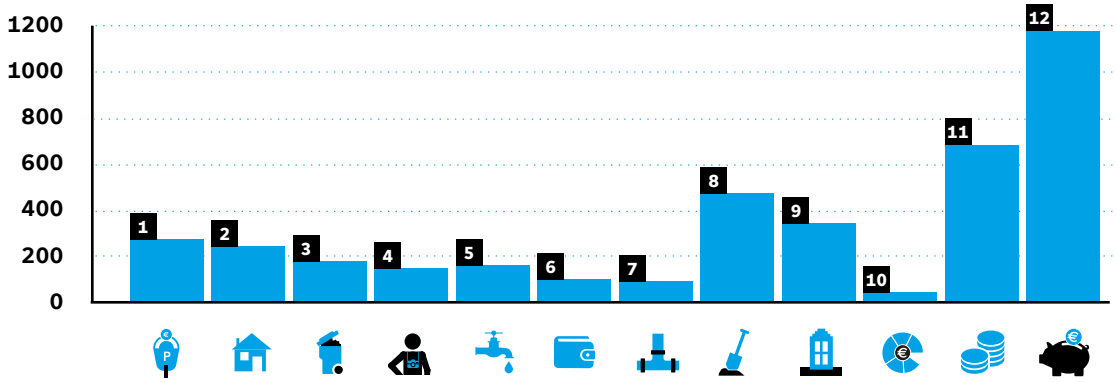

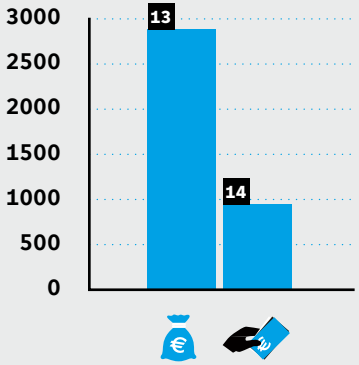

Lokale heffingen — € 1.149,3 miljoen

1	Parkeergelden	€ 266,5 miljoen
2	OZB	€ 235,6 miljoen
3	Afvalstoffen-heffing	€ 172,3 miljoen
4	Toeristenbelasting	€ 139,4 miljoen
5	Drinkwater	€ 156,3 miljoen
6	Leges	€ 94,0 miljoen
7	Rioolheffing	€ 85,1 miljoen

Andere inkomstenbronnen — € 2.690,3 miljoen

8	Grondopbrengsten en winstnemingen	€ 466,1 miljoen
9	Erfpacht	€ 337,1 miljoen
10	Dividend	€ 36,6 miljoen
11	Overig	€ 677,6 miljoen
12	Onttrekkingen aan reserves	€ 1.172,8 miljoen

Inkomsten uit het Rijk — € 3.761,6 miljoen

13	Gemeentefonds	€ 2.846,9 miljoen
14	Specifieke uitkeringen	€ 914,7 miljoen

Wat is het resultaat?

Inkomsten	€ 7.601,3 miljoen
Uitgaven	€ 7.404,8 miljoen
Resultaat	€ 196,5 miljoen



Inkomsten TOTAAL

€ 7.601,3 miljoen

Uitgaven

Waar gaat het naar toe?

€ 7.404,8 miljoen

De gemeente Amsterdam heeft de grootste gemeentebegroting van Nederland. De begroting geeft een beeld van de inkomsten en uitgaven van de gemeente Amsterdam. Zo is inzichtelijk waar onze inkomsten vandaan komen en waar we deze weer aan uitgeven. Hiervoor wordt het geld verdeeld over acht beleidsprogramma's. Deze programma's lichten we verder toe in hoofdstuk 3 van de begroting, waar we per programma-onderdeel onder andere ingaan op de belangrijkste ontwikkelingen, de beoogde resultaten en de financiële toelichtingen.

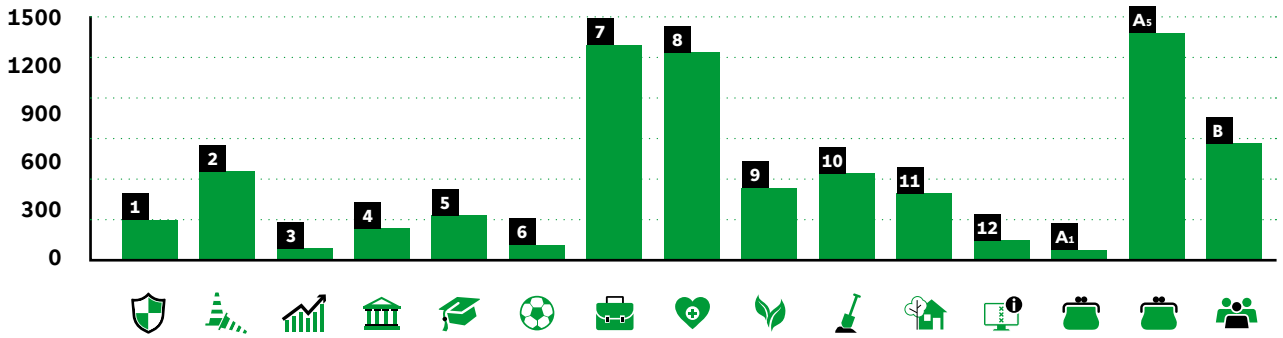

1	Veiligheid	€ 236,7 miljoen
2	Verkeer vervoer en waterstaat	€ 521,7 miljoen
3	Economie	€ 64,4 miljoen
4	Kunst, cultuur en erfgoed	€ 184,0 miljoen
5	Onderwijs	€ 262,8 miljoen
6	Sport	€ 87,8 miljoen
7	Werk, inkomen en participatie	€ 1.270,7 miljoen
8	Volksgezondheid, jeugd en zorg	€ 1.229,1 miljoen
9	Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	€ 443,9 miljoen
10	Grond	€ 521,0 miljoen
11	Wonen en groen	€ 403,9 miljoen
12	Moderne open overheid	€ 113,7 miljoen
A1	A.1 - A.4 O.a. gemeentefonds, belastingen	€ 57,3 miljoen
A5	A.5 Toevoegingen aan reserves	€ 1.308,5 miljoen
B	B. Bestuur en organisatie	€ 699,4 miljoen



Uitgaven TOTAAL

€ 7.404,8 miljoen

Inhoudsopgave

Voorwoord 7

Leeswijzer 9

1. Bestuurlijke hoofdlijnen 12

2. Financiële hoofdlijnen 19

3. Programma's 29

3.1 Veiligheid 30
3.2 Verkeer, vervoer en waterstaat 44
3.3 Economie 68
3.4 Kunst, cultuur en erfgoed 79
3.5 Onderwijs 93
3.6 Sport 103
3.7 Werk, inkomen en participatie 111
3.8 Volksgezondheid, jeugd en zorg 130
3.9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening 159
3.10 Grond 191
3.11 Wonen en groen 201
3.12 Moderne open overheid 225
3.A Algemene dekkingsmiddelen 237
3.B Bestuur en organisatie 248

4. Verplichte paragrafen 259

4.1 Bedrijfsvoering 260
4.2 Openbaarheid (Wet open overheid) 273
4.3 Financiering 275
4.4 Grondbeleid 284
4.5 Lokale heffingen 296
4.6 Onderhoud kapitaalgoederen 302
4.7 Verbonden partijen 318
4.8 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 325
4.9 Investeringsparagraaf 330

5. Voortgang aanbevelingen van de rekeningencommissie en ACAM 336

6. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 342

6.1 Waarderingsgrondslagen voor activa en passiva 343
6.2 Grondslagen van resultaatbepaling 347

7. Overzicht baten en lasten per programma(onderdeel) 350

7.1 Overzicht baten en lasten per programma 351
7.2 Overzicht baten en lasten per programmaonderdeel 353
7.3 Overzicht incidentele baten en lasten 361
7.4 Taakveldenrealisatie 364
7.5 Doelenrealisatie 368
7.6 Brugstaat 376

8. Balans 382

8.1 Balans met toelichting 383
8.2 Verloopstaat reserves 404
8.3 Verloopstaat voorzieningen 417
8.4 Verloopstaat ontvangen doeluitkeringen 424
8.5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen 427
8.6 Kasstroomoverzicht 429

9. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage) 433

10. Verantwoordingsinformatie Wet Normering Topinkomens (WNT) 467

11. Afkortingen- en begrippenlijst 470

12. Controleverklaring accountant 480

Voorwoord

Beste Amsterdammer,

In het jaarverslag legt het college verantwoording af over de uitvoering van het beleid dat in de begroting voor 2022 is vastgesteld. Het jaar 2022 begon in een lockdown. De inzet voor de begroting was Amsterdam uit de crisis investeren. Er is voor zo'n 800 miljoen geïnvesteerd in onder andere scholen, sportfaciliteiten, speeltuinen, parken, buurthuizen, kunst- en cultuurvoorzieningen, infrastructuur, noodzakelijk onderhoud aan de stad en de energietransitie. Dit is het eerste jaarverslag van het nieuwe college.

Op het moment dat de lockdown voorbij was en alles weer van het slot ging, kregen we te maken met nieuwe onzekerheden door de inval van Rusland in Oekraïne. Hoge inflatie met forse stijging van lonen en prijzen, stijgende rentes en vooral de sterke stijging van energieprijzen was voor iedereen merkbaar.

Het college heeft hierop ingespeeld door Amsterdammers die het echt nodig hebben te ondersteunen. Stadspashouders kregen eenmalig extra Kindtegoed bestemd voor onder andere kleding en schoolspullen. Maatschappelijke organisaties in de stad die -kinderen in- minimahuishoudens ondersteunen, hebben extra subsidie gekregen. Het Rode Kruis en Human Aid Now ondersteunden wekelijks 6.500 mensen met voedselsteun, geholpen door particuliere fondsen en initiatieven in de wijken. De gemeente droeg voor ongeveer 50 procent bij aan de kosten.

Ook is er € 20 miljoen vrijgemaakt voor noodsteun aan sportverenigingen, culturele instellingen, maatschappelijke organisaties en MKB'ers die in de problemen dreigden te komen door de hoge energieprijzen. Fix- en coachteams zijn buurt voor buurt bij ondernemers langs gegaan om met kleine ingrepen panden te verduurzamen. Voor micro-MKB'ers is geld vrijgemaakt voor directe compensatie. Als tegemoetkoming voor de gestegen energielasten ontvingen 88.000 minimahuishoudens een energie-toeslag.

Naast kansengelijkheid is ook de woningbouw een prioriteit van het college. In 2022 zijn we begonnen met de bouw van 8.401 woningen en zijn diverse bouwplannen vastgesteld in de aandachtsgebieden Noord, Zuidoost en Nieuw-West. De ambitie om jaarlijks 7.500 woningen te bouwen is in 2022 ruimschoots behaald, maar de marktomstandigheden zijn fors verslechterd door hogere rentes, hogere bouwprijzen, tekort aan materieel en personeel. Met het Rijk zijn afspraken gemaakt over schaal-spronginvesteringen in het openbaar vervoer, die nodig zijn voor de toekomstige woningbouw en bereikbaarheid van de regio.

Afgelopen jaar is ook de opkoopbescherming ingevoerd: een zelfbewoningsplicht voor koopwoningen met een WOZ-waarde tot € 512.000, en is de nieuwe leegstand-verordening van kracht gegaan waarmee we leegstand daadkrachtiger kunnen aanpakken. Om starters en mensen die het hardst een (andere) woning nodig hebben een betere kans te geven op de woningmarkt, is de verdeling van sociale woonruimte herzien.

Het college is ook gestart met het isolatieoffensief waarbij we bewoners en woningeigenaren stimuleren en begeleiden om structureel energie te besparen door hun woningen te verduurzamen. Dit doen we onder andere door de inzet van de energie bespaarservice, de fixbrigade en door te helpen via toeslagen. Het isolatie-offensief draagt ook bij aan het bestrijden van de energiearmoede door een lagere energierekening voor bewoners.

Ondanks de gevolgen van gestegen rentes en oplopende kosten, laat het jaarverslag een positief rekeningresultaat van € 196,5 miljoen zien. Dat komt vooral doordat het toerisme sneller aantrok dan verwacht na het einde van de lockdowns, er minder geld aan personeelskosten is uitgegeven omdat vacatures moeilijker worden vervuld en we vanuit het Rijk compensatie kregen vanwege corona. Het overgebleven geld gaat naar de algemene reserve, zodat deze reserve weer kan aangroeien naar het oude niveau van voor de coronapandemie. Belangrijk om financiële tegenvallers in de toekomst op te kunnen vangen.

De structurele financiën van de stad laten over de komende jaren een zorgelijk beeld zien. Met structureel geld kan de gemeente investeringen en maatregelen nemen voor de lange termijn. Het Rijk is van plan om de manier waarop gemeenten gefinancierd worden vanaf 2026 te veranderen. Hierdoor bewegen de gemeente inkomsten niet meer mee met de uitgaven van het Rijk waardoor we de komende jaren tientallen miljoenen minder uit het gemeentefonds ontvangen. Het Rijk heeft nog geen nieuwe regeling bekend gemaakt om de dreigende tekorten bij de gemeenten op te lossen. Gestegen rentes en kosten maken dit beeld nog zorgelijker. Daarom zijn passende

maatregelen voor de lange termijn nodig en zullen we de komende periode keuzes moeten maken om de stadsfinanciën ook in de toekomst gezond te houden.

In de Bestuurlijke Hoofdlijnen kunt u lezen wat er nog meer gebeurd is om onze stad sociaal, duurzaam, leefbaar en veilig te houden.

Met vriendelijke groet,

Hester van Buren
Wethouder Financiën

Leeswijzer

Dit is het jaarverslag van de gemeente Amsterdam. Het boekwerk is geheel digitaal gepubliceerd. Onverplichte delen van het boekwerk zijn niet in het jaarverslag opgenomen, maar worden als bijlage gepubliceerd. In deze leeswijzer benoemen we kort alle onderdelen van het jaarverslag en geven we aan welke onderdelen als bijlage zijn gepubliceerd.

Hoofdlijnen

Dit onderdeel beschrijft de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen over het jaar 2022. Hierin staan de belangrijkste ontwikkelingen voor de gemeente Amsterdam in 2022 en het rekeningresultaat.

Programma's

Het hoofdstuk Programma's is opgebouwd uit twaalf programma's, het overzicht Algemene dekkingsmiddelen en het overzicht Bestuur en organisatie. Elk programma heeft een inleiding met infographics, die de belangrijkste resultaten over het afgelopen jaar weergeven. Een infographic is een grafische weergave van informatie over een bepaald onderwerp, bestaande uit tekst en beeldmateriaal. De inleidingen van de twaalf programma's samen vormen een samenvatting van het jaarverslag.

Elk programma bestaat uit programmaonderdelen. Per programmaonderdeel zijn onder andere de belangrijkste ontwikkelingen die in 2022 plaatsvonden, de behaalde doelen en activiteiten en de financiële realisatie beschreven. Verder worden de verbonden partijen genoemd die zijn ingeschakeld om doelen te behalen en is er aandacht voor de reserves, de risico's en beheersmaatregelen, de geldende beleidskaders en de subsidies van betekenis.

Verplichte paragrafen

Artikel 9 lid 2 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) noemt de paragrafen die gemeenten verplicht moeten opnemen in het jaarverslag. Het gaat hier om de paragrafen Bedrijfsvoering (inclusief duurzaamheid), Openbaarheid (Wet open overheid), Financiering, Grondbeleid, Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Verbonden partijen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing en de Investeringsparagraaf.

Voortgang aanbevelingen van de rekeningencommissie en ACAM

Ook is de paragraaf Voortgang aanbevelingen rekeningencommissie en ACAM opgenomen. Deze paragraaf geeft een stand van zaken van de aanbevelingen waarvan we in de Najaarsnota 2022 aangaven dat we er in het Jaarverslag 2022 opnieuw over rapporteren. Net als bij de Najaarsnota 2022 zullen we in dit hoofdstuk alleen een overzicht opnemen met de stand van zaken per openstaande aanbeveling.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Dit hoofdstuk weergeeft de algemene grondslagen die worden gebruikt voor het opstellen van het jaarverslag.

Overzicht van baten en lasten

In dit overzicht staat per programma en programmaonderdeel een overzicht van de baten en lasten. Daarnaast zijn onder dit hoofdstuk ook opgenomen de incidentele baten en lasten, doelenrealisatie en de taakveldenrealisatie over 2022. Ook is een zogenoemde brugstaat opgenomen. Het doel van de brugstaat is om de raad een aaneengesloten beeld te verschaffen van de budgettaire ontwikkeling gedurende een jaar.

Balans met toelichting

De belangrijkste ontwikkelingen in de balansposten gedurende 2022 worden in dit hoofdstuk toegelicht. De geconsolideerde balans en de bijbehorende toelichting zijn opgesteld volgens de verslaggevingsrichtlijnen uit het BBV.

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)

De gemeente moet elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze specifieke uitkeringen heeft besteed. Deze verantwoording leggen we af in de SiSa-bijlage in het jaarverslag.

Verantwoordingsinformatie Wet Normering Topinkomens (WNT)

Dit hoofdstuk geeft inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen weer, volgens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Afkortingen- en begrippenlijst

Deze lijst verklaart de afkortingen en lastige begrippen die in het jaarverslag worden gebruikt.

Controleverklaring accountant

Het Jaarverslag 2022 sluit af met de controleverklaring van de accountant.

Overige paragrafen (bijlage)

In dit onderdeel komen specifieke onderwerpen aan bod die niet verplicht zijn om als paragraaf op te nemen in het jaarverslag, maar die we wel nader toe willen lichten. Het gaat om de volgende onderwerpen: Het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF), Kengetallen, Subsidies en Frictiekosten. Zoals in de inleiding aangegeven, hebben we deze (onverplichte) paragrafen opgenomen in een bijlage.

1



1 Bestuurlijke hoofdlijnen

Op 23 maart 2022 werd een nieuwe gemeenteraad geïnstalleerd en op 1 juni startte een nieuw college. Het nieuwe college (PvdA, GroenLinks en D66) heeft zijn ambities vastgelegd in het Amsterdams Akkoord. Dit jaarverslag gaat dus voor een deel over de vorige collegeperiode en voor een deel over de nieuwe collegeperiode.

Tegelijk met de gemeenteraadsverkiezingen hebben de inwoners van Amsterdam ook nieuwe stadsdeelcommissies gekozen. De gemeenteraad heeft vervolgens in alle stadsdelen een nieuw dagelijks bestuur benoemd. De stadsdeelcommissies hebben de gemeenteraad hierin geadviseerd.

In 2022 werd Weesp onderdeel van Amsterdam. Het dagelijks bestuur van het stadsgebied Weesp is niet door gemeenteraad gekozen. De bestuurscommissie van Weesp heeft uit haar midden zelf een dagelijks bestuur gekozen.

Einde van coronapandemie, nieuwe crises dienen zich aan

Toen 2022 begon, zaten we nog in een lockdown. Op het moment dat alles weer van het slot ging, brachten geopolitieke ontwikkelingen nieuwe onzekerheid. Rusland viel Oekraïne binnen met alle gevolgen van dien. In de eerste plaats het verschrikkelijke leed dat Oekraïners wordt aangedaan. Een ander gevolg was de sterke stijging van energieprijzen, die voor iedereen merkbaar was. Het college heeft hierop ingespeeld door € 20 miljoen vrij te maken voor noodsteun aan sportverenigingen, culturele instellingen, maatschappelijke organisaties en MKB'ers die in de problemen dreigden te komen door de hoge energieprijzen. Fix- en coachteams gingen buurt voor buurt bij ondernemers langs om met kleine ingrepen panden te verduurzamen. Voor micro-MKB'ers (2 tot 10 werknemers) is budget vrijgemaakt voor directe compensatie.

Het regionale actienetwerk 15 procent GasTerug is gestart. Samen met andere betrokken overheden, instellingen, bedrijven en bewonersinitiatieven hebben we concrete maatregelen genomen om bewoners én ondernemers te helpen nog dit stookseizoen hun rekening te verlagen en hun energieverbruik structureel terug te brengen. De doelstelling van 15 procent minder gasverbruik in 2022 in de Metropoolregio Amsterdam is gehaald. De 15 procent GasTerug-campagne heeft de gerenommeerde Bloomberg award gewonnen.

Voor de sport heeft de gemeente de regeling 'Sterke Sportclubs' in het leven geroepen. De subsidieregeling is erop gericht om sportclubs te helpen die, mede door corona, te maken hebben met teruglopende ledenaantallen en inkomsten. Sportaanbieders kunnen met de regeling investeren in het versterken van hun organisatie, bijvoorbeeld door in te zetten op behoud van vrijwilligers. Er is een start gemaakt met de Amsterdamse Voetbalagenda om het tij te keren bij veel zwakke verenigingen.

Ook voor de cultuursector zijn de gevolgen van de coronacrisis nog steeds merkbaar, zeker in combinatie met de energiecrisis en de krappe arbeidsmarkt. Om de sector te helpen wendbaarder en weerbaarder te worden, begon de gemeente de werkgroep cultuur & corona, waarin grote en kleine, gesubsidieerde en niet gesubsidieerde instellingen en ook makers zitting hebben. Zij brengen in februari 2023 advies uit.

Mede door de oorlog is ook de bouwmarkt in 2022 duidelijk veranderd. Er is sprake van sterk stijgende bouwkosten, stijgende rente en schaarste aan materialen en personeel. Dit heeft gevolgen voor bouw- en infraprojecten. Het is onzeker hoe de markt zich verder ontwikkelt.

Door fors gestegen energiekosten en inflatie kwam het besteedbaar inkomen van grote groepen Amsterdammers in 2022 steeds meer onder druk te staan. In 2022 meldden schuldeisers bijna 40 procent meer betalingsachterstanden bij Amsterdammers dan in 2021. Als tegemoetkoming voor de gestegen energielasten ontvingen 88.000 minimahuishoudens een energietoeslag van € 1.800. Eind 2022 hebben we een aantal gerichte (eenmalige of tijdelijke) extra inkomensondersteunende maatregelen genomen om Amsterdammers in hun bestaanszekerheid te ondersteunen. Zo kregen Stadspashouders eenmalig extra Kindtegoed. Ook kregen maatschappelijke organisaties in de stad die minima(kinderen) ondersteunen incidenteel extra subsidie. Het Rode Kruis en Human Aid Now ondersteunden wekelijks 6.500 mensen met voedselsteun, geholpen door particuliere fondsen en initiatieven in de wijken. De gemeente droeg voor ongeveer 50 procent bij aan de kosten.

De coronacrisis heeft de kansenongelijkheid in de stad verder verdiept. Leerlingen liepen leerachterstanden op en we zagen ook dat jongeren meer last hebben van gevoelens van eenzaamheid en somberheid. Om deze trend tegen te gaan hebben we extra eigen middelen en middelen van het Rijk, zoals van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), ingezet. We ondersteunden scholen en kinderopvang die dat het hardst nodig hebben met speciale programma's en subsidieregelingen gericht op individuele begeleiding en ondersteuning van kinderen en hun ouders.
Zo intensiveerden we het naschools aanbod aan talentontwikkeling om kansengelijkheid te vergroten. In 2022 zijn hiervoor 5 pilots gestart, waar meer dan 2.000 kinderen aan meedoen, die circa 6 uur naschools aanbod per week krijgen. We hebben ook de zorgstructuren in en om school versterkt, zodat kinderen met sociaal-emotionele problemen sneller passende ondersteuning krijgen. In 2022 zijn onder andere in 7 wijken voor 16 scholen aanjagers aangesteld om de scholen beter op het zorg- en hulpaanbod aan te sluiten. In het voortgezet onderwijs hebben we ingezet op extra jongerenwerk op scholen.

Na de lockdown konden in 2022 evenementen als Koningsdag, Pride en ADE gelukkig weer plaatsvinden. Het einde van de lockdowns betekende ook iets anders: de terugkeer van binnenlandse en buitenlandse bezoekers aan Amsterdam. Halverwege 2022 lieten prognoses zien dat de aantallen alweer richting die van voor de corona-pandemie gingen. Daarmee werden signaalwaarden uit de Verordening op Toerisme in Balans gehaald en de opdracht in de Verordening is dat het stadsbestuur dan met maatregelen komt. In december zijn de Visie op de Bezoekerseconomie 2035 en bijbehorende maatregelen door de gemeenteraad vastgesteld.

Door de oorlog in Oekraïne zijn veel mensen uit die regio gevlucht. Amsterdam heeft aan ontheemden opvang geboden en doet dat nog steeds. In 2022 kwamen 6.000 mensen uit Oekraïne naar Amsterdam. Daarvan verbleven er 2.400 in de gemeentelijke opvang. Via de jeugdgezondheidszorg en maatschappelijke geestelijke gezondheidszorg is ondersteuning geboden aan Oekraïners. Samen met de buurtteams hebben we ons ingezet om Oekraïense gezinnen te helpen om gezondheidsproblemen te voorkomen of te verkleinen. Door de oorlog is ook het aantal klassen met nieuwkomers sterk gestegen in vergelijking met 2021. Op 1 december 2022 volgden in Amsterdam circa 1.000 kinderen in het primair onderwijs en 1.400 in het voorgezet onderwijs een vorm van nieuwkomersonderwijs.

Solidaire stad met kansen voor iedereen

Kansengelijkheid is een prioriteit van het college. We investeren in de kansen van iedereen en vooral van degenen die het hardste nodig hebben. Een aantal buurten in Amsterdam kent hardnekkige en samenhangende problemen. Het doel van de Masterplannen Nieuw-West, Zuidoost en Aanpak Noord is om het perspectief van bewoners, en vooral jongeren, structureel te verbeteren. In Zuidoost, Nieuw-West en Noord werken we door een langjarige integrale aanpak aan verbetering van de kwaliteit van het bestaan van de inwoners. Samen met bewoners, het Rijk en partners als de corporaties, de scholen, de politie, de bedrijven, de zorg. Voor en door de bewoners.

In 2022 hebben we veel gedaan om de kansengelijkheid in het onderwijs te vergroten. We investeerden in de spelinloop en de voorschool om kinderen zo vroeg mogelijk kansen te bieden. Met de Kansenaanpakken primair onderwijs en voortgezet onderwijs ondersteunden we circa 24.000 kinderen en 2.600 kinderen hebben deelgenomen aan de zomerscholen. Andere maatregelen om de kansengelijkheid te vergroten zijn onder andere de Brede Brugklas Bonus, High Dose Tutoring (6 scholen, 90 leerlingen in 2022) en de 10 Amsterdamse Familiescholen, die hulp bieden aan het hele gezin.

In het basisonderwijs is in 2022 het lerarentekort toegenomen van 15,3 procent in oktober 2021 naar 16,8 procent in oktober 2022. In de Taskforce aanpak lerarentekort werkt de gemeente samen met het onderwijs om het tekort terug te dringen. Daarvoor nemen we maatregelen om leraren te werven en te behouden voor de stad. Om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen, blijft het uitgangspunt dat er een bevoegde leraar voor de klas moet staan.

Op 1 maart 2022 zijn ruim zestig cultuurcoaches als vakdocent gestart op 60 Amsterdamse scholen voor primair onderwijs en 19 scholen voor voortgezet onderwijs, met name vmbo en praktijkonderwijs. Omdat de cultuurcoaches als kunstvakdocenten in alle disciplines zelfstandig voor de klas staan, dragen ze bij aan werkdrukvermindering in het onderwijs. De cultuurcoaches werken op scholen in alle delen van de stad, maar de nadruk ligt op scholen in Nieuw-West, Zuidoost en Noord. Daarmee vergroten de cultuurcoaches de kansen van deze kinderen en jongeren om zowel tijdens en na school actief met kunst in aanraking te komen en dragen zij bij aan kansengelijkheid.

Met kennisinstellingen en andere (internationale) steden werken wij intensief samen om verantwoorde technologie te stimuleren en discriminatie en uitsluiting te voorkomen. In de stad zijn inmiddels diverse initiatieven actief om digitale ongelijkheid tegen te gaan, zoals de Cyberbank, een voedselbank voor laptops en digitale ondersteuning. De gemeente Amsterdam doneert de laptops die niet meer in gebruik zijn aan de Cyberbank. Samen met de jeugdhulpaanbieders stimuleerden we in 2022 de zelfredzaamheid van gezinnen. De Ouder-Kindteams en de buurtteams werken steeds beter samen om zorg en ondersteuning in de buurt aan te bieden.
Het preventieve jeugdaanbod organiseerden we zoveel mogelijk gebiedsgericht. In 2022 werkten we ook hard aan de verbetering van de jeugdbeschermingsketen middels Blijvend Veilig als onderdeel van het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. We hebben besloten om deze werkwijze definitief in te voeren in de regio Amsterdam Amstelland. Tot slot zagen we in 2022 tekorten in de jeugdzorg, waardoor wachtlijsten ontstaan en jongeren niet altijd de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. We blijven met het Rijk in gesprek over voldoende middelen en randvoorwaarden.

Het college streeft naar preventie via de sociale basis en het versterken van de buurtteams. In 2022 heeft het college fors geïnvesteerd in toegankelijke en laagdrempelige basisvoorzieningen in de buurt. We hebben subsidies verstrekt aan allerlei activiteiten die gericht zijn op het vergroten van zelfredzaamheid en ontplooiing. De stadsdelen hebben ruim 1.000 subsidieaanvragen behandeld.
In 2022 lag de nadruk op het verder opbouwen en versterken van de buurtteams. Om te zorgen voor meer deskundigheid in de buurtteams is in 2022 de Amsterdamse Buurtteam Academie opgericht.

Samen met onder andere zorgverzekeraar Zilveren Kruis, Cliëntenbelang en Sigra voert de gemeente het programma Amsterdam Vitaal en Gezond uit. Met dit programma willen we alle Amsterdammers gelijke kansen geven op een goede gezondheid en op 10 gezonde extra levensjaren voor kwetsbare Amsterdammers in 2040. Enkele resultaten in 2022: in Zuidoost zijn we gestart met mentale gezondheidscentra; met de coalitie ouderen zijn we gestart met het concept Lang Leven Thuisflats; de coalitie groei van de stad heeft geïnventariseerd wat er nodig is aan zorgvoorzieningen in nieuwbouw om aan de zorgopgave te kunnen blijven voldoen.

De gemeente is aanjager en verbinder van Thrive Amsterdam Mentaal Gezond, een samenwerkingsverband met verschillende maatschappelijke organisaties en partners. Mede als gevolg van de coronapandemie lag de focus in 2022 op jongvolwassenen. Veel activiteiten in 2022 waren gericht op het herkennen en bespreekbaar maken van mentale gezondheid.

De krapte op de arbeidsmarkt zorgt in veel sectoren voor problemen. Voor Amsterdammers in de bijstand biedt de krapte kansen. In 2022 daalde het aantal mensen in de bijstand tot iets meer dan 35.000 bijstandsgerechtigden. Dat komt mede door de extra impuls van de aanpak Meer Kans op Werk. Deze aanpak is ontwikkeld om ook bijstandsgerechtigden met een minder kansrijke arbeidsmarktpositie perspectief op werk te bieden. Dat doen we onder andere met om- en bijscholing, een ruimere inzet van loonkostensubsidie en jobcoaching.

Het Regionaal Werkcentrum ondersteunt werkgevers en werkzoekenden om vacatures te vervullen. Om de kansen die de krapte op de arbeidsmarkt biedt, te verzilveren hebben we de samenwerking met het Regionaal Werkcentrum versterkt. Met brancheorganisaties en onderwijsinstellingen hebben we loopbaanpaden ontwikkeld in sectoren waar de personeelstekorten groot zijn, zoals de zorg en de bouw.

In 2022 is het besluit genomen om als organisatie vanaf 2023 een mbo-traineeship aan te bieden. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet om de samenwerking tussen de Plusscholen (kleinschalige mbo-voorzieningen) en het bedrijfsleven te versterken. Op deze manier ondersteunen we juist de meest kwetsbare jongeren bij een toekomstperspectief.

In 2022 zijn we verder gegaan met de invoering van het beleidsprogramma Aanpak Daklоosheid ‘Een nieuwe start’ 2021-2025. We hebben een overkoepelend beleidsprogramma ontwikkeld, waarin vroeg-signalering, maatwerk en verbreding van het aanbod centraal staan. Ook werd het Daklozenkantoor opgericht, waar mensen die dakloos dreigen te raken op een laagdrempelige manier zelf aan hun herstel kunnen werken. Ook voor de economisch daklozen is het aanbod uitgebreid. In 2022 is de nieuwe aanbestedingsprocedure Maatschappelijk Opvang / Beschermd Wonen gestart, waarmee we de keten en het stelsel zullen vernieuwen, versterken en versimpelen.

In 2022 is de nieuwe Wet Inburgering ingegaan. Door problemen met toepassing van de overgangswet kwam de instroom van inburgeringsplichtigen vanaf april op gang.

In 2022 hebben we aan 500 ongedocumenteerden 24- uursopvang en intensieve begeleiding geboden en gewerkt aan duurzame oplossingen (verblijfsvergunning of terugkeer naar land van herkomst).

2022 stond ook in het teken van een landelijke opvangcrisis. In Ter Apel waren grote groepen vluchtelingen langere tijd gedwongen om buiten te slapen. De gemeente Amsterdam heeft bijgedragen aan een tijdelijke oplossing voor dit probleem door noodopvanglocaties in hotels en op een boot in de Westelijke Haven te realiseren die ook in 2023 nog nodig zullen blijven.

Het nachtleven speelt een cruciale rol in de vernieuwing van de Amsterdamse cultuur. De Amsterdamse nachtcultuur is uniek en behoort tot de internationale top. Om goed bereikbaar te zijn voor initiatiefnemers met creatieve ideeën voor nachtcultuur is een speciaal spreekuur bij de gemeente ingericht. Hier kunnen alle mogelijke vragen gesteld worden over bijvoorbeeld subsidieregelingen, vergunningstrajecten en beschikbare panden. We werken aan meer permanente plekken nachtcultuur en nemen de kansen hiervoor op in het nieuwe Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur.

De groei van de stad en de ambitie om een complete stad voor alle Amsterdammers te maken (en te behouden), betekent ook groei van kunst en cultuur. In 2022 hebben we belangrijke stappen gezet in de voorbereiding van nieuwe grootstedelijke culturele voorzieningen. Voor de Meervaart werken we aan een nieuw gebouw. In Noord (o.a. cultuurbuurthuis de Parlevinker, DAT!school, Podium Noord), Zuidoost (o.a. culturele wijkvoorziening Reigersbos en een nieuwe plek voor Oscam) en Nieuw-West (o.a. het Verhalenhuis), werken we aan een inhaalslag als het gaat om culturele voorzieningen voor de buurt. Voor de renovatie en uitbreiding van het Amsterdam Museum is in 2022 de vergunning verleend. Het museum heeft in de Hermitage een plek gevonden voor tijdelijke tentoonstellingen.

De afgelopen jaren heeft Amsterdam een omvangrijk programma opgezet om discriminatie te bestrijden en de emancipatie te bevorderen van groepen die worden gediscrimineerd. We gaan door met deze aanpak en versterken deze op basis van de geleerde lessen. We doen dit samen met maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, werkgevers en iedereen die hieraan wil bijdragen. Dit waren in 2022 de belangrijkste mijlpalen:

- Samen met drie kwartiermakers hebben we vervolgstappen gezet om te komen tot een Nationaal Slavernijmuseum. Het Nationaal Slavernijmuseum is een belangrijke plek die samen met betrokkenen moet uitgroeien tot een waardige plaats waar bewustwording, erkenning en heling van het slavernijverleden kan plaatsvinden.
- Om de rechtstoegang voor vrouwen te verbeteren, zijn er in 2022 twee nieuwe Vrouwenrechtswinkels geopend in Amsterdam Noord en Zuidoost. In 2021 werd er al een locatie in West geopend.
- Om ertoe bij te dragen dat de hele lhbtiq+-gemeenschap zich zoveel mogelijk herkent en vertegenwoordigd voelt in de Pride is er gehoor gegeven aan de roep uit de gemeenschap Pride uit te breiden tot een meer inclusieve Queer en Pride vanaf 2023.

2022 was een intensief jaar op het gebied van veiligheid en openbare orde. Er vonden heftige incidenten plaats. Zoals de gijzeling in de Apple Store en de nazorg hiervan. We zagen een fors aantal aanslagen met explosieven die voor een deel te relateren zijn aan conflicten in de georganiseerde (drugs)criminaliteit. Daarvoor leverden we nazorg in de getroffen buurten en zetten we bestuurlijke instrumenten in.

De Ondermijningsbrigade was meerdere keren per week zichtbaar aanwezig in de stad. Dit heeft geleid tot het opleggen van honderdduizenden euro's aan boetes door de verschillende instanties, het opleggen van (andere) bestuursrechtelijke stappen (herstelltermijnen, dwangsommen, etcetera) en tot het vergaren van meer informatie voor de opsporing van strafbare feiten.

Om jonge aanwas in de drugscriminaliteit te voorkomen en criminele carrières te doorbreken hebben we samen met partners uit het zorg- en veiligheidsdomein veelbelovende maatregelen genomen. In de Venserpolder is een Buurtrechtbank gekomen, er is een groeiend netwerk van credible messengers en we hebben een aanpak ontwikkeld om criminele netwerken in buurten te verzwakken. Hierbij is veel aandacht voor zowel beschermende als risicofactoren voor kwetsbare jongeren. Daarnaast is zoveel mogelijk ingezet op het voorkomen van jeugdoverlast en –criminaliteit door de inzet van jongerenwerk en straatcoaches, en het opzetten van geprioriteerde, gezamenlijke aanpakken op probleemlocaties, -groepen of fenomenen.

Onder het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid vallen twintig gebieden waar een opeenstapeling van problemen vraagt om een langdurige aanpak van twintig jaar. Twee van de gebieden liggen in Amsterdam, het gaat om Zuidoost en Nieuw-West. Hier wordt gewerkt aan een structurele verbetering van de perspectief van bewoners op het gebied van 1) veiligheid, 2) wonen, 3) kansen voor de jeugd, 4) inclusief emancipatie en eigenaarschap en 5) werk en bestaanszekerheid. Er wordt in alliantieverband samengewerkt met bewoners, het Rijk, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

Verantwoorde groei

Het bestrijden van de wooncrisis heeft hoge prioriteit. De ambitie om jaarlijks 7.500 woningen te bouwen vraagt om een ambitieus beleidsplan. Dat is des te noodzakelijker omdat in 2022 de marktomstandigheden fors zijn verslechterd: hogere rentes, hogere bouwprijzen, tekort aan materieel en personeel. In 2022 zijn de voorbereidingen getroffen voor het Woningbouwplan. Met het Rijk hebben we belangrijke afspraken gemaakt over schaalspronginvesteringen in het openbaar vervoer die nodig zijn voor de toekomstige woningbouw en bereikbaarheid van de regio.

Tegelijkertijd is in 2022 nog stevig doorgebouwd. Er is begonnen met de bouw van 8.401 woningen en in de gemeenteraad zijn diverse bouwplannen vastgesteld, waaronder de Investeringsnota Reigersbos, de Investeringsnota Hamerkwartier en meerdere investeringsnota's in Nieuw-West.

We hebben nieuwe regels vastgesteld om te zorgen dat woningen betaalbaar blijven. Per 1 april 2022 is de opkoopbescherming ingevoerd: een zelfbewoningsplicht voor koopwoningen met een WOZ-waarde tot € 512.000. Verder is op 1 december 2022 een nieuwe leegstandverordening ingevoerd waarmee we feitelijke leegstand daadkrachtig kunnen aanpakken. In nauwe samenwerking hebben veertien gemeenten en dertien woningcorporaties de woonruimteverdeling herzien. Het is de afronding van een traject dat in 2018 is gestart en dat op 16 januari 2023 is afgesloten met de start van een nieuw puntenstelsel voor de toewijzing van sociale huurwoningen. De nieuwe woonruimteverdeling moet ertoe leiden dat starters en mensen die het hardst een (andere) woning nodig hebben een betere kans krijgen op de woningmarkt.

Een goede openbare ruimte is onmisbaar voor het goed functioneren van de stad. Amsterdam heeft prachtige openbare plekken: van de Nieuwezijds Voorburgwal tot de skatebaan op Zeeburgereiland en van de fietsstraat op de binnenring tot het nieuwe Brasapark. Daar mogen we trots op zijn. Maar die openbare ruimte heeft te lijden onder het intensief gebruik door (zwaar) verkeer, achterstanden in het onderhoud, het veranderend klimaat en een groeiend aantal Amsterdammers en bezoekers. Dit dwingt ons, ook vanwege de financiële krapte, om meer nadruk te leggen op versoberde inzet om de bestaande stad te behouden. Er is minder ruimte voor ingrijpende herinrichtingen. In 2022 is een deel van het achterstallig onderhoud aan bijvoorbeeld kades en bruggen weggewerkt, onder andere in Amsterdam-Noord. Daar zijn 8 bruggen vervangen. Verder hebben we onderhoud voorbereid of uitgevoerd aan 3 sluizen, ongeveer 20 beweegbare en ruim 90 vaste bruggen, een fors aantal kilometer aan oevers en enkele steigers.

In 2022 is veel energie gestoken in het schoner krijgen van de straten. Dat zien we duidelijk terug in de cijfers. Vergeleken met 2021 daalde het aantal meldingen over afval met 26 procent, het aantal meldingen over volle containers restafval met 56 procent en het aantal klachten met 47 procent. Ook zien we in metingen dat de meest vervuilde containerlocaties schoner zijn doordat er onder andere minder karton en restafval wordt bijgeplaatst. Deze resultaten zijn mede te danken aan het verbeterplan in het kader van het verhoogd toezicht en de aanpak 'een schonere stad'.
In 2022 zijn bij afval stappen gezet ter verbetering van de cultuur, interne samenwerking en werkprocessen, financiële prognoses, optimaliseren van de routes, vermindering van het aantal schades en verzuim. De directie blijft in 2022 ruim binnen de begroting.

Een schone straat is een van de basisvoorwaarden voor de leefbaarheid in de stad. Om de straten schoon te houden, zetten we de beschikbare mensen en middelen op de juiste tijd en plaats in. Maar we kunnen het niet alleen. We hebben ook de gebruikers van de openbare ruimte nodig. Daarom hebben we in 2022 verschillende schoonmaakinitiatieven ondersteund. In de ontwikkelbuurten in Nieuw-West en Noord hebben we in 2022 tijdelijk extra buurtconciërges en reinigers ingezet. Zowel de buurtconciërges als de reinigers waren zichtbaar aanwezig op straat. Hun voornaamste taak was om de openbare ruimte leefbaar te houden.

Alle verkeersdeelnemers moeten zich veilig kunnen verplaatsten. De meest ingrijpende maatregel die we hiervoor nemen, is de invoering van 30 km/u in de stad.
Hierdoor krijgt de auto een minder centrale rol, die beter past binnen de stedelijke omgeving. In december 2022 is het plan hiervoor vastgesteld en we werken toe naar de invoering in december 2023.

Daarnaast hebben we ons in 2022 ingezet om verschraling van het openbaar vervoer te voorkomen en hebben we afspraken gemaakt met het Rijk over uitbreiding van het metronetwerk en het verbeteren van de regionale bereikbaarheid. Samen met de Vervoerregio en GVB hebben we weer stappen gezet om de toegankelijkheid van het openbaar vervoer te verbeteren.

In 2022 hebben we ook gewerkt aan de verdere vergroening van de stad. Het Brasapark is geopend en we hebben 2.500 bomen geplant om de achterstand in het herplanten in te lopen.

In 2022 is de Uitvoeringsagenda voor de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 vastgesteld. Met deze agenda geven we verder invulling aan de uitwerkingen en implementatie van de Omgevingsvisie.

De invoering van de Omgevingswet is wederom uitgesteld. De geplande startdatum is nu 1 januari 2024. Als Amsterdam zijn we doorgegaan met de voorbereidingen. Een belangrijke stap in 2022 in het kader van de Omgevingswet was de vrijgave voor inspraak van de Basisregeling, de basis voor het toekomstige Omgevingsplan.

Een ander belangrijk inspraakmoment van het afgelopen jaar was het beleid rondom flitsbezorging ('darkstores'). Met het aanscherpen van het beleid willen we overlast van flitsbezorging in woonwijken terugdringen.

Duurzame toekomst

De noodzaak om energie te besparen is groot. Er is een energiecrisis, bestaanszekerheidscrisis en een klimaatcrisis. Daarom is het college gestart met een isolatieoffensief waarbij we bewoners en woningeigenaren stimuleren en begeleiden om structureel energie te besparen door hun woningen te verduurzamen. Dit doen we onder andere door de inzet van de energiebespaarservice, de fixbrigade en door te helpen via toeslagen. Het isolatieoffensief draagt ook bij aan het bestrijden van de energiearmoede door een lagere energierekening voor bewoners.

Het totaal opgesteld vermogen windenergie per eind 2022 is 75 MW. Dat is gelijk aan 2021. De reflectiefase van de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES) is afgerond. Er is besloten een ruimtelijk Programma Windenergie Amsterdam op te stellen, onderbouwd door een Plan-MER. Het doel van dit Plan-MER is om inzicht te krijgen in de geschikte en minder geschikte locaties voor de ontwikkeling van windenergie en wat de randvoorwaarden hiervoor zijn. Voor de locatie Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein zijn de resultaten uit het project-MER vertaald in een voorstel voor een voorkeursalternatief. Er is een vergunning verleend voor zes nieuwe windturbines in het Havengebied.

In 2022 hebben we gewerkt aan meer dierenwelzijn van huisdieren en wilde dieren. We hebben dit jaar de 20.000ste waardebon uitgekeerd voor de ADAM-regeling. We zijn in gesprek met partners over wat de inflatie betekent voor hun bedrijfsvoering en voor de houders van huisdieren. Om de overlast van wilde dieren te beheersen zijn alternatieven geboden om zo afschot te voorkomen. De voorbereidingen zijn gestart om een nieuwe Agenda Dieren te formuleren.

Samenwerking en organisatie

In 2022 hebben we geld overgehouden. Voor een deel komt dit door het niet of niet snel kunnen vervullen van vacatures, zowel bij de gemeente zelf als bij belangrijke partners van de gemeente. De personeelstekorten zetten de organisatie onder druk en uiteindelijk ook de resultaten (op onder andere het gebied van woningbouw, vervoer, energietransitie, onderhoud, zorg en onderwijs).

Met ingang van 2022 is het bestuurlijk stelsel verbeterd. De stadsdeelcommissies hebben een grotere stem in het lokale bestuur gekregen en de dagelijks besturen van de stadsdelen hebben meer mogelijkheden om lokaal maatwerk toe te passen.
Het nieuwe college en de nieuwe dagelijks besturen hebben in een paar bestuurdersconferenties gesproken over de samenwerking in deze bestuursperiode. Een start is gemaakt met verder uitwerken van de financiële zeggenschap van stadsdelen. De dagelijks besturen hebben 22 taken. Daarvoor brengen we de budgetten en werkwijze in beeld, om vervolgens het gesprek te voeren over de financiële zeggenschap.
De afgelopen jaren hebben we kaders en instrumenten ontwikkeld op het gebied van participatie en democratisering. Die hebben we verder uitgewerkt. In 2022 zijn we onder andere begonnen met de voorbereiding van de invoering van de stadsdeelpanels. In alle stadsdelen zijn er buurtbudgetten ingezet om ideeën van bewoners uit te voeren.

In het afgelopen jaar hebben we een begin gemaakt om het vertrouwen tussen burger en overheid te herstellen. Dat vraagt om een cultuurverandering waarvoor we in 2022 de richting hebben uitgezet. Dit begint met veiligheid, een cultuur van tegenspraak en reikt tot aan bestuurlijk leiderschap, de moed om fouten te erkennen en nuances en ambivalentie te benoemen. In 2022 is ook gestart met een proces van dejuridisering waardoor de positie van de burger versterkt wordt.

We organiseren de digitale stad om op een verantwoorde manier de kansen van digitalisering te benutten en digitale rechten te beschermen. Het blijft een uitdaging waar wij de volle aandacht voor hebben. Hiervoor hebben we diverse instrumenten ontwikkeld en toegepast, zoals een meldplicht voor sensoren in de openbare ruimte, heldere inkoopvoorwaarden voor algoritmen en het opstellen en publiceren van een algoritmeregister, zodat voor iedereen duidelijk is welke data we op welke manier en voor welk doel verzamelen en gebruiken.

2



2 Financiële hoofdlijnen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste financiële ontwikkelingen voor de gemeente Amsterdam in 2022.

Kenmerkend voor 2022 was een optimistische start met het beëindigen van de meeste coronamaatregelen. Vervolgens deden zich ingrijpende geopolitieke ontwikkelingen voor die een wissel trokken op de financiën van de Amsterdammer en onze stad. Op 24 februari 2022 begon de oorlog in Oekraïne. Dit betekende dat we met een toeloop van ontheemden te maken hadden en te maken kregen met aanhoudende stijging van lonen en inkoopprijzen. Inflatie, de stijging van de energieprijzen en tal van maatschappelijke problemen die dat met zich meebracht waren in 2022 belangrijke onderwerpen. We hebben in 2022 daarom flink ingezet op ondersteuning van de Amsterdammers die het echt nodig hebben.

Ondanks de omstandigheden in 2022 groeide de Nederlandse en Amsterdamse economie en is een recessie uitgebleven. Toch is er nog veel onzekerheid en blijven we te maken houden met stijgende armoede onder een deel van de Amsterdammers.

De effecten van de oorlog in Oekraïne, maar ook nog van de coronamaatregelen, zagen we in 2022 als gemeente terug in tekorten op de arbeidsmarkt en in sectoren zoals de bouw, de zorg en de duurzame energiesector. Ook investeringen en projecten kregen te maken met problemen in de toelevering van materiaal en stijging van materiaalkosten.

We houden desondanks geld over in 2022. Mede dankzij het weer op gang komen van toeristen en bezoekers aan Amsterdam, stegen de inkomsten. Daarnaast was er sprake van een onderbesteding door de hardnekkige problematiek van vacatures. Tenslotte hadden we eenmalig meer middelen dan verwacht van het Rijk via het gemeentefonds. Dit kwam door de trap-op-trap-af financiering van de gemeenten, waardoor de gemeentebegroting toeneemt (of daalt) als de Rijksbegroting toeneemt (of daalt). In 2022 had de groei vooral te maken met het verhogen van de Rijksbegroting voor extra uitgaven aan onder meer Defensie. Vanaf 2023 geld de trap-op-trap-af systematiek voorlopig niet meer in afwachting van een besluit over een nieuwe financieringswijze.

2.2 Rekeningresultaat en exploitatie

2.2.1 Toelichting op het rekeningresultaat

Figuur 1 toont de ontwikkeling van de begroting gedurende het jaar. Zowel de baten als de lasten komen aanzienlijk hoger uit dan oorspronkelijk geraamd. Ook is er meer toegevoegd en onttrokken aan reserves. Bij de najaarsnota verwachtten wij nog een positief resultaat van € 112,6 miljoen. Per saldo is er ten opzichte van de najaarsnota een voordelig resultaat van € 83,9 miljoen.

Figuur 1 Ontwikkeling resultaat 2022

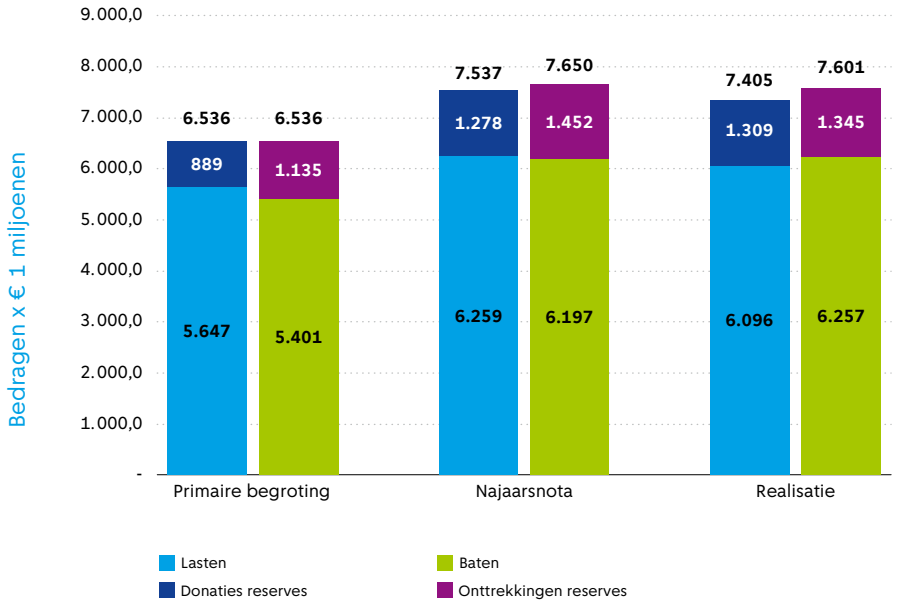

2.2.2 Ontwikkeling saldo baten en lasten

Figuur 2 geeft de ontwikkeling weer van het saldo van baten en lasten, zonder reserve-mutaties, over de afgelopen 5 jaar. Het positieve saldo van baten en lasten in 2022 komt ten gunste van de reserves van de gemeente.
Het saldo van baten en lasten bestaat uit het verschil tussen onze opbrengsten en onze kosten. Tegelijkertijd hebben we ook meerdere reserves. Aan de reserves wordt in een jaar geld toegevoegd, maar ook onttrokken. Het verschil hiertussen heet de mutaties op de reserves. Het rekeningresultaat wordt verderop in dit hoofdstuk toegelicht en bestaat uit een optelsom tussen het saldo van de baten en lasten, en de mutaties in de reserves.

Figuur 2 Saldo van baten en lasten exclusief onttrekking en toevoeging aan reserves

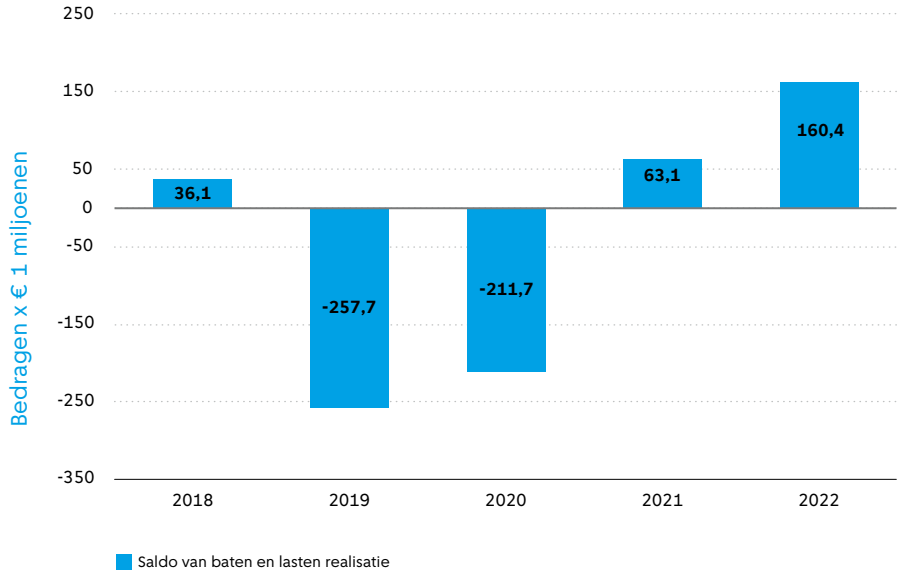

Na het negatieve saldo in 2019 en 2020 door de onder andere de corona-effecten is er voor de jaren 2021 en 2022 weer sprake van een positief saldo. In de oorspronkelijke begroting 2021 was er een negatief saldo van € 166 miljoen begroot. Dat dit in 2021 uiteindelijk is omgebogen in een positief resultaat van € 63,1 miljoen was vooral te danken aan een voordeel door corona-gerelateerde baten, een hogere uitkering uit het gemeentefonds en een vrijval van de verliesvoorziening AEB.

Het jaar 2022 kent een voordelig saldo van € 160,4 miljoen. Het positieve saldo van het jaarverslag wordt voornamelijk verklaard door bij het programma Grond en bij de Algemene dekkingsmiddelen. Bij programma Grond is het verwachte nadeel flink kleiner door een stijging van de marktprijzen van woningen en commercieel vastgoed. Daarnaast zien we dat het opheffen van de coronamaatregelen ertoe heeft geleid dat meer toeristen onze stad bezoeken. Voor de Algemene dekkingsmiddelen leidt dit tot hoger dan verwachte inkomsten op het gebied van de toeristenbelasting.

2.2.3 Verloop van de begrotingsmutaties en afwijkingen per programma

Tabel 1 laat het verloop van de begrotingsmutaties en het uiteindelijke rekening-resultaat voor 2022 zien.

Tabel 1 verloop van de begrotingsmutaties (bedragen x € miljoen)

Begroting 2022 (oorspronkelijk)		
Geraamd resultaat	**0,0**	
Viermaandsrapportage 2022		
Verlaging (toeristen)belastingen	-65,0	
September- en Decembercirculaire 2021	24,3	
Vrijval kapitaallasten	21,7	
Hogere rentetarieven	-12,0	
Diverse overige mutaties	-6,1	
Geraamd resultaat	**-37,1**	
Begroting 2023 (jaarschijf 2022)		
Meicirculaire 2022	93,4	
Ombuigingen coalitieakkoord 2022-2026	38,0	
Diverse overige mutaties	18,2	
Toevoeging aan algemene reserve	-112,5	
Geraamd resultaat	**0,0**	a
Najaarsnota 2022		
Septembercirculaire 2022	44,4	
Hogere baten toeristenbelasting	40,2	
Vrijval stelpost loon- en prijsontwikkelingen 2022	24,4	
Diverse overige mutaties	3,6	
Geraamd resultaat	**112,6**	b
Jaarverslag 2022		
Resultaat ten opzichte van de Najaarsnota 2022*	**83,9**	c
Rekeningresultaat	**196,5**	(a + b + c)

*Het resultaat ten opzichte van de Najaarsnota 2022 wordt verder toegelicht onder tabel 2.

Het Jaarverslag 2022 laat ten opzichte van de oorspronkelijke Begroting 2022 een voordeel zien van € 196,5 miljoen. Bij de Viermaandsrapportage 2022 gingen we nog uit van een nadeel van € 37,1 miljoen. De belangrijkste redenen voor dit nadeel was de bijstelling van vooral de toeristenbelasting door corona met een nadeel van € 65 miljoen. Daarnaast was er sprake van hogere rentelasten vanwege de toegenomen schuld en stijgende rentetarieven met een nadeel van € 12 miljoen. Daartegenover stond de september- en decembercirculaire van het Rijk (gemeentefondsuitkering) met een voordeel van € 24,3 miljoen en de vrijval van kapitaallasten vanwege vertragingen bij investeringsprojecten in 2021 met een voordeel van € 21,7 miljoen.

Dit nadeel is bij de Begroting 2023 (jaarschijf 2022) bijgesteld naar € 0 miljoen. Dit komt met name door ombuigingen uit het coalitieakkoord voor een bedrag van € 38 miljoen, een grote positieve bijstelling in onze gemeentefondsuitkering van € 93,4 miljoen en een storting in de algemene reserve van € 112,5 miljoen. Deze storting bestond uit het toevoegen van het verwachte overschot in 2022.

Tenslotte hebben er bij de Najaarsnota 2022 aanvullende mutaties plaatsgevonden waardoor het resultaat 2022 is bijgesteld naar een voordeel van € 112,6 miljoen. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn de hogere dan verwachte baten uit de toeristen-belasting van € 40,2 miljoen, de vrijval van gereserveerde middelen voor de loon- en prijsontwikkelingen van € 24,4 miljoen en tot slot viel de septembercirculaire 2022 positiever uit dan verwacht (€ 44,4 miljoen).

Ten opzichte van de Najaarsnota 2022 resteert hierdoor een positief resultaat van € 222,2 miljoen. Het rekeningresultaat, na bestemming reserves, verbetert ten opzichte van de Najaarsnota 2022 met € 83,9 miljoen. Het totale resultaat voor het jaar 2022, inclusief mutatie reserves, bedraagt daarmee € 309,0 miljoen.

In tabel 2 staat het resultaat per programma. We lichten de belangrijkste oorzaken van verschillen tussen de najaarsnota en de rekening op hoofdlijnen toe.

Tabel 2 Financiële afwijkingen per programma (bedragen x € miljoen)

Programma		Begroting 2022 (oorspronke-lijk)	Begroting 2022 (Stand najaarsnota)	Stand jaar-rekening	Verschil rekening / najaarsnota
1	Veiligheid	-213,0	-218,2	-216,5	1,7
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-117,4	-89,0	-112,6	-23,6
3	Economie	-44,7	-42,7	-40,6	2,1
4	Kunst, cultuur en erfgoed	-183,5	-186,0	-182,1	3,9
5	Onderwijs	-202,9	-198,9	-194,4	4,5
6	Sport	-58,0	-60,7	-59,2	1,5
7	Werk, inkomen en participatie	-397,1	-536,7	-569,2	-32,5
8	Volksgezondheid, jeugd en zorg	-963,3	-1.040,6	-1.017,6	23,0
9	Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	-60,7	-44,2	-18,5	25,7
10	Grond	244,6	187,4	282,2	94,8
11	Wonen en groen	-295,5	-308,6	-292,9	15,7
12	Moderne open overheid	-86,8	-83,9	-77,1	6,8
A	Algemene dekkingsmiddelen	2.724,3	3.167,9	3.255,3	87,4
B	Bestuur en organisatie	-591,8	-607,6	-596,4	11,2
Saldo van Baten en Lasten		**-245,7**	**-61,8**	**160,4**	**222,2**
Mutaties reserves		245,7	174,3	36,1	-138,3
Resultaat		**0,0**	**112,6**	**196,5**	**83,9**

Het positief resultaat ten opzichte van de Najaarsnota 2022 van € 222,2 miljoen voor bestemming reserves en van € 83,9 miljoen na bestemming reserves worden uitgebreid toegelicht in de verschillende programma's. Hier verklaren we het resultaat op hoofdlijnen.

Openbare ruimte en mobiliteit (programma's 2 en 11)
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat heeft voor bestemming reserves een nadeel van € 23,6 miljoen en programma 11 Wonen en groen een voordeel van € 15,7 miljoen.

De belangrijkste onderdelen die deze resultaten verklaren zijn:
De projecten die we financieren uit de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) kennen voor programma 2 een onderbesteding van € 45,7 miljoen. Dit komt doordat er nog altijd een capaciteitsprobleem is, door de afhankelijkheid van projecten die vertragen en door de complexe besluitvormingsprocessen vanwege bezwaren van burgers (bijvoorbeeld project Uitvoeringsagenda Mobiliteit/ Autoluwe wijken, 30 als norm, Fietsroute Nieuwmarkt, Reconstructie Koninginneweg). Door de vertraging van projecten dalen ook onze inkomsten met € 12,3 miljoen, omdat de bijdrage van de Vervoerregio als medefinancier, doorschuift naar latere jaren.
Daarnaast hadden wij dit jaar een compensatie van € 40 miljoen van het Rijk ingeboekt op programma 2 door corona gederfde parkeerinkomsten. Maar we hebben deze compensatie nog niet ontvangen in 2022.
De SMF-projecten in programma 11 hebben een onderbesteding van € 6,1 miljoen vanwege dezelfde problemen. Het gaat hier om kleinere herinrichtingsprojecten en de projecten gefinancierd uit de Groengelden.

De onder- en overschrijdingen worden verrekend met de reserve Stedelijk Mobiliteits-fonds. De paragraaf Stedelijk Mobiliteitsfonds gaat uitgebreid in op de ontwikkelingen binnen deze reserve in 2022.

De bestedingen voor verhardingen, bruggen en kademuren in programma 2 zijn met € 6 miljoen gestegen door de inflatie en doordat we extra onderzoeken hebben gedaan naar achterstallig onderhoud. De bestedingen voor onderhoud groen in programma 11 zijn met € 3,3 miljoen gedaald, vanwege onder andere problemen met de bemensing en vertraging in de aanbesteding. Het betreft met name de Japanse Duizendknoop, het bomenprogramma en de herplanting. Verrekening vindt plaats met de reserves Achterstallig Onderhoud en Stadsbehoud.

Energietoeslag, inburgering, uitkeringen en inkomsten (programma's 7 en A)
Programma 7 Werk, inkomen en participatie heeft voor en na bestemming reserves een nadeel van € 32,5 miljoen en programma A Algemene dekkingsmiddelen een voordeel van € 83,3 miljoen.

De belangrijkste onderdelen die deze resultaten verklaren zijn:
Door een tariefsverhoging (van € 1.300 naar € 1.800 per huishouden) van de energietoeslag en het loslaten van de vermogenstoets, kent het programma 7 een nadeel van € 48,9 miljoen. Dit nadeel wordt in programma A Algemene Dekkings-middelen, gedekt door hogere inkomsten vanuit het Rijk (€ 55,8 miljoen december-circulaire; waarvan € 45,2 miljoen als gevolg van de energietoeslag).
Er waren minder inburgeringsplichtigen, vanwege de problemen bij de toepassing van het overgangsrecht van het nieuwe inburgeringsstelsel. Hierdoor vallen de bestedingen in programma 7 € 7,2 miljoen lager uit.
Er heeft op programma 7 een vrijval plaatsgevonden van € 2,3 miljoen op de vorderingen van (ex) uitkeringsgerechtigden en er kon door krapte op de arbeidsmarkt minder inzet gepleegd worden op het verstrekken en beheren van bijstandsuitkeringen, het ondersteunen van ondernemers en de inzet op handhaving (€ 3,0 miljoen).

De Toeristenbelasting (programma A) valt € 16 miljoen hoger uit doordat er na corona meer toeristen naar Amsterdam kwamen dan verwacht.
Programma A heeft tenslotte lagere lasten door het vrijvallen van de voorziening voor de verstrekte lening aan AEB. Deze voorziening was getroffen voor het geval AEB eerder, in 2022, werd verkocht en daarmee de begrote rentebaten niet werden gerealiseerd. Omdat AEB nog niet is verkocht in 2022 kan deze voorziening vrijvallen (€ 10,4 miljoen).

Corona en maatschappelijke opvang (programma 8)
Programma 8 Volksgezondheid, Jeugd en Zorg heeft voor bestemming reserves een voordeel van € 23 miljoen en na bestemming reserves een voordeel van € 19,6 miljoen.

De belangrijkste onderdelen die dit resultaat verklaren zijn:
Doordat de coronamaatregelen in 2022 werden opgeheven, heeft corona een beperktere invloed gehad op de financiële resultaten. Zo geldt voor programma 8 een onderbesteding van € 14,3 miljoen doordat corona-gerelateerde activiteiten bij de GGD vervielen. Tegelijk vielen hierdoor ook de inkomsten lager uit (€ 8,1 miljoen)
In programma 8 is € 5,2 miljoen minder besteed aan Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MO/ BW), omdat zorgaanbieders vanwege de komende aanbesteding voorzichtiger zijn met het aannemen van nieuwe cliënten.
De Ouder Kind Teams (OKT) hebben € 3,3 miljoen minder besteed. Door krapte op de arbeidsmarkt heeft het OKT minder personeel aan kunnen trekken, waardoor personeelslasten lager zijn uitgevallen en minder stappen gezet zijn op de transitie om meer jeugdzorg binnen OKT te verlenen.
Lagere lasten Gecertificeerde Instellingen (GI's) door terugloop aantal gezinnen waarbinnen de jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd (€ 1,9 miljoen). Dit is conform het landelijk beeld. De wachtlijsten lopen op door voornamelijk personeelstekort.
Een deel van het voordeel op programma 8 wordt verrekend met de egalisatiereserves Jeugd en Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK).

Afval, reiniging en duurzaamheid (programma 9)
Programma 9 Ruimtelijke ordening en Duurzaamheid heeft voor bestemming reserves een voordeel van € 25,7 miljoen. Verrekening vindt plaats met de reserves Afvalstoffenheffing en Klimaatfonds.

De belangrijkste onderdelen die dit resultaat verklaren zijn:
Op programma 9 waren er € 6,2 miljoen hogere inkomsten bij de afvalstoffenheffing en reinigingsrecht ((afrekening lopend jaar en voorgaande jaren). Op dit programma waren ook lagere bestedingen in de afvalketen (€ 6,6 miljoen), voor subsidies bij duurzaamheid (€ 6,2 miljoen) en voor bodemsanering (€ 3,9 miljoen) .

Prijsstijgingen grondexploitaties (programma 10)
Programma 10 Grond heeft voor bestemming reserves een voordeel van € 94,8 miljoen. Het positieve saldo wordt bijna geheel verrekend met de reserves Vereveningsfonds, Zuidas, Afkoopsommen Erfpacht en financiering Erfpachtgrond en de voorzieningen die onderdeel uitmaken van het Vereveningsfonds.
De belangrijkste onderdelen die dit resultaat verklaren zijn:
In 2022 is gebleken dat de stijging van marktprijzen van woningen en commercieel vastgoed minder snel daalden dan voorzien. Hierdoor hoeft er minder voorzien te worden voor plannen met een negatief saldo. Per saldo betekent dit een voordeel in de exploitatie (€ 88,7 miljoen). De ontvangen rijkssubsidies voor de woningbouwimpuls zijn toegevoegd aan de voorziening (€ 74,6 miljoen). De grondexploitaties, inclusief de ontvangen bijdragen van het Rijk voor de woningbouwimpuls (€ 28 miljoen), hebben per saldo een positief effect van € 38,2 miljoen. Dit effect is afhankelijk van het moment van uitgifte en de voortgang binnen projecten. Hiervan heeft € 63,8 miljoen betrekking op administratieve verrekeningen. Dit zijn geen uitgaven, maar administratief technische verrekeningen die nodig zijn om de grondexploitaties saldo neutraal door de exploitatie te laten verlopen.
Daarnaast heeft het positieve erfpachtresultaat van € 4,7 miljoen en hogere ontvangen afkoopsommen van € 7,0 miljoen een positief effect op het saldo. De overige onderdelen hebben een nadelig effect en bestaan uit een minder positief saldo bij tariefdiensten van € 4,9 miljoen en de desinvestering van gemaakte kosten voor OBA Next in het Zuidasgebied (€ 1 miljoen).

Bedrijfsvoering (programma B)
Programma B Bestuur en organisatie heeft voor en na bestemming reserves een voordeel van € 11,2 miljoen.

Het belangrijkste onderdeel dat dit resultaat verklaart is:
Er heeft een vrijval van de pensioenvoorziening voor bestuurders plaatsgevonden als gevolg van de gestegen rekenrente (€ 9,6 miljoen).

Weesp

Op 24 maart 2022 was er een herindeling waarbij de gemeente Weesp opging in de gemeente Amsterdam. Weesp is vanaf 24 maart 2022 een Amsterdams stadsgebied.

We hoeven voor de gemeente Weesp 2022 geen aparte jaarrekening op te stellen na een instemmingsbesluit van de Provincie Noord-Holland en na afstemming met de Auditdienst ACAM en het Ministerie van BZK. De administratie van de begrotingsrealisatie over de eerste 3 maanden van 2022 van de gemeente Weesp is opgenomen in de jaarrekening 2022 van de gemeente Amsterdam. De bezittingen, reserves, voorzieningen en schulden die op de balans van de gemeente Weesp stonden, zijn afgewikkeld, opgeheven of overgeheveld naar de Amsterdamse balans. Het balanstotaal per ultimo 2021 van Weesp bedroeg € 72 miljoen. De meerjarenbegroting van Weesp is vanaf 2022 ondergebracht in de begroting van Amsterdam.

2.2.4 Structureel saldo / exploitatieruimte

Figuur 3 Structurele exploitatieruimte

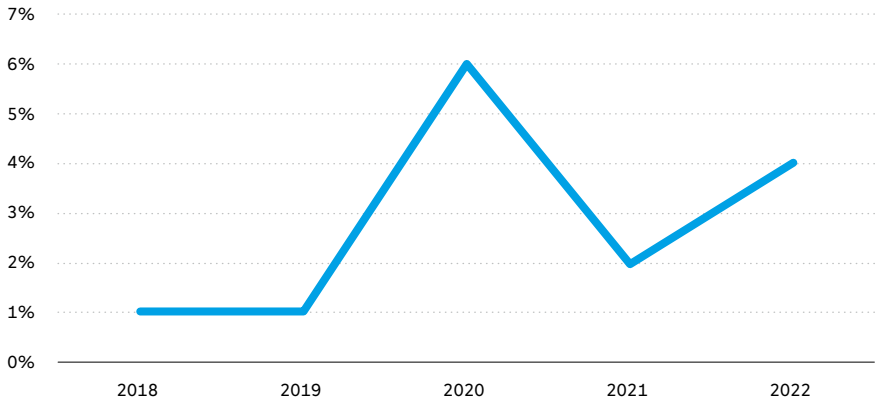

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten. De maatstaf geeft aan hoeveel ruimte we hebben om onze structurele lasten te dragen. Het percentage geeft aan hoeveel de structurele lasten nog kunnen stijgen, of de structurele baten kunnen dalen, voordat we de structurele lasten niet meer volledig kunnen dragen. Er is geen norm voor dit kengetal, maar een negatief percentage geeft aan dat de begroting niet structureel sluit. Dit betekent dat je incidenteel geld nodig hebt om de structurele lasten te bekostigen. Een negatief saldo kan leiden tot een negatieve beoordeling van de toezichthouder, de provincie Noord-Holland.

Het structureel saldo bedraagt 4,0 procent in 2022. In 2022 waren er dus meer structurele baten dan structurele lasten. Dit houdt in dat we voldoende structurele baten hebben om onze structurele lasten te dragen. Ten opzichte van 2021 is er sprake van een stijging van het saldo. In het bijzondere jaar 2020 waren er relatief meer incidentele dan structurele lasten. Hierdoor was sprake van een hoog structureel saldo van 6,1 procent.

2.3 Balans

2.3.1 Balans 2022

Tabel 3 Balans

ACTIVA	2021	2022	PASSIVA	2021	2022
Grond	8.495	8.526	Reserves	7.804	7.984
Gebouwen, wegen	5.175	5.605	Voorzieningen	356	420
Financieel bezit	1.156	1.166	Schuld	6.664	6.716
Overig	878	786	Overig	885	964
Totaal	**15.704**	**16.083**	Totaal	**15.704**	**16.083**

Het balanstotaal is in 2022 met € 379 miljoen toegenomen. We hebben forse investeringen gedaan, ter vervanging, voor de groei van de stad en voor een complete stad. De schuld is nauwelijks hoger dan eind vorig jaar en onze reserves zijn toegenomen. Voor de belangrijkste balansposten is de toelichting als volgt:

- Grond
  De toename van in erfpacht uitgegeven grond bedroeg circa € 31 miljoen. Het bezit van erfpachtgronden waarvoor we canon ontvangen, nam met circa € 164 miljoen toe, terwijl het bezit van afgekochte erfpachtgronden afnam af met € 133 miljoen, doordat erfpachters overstapten naar eeuwigdurende erfpacht.
- Gebouwen, wegen en Financieel bezit
  In 2022 hebben we flink geïnvesteerd, bijna € 600 miljoen en voor bijna € 60 miljoen activa van Weesp overgenomen. De afschrijvingen, desinvesteringen en aflossingen op leningen bedroegen tezamen € 225 miljoen, zodat ons bezit is toegenomen met ruim € 375 miljoen. Deze toename betreft zowel materieel bezit (gebouwen, tunnels, wegen, ICT) als financieel bezit (aandelen, leningen). In 2022 hebben we bijvoorbeeld geïnvesteerd in de Piet Heintunnel, het Spinoza lyceum en ict-docking stations. Ook hebben we een belang in de regionale ontwikkelingsmaatschappij InwestRegio uitgebreid.
- Reserves en Voorzieningen
  De reservepositie is met € 180 miljoen toegenomen en bedraagt eind 2022 ruim € 8 miljard. De reserves zijn overigens grotendeels niet vrij besteedbaar, ze zijn ter dekking van toekomstige uitgaven waarover al is besloten. De voorzieningen zijn stabiel gebleven.
- Schuld
  De schuld is nauwelijks toegenomen ten opzichte van 2021. De externe financierings-behoefte voor de investeringen bleef beperkt vanwege de beschikbare interne financiering (reserves).

Investeringen

De investeringen in onze materiële bezittingen, zoals gebouwen en wegen et cetera, bedroegen € 592 miljoen, fors meer dan de raming, die bij de Begroting 2023 was bijgesteld naar € 465 miljoen. De programmering is nog niet goed afgestemd op de te verwachten uitvoering. Bij grond lijkt het alsof er maar weinig is geïnvesteerd, want er is maar een geringe balanstoename. Dit komt omdat meer erfpachters hebben gekozen voor eeuwigdurende afkoop van de canon, waardoor de grond nog maar voor € 1 op de balans staat.

2.3.2 Balanstotaal meerjarige ontwikkeling

Figuur 4 laat de balansontwikkeling in de afgelopen jaren zien. Het balanstotaal nam in de afgelopen jaren gestaag toe. Een toename van het balanstotaal en van ons bezit betekent ook een toename van onze financieringsbehoefte. Dit betekent ofwel meer interne financiering (reserves en voorzieningen) ofwel meer externe financiering (schuld). De toename van het ons bezit met € 1,7 miljard vanaf 2018 heeft zich vooral vertaald in meer schuld, de reserves zijn in die periode afgenomen met € 225 miljoen.

De financieringsparagraaf en de investeringsparagraaf gaan op deze ontwikkelingen in.

Figuur 4 Ontwikkeling balanstotaal

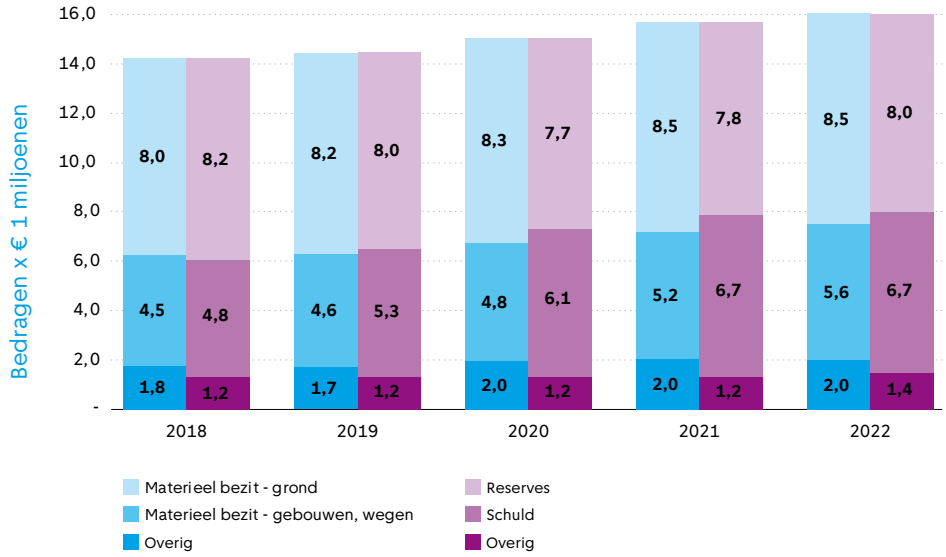

2.3.3 Balansratio's: solvabiliteit en schuldquote

De schuldquote laat zien hoe hoog de schuld is in verhouding tot de baten. Bij deze jaarrekening is de schuldquote (exclusief erfpacht) 56 procent. Dit is een stijging ten opzichte van de vorige jaarrekening (46 procent). Inclusief erfpacht is de schuldquote 103 procent. In 2022 is de schuld nauwelijks gegroeid.
Een schuldquote tussen de 90 en 130 procent valt binnen de bandbreedte van de signaleringswaarde 'neutraal' van de provincie.

Het kengetal solvabiliteit vertelt hoeveel van ons bezit is gefinancierd met eigen vermogen (reserves). Bij deze jaarrekening was de solvabiliteit 50 procent, gelijk aan de solvabiliteit bij de vorige jaarrekening en iets hoger dan verwacht bij de begroting (46 procent).
Een solvabiliteitsratio tussen de 20 procent en 50 procent valt binnen de bandbreedte van de signaleringswaarde 'neutraal' van de provincie. Onder de 20 procent is de signaleringswaarde 'onvoldoende'.

In het hoofdstuk Balans en in de Investeringsparagraaf en Financieringsparagraaf staat meer over de schuldquote en solvabiliteit.

Oekraïne

In 2022 werden behalve de (eerste) opvang en begeleiding diverse andere activiteiten georganiseerd voor de Oekraïners in de stad. Oekraïense kinderen gingen naar school, in de stadsdelen werden diverse sportieve en culturele activiteiten georganiseerd en we hielpen Oekraïners aan het werk. Ook zorgden we voor jeugdgezondheidszorg. Een groot deel van deze activiteiten werd gedekt uit rijksbekostigingsregelingen, maar een deel ook uit de eigen begroting.

Op basis van de inzichten in het najaar van 2022 is een kostenraming opgesteld.
De totale lasten voor 2022 waren begroot op € 99,1 miljoen inclusief btw. Ten opzichte van de geraamde kosten vielen de lasten € 33,9 miljoen lager uit: € 65,2 miljoen.

De dekking van de door de gemeente gemaakte kosten voor de opvang van Oekraïners vindt van rijkswege plaats via bekostigingsregelingen. Dit betreft onder andere een normbedrag van € 100 per dag per gerealiseerd bed tot en met 14 oktober 2022 en vanaf 15 oktober 2022 een bedrag van € 83 per dag per gerealiseerd bed in de Gemeentelijke Opvang (GOO), een normbedrag van € 210 euro per maand per Oekraïner in de Particuliere Opvang (POO), het vergoeden van de kosten leefgeld-verstrekking Particuliere Opvang (POO) en een vergoeding voor de transitiekosten.

In 2022 heeft Amsterdam € 94,3 miljoen aan totale voorschotten ontvangen. Het saldo tussen deze voorschotten en de daadwerkelijke realisatie is op de balans opgenomen, zodat dit beschikbaar blijft voor 2023 en betrokken kan worden bij de financiële afrekening van de Specifieke-uitkeringen met het ministerie van Justitie & Veiligheid.

Tabel 4 – Begroting en realisatie kosten opvang Oekraïne (bedragen x € miljoen)

Kostenpost	Begroting (Najaarsnota 2022)	Realisatie 2022	Programma
HUB (eerste opvang)	10,1	7,9	7 (Werk, Inkomen en Participatie)
Opvanglocaties korte termijn	25,8	25,6	7 (Werk, Inkomen en Participatie)
Opvanglocaties lange termijn	16,9	7,9	11 (Wonen en groen)
Leefgeld POO	11	9,4	7 (Werk, Inkomen en Participatie)
Inzet zorgaanbieders	33,2	13,6	8 (Volksgezondheid, jeugd en zorg)
Programmaorganisatie	1,8	0,4	7 (Werk, Inkomen en Participatie)
Stadsloketten/ CCA	0,3	0,4	12 (Moderne open overheid)
Totaal	99,1	65,2	

Het verschil tussen de begroting in de Najaarsnota 2022 en de realisatie wordt voor het grootste deel verklaard door lager dan geraamde lasten voor de inzet van zorgaanbieders. Dit werd met name veroorzaakt doordat de begroting was gebaseerd op maaltijdverstrekking door alle zorgaanbieders. In de praktijk bleek dit niet altijd het geval, en werden de maaltijden bijvoorbeeld door het hotel verzorgd. De opvang-locaties werden later en geleidelijker in gebruik genomen dan verwacht. De dienst-verlening op locaties werd afgeschaald en de BTW hoefde op onderdelen niet meegerekend te worden. Verder waren de lasten voor het realiseren van middellange termijn locaties fors lager dan begroot doordat een deel van de verbouwingen is verschoven naar 2023.

2.4 Risico's en weerstandsvermogen

Belangrijke ontwikkelingen in het integrale risicobeeld

Er waren in 2022 voor het risicomanagement een aantal belangrijke ontwikkelingen:

- De inflatie was in 2022 gemiddeld 10 procent hoger dan in 2021 en daarmee de hoogste inflatie sinds 1975. We krijgen vanuit het Rijk compensatie achteraf. Inflatie blijft hoog en we lopen het risico dat de compensatie niet voldoende zal zijn om de stijging van de lasten volledig op te vangen.
- In 2022 is de rente weer verder gestegen en de trend is nog steeds omhoog. Inmiddels is de rente opgelopen naar 3,25 procent. Deze stijgende rente zorgt voor extra rentelasten bij herfinanciering van onze schulden. Die zijn in 2022 opgelopen, het risico is dat bij deze rentestand en verwachte ontwikkeling van de schuld die lasten verder oplopen en begrotingskrapte veroorzaakt. We beheersen de gevolgen van dit risico door het spreiden van de herfinanciering van onze schuld in de tijd (wet FIDO, renterisiconorm) en het aanhouden van voldoende Algemene Reserve.
- Amsterdam garandeert de financiering van woningbouwcorporaties via deelname aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Onder die regeling moet de gemeente bij een aanspraak renteloze leningen verstrekken aan woningcorporaties in Amsterdam. Omdat Amsterdam zelf wel rente moet betalen om die leningen te kunnen verstekken heeft de stijgende rente in 2022 de gevolgen van dit risico verhoogd.
- Openeinderegelingen. Door het optrekken van het minimumloon in 2022 door het Rijk is ook de inkomensondersteuning aan Amsterdammers verhoogd. Daardoor is het effect van het risico voor de gemeente wanneer de toeloop op inkomens-ondersteuning toeneemt groter geworden. Door de krapte op de arbeidsmarkt in 2022 was die toeloop laag en daardoor had het risico geen groot effect.
- De effecten van klimaatverandering tekenen zich zichtbaar af en zijn in die zin geen risico meer maar werkelijkheid. De onzekerheid over de gevolgen voor de gemeente is dat wel. De risico's zullen vooral impact hebben in de openbare ruimte en de infrastructuur en neerslaan in de investeringen die de gemeente daarin moet doen.
- Afronding verkoop Afval Energiebedrijf (AEB) is afhankelijk van goedkeuring door de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Deze is nog niet gekomen met als gevolg dat risico's met betrekking tot AEB en de financiële consequenties vooralsnog bij de gemeente blijven.

Ontwikkeling van het weerstandsvermogen

Voor de berekening van het weerstandsvermogen gebruiken we de normhoogte voor de Algemene Reserve. De normhoogte van de Algemene Reserve is ten minste 5 procent van het begrotingstotaal. De Algemene Reserve en daarmee de beschikbare weerstandscapaciteit is gestegen naar € 175 miljoen bij de jaarrekening 2022. De normhoogte van de Algemene Reserve van € 302 miljoen is daarmee in 2022 nog niet gerealiseerd. Bij de Begroting 2023 hebben we maatregelen getroffen om dat herstel in 2024 te bereiken. Dat is nodig om de financiële gevolgen van risico de komende twee jaar te kunnen dragen. Het weerstandsvermogen moet daartoe binnen de bandbreedte van 1 tot 1,4 liggen. Het weerstandsvermogen komt in 2022 afgerond uit op 0,6. Dat is nog te laag maar wel een verbetering ten opzichte van 2021 en ook beter dan de prognose bij de begroting 2022.

Figuur 5 Ontwikkeling algemene reserve

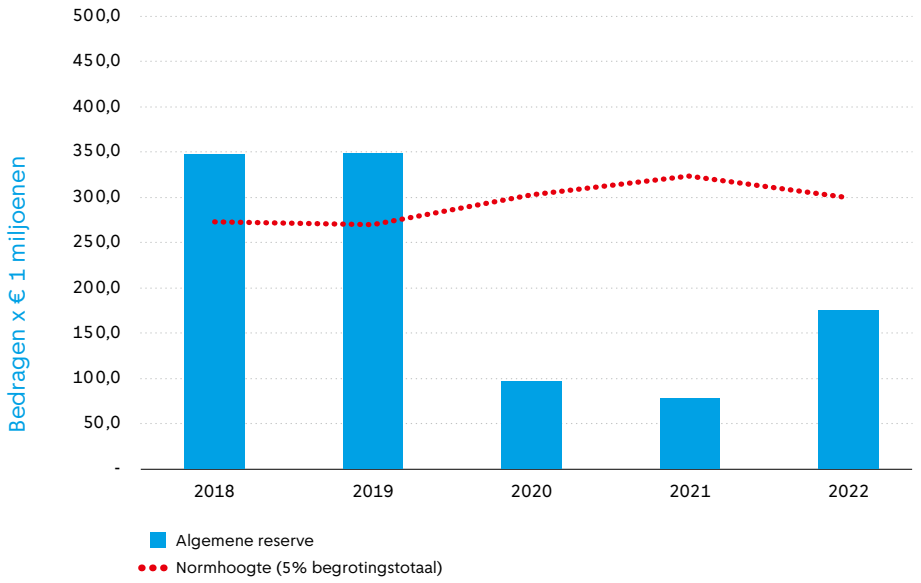

3





3 Programma's

3.1	Veiligheid	30
3.2	Verkeer, vervoer en waterstaat	44
3.3	Economie	68
3.4	Kunst, cultuur en erfgoed	79
3.5	Onderwijs	93
3.6	Sport	103
3.7	Werk, inkomen en participatie	111
3.8	Volksgezondheid, jeugd en zorg	130
3.9	Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	159
3.10	Grond	191
3.11	Wonen en groen	201
3.12	Moderne open overheid	225
3.A	Algemene dekkingsmiddelen	237
3.B	Bestuur en organisatie	248

3.1 Veiligheid



3.1.1 Brandweer en Crisisbeheersing

➔ Crisis- en incidentbeheersing

Het afgelopen jaar was intensief op het gebied crisis- en incidentbeheersing. Er vonden heftige incidenten plaats. Zoals de gijzeling in de Apple Store.

➔ Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland

In 2022 is Weesp onderdeel geworden van de gemeente Amsterdam en daarom ook onderdeel geworden van het verzorgingsgebied van veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

3.1.2 Openbare Orde en Veiligheid

➔ Ondermijning, criminaliteit en radicalisering

In 2022 ging de stad weer open. Ondernemingen draaiden weer volop, er werd geïnvesteerd in vastgoed en er kwamen daardoor meer vergunningaanvragen binnen. We ontvingen weer meer meldingen van bewoners over ondermijningssignalen in hun buurt en ondernemingen konden weer worden gecontroleerd.
Met ons programma Weerbaar Amsterdam/ Drugscriminaliteit hebben we ons gericht op het verminderen van de sociale ontwrichting door drugshandel en op het weerbaarder maken van wijken en jongeren tegen de aantrekkingskracht van drugscriminaliteit. Dit deden we onder meer met de buurtrechter in Venserpolder, het Credible Messenger Netwerk en de aanpak Doorgroeiers.

➔ Overlast in wijken en buurten

We hebben de inspanningen op het tegengaan van (online) seksueel geweld en seksuele intimidatie (SISG) voortgezet. Zo hebben we onder meer de (lokale) samenwerking en het bestaande (hulp)aanbod versterkt, waardoor meiden en jonge vrouwen van 13 tot 24 jaar in kwetsbare posities vroegtijdig gesignaleerd en geholpen worden door de stadsdelen, de politie, zorginstanties en andere partners.

Ook zijn we verder gegaan met onze aanpakken in de gebieden Binnenstad, Zuid-Oost en Nieuw-West.

➔ Toezicht en handhaving

In 2022 leefde de drukte en het toerisme weer op. Ook de leefbaarheid is in sommige buurten steeds meer onder druk komen te staan. De vraag om toezicht en handhaving is en blijft daardoor onverminderd groot.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	24,0	18,8	17,2	20,2	2,9
Lasten	222,8	231,8	235,5	236,7	1,2
Totaal Programma 1 Veiligheid	**-198,7**	**-213,0**	**-218,2**	**-216,5**	**1,7**

Het programma 1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 2,9 miljoen en hogere lasten van € 1,2 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 20,2 miljoen zijn € 2,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door niet volledig begrote ontvangsten Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en het Breed Offensief Terugdringen Ondermijnende Criminaliteit (BOTOC). Daartegenover staan voor eenzelfde bedrag hogere lasten in 2022 (€ 4,7 miljoen).
- Lagere baten voor leges horeca en evenementen. Hoofdoorzaak hiervan is corona. In het eerste kwartaal 2022 golden nog steeds coronamaatregelen, waardoor minder evenementen vergunningen zijn aangevraagd. Het totaalaantal evenementen in 2022 is nog steeds niet op het oude niveau van voor corona (€ 1,1 miljoen)
- Lagere baten bestuurlijke boetes overlast openbare ruimte door minder geconstateerde overtredingen (€ 0,5 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 236,7 miljoen zijn € 1,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten door niet volledige begrote uitgaven bij het RIEC en het BOTOC. Daartegenover staan voor eenzelfde bedrag hogere baten in 2022 (€ 4,7 miljoen).
- Hogere lasten voor het afhandelen van verzoeken in het kader van de Wet Open Overheid (WOO). Het aantal WOO-verzoeken was groot en de hiervoor benodigde personele inzet was niet begroot (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten op het budget Aanpak Binnenstad Centrum. Voor een deel wordt dit veroorzaakt door alternatieve dekking en voor een deel door vertraging. Deze onderbesteding wordt volledig toegevoegd aan de reserves (€ 1,8 miljoen).
- Lagere lasten door minder inzet van hosts in de binnenstad. Door coronamaatregelen aan het begin van het jaar en door krapte op de arbeidsmarkt zijn minder hosts ingezet dan begroot (€0,5 miljoen)
- Lagere lasten voor de Regionale Brandweer in verband met de fusie Weesp. Hierdoor valt met ingang van 2022 Weesp onder de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland. De middelen ontvangen voor de overgang van ene naar de ander veiligheidsregio zijn niet volledig besteed (€ 0,4 miljoen)
- Lagere lasten op het budget masterplan Zuidoost. In 2022 is 1 Wijkactieteam operationeel gegaan in plaats van 2 (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	97,8	91,6	92,3	103,6	11,3

3.1.1 Brandweerzorg en crisisbeheersing

Alarmering, brandweerzorg en multidisciplinaire crisisbeheersing via de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

Belangrijke ontwikkelingen

Brandweerzorg

In 2022 is gebleken dat de begroting van veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland onder druk staat en er behoefte bestaat aan een verhoging van de gemeentelijke bijdragen. Dit wordt in 2023 nader uitgewerkt.
De Asieldeal tussen Rijk, VNG, IPO en Veiligheidsberaad in zomer 2022 leidt naar verwachting jaarlijks tot extra versterkingsgelden voor de VrAA voor versterking van regionale en bovenregionale crisisbeheersing en daaraan gerelateerd informatie-management en informatiebeveiliging.

De VrAA heeft het Dekkingsplan Brandweer en het Regionaal Crisisplan (2021-2024) vastgesteld.
Het dekkingsplan volgt de Handreiking Landelijke Uniforme Systematiek voor Dekkingsplannen en de hierin beschreven methode Gebiedsgerichte Opkomsttijden. Deze methode beoordeelt de brandweerzorg aan de hand van snelheid, capaciteit, paraatheid en werkdruk. Onze 12 beroepskazernes in Amsterdam en Amstelveen en onze 7 vrijwilligerskazernes in alle 6 gemeenten zijn met elkaar in staat in de vereiste snelheid, capaciteit en paraatheid te leveren voor een adequate dekking. Opgemerkt wordt dat de onderliggende beschikbaarheid van vrijwilligers continue aandacht behoeft.
In het Regionaal Crisisplan worden de verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing beschreven.

Eén van de prioritaire risico's in het Regionale risicoprofiel betreft het risico op een terroristische aanslag in onze regio Amsterdam-Amstelland. Als gevolg hiervan stond het multidisciplinair opleiding-, training- en oefenprogramma van de VrAA in het teken van terrorismegevolgbestrijding (TGB).

Het brandweerwerk in en rondom Amsterdam is mentaal en emotioneel zwaar. Dit leidt nog steeds tot hoog verzuim. Door betere preventie en nazorg probeert de VrAA hier meer grip op te krijgen.

In 2022 is ook gewerkt aan het ontvlechten van Bevolkingszorg vanuit de gemeente Amsterdam. Intentie is het beheer met ingang van 1 januari 2024 over te dragen aan veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

Crisis- en incidentbeheersing

Het afgelopen jaar was intensief op het gebied crisis- en incidentbeheersing. Er vonden heftige incidenten plaats.
Hierbij hebben wij 18 keer opgeschaald via de GRIP-procedure door de multi-disciplinaire crisisorganisatie. Onder meer bij de storm Eunice, bij de landelijke opvang van Oekraïense vluchtelingen, de gijzeling in de Apple Store en de brand in de Riekerhaven.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 1.1.1

Het voorkomen en bestrijden van brand en rampen en het vergroten van het bewustzijn van brandveiligheid.

		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025
1	Geen indicatoren, omdat via de begroting en jaarrekening van de Veiligheidsregio gerapporteerd wordt					

Activiteit 1.1.1.1

De regionale brandweer en veiligheidsregio financieren t.b.v. brand en rampbestrijding en we zien toe op de kwaliteit van de uitvoering.

		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025
1	Geen indicatoren, omdat via de begroting en jaarrekening van de Veiligheidsregio gerapporteerd wordt					

Activiteit 1.1.1.2

We bereiden ons voor op crisis, rampen en grootschalige evenementen.

		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025
1	Geen indicatoren, omdat via de begroting en jaarrekening van de Veiligheidsregio gerapporteerd wordt					

Verbonden partijen

De Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (VrAA)

De Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (VrAA) is een van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. Het beslaat het gebied van de volgende gemeenten:

- Aalsmeer
- Amstelveen
- Amsterdam
- Diemen
- Ouder-Amstel
- Uithoorn

Zij voert de wettelijke taken uit op grond van de wet veiligheidsregio uit. Bij alle doelstellingen in dit programmaonderdeel schakelen we de VrAA in.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	3,5	3,0	3,0	2,7	-0,2
Lasten	79,8	80,9	85,1	84,0	-1,1
Saldo van baten en lasten	**-76,4**	**-78,0**	**-82,2**	**-81,2**	**0,9**

Het programmaonderdeel 1.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 0,9 miljoen. Dit komt door lagere lasten van € 1,1 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 2,7 miljoen zijn € 0,2 miljoen lager dan begroot. De afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 84,0 miljoen zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor Crisis- en Incidentbeheersing doordat de beoogde capaciteits-uitbreiding niet is ingevuld in 2022. Het jaar is vooral gebruikt voor de visie-ontwikkeling op de personele invulling die in 2023 concreet zal worden ingevuld (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten voor de Regionale Brandweer in verband met de fusie Weesp. Hierdoor valt met ingang van 2022 Weesp onder de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland. De werkelijke kosten voor de overgang van ene naar de andere Veiligheidsregio waren lager dan begroot (€ 0,4 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Risico's	Maatregelen
Aanslag of een langdurige crisis	Parate crisisorganisatie in samenwerking met de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland.

Beleidskaders

- De Wet veiligheidsregio's. Op 1 oktober 2010 is de Wet veiligheidsregio's in werking getreden. Deze wet brengt brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing samen in één organisatie.
- Beleidsplan Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland 2021-2024. In dit beleidsplan formuleren we de beleidsvoornemens van de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (VrAA) voor de komende jaren. Daarmee vervullen we de wettelijke plicht zoals die in artikel 14 van de Wet Veiligheidsregio's staat. We willen met dit beleidsplan onze sleutelpartners in de crisisbeheersing binden, zoals de politie, de partijen rondom waterveiligheid en belangrijke beheerders van vitale infrastructuren.

3.1.2 Openbare orde en veiligheid

De openbare orde en de veiligheid van mensen, goederen en gebieden handhaven.

Belangrijke ontwikkelingen

Ondermijning

Aanpak ondermijning

In 2022 ging de stad weer open: ondernemingen draaiden weer volop; er werd geïnvesteerd in vastgoed en bedrijven en er kwamen daardoor meer vergunning-aanvragen binnen; we ontvingen weer meer meldingen van bewoners over ondermijningssignalen in hun buurt en ondernemingen konden weer worden gecontroleerd. Samen met de projectleiders ondermijning in de stadsdelen en de Ondermijningsbrigade ondernamen we vervolgens actie.

Prostitutie

De omvang van de niet vergunde en de illegale prostitutie blijft groot en lijkt ook te groeien. Daarom richten we ons steeds meer op het tegengaan van de verborgen prostitutie. De kans op misstanden binnen de ondergrondse sector is groot.
De verschuiving naar het illegale circuit lijkt ten koste te gaan van de vergunde bedrijven waar de gemeente en gezondheidsorganisaties goed toezicht kunnen houden.

Mensenhandel

Wij hebben ingezet op de enorme stroom Oekraïense vluchtelingen. Omdat zij kwetsbaar zijn voor uitbuiting. Dit heeft geleid tot een hoger aantal meldingen van mogelijke signalen van arbeidsuitbuiting die gedeeld zijn met de Nederlandse Arbeidsinspectie.
Door uitgebrachte rapporten, maar ook door zichtbare problemen als afpersing, snitchen en drugsgerelateerde problematiek is er meer aandacht gekomen voor criminele uitbuiting.
Ook hebben wij het initiatief genomen om te komen tot een ‘Europees interstedelijk (ambtelijk) netwerk mensenhandel’.

Radicalisering

De risico’s van radicalisering en extremisme waren ook in 2022 divers, voortkomend uit verschillende extremistische stromingen. De Nationaal Coördinator Terrorisme-bestrijding en Veiligheid (NCTV) stelt nog steeds dat van het islamitisch extremisme de grootste dreiging op terrorisme uitgaat. Het afgelopen jaar zagen we uitgereisde personen terugkeren. De dreiging van rechtsextremisme gaat vooral uit van jongeren die elkaar via wereldwijde onlinenetwerken vinden (de accelerationisten). Daarnaast zagen we afgelopen jaar meer fysieke bijeenkomsten van rechtsextremistische groepen. Met betrekking tot antioverheidsradicalisering en –extremisme zien we dat de activistische groep door het afschalen van de coronamaatregelen kleiner is geworden. Tegelijkertijd is de radicale onderstroom nog steeds actief en nemen hun soms extremistische vormen aan.

Geweld gericht tegen woningen en panden

We zagen ook een fors aantal aanslagen met explosieven die voor een deel te relateren zijn aan conflicten in de georganiseerde (drugs)criminaliteit. Daarvoor leverde we nazorg in de getroffen buurten en zette we ons bestuurlijke instrumenten in.

Toezicht en handhaving

Ook in 2022 is de leefbaarheid in sommige buurten steeds meer onder druk komen te staan. Het gaat dan bijvoorbeeld om toegenomen parkeeroverlast of overlast door verkeerd geplaatst afval, jeugdoverlast, overlast op het water of in het openbaar vervoer. De vraag om handhaving is en blijft daardoor onverminderd groot. Ons beleid en die van het Rijk zorgen voor veel opgaven. Opgaven waar wij het liefst allemaal mee aan de slag gaan, maar de beschikbare capaciteit maakt dit niet mogelijk. Ondanks alle tijd en aandacht die we investeren in het werven en opleiden van nieuwe mede-werkers, blijft de krapte op de arbeidsmarkt de beoogde uitbreiding van de handhavingscapaciteit belemmeren

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

De voorbereiding op de omgevingswet, de Alcoholwet en de nieuwe vergunning-plichten uit de APV (autoverhuurbedrijven en Hoogstraaten) hebben impact op de uitvoering van vergunningverlening-, toezichts- en handhavingstaken. Hierdoor is de druk op onze capaciteit hoog. In 2022 zijn we gestart met de voorbereiding op de uitvoering van de Alcoholwet. En nieuwe vergunningplichten uit de Algemene

Plaatselijke Verordening (APV) voor autoverhuurbedrijven en voor de Hoogstraaten. Daarnaast bereiden we ons voor op de Omgevingswet.
We hebben actief toegezien op de beëindiging van de tijdelijke terrassen.

Evenementen

In 2022 ging Nederland weer open na corona en konden evenementen weer volop plaatsvinden. De omstandigheden waaronder de evenementen plaatsvinden is wel veranderd. Vooral tekorten aan gekwalificeerd personeel speelde parten. Niet alleen bij evenementenorganisatoren, ook bij ons.

Aanpak Binnenstad

Het in november 2022 gepresenteerde pakket maatregelen bevat enkele vergaande voorstellen om toerisme in goede banen te leiden, die voor een deel ook betrekking hebben op de binnenstad. Een voorstel om sluitingstijden in het Wallengebied terug te dringen heeft ter inspraak voorgelegen en is behandeld in de gemeenteraad.
Op het gebied van vastgoedtransformatie zijn enkele belangrijke stappen gezet. Het Stegenplan is gestart, Knowledge Mile Park is verder ontwikkeld, en andere grote projecten in de openbare ruimte zijn in de planfase. Op het gebied van kunst en cultuur zien we nieuwe initiatieven ontstaan, vaak in samenwerking met ondernemers en/of bewoners. Verschillende proeven met afvalinzameling leveren goede resultaten op.

Masterplan Zuidoost

Binnen het Masterplan is samenwerken met bewoners het uitgangspunt. De behoefte van bewoners staat centraal. Binnen het Masterplan Zuidoost wordt er met en door bewoners, informele en formele organisaties en alliantiepartners samengewerkt aan de ambities van het Masterplan. De ambities gaat over het structureel verbeteren van perspectief voor bewoners op het gebied van veiligheid, wonen, jeugd & onderwijs, inclusie & participatie en werk & economie.

Nationaal Programma Samen Nieuw West (voorheen Masterplan Nieuw-West)

Een maatschappelijke alliantie van organisaties, bewoners en ondernemers die betrokken zijn bij Nieuw-West investeert de komende 20 jaar in de toekomst van het stadsdeel. De leefwereld van de bewoners is het uitgangspunt voor alle interventies die we doen op het vlak van veiligheid, wonen en leefomgeving, kansen voor de jeugd, democratie en inclusie en werk en bestaanszekerheid. In 2022 verstevigden we bestaande netwerken met bewoners en professionals en bouwden ook aan nieuwe netwerken.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 1.2.1

Amsterdam is een veilige en leefbare stad voor bewoners en bezoekers.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Veiligheidsindicator van (de regio) Amsterdam (Amstelland)	100 (2014)	geregistreerde criminaliteit (158), gerapporteerd slachtofferschap (145), overlast (150) en de onveiligheids-beleving (117)		geregistreerde criminaliteit (177), gerapporteerd slachtofferschap (143), overlast (153) en de onveiligheids-beleving (119)

Veiligheidsindex

De Regionale Veiligheidsindex Amsterdam-Amstelland heeft als basisjaar 2021, waarbij het regionaal gemiddelde is gesteld op 100. Iedere buurt wordt vergeleken met dit gemiddelde. Hierdoor is het eenvoudig om vast te stellen wat de ontwikkelingen per buurt door de tijd heen zijn én welke buurten hoger of lager scoren dan het gemiddelde. Hoe lager de score, hoe minder deze problematiek speelt. Er wordt niet langer één veiligheidsindex berekend, maar er zijn vier indexen die ieder een eigen vraag beantwoorden: de geregistreerde criminaliteit, gerapporteerd slachtofferschap, overlast en de onveiligheidsbeleving. De geregistreerde criminaliteitsindex bestaat uit high impact (criminaliteit dat een groot impact heeft op het slachtoffer) en high volume crime (veel voorkomende criminaliteit). Gerapporteerd slachtofferschap bestaat uit HIC-, HVC- en digitaal slachtofferschap zoals door bewoners gerapporteerd in de Veiligheidsmonitor. Overlast bestaat uit verloedering en personenoverlast op basis van meldingen Veiligheidsmonitorgegevens. Tot slot bestaat de onveiligheidsbeleving uit risicoperceptie, onveiligheidsgevoelens en vermijding.

Activiteit 1.2.1.1

We bestrijden criminaliteit, radicalisering en ondermijning.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren) BBVverplicht	195,4 (2014)	344		PM (nog niet beschikbaar op site Halt)
2	Harde kern jongeren (aantal per 10.000 inwoners) BBVverplicht	2,4 (2014)	Wordt niet meer gemeten		Wordt niet meer gemeten
3	Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners) BBVverplicht	5,6 (2015)	3,8		4,5
4	Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners) BBVverplicht	10,5 (2015)	8,4		7,6
5	Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners) BBVverplicht	6,4 (2015)	1,9		2,0
6	Afname in recidive huidige Top 600 (HIC)	39% (2017)	52% (2020)		Wordt niet meer gemeten
7	Afname in recidive uitgestroomde Top 600 (HIC)	82% (2017)	82% (2020)		Wordt niet meer gemeten

Toelichting Activiteit 1.2.1.1

We bestrijden criminaliteit, radicalisering en ondermijning.

Terugdringen drugshandel

Belangrijke successen van ons programma Weerbaar Amsterdam/Drugscriminaliteit zijn: Onze persoonsgerichte aanpak voor Doorgroeiers in de drugscriminaliteit is in 2022 op stoom gekomen en geëvalueerd, zodat onze doorontwikkelde aanpak vanaf 2023 ingezet kan worden.
Adamas, ons netwerk van Credible Messengers, is uitgegroeid tot enige tientallen getrainde leden en is zowel op casus als op beleidsniveau zeer nuttig geweest.
Onze Buurtrechtbank in Vesperpolder houdt zittingen, oplossingsgerichte gesprekken en bereid zich voor op uitbreiding van haar werkgebied.

Ondermijning

Aanpak Ondermijning

Het totale gemeentelijke proces van screening in het kader van Wet Bibob is herzien en geprofessionaliseerd; en er is in de stadsdelen extra capaciteit gekomen voor de screening van aanvragen voor vergunningen. En de vergunningplicht ondermijning Hoogstraten is een feit en ook de autoverhuurbranche is aangewezen voor een dergelijke vergunningplicht.
We blijven werken aan bewustwording rond ondermijning bij inwoners en bedrijven en versterking van de screening door de inzet van financiële expertise en kennis van vastgoed en ondernemingen. Ook versterking van onze informatiepositie en training en opleiding van onze medewerkers zijn belangrijke doorlopende thema's.
Er kwamen ook nieuwe thema's bij waarin we de invloed en negatieve effecten van drugscriminaliteit samen met het RIEC een halt willen toeroepen: ondergronds bankieren (het verplaatsen van crimineel geld buiten de formele financiële instellingen om en de haven (als onderdeel van het Noordzeekanaalgebied een logistiek knelpunt waarin we de weerbaarheid tegen drugscriminaliteit vergroten.
We zijn nieuwe samenwerkingen aangegaan, zoals met financiële instellingen, het notariaat en wetenschappers. En we trokken actief op met andere steden, in Nederland (met name de G4 steden) en Europa in het uitwisselen van best practices. Bovendien onderhielden we nauwe contacten met het Rijk in het kader van nieuwe wet- en regelgeving op het gebied van ondermijning.

Prostitutie

We hebben intensief gewerkt aan het locatieonderzoek voor een erotisch centrum, ten behoeve van een locatiekeuze in 2023. We zijn prostitutie vanuit hotels tegengegaan via maatwerk-handhaving en in samenwerking met hotels (KHN), politie en OM. Door onze lobby bij het Rijk gaat begin 2023 een wetsvoorstel ter consultatie ten behoeve van beter toezicht en handhaving op de vergunde en onvergunde sector.

Mensenhandel

Traningen: circa 80 ambtenaren van onze stadsloketten en 20 toezichthouders van onze dienst Wonen zijn getraind in het herkennen en melden van signalen mensenhandel. Ook hebben we ambtenaren die betrokken zijn bij de opvang en registratie van Oekraïense vluchtelingen getraind. Op alle opvanglocaties hebben we trainingen verzorgd door de politie en/of zorgcoördinator mensenhandel.
We hebben verschillende flyers ontwikkeld die vluchtelingen waarschuwen voor ronselaars en tips geven voor wat betreft arbeid. Er zijn circa 75 meldingen bij de gemeente binnengekomen van signalen van uitbuiting. Die hebben we zelf in behandeling genomen of doorgezet.

Radicalisering

Ons Steunpunt is meer neergezet als hét portaal voor vragen over radicalisering en voor signalen van radicalisering en is de bekendheid vergroot. Aan de hand van de aanbevelingen van de Commissie van Toezicht is ons uitvoeringsbeleid van de integrale persoonsgerichte aanpak radicalisering aangepast. Om de internationale samenwerking en uitwisseling van ideeën en goede praktijken te versterken, zijn we toegetreden tot het Strong Cities Network.

Cybercriminaliteit

Aan de hand van de cyberwegenkaart (https://hetccv.nl/onderwerpen/cybercrime/documenten/lokale-cyberwegenkaart/) zijn onze bevoegdheden binnen het cyberdomein goed in kaart gebracht. Er wordt geoefend op cyberincidenten en cybercrisis samen met de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland. We hebben de subdriehoek Cyber ingesteld waarin wij samen met de politie en het Openbaar Ministerie werken aan cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit. Hierdoor hebben we meer structuur en bestuurlijke houvast gegeven aan de onderwerpen cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

Veiligheid en Zorg

We hebben samen met onze netwerkpartners een vernieuwende beweging gecreëerd in programma's met bestuurlijke prioriteit op het snijvlak van veiligheid en zorg. We hebben Top400-regisseurs ook preventief ingezet op scholen die kampen met ernstige veiligheidsvraagstukken, zoals wapenbezit onder leerlingen.

Activiteit 1.2.1.2

We behandelen aanvragen en verlenen en controleren vergunningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Geen indicatoren omdat het VTH uitvoeringsprogramma hierover rapporteert				

Toelichting Activiteit 1.2.1.2

We behandelen aanvragen en verlenen en controleren vergunningen.

Evenementen

Per saldo is het aantal aanvragen in 2022 in de middelgrote en grote categorie evenementen vergelijkbaar met 2019 (voor corona). Het aantal kleine evenementen ligt nog duidelijk lager. Tegen de achtergrond van het afsteekverbod op consumentenvuurwerk werd in 2022 bij de jaarwisseling voor het eerst vanuit de gemeente een grootschalig evenement georganiseerd op het Museumplein en werden diverse andere initiatieven actief ondersteund.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

We hebben er onder meer 503 vergunningsaanvragen voor een nieuwe horecazaak en 853 vergunningsaanvragen voor een evenement behandeld. We hebben toezicht gehouden bij horeca, (prostitutie)bedrijven en evenementen. Dit hebben we zowel gedaan op verleende vergunningen als naar aanleiding van meldingen over overlast.

Activiteit 1.2.1.3

We houden toezicht en handhaven in de openbare ruimte en in het openbaar vervoer.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Gemiddeld rapportage cijfer sociale veiligheid in het Amsterdamse openbaar vervoer	7,6 (2018)	7,7		7,6
2	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte, aantal per 1.000 inwoners) (BBVverplicht)	6,1 (2015)	5,1		3,6

Toelichting Activiteit 1.2.1.3

We houden toezicht en handhaven in de openbare ruimte en in het openbaar vervoer. Ook in 2022 was de druk op de leefbaarheid in de stad onverminderd hoog. We hebben ons ingezet om de leefbaarheid te waarborgen en om overlast terug te brengen. We hebben ons daarbij gericht op de prioriteiten zoals benoemd in het Actieplan Handhaving Openbare Ruimte. De inzet vond plaats op straat, in het Openbaar Vervoer (OV) en op het water en we zijn daarbij informatie gestuurd en gebiedsgericht te werk gegaan. Daarnaast is er gewerkt aan de opgaven uit verschillende bestuurlijke opdrachten. Belangrijke thema's waren onder andere:

- Jeugdoverlast, overlast gevende personen,
- Overlast in het openbaar vervoer en
- Overlast op het water.

(Al deze interventies leveren een bijdrage aan een leefbaar Amsterdam. Daarnaast is onze aanwezigheid in de gebieden ook belangrijk geweest. Door te observeren, signaleren en bereikbaar te zijn weten we wat er speelt in de stad en waar we (extra) op moeten inzetten.
In West en Nieuw-West is extra ingezet op jeugd via een team jeugd BOA's. Dit zijn handhavers die zijn opgeleid met als specifiek doel de overlast in wijken terug te dringen door verbinding te maken met de jeugd daar.
Dankzij de inzet op afval bij plaatsingen waren er in 2022 minder constateringen en boetes, maar zwerfafval blijft een grote ergernis die veel politieke en bestuurlijke aandacht krijgt.
Ook in 2022 is er onverminderd gebruik gemaakt van data en de inzet van slimme technologieën, zoals camera's en sensoren. Ondanks dat handhavers in principe niet ingezet worden in gevaarlijke situaties, leert de ervaring dat ze alsnog onverwacht geconfronteerd kunnen worden met agressief gedrag waarbij de omstandigheden niet toelaten dat de handhaver een stap terug kan doen. Daarom wordt in 2023 gestart met de aanvraag van de korte wapenstok voor boa's werkzaam in het Centrum.

Activiteit 1.2.1.4

We bestrijden samen met onze partners overlast in wijken en buurten.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Leefbaarheidsmonitor Wonen in Amsterdam (WIA) 2 jaarlijks	7,4 (2013)	7,6		Nvt (meting tweejaarlijks)
2	Het aantal jeugdgroepen	Meting vanuit geprioriteerde jeugdgroepen vanuit OM/politie	Wordt niet meer gemeten		Wordt niet meer gemeten
3	Meldingen overlast	Aanlevering vanuit politie en eigen meting (2018)	59.326 (Politie)+ 422.940 (SIA)= 482.266		(Politie, 47.952) + 384.306 (SIA, alle meldingen) = 432.258
4	Het % vrouwen dat de afgelopen 12 maanden is geconfronteerd met (seksuele) straatintimidatie	51% (2018)	Niet gemeten in 2021 (2 jaarlijks)		51%

Toelichting Activiteit 1.2.1.4

We bestrijden samen met onze partners overlast in wijken en buurten.

Tegengaan van Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld
Campagnes en trainingen hebben bijgedragen aan de bewustwording van (online) seksuele intimidatie en seksueel geweld (SISG) onder jongeren, ouders en professionals. Ook ondersteunen we slachtoffers door hen naar de juiste hulp te geleiden. We hebben vijf tijdelijke opvangplekken gecreëerd voor jonge vrouwen die te maken hebben met seksueel geweld en (dreigende) dakloosheid. De ROSA-stadsdelenaanpak (voorheen 'netwerkaanpak meiden') is dit jaar uitgebreid naar 7 stadsdelen. In elk stadsdeel is ingezet op het gezamenlijk effectiever helpen van de meiden, het vergroten van de bewustwording en de deskundigheid van professionals, en de invoering van een frequente overlegvorm waarbij de professionals signalen en trends delen. 25 jonge vrouwen met zeer complexe problemen kregen een regisseur van de ROSA-integrale persoonsgerichte aanpak, naar het regiemodel van de Top600.

Aanpak Binnenstad
Door NV Zeedijk is met steun van ons 9 panden geworven aan de Oudebrugsteeg. Deze panden hadden voorheen een toeristische functie en hebben lokale/culturele functies en woningen op de bovenverdiepingen als nieuwe bestemming. Daarnaast hebben we ook nog de volgende resultaten bereikt:

- Het realiseren van een parkeervrij vak Herengracht.
- Samenwerking met de universiteiten van Amsterdam (UvA en VU) in Humanities & Society-organisatie.
- Drie edities van de Studio Binnenstad ter versterking van het netwerk rond de binnenstad en stimuleren van nieuwe initiatieven.
- Ondersteuning initiatieven vanuit verschillende Bedrijfveninvesteringzones (BIZ-zen), zoals gebiedsprofielen en audiotours.
- Het traject richting een nieuwe handhavingsstrategie rondom het Wallengebied met onze ketenpartners is gestart.
- Het leefbaarheidspanel Wallengebied is opgestart.

Masterplan Zuidoost
We hebben gewerkt aan het inrichten van structuren die de interne processen verduidelijken en verbeteren. Onder de vijf ambities hebben we een groot aantal initiatieven, activiteiten en projecten uitgevoerd, dan wel opgestart. Een greep hieruit is:

- Het Wijk Actie Team (ZO=Venserpolder) is opgericht. In het kernteam werken we samen met politie en corporaties. Alle partners in het kernteam vertegenwoordigen

de samenwerking met partners. Daarnaast hebben we een intensieve samenwerking met Buurtteam, Buurtrechter en HVO. In Venserpolder hebben we tot nog toe ruim 75 casussen aangepakt. Op de meest recente aanpakken zijn deze (deels) succesvol afgerond.
- We hebben 36 sociale huurwoningen gecontroleerd op de aanwezigheid van criminele activiteiten en overlast om Woonfraude aan te pakken.
- We hebben ingezet op een stevige preventieve en repressieve aanpak op jeugd en veiligheid door inzet te organiseren gericht op risicojongeren en hun ouders. Hierbij werken we samen met lokale organisaties.

Masterplan Nieuw West
- We hebben het afgelopen jaar, 52 jongeren met een HBO/WO-opleiding aan een stageplaats, werkervaringsplek en een baan geholpen op hun niveau. Het is een project dat van af de start samen met jongeren is opgezet.
- De “We share coalitie” die uit verschillende maatschappelijke partners bestaat heeft de opdracht meegekregen om meer sociale partners uit het veld aan zich te binden en samen met de bewoners en de gemeente de problemen in de Wildemanbuurt aan te pakken.
- Met “leren in de wijk” kijken we met de schoolbesturen in Nieuw West hoe het onderwijs in de klaslokalen uit kunnen breiden naar lessen die ook in de wijk worden gegeven.

Met het project ‘Westpoort werkt’ zijn we bezig een platform te realiseren waarbij we jongeren vanuit Nieuw West (ook met een afstand tot de arbeidsmarkt) koppelen aan werkgevers in het havengebied. Werkgevers zijn bereid om voor transport te zorgen en gezamenlijk met de onderwijsinstellingen en ons een opleidingscentrum op te richten in Westpoort.

Verbonden partijen

GVB
- We werken samen met het GVB zodat mensen zich veilig voelen als ze met het openbaar vervoer reizen. Er vindt wekelijks operationeel overleg plaats met verschillende partners waar GVB ook vertegenwoordigd is. In dit overleg wordt informatie uitgewisseld over specifieke groepen, personen dan wel situaties die de aandacht van de partners vragen en wordt bepaald welke locaties en problematiek aandacht vereisen. Zo worden gezamenlijke acties met o.a. GVB georganiseerd in Metrostations en tramlijnen om het veiligheidsgevoel bij de reiziger te vergroten en overlast van doelgroepen terug te dringen. Wij richten ons op leefbaarheid in en rond de metrostations en tram. De GVB richt zich op vervoerbewijzen en de bedrijfsorde.

RIEC Amsterdam Amstelland
- Het Regionale Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Amsterdam Amstelland richt zich op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Ze verbinden informatie, expertise en krachten van de verschillende overheidsinstanties. Daarnaast stimuleert en ondersteunt het RIEC – AA publiek-private samenwerking bij de aanpak van ondermijning.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	20,6	15,8	14,3	17,4	3,2
Lasten	143,0	150,8	150,3	152,7	2,4
Saldo van baten en lasten	**-122,4**	**-135,0**	**-136,1**	**-135,3**	**0,8**

Het programmaonderdeel 1.2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 0,8 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 3,2 miljoen en hogere lasten van € 2,4 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 17,4 miljoen zijn € 3,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten bij het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC). Het RIEC is volledig gefinancierd uit externe en Rijksmiddelen. Daartegenover staan voor eenzelfde bedrag hogere lasten in 2022 (€ 5,1 miljoen).
- Lagere baten voor leges horeca en evenementen. Hoofdoorzaak hiervan is corona. In het eerste kwartaal 2022 golden nog steeds corona maatregelen, waardoor minder evenementen vergunningen zijn aangevraagd. Het totaalaantal evenementen in 2022 is nog steeds niet op het oude niveau van voor corona (€ 1,1 miljoen).
- Lagere baten bestuurlijke boetes overlast openbare ruimte door minder geconstateerde overtredingen. Dit komt enerzijds door minder toezichthouders in verband met de krappe arbeidsmarkt. Anderzijds zijn meer waarschuwingen uitgedeeld in plaats van boetes. (€ 0,5 miljoen).
- Lagere baten omdat een deel van de ontvangen rijksbijdrage voor het Breed Offensief Terugdringen Ondermijnende Criminaliteit (BOTOC) is doorgeschoven naar volgend jaar om de resterende maatregelen uit te voeren. Hiertegenover staan voor eenzelfde bedrag lagere lasten in 2022 (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 152,7 miljoen zijn € 2,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten bij het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC). Daartegenover staan voor eenzelfde bedrag hogere baten in 2022 (€ 5,1 miljoen).
- Hogere lasten voor het afhandelen van WOO-verzoeken doordat meer personele inzet nodig was. In 2022 zijn er 49 verzoeken binnengekomen. In dat jaar zijn er daarvan 30 afgedaan. Voorts zijn er 22 verzoeken uit 2021 afgehandeld, waarvan 2 omvangrijke verzoeken (1.000 en 508 documenten). Gemiddeld worden per verzoek 200 documenten openbaar gemaakt (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten op het budget Aanpak Binnenstad Centrum. Hiervan is € 1,0 miljoen aan kosten wel gemaakt maar hiervoor is binnen de gemeente dekking gevonden uit andere programma's. De resterende €0,8 miljoen is niet uitgegeven door vertraging in een aantal projecten. De totale onderbesteding wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve Verevening Onroerend Goed (in programma A) (€ 1,8 miljoen).
- Lagere lasten door minder inzet van hosts in de binnenstad. Enerzijds was er in de eerste maanden van het jaar minder inzet in uitgaansgebieden in verband met coronamaatregelen. Anderzijds sprake van krapte op de arbeidsmarkt waardoor uitzendbureaus minder hosts konden leveren dan gevraagd (€0,5 miljoen).
- Lagere lasten op het budget masterplan Zuidoost doordat € 0,4 miljoen als dekking dient van de overschrijding op Programma B, waar de apparaatskosten van het Programmabureau staan (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten voor het Breed Offensief Terugdringen Ondermijnende Criminaliteit doordat een deel van de middelen pas in 2023 zal worden besteed. Hiertegenover staat voor eenzelfde bedrag hogere baten in 2022 (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten voor de voorbereiding van het evenement Amsterdam 750 jaar. Dit komt omdat de kosten voor de viering in 2025 van Amsterdam 75o jaar met name in de volgende jaren zullen plaatsvinden. Daardoor zijn in 2022 minder lasten gemaakt dan begroot (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,3	1,3	0,1	0,1	-0,0
Toevoegingen reserves	1,6	1,0	0,4	2,2	1,8
Mutatie reserves	**-0,3**	**0,3**	**-0,3**	**-2,1**	**-1,8**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserves is gelijk aan de begroting waardoor hier niets wordt toegelicht.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve Verevening Onroerend Goed is € 1,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door lagere lasten op het budget Aanpak Binnenstad. Enerzijds doordat voor € 1 miljoen kosten van de Stadsdelen en van Afval en Grondstoffen konden worden gedekt vanuit de eigen programma's en niet zijn doorbelast naar de Aanpak Binnenstad en anderzijds voor € 0,8 miljoen door vertraging.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. Stichting Aanpak Overlast Amsterdam	6,4 miljoen	7,5 miljoen
2. Levvel	2,1 miljoen	2,1 miljoen

Toelichting

Stichting Aanpak Overlast op Straat (SAOA)
De Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA) ontving subsidie om straatcoaches en gezinsbezoekers in te zetten. Het belangrijkste doel hiervan is om jeugdoverlast tegen te gaan. Ook signaleren zij jongeren die een zorgelijke ontwikkeling doormaken en afglijden richting jeugdcriminaliteit. De straatcoaches zijn belangrijk vanwege hun ogen en oren op straat, het leggen van contact met jongeren, het verzamelen van informatie en in hun samenwerking met medewerkers van Zorg en Veiligheid. Gezinsbezoekers van SAOA bezoeken de ouders van jongeren waar zorgen over zijn, om hen bijvoorbeeld aan te spreken op het gedrag van hun kind(eren).

SAOA ontving subsidie vanwege hun rol in de aanpak van overlast gevende jeugdgroepen, Top400&600 en aanpak straatdealers. Ze waren in elk stadsdeel preventief en reactief aanwezig. Ze zijn dit jaar flexibel ingezet op de plekken waar extra inzet nodig was. Bijvoorbeeld tijdens de ongeregeldheden rondom de kermis in stadsdeel Nieuw-West en de viering van het WK-voetbal door jongeren in stadsdeel West en Oost. Ook zijn we met ons Actie Service Centrum beter gaan samenwerken met SAOA. Door het direct doorsturen van meldingen van jeugdoverlast naar de straatcoaches. Verder is de informatievoorziening en samenwerking met politie verbeterd.

Levvel
Levvel ontving subsidie voor de Intensieve Forensische Aanpak (IFA). Dit is een forensische dwang- en drangaanpak voor jongeren en jongvolwassenen tussen 16 en 24 jaar met een middel- tot hoog risicoprofiel op recidive en vaak een licht verstandelijk beperking. Deze aanpak wordt onder meer ingezet bij Top400/Top600-personen, ex-gedetineerden, en veel- en meerplegers. Dit jaar zijn er 88 IFA-trajecten gestart. Omdat er steeds meer jongeren op jonge leeftijd zeer verhard in de criminaliteit zijn, heeft Levvel in 2022 een module ontwikkeld specifiek op deze groep gericht. Deze module heet IFA-Jong. Binnen deze module is er onder andere extra aandacht voor het verstevigen van de rol van de ouders en het vinden van positieve rolmodellen voor de jongeren.

Daarnaast ontving Levvel subsidie voor IFA semi-residentieel. Dit is een interventie voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar met ernstige, complexe problematiek en crimineel gedrag zonder een eigen steunend netwerk. Deze jongeren verblijven na school tot de avond op locatie bij Levvel, waar ze begeleiding krijgen. Dit jaar zijn er 39 trajecten gestart. Het doel van beide interventies is om jongeren te helpen om hun leven op orde te krijgen en te structureren en om het risico op criminaliteit te verkleinen

Naast de reguliere subsidies dragen wij bij aan het RIEC.

Regionaal Informatie en Expertise Centrum Amsterdam Amstelland (RIEC AA)

Het RIEC AA is een samenwerkingsverband bestaande uit een flink aantal overheidsorganisaties. Wij werken hierin samen met onder andere de Amstelland gemeenten, Politie, het Openbaar Ministerie, Belastingdienst, FIOD en de Douane. Het RIEC AA richt zich op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Ze verbindt informatie, expertise en krachten van de verschillende overheidsinstanties. Wij dragen € 320.687,- per jaar bij aan het RIEC AA. Daarnaast ontvangt het RIEC AA voornamelijk vanuit het ministerie van Justitie & Veiligheid bijdragen voor de bestrijding van de ondermijnende criminaliteit. Wij faciliteren als centrumgemeente het RIEC AA met onder andere de financiële administratie en inkoop.

Onderstaand de overall baten en lasten opgesplitst naar de 6 verschillende financieringsstromen.

Baten en lasten 2022

Bijdragen RIEC AA	Baten	Lasten	Overheveling 2022
1. RIEC reguliere middelen	1.813.402	1.808.144	5.258
2. RIEC structurele middelen	1.710.871	875.798	835.073
3. RIEC incidentele versterking	3.794.396	2.641.003	1.153.393
4. RIEC additionele incidentele middelen	1.597.571	881.771	715.800
5. RIEC structurele middelen extra	1.367.820	-	1.367.820
6. Mainport Noordzeekanaalgebied	1.098.000	107.563	990.437
Totaal	**11.382.060**	**6.314.280**	**5.067.781**

De verschillen tussen de baten en lasten in 2022 komen terug als baten in het jaar 2023. Het grootste gedeelte hiervan was al gepland over te hevelen naar 2023 om de verschillende werkzaamheden te kunnen voortzetten en nieuwe activiteiten te kunnen oppakken.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Vermenging onderwereld met bovenwereld	Ontwikkelen en inzetten van nieuwe bestuurlijke instrumenten zoals vergunningplicht (branches, straten en panden) en het uitbreiden van de Bibob-toets inzet. Meer financiële expertise opbouwen, samenwerking met partners binnen de driehoek en het RIEC en het analyseren van data.
2. Ingezette trajecten of interventies ter voorkoming van instroom in de criminaliteit terugdringen van recidive en/of begeleiden naar een uitweg uit de criminaliteit hebben niet (altijd) het effect dat iemand duurzaam afziet van criminele activiteiten	Continu leren en verbeteren van ingezette trajecten door middel van evaluaties. Doorlopend professionaliseren en opleiden van regisseurs en interventieplegers. Goede registratie van de in een casus ingezette interventies, maakt bij incidenten uitlegbaar hoe er is gewerkt.
3. Partners geven minder prioriteit aan de huidige (gezamenlijke) aanpak van criminaliteit	Blijven investeren in de samenwerking en de gezamenlijke aanpak, door zowel stimuleren op basis van gedeeld belang als aanspreken van partners op gemaakte afspraken.

Beleidskaders

- Algemene plaatselijke verordening
- Actieplan Handhaving Openbare Ruimte (ASV)
- Kader fietsparkeren
- Gemeentelijk Besluit Wegslepen
- Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV)
- Masterplan Handhaving en Reiniging
- Verordening op het Binnenwater (VOB)
- Nota Varen deel 1 en deel 2
- Binnenhavengeld Verordening Pleziervaart
- Vergoedingsregeling Binnenwaterbeheer
- Scheepvaartverkeerswet (SVW)
- Binnenvaart Politiereglement (BPR)
- Wet personenvervoer 2000
- Besluit personenvervoer 2000

3.2 Verkeer, vervoer en waterstaat



Samenvatting 3.2.1 Verkeer, vervoer en parkeren

➔ 30 km/u in de stad

Binnen een autoluwe stad is het belangrijk dat alle verkeersdeelnemers zich veilig kunnen verplaatsten. De meest ingrijpende maatregel die we hiervoor nemen, is de invoering van 30 km/u in de stad. Hiermee krijgt de auto een minder belangrijke rol, die beter past binnen de stedelijke omgeving. In december 2022 is dit plan vastgesteld in het college. Er wordt nu toegewerkt naar de invoering in december 2023.

➔ Bruggen en kademuren

In 2022 is een deel van het achterstallig onderhoud weggewerkt, onder andere in Amsterdam Noord. Daar zijn 8 bruggen vervangen. Onderhoud is voorbereid of uitgevoerd aan 3 sluizen, ongeveer 20 beweegbare- en ruim 90 vaste bruggen, een fors aantal kilometer aan oevers en enkele steigers. Duurzaamheid was daarbij een onderdeel van onze contracten. Zo ligt de focus o.a. op materiaalgebruik met een zo laag mogelijke milieubelasting of hergebruik van materiaal met als doel bij te dragen aan een circulaire economie.

Samenvatting 3.2.2 Water

➔ Water

Het assetmanagement van water hebben we is in 2022 verder doorontwikkeld en uitgerold. Hierdoor komt er meer inzicht en meer gecoördineerde sturing op het onderhoud en beheer van de Amsterdamse water assets. Net als in 2021 is hebben we ook in 2022 in het uitvoeringsprogramma geïntensiveerd waardoor we een belangrijke bijdrage leveren aan een veilige en klimaatbestendige stad.

➔ Varen

We hebben een begin gemaakt met de omzetting van exploitatievergunningen voor passagiersvaart van onbepaalde naar bepaalde tijd. Het gaat om maximaal 550 vergunningen ter bestrijding van drukte op het binnenwater.

We hebben het doorvaartvignet ingevoerd. Het is verplicht voor pleziervaartuigen op het binnenwater over een binnenhavengeld-vignet te beschikken. Zo heeft de gemeente een beter beeld van de verkeersaantallen op het water. Er zijn ruim 10.000 vignetten verkocht.

Samenvatting 3.2.3 Openbaar vervoer

➔ Uitbreiding metronetwerk en verbeteren regionale bereikbaarheid

Tussen het rijk en de regio Amsterdam zijn november 2022 afspraken gemaakt over een aantal grootschalige investeringen in de infrastructuur om de voorziene groei van Amsterdam en omgeving op te kunnen vangen. Dit is het startpunt voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn via Schiphol naar Hoofddorp en het sluiten van de Ringlijn tussen de stations Sloterdijk en Amsterdam Centraal. Er zijn ook middelen voor infrastructuur beschikbaar gesteld door het Rijk voor de noodzakelijke woningbouw in diverse delen van de stad.

➔ Toegankelijke en inclusieve mobiliteit

In 2022 hebben de gemeente, Vervoerregio en GVB stappen gezet om de toegankelijkheid van de haltes van het OV te verbeteren. In 2022 zijn tientallen haltes toegankelijk gemaakt.

➔ Touringcar

Centraal in 2022 stond het extra stimuleren van parkeren van touringcars in parkeergarages, in het kader van het weren van zware touringcars uit Amsterdam. Eveneens is

gewerkt aan een systeem om de doorstroming van passagiers naar haltes voor touringcars beter te regelen en de overstap naar het OV te vergemakkelijken.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	436,1	373,6	414,4	409,1	-5,3
Lasten	610,1	491,0	503,4	521,7	18,3
Totaal Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**-174,0**	**-117,4**	**-89,0**	**-112,6**	**-23,6**

Algemeen resultaat programma 2

Het programma 2 heeft ten opzichte van de begroting (najaarsnota) een negatief resultaat van € 23,6 miljoen. Dit bestaat uit lagere baten van € 5,3 miljoen en hogere lasten van € 18,3 miljoen.

Baten

De totale baten van € 409,1 miljoen zijn € 5,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door lagere baten uit ontvangen subsidies waar in de meeste gevallen lagere lasten tegenover staan. Een nadere uitsplitsing van de baten geven we per programma-onderdeel.

Lasten

De totale lasten van € 521,7 miljoen zijn € 18,3 miljoen hoger dan begroot.

Dit verschil kan worden onderverdeeld in een deel financieel technische afwijkingen en een deel dat voortkomt uit de reguliere bedrijfsvoering.

De lasten uit niet reguliere bedrijfsvoering zijn € 97,9 miljoen hoger. De voornaamste oorzaken zijn:

- De realisatie van de begrote lastencompensatie vanuit het Rijk voor gemiste parkeer-inkomsten vanwege Corona is verwerkt in programma A “Algemene Dekkings-middelen en niet in programma 2. Daarmee wordt de begrote lastencompensatie niet binnen programma 2 gerealiseerd en leidt tot een afwijking (=overbesteding) van € 36,8 miljoen in programma 2.
- Hogere lasten van € 54,6 miljoen als gevolg van de overprogrammering. Deze systematiek wordt onder ‘Financiële toelichting overprogrammering’ verder toegelicht.
- Hogere lasten van € 4,1 miljoen als gevolg van correcties op activa en overige afwijkingen.

De lasten uit de reguliere bedrijfsvoering zijn € 79,6 miljoen lager.Dit verschil is het saldo van lagere lasten door vertraging in uitvoering en/of hogere lasten door toegenomen complexiteit. Het budgettaire effect van deze lagere lasten is beperkt doordat er voor hetzelfde bedrag minder wordt onttrokken aan de reserves of fondsen.

Toelichting “overprogrammering”

Hogere lasten van € 54,6 miljoen als gevolg van de overprogrammering.
De systematiek van overprogrammering is geïntroduceerd bij de herziene Verordening op het Stedelijk Mobiliteitsfonds in 2020. Onder overprogrammering wordt verstaan dat de totale waarde van de geprogrammeerde budgetten de beschikbare financiële mogelijkheden overstijgen. Hiertegenover staat dat er niet meer mag worden besteed dan er beschikbaar is. Om dit te bereiken worden de hogere bestedingen in de begroting gecompenseerd door een negatieve stelpost. Op de totale gemeente-begroting is dit een sluitend verhaal. Aangezien de bestedingen echter op verschillende programma’s staan en de negatieve stelpost in programma 2, ontstaan er op onderdelen verschillen. De besteding ten laste van het SMF wordt toegelicht in hoofdstuk Stedelijk Mobiliteitsfonds in de bijlagen bij het Jaarverslag 2022. Uitsluitend de werkelijk kosten van de projecten worden verrekend met het fonds. De effecten van de overprogrammering worden toegelicht in de programma 0nderdelen waar de lasten zijn verantwoord. Binnen programma 2 is in 2022 voor circa € 144,4 miljoen projecten geprogrammeerd binnen het kader van het SMF. Bij de najaarsnota is de onttrekking aan het SMF met € 20,2 miljoen naar beneden bijgesteld. Op basis van de begroting inclusief de wijziging bij de najaarsnota komt het bestedingspercentage ten opzichte van de begroting uit op 91,1 procent. Vorig jaar was dit 121 procent.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	134,9	49,3	58,1	93,3	35,2

3.2.1 Verkeer, vervoer en parkeren

Naar een bereikbare, autoluwe, leefbare en verkeersveilige stad met openbaar vervoer dat voor iedereen betaalbaar is.

Belangrijke ontwikkelingen

De stad is continue in ontwikkeling. In 2022 is op regionaal niveau een doorkijk naar de toekomst ontwikkeld; het Multimodaal Toekomstbeeld. In dit beeld neemt het aantal woningen sterk toe en stijgt het aantal banen aanzienlijk. Dit stelt hoge eisen aan het op peil houden van bereikbaarheid en leefbaarheid van de stad. Om als stad bereikbaar te blijven zal het autogebruik teruggedrongen worden, het openbaar vervoer gestimuleerd en de fiets en lopen voorrang krijgen.

Groeiende stad

In 2022 zijn we gestart met de voorbereidingen van maatregelen uit de mobiliteitsplannen Noord, Zeeburgereiland en IJburg, de Zuidoostflank, Nieuw-West en Haven-Stad Zuid. Hierbij gaat het om maatregelen die bijdragen aan de mobiliteitstransitie en maatregelen op het gebied van verkeersveiligheid. Ook maken we afspraken met bedrijven over spreiden en mijden van de ochtendspits. Om de groei van de stad op lange termijn mogelijk te maken is in 2022 onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de sprong over 't IJ te maken.

Autoluw

In 2022 hebben we verdere stappen gezet richting een autoluwe binnenstad. Op de Nieuwezijds Voorburgwal Zuid is meer ruimte gemaakt voor fietsers, voetgangers en groen. In het gebied rondom het Muntplein worden de verkeersregels succesvol gehandhaafd met kentekenherkenningscamera's. De voorbereidingen voor het verbeteren van de fietsroute tussen het oostelijk Pontplein en de Geldersekade én voor de autoluwe noordelijke Van Woustraat zijn bijna afgerond. Naar verwachting start de uitvoering van beide in 2023. Het eerste deel van het kentekenonderzoek voor de knip in de Weesperstraat is afgerond.

We maken nog steeds veel ruimte door parkeerplekken op te heffen. In 2022 hebben 1.376 parkeerplekken ruimte gemaakt voor onder andere voetgangers, fietsers en groen. Sinds 2019 hebben nu al 5.461 plekken een andere invulling gekregen.

Door de financiële uitdagingen waar de gemeente voor staat, is de doorgaande fietsroute langs de Haarlemmer Houttuinen aangehouden tot na 2025. Ook is de proeftuin Intelligente Toegang Oudezijde uitgesteld.

30 km/u in de stad

Binnen een autoluwe stad is het belangrijk dat alle verkeersdeelnemers zich veilig kunnen verplaatsten. De meest ingrijpende maatregel die we hiervoor nemen, is de invoering van 30 km/u in de stad. Hiermee krijgt de auto een minder belangrijke rol, die beter past binnen de stedelijke omgeving. In december 2022 is dit plan vastgesteld in het college.

Verkeersveiligheid

Begin 2022 hebben we de uitkomsten van het traject Stadsgesprekken Verkeersveiligheid gepresenteerd. Er zijn met name zorgen van Amsterdammers over te hard rijden, snelheidsverschillen op het fietspad en gedrag van anderen in het verkeer. In 2022 zijn helaas meer ernstige slachtoffers en verkeersdoden gevallen dan in 2021 en 2019 (pre-corona). Ook wordt het verkeer door gebruikers als steeds drukker ervaren. De pilot camerahandhaving snorfietsen op de rijbaan rijden is bezig, om de veiligheid op fietspaden te verbeteren. Overtreders kregen in 2022 een boete thuisgestuurd. De proef met camerahandhaving wordt eind 2022 geëvalueerd.

Fiets

Ook in 2022 voerden we het Meerjarenplan Fiets 2017 – 2022 uit, die onderverdeeld is in de drie pijlers: Comfortabel Doorfietsen, Gemakkelijk Fietsparkeren en Het Nieuwe Fietsen. Stadsbreed zijn 5.956 fietsparkeervoorzieningen op knelpuntlocaties gemaakt; hierbij zijn 159 autoparkeervakken opgeheven. De nieuwe Stationsplein-stalling (7.000 plekken) en IJboulevard-stalling (4.000 plekken) bij het Centraal Station zijn afgerond. Ook zijn fietsparkeergarages gebouwd bij Dam/Beursplein, De Hallen, Leidseplein en Van der Helststraat.

Een klein deel van de fietsers vertoont ongewenst gedrag, zoals door rood fietsen. Op drie verschillende plekken voerden we experimenten uit om het gedrag van fietsers te beïnvloeden. We weten daarmee beter hoe we kunnen sturen op gedrag en gebruiken deze resultaten in komende mobiliteitsprojecten. We startten met zeven fietsstimuleringsprojecten en ondersteunen initiatieven van bewoners. Hierdoor fietsen meer gezinnen, is het fietsbezit groter en het imago van de fiets verbeterd.

Deel- en ketenmobiliteit

In 2022 besloten we het experiment met deelfietsen te verlengen en uit te breiden naar de Westelijke Ringlijn. Daarmee zorgen we er voor dat reizigers eenvoudiger vanaf een OV-halte hun bestemming kunnen bereiken. Het aantal commerciële deelauto's met een autodeelparkeervergunning is gegroeid naar meer dan 2.700. Het aantal deelscooters is licht uitgebreid, van 700 naar 770. Er zijn meer maatregelen genomen om de overlast van deelscooters te verminderen, onder meer door in gesprek te gaan met de aanbieders over betere geofencing. Dat betekent dat we met digitale middelen bepalen waar een scooter wel en niet neergezet mag worden, zonder dat hier een fysieke indicatie zoals een verkeersbord voor nodig is.

Smart Mobility

We houden al rekening met de mogelijke gevolgen van nieuwe spelers en mobiliteits-concepten in de openbare ruimte en haar gebruikers. In 2022 is dit onder andere gedaan door een proef met deelmobiliteit voor mensen met een laag inkomen, het ontwikkelen van 15 Buurthubs, het werven van gebruikers voor de Amaze MaaS-app en een proef met slimme technologie voor het veilig laten varen van de veren. Ook onderzoeken we op welke manier nieuwe technologieën bijdragen aan een veiliger fietsklimaat.

We hebben ervaring opgedaan met het inzetten van data en digitale tools voor het beheersen van drukte door samen te werken met onder andere de NS en GVB. We hebben onderzocht op welke manier publieke informatie over drukte op onze website kan bijdragen aan het verminderen van drukte in de binnenstad. Met het project CDS-M is op landelijk en Europees niveau een praktische handleiding ontwikkeld om veilig en effectief deelmobiliteitsdata uit te wisselen.

Taxi

Binnen de Agenda Taxi 2020-2025 staan vier doelen centraal: betrouwbaar, veilig, bonafide taxivervoer, in een leefbare stad. We streven ernaar om de taxiluw- en hotspotzones eind 2022 / eerste kwartaal 2023 in te laten gaan. De planning hiervan is opgeschoven naar 2023, vanwege de complexiteit van de technische ontwikkeling van de toegangssystemen voor de zones. Als de zones in actief zijn, vervalt de huidige taxiverordening, en zullen nieuwe regels voor de taxistandplaatsen gaan gelden.

Stedelijke Logistiek

Logistiek heeft impact op de leefbaarheid, veiligheid en de infrastructuur in de stad. In januari 2022 heeft het college de logistieke strategie vastgesteld om samen met deze sector te werken aan schonere, veiligere en een meer op de beperkte ruimte gerichte logistiek. Op dit moment vertalen we de logistieke strategie naar een uitvoeringsplan.

In 2022 is het eerste jaar van de zone zwaar verkeer geëvalueerd. Het belangrijkste resultaat is dat de naleving van 63 procent naar 93 procent is gegaan. Er is een interactieve bevoorradingskaart beschikbaar gekomen voor chauffeurs en planners met daarop informatie over regels. Er is een gemeente brede aanpak bouwlogistiek gestart. Verder zijn er diverse pilots gestart met horecatransport over water en met licht elektrische vrachtvoertuigen (levv's), zoals in Amsterdam Zuid en op de Nieuwmarkt.

P+R en Hubs

Op het gebied van P+R startten we een samenwerking met de G5 om P+R te vernieuwen en kostenneutraal te maken. Daarnaast is er vanuit de metropool regio onderzocht hoe om te gaan met het aanbod van hubs in Zuid-Oost en het verder inventariseren van locaties voor regiohubs voor het meer in de regio opvangen van bezoekers en forenzen.

In 2022 startten we met een uitvoeringsprogramma Hubs, op basis van de 'Hubsvisie Amsterdam' en de 'Amsterdamse P+R maatregelen actualisatie 2021'. Vanuit hieruit zijn initiatieven opgestart, wordt de opgave gecoördineerd en is onderzoek gedaan naar financiering en governance.

Parkeren

Doordat er in het eerste kwartaal nog coronamaatregelen actief waren zijn de parkeer-opbrengsten lager ten opzichte van dezelfde periode in 2019. Als we kijken naar de ontwikkelingen van de parkeerinkomsten in het laatste half jaar is de verwachting dat de inkomsten het volgend jaar weer op het pre-corona niveau komen.

We hebben een groot deel van de in het coalitieakkoord aangekondigde maatregelen in gang gezet. Het gaat om voorstellen ten aanzien het verhogen van de kortparkeertarieven en de vergunningstarieven (binnen de ring), het indexeren van de vergunningstarieven en het invoeren van bloktijden van betaald parkeren. Verder hebben we de bezoekersvergunning vrijgegeven voor advies aan de stadsdeelbesturen en er is een beleidsvoornemen vrijgegeven voor inspraak met betrekking tot het uitbreiden van betaald parkeren in Nieuw-West en Zuidoost.

We hebben de parkeerduurbeperkingen afgeschaft, in navolging van een uitspraak van de Hoge Raad over onterechte naheffingsaanslagen in Hilversum. Na de bestuurlijke herindeling van Weesp en Amsterdam in maart 2022 heeft de gemeente de Parkeerverordening van Weesp samengevoegd met de Parkeerverordening van Amsterdam en hetzelfde gedaan met de Verordening Parkeerbelastingen en het Uitwerkingsbesluit van de Parkeerverordening.

Stadsbehoud

Programma Stadsbehoud richt zich op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Net zoals afgelopen jaren hebben we in 2022 meer onderhoud uitgevoerd. Door de grootte van de opgave lopen we echter ook tegen de grenzen van onze financiële mogelijkheden aan. In het nieuwe coalitieakkoord is een impuls aan het onderhoud van de bestaande stad gegeven door vanaf 2022 extra middelen vrij te maken voor stadsbehoud. Maar we ervaren op dit moment hinder van de stijgende inflatie en energieprijzen.

In 2022 werkten we aan de verduurzaming van de openbare verlichting. Aan het eind van dit jaar is 85 procent van het areaal voorzien van energiezuinige LED-verlichting. Er zijn 95 onderhoudsprojecten aan wegen uitgevoerd. Toch is er sprake van een toename van achterstallig onderhoud bij met name fiets- en voetpaden in de stadsdelen Noord, Nieuw-West, Oost en stadsgebied Weesp. Dit komt onder andere door extra overlast van boomwortelopdruk. Ook zijn er zo'n 380 speeltoestellen vervangen en 6 fonteinen opgeknapt. Daarnaast is er groot onderhoud uitgevoerd aan het Nationaal monument op de Dam.

Bruggen en kademuren

In 2022 hebben we een deel van het achterstallig onderhoud weggewerkt, onder andere in Amsterdam Noord. Daar zijn acht bruggen vervangen. Onderhoud is voorbereid of uitgevoerd aan drie sluizen, ongeveer twintig beweegbare- en ruim negentig vaste bruggen, een fors aantal kilometer aan oevers en enkele steigers. Duurzaamheid is daarbij een onderdeel van onze contracten. Zo ligt de focus onder andere op materiaalgebruik met een zo laag mogelijke milieubelasting of hergebruik van materiaal met als doel bij te dragen aan een circulaire economie. Over de jaren heen is te zien dat de uitvoering van onderhoud toeneemt door het op stoom komen van de organisatie.

Programma Aanpak Wegtunnels Amsterdam (AWA)

We zijn begonnen met de voorbereidingen van de werkzaamheden aan de besturing, bediening en bewaking in de Michiel de Ruijtertunnel. De Piet Heintunnel is na een grondige renovatie in januari 2023 geopend voor het wegverkeer. Dit is later dan gehoopt. De oorzaak voor de vertraging ligt in de afstelling van de vluchtdeuren en het optimaliseren van de stabiliteit van camerabeelden voor de Verkeerscentrale. Voor de vernieuwing van de Verkeerscentrale is in 2022 de voorbereiding vrijwel afgerond en zijn de contractstukken opgesteld voor de aanbesteding in 2023. Ook zijn de laatste juridische stappen doorlopen, zodat de grond beschikbaar is om straks op te bouwen.

Doel 2.1.1

Er is meer ruimte voor leven en spelen op de straten.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het percentage plusnet voetganger dat voldoet aan de minimale doorloopruimte van 1,80 meter	65% (2017)		74%	Zie toelichting

Er hebben in 2022 geen metingen plaatsgevonden van het PlusnetVoetganger, omdat de ruimte op de stoep door coronaterrassen tijdelijk afweek van de reguliere situatie, waardoor de waarden niet vergelijkbaar zijn met eerdere jaren.

Activiteit 2.1.1.1

We maken de stad verder autoluw

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Opgeheven parkeerplaatsen	n.v.t.	1365	1200	1376
2	Percentage vergunninghouders dat gebruik maakt van garageplekken die voor hen beschikbaar zijn gesteld. Gemiddelde bezettingsgraad van garageplekken in de avonduren	n.v.t	64%	≤ 90%	74%
3	Gemiddelde bezettingsgraad parkeerplaatsen in fiscaal gebied binnen de ring en in fiscaal gebied totaal, gemeten op een maatgevend moment (periode waarin de vraag naar parkeercapaciteit het hoogst is).		Binnen de ring: 72,0%. Totaal: 69,9%	≤ 90%	Binnen de ring: 68,9% Totaal 66%
4	Aantal gereden autokilometers in Amsterdam	Nog niet bekend, peiljaar is 2019		12,8 miljoen km	Niet gemeten.

2.1.1.1.2

De gemiddelde bezettingsgraad komt dicht in de buurt van de eerder afgegeven prognose van 78 procent. Oorzaken van het verschil kunnen divers zijn. Aspecten die hierbij een rol kunnen spelen zijn onder meer de parkeerdruk op straat, die weer afhankelijk is van het aantal bezoekers in de stad. Ook komt het voor dat garages tijdelijk minder beschikbaar zijn om technische reden of omdat nadere afstemming plaats vindt met exploitanten en VVE's over het juiste toelatingsbeleid.

2.1.1.1.3

De gemiddelde bezettingsgraad wordt berekend op basis van de uitkomsten van recente parkeerdrukonderzoeken uitgevoerd in opdracht van de gemeente Amsterdam door verschillende onafhankelijke bureaus. De gemiddelde bezettingsgraad zowel binnen de ring als buiten de ring blijft voor de fiscale gebieden ruimschoots onder de 90 procent.

2.1.1.1.4

De waarde van deze indicator is pas later in 2023 beschikbaar

Activiteit 2.1.1.2

We maken meer ruimte voor fietsers, voetgangers en verblijfsruimte.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Gemiddelde bezettingsgraad fietsparkeerplekken en gemiddelde fietsparkeerdruk op de hotspot-locaties uit het meerjarenplan fiets. Streven is bezettingsgraad van maximaal 85% en fietsparkeerdruk van maximaal 125% in 2022. Tweejaarlijkse meting.	Gemiddelde parkeerdruk hotspots = 195%, gemiddelde bezetting 90% (2016)		Bezetting max 85%, fiets-parkeerdruk max. 125%	Niet gemeten*
2	Maximaal percentage verwaarloosde fietsen en wrakken (1 procent) en percentage ongebruikte fietsen (op basis van de maximale parkeerduur van 2 weken en 6 weken) in de rekken (2 procent).	10% (2012)	Verwaar-loosde fietsen en wrakken: 13,6%. Ongebruik-te fietsen: 7%	Wrakken: 1%, ongebruikte fietsen: 2%	Jaarverslag 2020: 14%, 7% (hoge percentages vanwege Corona) In 2021: niet gemeten vanwege Corona. In 2022: niet gemeten
3	Percentage Plusnet Fietsroutes dat voldoet aan de minimale streefkwaliteit (gemiddelde trajectsnelheid) uit de MobiliteitsAanpak Amsterdam. Streefcijfer 88%. Trajectsnelheid in km/u binnen Ring A10,exclusief Noord: >15,1. Buiten Ring A10 en Noord >16	Streef-waarden zijn in nieuwe beleids-kader verkeers-netten aangepast t.o.v. eerdere jaren	**	100%	Niet gemeten**
4	Fietstevredenheidscijfer. Streefwaarde 7,5 in 2025 (fietstevredenheid wordt 2 jaarlijks gemeten)	7,1 (2015)	7,1	7,3	Niet gemeten***

*Betreft tweejaarlijkse meting. In 2019 en in 2021 is gemeten. In 2022 is niet gemeten.

**De bron voor deze indicator was de Nationale Fietstelweek, maar deze wordt niet meer georganiseerd.

***Fietstevredenheid is in 2022 niet gemeten.

Activiteit 2.1.1.3

We zorgen voor veiligheid en doorstroming op drukke verblijfsplekken

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Inzet crowdmanagement tijdens feestdagen gericht op doorstroming publiek. Inzet crowdmanagement Wallen zorgt voor geen afsluitingen door de politie. Streefwaarde is beschikbaarheid van stegen		≥ 95%	≥95%	Niet beschikbaar

Doel 2.1.2

Amsterdam is voor iedereen bereikbaar op een veilige en duurzame manier.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage Plusnet auto dat voldoet aan de minimale toetswaarde voor de gemiddelde trajectsnelheid uit het Beleidskader Verkeersnetten	n.v.t.	70%	69%	Niet gemeten*
2	Het aantal gebieden (van de 22) in Amsterdam dat wordt onderhouden op kwaliteitsniveau Sober, ten aanzien van verhardingen (de cijfers van Groen en de prognose 2022 zijn nog niet bekend)			18	Niet bekend
3	Achterstallig onderhoud ten aanzien van assets groen en verhardingen. Streefwaardes uitgedrukt in € aan achterstallig onderhoud			€ 10 miljoen	Niet gemeten

*Er hebben in 2022 geen metingen plaatsgevonden van het PlusnetVoetganger, omdat de ruimte op de stoep door coronaterrassen tijdelijk afweek van de reguliere situatie, waardoor de waarden niet vergelijkbaar zijn met eerdere jaren.

Activiteit 2.1.2.1

We maken de stad verder autoluw.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Beschikbaarheidspercentage Amsterdamse wegtunnels voor verkeer		99%	98%	
2	Het aantal gebieden (van de 22) in Amsterdam dat wordt onderhouden op kwaliteitsniveau Sober, ten aanzien van verhardingen (de cijfers van Groen en de prognose 2020-2023 zijn nog niet bekend)		10	16	
3	Achterstallig onderhoud ten aanzien van assets groen en verhardingen. Streefwaardes uitgedrukt in € aan achterstallig onderhoud		€ 10 miljoen	€ 15 miljoen	
4	Versnellen van de vervanging van bruggen (aantal per jaar) en kademuren (strekkende meters per jaar)			19 bruggen in voor-bereiding	90 bruggen uitgevoerd of in voor-bereiding

Activiteit 2.1.2.2

We zorgen voor een slim en robuust netwerk ten behoeve van de doorstroming.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
2	Percentage minder meldingen over ervaren hinder door touringcars in de stad	(2018)	>10%	30%	Zie toelichting

Vanwege de coronacrisis zijn er veel minder touringcars in Amsterdam geweest en bijna geen meldingen over hinder door touringcars binnengekomen. Deze waarde ligt zo laag dat het niet representatief is deze op te nemen.

Activiteit 2.1.2.3

We stimuleren duurzamere mobiliteit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Geen indicatoren. Actieplan Schone Lucht rapporteert in het jaarverslag onder programma 9 met indicatoren voor luchtkwaliteit.				

*Bij de Begroting 2023 is een verzoek ingediend om deze activiteit te verwijderen

Activiteit 2.1.2.4

We maken parkeren van auto en fiets duurzaam en kosteneffectief mogelijk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal gemeentelijke garages met led-verlichting	n.v.t.	24	15	24
2	Aantal garages en stallingen voorzien van laadpalen. In 2019 worden laadpalen aangebracht in 14 garages. In 2022 zijn alle garages en stallingen voorzien van laadpalen		23	37	21

2.1.2.4.1

In 2022 stonden 3 garages gepland voor planmatig onderhoud waarbij ook LED wordt aangebracht. De projecten zouden via het nieuwe EWBT contract ingezet worden, maar dat blijk helaas niet haalbaar voor dit jaar. De projecten worden alsnog na augustus aanbesteed en verwachting is Q2 2023 dat deze zijn afgerond.

2.1.2.4.2

In eerste instantie zijn er 31 garages opgegeven, maar dit aantal is niet haalbaar omdat nu is gebleken dat garages/constructies risicovol of juridisch niet haalbaar zijn voor het plaatsen van laadpunten. Dit aantal moet bijgesteld worden naar 23.

Verbonden partijen

Vervoerregio Amsterdam (VRA)

De Vervoerregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van vijftien gemeenten voor verkeer en openbaar vervoer. De belangrijkste taken zijn het opdrachtgeverschap van het openbaar vervoer en het verstrekken van subsidies voor infrastructuur. Dit laatste gebeurt via de Investeringsagenda Mobiliteit. De Vervoerregio is ook een partner in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De Vervoerregio wordt volledig bekostigd uit een Rijksbijdrage (Brede Doeluitkering) van ongeveer € 415 miljoen per jaar. De regioraad stelt de begroting vast. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten kunnen een zienswijze daarover afgeven.

Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten (SHPV)

Voor handhaven van het betaald parkeren gebruiken we het Nationaal Parkeer Register (NPR) van de coöperatie Servicehuis Parkeer- en Verblijfsrechten (SHPV). Het SHPV beheert namens de aangesloten gemeenten het NPR. Zo kunnen we op dezelfde landelijke digitale manier parkeren registreren en het register raadplegen voor (digitale) handhaving. Als parkeergarages in eigendom van ons en onderdeel van een gebouwencomplex zijn, dan zijn wij verplicht lid van de Vereniging van Eigenaren (VvE).

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	293,1	346,8	334,1	336,8	2,7
Lasten	347,3	355,8	321,7	353,6	31,9
Saldo van baten en lasten	**-54,2**	**-9,0**	**12,5**	**-16,8**	**-29,3**

Het programmaonderdeel 2.1 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 29,3 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 2,7 miljoen en hogere lasten van € 31,9 miljoen. Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 336,8 miljoen zijn € 2,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door een niet begrote subsidie van de Europese Unie en een investeringsbijdrage van het Rijk voor project E hubs (€ 2,1 miljoen).
- Hogere parkeerbaten door hogere inkomsten uit de bezoekersregeling. De bezoekersvergunningen hebben sinds 2019 een grote vlucht genomen. Niet alleen zijn in dat jaar de tarieven op straat sterk verhoogd, maar ook is de regeling versoepeld. Dat heeft geleid tot meer gebruikers die met korting parkeren en daarmee tot een stijging van de inkomsten. Daarnaast heeft er een inhaalslag plaatsgevonden bij evenementen met extra parkeerinkomsten (€ 2,1 miljoen).
- Hogere huuropbrengsten uit reclame (€ 0,8 miljoen).
- Lagere baten van € 3,0 miljoen door lagere subsidie inkomsten van voornamelijk de Vervoersregio Amsterdam. Hier staan € 2,2 miljoen lagere lasten tegenover. Deze projecten zijn nog onderhanden.
- De overige afwijkingen van hogere baten € 0,7 miljoen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 353,6 miljoen zijn € 31,9 miljoen hoger dan begroot.
Dit verschil kan worden onderverdeeld in € 97,7 miljoen hogere lasten uit financieel technische afwijkingen, en € 65,8 miljoen lagere lasten uit reguliere bedrijfsvoering.

Afwijkingen door financieel technische afwijkingen

Overprogrammering

Over- en onderbestedingen die per saldo uitkomen op hogere lasten van € 54,6 miljoen. Deze worden voornamelijk veroorzaakt door de overprogrammering. De methode van overprogrammering wordt toegelicht onder het kopje ‘Financiële toelichting Stedelijk Mobiliteitsfonds’ bij het onderdeel Algemeen resultaat programma 2.

Rijksbijdrage inkomstenderving Parkeren als gevolg van Corona maatregelen

De realisatie van de begrote lastencompensatie vanuit het Rijk voor gemiste parkeer-inkomsten vanwege Corona is verwerkt in programma A “Algemene Dekkingsmiddelen en niet in programma 2. Daarmee wordt de begrote lastencompensatie niet binnen programma 2 gerealiseerd en leidt tot een afwijking (=overbesteding) van € 36,8 miljoen in programma 2.

Activa gerelateerde lasten

Er zijn hogere lasten doordat het afschrijven van enkele activa met terugwerkende kracht gestart is in januari 2022. Deze activa waren al eerder in gebruik genomen, maar de afschrijving was abusievelijk nog niet gestart. Hierdoor waren de afschrijvingslasten niet begroot (€ 3,3 miljoen).
Tevens zijn er hogere lasten doordat de bouw van de Willibrordusgarage definitief niet doorgaat. Voor dit project waren al kosten gemaakt, die geactiveerd waren. Nu het project niet meer afgemaakt gaat worden, moeten de kosten gedesinvesteerd worden en komen ze ten laste van het jaarresultaat (€ 1,7 miljoen). Ten slotte zijn er hogere lasten voor het project Bok de Korverweg omdat deze niet voldoet aan de investeringsgrenzen die de gemeente Amsterdam stelt (€ 0,6 miljoen).

Waternet

Hogere lasten doordat nog niet ontvangen facturen van Waternet wel al worden meegenomen in het resultaat. Met deze lasten waren geen rekening gehouden in de begroting door problemen met aanlevering van informatie vanuit Waternet (€ 1,5 miljoen)

Overig

De overige afwijkingen van € 0,2 miljoen lagere lasten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Afwijkingen door reguliere bedrijfsvoering

Vertraging in uitvoering

Lagere lasten van € 61,2 miljoen doordat projecten vertraagd zijn in uitvoering. Deze vertragingen zijn ontstaan door voornamelijk capaciteitsproblematiek, wachten op voltooiing of start van gerelateerde projecten, bezwaren van bewoners en besluit-vorming. Bijvoorbeeld project Fietsroute Nieuwmarkt vanwege voorrang aan raakvlak projecten (€ 2,4 miljoen), Reconstructie Koninginneweg door uitstel van de uitvoering (€ 2,4 miljoen) en Programma Stedelijke Logistiek door achterblijven inzet van Amsterdam (€ 1,4 miljoen).
Voor civiele constructies betrof dit € 4,5 miljoen doordat werkzaamheden aan bruggen nog niet zijn afgerond in 2022 maar wel waren begroot. Dit betreft diverse bruggen in Noord, Oost en Zuid. Het werk is uitgesteld/vertraagd door het niet scherp hebben van scope/opdracht, een langere voorbereidingstijd en door gebrek aan capaciteit.

Alle vertraagd projecten zijn nog onderhanden, de lasten verschuiven daarom naar komende jaren. De dekking van deze lasten komt vanuit de reserve Achterstallig Onderhoud (€ 7,6 miljoen), Stadsbehoud (€ 0,7 miljoen), het Stedelijk Mobiliteitsfonds (€ 48,8 miljoen) en deels vanuit bijdragen derden zoals de Vervoersregio Amsterdam (€ 4,1 miljoen).

Onderhoud

De lasten van Parkeren zijn met 5,1 miljoen lager door het terugdraaien van de eenmalige toevoeging aan de voorziening groot onderhoud. De eenmalige toevoeging was niet in lijn met wet- en regelgeving die voorschrijft dat een onderhoudsvoorziening jaarlijks systematisch toegevoegd moet worden op basis van het gemiddeld bedrag van het Meerjarig onderhoudsplan.

Verschuiving tussen programma onderdelen

Lagere lasten doordat er voor civiele constructies en Programma Bruggen en Kademuren in de begroting 2022 lasten zijn opgenomen onder programmaonderdeel 2.1 waarbij de realisatie heeft plaatsgevonden in programmaonderdeel 2.2. Er is daarmee sprake van een verschuiving van lasten tussen verschillende programmaonderdelen (€ 3,8 miljoen). Deze lasten worden gedekt vanuit de reserves Achterstallig Onderhoud en Stadsbehoud.

Toegenomen lasten van uitvoering door kostenstijgingen en hogere complexiteit

Hogere lasten op projecten door toegenomen complexiteit van uitvoering, met name voor garages en terreinen door prijsindexatie, extra kosten door meer evenementen (beveiliging/schoonmaak) en voor het op peil brengen van het onderhoudsniveau van de garages. (€ 1,5 miljoen).
Hogere lasten verhardingen omdat inflatie invloed heeft gehad op de kosten van projecten en een aantal asfaltprojecten in Oost complexer bleken dan voorzien. (€ 3,7 miljoen).
Deze lasten worden grotendeels gedekt door de reserves Achterstallig Onderhoud, Stadsbehoud en het Stedelijk Mobiliteitsfonds.

Overig

De overige afwijkingen van € 0,9 miljoen lagere lasten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	341,3	314,0	305,9	292,0	-13,9
Toevoegingen reserves	267,2	210,6	217,1	171,2	-45,9
Mutatie reserves	**74,1**	**103,4**	**88,8**	**120,8**	**32,0**

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

De reserves die verantwoord worden onder programmaonderdeel 2.1 hebben niet alleen betrekking op dit programmaonderdeel maar ook op de programmaonderdelen 2.2 en 2.3. Daarnaast hebben deze reserves ook betrekking op andere programma's en op investeringsuitgaven.
Hieronder volgt een kort overzicht van de reserves, hun aard en een korte toelichting op de onttrekkingen en toevoegingen:

Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds

Dekking van projecten die passen binnen de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds.
Bij de najaarsnota zijn de onttrekkingen met € 20,2 miljoen verlaagd met name omdat er voor enkele grote projecten werd gerekend op lagere uitgaven. Aan het eind van het jaar bleek dat de aanpassing bij de najaarsnota nog niet voldoende was waardoor de onttrekking aan deze reserve € 6,2 miljoen lager is dan begroot.
De dotatie aan de reserve SMF is € 39,7 miljoen lager dan begroot. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere inkomsten vanuit de Rijkscompensatie vanwege Covid-19 (€ 40,0 miljoen).

Reserve Programma Stadsbehoud

Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het in stand houden van de openbare ruimte en infrastructuur, waaronder de arealen civiele constructies, verhardingen, verkeerssystemen, groen, straatmeubilair, speelvoorzieningen en op termijn wegtunnels.

Aan de reserve is - in lijn met de begroting - € 68,5 miljoen toegevoegd. Er is € 83,8 miljoen onttrokken, € 2.5 miljoen lager dan begroot. De onttrokken € 83,8 miljoen bestaat vrijwel volledig uit onttrekkingen voor de assets Stedelijk Beheer waarbij Verhardingen (€ 27 miljoen), Civiele Constructies (€ 24.3 miljoen) en Groen (€ 14.4 miljoen) de grootste bestedingen voor hun rekening nemen.
Conform de gehanteerde systematiek bij de reserve zijn de diverse onder- en overschrijdingen met elkaar gesaldeerd. Veel projecten zijn uitgesteld vanwege gebrek aan capaciteit, wel uitgevoerde projecten zijn vaak duurder door de inflatie.

Zuidelijke IJ-oevers (POR)
De reserve is bestemd voor de voorbereiding en uitvoering van het Plan Openbare Ruimte Zuidelijke IJoever (Oosterdok en Stationsplein).
Aan deze reserve is conform begroting onttrokken. Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Leidseplein
De gecoördineerde uitvoering van de herinrichting van het Leidseplein en omgeving binnen het samenwerkingsproject Leidseplein.
Aan deze reserve wordt € 4,0 miljoen - in lijn met de begroting - onttrokken. Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Rode Loper
De bouw van vier stations voor de Noord-Zuidlijn in de stadsdelen Centrum en Zuid vraagt om herinrichting van de openbare ruimte rond die nieuwe stations, vanwege de gewijzigde functie van de openbare ruimte en de slijtage door de vele werkzaamheden.
Aan deze reserve wordt € 1,4 miljoen minder onttrokken dan begroot. Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Stationseiland
Dekking van de projectkosten Stationseiland / De Entree.
De onttrekking aan deze reserve is gelijk aan de begroting. Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen
Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het wegwerken van grootschalig achterstallig onderhoud in de openbare ruimte en van de infrastructuur.
Aan de reserve is € 28.3 miljoen conform begroting toegevoegd. De onttrekking van € 84,9 miljoen heeft voornamelijk betrekking op het Programma Bruggen & Kademuren (€ 59,3 miljoen), Stedelijk Beheer (€ 18,5 miljoen) en op Stadswerken (€ 6,8 miljoen) en is € 5,2 miljoen lager dan begroot.
De onttrekking van Programma Bruggen & Kademuren is € 1,8 miljoen hoger dan begroot. Er zijn meer onderzoeken aan bruggen en kades uitgevoerd dan bij de najaarsnota verwacht.

De onderschrijding van € 7 miljoen op de uitgaven en daarmee de onttrekkingen bij Stedelijk Beheer zijn grotendeels toe te rekenen aan asset Civiele constructies. Diverse projecten zijn aan vervanging toe waardoor het groot onderhoud vervalt. Andere projecten zijn wegens capaciteitsissues uitgesteld naar 2023.
De onttrekking voor Stadswerken is conform begroting.
Conform het raadsbesluit van 20 april 2022 is de reserve omgezet naar een systeemreserve.

Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut
Inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
De onttrekking aan deze reserve wijkt niet af van de begroting.
Aan deze reserve wordt € 6,2 miljoen minder toegevoegd dan begroot vanwege lagere investeringsuitgaven. De investeringsuitgaven vormen geen onderdeel van de baten en lasten van programma 2.

Reserve Busstation / autodoorgang Centraal Station
Deze reserve ondersteunt de realisatie van een autotunnel, een busstation met overkapping, ondergrondse fietsenstalling met aanvaarbescherming en de herinrichting van de openbare ruimte aan de IJzijde van het Stationseiland.
De onttrekking aan deze reserve is gelijk aan de begroting . Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Reserve vervanging IJveren
Deze reserve is gevormd voor incidentele vervangingsinvesteringen in de veerverbindingen over het IJ.
De onttrekking aan deze reserve is € 0,3 miljoen lager dan begroot. Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Reserve IJ-oever verbinding

De reserve wordt gebruikt om de eerste IJ-oeververbinding voor te bereiden tot aan de fase voorkeursbesluit. De begrotingsdoelstelling waarme de IJoeververbinding een relatie heeft is “We zorgen voor integrale en kwalitatieve afwegingen bij inzet en prioritering ruimtelijke ontwikkeling”.
De onttrekking aan deze reserve is € 0,5 miljoen lager dan begroot. Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend

Risico’s en maatregelen

Actuele risico’s	Maatregelen
1. Door schaarste op de arbeidsmarkt lukt het niet om voldoende (gekwalificeerd) personeel aan te trekken, waardoor uitvoering van projecten en bouwwerkzaamheden onderdruk komen te staan	We zetten in op een brede en tijdige werving van nieuw personeel. Ook starten we met een technische traineeship, waarmee pas afgestudeerden aantrekken. Ook passen we Campusrecruitment toe, waarmee we studenten trachten te interesseren voor het werken bij de gemeente Amsterdam.
2. Doordat er beperkte nieuwe investeringen mogelijk zijn in stad verbeteren, bestaat het risico dat beleidsdoelstellingen onder druk komen te staan (bijv. autoluw, verkeersveiligheid en duurzaamheid).	Monitoren van de voortgang en waar nodig keuzes voorleggen gericht op het aanpassen van de beleidsdoelstellingen.
3. De hoge inflatie, met name in de sector Grond, Weg- en Waterbouw, blijft aanhouden, waardoor wij minder kunnen investeren voor hetzelfde geld.	Het doorgaan met versoberen, temporiseren en eventueel schrappen van projecten en het actief monitoren van de projecten, zodat we herprioriteren als zich knelpunten voordoen.
4. Omdat meer thuisgewerkt wordt neemt de vraag naar OV af. Wij willen de fijnmazigheid en frequentie van het netwerk behouden. Dit betekent dat de Vervoerregio meer moet bijdragen aan het OV. Dit kan ten koste gaan van investeringen van de VRA in de infrastructuur van Amsterdam.	Een actieve lobby richting rijk draagt bij aan een hogere bijdrage voor de Vervoerregio.
5. Veren kunnen de groeiende passagiersstroom niet aan.	Actieve monitoring van de reizigersstromen, (versnelde) aanschaf pontveren en maatregelen aan de wal.

Beleidskaders

- Verlenging Meerjarenprogramma Verkeersveiligheid 2016-2023
- Het Programmaplan Bruggen en Kademuren (2020) is het overkoepelende kader voor het Programma en geeft invulling aan de organisatie en de aanpak.
- Programma Stadsbehoud.
- Programma aanpak wegtunnels Amsterdam.
- Beleidskader ‘1Amsterdam Heel & Schoon’ (2017).
- Agenda Autoluw (2020) is het overkoepelend kader voor leefruimte en schone lucht.
- Agenda Autodelen (2019) biedt een integrale visie op autodelen.
- Nota Deelmobiliteit (2019) biedt voor de komende jaren (t/m 2023) duidelijkheid over hoe de gemeente richting geeft aan deelvervoer (alle modaliteiten behalve de deelauto).
- De Agenda Touringcar 2020-2025 (2020) schetst het kader voor de manier waarop de gemeente omgaat met touringcars. Dit moet leiden tot een (grotendeels) touringcarvrij stadshart in 2023; een maximaal touringcarluw gebied binnen de s100 in 2023, en een touringcarluw gebied tussen S100 en de Ring A10 in 2025.
- Agenda Taxi 2020-2025 beschrijft de ambities en het eindbeeld voor de taxi in Amsterdam voor de komende jaren.
- Mobiliteitsaanpak 2030 (2013) is het overkoepelende kader voor het Mobiliteits-beleid van de gemeente Amsterdam in de periode tot 2030.
- Programma Stad in Balans 2018-2022 (2019) is het kader voor het evenwicht tussen bezoekers en bewoners van Amsterdam.
- Beleidskader Verkeersnetten (2018) waarin de belangrijkste netwerken voor de bereikbaarheid van en in de stad zijn aangegeven, inclusief de bijbehorende eisen en richtlijnen.
- Meerjarenprogramma Fiets 2017-2022 (2017), waarin is beschreven hoe we omgaan met de fietsers en hun fietsen.
- Meerjarenprogramma Verkeersveiligheid 2016-2022, een geactualiseerd programma over de verkeersveiligheid in Amsterdam dat is vastgesteld door de gemeenteraad in 2016.
- Uitvoeringsagenda Mobiliteit (2015), de agenda houdt Amsterdam bereikbaar en aantrekkelijk. Concrete maatregelen die meer ruimte creëren en de doorstroming verbeteren. Voor voetganger, fietser, ov-reiziger en de automobilist.
- Uitvoeringsagenda Stedelijke Logistiek Amsterdam (2017), waarin voor het goederenvervoer in Amsterdam een aantal maatregelen staat om leefbaarheid, doorstroming en efficiëntere bevoorrading voor en door vervoerders en verladers te bevorderen.

- Actieprogramma Smart Mobility 2016-2018 (2016), waarmee inzicht wordt gegeven in de belangrijkste Smart Mobility ontwikkelingen en Amsterdamse projecten die daarop inspelen.
- 1Stad1Opgave (maatregel Koopmanschap: 7 Puccini en 8 Inkoop Grond, Weg en Waterbouw).
- Het “Handboek Inrichting Openbare Ruimte Amsterdam” zorgt voor de digitale en integrale ontsluiting van al het beleid dat van toepassing is op de inrichting van de openbare ruimte. Het betreft onder meer de volgende belangrijke beleids-producten: Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt om meer regie te voeren op ontwikkeling, inrichting, beheer van de openbare ruimte, afgestemd op het gebruik;
- In het Beleidskader “1Amsterdam Heel & Schoon” (2017) staan de principes voor onderhoud, reiniging en assetmanagement;
- De Standaard voor het Amsterdamse Straatbeeld (Beleidskader Puccinimethode, 2018) bevat standaard inrichtingsprincipes en materiaalkeuzes voor het ontwerpen en aanleggen van de openbare ruimte, gekoppeld aan de centrale inkoop van materiaal;
- Het Beleidskader Verlichting (2017) definieert de rol van verlichting in Amsterdam en stelt de kaders waarbinnen de gemeente haar taken voor de verlichting uitvoert, waaronder de transitie naar 100 procent LED verlichting;
- Het Stedelijk Kader Buitenreclame (2016, actualisatie 2019/2021) bepaalt de randvoorwaarden voor het toestaan van reclame in de openbare ruimte.

Parkeren

- Meerjarenprogramma Fiets 2017-2022 (2017) en Kader Fietsparkeren (2015).
- Nota Parkeernormen fiets en scooter (2018). Geeft normen en richtlijnen voor fiets- en scooterparkeren bij nieuwbouw en functiewijziging.
- Parkeerplan 2012 – Inzet van onbenutte parkeercapaciteit in parkeergarages voor vergunninghouders om meer ruimte op straat te creëren.
- Plan Vernieuwing P+R – nieuw P+R-concept, waarbij we slim parkeerplaatsen inkopen en uitbreiding van P+R de ‘vraag’ volgt.
- De (jaarlijkse) gemeentelijke parkeerverordening – regelgevingskader parkeer-beleid, waarin geboden en verboden rondom parkeren staan, en de typen parkeervergunningen.
- De (jaarlijkse) verordening Parkeerbelastingen, met daarin tarieven voor kort parkeren en parkeervergunningen.
- Uitvoeringsagenda Mobiliteit (2015) – maatregelen voor het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid in de stad. Daarbij ligt de nadruk op scherpe keuzes (in het centrumgebied bijvoorbeeld voor voetgangers en fietsers).
- Nota Parkeernormen Auto (2017). Deze nota stelt parkeernormen vast voor nieuwbouwen transformatieprojecten in de stad. Hiermee wordt voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot extra parkeerdruk en op omliggende straten wordt afgewenteld.
- Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt voor meer regie op ontwikkelen, inrichten, beheren en gebruiken van de openbare ruimte op stadsniveau.
- Verordening op het Stedelijk Mobiliteitsfonds Amsterdam (2020), een fonds vanuit inkomsten van het straatparkeren om de openbare ruimte en het verkeer- en vervoersysteem te verbeteren.

3.2.2 Water

Een evenwichtig, veilig en duurzaam beheer en gebruik van water en wal door het onderhouden van waterassets, het beheersen van drukte en het tegengaan van overlast waardoor het Amsterdamse watersysteem functioneert en veilig is en een vlotte en veilige doorvaart wordt gegarandeerd

Belangrijke ontwikkelingen

Water

Het assetmanagement van water hebben we is in 2022 verder doorontwikkeld en uitgerold. Hierdoor komt er meer inzicht en meer gecoördineerde sturing op het onderhoud en beheer van de Amsterdamse water assets. Net als in 2021 is hebben we ook in 2022 in het uitvoeringsprogramma geïntensiveerd waardoor we een belangrijke bijdrage leveren aan een veilige en klimaatbestendige stad.

Onderwerp	Realisatie 2022	Opmerking
Baggeren	55.000 m^3	Totaal aan baggeractiviteiten inclusief baggeren van vaarwegen door Waternet. Totale aanwas is groter dan huidige realisatie
Natuurvriendelijke oevers	738 kilometer geïnspecteerd	Eerste groot onderhoud wordt uitgevoerd aan Zwarte Pad
Aantal hectares maaien waterplanten Markermeer	711 hectare	Jaarlijks mag maximaal 10% van waterplaten mag worden gemaaid
Opgeloste gebreken Brandkranen	456	Door aanvang droge schouw is aantal opgeloste gebreken significant toegenomen
Woonbootligplaatsen	Zijkanaal I	Er loopt een pilotproject in zijkanaal I om de juiste onderhoudsaanpak in Amsterdam te kunnen ontwikkelen

Een goede grondwaterstand in onze parken is nodig voor de groenvoorziening en om prettig te kunnen recreëren. In vier parken van Amsterdam brengen we het areaal en de onderhoudstoestand van de aanwezige drainage in kaart. Daarnaast zijn 3 speeltuinen in Weesp onderzocht. Met de verkregen informatie maken we een plan van aanpak om de drainages van alle parken van Amsterdam in kaart te brengen en maken we een beheerplan.

Varen

In 2022 hebben we gewerkt aan de verdere uitvoering van de Nota's Varen Deel 1 en 2.

We hebben een begin gemaakt met de omzetting van exploitatievergunningen voor passagiersvaart van onbepaalde naar bepaalde tijd. Het gaat om maximaal 550 vergunningen ter bestrijding van drukte op het binnenwater. De rechtbank oordeelde in 60 beroepszaken dat het nieuwe vaarbeleid een eerlijke balans is tussen algemeen belang en belangen van reders.

Na vaststelling van de Selectieleidraad voor de verdeling van semi-exclusieve op- en afstapplekken passagiersvaart is de selectieprocedure gestart. Dit met het openen van de inschrijving voor reders.

We hebben een begin gemaakt met de uitvoering van het nieuwe ligplaatsenbeleid voor passagiersvaartuigen. Voldoende ligplaatsen, scenario's voor behoud en verdelen van ligplaatsen en een efficiënt gebruik van schaarse plekken op het binnenwater zijn belangrijk.

We hebben het doorvaartvignet ingevoerd. Het is verplicht voor pleziervaartuigen op het binnenwater die niet beschikken over een binnenhavengeld-vignet. Zo heeft de gemeente een beter beeld van de verkeersaantallen op het water. Er zijn ruim 10.000 vignetten verkocht.

Tussen november 2021 en februari 2022 golden ook op het water de Covid-maatregelen. Daarna was herstel zichtbaar. Het aantal verkeersbewegingen (passagiers- en pleziervaart) was in de zomer bijna drie keer zo hoog als in 2021. Daarmee was het zo goed als terug op het oude niveau (90 procent).

Specifieke beleidsdoelen

Doel 2.2.1

Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Schoonheidsgraad van de grachten (010)	7,8 (2017)	8,1	>7	>7

2.2.1

Drijfvuil verwijderen gebeurt volgens de afgesproken KPI. (Schoonheidsgraad hoger dan 7) Bureau O & S monitort de resultaten en brengt per kwartaal een rapportage uit per wijk over de behaalde resultaten.

Activiteit 2.2.1.1

We baggeren en verwijderen drijf en grofvuil uit openbaar water.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal ton verwijderd drijf en grofvuil	592 (2017)	385	600	310

2.2.1.1

Het aantal ton drijf- en grofvuil is lager doordat voorheen de tonnages van de verwijderde wrakken en bootjes in de tonnages hierin werd meegenomen. Deze hoeveelheden worden nu elders gerapporteerd.

Activiteit 2.2.1.2

We bedienen bruggen en sluizen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage passages door beroepsvaarders dat plaatsvindt binnen de gestelde termijn	97% (2014)	95%	95%	95%

2.2.1.2

Na het ontstaan van de problemen met de camerabeelden op de bediencentrale (COB) in 2021 is er in het voorjaar van 2022 besloten om de centrale uit te schakelen. Vanaf half mei worden alle objecten die centraal werden bediend dus weer lokaal bediend. De gemeente Amsterdam en Waternet zijn in gesprek over mogelijke varianten van bediening in de toekomst. Deze varianten lopen uiteen van totale lokale bediening tot volledige centrale bediening en alle tussenliggende hybride vormen. Er wordt rekening gehouden met zeker nog twee vaarseizoenen met lokale bediening

Activiteit 2.2.1.3

We beheren en onderhouden onze assets (water).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het aantal gebieden (deelgebieden) dat op vastgesteld niveau Sober wordt onderhouden				
2	Versnellen van de vervanging van kademuren (strekkende meters per jaar)	(2020)			

Doel 2.2.2

We beheersen drukte op het water en de wal, geen overlast tegen en garanderen een vlotte en veilige doorvaart.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Voortgang invoering nieuw vergunningen systeem passagiersvaart met een maximum aantal exploitatie vergunningen	n.v.t.	Start omzetting alle exploitatie vergunningen naar bepaalde tijd en start uitgifteronde	Afronding afwikkeling omzetting, verwerken 712 aanvragen. Uitgifte 1e tranche van 155 exploitatie vergunningen	

2.2.2

Bij de 1e uitgifteronde zijn alle 155 beschikbare exploitatievergunningen passagiersvaart verleend. Tegen de besluiten is beroep ingesteld. De rechtbank behandelt de beroepsprocedures medio 2023.
Alle ligplaatsvergunningen passagiersvaart zijn omgezet van onbepaalde naar bepaalde looptijd. Daarbij is aangesloten bij de looptijd exploitatievergunning. Tegen de besluiten zijn bezwaarschriften ingediend. Hierop wordt in Q1 2023 een beslissing genomen.

Activiteit 2.2.2.1

We hebben steeds beter zicht op het gebruik van het binnenwater door middel van de Digitale Gracht.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het verder uitrollen en operationaliseren van de Digitale Gracht: Percentage sensoren van de basisdekking die operationeel is.	PM	90% van de basisdekking; 100% van de in-/uitgangen	95%	> 90% van de basisdekking; 100% van de in-/uitgangen.
2	Geautomatiseerde detectie van potentiele illegale passagiersvaart: reductie aantal illegale schepen.		Geautomatiseerd detectie systeem gereed	20% reductie van illegale vaarbewegingen t.o.v. 2021	Zie toelichting

2.2.2.1

Sinds 2021 monitoren we zowel passagiers- als pleziervaart met de Digitale Gracht. In 2022 is het sensorsysteem aangepast voor betrouwbaardere gegevens en is het doorvaartvignet voor pleziervaart ingevoerd. Dit maakt het gebruik van - en de druk op - het binnenwater zichtbaar.

We zijn gestart met het automatisch detecteren van potentiële illegale passagiersvaart. In 2021 hebben we door coronamaatregelen beperkt gevaren, waardoor de detectie niet goed kon worden getest. In 2022 is gebleken dat verder onderzoek en ontwikkeling nodig is om potentiële illegale verkeersbewegingen te kwantificeren met automatische detectie.

Activiteit 2.2.2.2

We stimuleren het transport over water

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Uitbreiding laad-loslocaties	32 (2020)	32	Afronding onderzoek naar het voor transport geschikt maken van laad-/losplekken. Realisatie uitbreiding naar 46	42.

2.2.2.2

In 2022 zijn tien extra laad- en loslocaties in het centrumgebied toegevoegd door openbare op- en afstapplekken een dubbelbestemming te geven. De huidige locaties sluiten nog niet goed aan op de logistieke behoefte en structureel transport over water is nog in ontwikkeling. Verdere uitbreiding gebeurt op basis van de behoefte van de markt. Hiervoor is verder onderzoek nodig naar logistieke stromen.

Activiteit 2.2.2.3

We stimuleren duurzaam gebruik van het binnenwater.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Passagiersvaart: laadinfrastructuur			Aanbesteding en start uitrol	Overdracht
2	Pleziervaart: laadinfrastructuur			Start uitrol van laadpunten	Overdracht

2.2.2.3

Aan de ambitie uitstootvrij varen voor passagiers-, plezier- en transportvaart om schonere lucht in de stad te krijgen en duurzaamheid te stimuleren is in 2022 als volgt uitvoering gegeven:

- Voor passagiersvaart is (als pilot) laadinfra in gebruik genomen bij een (semi)-exclusieve locatie. Inzichten worden meegenomen in de laadstrategie passagiersvaart.
- Voor de vernieuwde middenkom zijn voorbereidingen getroffen voor aanleg van laadinfra passagiersvaart. Naar verwachting gereed in Q1 2024.

- Met de branche pleziervaart is gesproken over een routekaart richting uitstootvrij varen in het stadscentrum (2025) en in Amsterdam (2030). Voorjaar 2023 wordt de gemeenteraad geïnformeerd.

Het onderwerp Laadinfra valt vanaf 2023 onder Programma 1: Bouwen, wonen en duurzaamheid.

Verbonden partijen

Stichting Waternet

Waternet zorgt in opdracht van ons en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) voor schoon en voldoende water. Daarnaast verzorgt Waternet de brugbediening, het Nautisch beheer van de Hoofddoorvaartroutes (Amstelroute en Kostverlorenvaartroute) en stelt de ijsnota op

Havenbedrijf Amsterdam NV/Port of Amsterdam

Port of Amsterdam ontwikkelt, exploiteert en beheert de Amsterdamse havenregio en stimuleert de duurzame economische ontwikkeling in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit alles met een goede balans tussen:

- een gezond financieel rendement.
- een goede kwaliteit van de leefomgeving.
- een brede toegevoegde waarde voor de regio.

Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied

De Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam NV voert de taken van het Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB) uit.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	3,8	4,6	45,7	41,8	-3,8
Lasten	69,9	56,8	100,1	101,5	1,4
Saldo van baten en lasten	**-66,1**	**-52,2**	**-54,4**	**-59,6**	**-5,2**

Het programmaonderdeel 2.2 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 5,2 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 3,8 miljoen en hogere lasten van € 1,4 miljoen. Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 41,8 miljoen zijn € 3,8 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Lagere ontvangen bijdrage uit een incidentele baten voor de Zeetoegang IJmond doordat de zeesluis later opgeleverd is dan oorspronkelijk gepland. De gemeente is met het Rijk overeengekomen om een bijdrage te leveren voor de zeesluis. Daarnaast is de gemeente met het Havenbedrijf overeengekomen dat deze investering voor rekening van het Havenbedrijf komt. De gemeente functioneert hier als kassier. Het Havenbedrijf betaalde dit bedrag aan de gemeente en wij hebben dit gestort door naar het rijk (€ 3,8 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 101,5 miljoen zijn € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Dit verschil kan worden onderverdeeld in € 1,9 miljoen lagere lasten uit financieel technische afwijkingen, en € 3,3 miljoen hogere lasten uit reguliere bedrijfsvoering.

Afwijkingen door financieel technische afwijkingen

Overprogrammering

Over- en onderschrijdingen die per saldo uitkomen op hogere lasten van € 1,1 miljoen. Deze worden voornamelijk veroorzaakt door de overprogrammering. De methode van overprogrammering wordt toegelicht onder het kopje ‘Financiële toelichting Overprogrammering’ onderdeel van de algemene toelichting programma 2.

Activa gerelateerde lasten

Er zijn hogere lasten doordat het afschrijven van enkele activa met terugwerkende kracht gestart is in januari 2022. Deze activa waren al eerder in gebruik genomen, maar de afschrijving was abusievelijk nog niet gestart. Hierdoor waren de afschrijvingslasten niet begroot (€ 0,8 miljoen)

Neutrale verschuivingen

Lagere lasten als gevolg van lagere baten uit hoofde van de Zeetoegang IJmond. De gemeente vervult hier een kassiersfunctie en per saldo is er geen resultaateffect (€ 3,8 miljoen).

Afwijkingen door reguliere bedrijfsvoering

Verschuiving tussen programma onderdelen

Hogere lasten van € 3,8 miljoen verdeeld over civiele constructies met dekking vanuit de reserve Stadsbehoud (€ 2,0 miljoen) en de hogere lasten van uitvoering van Programma Bruggen en Kademuren (€ 1,8 miljoen). Deze hogere lasten komen enerzijds door hogere uitgaven voor het toetsen van de veiligheid bij kademuren. Er zijn in de tweede helft van 2022 meer (duik)onderzoeken uitgevoerd dan verwacht (€ 2,9 miljoen). Anderzijds staan daar tegenover lager lasten voor het plaatsen van noodconstructies (€ 0,9 miljoen) vooral bij kademuren. Verder vallen de kosten voor contractbeheersing lager uit (€ 0,3 miljoen), mede doordat het aantal opdrachten dat is uitgezet lager is dan verwacht. Het exploitatiebudget van het programma daalt vanaf 2023 naar structureel € 25 tot 30 miljoen en daardoor zijn bij sommige onderdelen, zoals contractbeheersing, in de tweede helft van het jaar eerste stappen gezet om de besparingen door te voeren.

Vertraging in uitvoering

Lagere lasten voor water door vertraging bij Project zijkanaal I door afstemming met bewoners en aanpassing van scope van het project waardoor de voorbereiding langer heeft geduurd (€ 0,4 miljoen)

Overig

De overige afwijkingen van totaal € 0,1 hogere lasten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Er zijn geen subsidies van betekenis binnen dit programmaonderdeel.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
Gevolgen van juridische procedures inzake de uitvoering van vastgesteld beleid uit de Nota's Varen Deel 1 en 2.	Er wordt rekening gehouden met extra inzet van juristen.
Er is onvoldoende vaarwater beschikbaar voor de gewenste groei van transport over water en andere gebruikers.	Er is een dynamisch model in ontwikkeling om een zorgvuldige inschatting te kunnen maken van capaciteit vaarwegennetwerk en de vrije ruimte hierbinnen

Beleidskaders

- Watervisie Amsterdam 2040 (2016). De Watervisie is een structuurvisie-uitwerking en geeft een ruimtelijk-economisch toekomstbeeld van het gebruik van het water in 2040 met een Uitvoeringsagenda 2018.
- In de nota 1 Amsterdam Heel en Schoon zijn de doelen met betrekking tot het beheer en onderhoud van de openbare ruimte vastgelegd.
- In de diverse keuren van de 3 waterschappen staan de regels waar de gemeente zich als onderhoudsplichtige eigenaar aan dient te houden.
- Met de Nota's Varen Deel I (2019) en II (2020) streeft het bestuur naar een evenwichtig, veilig en duurzaam gebruik water en wal door het beheersen van drukte en het tegengaan van overlast, waarbij de vlotte en veilige doorvaart wordt gegarandeerd.
- Welstandsbeleid Passagiersvaart Amsterdam (2019). Het Welstandsbeleid Passagiersvaart bevat een helder beoordelingskader waarmee de welstandstoetsing en de verlening van vergunningen voor nieuwe, vervangende of te verbouwen vaartuigen voor iedereen inzichtelijk wordt en historische vaartuigen en vaartuigen met hoge beeldkwaliteit beschermd worden.
- De Agenda Amsterdam Autoluw heeft verschillende concrete maatregelen die bijdragen aan een leefbare en toegankelijke stad. Tegelijk is de Agenda richting-gevend voor de keuzes die op het gebied van openbare ruimte en mobiliteit worden gemaakt
- De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW 2000). Deze is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa. Het voldoen aan de KRW-richtlijn is een gezamenlijke opgave voor overheden. Uiterlijk in 2027 moeten alle verantwoordelijke partijen voldoen aan de eisen die de KRW stelt. Amsterdam is daarbij verantwoordelijk voor de uitvoering van gemeentelijke maatregelen.

3.2.3 Openbaar vervoer

Bereikbaarheid van de stad is belangrijk voor maatschappelijke, ruimtelijke, ecologische, sociale en economische ontwikkeling van de stad. Samen met Vervoerregio en vervoerders wordt gewerkt aan het zo goed mogelijk inrichten en onderhouden van het openbaar vervoersysteem van Amsterdam en omgeving, zodat iedereen op een veilige, aangename, betaalbare en duurzame manier kan reizen.

Belangrijke ontwikkelingen

Effecten corona, inflatie, transitievergoeding

In 2022 waren de gevolgen van de coronacrisis nog steeds voelbaar in het OV. Ondanks het herstel van reizigers aantallen heeft het OV nog steeds ongeveer 20 procent minder reizigers dan in 2019. Daardoor is een financieel tekort ontstaan bij de GVB. Hoewel een grootschalige afschaling van het OV is voorkomen, is het aanbod van GVB nog niet terug op het oude niveau, mede veroorzaakt door personeelstekorten. Personeelstekorten bij de NS zorgen daarnaast voor langere reistijden wanneer van het stedelijk OV-netwerk wordt overgestapt op bijvoorbeeld de trein. Daarnaast is de inflatie ook in het OV voelbaar; de opgelopen kosten voor energie, materialen en personeel maken de uitvoering van het Amsterdamse OV duurder, waardoor de ticketprijzen in 2023 met 7,24 procent moeten stijgen.

Tegelijkertijd zijn er ook successen behaald in het OV in 2022. Door een stevige lobby is gezorgd dat de 'beschikbaarheidsvergoeding OV' is opgevolgd door een Transitievergoeding OV, zodat ook in de eerste helft van 2023 het OV-aanbod op hetzelfde niveau kan worden gehouden als in 2022. De inzet vanuit de Vervoerregio is dat de GVB vanaf 2024 zonder verdere steun moet kunnen. De GVB is daarom in 2022 gestart met een meerjarenherstelplan.

Herverdeling van taken in het Amsterdamse OV

De Dienst Metro en Tram van de gemeente is in 2022 opgeheven en haar taken en verantwoordelijkheden zijn verdeeld tussen de Vervoerregio Amsterdam (VRA), GVB en gemeente Amsterdam. Dit is gedaan omdat er behoefte is aan meer duidelijkheid over rollen en bevoegdheden in de ov-keten en aan meer overzicht en voorspelbaarheid.

Aanbestedingen en concessies in het openbaar vervoer

We hebben Mokumflex in 2022 opnieuw aanbesteed. Deze flexibele mobiliteitsdienst biedt de reiziger in Landelijk Noord en Driemond voor €2,75 een directe OV-verbindingen naar respectievelijk (metrostation) Noord en Zuidoost/Weesp. De Vervoerregio subsidieert de helft van de kosten.

Eind 2022 is de Vervoerregio gestart met de nieuwe inbesteding van de GVB-concessie, die op 15 december 2024 ingaat. In de concessie worden eisen op het gebied van frequentie, fijnmazigheid en service aan de GVB gesteld. De gemeente is nauw betrokken bij dit proces.

Toegankelijke en inclusieve mobiliteit

De gemeente, Vervoerregio en de GVB hebben in 2022 stappen gezet om de toegankelijkheid van de haltes van het OV te verbeteren. Zo zijn er tientallen haltes toegankelijk gemaakt. Eveneens zijn er OV-coaches gekomen en is een pilot gedaan met mee-reisassistentie (persoonlijke begeleiding tijdens een OV-reis) in het laatste kwartaal van 2022.

Amsterdammers die minder mobiel zijn kunnen een beroep doen op vrijwilligers (vrijwilligersvervoer) om van A naar B vervoerd te worden. Begin 2022 kwam de gemeente met de subsidieregeling; 'Amsterdamse Impuls Vrijwilligersvervoer 2022', waarmee vier vrijwillige vervoersinitiatieven zijn gefinancierd. We zijn de pilot gestart "HeenenWeer", die haar activiteiten heeft uitgebreid naar de Pijp/Rivierenbuurt, Oud-Zuid en Centrum. Hiermee zorgt het College dat vrijwilligersvervoer voor zoveel mogelijk Amsterdammers beschikbaar komt, voor situaties waarin bijvoorbeeld het OV geen oplossing biedt.

Helaas heeft een aantal liften op metroperrons langer stilgestaan dan wenselijk, vanwege de lange levertijd op liftonderdelen. De drie OV-partijen hebben daarom in het najaar de Taskforce Toegankelijkheid OV opgericht, om reparaties te versnellen. Ook is de reizigerscommunicatie over kapotte liften door GVB verbeterd. In 2023 gaan de drie partijen verder met het versnellen van de reactietijd bij problemen rondom de toegankelijkheid van het OV.

Uitbreiding metronetwerk en verbeteren regionale bereikbaarheid

Tussen het rijk en de regio Amsterdam zijn november 2022 afspraken gemaakt over een aantal grootschalige investeringen in de infrastructuur om de voorziene groei van Amsterdam en omgeving op te kunnen vangen. Dit is het startpunt voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn via Schiphol naar Hoofddorp en het sluiten van de Ringlijn tussen de stations Sloterdijk en Amsterdam Centraal. Er zijn ook middelen voor infrastructuur beschikbaar gesteld door het Rijk voor de noodzakelijke woningbouw in diverse delen van de stad. Voorwaarde is wel dat Amsterdam en de regio ook zelf meebetalen.
Tot slot is door het Rijk en de metropool regio Amsterdam (MRA) het zogenaamde Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) vastgesteld. Hiermee geven Rijk en regio aan dat ze hetzelfde toekomstbeeld hebben over de ontwikkeling van mobiliteit in de metropoolregio.

Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS)

Op 19 september 2022 heeft de Staatssecretaris van IenW het startsein gegeven voor het Programma Hoogfrequent Spoor Amsterdam. Hiermee startte de bouwwerkzaamheden in en rond Amsterdam Centraal en de nabij gelegen treinsporen.

In de loop van 2024 sluit de huidige terminal bij Amsterdam Centraal voor de Eurostar verbinding naar Londen, vanwege deze bouwwerkzaamheden. Om toch tijdens de bouwperiode en het gereedkomen van het 3de perron bij Amsterdam Zuid (medio 2036) een beveiligde internationale treinverbinding Amsterdam - Londen mogelijk te maken, zijn partijen actief opzoek naar een alternatieve locatie bij Amsterdam Centraal voor de periode 2024 – 2035. Sinds de zomer van 2022 is Amsterdam hierbij betrokken.

Touringcar

We hebben de plannen voor het weren van zware touringcars uit Amsterdam verder uitgewerkt, waarbij verschillende belanghebbenden, waaronder de touringcarbranche, actief worden betrokken. Dat leidde tot uitgebreide reacties op de plannen. Centraal in het verslagjaar stond het extra stimuleren van parkeren door touringcars in parkeergarages. Daarnaast wordt er gewerkt aan een haltemanagementsysteem waarmee de verkeers- en de passagiersstromen richting en op haltes in goede banen kunnen worden geleid. Tot slot zijn ook vorderingen gemaakt ten aanzien van de ambitie om de overstap op het OV te vergemakkelijken.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 2.3.1

Amsterdam is voor iedereen bereikbaar op een veilige en duurzame manier via het openbaar vervoer.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Tevredenheid reizigers over veren (010)	7,8 (2014)	niet beschikbaar	7,8	

Doel 2.3.1

Deze waarde komt uit het klanttevredenheidsonderzoek van het GVB, deze komt eind eerste kwartaal 2022 beschikbaar.

In 2022 en 2023 wordt de verduurzaming van alle Noordzeekanaalverbindingen afgerond met nog eens 3 nieuwe schepen. In januari 2023 is wederom een veer in gebruik genomen. De opgedane kennis bij het Noordzeekanaal-project nemen we mee bij de verduurzaming van de IJveren. In juli 2021 heeft het College de Update nota Veren 2021 vastgesteld. Hierin staan de geactualiseerde prognoses voor het aantal reizigers en de daarvoor benodigde vloot op het IJ. Ook wordt ingegaan op de verduurzaming van de IJ-veren-vloot. Bepalend uitgangspunt is dat alle nieuw aan te schaffen veerponten emissievrij zullen zijn.

Doel 2.3.2

Amsterdam is op een veilige en duurzame manier bereikbaar voor commercieel vervoer.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage Amsterdammers dat de laatste gemaakte taxirit met een 6 of hoger waardeert	93% > 5,5 (2013)			

Activiteit 2.3.2.1

We onderhouden en breiden de veerverbindingen uit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	De reiziger hoeft niet te wachten op een volgend veer omdat op de eerste te weinig ruimte beschikbaar is. Alleen bij uitzondering (maximaal 3 procent van de afvaarten) mag deze norm overschreden worden		Deze cijfers volgen bij de GVB rapportage in Q2	max. 3%	< 3%

Activiteit 2.3.2.2

We stimuleren schone, efficiënte en slim goederenvervoer door bundeling van goederen (cargohubs), intensiever gebruik van water en specifieke aandacht voor pakketbezorging

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Afname overlast bestelbusjes en vrachtwagens. Aantal MORAmeldingen per jaar	in de periode janmei 2018 zijn er 873 MORA-meldingen binnen-gekomen	2.349 (=2019)	n.v.t.	6.963

Activiteit 2.3.2.3

In het verleden hebben we alleen het aantal uitstootvrije taxi's gemeten dat zich aangemeld had voor toegang tot schone taxistandplaatsen. Dit is geen goede weergave van het daadwerkelijke aantal uitstootvrije taxi's in Amsterdam. Daarom is dit in het nieuwe taxistelsel geen relevante indicator meer.

Verbonden partijen

GVB Holding NV

Het GVB zorgt in Amsterdam voor het openbaar vervoer. Het GVB heeft verschillende dochterondernemingen, of heeft een belang in ondernemingen.

Het gaat hier om:

- GVB Exploitatie BV
- GVB Veren BV
- GVB Activa BV
- GVB Railinfra BV

GVB Exploitatie BV verzorgt in opdracht van de Vervoerregio het openbaar vervoer per bus tram en metro in de Concessie Amsterdam. GVB Activa BV is eigenaar van de zogenaamde strategische ov-activa. Dit zijn onder andere railvoertuigen, werkplaatsen, remises en eindpuntvoorzieningen. GVB Railinfra BV is opdrachtnemer voor met name dagelijks onderhoud aan railinfra en tramvervangingsprojecten. Wij zijn opdrachtgever voor de veerverbindingen over het IJ en het Noordzeekanaal. GVB Veren BV voert dit uit volgens het Contract voor Exploitatie Beheer en Onderhoud 2019-2024 en de aanbesteding van de verschillende investeringen. De gemeente Amsterdam en Vervoerregio Amsterdam zijn de enige aandeelhouders van GVB Holding NV.
De Vervoerregio Amsterdam is medeaandeelhouder met een prioriteitsaandeel.

Vervoerregio Amsterdam (VRA)

De Vervoerregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van 15 gemeenten voor verkeer en openbaar vervoer. De belangrijkste taken zijn het opdrachtgeverschap van het openbaar vervoer en het verstrekken van subsidies voor infrastructuur. Dit laatste gebeurt via de verschillende Investeringsagenda's: Openbaar vervoer, Weg en Fiets.
De Vervoerregio is ook een partner in de Metropoolregio Amsterdam (MRA).
De Vervoerregio wordt bekostigd uit een Rijksbijdrage (Brede Doeluitkering) van ongeveer € 375 miljoen per jaar. De regioraad stelt de begroting vast. De gemeente-raden van de deelnemende gemeenten kunnen een zienswijze daarover afgeven.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	139,2	22,2	34,6	30,4	-4,1
Lasten	193,0	78,4	81,6	66,6	-15,0
Saldo van baten en lasten	**-53,8**	**-56,2**	**-47,0**	**-36,2**	**10,8**

Het programmaonderdeel 2.3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 10,8 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 4,1 miljoen en lagere lasten van € 15,0 miljoen. Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 30,4 miljoen zijn € 4,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten als projectensaldo van de voormalige directie Metro en Tram. (€ 6,5 miljoen)
- Hogere baten door een hogere bijdrage vanuit de Vervoersregio Amsterdam. (€ 4,6 miljoen) gerelateerd aan hogere lasten voor Metro – en tramprojecten. Hiervan is € 0,5 miljoen voor de projecten LightRail en Teststraten waardoor er € 0,5 miljoen minder aan SMF onttrekking nodig was in 2022.
- Lagere baten omdat de doorbelasting van apparaatskosten naar projecten op een andere plek is gerealiseerd dan begroot. Per saldo is dit budgettair neutraal. (€ 6,7 miljoen)
- Lagere baten van € 6,0 miljoen door lagere subsidie inkomsten van voornamelijk de Vervoersregio Amsterdam voor projecten in de openbare ruimte. Hier staan € 6,6 miljoen lagere lasten tegenover. Het restant van het verschil bedraagt € 0,6 miljoen hogere baten. Dit is het saldo is van niet begrote of niet ontvangen subsidies.
- Lagere baten door een administratieve correctie waardoor de inkomsten in dit programmaonderdeel dalen en de onttrekking aan de reserve SMF stijgt. (€ 1,4 miljoen)
- Lagere baten van € 0,5 miljoen. Dit betreft € 0,3 miljoen lagere reclame-inkomsten, € 0,1 miljoen lagere inkomsten op zonnepanelen en € 0,1 miljoen minder VRA ontvangsten door ook lagere gerelateerde lasten.
- Lagere baten van € 0,4 miljoen bij de verkoop oude Noordzeekanaal schepen als gevolg van lagere marktprijzen en het doorschuiven.
- De overige afwijkingen van totaal € 0,2 miljoen lagere baten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 66,6 miljoen zijn € 15,0 miljoen lager dan begroot. Dit verschil kan worden onderverdeeld in € 2,1 miljoen hogere lasten uit financieel technische afwijkingen, en € 17,1 miljoen lagere lasten uit reguliere bedrijfsvoering.

Afwijkingen door financieel technische afwijkingen

Overprogrammering

Over- en onderschrijdingen die per saldo uitkomen op hogere lasten van € 8,6 miljoen. Deze worden voornamelijk veroorzaakt door de overprogrammering. De methode van overprogrammering wordt toegelicht onder het kopje ‘Financiële toelichting Overprogrammering’.

Herstructurering van de Openbaar Vervoer (OV) Governance

Hogere lasten die betrekking hebben op de herstructurering van de OV Governance, waarbij taken zijn overgegaan naar het GVB en de Vervoerregio Amsterdam. Deze transitiekosten komen ten laste van de Reserve frictiekosten 1 Stad 1 Opgave in programma A.4 (€ 1,0 miljoen).

Neutrale verschuivingen

Lagere lasten omdat de doorbelasting van apparaatskosten naar projecten op een andere plek is gerealiseerd dan begroot. Daardoor is er een voordeel in de lasten en een nadeel in de baten welke per saldo budgettair neutraal is (€ 6,7 miljoen).

Activa gerelateerde lasten

Lagere kapitaallasten voor metro en tram van € 0,8 miljoen voornamelijk als gevolg van een administratieve correctie.

Afwijkingen door reguliere bedrijfsvoering

Toegenomen lasten van uitvoering door kostenstijgingen en hogere complexiteit

Hogere lasten van € 6,5 miljoen op projecten door toegenomen complexiteit van uitvoering. Een deel van deze hogere lasten zijn gelijk aan de hogere bijdrage van de Vervoersregio Amsterdam (€ 4,1 miljoen). Daarnaast zijn er € 2,4 miljoen hogere lasten voor de projecten verlenging IJ tram en Hoogwaardig Openbaar Vervoer Westtangent die gedekt worden uit het SMF.

Vertraging in uitvoering

Lagere lasten van € 25,4 miljoen doordat projecten vertraagd zijn in uitvoering. Deze vertragingen zijn ontstaan door voornamelijk capaciteitsproblematiek, wachten op voltooiing of start van gerelateerde projecten, bezwaren van bewoners en besluitvorming.
Een deel van deze lagere lasten zijn gelijk aan de lagere bijdrage van de Vervoersregio Amsterdam van € 6,6 miljoen. Het project Vernieuwing Station Amsterdam Lelylaan (€ 2,7 miljoen) is bijvoorbeeld vertraagd vanwege de bezetting van het projectteam in 2022 waardoor de bestuurlijke besluitvorming voor het voorkeursbesluit is verschoven naar 2023. Het project Binnering (€ 2,5 miljoen) is vertraagd vanwege een tijdrovende aanbestedingsprocedure en de financiële afwikkeling met de aannemers van de projecten Sarphatistraat Zuid en Sarphatistraat Midden.
Daarnaast zijn er voor € 14,3 miljoen lagere kosten verdeeld over een vijftigtal projecten gedekt door het SMF. Voorbeelden van vertraagde projecten zijn Olympiabuurt traject 2 (€ 1,3 miljoen) vanwege capaciteitsproblemen bij de aannemer en Busstation van der Madeweg (€ 0,3 miljoen) door extra vereiste afstemming omdat er gewerkt wordt met vier raamcontracten waardoor de start van het project is vertraagd. Ook zijn er lagere kosten bij het programma Taxi (€ 1,5 miljoen) en het project LightRail (€ 1,1 miljoen) onder meer door capaciteitsproblemen.

Voorziening dubieuze debiteuren

Hogere lasten doordat de betalingsregeling met een debiteur opnieuw is beoordeeld. Hieruit volgt een hogere onzekerheid over de betaling van een aantal uitstaande facturen. Daarom wordt de voorziening dubieuze debiteuren verhoogd (€ 1,4 miljoen)

Overig

De overige afwijkingen van € 0,4 miljoen hogere lasten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	2,6	0,8	1,8	1,5	-0,3
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**2,6**	**0,8**	**1,8**	**1,5**	**-0,3**

Reserves

De afwijking van € 0,3 miljoen aan lagere onttrekkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Subsidies van betekenis

Er zijn geen subsidies van betekenis binnen dit programmaonderdeel.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
De coronacrisis kan structurele effecten hebben op het openbaar vervoer (minder aanbod), maar dat is nog niet duidelijk.	Actieve monitoring en prognoses, actieve voorbereiding en inzet van maatregelen en bezuinigingsmaatregelen
De nieuwe governance binnen het OV-domein leidt niet tot een verlaging van het risicoprofiel van het werkend vervoer systeem (WVS).	Implementatie van risicomanagement en gezamenlijk beleid in de keten. Afspraken maken met VRA en GVB over de beheersing en sturing en de daarbij behorende overlegstructuur binnen de OV-keten.
Veren kunnen groeiende passagiersstroom onvoldoende aan.	Actieve monitoring van de reizigersstromen, diverse maatregelen aan de wal en de aanschaf van schepen over het IJ
Door hogere kosten voor onderhoud aan de railinfrastructuur en de bijbehorende kunstwerken bij een gelijkblijvend budget daalt het resterend budget van de Vervoerregio voor investeringsbijdragen aan gemeenten, waardoor Amsterdam minder investeringsprojecten kan uitvoeren.	Meer efficiency door samen met VRA en GVB de OV Investeringsagenda uit te voeren en gezamenlijk inzetten op meer landelijk budget.

Beleidskaders

- Update Nota Veren (juli 2021), hierin staan de geactualiseerde reizigersprognoses en de plannen voor uitbreiding en verduurzaming van de vloot.
- Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt voor meer regie op ontwikkelen, inrichten, beheren en gebruiken van de openbare ruimte op stadsniveau.
- MobiliteitsAanpak Amsterdam 2030 (2013), het overkoepelende kader voor het Mobiliteitsbeleid van de gemeente Amsterdam in de periode tot 2030.
- Ruimtelijk Kader Hoogfrequent Spoorvervoer Amsterdam.
- Investeringsagenda Openbaar Vervoer Stadsregio (2013), een overeenkomst met investeringen die Amsterdam en de Stadsregio Amsterdam (sinds 2017 Vervoerregio Amsterdam) in de komende periode in het Openbaar Vervoer doen.
- Uitvoeringsagenda Mobiliteit (2015), de agenda die Amsterdam bereikbaar en aantrekkelijk houdt, met maatregelen voor meer ruimte en betere doorstroming voor voetganger, fietser, openbaar vervoer-reiziger en de automobilist.
- Beleidskader Verkeersnetten (2018). Hierin staan de ambities uit Mobiliteitsaanpak en Uitvoeringsagenda uitgewerkt met daarbij een afwegingskader bij conflicterende belangen.
- Wet lokaal spoor, in werking getreden op 1 december 2015; deze wet maakt de VRA verantwoordelijk voor aanleg, beheer en veiligheid van lokale railinfrastructuur. VRA stelt een vervoerder aan via de OV-concessie en VRA mag een beheerder van de infrastructuur aanwijzen. Dit laatste wordt gedelegeerd aan het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam.
- De in 2015 vastgestelde Lijnennetvisie is het beleidskader voor het ontwikkelen van vervoerplannen. De gemeente voert overleg met vervoerbedrijven over inpassing van nieuwe vervoerplannen.
- Taxiverordening Amsterdam 2012 (laatst gewijzigd in 2018).
- Agenda Taxi 2020-2025.
- Update Nota Veren (februari 2018), een strategie om tot een qua capaciteit en duurzaamheid toekomstbestendige verenvloot te komen.
- Visie Lokaal Spoor (2015), vastgesteld door het dagelijks bestuur van de VRA en bindend kader voor de beheerder van het lokaal spoor.

3.3 Economie

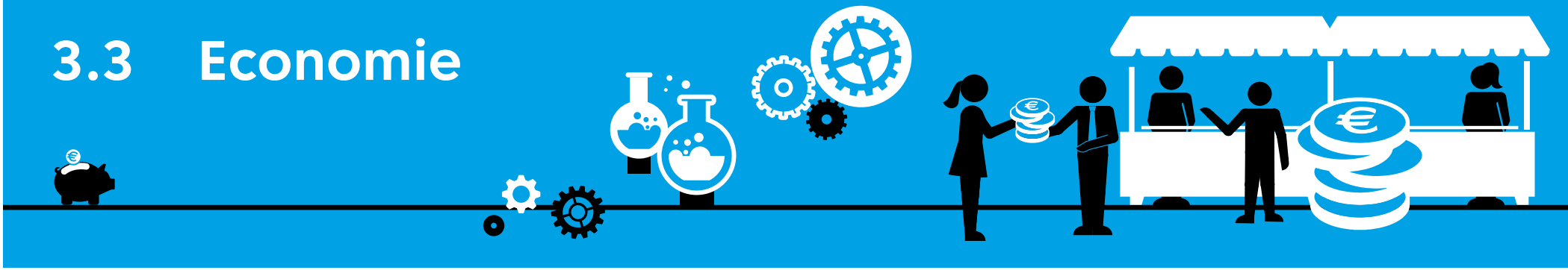

Samenvatting 3.3.1 Economie en innovatie

➔ Voor de bezoekerseconomie betekende 2022 een jaar van herstel van de toeristische sector enerzijds en de terugkeer van de grote druk op de leefbaarheid als gevolg van overtoerisme anderzijds. De bezoekersprognose 2022-2024 gaf aan dat het aantal toeristenovernachtingen al volgend jaar (2023) boven de vastgestelde bandbreedte van 20 miljoen dreigt uit te vallen (verordening op toerisme in balans Amsterdam) en dit was in juni 2022 de aanleiding voor uw college om binnen zes maanden met een pakket aan maatregelen te komen om de toeristische drukte te beteugelen. In december presenteerde het college de visie bezoekerseconomie in Amsterdam 2035 ondersteund door een breed pakket aan maatregelen om overlast en overtoerisme tegen te gaan en om te sturen op het aantal overnachtingen in de stad. Uw raad stelde visie en maatregelen met algemene stemming vast op 22 december 2022. In de tussentijd is een ambtelijke werkwijze ontwikkeld, het uitvoerings-programma bezoekerseconomie, waarmee het onderzoeken, uitvoeren en/of invoeren van de maatregelen direct na de raadsbehandeling in gang is gezet.

➔ Het college heeft vooruitlopend op de Tijdelijke tegemoetkoming in de energie-kosten (TEK) van het Rijk een gemeentelijk steunpakket energiekosten van € 10,0 miljoen vrijgemaakt voor kleine ondernemers. Dit pakket bestaat uit een regeling Tegemoetkoming Energiekosten Amsterdamse micro midden- en kleinbedrijf (MKB) (€ 7,0 miljoen) en uit inzet van advies- en fixteams voor het nemen energie-besparende maatregelen (€ 3,0 miljoen). De regeling biedt een eenmalige compensatie, ter overbrugging tot de landelijke TEK-regeling en is opengesteld in februari 2023. De advies- en fixteams gaan langs bij ondernemers om direct energie-besparende maatregelen te nemen. Dit heeft geleid tot een besparing van circa 9 procent elektriciteit en 6 procent gas. Dat komt neer op een gemiddelde jaarlijkse besparing van circa € 770 per MKB'er.

➔ In 2022 heeft de gemeente € 0,5 miljoen subsidie beschikbaar gesteld voor het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) van de provincie Noord-Holland. Het financieringsprogramma PIM is laagdrempelig bereikbaar voor innovatieve MKB-ondernemers in Amsterdam met groei- en financieringsvraagstukken. We hebben daarbij als opdracht meegegeven dat bedrijven op een aantal specifieke thema's en duurzame groeisectoren (zoals geïdentificeerd in het Economisch Herstel- en Investeringsplan) bediend moesten worden (onder andere circulaire economie, energietransitie, schone mobiliteit, gezondheid, veilige en eerlijke digitale stad en de creatieve en culturele industrie). Het programma loopt nog tot en met 2023, maar in 2022 zijn alvast 90 Amsterdamse ondernemers via een maatwerktraject geholpen bij het aantrekken van in totaal bijna € 60 miljoen euro.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	23,4	19,9	22,7	23,8	1,1
Lasten	62,5	64,5	65,4	64,4	-1,0
Totaal Programma 3 Economie	**-39,2**	**-44,7**	**-42,7**	**-40,6**	**2,1**

Het programma 3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 2,1 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 1,1 miljoen en lagere lasten van € 1,0 miljoen.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	20,2	17,8	18,4	20,0	1,5

3.3.1 Economie en innovatie

Amsterdam heeft een economie die werkt voor iedereen, nu en in de toekomst.

Belangrijke ontwikkelingen

Na de beëindiging van de coronamaatregelen in het eerste kwartaal van 2022 kon de economie van Amsterdam en Metropoolregio Amsterdam (MRA) zich verder herstellen van de coronacrisis. De Russische inval in Oekraïne bracht nieuwe onzekerheid, vertraagde de herstelgroei en leidde in het bijzonder via de sterk stijgende energieprijzen tot een hoge inflatie die de koopkracht van velen aantastte. De toekomstverwachting van zowel bedrijven als consumenten versomberde en de dreiging van een recessie, ook in Nederland, nam toe, alhoewel deze zich tot op heden nog niet manifesteert. De verhoging van de rente in combinatie met onzekerheid op lange termijn zorgde aan het eind van het jaar voor een omslag op de woningmarkt en dalende huizenprijzen.

De krapte op de arbeidsmarkt nam verder toe en bereikte in het tweede kwartaal van 2022 het hoogtepunt. Hierdoor daalde de werkloosheid en nam het aantal vacatures toe. Opvallend is dat waar de arbeidsmarkt in Nederland zich in het laatste halfjaar iets ontspande, de krapte op de arbeidsmarkt in Amsterdam en omstreken vrijwel gelijk bleef. Werkgevers geven dan ook aan dat gebrek aan personeel door hen als belangrijkste belemmering voor verdere groei wordt beschouwd. Een positief aspect van de arbeidsmarktkrapte is dat de arbeidsmarktpositie van de laagstbetaalden sterk is verbeterd en het maatschappelijk en economisch belang van het werk dat zij, vaak anoniem en achter de schermen, verrichten zichtbaar is geworden. Ook zijn de waardering en baankansen voor vakmensen met een beroepsopleiding sterk toegenomen.

Het jaar 2022 heeft twee verschillende gezichten. Aan de ene kant onzekerheid en somberheid over de toekomst en aantasting van de koopkracht. Hierdoor heeft een steeds grotere groep van mensen en energie-intensieve bedrijven moeite om rond te komen zonder extra steun van overheid of familie en vrienden. Aan de andere kant is er een structureel sterke economie die op korte termijn bedreigd wordt door een tekort aan arbeid maar op langere termijn ook schaarste aan andere productiemiddelen zoals energie(-capaciteit), grond en milieu.

Schaarste -en daarmee de noodzaak om keuzes te maken- is daarmee in het bijzonder in Amsterdam en de MRA het richtinggevende thema van 2022 en komende jaren. Verdienmodellen die gebaseerd zijn op ogenschijnlijk oneindige beschikbaarheid van goedkope flexibele arbeid, goedkope energie en gratis milieuruimte zijn niet langer houdbaar. Daarom richt het gemeentelijk economisch beleid zich er op om samen met maatschappelijke en publieke partners een verandering naar een duurzame en inclusieve innovatieve economie te bevorderen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 3.1.1

Amsterdam biedt bewoners aantrekkelijke commerciële voorzieningen verspreid over de stad en biedt ondernemers een goed ondernemersklimaat.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Gemiddelde waardering voorzieningenaanbod bewoners (tweejaarlijks gemeten)	7,3 (2017)	7,3	Geen meting	Geen meting
2	Waardering ondernemingsklimaat (tweejaarlijks gemeten)	6,8 (2017)	6,5	Geen meting	Geen meting

Activiteit 3.1.1.1

We ontwikkelen de buurteconomie door individueel ondernemerschap te versterken, de samenwerking met en tussen ondernemers te stimuleren, en te sturen op een divers aanbod van winkels en ambulante handel.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal Bedrijfsinvesteringzones	62 (2018)	68	73	76
2	Gemiddeld rapportcijfer bewoners voor aanbod winkels dagelijkse boodschappen in de buurt (110) (tweejaarlijks gemeten)	7,6 (2017)	7,7	Geen meting	Geen meting
3	Gemiddeld percentageleegstand winkels (Locatus) jaarlijkse peiling	3,4% (2018)	6,0%	7,0%	5,2%
4	Gemiddeld algemeen oordeel markten (tweejaarlijks gemeten)	7,2% (2017)	Geen meting	7,4	7,6
5	Waardering (1-10) in de keuzemogelijkheden voor foodwinkels in winkelgebieden in Amsterdam.*	7 (2018)	6,9	Geen meting	Geen meting
6	Waardering (1-10) in de keuzemogelijkheden voor non foodwinkels in Amsterdam.*	6 (2018)	6,0	Geen meting	Geen meting

Activiteit 3.1.1.1

Indicator 1. In vergelijking met andere steden beschikt Amsterdam over relatief veel Bedrijfsinvesteringszones (BIZ'en). De verwachting is dat het aantal BIZ'en zal stabiliseren rond 85 in de periode 2024-2026. Op basis daarvan werd een groei verwacht naar 73 BIZ'en in 2022. Uiteindelijk viel dat aantal iets hoger uit en telde Amsterdam in 2022 76 BIZ'en.

Indicator 3. In 2022 is de winkelleegstand in Amsterdam teruggelopen tot onder het niveau van 2020 en 2021. Dit is conform de landelijke ontwikkeling. De dalende winkelleegstand geldt voor bijna alle stadsdelen. In een enkel geval is sprake van een consolidatie of een lichte stijging.

Indicator 4. In 2022 beoordeelden bezoekers en passanten de gemeentelijke markten met gemiddeld een 7,6. Dat is een stijging ten opzichte van 2016. De waardering blijft daarmee hoog.

Doel 3.1.2

De metropoolregio Amsterdam heeft (inter)nationaal gezien een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Hogere economische groei Metropoolregio Amsterdam ten opzichte van de economische groei van Nederland	0,5% (gemiddelde afgelopen tien jaar)	0,20%	0,7% (verwachting december 2021)	Nog niet bekend

Doel 3.1.2

De economische groei van Amsterdam en de MRA is structureel hoger dan die van Nederland als geheel. Dit wordt veroorzaakt door een hogere bevolkingsgroei en een economische structuur met een sterke aanwezigheid van sectoren die naar verhouding structureel hard groeien (zakelijke dienstverlening waaronder ICT). In de achterliggende coronaperiode was het juist andersom: de economische krimp in Amsterdam en MRA was hoger dan in de rest van Nederland omdat consumptieve diensten en luchtvaart naar verhouding groot zijn in deze regio en het meest getroffen werden door de coronacrisis. De herstelgroei daarna is dan op zijn beurt weer hoog.
Bovendien geldt dat kwantificering vooraf van de effecten van grote schokken zoals de coronacrisis en de Oekraïne-crisis zeer ingewikkeld is en eigenlijk niet te doen, zoals het Centraal Planbureau (CPB) en De Nederlandse Bank (DNB) hebben aangegeven.

Activiteit 3.1.2.1

We bieden gecombineerde overheidsdienstverlening aan internationale nieuwkomers via IN Amsterdam.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Waardering dienstverlening door klanttevredenheids-onderzoek (tweejaarlijks gemeten)	8,5 (2017)	Geen meting	Geen meting	8,0

Activiteit 3.1.2.1

In 2021 had er een meting moeten plaatsvinden naar de waardering voor de dienstverlening van IN Amsterdam. Deze heeft toen niet plaatsgevonden (vanwege een aangepaste dienstverlening door corona maatregelen) en is doorgeschoven naar 2022. Het resultaat van het klanttevredenheidsonderzoek in 2022 was dat overall 80 procent van onze klanten tevreden was met de dienstverlening, te vertalen naar een 8,0. Lager dan de peilwaarde in 2017, maar alsnog een prestatie gezien het feit dat de dienstverlening enorm onder druk heeft gestaan. Na twee jaar van krimp zijn de klantaantallen explosief gestegen met 65 procent ten opzichte van 2021. Maar liefst 23.815 klanten (internationale werknemers inclusief partners en kinderen) hebben gebruik gemaakt van de dienstverlening.

Activiteit 3.1.2.2

We streven ernaar om (internationale) bedrijven voor de regio aan te trekken, te behouden en we ondersteunen bedrijfsuitbreidingen. Deze inspanningen zijn gericht zijn op werkgelegenheid, duurzaamheid en innovatie voor de regio.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal nieuwe internationale bedrijven per jaar in de metropoolregio	153 (2018)	133	100	90
2	Aantal extra arbeidsplaatsen door buitenlandse bedrijven	4.170 (2018)	4.089	2.000	2.798

Activiteit 3.1.2.2

Indicator 1. Het aantal nieuwe in de metropoolregio gevestigde bedrijven heeft in 2022 niet het herstel van 2021 weten door te zetten. Dit heeft te maken met de veranderende geopolitieke situatie in Europa, de breed stijgende inflatie voor bedrijven en consumenten en de nog steeds stijgende beleidsrentes van centrale banken waardoor er minder liquiditeit in financiële markten is.

Indicator 2. Ondanks dat het aantal nieuwe in de metropoolregio gevestigde bedrijven in 2022 daalde bleef het aantal extra arbeidsplaatsen door nieuw gevestigde buitenlandse bedrijven ruim boven verwachting. De vraag van buitenlandse bedrijven naar talent blijft dus onverminderd hoog. Hierdoor was het gemiddeld aantal arbeidsplaatsen per nieuw gevestigd bedrijf ook nagenoeg hetzelfde vergeleken met 2021.

Doel 3.1.3

De stad maakt een schaalsprong naar de metropoolregio Amsterdam.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage functiemenging verhouding tussen banen en woningen (BBVverplicht)	59,8% (2017)	61,1%	61%	Nog niet bekend

Resultaat komt beschikbaar na publicatie van het jaarverslag.

Activiteit 3.1.3.1

We creëren voldoende ruimte voor bedrijven en kantoren in bestaande en nieuwe delen van de stad en de regio.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal vestigingen per 1.000 inwoners leeftijd 1574 jaar (BBVverplicht)	238,2 (2017)	271,1	238,1	Nog niet bekend

Resultaat komt beschikbaar na publicatie van het jaarverslag.

Activiteit 3.1.3.2

We zetten in op het spreiden van bezoekers over stad en regio.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Drukte in de stad (Onderzoek toeristische draagkracht en leefbaarheid OIS)	3 (2019)	2	Geen meting	Geen Meting

Resultaat komt beschikbaar na publicatie van het jaarverslag..

Doel 3.1.4

Metropoolregio Amsterdam heeft een economie die voorbereid is op toekomstige ontwikkelingen.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	De positie van NoordHolland in de Regional Innovation Scoreboard van de Europese Commissie *	Innovation Leader minus (2017)	Innovation Leader - minus	Geen meting	Geen meting
2	Verhouding tussen het aantal werklozen en het aantal vacatures **	1 (stand Q4 2017 bron CBS)	0,64 (Q4/2021)*	1	0,47 (Q3/2022)**

*Dit cijfer is niet opgenomen in vastgesteld jaarverslag 2021 maar later is bekend geworden dat dit de stand Q4/2021 was.
**Resultaat komt beschikbaar na publicatie van het jaarverslag.

Indicator 2 werklozen/vacatures:

Bij het opstellen van de begroting 2022 (in de zomer van 2021) was het niet duidelijk wat de effecten van de coronapandemie en het overheidsbeleid op het tempo van open gaan en herstel van de economie zou zijn. In het tweede kwartaal van 2022 lag de verhouding werklozen per vacature op 0,95, dus vrijwel gelijk aan 1. Met het heropenen en aantrekken van de economie in de loop van 2021 en 2022 nam de krapte op de arbeidsmarkt, zeker in Amsterdam, snel toe, zoals blijkt uit het laatst bekende cijfer over het derde kwartaal van 2022. Het cijfer is een totaal gemiddelde. Er zijn, soms aanzienlijke, verschillen per sector, opleidingsniveau, leeftijd, migratie-achtergrond, geslacht en regio. Een nadere analyse is te vinden in Economische Verkenningen MRA.

Activiteit 3.1.4.1

We stimuleren de groei van private investeringen in de (kennis)economie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Direct uitgelokte investeringen (multiplier subsidies) in de (kennis)economie	0 (2019)	€ 42 miljoen	€ 10 miljoen	€ 2 miljoen

Activiteit 3.1.4.1

Private investeringen worden uitgelokt door met subsidies cofinanciering te verlangen. In 2022 hebben we minder subsidies toegekend voor economische structuur- en arbeidsmarktversterking dan was voorzien.
Van het beschikbare budget van € 2,2 miljoen was namelijk een bedrag ter hoogte van € 1 miljoen gereserveerd als cofinanciering voor de kandidaatstelling van Amsterdam als vestigingslocatie van de Europese Anti-Money Laundering Authority. Halverwege november 2022 maakte het kabinet bekend de kandidaatstelling van Amsterdam in te trekken waardoor dit budget terugviel aan de gemeente. Een subsidie ter hoogte van € 1,2 miljoen voor de ontwikkeling van een Quantum Hub Amsterdam op het Amsterdam Science Park is weliswaar in 2022 in behandeling genomen, maar wordt pas in de loop van 2023 beschikbaar gesteld.
In het kader van het Economisch Herstel- en Investeringsplan (HIP) zijn in 2022 diverse kleinere subsidies verstrekt. Deze subsidies worden alleen toegekend tegen aangepaste voorwaarden (onder andere cofinanciering-eis van 1:1 in plaats van 1:4), waardoor in 2022 in totaal minder directe investeringen zijn uitgelokt, dan was begroot.

Activiteit 3.1.4.2

We stimuleren en faciliteren Amsterdamse kennisparken en vergroten toegang tot Amsterdamse kennis en onderzoekinstellingen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal m^2 kantoor of labruimtes dat in ontwikkeling wordt genomen en wordt toegevoegd op de Amsterdamse kennisparken	7.776 (2018)	12.000	25.000	
2	Aantal nieuwe publiekprivate samen-werkingsprojecten met in Amsterdamse gevestigde kennis en onderzoeks-instellingen (bron IXA)	5 (2017)	12		

Activiteit 3.1.4.3

We zorgen dat de beroepsbevolking meer wendbaar is op de (toekomstige) arbeidsmarkt.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal uitgereikte skillspaspoorten	0 (2018)	750	650	618
2	Aantal aangemaakte profielen	0 (2018)	8.991	2.750	4.789

Verbonden partijen

Stadsgoed NV en NV Zeedijk

De vastgoeddeelnemingen Stadsgoed NV en NV Zeedijk hebben de volgende maatschappelijke doelen:

- Het intensief, verantwoord en milieubewust kleinschalig beheren van hun panden.
- Het terugdringen van bestaand eenzijdig functiegebruik door de balans tussen de verschillende functies in het gebied te verbeteren.
- Het terugdringen en voorkomen van verdacht eigendom van vastgoed.

Daarmee helpen deze deelnemingen de leefbaarheid te verbeteren en economische activiteiten in de binnenstad te bevorderen. De NV Zeedijk concentreert zich op het wallengebied en Stadsgoed NV op de gehele binnenstad.
Binnen de Aanpak Binnenstad wordt vastgoed gezien als een belangrijk sturingsinstrument om de gewenste transformatie in de binnenstad te realiseren. Daarbij spelen de gemeentelijke vastgoeddeelnemingen – naast NV Zeedijk en Stadsgoed NV ook Stadsherstel – een belangrijke rol. In dit kader heeft het bestuurlijk team Aanpak Binnenstad in maart 2021 een reserve ingesteld van € 2 miljoen. Verkend wordt of deze reserve op termijn kan worden uitgebreid tot € 10 miljoen om de vastgoeddeelnemingen te ondersteunen bij de verwerving van strategisch vastgoed.
Op 1 december 2021 heeft de raad het afwegingskader voor de inzet van deze reserve voor de aankoop van vastgoed vastgesteld.

Stichting Amsterdam Economic Board

De Amsterdam Economic Board is een netwerkorganisatie met een slimme, groene en gezonde MRA als doel. De Amsterdam Economic Board werkt aan oplossingen voor grootstedelijke vraagstukken door vernieuwing en samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid.

Havenbedrijf Amsterdam

Het Havenbedrijf Amsterdam (HbA) werkt direct mee aan de economische ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Het HbA heeft de coronacrisis goed doorstaan. Wat de reguliere havenactiviteiten betreft heeft het Havenbedrijf een goed jaar achter de rug en heeft zij haar beoogde winstdoelstelling gerealiseerd. In 2022 was een van de gevolgen van de Oekraïne-oorlog een tijdelijke stijging van de overslag van steenkool. Dat is tegen de beleidsvoornemens in; HbA houdt vast aan zijn doelstelling om uiterlijk in 2030 te stoppen met de overslag van steenkolen. Het Havenbedrijf werkt samen met de gemeente en regionale publieke en private partners voortvarend aan de energietransitie en de ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied (NZKG) als de Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX-)gebieden. Het gemeentebestuur heeft besloten tot het ontwikkelen van scenario's voor het beperken van cruises, als een van de 'Maatregelen Overtoerisme', volgend op de terugkeer van het toerisme na de wereldwijde opheffing van de coronarestricties.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InWest

De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) InWest jaagt investeringen in duurzame economische ontwikkelingen aan. De ROM doet dit door bedrijven te ondersteunen bij business development (het ontwikkelen van nieuwe kansen). Daarnaast investeert de ROM via het mkb fonds en het Transitiefonds in kansrijke technologieën die niet voldoende middelen uit de markt alleen kunnen halen.

Schiphol

Schiphol levert als multimodaal en logistiek knooppunt een bijdrage aan het vestigingsklimaat van de MRA. Wij zijn (minderheids)aandeelhouder van Royal Schiphol Group. We hebben invloed op de ontwikkeling van Schiphol via onder andere de Bestuurlijke Regie Schiphol en als aandeelhouder.

Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied

Het Centraal Nautisch Beheer (CNB) Noordzeekanaalgebied (NZKG) zorgt voor een veilige, vlotte en milieuverantwoorde afwikkeling van het scheepvaartverkeer. Begin 2022 is de nieuwe zeesluis officieel geopend. Hierdoor is de bereikbaarheid van de Amsterdamse zeehaven over water voor lange tijd gewaarborgd. Het enige nadeel van de grotere zeesluis is de grotere hoeveelheid zout die bij elke schutting het Noordzeekanaal indringt. Dit was met name een probleem tijdens de extreem droge zomer van 2022, waardoor het CNB op last van Rijkswaterstaat genoodzaakt was om het aantal schuttingen gedurende een aantal maanden te beperken. Om dit probleem in de toekomst te verhelpen wordt er een 'Selectieve Zout Onttrekking' gebouwd bij het sluizencomplex. Deze is naar verwachting eind 2024/begin 2025 gereed.

RAI Holding B.V.

RAI werkt aan een toekomstplan om een verdere bijdrage te kunnen leveren aan de gebiedsontwikkeling in Zuidas door middel van het toevoegen van woningbouw, het toegankelijker maken van de omgeving van de RAI, het verbeteren van de mobiliteit rond de RAI en het verminderen van overlast. Daarnaast draagt RAI bij aan de economische bedrijvigheid als bijproduct van de georganiseerde beurzen en evenementen. De RAI was tijdens de coronacrisis nagenoeg gesloten. In 2022 is RAI heropend. De organisatie van evenementen is in de loop van het jaar weer volledig in bedrijf gegaan, en de RAI heeft zich qua bezetting in de loop van 2022 hersteld van de beperkingen als gevolg van corona.

Schiphol Area Development Company

Doel van de Schiphol Area Development Company (SADC) is om zo goed mogelijk ruimte te bieden aan de economische dynamiek in de regio rond Schiphol door bedrijventerreinen te ontwikkelen.

Stichting Science & Business Amsterdam Science Park

De stichting is in 2015 door de drie grondeigenaren (gemeente Amsterdam, UvA en NWO) opgericht om het Science Park te ontwikkelen tot een van de meest toon-aangevende wetenschapsparken in Europa.

Beurs van Berlage vennootschappen

De Beurs van Berlage (Beurs) staat op een belangrijke strategische plek in de stad. De Beurs heeft een culturele, creatieve, publieke en maatschappelijke functie, waaronder het behoud van cultureel erfgoed in de stad. De georganiseerde beurzen en (publieks)evenementen van de Beurs dragen bij aan het leefklimaat en de economische bedrijvigheid van de stad. De coronacrisis heeft vooral in 2020 en 2021 een grote impact gehad op de congressen- en evenementenbranche, en daarmee ook op de Beurs. In 2022 waren de coronamaatregelen vanuit de overheid beperkt. Hierdoor konden in de Beurs evenementen weer succesvol plaatsvinden en was de Bistro Berlage open voor gasten. Als gevolg hiervan is het financiële resultaat over 2022 weer positief.

Life Sciences Fund Amsterdam

Het Life Sciences Fund Amsterdam (LSFA) is begin 2009 opgericht om het economisch potentieel van het Life Sciences cluster in de regio Amsterdam te versterken.
We nemen nu vooral deel om het maatschappelijk en financieel rendement van het fonds zeker te stellen.

Matrix Innovation Center

Het Matrix Innovation Center (MIC) is opgericht in 1989 en is een initiatief van de gemeente Amsterdam, de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), Rabobank Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam (UvA). MIC biedt vooral laagdrempelige huisvesting en laboratoriumruimte aan startende, om kleinere flexibele ruimte vragende ondernemingen op het Amsterdam Science Park in Amsterdam Oost. Op deze wijze stimuleert MIC samenwerking en kennisoverdracht tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven en draagt het bij aan de ontwikkeling van het Amsterdam Science Park. MIC exploiteert zes bedrijfsverzamelgebouwen (Matrix II tot en met VII) en is ongeschonden door de coronacrisis gekomen. In 2022 is het zevende gebouw (Matrix One) opgeleverd en is begonnen met de voorbereiding op de ontwikkeling van een Matrix Innovation Centre op de Zuidas, in het VU kenniskwartier.

Amsterdam Clipper Beheer

De Clipper ‘Stad Amsterdam’ is eigendom van Randstad en de gemeente. De gemeente beschikt jaarlijks over 20 vaardagen op de Clipper. De Clipper wordt ingezet voor promotie en representatie van Amsterdam tijdens buitenlandse reizen en in Nederland. De Clipper heeft tijdens de coronacrisis grotendeels stilgelegen. Vanaf begin 2022 is het programma voorzichtig weer opgestart, waarna vanaf halverwege 2022 het normale vaarschema weer is aangevangen. In 2023 zullen de kosten voor het gebruik van de Clipper naar verwachting sterk stijgen, als gevolg van de hoge inflatie in 2022.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	23,4	19,9	22,7	23,8	1,1
Lasten	62,5	64,5	65,4	64,4	-1,0
Saldo van baten en lasten	**-39,2**	**-44,7**	**-42,7**	**-40,6**	**2,1**

Het programmaonderdeel 3.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 2,1 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 1,1 miljoen en lagere lasten van € 1,0 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 23,8 miljoen zijn € 1,1 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door meer instroom van (kennis)migranten vanuit met name niet-Europese landen tegen hogere gemiddelde tarifering bij IN Amsterdam (€ 0,7 miljoen).
- Hogere baten door het ontvangen van subsidies voor Circulair, Bloomberg I-team, Innovatie Partners en Public Tech. Deze baten vallen weg tegen hogere projectlasten (€ 0,6 miljoen).
- Hogere baten door een hogere ontvangen subsidie vanuit het Europese Fonds voor regionale ontwikkeling (€ 0,4 miljoen).
- Lagere baten door lagere bezoekersaantallen bij Holland Casino door invloed van openen van online gokmarkt en de lockdown vanwege Corona waardoor er meer bezoekers wegbleven. Ook is een nieuwe vestiging in Nieuw-West die buiten het raamcontract valt geopend (€ 0,3 miljoen).
- Lagere baten door onvoldoende herstel bij de markten na Corona. Er zijn ook minder vergunningen voor marktplaatsen afgegeven en daarmee ook leges ontvangen (€ 0,3 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 64,4 miljoen zijn € 1,0 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten op de middelen van Economische Structuur- en Arbeidsmarkt-versterking (ESA). We hebben minder besteed aan projecten die bijdragen aan de economische structuur- of arbeidsmarktversterking (€ 1,0 miljoen).
- Daarnaast hebben we veelal meerjarige subsidies verstrekt vanuit het Herstelplan ‘Samen sterker uit de crisis’. Hierdoor moeten de subsidies qua lasten naar ratio van de projectuitgaven ook over de jaren 2022 en volgende verspreid worden (€ 0,6 miljoen).
- Deze totale afwijking is gemeentebreed neutraal omdat dit geëgaliseerd wordt via de ESA reserve in het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen A.5.3 Reserves (€ 1,6 miljoen).
- Lagere lasten door het niet invullen van vacatures in voorbereiding op reorganisatie 2023 (€0,7 miljoen).
- Hogere lasten door het richten van de innovatie-activiteiten op de nieuwe bestuur-sambities en het aansluiten van de activiteiten die nog afgerond moesten worden. Deze hogere lasten vallen deels weg tegen hogere baten (€ 0,9 miljoen).
- Hogere lasten door meer ontwikkeling en beheerswerkzaamheden voor applicaties (€ 0,4 miljoen).
- Hogere lasten door een open einde subsidieregeling voor ondernemerssubsidies (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,2 miljoen).

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	20,9	24,5	20,0	18,4	-1,6
Toevoegingen reserves	20,0	17,5	23,9	23,9	0,0
Mutatie reserves	**0,9**	**7,0**	**-3,9**	**-5,5**	**-1,6**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking (ESA) is € 1,6 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Lagere onttrekking op de middelen van Economische Structuur- en Arbeidsmarkt-versterking (ESA). We hebben minder besteed aan projecten die bijdragen aan de economische structuur- of arbeidsmarktversterking (€ 1,0 miljoen). Daarnaast hebben we veelal meerjarige subsidies verstrekt vanuit het Herstelplan ‘Samen sterker uit de crisis’. Hierdoor moeten de subsidies qua onttrekking naar ratio van de projectuitgaven ook over de jaren 2022 en volgende verspreid worden (€ 0,6 miljoen). Deze totale afwijking is gemeentebreed neutraal (€ 1,6 miljoen).

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserves is conform de begroting.

Subsidies van betekenis

bedragen x € 1 miljoen

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS)	€ 5,3	€ 5,3
2. amsterdam&partners (a&p)	€ 4,5	€ 4,5
3. Amsterdam Economic Board	€ 1,6	€ 1,6

1. Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS) is een jong wetenschappelijk instituut waarin wetenschap, onderwijs, overheid, zakenpartners en maatschappelijke organisaties samen werken aan oplossingen voor de complexe uitdagingen waarvoor een grootstedelijke regio als Amsterdam staat. AMS ontvangt in de periode van 1 april 2014 tot 1 april 2024 maximaal € 50 miljoen op grond van het Final contract van 19 maart 2014. De subsidiebijdrage wordt bepaald aan de hand van het jaarplan de door een accountant goedgekeurde jaarrekening 2022.
2. amsterdam&partners (a&p) heeft samen met stakeholders een bijdrage geleverd aan het creëren van een leefbare, aantrekkelijke, welvarende, duurzame en inclusieve metropool. Ook is een bijdrage geleverd aan het economisch herstel van de regio. a&p heeft een bijdrage geleverd aan het creëren van een omgeving waar diversiteit, gelijkheid, tolerantie, vrijheid, openheid een groot goed zijn. Zowel in het bouwen van de reputatie van de MRA als in het gidsen van alle doelgroepen binnen de MRA.
3. De subsidie wordt verstrekt voor de vaste basisformatie van de stichting Amsterdam Economic Board en stelt de Board-organisatie in staat om samen met bedrijven, kennisinstellingen en overheden te werken aan een slimme, groene en gezonde metropoolregio van de toekomst.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Verslechtering resultaat deelneming Schiphol Area Development Company (SADC); Als er geen (her)ontwikkelingspotentie is en/of SADC maakt jarenlang verliezen en de gemeente haar aandeel behoudt, blijft het risico bestaan dat de gemeente uiteindelijk kapitaal moet bijstorten om tegemoet te komen aan de kapitaal instandhoudings-verklaring (solvabiliteit minimaal 20%).	Er zijn regelmatig aandeelhouders overleggen met SADC. Op dit moment is het niet aannemelijk dat dit risico zich voor gaat doen.
2. Regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) InWest Regio krijgt kapitaal van de aandeel-houders, waaronder de gemeente Amsterdam. De waarde van het kapitaal varieert over de jaren heen als resultaat van de waarde van de onderliggende investeringen/projecten.	Er is regelmatig aandeelhoudersoverleg met InWest Regio. En er is een Investeringskader vastgesteld voor het mkb fonds en het Transitiefonds
3. Waardevermindering deelneming Matrix Innovation Center; als er geen (her)ontwikkelings-potentie is en de gemeente haar aandeel behoudt.	Er is regelmatig (aandeelhouders) overleg met Matrix.

Vervallen risico's	Maatregelen
1. Een mogelijk risico is dat het aantal bedrijfs-terreinen dat verkocht wordt afneemt waardoor het risico kan optreden dat de lening aan de deelneming Schiphol Area Development Company N.V. (SADC) niet terug betaald kan worden.	De lening is afgelost. Het risico dat door deelneming een bijdrage verlangd wordt om tegemoet te komen aan de kapitaal instandhoudingsverklaring bestaat nog wel.
2. Voor de oprichting van de Regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) bestaat het risico dat er niet voldoende geschikt personeel geworven kan worden. Hierdoor is er een kans op vertraging of langzame start van de ROM, doordat heer team (12-15 FTE) geworven moet worden en op elkaar ingespeeld moet raken	De ROM is gevestigd met de benodigde medewerkers. Het risico dat de waarde van de aandelen afneemt bestaat nog wel.
2. Vanwege de crisis en de onzekere gevolgen voor de langere termijn, bestaat het risico dat de Metropoolregio Amsterdam minder aantrekkelijk wordt als vestigingsstad voor buitenlandse bedrijven. Dit kan effect hebben op de kantorenmarkt in Amsterdam en faciliterende activiteiten voor talent en buitenlandse bedrijven van de gemeente.	De crisis loopt af. Onze rol in de regio is faciliterend. Er vindt veel overleg plaats met externe partijen en partners in de regio en daarbuiten, we stimuleren actieve betrokkenheid van die partijen. We onderzoeken welke bedrijfstakken het meeste potentieel bevatten en richten ons daarop. Daarnaast verbinden we bedrijven die reeds in de MRA gevestigd zijn met de regio.

Beleidskaders

De ambities voor het versterken van het ondernemersklimaat zijn beschreven in:
- Amsterdams Ondernemers Programma 2019-2022 - Naar een sterke buurteconomie.
- het Detailhandelsbeleid 2018-2022 Sterke winkelgebieden in een groeiende stad.
- Uitwerking Marktvisie Amsterdam 2019-2026.
- Programma Amsterdam Impact 2019-2022.

Hoe we als stad omgaan met internationalisering staat in:
- Position paper Amsterdam Trade & Innovate.
- Actieprogramma Life Sciences & Health Amsterdam 2019-2022.

Hoe we gebruik willen maken van de schaalsprong van Amsterdam staat in:
- Ruimte voor de economie van morgen, waarin economische bouwstenen voor ruimtelijke ontwikkeling worden geboden.
- Overnachtingsbeleid, waarin we overstappen van gemeentelijk hotelbeleid naar een integraal (regionaal) overnachtingsbeleid dat zich richt op alle vormen van verblijfsaccommodatie.
- de Bestuursopdracht diversiteit winkel- en voorzieningenaanbod en het rapport ‘Sturen op een divers winkelaanbod’.
- Bedrijvenstrategie 2020-2030 Amsterdam Duurzaam Productief.
- De gemeentelijke Visie Haven 2020-2040.

Hoe we onze positie als kennis- en innovatiestad verbeteren staat in:
- Actieprogramma Kennis & Innovatie.
- het koersdocument Amsterdam Economic Board 2019-2022.
- Strategisch Plan Amsterdam Science Park 2018-2025.
- Actieprogramma Startup Amsterdam 2019-2022.
- Economisch Herstel- en Investeringsplan 2021-2024

De ambities op het gebied van talent zijn beschreven in de volgende beleidskaders:
- Programma House of Skills als uitvoering van de regionale aanpak Leven Lang Ontwikkelen (2017-2020).
- Uitvoeringsagenda Onderwijs-Arbeidsmarkt 2019-2022.
- Werk maken van Talent (in samenwerking met Amsterdam Economic Board en Metropoolregio Amsterdam).

3.4 Kunst, cultuur en erfgoed



Samenvatting 3.4.1 Kunst en Cultuur

➔ Hoewel in het voorjaar van 2022 de coronamaatregelen werden beëindigd, zijn de gevolgen van de coronacrisis voor de cultuursector nog steeds merkbaar. We constateren dat de herstelfase nog jaren zal duren en inmiddels hebben we ook te maken met een energiecrisis en een zeer krappe arbeidsmarkt. De gemeente heeft de werkgroep cultuur & corona ingericht waarin grote en kleine, gesubsidieerde en niet gesubsidieerde instellingen en ook makers zitting hebben. Zij komen in maart 2023 met concrete aanbevelingen om de sector te helpen. Mede op basis van deze aanbevelingen stelt het college een nieuw herstelplan op.

➔ De groei van de stad en de ambitie om een complete stad voor alle Amsterdammers te maken (en te behouden), betekent ook groei van kunst en cultuur. In 2022 hebben we belangrijke stappen gezet in de voorbereiding van nieuwe grootstedelijke culturele voorzieningen. Voor de Meervaart realiseren we een nieuw gebouw in. In Noord (o.a. cultuurbuurthuis de Parlevinker, DAT!school, Podium Noord), Zuidoost (o.a culturele wijkvoorziening Reigerbos en een nieuwe plek voor Oscam) en Nieuw-West (o.a.het Verhalenhuis), werken we aan een inhaalslag als het gaat om culturele voorzieningen voor de buurt. Voor de renovatie en uitbreiding van het Amsterdam Museum is in 2022 de vergunning verleend. Het museum heeft in de Hermitage een plek gevonden voor tijdelijke tentoonstellingen.

➔ Op 1 maart 2022 zijn ruim zestig cultuurcoaches als vakdocent gestart op 60 Amsterdamse scholen voor primair onderwijs en 19 scholen voor voortgezet onderwijs, met name vmbo en praktijkonderwijs. Omdat de cultuurcoaches als kunstvakdocenten in alle disciplines zelfstandig voor de klas staan, dragen ze bij aan werkdrukvermindering in het onderwijs. De cultuurcoaches werken op scholen in alle delen van de stad, maar de nadruk ligt op scholen in Nieuw-West, Zuidoost en Noord. Daarmee vergroten de cultuurcoaches de kansen van deze kinderen en jongeren om zowel tijdens en na school actief met kunst in aanraking te komen en dragen zij bij aan kansengelijkheid. De broedplaatsen het Baggerbeest, Helling x en Lab 111 zijn verder ontwikkeld en er zijn nieuwe kansen gecreëerd waar we in 2023 de vruchten van hopen te plukken.

Samenvatting 3.4.2 Erfgoed

➔ We hebben archeologisch onderzoek gedaan naar de resten van kasteel Huis ten Bosch aan de Vecht in Weesp. In samenwerking met onder meer onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam werd een combinatie van moderne technieken ingezet. De inrichting van het kasteel en het omliggende terrein is nu duidelijk in beeld gebracht waardoor we meer zicht krijgen op de historische relatie tussen Amsterdam en Weesp.

➔ Met het project Duurzaam Erfgoed hebben we bewoners en bedrijven die hun erfgoed willen verduurzamen geholpen met praktisch advies en het vergunningentraject. In het afgelopen jaar hebben we circa 250 adviezen gegeven, zijn we een pilot gestart voor het plaatsen van zonnepanelen in het Rijksbeschermde stadsgezicht Amsterdam-Noord en hebben we circa 200 adviezen op maat verzorgd in het kader van het project Zon op Centrum.

➔ De raad heeft drie bijzondere gebieden in de stad aangewezen als gemeentelijk beschermde gezichten te weten het gebied “Oud Zuid” waaronder de Pijp en de Concertgebouwbuurt, de Admiralenbuurt in West en Betondorp in Oost. Deze gebieden zijn niet alleen voor Amsterdam maar voor heel Nederland van architectuurhistorische, cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	0,9	0,9	1,6	1,9	0,4
Lasten	204,4	184,3	187,5	184,0	-3,5
Totaal Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed	**-203,5**	**-183,5**	**-186,0**	**-182,1**	**3,9**

Het programma 4 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 3,9 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,4 miljoen en lagere lasten van € 3,5 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 1,9 miljoen zijn € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten uit de grondexploitatie voor het pand aan de Parnassusweg (€ 1,0 miljoen).
- Lagere baten door minder aanspraak op de Speciale uitkering voor Coronatoegangs-controle (€ 0,3 miljoen).
- Lagere baten doordat geen huur gevraagd is voor de buitenruimten van de Westergasfabriek vanwege de coronamaatregelen (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 184,0 miljoen zijn € 3,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten door de afwikkeling van het steunplan kunst en cultuur. De betrokken instellingen hebben meer kosten bespaard en bijdragen van andere bronnen ontvangen (€ 2,6 miljoen).
- Lagere lasten door de invloed van corona er minder activiteiten zijn geweest en/of bezocht (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten door de krappe arbeidsmarkt het invullen van vacatures moeilijk is. (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten door vertraging van de ontwikkeling van broedplaatsen doordat er steeds minder geschikte locaties beschikbaar zijn (€0,4 miljoen).
- Lagere lasten door een lagere subsidie voor de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) vanwege vertraging van het ontwikkelingstraject door herziening van de ontwikkeling van OBA Next (€ 0,3 miljoen).
- Hogere lasten voor het pand aan de Parnassusweg. Tegen deze hogere lasten voor de grondexploitatie staan ook hogere baten (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	4,7	4,1	4,6	5,1	0,6

3.4.1 Kunst en cultuur

We maken Amsterdam tot een sterke, open en inclusieve cultuurstad door verbreding, verdieping en spreiding van het aanbod van kunst en cultuur.

Belangrijke ontwikkelingen

Kunstenplan

Het jaar 2022 was het tweede jaar van het Kunstenplan 2021-2024 maar voor de kunst- en cultuurinstellingen het eerste jaar waarin ze konden beginnen aan de uitvoering van hun plannen voor deze periode. Deze herstart bleek heel complex, ook omdat nieuwe uitdagingen voor de cultuursector zich al snel aandienden. Naast het (financieel) herstel na de coronacrisis spelen de energiecrisis, de hoge inflatie, de zeer krappe arbeidsmarkt en het publiek dat deels (nog) niet terugkeert naar de musea, theaters en podia. Tegelijkertijd dienen steeds meer nieuwe initiatieven en makers zich aan die nieuwe publieksgroepen bereiken.

Om de sector te helpen meer wendbaar en weerbaar te worden, heeft de gemeente in 2022 de werkgroep cultuur & corona ingericht waarin grote en kleine, gesubsidieerde en niet gesubsidieerde instellingen en ook makers zitting hebben. In februari 2023 brengen zij advies uit.

Vanaf 1 maart 2022 zijn ruim 60 cultuurcoaches op 60 Amsterdamse scholen voor primair onderwijs en 19 scholen voor voortgezet onderwijs van start gegaan. Cultuurcoaches, vergroten de kansen van kinderen en jongeren om tijdens en na school actief met kunst en cultuur in alle kunstdisciplines in aanraking te komen.

Nachtcultuur

Het nachtleven speelt een cruciale rol in de vernieuwing van de Amsterdamse cultuur. De Amsterdamse nachtcultuur is uniek en behoort tot de internationale voorhoede. Om goed bereikbaar te zijn voor initiatiefnemers met creatieve ideeën voor nachtcultuur is een speciaal spreekuur ingericht. Hier kunnen alle mogelijke vragen gesteld worden over subsidieregelingen, vergunningstrajecten, beschikbare panden et cetera.
We werken aan meer permanente plekken voor nachtcultuur en nemen de kansen hiervoor op in het nieuwe Strategisch Huisvestingsplan.

Groei van de stad

De groei van de stad en de ambitie om een complete stad inclusief maatschappelijke voorzieningen te maken, betekent ook groei van kunst en cultuur. In 2022 zijn we verder gegaan met de inhaalslag in de stadsdelen Noord, Zuidoost en Nieuw-West als het gaat om culturele voorzieningen in de buurt. Voor Nieuw-West gaat het om de realisatie van het Verhalenhuis. In Noord wordt verder gewerkt aan een culturele functie in de Banne, waarin het buurtcultuurhuis de Parlevinker wordt gecombineerd met een broedplaats en atelierwoningen, aan een nieuwe plek voor de DAT!school, aan Podium Noord en aan een nieuwe cultuurcluster aan het Buikslotermeerplein.
In Zuidoost is onder meer gewerkt aan een permanente plek voor Oscam en een culturele wijkvoorziening Reigersbos. Voor dit stadsdeel heeft de gemeente bovendien een regisseur kunst en cultuur aangesteld die de verbinding maakt tussen de wensen voor nieuwe cultuurvoorzieningen en de gebiedsontwikkeling.

In 2022 hebben we doorgewerkt aan nieuwe grootstedelijke culturele voorzieningen. In Centrum Nieuw-West gaat het om een nieuw gebouw voor de Meervaart.
Het huidige gebouw van de Meervaart is sterk verouderd en te klein voor de plannen die deze grootstedelijke instelling heeft om bestaande en nieuwe publieksgroepen te bedienen. De Meervaart wil een uniek en gevarieerd aanbod bieden voor een breed publiek en ruime aandacht besteden aan talentontwikkeling binnen het stadsdeel.

Voor de renovatie en uitbreiding van het Amsterdam Museum is in 2022 de vergunning verleend waarmee de uitvoering kan beginnen. Het is een complexe en uitdagende opgave om dit rijksmonument te renoveren, uit te breiden en om te vormen tot een eigentijds stadsmuseum dat voor een breed publiek de verhalen vertelt over onze stad.

Kunst en cultuur in de wijk

We zetten kunst en cultuur in om de (lokale) leefomgeving te verrijken en we ondersteunen gebiedsgebonden kunst- en cultuurinitiatieven. Dit is extra belangrijk in een periode van herstel na de coronacrisis. Bovendien dragen we zo bij aan het versterken van de sociale cohesie en de persoonlijke ontwikkeling van onze bewoners.

We geven een extra stimulans aan lokale kunstinitiatieven die de samenwerking opzoeken met stedelijke kunstinstellingen.

Kunst in de openbare ruimte

Sinds de vaststelling van de 'percentageregeling kunst in de openbare ruimte' zijn op plekken waar we nieuwe wijken bouwen op basis van deze regeling budgetten gereserveerd voor nieuwe kunstwerken, zoals op Zeeburgereiland, Strandeiland en in de Houthavens. Omdat het proces vaak enkele jaren in beslag neemt en afhankelijk is van de inrichting van de nieuwe gebieden, zullen de nieuwe kunstwerken pas na enige tijd zichtbaar worden.
We hebben gewerkt aan de actualisering van de handleiding voor opdrachtgevers voor kunst in de openbare ruimte, met daarin verwerking van de Fair Practice Code.
De lancering van de nieuwe versie zal in 2023 plaatsvinden.

Media en Openbare Bibliotheek Amsterdam

Binnen de Publieke Omroep Amsterdam (POA) zijn AT5 en Salto nog nauwer gaan samenwerken. Bovendien is POA een duurzame samenwerking aangegaan met de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA). De redactie van de AT5 is verhuist naar de bibliotheek aan het Oosterdok en gaat ook samen met de bibliotheek programma's maken. Ook zijn er plannen gemaakt om de Amsterdammers actiever te betrekken en hen de kans te geven om hun mediatalenten te ontwikkelen, digitaal- en mediawijzer te worden en zelf verhalen te vertellen en te delen.

In totaal ontving de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) in 2022 ruim 2,3 miljoen bezoekers. In de 26 vestigingen werden in 2022 meer dan 2000 evenementen, cursussen en workshops. Bijvoorbeeld naschoolse 'maaklessen' waarbij basisschool-leerlingen in verschillende OBA-vestigingen aan de slag gingen met vormgeven van een eigen boek, 3D-printen of het coderen van een eigen computergame.
In het Hulp bij Digitaal-programma, gericht op de digitale zelfredzaamheid van de Amsterdammers, heeft de OBA in 2022 ruim 4000 mensen gratis geholpen met vragen over de digitale overheid, computers, telefoons en tablets, internet en andere digitale zaken. Het aantal servicepunten Hulp bij Digitaal is uitgebreid van 12 naar 18.
OBA Oosterdok vierde de 15e verjaardag en er kwam een nieuwe bibliotheeklocatie bij in Weesp. De vestiging Molenwijk opende een nieuwe tijdelijke vestiging zodat de huidige locatie verbouwd kan worden.
Het leesoffensief in Amsterdam heeft een nieuwe impuls gekregen. Kansengelijkheid begint bij een goede ontwikkeling van taal- en leesvaardigheid. In samenwerking met scholen in Zuidoost wordt hier hard aan gewerkt. Meer dan 4000 leerlingen zijn hier lid geworden van de OBA. Dat is feestelijk gevierd.

Cultuureducatie en talentontwikkeling

Cultuurcoaches

Op 1 maart 2022 zijn binnen de Regeling Driejarige subsidies Cultuurcoach 2022-2024 – uitgevoerd door het Amsterdam Fonds voor de Kunst (AFK) – ruim zestig cultuurcoaches als vakdocent gestart op 60 Amsterdamse scholen voor primair onderwijs en op 19 scholen voor voortgezet onderwijs, met name vmbo en praktijkonderwijs. Omdat de cultuurcoaches als kunstvakdocenten in alle disciplines zelfstandig voor de klas staan, dragen ze bij aan werkdrukvermindering in het onderwijs. De culturele organisaties van waaruit de cultuurcoaches werken, bereiken scholen in alle delen van de stad, maar de nadruk ligt op scholen in Nieuw-West, Zuidoost en Noord. Daarmee vergroten de cultuurcoaches de kansen van deze kinderen en jongeren om zowel tijdens en na school actief met kunst in aanraking te komen en dragen zij bij aan kansengelijkheid.

Talentontwikkeling

In 2022 is in overleg met de sector een onderzoek gedaan naar talentontwikkeling in de podiumkunsten, met name voor de disciplines dans en theater. Dit ter voorbereiding van beleid voor het Kunstenplan 2025-2028 gericht op een betere doorstroming van talenten naar de kunstvakopleidingen en het professionele werkveld: In 2023 is het onderzoek uitgebreid naar de visuele kunsten.

Internationaal

Het begin van 2022 was reizen nog beperkt mogelijk vanwege de coronapandemie. Wel hebben we deelgenomen aan een aantal digitale kennisuitwisselingen onder meer vanuit het World Cities Culture Forum (WCCF) waar Amsterdam actief partner van is. In oktober 2022 vond de eerste fysieke summit van het WCCF na drie jaar weer plaats, in Helsinki, waar door bestuurders en ambtenaren van over de hele wereld kennis werd uitgewisseld op het gebied van cultuurbeleid.

Europa

ACCESS (Culture for All)

Als onderdeel van het Europese URBACT programma is in 2020 het samenwerkings-project ACCESS opgestart met Londen, Lissabon, Talinn, Riga, Sofia, Vilnius en Dublin. Met dit programma worden nieuwe instrumenten ontwikkeld voor inclusief cultuur-beleid en kennis gedeeld over de uitkomsten van concrete projecten waaronder participatietrajecten. Onderdeel hiervan was het project 'Asphalt Art', waarbij mede in samenwerking met Bloomberg Philantropies en het Amsterdams Fonds voor de Kunst een kunstwerk in de openbare ruimte op Plein '40-'45) is gerealiseerd. In juni 2022 vond het eindevent van ACCESS plaats.

EIT Culture & Creativity
Op 23 juni werd bekend gemaakt dat het Europese samenwerkingsverband 'ICE' (Innovation by Creative Economy') waarbinnen Amsterdam lead partner is, het winnende consortium is van een grote Culture & Creativity subsidie vanuit het EIT (European Institute of Innovation & Technology). Binnen deze samenwerking werken verschillende soorten organisaties onder andere kennisinstituten, bedrijfsleven en maatschappelijke & culturele organisaties uit heel Europa aan innovatie in de sector. De gemeente Amsterdam zet één van zes creatieve dependances op voor samenwerking op regionaal niveau (in ons geval de noordwestelijke regio die België, Nederland, UK, Frankrijk, Luxemburg en Ierland).

Regio
Tijdens de coronacrisis hebben de provincies en gemeenten van de MRA een aantal steunmaatregelen genomen. Zo zijn er diverse regelingen opgezet om instellingen te helpen de crisis het hoofd te bieden, onder de noemer Innovatie en Samenwerking. De provincie Noord-Holland heeft samen met de gemeente Amsterdam het platform Cultuurherstel in het leven geroepen.
In 2022 is een onderzoek uitgevoerd voor de herijking van het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed. Het programma wordt verder uitgewerkt en daarbij tonen we vooral de toegevoegde waarde aan van samenwerken op MRA niveau.

Broedplaatsen
Het is gelukt om voor bijna alle broedplaatsen de contracten te verlengen en de broedplaatsen in stand te houden. Daarnaast zijn broedplaatsen zoals het Baggerbeest, Helling x en Lab 111 verder ontwikkeld en zijn er verschikkende nieuwe kansen gecreëerd waar we in 2023 de vruchten van hopen te plukken.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 4.1.1

Amsterdam heeft een kwalitatief hoogwaardig, vernieuwend en divers cultureel aanbod voor alle Amsterdammers en bezoekers en alle Amsterdamse kinderen maken kennis met Kunst en Cultuur.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het aandeel van de Amsterdammers dat bereikt wordt met Kunst en Cultuur	82% (2019)			
2	Het aandeel van de 20% laagste inkomstengroep Amsterdammers dat bereikt wordt met Kunst en Cultuur	70%			

Activiteit 4.1.1.1

We ondersteunen en faciliteren kunst en cultuurinstellingen in alle disciplines, voor alle doelgroepen verspreid over de hele stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Totaal aantal bezoeken in Amsterdam aan culturele instellingen opgenomen in het Kunstenplan 20172020	8.896.717 (2013)			
2	Aantal activiteiten, programma's, producties van culturele instellingen in het Kunstenplan 20172020 in het buitenland	1.987 (2015)			
3	Aantal deelnemers aan niet-schoolgebonden activiteiten voor cultuureducatie: 412 jaar	27.000 (2015)			
4	Aantal deelnemers aan niet-schoolgebonden activiteiten voor cultuureducatie: 1218 jaar	3.000 (2015)			

Activiteit 4.1.1.2

We zorgen ervoor dat alle kinderen in het primair onderwijs en speciaal onderwijs kennismaken met kunst en cultuur binnen schooltijd.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage scholen (voor primair onderwijs en speciaal onderwijs) dat twee of meer doorlopende leerlijnen cultuureducatie aanbiedt	50% (2013)	80%	80%	80%
2	Aantal vervoerde leerlingen per bus of boot naar culturele instellingen	44.000 (2015)	26.770	35.000	51.671

Activiteit 4.1.1.2

Cultuuraanbod onder schooltijd

Het percentage doorgaande leerlijnen in kunstdisciplines dat op scholen voor primair en speciaal onderwijs wordt gerealiseerd blijft met 80 procent stabiel. Dit is ook het streefpercentage dat de gemeente met de schoolbesturen van Amsterdam heeft vastgelegd in het convenant Basispakket Cultuureducatie 2013-2023. Daarbinnen blijft de door de gemeente gesubsidieerde leerlijn muziek onverminderd de eerste leerlijn. De tweede leerlijn is vaak een combinatie van meerdere disciplines. Het begrip leerlijn wordt minder gebruikt en scholen praten over een cultuurprogramma voor een of twee jaren.

Cultuurbus

Ondanks de lockdowns, het sluiten van de scholen en culturele instellingen en het niet mogen meerijden van begeleiders door corona tijdens de eerste maanden van 2022 is het aantal vervoerde leerlingen voor 2022 weer hoger dan begroot (2021: 50.000). Van 51.671 leerlingen zijn 353 leerlingen van voorscholen vervoerd en 324 leerlingen uit Weesp. De Cultuurbus werd ook in het kader van MidzomerMokum 2022 ingezet voor het vervoer van leerlingen van zomerscholen naar cultuureducatieve activiteiten.

Activiteit 4.1.1.3

We stimuleren dat kinderen uit minimagezinnen deelnemen aan nietschoolgebonden activiteiten voor cultuureducatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal kinderen en jongeren uit de doelgroep (120% van het WSM (Wettelijk Sociaal Minimum)) dat bereikt wordt met nietschoolgebonden activiteiten via het Jongerencultuurfonds	700 (2014)	2.100	3.600	2.295
2	Percentage van de Amsterdamse kinderen die onder 120% van het WSM leven, dat deelneemt aan nietschoolgebonden activiteiten via het Jongerencultuurfonds	13% (2018)	9%	16%	10%

Activiteit 4.1.1.3

Bereik kinderen uit minimagezinnen met buitenschools aanbod

Het aantal kinderen uit gezinnen met een minimuminkomen (120 procent wettelijk sociaal minimum) waarvan het Jongerencultuurfonds Amsterdam de cursuskosten heeft vergoed, is in vergelijking met 2020 weer licht gestegen. Door de gedeeltelijke sluiting van de buitenschoolse cultuurvoorzieningen en andere gevolgen van corona in 2021 is het bereik nog niet op het niveau van voor corona (2019: circa 3.000). De groei-ambitie naar een bereik van 6.000 kinderen, zoals aangegeven in het Kunstenplan 2021-2024, wordt daardoor niet gerealiseerd. Cultuurcoaches worden actief ingezet om dit bereik weer te vergroten door te zorgen voor de doorstroming tussen binnen- en buiten-schoolse activiteiten Herstelplan en nieuw convenant.
De onderbesteding bij het JCFA maakte het mogelijk de bezuiniging op cultuur-educatie van € 400.000 in 2022 op te vangen. De afspraken met schoolbesturen konden gehandhaafd blijven binnen de kaders van het huidige convenant 2013-2023. De looptijd is verlengd tot 2025, de start van het nieuwe Kunstenplan 2025-2028.

Acticviteit 4.1.1.4

We ondersteunen kunst en cultuuractiviteiten en evenementen passend bij de specifieke behoefte van buurten en gebieden en we realiseren kunst in de openbare ruimte in met name de nieuwe wijken.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal gesubsidieerde buurtgebonden kunst en cultuuractiviteiten	200 (2019)	200	220	220
2	Aantal gesubsidieerde culturele instellingen	60 (2019)	60	60	60
3	Percentage ontwikkelgebieden waar nieuwe kunstwerken zijn gerealiseerd	(2019)	8%		

Doel 4.1.2

Amsterdam heeft een gespreid aanbod van broedplaatsen, woon en werkruimtes voor kunstenaars en creatieve ondernemers en cultuurgebouwen.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Bij de groei van de stad is de stijging van het aantal vierkante meters culturele voorzieningen minimaal gelijk aan de stijging op basis van de referentienorm per gebied	n.v.t.		100%	
2	Aantal en metrage van broedplaatsen die opgenomen zijn in tenderdocumenten die zijn gepubliceerd in het kader van gebiedsontwikkeling	1 á 500 m2 (2018)	3.000 m2	2 á 1.000 m2	2 á 1.800 m2

Activiteit 4.1.2.1

We stimuleren doorstroom en diversiteit in de ontwikkeling van (nieuwe) atelierruimtes en broedplaatsen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal vierkante meter (bvo) broedplaatsen voor de totale broedplaats (inclusief de bedrijfsruimten, horeca, etc.) in Amsterdam en in de MRA	116.805 (2018)	177.472	143.805	152.656
2	Aantal CAWAateliers in Amsterdam en in de MRA	1.920 (2018)	2.400	2.332	2.370
3	Aantal toewijzingen door de CAWA van atelierruimtes	650 (2018)		700	625
4	Aantal 3package deal toptalenten dat gehuisvest is (woonruimte en atelier)	15 (2018)	15	15	15

Activiteit 4.1.2.2

We laten het aanbod grootstedelijke én buurtgerichte culturele voorzieningen meegroeien met de stad, houden het onderhoudsniveau op peil en verduurzamen waar mogelijk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage culturele voorzieningen waarvan het onderhoudsniveau minimaal 3 is. Gemeten wordt het onderhoudsniveau van die culturele voorzieningen die in gemeentelijk bezit zijn en/of waarmee de gemeente een subsidierelatie heeft	74% (2018)	85%	85%	85%
2	Energielabel dat minimaal de helft van alle cultuurgebouwen in bezit van de gemeente Amsterdam hebben	G (2018)	G	D	D

Doel 4.1.3

Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie en onafhankelijk nieuws via een netwerk van bibliotheken en de lokale publieke omroep.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage Amsterdammers dat zich regelmatig informeert via de lokale publieke omroep	50% (2018)	50%	50%	
2a	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 0 3 jaar	9.891 (2018)	6.885	9.500	10.000
2b	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 4 11 jaar	50.801 (2018)	42.805	46.000	47.600
2c	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 12 17 jaar	33.469 (2018)	30.856	32.000	33.000
2d	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 18 66 jaar	59.140 (2018)	42.140	59.500	
2e	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: ouder dan 66 jaar	15.670 (2018)	11.260	16.500	

Activiteit 4.1.3.1

We subsidiëren de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) zodat alle Amsterdammers toegang hebben tot kennis, cultuur en informatie en de OBA digitale geletterdheid, leven lang leren, ontmoeting en betrokkenheid bij stad en buurt stimuleert.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal bezoeken bibliotheken	3.822.966 (2018)	3.404.600	3.400.600	2.837.072
2	Aantal uitleningen	2.455.600 (2018)	1.338.518	2.000.000	2.200.000
3	Aantal activiteiten educatief, cultureel en tentoonstellingen	4.535 (2018)		7.000	2.308

Activiteit 4.1.3.2

We subsidiëren de zendgemachtigde om onafhankelijk nieuws over de stad te maken en om Amsterdammers in staat te stellen zelf programma's te maken.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal kijkers lokale media gemiddeld per maand	350.000 (2015)			
2	Aantal unieke bezoekers website en app lokale media gemiddeld per maand	1,8 miljoen (2016)			
3	Aantal programmamakers dat gebruik maakt van Open Acces kanalen van de Publieke Omroep	150 (2015)			

Verbonden partijen

ODE Energie

ODE Energie zorgt voor milieuvriendelijke energievoorziening op het Oosterdokseiland. Dit doen zij onder andere voor de hoofdvestiging van de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Hiermee draagt ODE Energie bij aan het in stand houden van het netwerk van bibliotheken.

Exploitatiemaatschappij Carré B.V.

Carré helpt bij behoud van cultureel erfgoed op een belangrijke plek in de stad. Carré is een rijksmonument, waarbij de theaterfunctie hoort bij het karakteristieke pand. Carré biedt cultureel aanbod voor een breed publiek met een afwisselende programmering.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	0,7	0,8	1,4	1,8	0,4
Lasten	201,0	181,2	184,1	180,5	-3,6
Saldo van baten en lasten	**-200,3**	**-180,5**	**-182,6**	**-178,6**	**4,0**

Het programmaonderdeel 4.1 Kunst en cultuur heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 4,0 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,4 miljoen en lagere lasten van € 3,6 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 1,8 miljoen zijn € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten uit de grondexploitatie voor het pand aan de Parnassusweg (voormalige rechtbank) voor de toekomstige vestiging van een museum voor hedendaagse kunst. Hier staan even hoge lasten tegenover. Wanneer de verhuurovereenkomst is afgesloten worden de lasten van het pand volledig gedekt uit de verhuuropbrengsten. Tot die tijd worden de lasten gedekt uit de grondexploitatie. (€ 1,0 miljoen).
- Lagere baten doordat minder aanspraak kan worden gemaakt van de Specifieke uitkering voor Coronatoegangscontrole. Na beoordeling van de subsidieaanvragen van poppodia en nachtclubs zijn lagere bedragen toegekend dan waar bij de aanvraag rekening mee was gehouden. (€ 0,3 miljoen).
- Lagere baten doordat we voor de jaren 2021 en 2022 geen huur vragen voor de buitenruimte van de Westergasfabriek, om de culturele en evenementensector te ondersteunen na twee coronajaren. (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 180,5 miljoen zijn € 3,6 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten door de afwikkeling van het steunplan kunst en cultuur en de uitbreiding van dit plan voor 2022. Het bedrag dat wij aan noodsteunsubsidies hebben terug ontvangen bleek hoger dan waar wij rekening mee hebben gehouden. Dit komt omdat instellingen meer kosten hebben bespaard, bijdragen hebben ontvangen uit andere bronnen, zoals Rijkscultuurfondsen en de tegemoetkoming NOW (Noodmaatregel overbrugging voor Werkgelegenheid) en verliezen hebben opgevangen binnen de eigen reserves. (€ 2,6 miljoen).
- Lagere personeelslasten doordat vacatureruimte tijdelijk niet is ingevuld doordat de werving van nieuwe medewerkers meer tijd vergt dan verwacht. (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten voor Broedplaatsen en Ateliers omdat de investering in de ontwikkeling van Broedplaatsen langzamer verloopt dan gepland, doordat er steeds minder geschikte locaties beschikbaar komen. (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten op het masterplan Zuidoost, doordat de lasten voor themabijeenkomsten Jeugd en Veiligheid zijn verantwoord in programma 1 Veiligheid. (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten doordat na corona de deelname van kinderen uit minima gezinnen aan culturele activiteiten nog steeds lager is dan we verwacht hadden. Hierdoor heeft het Jongeren Cultuurfonds Amsterdam (JCFA) minder vergoedingen voor lesgeld verstrekt. (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten doordat de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) een lagere subsidie heeft aangevraagd voor het ontwikkeltraject in 2022, waaronder het opstellen van het Integraal toekomstplan OBA en het programma voor de OBA NEXT. Door de verplaatsing van OBA NEXT van de Zuidas naar Zuidoost moet de ontwikkeling van OBA NEXT worden herzien. De lasten zullen worden gemaakt in de resterende looptijd van het ontwikkeltraject tot en met 2027. (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten doordat minder subsidie is aangevraagd door culturele instellingen en makers op de subsidieregeling eenmalig gebiedsgebonden kunst en cultuur activiteiten stadsdelen dan begroot. Het blijkt dat de culturele sector in 2022 nog niet op volle kracht is gekomen na de coronacrisis. (€ 0,2 miljoen).
- Hogere lasten voor het pand aan de Parnassusweg (voormalige rechtbank) voor de toekomstige vestiging van een museum voor hedendaagse kunst. Hier staan even hoge basten uit de grondexploitatie tegenover. Wanneer de verhuurovereenkomst is afgesloten worden de lasten van het pand volledig gedekt uit de verhuuropbrengsten. (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoegingen reserves	2,2	1,0	1,2	1,1	-0,1
Mutatie reserves	**-2,2**	**-1,0**	**-1,2**	**-1,1**	**0,1**

Onttrekkingen reserves

Er zijn geen onttrekkingen aan de reserves in dit programmaonderdeel.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve kunstenplan is € 0,1 miljoen lager dan begroot en lichten we verder niet toe.

Subsidies van betekenis

Bedragen x € 1 miljoen

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. Kunstenplan 2021-2024	€ 133,9	€ 134,6
2. Openbare Bibliotheek Amsterdam	€ 28,0	€ 28,4
3. Publieke Omroep Amsterdam	€ 4,0	€ 4,0

1. Kunstenplan 2021-2024 (inclusief vaste subsidies)

In 2022 ontvingen instellingen op basis van het Kunstenplan 2021-2024 € 134,6 miljoen aan subsidies:

- € 93,0 miljoen voor de instellingen van de Amsterdamse Basisinfrastructuur, inclusief vaste subsidies.
- € 31,7 miljoen als subsidie verstrekt door het Amsterdam Fonds voor de Kunst waaronder de vierjarige regeling, de tweejarige regeling (amateurkunst) en professionele kunst.
- € 10,1 miljoen voor de instellingen binnen het cluster cultuureducatie.

2. Openbare Bibliotheek Amsterdam

Aan de Openbare Bibliotheek Amsterdam hebben we een subsidie van € 28,4 miljoen verstrekt voor de exploitatie van de hoofdvestiging en de overige vestigingen.

3. Lokale media

Aan de Publieke omroep Amsterdam (POA) is een subsidie verleend voor € 4,0 miljoen voor AT5 en het verzorgen van de nieuwsvoorziening voor Amsterdam.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Voor het behalen van de doelen en de activiteiten van het Kunstenplan is de gemeente afhankelijk van de uitvoering door kunst- en cultuurinstellingen. Als de plannen van kunsten cultuurinstellingen onvoldoende worden waargemaakt door bijvoorbeeld grote financiële tegenvallers of juridische geschillen, komen de doelstellingen van de gemeente onder druk te staan. De nasleep van de coronacrisis heeft nog steeds een grote financiële impact op de gehele kunst- en cultuursector, dus ook voor kunst- en cultuurinstellingen in het Kunstenplan 2021-2024. De verwachting is dat het herstel voor de cultuursector lang zal duren en langzamer zal verlopen dan in andere sectoren. Daarnaast hebben de culturele instellingen inmiddels ook te maken met sterk gestegen kosten voor energie en huisvesting en hebben ze problemen met het vinden van personeel.	De instellingen moeten jaarlijks een financieel verslag indienen dat geanalyseerd en besproken wordt met de instellingen. In subsidieverleningen staat standaard de passage opgenomen dat significante wijzigingen in de bedrijfsvoering 2n/of de financiële positie moeten worden gemeld. Voor alle subsidies is een jaarrekening met goed-gekeurde accountantsverklaring vereist. Naast de financiële zaken zijn ook de inhoudelijke prestaties, governance en overige zaken met betrekking tot de activiteiten en bedrijfsvoering onderwerp van gesprek. Een deel van de monitorgesprekken wordt door AFK gedaan. Dit betreft de instellingen die niet tot de Amsterdam Bis behoren. Het monitorproces is geëvalueerd en de financiële analyse, registratie en vastlegging van kengetallen is verbeterd. Bij het Kunstenplan 2021-2024 is meer aandacht voor de begroting bij de aanvraag, inclusief het onderdeel meerjarenonderhoudsplan. We voeren ten minste eens per jaar monitor-gesprekken met instellingen in de Amsterdam Bis en het Cluster Cultuureducatie over inhoudelijke en financiële prestaties. Het AFK voert deze gesprekken met de overige instellingen in het Kunstenplan. In 2020, 2021 en 2022 heeft de gemeente Amsterdam vanwege de coronacrisis een steunplan uitgevoerd om de cultuursector zoveel mogelijk overeind te houden. Onderdeel daarvan waren eenmalige noodsteunsubsidies aan Kunstenplaninstellingen en niet-Kunstenplan-instellingen. Omdat de verdere gevolgen van de coronacrisis in 2022 en het tempo van het herstel nog ongewis zijn, zijn we in de gehele perioden 2021-2024 bij de vaststellingen van de meerjarige subsidies coulant ten aanzien van de prestatie-afspraken. De instellingen krijgen ook de ruimte om te reorganiseren en de programmering aan te passen aan de geldende coronamaatregelen, en in lijn met de ingediende herziene plannen voor het Kunstenplan 2021-2024. Het steunplan kunst en cultuur wordt in 2023 en 2024 voortgezet. Daarnaast voeren we een steunmaatregel uit voor culturele instellingen die in zwaar weer verkeren als gevolg van sterk gestegen energiekosten.

Actuele risico's	Maatregelen
2. De uitvoering van het Kunstenplan valt gedeeltelijk onder verantwoordelijkheid van het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK). Als het AFK een deel niet kan uitvoeren door bijvoorbeeld financiële tegenvallers of problemen in de organisatie, komen de doelstellingen van de gemeente onder druk te staan.	We zijn een samenwerkingsovereenkomst met het AFK aangegaan waarin de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor uitvoeren van het Kunstenplan en ieders verplichtingen zijn vastgelegd. Deze overeenkomst wordt nu geactualiseerd. We houden de uitvoering in de gaten door intensief overleg op ambtelijk en bestuurlijk niveau waarbij we ook de jaarlijkse verantwoording van het AFK bespreken en beoordelen.
3. Grote projecten zijn in voorbereidingsfase, OBA Next in Zuidoost en de Nieuwe Meervaart in Osdorp. Voor de verbouwing van het Amsterdamse Museum is een uitvoeringskrediet verstrekt.Het risico bestaat op vertraging, waardoor de kosten kunnen oplopen en het mogelijk ontstaan van reputatie- en imagoschade.	Om deze projecten goed te monitoren en sturing aan te geven als opdrachtgever, is per 1 februari 2022 de gedelegeerde ambtelijk opdrachtgever gestart. Momenteel wordt er gekeken door de gedelegeerd ambtelijk opdrachtgever naar de governance en de ondersteuning van de implementatie uniforme projectadministratie.

Vervallen risico's	Maatregelen
1. Ondanks de diverse steunmaatregelen (landelijke- en lokale regelingen) aan de kunst en cultuurinstellingen om deze overeind te houden, is het ongewis of alle instellingen daadwerkelijk overeind blijven. Dit risico wordt niet alleen door corona meer veroorzaak en is daarom samengevoegd met risico 1 van de actuele risico's.	Het college heeft het Steunplan kunst en cultuur vastgesteld waarin onder andere aandacht is voor het herstarten van de programmering, permanent inbedden van hybride programmering en stimuleren van de lokale en internationale bezoekers.

Beleidskaders

- Hoofdlijnen kunst en cultuur 2021-2024: beschrijft de inhoudelijke doelen van het cultuurbeleid voor deze periode. Het bevat de aanwijzing van culturele instellingen in de Amsterdamse Basisinfra-structuur (Amsterdam Bis) en het beleidskader voor de taken van het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK).
- Kunstenplan 2021-2024: beschrijft hoe het cultuurbeleid vanuit de Hoofdlijnen wordt uitgevoerd. Het bevat onder meer een verdere uitwerking van beleids-doelstellingen rond cultuureducatie.
- Convenant Basispakket Kunst- en Cultuureducatie: een formalisering van de samenwerking tussen de gemeente, de stadsdelen, de school-besturen van het primair onderwijs, Pabo en kunstvakopleidingen over de invoering van het Basispakket kunst- en cultuureducatie. Het gaat om de inrichting van voorzieningen voor scholen rond cultuureducatie.
- Uitvoeringskader Kunst in de Openbare Ruimte 2018-2020: beschrijft een gecoördineerde aanpak om meer kunst in de openbare ruimte te krijgen.
- Amsterdamse referentienorm en maatschappelijke voorzieningen: met de afspraken in de Amsterdamse referentienorm zorgen we ervoor dat we maatschappelijke functies bewaken vanuit de uitvoering van Koers 2025 waarin de ambities voor de nieuw te bouwen woningen zijn vastgelegd.
- Ruimte voor kunst en cultuur - strategisch huisvestingsplan (SHP) kunst en cultuur 2020-2025: het SHP beschrijft een beeld over hoe groei van de stad samen kan gaan met groei van aanbod van kunst en cultuur.
- Atelier en Broedplaatsenbeleid 2019-2022.

3.4.2 Erfgoed

De gemeente zal de cultuurhistorische waarden optimaal benutten bij de groei van de stad. Dat geldt niet alleen voor het in stand houden van de bestaande historische kwaliteiten van de grachtengordel maar ook voor het behouden van het jongere erfgoed in de voor- en naoorlogse wijken.

Belangrijke ontwikkelingen

Bestuursopdracht Erfgoed in een dynamische stad

Er is doorgewerkt op het uitgangspunt van de bestuursopdracht om de erfgoedwaarden in de stad goed in beeld te brengen en te benutten bij gebiedsontwikkeling en de groei van de stad. Daarvoor zijn verschillende inventarisaties gedaan bijvoorbeeld naar de jongere bouwkunst in de stad, het erfgoed van Weesp en de oudere structuren en dorpen in Noord en Nieuw-West. Verder zijn er analyses gemaakt van onder meer de erfgoedwaarden rondom de Sloterplas.
In het afgelopen jaar zijn 20 panden en objecten aangewezen tot gemeentelijk monumenten waaronder het nu 50 jaar oude Amstelpark, ooit Floriadeterrein. Verder is de stad drie gemeentelijk beschermde gezichten rijker.

Nieuw instrumentarium

De omzetting van het gemeentelijke erfgoedbeleid naar het Omgevingsplan is nagenoeg afgerond. Met het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen de puntjes op de i gezet worden.

Duurzaamheid

Het verduurzamen van erfgoed is een vast onderdeel van de restauratie, renovatie en transformatie van erfgoed. De specialistische kennis hierover is beschikbaar via de reguliere vooroverleggen maar wordt ook breed gecommuniceerd door het Project Duurzaam Erfgoed. Voor Weesp was er dit jaar nog subsidie beschikbaar voor het verduurzamen van erfgoed.

Kades en bruggen

De Amsterdamse bruggen, sluizen en kademuren binnen de Singelgracht vormen een rijke archeologische bron voor de waterbouwkundige geschiedenis van de stad.
Veel ogenschijnlijk recente constructies betreffen niet meer dan een moderne ‘schil’ waar achter of onder oudere – archeologisch waardevolle – bouwfases schuilgaan. Deze bouwfases kunnen op sommige locaties teruggaan tot de 15de eeuw.
Als onderdeel van het Programma Bruggen en Kademuren, is onderzoek verricht naar de archeologische en bouwhistorische aspecten. Op basis hiervan kunnen niet alleen technische keuzes gemaakt worden maar wordt ook het verhaal van de stad verrijkt.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 4.2.1

Het Amsterdamse erfgoed heeft en behoudt zijn cultuurhistorische waarde, wordt op passende manier benut en vertelt het verhaal van de stad

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage “goed” dat de gemeente in de monitor erfgoedinspectie toont op onderwerpen over archeologie en monumentenzorg in relatie tot andere Nederlandse gemeenten	90% (Monitor 20172018)	90%	90%	90%

Activiteit 4.2.1.1

We onderzoeken de boven en ondergrondse cultuurhistorische waarden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal onderzoeken Monumenten (cultuurhistorische waarde van gebouwen en gebieden)	100 (2014)	461	325	198 (gebouwen); 54 (gebieden)
2	Aantal onderzoeken Archeologie	10 (2014)	15	25	22

Activiteit 4.2.1.1

Indicator 1 Verhoogde prognose vanwege de werkzaamheden aan de bruggen en kades. Van de cultuurhistorische en gebouwgerichte onderzoeken is 80 procent van de geprognosticeerde aantallen behaald. De oorzaken hiervan zijn een toenemende inzet door externe en interne (bestuurs-)vragen die niet in de geprognosticeerde cijfers tot uiting komen en door uitstroom van personeel die niet direct opgevolgd kon worden door nieuwe collega's.

Activiteit 4.2.1.2

We adviseren over het respectvol omgaan met en passend gebruik van boven en ondergronds erfgoed.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal adviezen Monumenten	1.200 (2014)	1.726	1.500	1.747
2	Aantal adviezen Archeologie	140 (2014)	250	200	187

Activiteit 4.2.1.2

Het aantal adviezen voor bouwplannen voor monumenten is gelijk gebleven. 70 procent van deze bouwplannen kon snel, gemandateerd worden afgehandeld. Tegelijkertijd wordt het monumentenadvies nog meer betrokken bij duurzaamheids-projecten, waaronder die van Aanpak Binnenstad (geluids- en gevelisolatie).

Activiteit 4.2.1.3

We delen kennis over de cultuurhistorie in en over de stad

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal informatie en publieksevenementen (inloopavonden, etc.)	80	80	60	66
2	Aantal bezoekers Open Monumentendagen	35.000 (2012)	10.000	35.000	35.000
3	Aantal bezoekers Nationale Archeologiedagen	350 (2018)	-	350	200
4	Aantal jaarlijks opgeleverde educatieprojecten en – producten	2	33	1	1 + 23 bruiklenen
5	Aantal "terugmeldingen" bij kernregistratie gemeentelijke monumenten	0 (2018)	4	10	2

Activiteit 4.2.1.3

Dit jaar zijn met name in het kader van het project Duurzaam Erfgoed veel inloop-bijeenkomsten georganiseerd. Het bezoekersaantal voor de Nationale Archeologie-dagen loopt wat terug. Dit hangt samen met het dalende museumbezoek sinds Corona. Voor het komende jaar wordt ingezet op passende programmering en een betere communicatie. Het educatieproject Wereldgrachten is geactualiseerd, verbeterd en uitgebreid. In het kader van de Aanpak Binnenstad is hierover breed gecommuniceerd zodat scholen uit verschillende stadsdelen hiervan gebruik kunnen maken. De aan-meldingen in met name Noord, Nieuwe West lopen erg goed. De (internationale) bruikleenaanvragen van Amsterdamse archeologische vondsten is terug op het oude niveau. Het verminderde aantal terugmeldingen vanwege benodigde aanpassingen in de kernregistratie laat zien dat de kernregistratie aan accuraatheid heeft toegenomen.

Verbonden partijen

Stadsherstel

Stadsherstel draagt bij aan de zorg voor monumenten en beeldbepalende panden in Amsterdam door ze zorgvuldig te restaureren, een passende bestemming te geven en ze te verhuren.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	0,2	0,1	0,2	0,1	-0,1
Lasten	3,3	3,1	3,5	3,6	0,1
Saldo van baten en lasten	**-3,2**	**-3,0**	**-3,3**	**-3,5**	**-0,1**

Het programmaonderdeel 4.2 Erfgoed heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 0,1 miljoen. De afwijkingen lichten we verder niet omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,2	0,1	0,3	0,3	-0,1
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**0,2**	**0,1**	**0,3**	**0,2**	**-0,1**

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekking aan de reserve landelijke erfgoed registratie is gelijk aan de begroting.

Subsidies van betekenis

Er zijn geen subsidies van betekenis binnen dit programmaonderdeel

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Gebrek aan kennis en beleving van monumenten weerhoudt de bewoners en ondernemers ervan het erfgoed te waarderen. Daardoor komt de noodzaak voor behoud onder druk te staan.	Wij zorgen voor onderzoek, advies en voorlichting over erfgoed.
2. Cultuurhistorie is niet voldoende gekoppeld aan ruimtelijke processen. Daardoor neemt de ruimtelijke kwaliteit en de bijdrage van erfgoed aan de leefbaarheid van de stad af.	We starten al vroeg met vooroverleg over het belang van de inpassing van erfgoed in ruimtelijke processen.
3. Het erfgoed wordt onvoldoende benut. Daardoor neemt de kans op verval van het erfgoed toe.	We overtuigen organisaties van de economische waarde van het erfgoed en helpen dit duurzaam te benutten.

Beleidskaders

- Erfgoedwet: hierin is vastgelegd dat lokale overheden op vergunningaanvragen voor monumenten adviseren en deze begeleiden; verder zijn zaken rond de archeologische monumentenzorg in deze wet geregeld.
- De Wet op de ruimtelijke ordening schrijft voor dat in bestemmingsplannen en bij ruimtelijke ontwikkelingen een uitspraak gedaan moet worden of en hoe cultuur-historie wordt betrokken.
- De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht: hierin is de wettelijke taak neergelegd voor advisering rond vergunningverlening voor monumenten.
- Gemeentelijke erfgoedverordening: deze verordening beschrijft op basis waarvan en volgens welke procedure gemeentelijke monumenten en beschermde gezichten worden aangewezen. Verder is hierin de advisering rond de vergunningverlening van monumenten en de archeologische monumentenzorg geregeld.
- Programma van Eisen voor aanpassingen aan monumenten: geeft aan of en hoe aanpassingen aan monumenten mogelijk zijn, waaronder verduurzamingsingrepen.

3.5 Onderwijs



Samenvatting 3.5.1 Onderwijs

➔ Kansengelijkheid

Het bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs is een prioriteit van het college. Kinderen en jongeren in Amsterdam moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen in het onderwijs, ongeacht hun omgevingsfactoren. We hebben gezien dat werken aan kansengelijkheid in het onderwijs relevant is en blijft. Al voor de coronacrisis zagen we structurele kansenongelijkheid, de crisis heeft deze verder verdiept. Door de gevolgen van de coronacrisis hebben leerlingen ook steeds vaker te maken met sociaal-emotionele problematiek.
We ondersteunen scholen en kinderopvang die dat het hardst nodig hebben met speciale programma's en subsidieregelingen gericht op individuele begeleiding en ondersteuning van kinderen en hun ouders. Zo gaan onder andere ongeveer 7.000 kinderen in Amsterdam naar de voorschool en ondersteunen we met de Kansena-anpakken primair onderwijs en voortgezet onderwijs circa 24.000 kinderen. Verder hebben in 2022 circa 1.400 leerlingen examentrainingen gevolgd en ongeveer 2.600 kinderen deelgenomen aan de zomerscholen. Andere interventies gericht op kansengelijkheid zijn onder andere de Brede Brugklas Bonus, Amsterdamse Familie-scholen (10 scholen in 2022) en High Dose Tutoring (6 scholen, 90 leerlingen in 2022).

➔ Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

In 2022 hebben we in het kader van Nationaal Programma Onderwijs (NPO) van het Rijk geld ontvangen om te werken aan het inhalen van leervertragingen die zijn ontstaan door de Coronapandemie. We werken hierin nauw samen met de schoolbesturen die hier ook geld voor hebben gekregen van het Rijk. Het gemeentelijk NPO programma bestaat uit drie onderdelen.
Ten eerste een structurele verbetering van onderwijs door samen met de school-besturen een Onderwijskennis Netwerk Amsterdam (ONA) op te bouwen. Dit netwerk is in 2022 gestart.
Ten tweede het intensiveren van een naschools aanbod aan talentontwikkeling om kansengelijkheid te vergroten. In 2022 zijn hiervoor 5 pilots gestart, waar meer dan 2.000 kinderen aan meedoen, die circa 6 uur naschools aanbod per week krijgen.
Ten derde het versterken van de zorgstructuren in en om school, zodat kinderen met sociaal-emotionele problematiek sneller passende ondersteuning krijgen. In 2022 zijn onder ander in 7 wijken voor 16 scholen aanjagers aangesteld om de scholen beter op zorg en hulpaanbod aan te sluiten en is er in het voortgezet onderwijs (VO) extra jongerenwerk op scholen ingezet.

➔ Nieuwkomersonderwijs

Een belangrijke ontwikkeling in 2022 is de grotere toestroom van nieuwkomers als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Deze leerlingen verdienen het om zo goed mogelijk ondersteund te worden tijdens hun schoolloopbaan. Alle kinderen die korter dan een jaar in Nederland zijn, hebben recht op nieuwkomersonderwijs. In dit type onderwijs leren ze in ongeveer een jaar tijd voldoende Nederlands om in het reguliere onderwijs in te stromen. In het primair onderwijs gebeurt dat in nieuwkomersklassen en in het voortgezet onderwijs in internationale schakelklassen. Per 1 december 2022 volgden in Amsterdam circa 1.000 kinderen in het primair onderwijs en 1.400 in het voorgezet onderwijs een vorm van nieuwkomersonderwijs. Dit betekent een sterke toename van het aantal nieuwkomersklassen ten opzichte van 2021. Om deze toename mogelijk te maken ten tijde van een groot lerarentekort in de stad zijn in 2022 onder andere 20 leraren afkomstig uit Oekraïne gestart met een opleiding voor het behalen van een Nederlandse NT2 lesbevoegdheid.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	63,2	60,2	67,4	68,3	0,9
Lasten	255,6	263,1	266,4	262,8	-3,6
Totaal Programma 5 Onderwijs	**-192,4**	**-202,9**	**-198,9**	**-194,4**	**4,5**

Het programma 5 Onderwijs heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 4,5 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,9 miljoen en lagere lasten van € 3,6 miljoen. Omdat dit programma uit één programmaonderdeel bestaat wordt de tabel hier niet verder toegelicht. Kijk voor een financiële toelichting onder programmaonderdeel 5.1 Onderwijs.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	**31,0**	**29,4**	**30,6**	**30,9**	**0,3**

3.5.1 Onderwijs

Belangrijke ontwikkelingen

Aanpak lerarentekort en tekort medewerkers kinderopvang

Onderwijs en kinderopvang hebben in Amsterdam te kampen met forse personeelstekorten. In de kinderopvang zijn bijna 1.000 vacatures. In het basisonderwijs is in 2022 het lerarentekort toegenomen van 15,3 procent in oktober 2021 naar 16,8 procent in oktober 2022. Dit percentage is het totaal van openstaande vacatures en verborgen tekorten. Een verborgen tekort houdt in dat er geen bevoegde leraar voor de klas staat, maar bijvoorbeeld onderwijsondersteunend personeel of een leraar in opleiding. Ondanks het hogere tekort, zijn er wel degelijk resultaten geboekt die op zijn minst erger hebben voorkomen. Met de Amsterdamse Lerarenagenda voert een taskforce van gemeente, schoolbesturen en opleidingsinstituten een doordachte set aan maatregelen uit die erop gericht zijn om de instroom en werving te stimuleren en het behoud van leraren te vergroten. Zo zetten we in op zij-instroom (professionals die een carrièreswitch maken naar het onderwijs), flexibilisering van de opleiding tot bevoegde leraar voor onder andere onderwijsassistenten en op aanbod van externe professionals. Het is belangrijk te vermelden dat het hierbij deels gaat om noodmaatregelen. Het uitgangspunt blijft dat voor het waarborgen van de kwaliteit van het onderwijs een bevoegde leraar voor de klas moet staan.
Voor de kinderopvang hebben we in 2022 samen met de kinderopvangsector, de Regionale Opleidingscentra (ROC's) en het Regionaal werkcentrum een campagne opgezet om nieuwe medewerkers te werven. De campagne start in 2023.

MBO-Agenda

Met de MBO-Agenda 2019-2023 investeren we in toekomstbestendig middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en in goede schoolloopbanen voor alle mbo-studenten. Hierbij is het uitgangspunt dat de projecten uit de MBO-Agenda aansluiten bij vraagstukken die voor Amsterdam prioriteit hebben, zoals de duurzaamheidsopgave en de tekorten op de arbeidsmarkt in de techniek en zorg. Vanuit de MBO-Agenda geven we twee vormen van subsidies. We ondersteunen onderwijsteams om zich verder te professionaliseren en we geven mbo's de mogelijkheid om hun onderwijs te innoveren, bijvoorbeeld op het gebied van stage(begeleiding) of samenwerking met het bedrijfsleven. Daarnaast werken we aan talentontwikkeling, studentenparticipatie, het tegengaan van stagediscriminatie en het bevorderen van soepele overgangen tussen het VO en MBO.

Volwasseneneducatie

Met het Taaloffensief willen we het aantal laaggeletterden verminderen. We bieden met een gratis en toegankelijk educatief taalaanbod een nieuwe kans aan volwassenen die moeite hebben met de Nederlandse taal en met digitale- en financiële vaardigheden. Door de versoepelingen van de coronamaatregelen zijn de cursussen van het Taaloffensief na twee coronajaren weer zoveel mogelijk fysiek (of hybride) gegeven. Hierdoor hebben Amsterdammers kunnen deelnemen waarvoor een digitale cursus geen optie is. Bovendien is ingezet op het leren van de taal in praktijksituaties. In 2022 hebben 4.783 Amsterdammers een professionele cursus basisvaardigheden gevolgd. De huidige krapte op de arbeidsmarkt heeft invloed op de uitvoering van het Taaloffensief. Er is een tekort aan taaldocenten ontstaan, waardoor we de wachtlijsten die in de coronacrisis zijn ontstaan minder snel kunnen wegwerken. Bij het Taalakkoord zijn sinds september 2022 regiogemeenten aangesloten. Dit maakt de organisatie met werkgevers makkelijker, omdat het aanbod nu ook toegankelijk is voor werknemers die in Amsterdam werken, maar buiten de stad wonen.

Leerplicht en verzuim

Leerplicht heeft nauw contact met scholen en pakt meldingen van verzuim zo snel en waar mogelijk preventief op. Leerplicht bewaakt het recht op onderwijs en ontwikkeling, handelt waar mogelijk preventief door het stimuleren van aanwezigheid en leerplichtambtenaren komen in actie bij afwezigheid. Leerplicht doet dit in samenspraak met het kind, ouders/verzorgers, school en hulp- en dienstverleningsorganisaties. Leerplicht streeft naar het verminderen van het totaal aantal absoluut verzuim. Voor verzuimende jongeren die ouder zijn dan 18 jaar is er een risicogerichte aanpak.

Leerlingenvervoer

Voor sommige kinderen is het vervoer naar school ingewikkeld. Bijvoorbeeld doordat ze een beperking hebben of naar een speciale school gaan die ver uit de buurt ligt. Als deze kinderen in de gemeente Amsterdam wonen, kunnen ze in aanmerking komen voor de regeling 'bekostiging leerlingenvervoer' van de gemeente Amsterdam. In de afgelopen jaren is de vraag naar leerlingenvervoer toegenomen en deze trend zet zich voort. Daarnaast heeft de aanbieder sinds 2022 met een chauffeurstekort te maken gehad. Deze ontwikkelingen hebben na de zomervakantie tot problemen bij het leerlingenvervoer geleid met vervelende gevolgen voor kinderen die er gebruik van maken.

De problemen zijn in het najaar grotendeels opgelost. In 2023 wordt een nieuwe verordening voor het leerlingenvervoer opgesteld, zodat we de kwaliteit én toegankelijkheid van het vervoer kunnen blijven garanderen.

(Ver)bouw van scholen

In het voortgezet (speciaal) onderwijs zijn in 2022 twee scholen uitgebreid en vijf schoolgebouwen in gebruik genomen. Hiervan zijn er vier voor Oekraïense leerlingen en andere nieuwkomers. Voor het primair onderwijs zijn zes nieuwe schoolgebouwen opgeleverd en is één gebouw gerenoveerd. Tenslotte hebben we zeven scholen van een gezond binnenklimaat voorzien en vijftien groene schoolpleinen opgeleverd. In 2022 is hiermee het honderdste groene schoolplein opgeleverd.

Burgerschapsonderwijs en diversiteit

Amsterdams burgerschap, of Amsterdammerschap, staat voor jezelf kunnen zijn in een diverse omgeving en een ander ook die ruimte gunnen. Ook in 2022 hebben we geïnvesteerd in burgerschapsonderwijs en diversiteitsbeleid voor scholen. We hebben de kennis over lesgeven in een grootstedelijke context versterkt. Ook hebben we programma's gericht op het tegengaan van racisme en discriminatie ondersteund.

Schooltuinen en natuureducatie

Het doel is dat iedere leerling van het basisonderwijs ter stimulering van een gezonde levensstijl en een duurzame en evenwichtige relatie met de natuurlijke omgeving praktische kennis en ervaring opdoet met tuinieren en ecologie. In 2022 hebben bijna 7.000 basisschoolleerlingen (groep 6/7) op één van de veertien Amsterdamse schooltuinen natuureducatie gekregen. Het aantal scholen en leerlingen dat vandaag de dag gebruik maakt van het aanbod laat zien dat ruim 100 jaar na de start natuureducatie niet aan relevantie heeft ingeboet.

Schoolveiligheid

In 2022 hebben we verdere stappen gezet bij het ondersteunen van scholen in het omgaan met veiligheidsproblematiek door:

a. Verstevigen van de lokale netwerken van jeugd- en veiligheidspartners rondom de scholen door bijeenkomsten, samenwerkingsafspraken en kennisbevordering;
b. Inzetten op 33 VO-scholen van jongerenwerkers op school die de leefwerelden van jongeren verbinden (thuis, straat, online en school);
c. Inzetten van het Operationeel Team Schoolveiligheid (OTSV) op vraag van 10 V(S)O en MBO scholen die te maken hebben met ernstige veiligheidsproblematiek;
d. Bevorderen van deskundigheid van veiligheidscoördinatoren (35 trainingen in totaal voor alle V(S)O-scholen) en schoolteams (11 trainingen zijn aangevraagd) over signaleren en omgaan met grensoverschrijdend gedrag.
e. Tijdelijk inzetten van extra straatcoaches rondom het uitgaan van de scholen.

Zo slaan we de handen ineen vanuit onderwijs, jeugd en veiligheid om te zorgen dat alle leerlingen van Amsterdam, los van hun achtergrond en leefwereld, veilig naar school kunnen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 5.1.1

Kansengelijkheid: Iedere Amsterdammer krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via onderwijs, te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025	Jaarverslag 2022
1a	Alle peuters gaan naar een voorschool. Bereik alle peuters.	47% (2018)	48%	48%	50%	49%
1b	Alle peuters gaan naar een voorschool. Bereik doelgroeppeuters	73% (2018)	75%	75%	75-80%	75%
2a	Verkleinen van verschil in schooladviezen tussen kinderen van verschillende sociaal-economische achtergrond	12% (2018)	afname	afname	afname	11,3%
2b	Verkleinen tussen wijken met een verschillende sociaal-economische achtergrond	15% (2018)	15,3%	afname	afname	15,2%
3a	Basisscholen zijn een betere afspiegeling van de buurt	79% (2018)	79%	80%	2023 82% 2024 83% 2025 84%	76%
3b	Basisscholen zijn gemengd of zeer gemengd	96% (2018)	97%	97%	2023 97% 2024 98% 2025 98%	97%
4	Minder Amsterdammers laaggeletterd (Percentage uitstroom gemeentelijk aanbod op niveau geletterd)	11% (2017)	13%	13%	2023 13% 2024 13% 2025 13%	21%

Doel 5.1.2

Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025	Jaarverslag 2022
1	Elke school heeft voldoende, bevoegde leraren	-200 fte (tekort) (2018)		15,3%		16,8% Tekort-702 fte in po
2	Toename van het aantal kinderen dat naar een kinderopvang, school of afdeling van goede kwaliteit gaat	PO: 98,6%	PO: 99,5%	98%	100%	PO: 99,6%
3	Negatieve inspectie-oordelen over kinderopvang, primaire onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs	KO: 5% (rode locaties) PO, VO, MBO: 6% (2018)	KO: <5% PO: <5% [1]	KO: <5% PO: 4% VO: 3,5%	afname	KO: 4% PO: <1%
4	Percentage van 23-jarigen heeft een startkwalificatie	73% (2013)	80%	80%	80%	80%
5	Alle Amsterdamse leerlingen hebben les in een gezond schoolgebouw	PO/SO: 70%, VO: 45%	PO: 85% VO: 70%	PO: 85% VO: 70%	PO: 85% VO: 70%	PO: 85% VO: 70%

Activiteit5.1.1.1

We bieden peuters kwalitatief hoogwaardige voorschoolse educatie aan, zodat zij een goede start op de basisschool kunnen maken.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025	Jaarverslag 2022
1	Percentage bereik doelgroep 2,54 jaar		74%	75%	75%	2023 80% 2024 80% 2025 80%	75%

Activiteit 5.1.1.2

We investeren extra in kinderen en jongeren (27 jaar) die vanwege hun achtergrond-kenmerken niet tot optimale ontwikkeling komen en wiens participatiekansen belemmerd worden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025	Jaarverslag 2022
1	Afstroom klas 3 VO hoe leerlingen van laag opgeleide ouders het doen ten opzichte van leerlingen met hoog opgeleide ouders	18%	14%	Afname	Afname	Afname	11%
2	Aantal behaalde startkwalificaties binnen groepen van gelijk basisschooladvies en onderwijsniveau		80%	80%	80%		86%
3							

Activiteit 5.1.1.3 Volwasseneducatie

We bieden volwassen Amsterdammers de kans om deel te nemen aan een professionele cursus om hun basisvaardigheden te ontwikkelen (taal, financiële en digitale vaardigheden).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025	Jaarverslag 2022
1	Aantal deelnemers dat per jaar start met een professionele cursus	4.939	5.296	5.000	5.000	5.000	4.783
2	Percentage volledig doorlopen cursussen dat per jaar is afgerond	73%	73%	73%	75%	75%	73%
3	Basaal taalniveau: percentage van de deelnemers aan een professionele cursus behaalt niveau A2/1F	23%	28%	27%	27%	27%	49%
4	Geletterd: percentage van de deelnemers aan een professionele cursus behaalt niveau B1/2F	11%	24%	13%	13%	13%	21%

1 Dit cijfer is afkomstig vanuit DUO en betreffen de voorlopige cijfers van 2021-2022. In februari 2022 worden de definitieve cijfers bekend gemaakt.

Activiteit 5.1.2.1

We ondersteunen scholen en leraren ter versterking van de onderwijskwaliteit en we stimuleren dat Amsterdamse leerlingen goed voorbereid worden op de toekomst, door extra te investeren in de randvoorwaarden voor optimale ontwikkeling.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025	Jaarverslag 2022
1	Aantal leraren per aantal leerlingen per school po	14,4 (2018)	10,3	10,3	10	10	pm
2	Aantal conciërges, vakleerkrachten cultuur en vakleerkrachten bewegingsonderwijs	93% (2018)	97%	97%	98%	100%	97%
3	Dekking docenten per tekortvak VO	95% (2018)	95%	95%	95%	92%	pm
4	Aantal kinderen op de wachtlijst voor voorschool	6% (2018)	4,5%	5%	Afname	Afname	<5%

Activiteit 5.1.2.2

We zorgen voor voldoende en gezonde schoolgebouwen en we investeren in groene en uitdagende schoolpleinen, verspreid over de stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025	Jaarverslag 2022
1	Aantal op te leveren gezonde en duurzame schoolgebouwen	PO/SO: 22, VO: 2 (2018)	PO: 5 VO: 5	PO: 10 VO: 10	PO: 8 VO: 3	0	PO: 5 VO: 2
2	Aantal op te leveren nieuwe en vernieuwde schoolgebouwen	27 (2018)	10	8	10	2023 13 2024 2025	VO: 2 PO: 7
3	Aantal op te leveren groene en uitdagende schoolpleinen	20 (2018)	19	15	15	15	15
4	Bij elk investeringbesluit (plaberum) is er ruimte voor onderwijs volgens de referentienormen	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Activiteit 5.1.2.3

We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk Amsterdammers met een startkwalificatie van school komen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023-2025	Jaarverslag 2022
1	Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen) (BBV-verplicht)	0,30% (2021-2022)	0,49%	0,8%	1,00%	1,00%	0,9%
2	Relatief verzuim (per 1.000 leerlingen) (BBVverplicht)	2,4% (2021-2022)	3,0%	3,3%	3,5%	3,4%	3,2%
3	Percentage voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsvers) (BBVverplicht)	Totaal VSV vo: 0,65% Totaal VSV mbo: 7,83% (schooljaar 2021-2022)	Totaal VSVvo: 0,6% Totaal VSV mbo: 7,05% (schooljaar 2020-2021)	Totaal VSV vo: 0,60% Totaal VSV mbo: 7,46%	Totaal VSV vo: 0,55% Totaal VSV mbo: 7,09%	Totaal VSV vo: 0,55% Totaal VSV mbo: 7,09%	Totaal VSVvo: 0,65% Totaal VSV mbo: 7,83% (schooljaar 2021-2022)

Toelichtingen

5.1.1.1 Alle peuters gaan naar een voorschool. Bereik doelgroep-peuters

De deelname aan de voorschool was in 2022 op het niveau van 2021, ongeveer 75 procent van de doelgroep kinderen gaat naar de voorschool. Nog eens 5-10 procent van de doelgroep kinderen gaat naar een kinderopvang zonder voorschool.

5.1.1.3.1 Aantal deelnemers dat per jaar start met een professionele cursus

Het begrootte aantal van 5.000 trajecten in 2022 is niet behaald door de coronamaatregelen begin 2022 en een tekort aan taaldocenten.

5.1.1.3.3 Basaal taalniveau: percentage van de deelnemers aan een professionele cursus behaalt niveau A2/1F

5.1.1.3.4 Geletterd: percentage van de deelnemers aan een professionele cursus behaalt niveau B1/2F

Meer deelnemers dan verwacht hebben in 2022 het niveau A2/1F (49 procent i.p.v. de verwachte 27 procent) en B1/1F (21 procent i.p.v. de verwachte 13 procent) gehaald. Een mogelijke verklaring van deze hogere uitstroom is dat in de loop van 2022 de fysieke cursussen weer zijn opgestart die beter aansluiten bij de leerbehoefte van de deelnemers.

5.1.2 Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving

Elke school heeft voldoende bevoegde leraren. Het tekort in het PO is toegenomen van 15,3 procent in 2021 tot 16,8 procent in 2022. Ondanks het hogere tekort, zijn er wel degelijk resultaten geboekt die op zijn minst erger hebben voorkomen, zie de toelichting bij belangrijke ontwikkelingen.

5.1.2.2.1 Aantal op te leveren gezonde en duurzame schoolgebouwen

In 2022 is de uitvoering van 5 PO/VO en 2 VO schoolgebouwen voltooid. Dit is iets minder dan begroot vanwege vertraging in vergunningverlening.

5.1.2.2.2 Aantal op te leveren nieuwe en vernieuwde schoolgebouwen

Ondanks de ontwikkelingen in de bouwmarkt en vertragingen door onder andere wijzigingen in de planning van gebiedsontwikkelingen en vertraging in het verkrijgen van vergunningen, is het toch gelukt om 9 nieuwe schoolgebouwen op te leveren en 5 gebouwen gereed te maken voor onderwijs waaronder 4 gebouwen voor Oekraïense leerlingen en andere nieuwkomers.

5.1.2.2.3 Aantal op te leveren groene en uitdagende schoolpleinen

In 2022 zijn totaal 15 groene en uitdagende schoolpleinen opgeleverd. Eind 2022 is de regeling Amsterdamse Impuls Schoolpleinen beëindigd. Nieuwe basisscholen zullen worden opgeleverd met een groen en uitdagend schoolplein. Dit is opgenomen in Verordening Huisvestingsvoorzieningen Onderwijs Amsterdam 2020. In dit laatste jaar zijn er nog 23 subsidies verstrekt. Eind 2022 is tevens het honderdste schoolplein opgeleverd. Dit betrof het vernieuwde groene schoolplein van basisschool de Vlaamse Reus.

5.1.2.3.1 Absoluut verzuim

Absoluut verzuim staat voor een leerplichtige die niet staat ingeschreven op een school. De streefwaarde is niet gehaald. In 2022 zijn we geconfronteerd met een niet voorziene stroom vluchtelingen door de oorlog in Oekraïne. Daarmee is er een forse stijging in het aantal ‘nieuwkomers’ zonder inschrijving. Dit is een directe aanleiding voor de stijging van het totaal absoluut verzuim.

5.1.2.3.2 Relatief verzuim

Relatief verzuim betreft het wettelijk verzuim van 16 uur of meer in vier weken. In 2022 was het streven dat maximaal 3,5 procent van de totale leerling populatie gemeld zou worden vanwege relatief verzuim. Dit is in 2022 uitgekomen op 3,2 procent. De streefwaarde is daarmee behaald.

5.1.2.3.3 Voortijdig schoolverlaters (VSV)

Voortijdig schoolverlaten is het verlaten van school zonder een startkwalificatie (havo-diploma, vwo-diploma of diploma op mbo-niveau 2, 3 of 4). Het gaat om jongeren tussen de 12 en 23 jaar. Het percentage voortijdig schoolverlaten (VSV) in schooljaar 2021-2022 was voor VO 0,65 procent en voor MBO 7,83 procent. In totaal zijn dat 2.159 jongeren. Ten opzichte van 2020-2021 is het aantal voortijdig schoolverlaters volgens de gegevens in de Jeugdmonitor gestegen. De toename komt overeen met het landelijke beeld en heeft onder andere te maken met de gevolgen van de coronacrisis, met name mentale problematiek onder jongeren en gebrek aan loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) op de VO-scholen tijdens de pandemie. Daarnaast maakt een krappe arbeidsmarkt het aantrekkelijker voor jongeren om aan het werk te gaan.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	63,2	60,2	67,4	68,3	0,9
Lasten	255,6	263,1	266,4	262,8	-3,6
Saldo van baten en lasten	**-192,4**	**-202,9**	**-198,9**	**-194,4**	**4,5**

Het programmaonderdeel 5.1 Onderwijs heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 4,5 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,9 miljoen en lagere lasten van € 3,6 miljoen.

Het positieve/negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 68,3 miljoen zijn € 0,9 miljoen hoger dan begroot. Dit is grotendeels het resultaat van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten door het ontvangen van een specifieke uitkering (SPUK) vanuit het Rijk voor de onderwijshuisvesting van ontheemden, veelal Oekraïense vluchtelingen (€ 1,4 miljoen). Zie ook toelichting bij de lasten, die met hetzelfde bedrag verhoogd zijn.
- Hogere baten voor onderwijshuisvesting doordat er meer baten zijn ontvangen dan begroot. De overdracht van in totaal 11 schoolgebouwen aan de schoolbesturen vindt later plaats dan gepland (€ 0,8 miljoen).
- Lagere baten door het reserveren van diverse rijksinkomsten voor volgend begrotingsjaar. Dit speelt bij het Nationaal Programma Onderwijs (NPO: € 0,6 miljoen), het regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC: € 0,3 miljoen), de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB: € 0,2 miljoen) en Voortijdig Schoolverlaten (VSV: € 0,2 miljoen). Dit leidt tot een budgetneutraal resultaat, omdat de lasten met eenzelfde bedrag verlaagd zijn.

Lasten

De totale lasten van € 262,8 miljoen zijn € 3,6 miljoen lager dan begroot. Dit is grotendeels het resultaat van de volgende afwijkingen:

- Lagere lasten voor Volwasseneneducatie door het niet realiseren van het totaal budget. Door personeelstekorten, waaronder een tekort aan taaldocenten, was het niet mogelijk het volledige budget in te zetten (€ 1,3 miljoen).
- Lagere lasten voor het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), met name doordat in 2022 de uitgaven van de zomerscholen zijn gedekt uit de reguliere begroting. Het NPO is met 2 jaar verlengd zodat een verschuiving heeft plaatsgevonden van deze gelden naar latere jaren (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten voor de aanpak lerarentekort doordat een aantal initiatieven is vertraagd, waaronder een pilot van het Breed Bestuurlijk Overleg van schoolbesturen om gezamenlijk zij-instromers op te leiden (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten doordat een beoogd project met betrekking tot het opzetten van een clientfeedbacksysteem niet in 2022 uitgevoerd kon worden, een aantal andere projecten lager is uitgevallen dan begroot en doordat een deel van de beoogde opleidingen en trainingen voor ambtenaren intern is gevolgd in plaats van bij een externe partij (€ 0,5 miljoen). Lagere lasten voor het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC), doordat de uitvoering is vertraagd, waardoor het budget wordt doorgeschoven naar volgende jaren (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten voor mobiliteit (kinderen van en naar school) Oekraïne, doordat de hiervoor toegekende middelen uit de septembercirculaire niet volledig zijn besteed. De oorzaak is dat de gekozen oplossing goedkoper is dan verwacht (OV-dagkaarten aanbieden aan de gemeentelijke opvang). Bovendien gaan kinderen veelal zelfstandig naar school (fiets of lopend (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten voor de uitvoering van kinderopvang op Sociaal Medische Indicatie (SMI) doordat het aantal plaatsingen voor SMI kinderen met name in het begin van 2022 is achter gebleven als gevolg van corona (0,3 miljoen).
- Lagere lasten voor inzet op het masterplan Zuidoost, doordat de start van de pilots die onderdeel zijn van het traject Jeugdlab Zuidoost is verschoven van september 2022 naar maart 2023 (0,2 miljoen).
- Lagere lasten voor toezicht kinderopvang, doordat in het begin van het jaar minder inspecties zijn uitgevoerd als gevolg van corona. (€ 0,2 miljoen).
- Lagere lasten op het programma Gezonde Scholen Amsterdam door lagere kapitaallasten (€ 0,2 miljoen).
- Lagere lasten voor de MBO agenda, doordat de gemeentelijke cofinanciering van het project MBO trainees niet nodig bleek (€ 0,2 miljoen).
- Lagere lasten voor VSV, door een onderbesteding die betrekking heeft op 2021. Omdat dit om een meerjarige rijkssubsidie gaat, wordt dit bedrag in de begroting van 2023 opnieuw beschikbaar gesteld en waar van toepassing verrekend met de subsidies VSV (€ 0,2 miljoen).
- Hogere lasten voor het verzorgen van de onderwijshuisvesting van ontheemde vluchtelingen. De activiteiten worden gedekt door rijksinkomsten (€ 1,4 miljoen). Zie ook toelichting bij de baten.
- Hogere lasten voor, met name de facilitaire voorzieningen ten behoeve van de schooltuinen (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen van in totaal € 0,5 miljoen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen reserves
In dit programmaonderdeel zijn geen reserves begroot en gerealiseerd in 2022.

Toevoegingen reserves
In dit programmaonderdeel zijn geen reserves begroot en gerealiseerd in 2022.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. Onderwijshuisvesting	**88,2**	**63,3**
2. VloA, Lerarenagenda en MBO-agenda	**44,5**	**46,2**
3. Voorschoolse educatie	**20,4**	**21,3**

1. Onderwijshuisvesting
We stellen aan de schoolbesturen middelen beschikbaar voor de uitvoering van onderwijshuisvestingprogramma's. We investeren daarbij in huisvesting van nieuwe scholen, uitbreiding, vervangende huisvesting en tijdelijke huisvesting. Daarnaast ontvangen schoolbesturen ook middelen voor onder andere huurvergoedingen, spoedaanvragen (onder andere asbestsaneringen) en het programma schoolpleinen. Het aangevraagde bedrag aan investeringen nemen we in het aanvraagjaar in de begroting op. Het uitgeven hiervan vindt in meerdere, latere jaren plaats. De geplande (investering)uitgaven in 2022 gecorrigeerd voor dit effect, bedroegen € 88,2 miljoen. De werkelijke subsidie uitgaven in 2022 waren € 63,3 miljoen door middel van onderwijshuisvestingssubsidies. Het verschil tussen de werkelijke en begrote subsidie uitgaven komt onder andere doordat de gemeente een aantal bouwprojecten zelf heeft uitgevoerd. Bij deze projecten hebben de schoolbesturen het bouwheerschap teruggegeven aan de gemeente en vinden de uitgaven niet door middel van een subsidie plaats maar direct door de gemeente zelf.

2. VloA, Lerarenagenda en MBO-agenda
We verlenen subsidies aan schoolbesturen voor de onder hun gezag vallende scholen op grond van de Verordening op het lokaal onderwijs Amsterdam (VloA) of de subsidieregeling MBO-agenda. De VloA heeft als doel kansengelijkheid en de kwaliteit van het onderwijs in Amsterdam te verbeteren. Via de VloA verlenen we bijvoorbeeld subsidies voor bewegingsonderwijs, cultuureducatie en subsidies van de Lerarenagenda.

De subsidieregeling MBO-agenda richt zich op het realiseren van twee ambities: een optimale schoolloopbaan voor MBO-studenten en het toekomstbestendig maken van het middelbaar beroepsonderwijs.
In totaal is er in 2022 voor € 52,8 miljoen aan onderwijs subsidies verleend.

Voorschoolse educatie
De Subsidieregeling voorschoolse educatie helpt om optimale ontwikkelkansen voor kinderen tussen 2 en 4 jaar te bieden. Dit door een kwalitatief hoogwaardig aanbod van voorschoolse educatie te bieden zoals omschreven in het beleidsplan 'Eén voorziening voor alle Amsterdamse peuters'.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Onderwijshuisvesting. Het zeer intensieve gebruik van de stad geeft een enorme bouwvraag en een oververhitte bouwmarkt. Dit heeft gevolgen voor de bouw van de schoolgebouwen. Geschikte of betaalbare locaties zijn schaars geworden. Als een locatie beschikbaar is, dan kan het gebeuren dat we de planning van de scholenbouw moeten aanpassen vanwege wijzigingen in de planning van de gebiedsontwikkeling of woningbouwplannen. Onvoldoende middelen om de maatschappelijke voorzieningen, waaronder onderwijs, te laten meelopen met de groei van de stad, verhogen risico dat geen complete stad gebouwd wordt. Prijzen van bouwmaterialen zijn gestegen waardoor aanbestedingen kunnen mislukken/vertragen. Bij een gelijkblijvend investeringsplafond heeft dit tot gevolg dat er minder scholen gebouwd of gerenoveerd kunnen worden.	Het onderzoek 'Spanning op de bouwmarkt & Gemeentelijke bouwopgave maatschappelijke voorzieningen' geeft adviezen en werkt de oplossing uit hoe hiermee verder om te gaan. In de gebiedsontwikkeling is het zaak om niet alleen voldoende ruimte te reserveren voor maatschappelijke voorzieningen, maar ook locaties die geschikt zijn voor de ontwikkeling ervan, bijvoorbeeld losstaande gebouwen. Daarbij leggen we ook nadruk op de noodzaak van onderwijsvoorzieningen. Voor een goede inpassing van Maatschappelijke Voorzieningen, zijn bij planningswijzigingen in de gebiedsontwikkeling flexibiliteit van investeringsritme en personeel noodzakelijk. Verder zijn in 2022 de normvergoedingen in de Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam met 34% verhoogt om aan te sluiten bij de marktontwikkelingen.
2. Voorschoolse educatie. Landelijke wet- en regelgeving kan wijzigen, waardoor de kosten van de gemeentelijke vergoeding stijgen. In het huidige regeerakkoord is een stelselwijziging kinderopvang per 2025 opgenomen. Deze heeft verregaande gevolgen, ook voor de gemeentelijke bijdragen. In 2023 geeft het kabinet naar verwachting duidelijkheid over de uitwerking van de plannen.	We voeren onder andere met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de kinderopvangsector een lobby om voorschoolse educatie als basisvoorziening aan te bieden met daarbij een stabiele financiering.

Actuele risico's	Maatregelen
3. Leerlingenvervoer. De kosten voor leerlingenvervoer zijn in 2022 gestegen tot € 8,6 miljoen, conform de verwachting in de risicoparagraaf van de begroting 2022. In de begroting is hierop geanticipeerd met een verhoging van het budget, dat gedekt is uit meevallers binnen Onderwijs. Voor de jaren 2023 en verder verwachten we in eerste instantie een oplopend tekort, mede door de prijsstijging in 2023 van 13,7% (NEA index). Zonder gewijzigd beleid loopt het tekort op naar € 6 miljoen in 2027. Daarnaast bestaat er een kwalitatief risico als gevolg van een tekort aan chauffeurs in combinatie met een sterke groei van het aantal leerlingen in het aangepast vervoer (AV).	In 2023 wordt een nieuwe verordening aan de raad voorgelegd met daarin een aangescherpt beleid waardoor de kostenstijging minder zal worden en het AV van goede kwaliteit blijft voor de kinderen die het echt nodig hebben. Ook mét aangescherpt beleid zal de huidige begroting onvoldoende zijn voor de prognose van de kosten. We verwachten dat verschil in de meerjarenbegroting binnen het programma Onderwijs te kunnen oplossen.
4. Lerarentekort. Door krapte op de arbeidsmarkt, een dure woningmarkt en afhankelijkheid van landelijk beleid is het moeilijk om leraren en school-directeuren in Amsterdam te vinden en te houden. Daarbij is het tekort bij scholen met veel kinderen met een risico op onderwijsachterstand gemiddeld groter dan bij scholen met nauwelijks kinderen met een risico daarop. Bij de kinderopvang, waaronder de voorschoolse educatie, kan de krapte op de arbeidsmarkt leiden tot minder plekken voor kinderen en tot langere wachtlijsten.	We investeren samen met scholen en opleiders, verenigd in de Taskforce Lerarentekort, fors in het bestrijden van het lerarentekort. We overleggen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om landelijke maatregelen te intensiveren en te versnellen. We verkennen met het onderwijs de mogelijkheden om met de incidentele NPO middelen bestaande interventies van de Taskforce te intensiveren.
5. Volwasseneneducatie. Er is momenteel een (landelijk) tekort aan taaldocenten. Hierdoor kunnen we de wachtlijsten voor fysieke lessen, die in de coronacrisis zijn ontstaan, minder snel wegwerken. De vraag naar cursussen is op dit moment groter dan het beschikbare aanbod.	In verband met het tekort aan docenten, staan we gecontracteerde taalscholen toe om taaldocenten in opleiding voor de klas te zetten. Daarnaast geven we voorrang aan doelgroepen die het gemeentelijk taalaanbod het hardst nodig hebben.

Vervallen risico's	Maatregelen
1. Nationaal programma onderwijs (NPO) Door het NPO komen in 2021, 2022 en 2023 incidenteel extra middelen naar de scholen en de gemeente. Deze middelen worden ingezet om de achterstanden, ontstaan door corona, te kunnen verkleinen. Aangezien zowel de scholen als de gemeente middelen ontvangen ontstaat de mogelijkheid dat de planvorming achterloopt op de besteding. Het is momenteel nog onbekend hoeveel middelen er in 2021-2023 naar de gemeente komen.	De bestedingsperiode is door de minister van OCW verruimd tot en met schooljaar 2023/24.

Beleidskaders

- Beleidsbrief onderwijsvisie 2019-2025
- Eerste voortgangsbrief Kansengelijkheid (2020).
- Raadsbrief inzet Nationaal Programma Onderwijs (oktober 2021)
- Eén voorziening voor alle Amsterdamse peuters - beleidsplan peutervoorzieningen 2018-2020
- Verordening Lokaal Onderwijsbeleid Amsterdam 2019
- Liever voor de klas, Amsterdamse Lerarenagenda 2019-2023
- Tweede voortgangsrapportage Lerarenagenda (juni 2021)
- Noodplan Lerarentekort Amsterdam 2020-2024
- Beleidskader PIEK-aanpak 2019-2023
- Beleidsbrief Kansenaanpak Voortgezet Onderwijs 2019-2023
- Aanpassing beleidsbrief Kansenaanpak PO (2019)
- Werkagenda Passend Onderwijs en de relatie met jeugdhulp 2019-2022
- Jaarplan 2020 Passend Onderwijs en de relatie met jeugdhulp (2020)
- Beleidsbrief Amsterdammerschap in het onderwijs 2019-2023
- Tweede voorgangsbrief Amsterdammerschap in het onderwijs (december 2021).
- Raadsbrief Ontwikkelingen en inzet Amsterdamse schoolveiligheid (2020)
- Tweede voortgangsrapportage inzet Amsterdamse schoolveiligheid (november 2022)
- De Amsterdamse MBO-Agenda 2019-2023 inclusief uitvoeringsagenda Inzetten op jongeren in een kwetsbare onderwijspositie 2019-2023.
- Vierjarig regionaal plan voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare positie RMC-regio 21 (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt) 2021-2024
- Verordening Leerlingenvervoer (2017) en de uitgangspunten zoals verwoord in het beleidsdocument Leerlingenvervoer (januari 2018)
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2022
- Overkoepelende Huisvestingsplannen voor onderwijshuisvesting.
- Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam (2020)
- Beleidskader Taaloffensief 2019-2022 (2018).

3.6 Sport



Samenvatting 3.6.1 Sport

Sportparticipatie

Na een jarenlange toename van het aantal sportende Amsterdammers was door corona in 2021 de sportdeelname teruggevallen naar het niveau van 2016, maar in 2022 is die trend gekeerd. Dat geldt voor de sportparticipatie van alle groepen, maar vooral voor de groep Amsterdammers die in armoede leeft waar de terugval in sportparticipatie het grootst was. Na een voorzichtige start in 2022 is er met 32 procent weer een stijgende lijn te zien in het percentage kinderen/jongeren dat participeert met behulp van de armoede voorziening SV Jeugd. Dit is hoger dan het niveau van 31 procent van voor de coronacrisis.

Stijgende energieprijzen

De stijgende energieprijzen hebben veel onrust veroorzaakt bij zowel sportclubs als sportexploitanten. Ook de gemeente heeft ingrijpende beslissingen moeten nemen, zoals het verlagen van de temperatuur van de zwembaden en de buitenbaden in de winter niet openstellen om de oplopende kosten enigszins behapbaar te houden. Om de sport toegankelijk te houden voor Amsterdammers hebben we een noodsteunregeling voor energiekosten opgezet. Sportaanbieders die onvoldoende vrij eigen vermogen hebben om de hoge energiekosten te betalen kunnen hier aanspraak op maken.

Sportclubs hebben het zwaar

Sportclubs zien zich voor de uitdaging gesteld om aan de ene kant (financieel) overeind te blijven en aan de andere kant de contributies voor Amsterdammers betaalbaar te houden. Om sportaanbieders te ondersteunen hebben we in 2022 de subsidieregeling Sterke Sportclubs uitgevoerd en dit heeft als doel sportclubs die dit financieel zelf niet kunnen bekostigen in staat te stellen zichzelf duurzaam te versterken op de thema's: op orde brengen van de 'basis', vergroten van de bestuurskracht en versterken van het technisch kader.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	28,7	16,9	27,8	28,6	0,7
Lasten	81,2	74,9	88,5	87,8	-0,8
Totaal Programma 6 Sport	**-52,5**	**-58,0**	**-60,7**	**-59,2**	**1,5**

Dit programma heeft een positief resultaat van € 1,5 miljoen ten opzichte van de begroting. Omdat dit programma uit één programmaonderdeel bestaat wordt de tabel hier niet verder toegelicht. Kijk voor een financiële toelichting onder programmaonderdeel 6.1.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	23,1	21,2	23,3	25,9	2,6

3.6.1 Sport

Sport vervult een belangrijke maatschappelijke waarde voor alle inwoners, organisaties en bezoekers van Amsterdam. Door samen met partners te investeren in de kwaliteit van sportaanbieders, stimulerend aanbod, sportvoorzieningen en aansprekende sportevenementen wordt een grote diversiteit aan inwoners bediend.

Belangrijke ontwikkelingen

Sportdeelname

Een belangrijke manier om kinderen en jongeren te enthousiasmeren voor sport en bewegen zijn de schoolprogramma's. In 2022 zijn er, ondanks de druk op de schoolsport, op scholen voor primair onderwijs 12.200 kinderen bereikt en in het voortgezet onderwijs zijn 2.400 deelnemers bereikt. In de scholenaanpak en de sportstimulering in wijken zijn middelen vooral daar ingezet waar ze hard nodig zijn. Een voorbeeld hiervan zijn extra stimuleringsactiviteiten in Zuidoost. Voor de volwassenen was de openstelling van een aantal buitenbaden in de winter 2021/2022, met name voor het De Mirandabad, een groot succes. Er kwamen bijna 70.000 extra bezoekers zwemmen in die winterperiode. Vanwege de ongekend hard gestegen gasprijzen en de ambities op het gebied van duurzaamheid was het niet verantwoord om in de winter 2022/2023 op dezelfde wijze dit succes voort te zetten. Gelet op de grote vraag naar het aanbod en de positieve effecten op de gezondheid is een ontwikkeling op verduurzaming van het buitenbad in gang gezet om onder andere toekomstige openstelling in koudere maanden mogelijk te maken.

Beweegparticipatie.

De helft van de Amsterdammers voldoet niet aan de beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad. We zien ook onder kinderen en jongeren veel beweegarmoede. In 2022 zijn we daarom gestart met een Amsterdamse beweegcoalitie, gericht op meer dagelijkse lichaamsbeweging op scholen. In 2022 zijn wij gestart met het programma fietscultuur. Hiermee zetten wij in op meer fietsbezit en -gebruik onder kinderen en jongeren.

Urban sport

Tijdens de coronaperiode bleken urban sports, zoals straatvoetbal,-basketbal, skate-boarden of Calisthenics een goede compensatie voor het wegvallen van georganiseerde sport. De trend van toename van het aantal urban sporters heeft zich ook na corona doorgezet. In de metingen van de Sportdeelname Index over 2022 blijkt dat 22 procent van de sportende jongeren in Amsterdam een vorm van Urban sport beoefent. In de deelname cijfers zijn geen significante verschillen tussen de stadsdelen zichtbaar.

Topsport en Evenementen

Topsport Amsterdam is als publiek private organisatie ook in 2022 onze 'front-office' geweest voor alle topsport gerelateerde zaken in de metropool Amsterdam. Zo heeft Topsport Amsterdam verenigingen ondersteund, 275 talenten en topsporters verbonden aan Topsport Amsterdam | TeamNL Centrum en daarmee een duale carrière in topsport en onderwijs aangeboden. Topsport Amsterdam heeft zo excellente prestaties door topsporters mogelijk gemaakt.
Ook hebben de Amsterdammers weer kunnen genieten van mooie topsportevenementen in onze stad, en zijn voor de komende jaren weer nieuwe evenementen binnengehaald of stappen daartoe gezet. We kijken met gepaste trots terug op evenementen zoals het EK Futsal, Next Gen (games series en talks), de Urban Sports Week Amsterdam, de Amsterdam City Swim en de Marathon in de stad. We hebben dit sportjaar afgesloten tijdens het Amsterdamse Sportgala met de huldiging van 140 Amsterdamse topsporters en 5 coaches voor hun indrukwekkende (sport)prestaties.

Ontwikkeling duurzame sportvoorzieningen

In dit jaar is de sporthal Bajeskwartier opgeleverd en is de omzetting van gras naar kunstgras op sportpark Tuindorp Oostzaan gerealiseerd. De sportparken Spieringhorn, Buiksloterbanne, Middenmeer en Multatuli zitten in een afrondende fase voor het toevoegen van sportruimte en het vergroten van het gebruik.
Ook dit jaar is er weer geïnvesteerd in verduurzaming van ons sportareaal waardoor we ook energie besparen. Er zijn bijna 1.000 zonnepanelen op de Calandhal geplaatst, 21 velden voorzien van LED-veldverlichting, de buitenzwembaden zijn eind 2022 gesloten en de temperatuurhoogtes van de gemeentelijke zwembaden 1 graad naar beneden bijgesteld. Voor de verduurzaming van kunstgrasvelden loopt een aantal

pilots waarin onder andere oude kunstgrasvelden een tweede leven gegeven wordt en deze zijn neergelegd op IJburg. Daarnaast is voor het eerst in Nederland een volledig sanddressed veld neergelegd.
Tot slot is de ecologische uitwerking in gang gezet met als doel de biodiversiteit op onze sportparken te versterken. Dat zorgt ook voor: minder hittestress, betere waterberging en een fijnere omgeving voor sporters en bezoekers.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 6.1.1

Een rijk en divers sport en beweegaanbod voor alle Amsterdammers.

Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2021 op 9 juli 2021 heeft de gemeenteraad deze indicator geschrapt. Wel is voor een aantal activiteiten gericht op het stimuleren van sporten en bewegen een indicator opgenomen.

Activiteit 6.1.1.1

We stimuleren sport en bewegen van jeugdige Amsterdammers.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 12 jaar) dat structureel wekelijks sport	79%	68%	leeg	75%
2	Percentage jeugdigen (13 t/m 18 jaar) dat structureel wekelijks sport	77%	63%	77%	73%
3	Percentage jeugdigen (5 t/m 18 jaar) dat sport via school of naschoolse sport/ naschoolse opvang (exclusief gymles)	18% (2018)	7%	21%	11%

Activiteit 6.1.1.1

1. Een stijging ten opzichte van het jaarverslag van 2021 met 7 procent. Het herstel van corona ging aanvankelijk langzaam maar vooral in het tweede deel van 2022 is een goede inhaalslag op gang gekomen. De cijfers geven een trendlijn van metingen van de laatste 2 jaar. Daarin is de dip door corona meegerekend. Het percentage van voor corona is echter nog niet behaald.
2. Een stijging ten opzichte van het jaarverslag van 2021 met 10 procent. Het herstel van corona ging aanvankelijk langzaam maar vooral in het tweede deel van 2022 is een goede inhaalslag op gang gekomen. De cijfers geven een trendlijn van metingen van de laatste 2 jaar. Daarin is de dip door corona meegerekend. Het percentage van voor corona is echter nog niet behaald.
3. Scholen zijn na corona voorzichtig in wat ze wel/niet aanbieden. Schoolsport staat daardoor onder druk. Het lerarentekort heeft ook zijn weerslag op de vakdocent bewegingsonderwijs, het belangrijkste aanspreekpunt binnen de school voor de organisatie van schoolsport. Zij worden steeds vaker als vervangend groepsdocent ingezet, waardoor LO lessen uitvallen en ook naschoolse sport minder mogelijk is. Ook is er door de nasleep van de coronacrisis weinig kader vanuit de verengingen om de Amsterdamse sportstimulering te ondersteunen en het is moeilijk om gekwalificeerde trainers te werven. Tot slot, bij uitvoerende organisaties worden als gevolg van inflatie een substantiële verhoging van het uurtarieven doorgevoerd waardoor er voor hetzelfde budget minder ingezet kan worden.

Activiteit 6.1.1.2

We ondersteunen en versterken sportaanbieders.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 18 jaar) dat lid is van een sportvereniging	52%	43%	42%	52%

Activiteit 6.1.1.2

Het aantal jeugdleden is na de dip door de coronacrisis weer aan het stijgen. De nog begrote 42 procent wordt met een resultaat van 52 procent ruim behaald.

Activiteit 6.1.1.3

We stimuleren sport en bewegen van Amsterdammers met een achterstand of beperking.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage Niet sporters (BBVverplicht)	54,5% (2014), 21% (2017)	27%	24%	24%
2	Percentage volwassenen dat structureel wekelijks sport	60%	67%	67%	67%
3	Percentage voorzieningen/faciliteiten (toegankelijk) voor gehandicaptensport	n.v.t.	98%	100%	98%

Activiteit 6.1.1.3

1. Een afname van het aantal niet sporters ten opzichte van 2021.
2. Geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.
3. Er zijn 144 sportvoorzieningen/faciliteiten. De mogelijkheid tot aangepast sporten en de toegankelijkheid voor mensen met een beperking is niet volledig aanwezig in een aantal zwembaden. De afwijking van de waarde ten opzichte van de begroting 2021 is te verklaren door aanscherping van de eisen met betrekking tot toegankelijkheid en toegesneden aanbod voor mensen met een beperking. Waar zwembaden niet geheel voldoen aan deze eisen zijn er andere zwembaden met een zorgprofiel in de directe omgeving.

Activiteit 6.1.1.4

We verwerven, ondersteunen en organiseren (top)sportevenementen

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Jaarlijks een kwalitatieve sport-evenementenkalender met minimaal aantal (top)sportevenementen waarop vanuit begroting sport extra inzet op is gepleegd	-	19	20	17
2	Minstens één aansprekend topsport-evenement per jaar in de categorie WK, EK, of Worldcup, bij voorkeur in een Olympische sport	1	1	1	2

Activiteit 6.1.1.4

1. Van de aanvankelijk 21 beoogde aanvragen zijn er in 2022 uiteindelijk 17 evenementen door de gemeente financieel ondersteund. Eén evenement is vanwege de pandemie niet doorgegaan (Jumping Amsterdam), één evenement is geannuleerd (Breaking) en twee aanvragen zijn afgewezen omdat ze niet voldeden aan de subsidieregeling.
2. Corona heeft in de eerste maanden van 2022 nog invloed gehad op de uitvoering van de evenementen; Jumping (januari) is geannuleerd en het EK Futsal, dat in januari-februari 2022 plaatsvond, is met beperkende maatregelen doorgegaan (de eerste wedstrijden zonder publiek, latere wedstrijden met beperkt publiek en de side events zijn aangepast). Het tweede topsportevenement in de categorie WK, EK, of Worldcup betrof het WK Hockey Dames in juli 2022.

Doel 6.1.2

Amsterdam heeft een passend aanbod aan sportvoorzieningen.

Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2021 heeft de gemeenteraad op 9 juli 2021 besloten deze indicator te schrappen. Wel is voor twee activiteiten op het gebied van aanbod voorzieningen een indicator opgenomen.

Activiteit 6.1.2.1

We exploiteren en beheren duurzame sportaccommodaties.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Verlaging energieverbruik (in m³/Kwh) en vermindering uitstoot CO2 van het eigen Vastgoed (BBVverplicht)				Elektra: +11% Kwh, Gas: -21% m³, Stadswarmte +3% GJ, Co2 -21% ton
2	Percentage investeringsaanvragen waarbij de Sportnorm wordt toegepast	100%	100%	100%	100%
3	Percentage voorzieningen dat voldoet aan de vastgoednorm "Heel en toegankelijk"	100%	100%	100%	100%

Activiteit 6.1.2.1

1. Eerdere metingen op energieverbruik waren nog niet mogelijk vanwege de complexiteit en daaruit voortkomend ontbrekende data. Om die reden ontbrak het ook aan streefwaarden in de begroting 2022 en eerdere begrotingen. Met ingang van dit jaar zijn waarden te leveren en is een verschil in verbruik ten opzichte van 2021 te zien.
   De verlaging van het gasverbruik met 21 procent is positief en past bij de koers om in 2030 de gemeentelijke voorzieningen aardgasvrij van energie te voorzien. Daarmee is ook de verhoging van elektriciteit te verklaren: er zijn panden overgegaan op een warmtepomp (dus elektriciteit i.p.v. gas). Ook is te zien dat de CO2-uitstoot met 21 procent is verlaagd en er is een kleine toename van het gebruik van stadswarmte.
   NB: 2021 is dus een afwijkend jaar door de coronamaatregelen, en de besparing is niet 1 op 1 toe te schrijven aan het nemen van duurzaamheidsmaatregelen.

Activiteit 6.1.2.2

We bieden structurele faciliteiten voor topsporters.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal programma's Topsport Amsterdam| TeamNL Centrum (vh. CTO programma's)	13	18	18	18

Activiteit 6.1.2.2

1. Topsport Amsterdam faciliteerde in 2022 vanuit onze subsidierelatie samen met NOC*NSF en 7 verschillende sportbonden 18 (Talent)TeamNL programma's binnen 9 verschillende sportdisciplines. De daaraan verbonden 275 toptalenten en topsporters hebben het afgelopen jaar met behulp van de gemeentelijke cofinanciering voor de inzet van goede trainingsaccommodaties en professionele begeleiding fulltime kunnen werken aan hun topsport carrière. De 18 (Talent) TeamNL programma's waren als volgt verdeeld: 10 topsportprogramma's (medaillekansen in honkball, softball, 3x3 basketball, roeien, pararoeien, rolstoel-rugby, boccia, turnen (M) en zwemmen op de Olympische en Paralympische spelen 2024 in Parijs) en 8 opleidingsprogramma's (medaillekansen in honkball, 3x3 basketball (V), roeien, softball, turnen(m) en zwemmen op de Olympische en Paralympische spelen 2028).

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	28,7	16,9	27,8	28,6	0,7
Lasten	81,2	74,9	88,5	87,8	-0,8
Saldo van baten en lasten	**-52,5**	**-58,0**	**-60,7**	**-59,2**	**1,5**

Het programmaonderdeel 6.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 1,5 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,7 miljoen en lagere lasten van € 0,8 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 28,6 miljoen zijn € 0,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door corona compensatie (€ 2,1 miljoen). Die is gebruikt voor schade van de lockdown en controle op corona toegangsbewijzen. Van november 2021 tot en met januari 2022 waren alle sportaccommodaties gesloten door de lockdown. Dit zorgde voor gemiste entreegelden, huurinkomsten en extra lasten. De compensatie voor november en december 2021 is pas in 2022 ontvangen. Dit is een incidentele bate in 2022 (€ 1,2 miljoen). Voor de controle van toegangsbewijzen is (extern) personeel ingezet en zijn apparatuur en materialen aangeschaft.
- Lagere baten uit de Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK) (€ 1,6 miljoen).
- Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Dat zorgt voor een extra last. De gemeenten worden hiervoor gecompenseerd via een SPUK. In 2022 was minder compensatie nodig omdat minder is geïnvesteerd. Dat kwam door gestegen prijzen, schaarse grondstoffen en langdurige aanbestedingen. De lagere baten en lasten zijn resultaatneutraal voor het programma.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 87,8 miljoen zijn € 0,8 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten door de Specifieke Uitkering Sport (SPUK) (€ 1,6 miljoen). Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting bij de baten.
- Lagere lasten van informatievoorziening (IV, € 0,9 miljoen). Er zijn minder IV projecten uitgevoerd door een tekort aan IV personeel. Daarnaast zijn de kosten op een andere wijze doorbelast.
- Lagere lasten door corona (€ 0,7 miljoen). Sportaanbieders vroegen minder coronasteun dan verwacht en er zijn minder evenementen georganiseerd.
- Lagere lasten doordat minder is besteed aan armoede (€ 0,6 miljoen). Jeugdfonds Sport Amsterdam (JFS) heeft niet bestede coronamiddelen uit voorgaande jaren ingezet in 2022. Zij heeft dit besteed aan contributie voor sportdeelname en kosten van diplomazwemmen. Doelgroep zijn kinderen die hier niet de middelen voor hebben. Door de besteding van JSF hebben wij minder uitgegeven dan begroot.
- Lagere lasten door verlaging van de voorziening voor dubieuze debiteuren (€ 0,4 miljoen). Dat komt doordat debiteuren vaker op tijd betalen.
- Hogere lasten door inhuur bij zwembaden, sporthallen en parken (€ 1,8 miljoen). Dit komt doordat er 15-20 procent te weinig budget voor vast personeel is. Daardoor blijven vacatures openstaan. Er is onvoldoende budget voor verplichte toelagen onregelmatige dienst of MRI. Tevens zorgen personeelstekort, ziekteverzuim en coronamaatregelen voor extra inhuur.
- Hogere lasten door gestegen energieprijzen en onroerende zaakbelasting (€ 0,9 miljoen). Door vaste contracten en energiebesparende maatregelen is de schade op energie beperkt in 2022. Buitenbaden zijn gesloten en de temperatuur van zwembadwater is verlaagd. De onroerende zaakbelasting is gestegen door de waardestijging van panden.
- Hogere lasten door onderhoud aan het wagenpark (€ 0,7 miljoen). Het wagenpark is verouderd. Dit zorgt voor extra onderhoud. De komende jaren wordt het wagenpark vervangen.
- Hogere lasten door kapitaallasten (€ 0,7 miljoen). Dit heeft een technische achtergrond en wordt in 2023 hersteld.
- Hogere lasten doordat sportaanbieders meer hebben aangevraagd voor de 1/3 regeling (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	3,6	0,7	4,0	4,6	0,6
Toevoegingen reserves	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**3,1**	**0,7**	**4,0**	**4,6**	**0,6**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de financieringsreserve is € 0,6 miljoen hoger dan begroot. Dat komt door een vrijval van gereserveerde middelen voor afschrijving op investeringen. Door niet gerealiseerde investeringen zijn deze lasten lager.

Toevoegingen reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. Stichting Sport Amsterdam Centrum (SpACe)	1,7 miljoen	1,7 miljoen
2. Jeugdfonds Sport	2,6 miljoen	1,8 miljoen
3. Stichting Topsport Amsterdam	0,9 miljoen	0,9 miljoen

Toelichting

1. De subsidie aan stichting Sport Amsterdam Centrum (SpaCe) in 2022 is gelijk aan de begroting. Stichting SpACe exploiteert voor de gemeente drie accommodaties in stadsdeel Centrum. De besteding is van de onrendabele top op de exploitatie, de huur, het groot onderhoud en het uitvoeren van het maatschappelijk programma.
2. De subsidie aan stichting Jeugdfonds Sport Amsterdam (JFS) is € 0,8 miljoen minder besteed dan begroot in 2022. De gemeente heeft stichting JFS toestemming gegeven € 0,8 miljoen die in de voorgaande jaren niet was ingezet in verband met corona in te zetten voor 2022. Daardoor hebben we in 2022 minder uitgegeven dan begroot.
   Stichting JFS is partner van de gemeente in de uitvoering van Sport Vergoeding Jeugd (SV jeugd, een samenwerking tussen Sport, Stadspas (WPI) en het Jeugdfonds Sport). Uit deze SV Jeugd krijgen kinderen t/m 17 jaar die opgroeien in een huishouden met een besteedbaar inkomen van 120 procent van het bestaansminimum of minder, een vergoeding voor sportcontributie tot maximaal €300 per jaar. Naast deze subsidie wordt via SV Jeugd een subsidie ingezet voor het vergoeden van zwemlessen voor kinderen die geen zwemdiploma hebben en leven op 120 procent van het bestaansminimum of minder.
3. De subsidie aan stichting Topsport Amsterdam is 2022 is gelijk aan de begroting. Stichting Topsport Amsterdam is verantwoordelijk voor de uitvoering van het gemeentelijke Topsportbeleid en functioneert als ‘front office’ voor alle topsport gerelateerde zaken in metropool Amsterdam. Zij biedt talentvolle sporters onder andere een duale carrière, ondersteunt tien topsportverenigingen actief (niet financieel maar met diensten) en werft en faciliteert topsport-evenementen. Zij heeft businessproposities ontwikkeld en verkocht aan bedrijven, waardoor ook het bedrijfsleven investeert in het verbeteren van ons Amsterdamse topsportklimaat.

Risico’s en maatregelen

Actuele risico’s	Maatregelen
1. Door oplopende prijzen van energie, grondstoffen en materialen is er minder ruimte voor investeringen en nemen de kosten voor het beheer en onderhoud van sportvoorzieningen toe.	Verhogen tarieven en bezettingsgraad van sportvoorzieningen. En prioriteren in investeringen.
2. Vanaf 2024 is er mogelijk minder financiële ruimte voor investeringen en/of beheer en onderhoud accommodaties. Dat komt omdat de de regeling Specifieke Uitkering Sport (SPUK) dan af loopt. Via deze specifieke uitkering compenseert het Rijk de gemeente voor de btw die per 1 januari 2019 niet meer aftrekbaar is op: ▪ investeringen in sportaccommodaties (bouw en onderhoud) en ▪ de exploitatie van sportaccommodaties (waaronder het beheer)	Landelijke lobby door de gemeenten om deze regeling na 31 december 2023 voort te zetten.
3. Er is onvoldoende investeringsruimte om de maatschappelijke sportvoorzieningen te laten meelopen met de groei van de stad. Daardoor wordt geen complete stad gebouwd.	De sportnorm wordt toegepast, zodat ingezet wordt op het bouwen van een complete stad met voldoende sportvoorzieningen. Bij de groeiopgave van de stad dient het op orde houden van sportvoorzieningen in de bestaande stad evenwichtig betrokken te worden
4. Er is minder ruimte om te investeren door kostbare duurzaamheidsmaatregelen.	Inzicht in kosten duurzaamheidsmaatregelen en prioriteren investeringen.
5. Het aansluiten van extra vermogen op de sportparken is beperkt of niet mogelijk. Dat komt door overbelasting van het elektriciteitsnet.	Wij sluiten ons aan bij een stedelijke werkgroep.
6. Investeringen op lange termijn kunnen niet worden gepland. Dat komt omdat het investeringsplafond niet verder gaat dan 3 a 4 jaar.	Aanpassen gemeentelijk investeringsbeleid.

Beleidskaders

- Sportvisie 2025 ’de sportieve stad’ (2016)
- Ruimte voor de stad/Koers 2025 (2015)
- Agenda Topsport en Evenementen (2018), deeluitwerking van de Sportvisie 2025.
- De Bewegende Stad (R&D, 2017)
- Agenda zwembaden Amsterdam (2018).
- Nationaal Sportakkoord (2018). Geeft kaders voor inzet buurtsportcoaches, veilig sportklimaat en gezond gedrag.
- Nationaal Sportakkoord, deelakkoord 6 ‘Topsport die inspireert’ (oktober 2019)
- Agenda Sporten en Bewegen in Amsterdam (najaar 2019). Uitwerking voor o.m. het Nationaal Sportakkoord.
- Strategisch Huisvestingsplan Sport (januari 2019), investeringsopgave sportaccommodaties tot 2023
- Uitvoeringsplan Inclusief Talentenfonds, (juni 2020)
- Kunstgrasnota (januari 2020)
- Amsterdam Vitaal en Gezond, 2020 -2024
- Naar een stad zonder aardgas (vastgesteld november 2016)
- Naar een duurzame organisatie 2020-2030 (2019)
- Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 (maart 2020)
- Amsterdam Circulair 2020-2050 (maart 2020)
- Strategie Klimaatadaptatie Amsterdam (februari 2020)
- Amsterdams Sportakkoord (september 2020)
- Programma Positieve Sportcultuur (najaar 2020)
- Beleidsplan Vrouwen en Sport (april 2021)
- Agenda Urban Sports 2021-2025 (juni 2021)
- De Landelijke topsport evenementenstrategie (2020)
- Strategisch Plan Sporten en Spelen in de openbare ruimte (juni 2021)

3.7 Werk, inkomen en participatie



3.7.1 Inkomensregelingen

➔ Het aantal Amsterdammers dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering is gedaald. De omvang van het bijstandsbestand in Amsterdam is in 2022 gedaald van 37.619 naar 35.503. In Amsterdam is de daling relatief groter dan in de rest van het land.

➔ Als gevolg van de nasleep van de coronacrisis en het aflopen van de landelijke Tozo-regeling (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers) was in het eerste kwartaal het beroep door zelfstandig ondernemers op het Besluit Bijstand-verlening Zelfstandigen (Bbz) nog relatief hoog.

➔ In reactie op de oorlog in Oekraïne en de toestroom van Oekraïense ontheemden is voor bijna 6.000 mensen financiële ondersteuning geregeld in de vorm van leefgeld.

3.7.2 Werk, participatie en inburgering

➔ De krapte op de arbeidsmarkt nam in 2022 verder toe. De krapte bood alle werkzoekenden in Amsterdam extra kansen op een betaalde baan.

➔ Om deze kansen te verzilveren hebben we de samenwerking met het Regionaal Werkcentrum (RWC) versterkt. Het RWC ondersteunt werkgevers en werkzoekenden om invulling te geven aan vacatures. We hebben samen met brancheorganisaties en onderwijsinstellingen loopbaanpaden ontwikkeld in sectoren waar de personeels-tekorten groot zijn, zoals de zorg en de bouw.

➔ Om ook bijstandsgerechtigden met een minder kansrijke arbeidsmarktpositie perspectief op werk te bieden, is de aanpak Iedereen Kans Op Werk ontwikkeld. Daarmee investeren we in bijstandsgerechtigden onder andere door middel van om- en bijscholing, een ruimere inzet van loonkostensubsidie en jobcoaching.

➔ In 2022 is de nieuwe Wet Inburgering ingegaan. Door problemen met toepassing van de overgangswet kwam de instroom van inburgeringsplichtigen vanaf april op gang.

3.7.3 Armoede en schuldhulp

➔ Door fors gestegen energiekosten en inflatie kwam het besteedbaar inkomen van grote groepen Amsterdammers in 2022 steeds meer onder druk te staan. Het aantal meldingen door schuldeisers van betalingsachterstanden bij Amsterdammers steeg in 2022 met bijna 40 procent ten opzichte van 2021. Als tegemoetkoming voor de gestegen energielasten ontvingen 88.000 minimahuishoudens een energietoeslag van € 1.800.

➔ Eind 2022 hebben we een aantal gerichte (eenmalige of tijdelijke) extra inkomens-ondersteunende maatregelen genomen om Amsterdammers in hun bestaanszekerheid te ondersteunen. Zo kregen Stadspashouders eenmalig extra Kindtegoed. Ook kregen maatschappelijke organisaties in de stad die minima(kinderen) ondersteunen incidenteel extra subsidie.

➔ Het Rode Kruis en Human Aid Now ondersteunden, met hulp van particuliere fondsen en initiatieven in de wijken, wekelijks 6.500 mensen met voedselsteun. Ongeveer 75 procent van deze groep die een beroep doet op voedselsteun is ongedocumenteerd. De gemeente droeg voor ongeveer 50 procent bij aan de kosten.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	887,1	666,0	705,7	701,5	-4,2
Lasten	1.287,5	1.063,1	1.242,5	1.270,7	28,3
Totaal Programma 7 Werk, inkomen en participatie	**-400,4**	**-397,1**	**-536,7**	**-569,2**	**-32,5**

Het programma Werk, inkomen en participatie heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 32,5 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 4,2 miljoen en hogere lasten van € 28,3 miljoen.

Baten

De totale baten van € 701,5 miljoen zijn € 4,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere baten door problemen met toepassing van overgangswet van het nieuwe inburgering-stelsel op 1 januari 2022. Hierdoor kwam de instroom van inburgerings-plichtigen pas vanaf april op gang. De baten worden gerealiseerd in 2023 (€5,8 miljoen).
- Lagere baten door onder andere het besluit van het ministerie om de vergoeding per gerealiseerd bed aan ontheemden uit Oekraïne naar beneden bij te stellen. Deze lagere baten zijn saldoneutraal voor de gemeente doordat ook de lasten lager uitvallen (€ 3,6 miljoen).
- Hogere baten door uitvoering te geven aan de ministeriële regeling ‘Tijdelijke regeling aanvullende crisisdienstverlening COVID-19. Mensen die door de corona crisis geen werk meer hebben, kunnen via de regionale mobiliteitsteams dienstverlening op maat krijgen en geholpen worden aan een baan(€ 3,5 miljoen).
- Lagere baten doordat in de najaarsnota de voorschotten Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) onjuist als baten zijn verwerkt, in de realisatie zijn deze wel correct als lasten opgenomen (€ 1,8 miljoen).
- Hogere baten omdat er op basis van de voorlopige beschikking meer ESF-middelen (Europees Sociaal Fonds) kunnen worden gedeclareerd dan verwacht (€ 1,8 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 1.270,7 miljoen zijn € 28,3 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten energietoeslag door het uitkeren van een deel van de energietoeslag 2023 in 2022 en door het loslaten van de vermogenstoets is het bereik groter. In de december circulaire is € 45,2 miljoen ontvangen in programma A ter dekking van de hogere lasten als gevolg van het uitkeren van een deel van de energietoeslag 2023 in 2022 (€ 48,9 miljoen).
- Lagere lasten door problemen met toepassing van overgangswet na de inwerking-treding van het nieuwe inburgeringsstelsel op 1 januari 2022. Hierdoor kwam de instroom van inburgerings -plichtigen pas vanaf april op gang. De lasten van € 5,8 miljoen worden gerealiseerd in 2023. Daarnaast worden er minder inburgeringsplichtigen begeleidt met name als gevolg van vertraging in de huisvesting (€ 7,2 miljoen).
- Lagere lasten door een sterk dalende uitkeringsbestand tot aan eind 2022. Daarnaast dalen de vorderingen op (ex) uitkeringsgerechtigden, met als gevolg dat de voorziening voor de oninbaarheid daalt (€ 4,1 miljoen).
- Lagere lasten door een daling van de instroom van ontheemden en lagere uitvoeringslasten die samenhangen met de omvang de opvang van Oekraïners. Deze lasten zijn saldo neutraal voor de gemeente doordat ook de baten van het Rijk lager zijn (€ 3,6 miljoen).
- Hogere lasten door uitvoering te geven aan de ministeriële regeling ‘Tijdelijke regeling aanvullende crisisdienstverlening COVID-19. Mensen die door de corona crisis geen werk meer hebben, kunnen via de regionale mobiliteitsteams dienst-verlening op maat krijgen en geholpen worden aan een baan (€ 3,0 miljoen).
- Lagere personele lasten door de krapte op de arbeidsmarkt en het uitstellen van projecten (€ 3,0 miljoen) .
- Lagere lasten doordat er regulier personeel tijdelijk is ingezet op het regionaal werkcentrum (€1,5 miljoen), op de werkbrigade (€ 1,0 miljoen) en minder personeel is ingezet op het programma Meer Kans op Werk (€ 1,0 miljoen). Daarnaast worden overige personeelskosten (€ 0,9 miljoen) verantwoord in programma B Overhead (€ 2,6 miljoen).
- Lagere lasten doordat we meer gelden ontvangen voor de Wsw van het rijk dan Amsterdam nodig heeft. Het rijk houdt rekening met een lagere uitstroom van Wsw medewerkers dan in werkelijk het geval is. Er is besloten om € 1,0 miljoen te reserveren voor achterstanden afhandeling bezwaar en beroep en € 1,0 miljoen voor bestaanszekerheid voor Individuele Inkomenstoeslag in programma 7 (€ 2,2 miljoen).

- Lagere lasten Individuele bijzondere bijstand, met name door de zowel de indexatie van tarieven lager was dan gedacht en toename van de doelgroep voor bewindvoering minder groot was. (€ 1,8 miljoen).
- Lagere lasten omdat de projecten Community Wealth Building en Masterplan Zuidoost een langere doorlooptijd kennen door bewonersinitiatieven en daardoor niet in 2022 zijn afgerond (€ 1,5 miljoen).
- Hogere lasten voor de digitale Systeem Vernieuwing Werk en Inkomen (SVWI). Deze lasten wordt gedekt uit de egalisatiereserve XAAS (€ 2,7 miljoen).

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	158,2	138,5	153,7	163,6	9,8

3.7.1 Inkomensregelingen

Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor alle Amsterdammers die zelf tijdelijk niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

Belangrijke ontwikkelingen

De economie in de stad is na het afschalen van de coronamaatregelen opgeveerd. De economie groeit vanaf 2021 in rap tempo. Het aantal vacatures steeg snel waardoor de krapte op de arbeidsmarkt verder toenam. Mede door de aantrekkende economie en door meer intensieve begeleiding zijn veel bijstandsgerechtigden betaald aan het werk gegaan. Het bijstandsbestand daalde eind dit jaar naar 35.503 Amsterdammers; de ontwikkeling van het bestand is gunstiger dan het landelijk gemiddelde.

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne die in februari 2022 begon zijn veel mensen uit die regio gevlucht. Amsterdam heeft aan circa 6.000 ontheemden opvang en financiële ondersteuning in de vorm van leefgeld geboden. Mede door deze oorlog nam dit jaar de inflatie en koopkrachtcrisis verder toe.

We zagen dat zelfstandig ondernemers ook dit jaar financiële ondersteuning nodig hadden als gevolg van de nasleep van de coronacrisis. Na het beëindigen van de landelijke Tozo-regeling (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers) hebben veel zelfstandigen een beroep gedaan op de Bbz (Besluit bijstandverlening zelfstandigen). In het eerste kwartaal van 2022 zijn ongeveer 6.000 Bbz-uitkeringen verstrekt terwijl het jaargemiddelde meestal rond de 1.200 ligt. Met het oog op de bestaanszekerheid van deze ondernemers hebben we veel capaciteit ingezet om de aanvragen tijdig te behandelen. Daarnaast is vanuit het Programma Veerkracht ondersteuning en begeleiding geboden aan ondernemers bij hun zoektocht naar een ander perspectief (ander bedrijf of vast werk) en bij schulden.

Eind dit jaar hebben we extra maatregelen genomen om Amsterdammers als gevolg van de gestegen inflatie en energiekosten te ondersteunen in hun bestaanszekerheid. Voorbeelden zijn een tijdelijke verhoging van de uitkering voor daklozen en het verhogen van de uitzonderingsleeftijd van de kostendelersnorm naar 27 jaar per 1 oktober 2022, vooruitlopend op de landelijke wetswijziging per 1 januari 2023. Hierdoor zijn huishoudens met inwonende jongeren tot 27 jaar uitgezonderd van de Kostendelersnorm.

Het stedelijk integrale beleidsprogramma Aanpak Daklooosheid is verder uitgerold. Vanuit dit programma kregen economisch daklozen met een bijstandsuitkering intensieve begeleiding naar werk en huisvesting of naar een andere passende vorm van begeleiding. Door de intensieve begeleiding naar werk van economisch daklozen met een bijstandsuitkering vonden dit jaar 233 mensen een betaalde baan. Door de dienstverlening in de wijk te plaatsen werden de buurtteams eerste aanspreekpunt voor de daklozen. Een aantal daklozen heeft een woning gevonden buiten Amsterdam.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 7.1.1

Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor Amsterdammers die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal personen met een bijstands-uitkering per 10.000 inwoners (BBV-verplicht)	794 (2016)	883 (2020)	n.v.t.*	988 (2021)
2	Percentage toekenningen van Bijstand aan huishoudens die <12 maanden eerder een uitkering ontvingen	25,1% (2019)	19,6%	18%	25,2%
3	Ontwikkeling van aantal bijstandsverstrekkingen in Amsterdam loopt in de pas met landelijk (procentpunt)	+ 2,8% (2018)	-2,34% (t/m november)	+0,5%	+0,85% (t/m november)
4	Percentage kinderen in uitkeringsgezinnen (BBVverplicht)	22,51% (2012)	12% (eind 2020)	n.v.t.*	13% (2021)

* Op BBV-verplichte indicator is geen begrotingscijfer van toepassing. Het resultaat eind 2021 is het meest actuele cijfer.

Indicator 2: Percentage toekenningen van Bijstand aan huishoudens die <12 maanden eerder een uitkering ontvingen
Het percentage toekenningen van bijstand aan huishoudens die binnen 12 maanden opnieuw een uitkering ontvingen nam met 5,6 procentpunt toe. Het totaal aantal bijstandsaanvragen is mede door de aantrekkende economie afgenomen. Echter stromen nu mensen uit die langer in de uitkering hebben gezeten en een meer kwetsbare arbeidsmarktpositie hebben; onder deze groep is de terugval groter dan bij mensen die kort in de uitkering zaten en meer recente werkervaring hebben.

Indicator 3: Ontwikkeling van aantal bijstandsverstrekkingen in Amsterdam loopt in de pas met landelijk (procentpunt)
De ontwikkeling van het aantal bijstandsverstrekkingen in Amsterdam verliep gunstiger dan landelijk. In Amsterdam is de bestandsomvang (exclusief Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen, de Bbz) met 6,25 procent gedaald terwijl de landelijke daling uitkomt op 5,4 procent (cijfers t/m november 2022). Reden voor de positieve bestands-ontwikkeling is naast de intensieve ondersteuning van bijstandsgerechtigden vanuit het programma Meer Kans Op Werk, onder andere de naar verhouding sterkere groei van de vraag naar arbeidskrachten in de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdams en de lagere instroom.

Activiteit 7.1.1.1

We toetsen op rechtmatigheid en verstrekken tijdig.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage binnen 3 weken afgehandelde aanvragen uitkeringen (exclusief bijzondere doelgroepen)	90% (2018)	74,4%	80%	82,4%
2	Minimumpercentage uitkeringen en kredieten dat rechtmatig is verstrekt	99,8% (2013)	99,9%	99%	99,8%

Activiteit 7.1.1.2

Ter preventie controleren we waar hoog risico is en we corrigeren actief waar uitkeringen onrechtmatig worden verstrekt, om verdere schulden te voorkomen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage onterechte uitkeringen dat is voorkomen of beëindigd ten opzichte van het klantenbestand	4,7% (2018)	3,1%	2,9%	3,1%
2	Aantal mensen met een uitkeringsschuld als gevolg van teveel verstrekte algemene bijstandsuitkeringen	11.887 (2018)	10.814	10.250	10.266

Activiteit 7.1.1.3

We bieden dienstverlening op maat, waar mogelijk digitaal en we versimpelen de aanvraag van sociale regelingen en bijstand en handelen klachten snel af.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Klanttevredenheid over dienstverlening afhandeling aanvragen bij instroom	6,9 (2018)	7,6 (Q3 2021)	7,8	6,7
2	Percentage klachten afgehandeld binnen de wettelijke termijn	93% (2018)	74,8%	90%	89%
3	Aantal klachten dat per jaar binnenkomt	778 (2018)	978	780	1.346t
4	Percentage aanvragen dat digitaal binnenkomt	58,8% (2018)	63,4%	70%	62,4%

Indicator 1: Klanttevredenheid over dienstverlening afhandeling aanvragen bij instroom
De klanttevredenheid over de afhandeling van bijstandsaanvragen ligt 1,1 procentpunt lager dan begroot. Waar de tevredenheid bij de afhandeling van een toekenning is gestegen, is de waardering van aanvragers bij een afwijzing gedaald. Redenen zijn veelal onbegrip, onvoldoende uitleg door de gemeente of het ontbreken van advies over andere mogelijkheden tot (financiële) hulp.

Indicator 3: Aantal klachten dat per jaar binnenkomt
Het aantal klachten is dit jaar gestegen. De stijging komt met name door de circa 600 klachten over (de afhandeling van) de energietoeslag. Ondanks deze stijging is 89 procent van de klachten binnen 6 weken afgehandeld.

Indicator 4: Percentage aanvragen dat digitaal binnenkomt
In de coronaperiode nam als gevolg van de contactbeperkende maatregelen het aandeel digitale aanvragen toe. Burgers kozen na de pandemie dit jaar vaker voor persoonlijk contact en hulp op het stadsloket met als gevolg meer papieren aanvragen.

Verbonden partijen

Coöperatie Wigo4it
Amsterdam werkt met Den Haag, Rotterdam en Utrecht samen in de coöperatie Wigo4it. Sinds 2020 is de dienstverlening door Wigo4it aan gemeenten teruggebracht tot alleen digitale ondersteuning van de uitvoeringsprocessen van inkomen. Wigo4it onderhoudt ook het systeem voor Inkomensvoorziening, Socrates.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	861,8	646,2	668,5	663,0	-5,5
Lasten	922,5	723,7	744,4	738,4	-6,0
Saldo van baten en lasten	**-60,7**	**-77,5**	**-75,9**	**-75,4**	**0,5**

Het programmaonderdeel 7.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 0,5 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 5,5 miljoen en lagere lasten van € 6,0 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten
De totale baten van € 663,0 miljoen zijn € 5,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:
- Lagere baten door onder andere het besluit van het ministerie om de vergoeding per gerealiseerd bed aan ontheemden uit Oekraïne naar beneden bij te stellen. Deze lagere baten saldoneutraal voor de gemeente doordat ook de lasten lager uitvallen (€ 3,6 miljoen)
- Lagere baten doordat in de najaarsnota de voorschotten Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) onjuist als baten zijn verwerkt, in de realisatie zijn deze wel correct als lasten opgenomen (€ 1,8 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten
De totale lasten van € 738,4 miljoen zijn € 6,0 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:
- Lagere lasten door een sterk dalend uitkeringsbestand tot aan eind 2022. Daarnaast dalen de vorderingen op (ex) uitkeringsgerechtigden, met als gevolg dat de voorziening voor de oninbaarheid daalt (€ 4,1 miljoen).
- Lagere lasten door een daling van de instroom van ontheemden en lagere uitvoeringslasten die samenhangen met de omvang de opvang van Oekraïners. Deze lasten zijn saldoneutraal voor de gemeente doordat ook de de baten van het Rijk lager zijn (€ 3,6 miljoen).
- Lagere personele lasten door de krapte op de arbeidsmarkt en het uitstellen van projecten (€ 3,0 miljoen).
- Hogere lasten voor de digitale Systeem Vernieuwing Werk en Inkomen (SVWI). Deze lasten wordt gedekt uit de egalisatiereserve XAAS (€ 2,7 miljoen).
- Hogere lasten doordat er meer inzet nodig was op Functioneel beheer (€ 0,5 miljoen) en een gedeelte van de projectkosten informatievoorziening (€ 1,0 miljoen) niet kon worden door belast naar programmaonderdeel 7.2 (€ 1,5 miljoen).
- Hogere lasten door extra capaciteit in te zetten op de achterstanden in de afhandeling van bezwaar en beroep door een toegenomen werkvoorraad te behandelen bezwaren (€ 1,1 miljoen).

- Lagere lasten doordat het financieel effect van het aanpassen van de leeftijdsgrens van de kostendelersnorm naar 27 jaar (per 1 oktober 2022) kleiner was dan begroot. Dit is vooruitlopend op de wetswijziging die per 1 januari 2023 in gaat (€ 0,6 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	9,3	16,6	17,1	12,3	-4,8
Toevoegingen reserves	9,5	0,0	0,0	0,1	0,1
Mutatie reserves	**-0,2**	**16,6**	**17,1**	**12,2**	**-4,8**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur in 2022 is € 4,8 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Een lagere onttrekking door een sterk dalende uitkeringsbestand tot aan eind 2022 (€ 2,3 miljoen).
- Een lagere onttrekking op het project Meer Kans Op Werk door niet ingevulde vacatures (€ 1,4 miljoen).
- Een lagere onttrekking op het project Veerkracht door minder benodigde inzet van instrumenten. Het programma biedt duurzame ondersteuning en begeleiding aan ondernemers naar een ander perspectief (ander bedrijf of vast werk) en bij schulden (€ 0,9 miljoen).
- De overige onttrekking(en) zijn afzonderlijk kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve egalisatie Inkomensdeel is € 0,1 miljoen hoger dan begroot. De toevoegingen zijn kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

Subsidies van betekenis

Er zijn geen subsidies van betekenis in dit programmaonderdeel.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. De hoogte van het rijksbudget voor de uitkeringsverstrekking is te laag om daaruit alle uitkeringen in de stad te betalen. Vanwege de toekomstige groei van de aantallen bestaat het risico dat ruimte voor andere prioriteiten in het gedrang komt.	▪ Met extra interventies (zoals een ander startproces, samenwerking binnen het Regionaal Werkcentrum, max WW-pilot, banenplannen) beogen we instroom te voorkomen, uitstroom te bevorderen en de landelijke trend te volgen. ▪ Amsterdam werkt samen met andere gemeenten aan een voldoende omvang en verdeling van het landelijke uitkeringsbudget. ▪ In de meerjarenbegroting wordt voorzien in de jaarlijkse dekking van het tekort ter hoogte van € 8 miljoen in 2022 en verder. Bij tekorten hoger dan € 8 miljoen kunnen we een beroep doen op de Egalisatiereserve Inkomen en Conjunctuur. ▪ In het weerstandsvermogen houden we rekening met het opvangen van meerjarige tekorten voor zover die niet vanuit de egalisatiereserve kunnen worden opgevangen.
2. Amsterdam krijgt onvoldoende rijksmiddelen om een eventueel groter beroep op de Bbz levensonderhoud te financieren.	De gemeenten lobbyen bij het Rijk hoe om te gaan met een stijgend beroep op de Bbz levens-onderhoud bij afloop van de Tozo.
3. We werken met Wigo4it aan het beheer van Socrates en gaan voor innovatie naar de markt. Aanpassingen in Socrates kunnen continuïteit, kwaliteit en beschikbaarheid van het systeem (tijdelijk) verminderen.	Een onverstoorde dienstverlening en continuïteit van het primaire proces van inkomensverstrekking is te allen tijde prioriteit. Socrates wordt eerst 'gerationaliseerd' (teruggebracht tot de kern functionaliteit) voordat (evt met externe partijen) er vernieuwing op aan wordt gebracht.

Vervallen risico's	Maatregelen
Geen	

Opgetreden risico's	Maatregelen
2. Amsterdam krijgt onvoldoende rijksmiddelen om een eventueel groter beroep op de Bbz levensonderhoud te financieren.	In het eerste kwartaal van 2022 zijn er ongeveer 6.000 Bbz uitkeringen verstrekt, terwijl het jaargemiddelde normaliter rond de 1.200 ligt. Ook de kwartalen erna zijn honderden uitkeringen meer verstrekt dan normaal. Dit is de reden waarom bezwaar is gemaakt tegen de vaststelling van de beschikking inzake BUIG.

Beleidskaders

- Participatiewet (2015); dit is de wet die de bijstand regelt voor mensen die weinig of geen andere financiële middelen hebben en de ondersteuning regelt bij arbeids-inschakeling.
- Beleidsregels Participatiewet, Ioaw en Ioaz, hierin wordt op gemeenteniveau uitwerking gegeven aan de spelregels van de Participatiewet.
- Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (Bbz, 2004); dit besluit regelt de financiële ondersteuning van zelfstandige ondernemers.
- Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandig Ondernemers (Tozo); een tijdelijke noodmaatregel van het Rijk als aanvullende uitkering voor levensonderhoud, gebaseerd op de Bbz.

3.7.2 Werk, participatie en inburgering

We verbeteren de bestaanszekerheid van Amsterdammers door ze te begeleiden naar duurzaam, betaald werk of door ze perspectief op werk te geven.

Belangrijke ontwikkelingen

De krapte op de arbeidsmarkt nam in 2022 verder toe en kreeg een steeds grotere maatschappelijke impact: van de chaos op Schiphol tot de gevolgen voor de bouw van nieuwe woningen of het plaatsen van zonnepanelen. Hoewel de krapte in sommige sectoren is afgenomen, is er nog steeds sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt in onze arbeidsmarktregio.

Die krapte biedt extra kansen voor alle werkzoekenden. Helaas kan nog niet iedereen daarvan profiteren. Veel werkgevers houden vast aan traditionele functieprofielen (veelal vanaf MBO niveau 3) en voelen weinig ruimte om voldoende begeleiding te bieden aan zij-instromers. Het scholingsaanbod is versnipperd waardoor de toegang voor veel zij-instromers uit andere sectoren niet eenvoudig is. De gemeente Amsterdam heeft daarom in 2022 nauw samengewerkt met het Regionaal Werkcentrum dat werkgevers en werkzoekenden ondersteunt bij dit soort mobiliteitsvraagstukken. Vanuit het Regionaal Werkcentrum worden loopbaanpaden ontwikkeld in sectoren met grote personeelstekorten, specifiek gaat het om Bouw & Techniek, Zorg & Welzijn, ICT en Logistiek & Vervoer. In deze loopbaanpaden wordt het aanbod gericht op oriëntatie, scholing en matching gebundeld achter één loket. Daartoe werkgevers-(organisaties), brancheorganisaties, het onderwijs en sociale partners nauw samen.

Ook voor Amsterdammers in de bijstand biedt de krapte kansen. Het bijstandsbestand is in 2022 verder gedaald naar iets boven de 35.000 bijstandsgerechtigden. Dat komt mede door de extra impuls van de aanpak Meer Kans op Werk. Door gebruik te maken van ons re-integratie aanbod, het regionale aanbod (zoals de loopbaanpaden en de inzet van landelijke middelen voor om- en bijscholing) en de dienstverlening van het Werkgeversservicepunt, zoeken we samen met werkgevers passende arbeidsplaatsen voor Amsterdammers met een bijstandsuitkering. De mensen die in deze krappe arbeidsmarkt nog geen werk hebben gevonden, kampen vaak met meerdere problemen die de stap naar werk belemmeren. Het vraagt dus meer inspanning om een bijstandsgerechtigde naar werk te begeleiden. In november 2022 is de aanpak Iedereen Kans op Werk aangekondigd om ook deze Amsterdammers perspectief op betaald werk te geven.

In 2022 is de nieuwe wet Inburgering gestart. Daarmee is de gemeente verantwoordelijk geworden voor de inburgering van statushouders en gezinsmigranten. Kort na de inwerkingtreding van de wet traden problemen op in het inburgeringsportaal van DUO, waarna de minister het inburgeringsproces tijdelijk stopzette. We konden vanaf 1 april 2022 onze dienstverlening aan deze groep voortzetten.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 7.2

Amsterdammers die dienstverlening ontvangen van de gemeente doen duurzaam en naar vermogen mee.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
1	Aantal Amsterdammers dat dienstverlening ontvangt van de gemeente en dat door uitstroom naar werk of scholing uitkerings-onafhankelijk is	4.538 (2018)	4.015	4.510	5.357	4.234
2	Ontwikkeling van de Instroom in vergelijking met de andere drie G4gemeenten (procentpunt)	-2,4% (juni 2019)	1,5%	-2%	0%	-6,1 %

Indicator 1: Aantal Amsterdammers dat dienstverlening ontvangt van de gemeente en dat door uitstroom naar werk of scholing uitkeringsonafhankelijk is
Er is sprake van minder nieuwe instroom omdat er veel vraag naar personeel is op de arbeidsmarkt. Omdat het bijstandsbestand is gedaald, zitten er nu relatief meer mensen in de bijstand met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Mensen die willen werken maar die dat niet op eigen kracht lukt. Het kost meer inspanning om deze bijstandsgerechtigden naar werk te begeleiden. In de uitstroom is overigens het aandeel mensen die al langer in de bijstand zitten wel groter dan eerdere jaren.

Activiteit 7.2.1.1

We begeleiden Amsterdammers duurzaam naar werk, naar scholing of naar participatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
1	Totaal aantal Amsterdammers dat dienstverlening ontvangt van de gemeente en is uitgestroomd naar werk	7.506 (2017)	6.173	8.173	8.028	7.360
2	Totaal aantal Amsterdammers dat dienstverlening ontvangt van de gemeente en is uitgestroomd naar scholing	1.172 (2018)	1.289	1.368	1.200	1.018
3	Percentage statushouders dat binnen drie jaar na instroom in de Amsterdamse Aanpak Statushouders uitstroomt uit de uitkering	49% (2020)	49%	48%	50%	53%
4	Aantal bijstandsgerechtigden dat nog geen uitzicht heeft op betaald werk dat participeert	14.986 (2017)	17.281	16.017	18.000	16.361 (91%)
5	Aantal banen per 1.000 inwoners in leeftijd van 1575 (BBVverplicht)	995,7 (2016)	984,2	995 (2020)		997,8 (2021)
6	Netto participatiegraad (% mensen tussen de 1567 dat een baan heeft) (BBVverplicht)	67,5% (2016)	68% (2019)	68,4% (2020)		68,9% (2021)
7	Percentage werkloze jongeren (1624 jarigen)	1,02% (2015)	2% (2019)	3% (2020)		1%
8	Aantal personen per 10.000 inwoners met een lopend reintegratietraject (BBVverplicht)	349 (2016)	296	213 (2019 q1)		178

Activiteit 7.2.1.2

We ondersteunen Amsterdammers op maat om aan het werk te blijven.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
1	Percentage werkende klanten aan wie nazorg is geboden, nadat zij aan het werk zijn gegaan	36% (2019)	48%	38,9%	30%	44,9%
2	Percentage klanten dat dienstverlening heeft ontvangen van de gemeente en dat duurzaam aan het werk is (% van totale uitstroom naar werk)	87% (2018)	86%	91,5%	87%	90,6%

Activiteit 7.2.1.3

We vormen een partnerschap en werken samen met werkgevers om een zo goed mogelijke match te bewerkstelligen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
1	Aantal geworven arbeidsplaatsen vervuld	1.932 (2018)	1.276	1.188	1.950	1.626

Activiteit 7.2.1.2, indicator 1: Percentage werkende klanten aan wie nazorg is geboden, nadat zij aan het werk zijn gegaan
Begeleiding van een bijstandsgerechtigde na plaatsing op een vacature is standaard onderdeel van de dienstverlening aan jongeren, statushouders en mensen die met instrumenten van sociaal werk uit de uitkering stromen. De huidige arbeidsmarkt zorgt voor extra kansen voor deze werkzoekenden. Bij meer uitstroom naar werk van deze doelgroepen stijgt dus ook het percentage bijstandsgerechtigden dat nazorg krijgt.

Activiteit 7.2.1.3, indicator 1: Aantal geworven arbeidsplaatsen vervuld
De mismatch op de arbeidsmarkt wordt steeds groter. Er worden door het Werkgeversservicepunt wel voldoende vacatures in beeld gebracht, maar het is lastig om geschikte kandidaten hiervoor te vinden. Dit komt mede doordat werkgevers nog vasthouden aan traditionele functie-eisen en weinig ruimte voelen voor begeleiding van nieuwe werknemers. Bovendien vinden veel bijstandsgerechtigden door de krappe arbeidsmarkt makkelijker zelf werk of via andere kanalen dan het Werkgeversservicepunt.

Verbonden partijen

Pantar

Pantar heeft de opdracht werk te bieden aan Amsterdammers met een nog lopende Wsw-indicatie (Wet sociale werkvoorziening). Deze mensen zijn aangewezen op werk onder begeleiding in een groep of op beschut werk. In het uitvoeringsbesluit Sociaal Werk is de taak als uitvoerder van Wsw bevestigd en is Pantar partner in het netwerk van sociaal werk, als vangnet voor de doelgroep van de Participatiewet. Daarnaast ontwikkelt Pantar zich verder als een sociale firma.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	23,0	6,2	19,7	20,8	-1,1
Lasten	216,9	209,5	236,5	223,0	-13,5
Saldo van baten en lasten	**-193,9**	**-203,3**	**-216,8**	**-202,2**	**14,6**

Het programmaonderdeel 7.2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 14,6 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 1,1 miljoen en lagere lasten van € 13,5 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 20,8 miljoen zijn € 1,1 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door:

- Lagere baten door problemen met toepassing van overgangswet na de inwerking-treding van het nieuwe inburgeringsstelsel op 1 januari 2022. Hierdoor kwam de instroom van inburgerings-plichtigen pas vanaf april op gang. De baten worden gerealiseerd in 2023 (€5,8 miljoen).
- Hogere baten door uitvoering te geven aan de ministeriële regeling 'Tijdelijke regeling aanvullende crisisdienstverlening COVID-19. Mensen die door de corona crisis geen werk meer hebben, kunnen via de regionale mobiliteitsteams dienst-verlening op maat krijgen en geholpen worden aan een baan (€ 3,5 miljoen).
- Hogere baten omdat er op basis van de voorlopige beschikking meer ESF-middelen (Europees Sociaal Fonds) kunnen worden gedeclareerd dan verwacht (€ 1,8 miljoen).
- Hogere baten door een tariefswijziging in de vergoeding vanuit het laag inkomens-voordeel vanuit het UWV voor met name Wsw- medewerkers (€ 0,7 miljoen).
- Hogere baten door ontvangsten voor Jongeren in Beeld (€ 0,4 miljoen).
- Hogere baten door ontvangsten voor externe detacheringen van medewerkers (€ 0,3 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 223,0 miljoen zijn € 13,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten door problemen met toepassing van overgangswet na de inwerking-treding van het nieuwe inburgeringsstelsel op 1 januari 2022. Hierdoor kwam de instroom van inburgerings -plichtigen pas vanaf april op gang. De lasten van € 5,8 miljoen worden gerealiseerd in 2023. Daarnaast worden er minder inburgeringsplichtigen begeleidt met name als gevolg van vertraging in de huisvesting (€ 7,2 miljoen).
- Hogere lasten door uitvoering te geven aan de ministeriële regeling 'Tijdelijke regeling aanvullende crisisdienstverlening COVID-19. Mensen die door de corona crisis geen werk meer hebben, kunnen via de regionale mobiliteitsteams dienstverlening op maat krijgen en geholpen worden aan een baan (€ 3,0 miljoen).
- Lagere lasten doordat er regulier personeel tijdelijk is ingezet op het regionaal werkcentrum (€1,5 miljoen), op de werkbrigade (€ 1,0 miljoen) en minder personeel is ingezet op het programma Meer Kans op Werk (€ 1,0 miljoen). Daarnaast worden overige personeelskosten (€ 0,9 miljoen) verantwoord in programma B Overhead (€ 2,6 miljoen).
- Lagere lasten doordat we meer gelden ontvangen voor de Wsw van het rijk dan Amsterdam nodig heeft. Het rijk houdt rekening met een lagere uitstroom van Wsw medewerkers dan in werkelijk het geval is. Er is besloten om € 1,0 miljoen te reserveren voor achterstanden afhandeling bezwaar en beroep en € 1,0 miljoen voor bestaanszekerheid voor Individuele Inkomenstoeslag in programma 7 (€ 2,2 miljoen).
- Hogere lasten vanwege doorbelasting van de projectkosten informatievoorziening vanuit programma – onderdeel 7.1 (€ 1,8 miljoen)
- Lagere lasten omdat de projecten Community Wealth Building en Masterplan Zuidoost een langere doorlooptijd kennen door bewonersinitiatieven en daardoor niet in 2022 zijn afgerond (€ 1,5 miljoen).
- Lagere lasten door vertraging in het ombouwen van de balies van de loketten voor de dienstverlening bijzondere bijstand en een lagere bijdrage vanuit de Gemeente Amsterdam aan het platform Hallo Werk. Op dit platform kunnen werkgevers en werknemers online met elkaar in contact komen (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten doordat er minder mensen werken bij de werkbrigade. Vanwege een krapte op de reguliere arbeidsmarkt stromen bijstandsgerechtigden sneller door (€ 1,1 miljoen).
- Lagere lasten omdat minder woningen in 2022 zijn toegewezen aan statushouders. Hierdoor zijn er minder woningen gestoffeerd opgeleverd (€ 0,4 miljoen).

- Lagere lasten omdat minder uitkeringsgerechtigden in een traject naar werk gebruik hebben gemaakt van het openbaar vervoer (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten op de leerstages doordat er minder trajecten bij Pantar zijn ingekocht (€ 0,4 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,8	0,8
Toevoegingen reserves	0,5	0,0	1,9	2,7	0,8
Mutatie reserves	**-0,5**	**0,0**	**-1,9**	**-1,9**	**0,0**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserve Sociaal Werk is € 0,8 miljoen hoger dan begroot. Een groter tekort op het operationeel resultaat van de verbonden partij Pantar wordt gedekt uit de reserve Sociaal Werk.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve Sociaal Werk is € 0,8 miljoen hoger dan begroot. In de najaarsnota was reeds € 0,8 miljoen beschikbaar gesteld voor het hogere tekort op het operationeel resultaat van Pantar. Vanwege de voorgeschreven onttrekking hebben we € 0,8 miljoen meer middelen beschikbaar. Dit bedrag voegen we weer toe aan de reserve.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. St. Vluchtelingenwerk West en Midden Nederland	€ 2.397.206	€ 2.517.321

1. St. Vluchtelingenwerk West en Midden Nederland

Met het beleidskader 'Vluchtelingen in Amsterdam 2019-2022' heeft het College van B&W besloten Stichting VluchtelingenWerk West en Midden Nederland aan te wijzen als uitvoerder van de maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen. Deze subsidie is voor de uitvoering van Maatschappelijke Begeleiding Statushouders 2022.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Het verloop van de coronacrisis en de impact die zij heeft op de arbeidsmarkt, is uiterst onzeker.	We monitoren het verloop vanuit het Regionaal Werkcentrum en Werkgevers Service Punt (WSP) en houden zo zicht op de dreigende werkloosheid, maar ook op kansen op de arbeidsmarkt.
2. De strikte afbakening van de doelgroep voor beschut werk beperkt het aantal plaatsingen. Maar het aantal aan te bieden plekken is wettelijk vastgelegd. Als we deze plekken niet realiseren, blijven mensen in de uitkering. Daarbij is ook de financiering via de Integratie-uitkering Sociaal Domein op langere termijn ontoereikend. Er vindt een incident plaats door een asielzoeker of statushouder met een grote maatschappelijke impact.	We intensiveren acties om samen met onder andere zorgaanbieders kandidaten te vinden. We maken gebruik van de instrumenten van de Sociaal Werkkoepel en het werkgeversservicepunt om het benodigde aantal plaatsen te realiseren. We bezien de doelmatigheid van het instrument beschut werken. We lobbyen voor een structureel dekkende financiering voor beschut werk. We krijgen beter en sneller inzicht krijgen in het gedrag van de vluchtelingen om ongewenst gedrag te voorkomen. Dit doen we door samen te werken met de ketenpartners en ze op te leiden (onder andere klantmanagers, COA, taalaanbieders, GGZ). Verder laten we de vluchteling zo snel mogelijk participeren in de samenleving.

Vervallen risico's	Maatregelen
1. Het verloop van de coronacrisis en de impact die zij heeft op de arbeidsmarkt, is uiterst onzeker.	De invloed van de coronacrisis op de dynamiek van de arbeidsmarkt is zeer beperkt gebleken in 2022, omdat er in 2022 nauwelijks beperkende maatregelen waren.

Opgetreden risico's	Maatregelen
Niet van toepassing	

Beleidskaders

- Participatiewet (2015). Deze wet regelt de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en bijstand voor mensen die weinig of geen andere financiële middelen hebben (waaronder andere uitkeringen).
- Wet sociale werkvoorziening (1997). Deze wet regelt dat gemeenten onder speciale voorwaarden werk aanbieden aan burgers die niet mee kunnen doen op de reguliere arbeidsmarkt. De toegang tot deze regeling is met de start van de Participatiewet gestopt, met behoud van rechten voor huidige deelnemers.
- Banenafspraak en quotumregeling (2013).
- Bouwstenen Doorontwikkeling Sociaal Domein (2018). Hierin worden de hoofdlijnen beschreven voor de doorontwikkeling van het sociaal domein.
- Uitvoeringsbesluit Sociaal Werkkoepel (2018). Hiermee willen we meer Amsterdammers met een arbeidsbeperking kunnen begeleiden naar werk.
- Leidraad Participatie (2016). Hierin heeft het college van B en W nadere uitgangspunten vastgelegd voor de uitvoering op het gebied van meedoen in de samenleving.
- Koersbesluit Re-integratie (2016). In dit koersbesluit heeft de gemeenteraad nieuwe en aanvullende uitgangspunten vastgelegd voor het re-integratiebeleid en de vertaling daarvan naar de reintegratieactiviteiten van de gemeente.
- Uitwerking Werkbrigade (2016). Dit betreft de vorming van een Werkbrigade in samenhang met inzet van middelen voor achterstallig onderhoud, ontwikkelbuurten en later ook op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid.
- Beleidskader Vluchtelingen in Amsterdam 2019-2022 “Samen naar duurzame integratie”. Dit beleidskader richt zich op alle domeinen die betrokken zijn bij participatie en integratie van vluchtelingen: Wonen, WPI, GGD, Onderwijs, Jeugd, Zorg, Stadsdelen, Sport.
- Meer kans op werk (2018; raadsbrief Meer werk, meer banen).
- Iedereen Kans Op Werk (2022; raadsbrief). De arbeidsmarkt is krapper dan ooit tevoren en toch staan er nog veel Amsterdammers aan de kant. Mensen die willen en kunnen werken maar aan wie de huidige arbeidsmarkt geen plek biedt. De markt lost dit niet zelf op. Het college investeert daarom de komende periode in de aanpak Iedereen Kans Op Werk. De kern daarvan is dat we naast het verder verbeteren van de dienstverlening nu extra gaan investeren in mensen. Dit doen we o.a. door middel van om- en bijscholing, door een ruimere inzet van loonkosten-subsidie en jobcoaching.

3.7.3 Armoede en schuldhulp

We verminderen het aantal Amsterdammers dat moeite heeft om rond te komen en/of problematische schulden heeft en vergroten zo de kansen voor Amsterdammers.

Belangrijke ontwikkelingen

Door fors gestegen energiekosten en inflatie is het besteedbaar inkomen van grote groepen Amsterdammers in 2022 steeds meer onder druk komen te staan.
Meer Amsterdamse huishoudens hadden moeite om rond te komen en om maandelijks hun energierekening te voldoen. In totaal waren er 41.493 meldingen door schuldeisers van betalingsachterstanden bij Amsterdammers in 2022, een stijging van bijna 40 procent ten opzichte van 2021. Dit komt ook doordat we de samenwerking met energiepartijen hebben geïntensiveerd, als onderdeel van het vangnet voor energie-armoede, om er zo snel mogelijk bij te zijn en contractontbindingen te voorkomen. In 2022 werd eerder actie ondernomen: al bij lagere betaalachterstanden volgden de buurtteams het signaal van de schuldeiser op en zochten contact met de Amsterdammer. De intensieve inzet in een vroeg stadium werpt zijn vruchten af. Het aantal hulptrajecten voor schulden die problematisch zijn geworden, steeg in 2022 niet, maar daalde licht met 7 procent net als in voorgaande jaren. Het groeiend maatschappelijk bewustzijn dat de gevolgen van harde invordering zowel op individueel als collectief niveau zeer schadelijk zijn, draagt hieraan bij. We zien dit terug in meer coulance en maatwerk bij schuldeisers. We monitoren de trends in schuldhulpverlening zorgvuldig, want de huidige druk op bestaanszekerheid betekent dat het niet uitgesloten is dat inkomens-problemen bij Amsterdamse huishoudens in de stad toenemen.

Als tegemoetkoming voor de gestegen energielasten ontvingen minimahuishoudens een energietoeslag van € 1.800. De toeslag is geautomatiseerd verstrekt aan 73.000 huishoudens die een Participatiewetuitkering ontvangen en/ of gebruik maken van gemeentelijke regelingen bij laag inkomen. Daarnaast hebben tot en met januari 2023 nog eens 15.000 minimahuishoudens die nog niet bij de gemeente in beeld waren de energietoeslag 2022 aangevraagd en ontvangen. De totale kosten van de energie-toeslag 2022 bedragen naar verwachting € 171 miljoen. Ook is fors ingezet op het ondersteunen van minimahuishoudens bij het omlaag brengen van hun energie-rekening door energieadvies aan huis. Verder is ingezet op het verstrekken van kleine energiebesparende producten en een witgoedregeling. Bijna 7.500 stadspashouders hebben met € 275 korting een energiezuinige koelkast of wasmachine aangeschaft. Om mensen in financiële nood te ondersteunen hebben we in totaal € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld voor ondersteuning aan het Rode Kruis en Human Aid Now. Met dit bedrag financierden we ongeveer 50 procent van de kosten voor voedselsteun. De andere helft is betaald door particuliere fondsen en het Rode Kruis. 6.500 mensen werden wekelijks met voedselsteun geholpen. Ongeveer 75 procent van deze groep die een beroep doet op voedselsteun is ongedocumenteerd.

Eind 2022 hebben we een aantal gerichte (eenmalige of tijdelijke) extra inkomens-ondersteunende maatregelen genomen om Amsterdammers in hun bestaanszekerheid te ondersteunen. Zo kregen Stadspashouders eenmalig extra Kindtegoed. Dit bedrag, afhankelijk van de leeftijd van het kind, werd eenmalig verhoogd met een bedrag tussen de € 50,- en € 100,-. Verder is de energiecomponent bij de Regeling Tegemoet-koming Meerkosten (Rtm) voor chronisch zieken en/of mensen met beperking eenmalig opgehoogd met €100,-. Ongeveer 14.000 Amsterdammers ontvingen deze energiecomponent. Maatschappelijke organisaties in de stad die minima(kinderen) ondersteunen kregen incidenteel extra subsidie. Ook kwam er een tijdelijke aflosstop in de schuldsanering. Hier werden 43 Amsterdammers mee geholpen die samen 129 betalingen niet hoefden te doen. Tot slot is ook eenmalig de Individuele inkomenstoeslag (IIT) in 2022 verdubbeld voor ongeveer 28.000 Amsterdammers met een langdurig laag inkomen en geen zicht op inkomensverbetering het komende jaar.

Stadsbank van Lening

In 2022 zijn we klanten van de stadsbank die als gedupeerden zijn erkend in de afhandeling van het toeslagenschandaal, tegemoet gekomen door de beleen-vergoeding van het afgelopen jaar kwijt te schelden.

De Stadsbank van Lening voerde het programma Verbeterd doorgaan in 2022 verstevigd uit. Dit is een werkwijze waarbij klanten van de Stadsbank worden geïnformeerd en geadviseerd over sociaal verantwoord belenen. Ongeveer 400 mensen zijn benaderd en ongeveer 350 daarvan hebben we werkelijk gesproken over hun beleengedrag.

Zij zijn geselecteerd op basis van het aantal en de duur van hun beleningen. De waardering van de klanten voor deze dienstverlening was erg hoog.

We zagen in 2022 bij de Stadsbank een daling van het aantal klanten, onder andere door de coronacrisis. Eind december zien we weliswaar een lichte toename, maar het aantal klanten is nog niet op het niveau van vóór corona. Dit leidde ertoe dat de begrootte baten onder druk staan.

Doel 7.3.1

Het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage huishoudens en personen met een laag inkomen tot 120% van het bijstandsniveau in Amsterdam (Armoedemonitor)	22% (2016)	20%	21%	19,4%

Uit de Armoedemonitor, verschenen in 2022,blijkt dat het aantal minimahuishoudens in absolute aantallen licht is gestegen met ongeveer 1.500 huishoudens. Omdat de totale bevolking meer is gegroeid zien we procentueel een lichte daling.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
2	Percentage van de Amsterdammers met een laag inkomen dat moeite ervaart om rond te komen	37% (2014)	33%	34%	31%

Uit de tweejaarlijkse Staat van de Stad uit 2022 blijkt dat het percentage Amsterdammers met een laag inkomen dat moeite ervaart rond te komen gedaald is. Ook hier geldt dat door de groei van de stad met huishoudens met hogere inkomens het percentage daalt.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
3	Percentage Amsterdammers met schulden die daar problemen mee hebben	65% (2017)	63%	64%	68% (2020)

Tweejaarlijks worden Amsterdammers bevraagd over hun ervaring met schulden in de O&S enquête Staat van de Stad. In 2020 (laatst beschikbare gegevens) gaf 68% van de Amsterdammers met schulden aan, dat ze dit problematisch vonden. De zorgelijke economische situatie in 2020 als gevolg van de coronacrisis bemoeilijkt het behalen van de streefwaarde.

Activiteit 7.3.1.1

In samenwerking met partners met veel klanten met een laag inkomen signaleren we het ontstaan van schulden in een vroeg stadium en grijpen hierop in.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het aantal meldingen vroegsignalering en geregelde betalingen dat leidt tot een contact of adviesgesprek	11.000 (2018)	16.874	14.400	29.970

Het aantal Amsterdammers dat bereikt is ligt fors hoger dan verwacht. Dit komt doordat er meer meldingen van betalingsachterstanden zijn gedaan door schuldeisers, als gevolg van de economische situatie en gestegen inflatie in 2022. Ook ligt het bereikpercentage met 78 procent hoog. Daarbij is vroegsignalering vanaf 2021 wettelijk verplicht. Daardoor werkt de gemeente met meer schuldeisers samen. Tot slot is de werkwijze bij meldingen van energiebedrijven in 2022 geïntensiveerd: al bij lagere achterstanden ontving de gemeente een melding, om er vroeger bij te kunnen zijn.

Activiteit 7.3.1.2

We belenen bij de Stadsbank van Lening op een zorgvuldige manier aangeboden onderpanden, met als oogpunt om bij te dragen aan de financiële zelfredzaamheid van klanten

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	De tevredenheid van de gebruiker over de dienstverlening van de Stadsbank van Lening	8,2 (2018)	8,7	8,0	8,4

Activiteit 7.3.1.3

We bieden kinderen uit een gezin met een minimuminkomen voorzieningen aan om te kunnen deelnemen aan sport en cultuur en om ondersteund te worden in onderwijsdeelname om zo de kansengelijkheid te vergroten.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage minimahuishoudens met kinderen dat met tenminste één kindregeling bereikt wordt	88% (2017)	88%	91%	89%

Het percentage bereikte minimahuishoudens bleef enigszins achter in vergelijking met het te verwachte percentage, maar is wel hoger dan 2021. Een reden kan zijn dat vanwege de coronamaatregelen diverse acties van de Stadspas stillagen, waardoor minder minimahuishoudens gebruik maakten van de Stadspas.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
2	Aantal gebruikte activiteiten door kinderen en jongeren op het gebied van cultuur en sport en onderwijs	104.000 (2017)	85.878	129.000	106.002

In januari 2022 was er nog sprake van een lockdown, waardoor uitstapjes en acties van de Stadspas stillagen. En ook daarna hadden we te maken met de nawerking van de pandemie waardoor het gebruik van de Stadspas nog niet is hersteld tot het niveau van voor de coronacrisis.

Activiteit 7.3.1.4

We bieden minimaregelingen aan voor alle Amsterdammers met een laag inkomen met als focus de doelgroep die we nog onvoldoende bereiken: werkende minima.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het aantal unieke gebruikers van de Stadspas	58.000 (2017)	53.638	76.000	67.348

In januari 2022 was er nog sprake van een lockdown, waardoor uitstapjes en acties van de Stadspas stillagen. En ook daarna hadden we te maken met de nawerking van de pandemie waardoor het gebruik van de Stadspas nog niet is hersteld tot het niveau van voor de coronacrisis.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
2	Percentage werkende minima in loondienst dat gebruik maakt van minimaregelingen en/of schuldhulpverlening	27% (2016)	34%	39%	34%

Ondanks inspanningen blijkt het moeilijk om werkende minima in loondienst te bereiken. Het percentage ligt weliswaar hoger dan het peiljaar maar blijft achter bij het te verwachte percentage. De verwachting is dat het bereik vanaf 2023 stijgt nu veel Amsterdammers in 2022, ook in loondienst en als zelfstandige, de Energietoeslag hebben aangevraagd.

Activiteit 7.3.1.4

Het bieden van schuldhulpverlening aan Amsterdammers met problematische schulden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het percentage klanten dat de doelen uit het schuldhulpplan behaalt	61% (2020)	52%	66%	nnb

Deze indicator is in 2022 aangepast om beter te kunnen meten wat het resultaat van schuldhulptrajecten is. Het gaat hier om twee soorten resultaten, die vanaf 2023 beter uitgesplitst zijn. In 2022 was het percentage Amsterdammers van wie na een traject de problematische schulden zijn opgelost 45 procent. Daarnaast is er een groep waarvoor een definitieve oplossing (nog) niet mogelijk is, maar die wel financieel zelfstandig zijn geworden. Dit percentage was in 2022 17 procent.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	2,4	13,6	17,5	17,7	0,2
Lasten	148,1	129,9	261,6	309,4	47,8
Saldo van baten en lasten	**-145,8**	**-116,3**	**-244,1**	**-291,7**	**-47,6**

Het programmaonderdeel 7.3 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 47,6 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,2 miljoen en hogere lasten van € 47,8 miljoen.

Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 17,7 miljoen zijn € 0,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door extra ontvangsten voor de inzet en afhandeling van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagen. Deze baat is saldo neutraal binnen programmaonderdeel 7.3 Armoede, door de declaratie van de lasten bij het Rijk (€ 1,1 miljoen).
- Lagere baten van de Stadsbank van Lening. Sinds COVID-19 blijft het aantal klanten en beleningen achter (€ 1,5 miljoen).
- De afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen

Lasten

De totale lasten van € 309,4 miljoen zijn € 47,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten energietoeslag door het uitkeren van een deel van de energietoeslag 2023 in 2022 en een hoger bereik, door het loslaten van de vermogenstoets. In de december circulaire is € 45,2 miljoen ontvangen in programma A ter dekking van de hogere lasten als gevolg van het uitkeren van een deel van de energietoeslag 2023 in 2022. (€ 48,9 miljoen).
- Hogere lasten op de Individuele inkomenstoeslag door de extra verhoging ten behoeve van de koopkrachtmaatregelen. Dit wordt gedekt uit lagere lasten in programmaonderdeel 7.2. Werk, Participatie en Inburgering en is binnen het programma neutraal (€ 1,2 miljoen).
- Hogere lasten door de inzet en afhandeling van de regeling hersteloperatie kinderopvang - toeslagen. Daar staan extra externe vergoedingen tegenover en is daarmee saldo neutraal (€ 1,1 miljoen).
- Hogere lasten van de regeling Stadspas door extra acties in het laatste kwartaal en meer gebruik van het aanbod door afnemende corona maatregelen (€ 0,8 miljoen).
- Lagere lasten Individuele bijzondere bijstand, met name door de zowel de indexatie van tarieven lager was dan gedacht en toename van de doelgroep voor bewind-voering minder groot was. (€ 1,8 miljoen).
- Lagere lasten doordat lasten vanuit de stadsdelen lager zijn dan bij de najaarsnota bepaald. Daarnaast heeft een aantal activiteiten (cultuureducatie en het versterken van maatschappelijke initiatieven) vertraging opgelopen bij de uitvoering vanwege COVID-19 (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten bij de buurtteams door de definitieve afrekening over het boekjaar 2021 en vertraging van in te vullen vacatures (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten scholierenvergoeding door een storing in het declaratiesysteem (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Subsidie *	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. Buurtteams	€ 30,5 miljoen	€ 33,4 miljoen
2. St. Samenwerking Bijzondere Noden Amsterdam	€ 2,3 miljoen	€ 3,1 miljoen
3. Het Nederlandse Rode Kruis, afdeling Amsterdam	€ 0,5 miljoen	€ 1,0 miljoen

* De bedragen komen voort uit de primaire begroting en zijn exclusief de wijzigingen in de na- en voorjaarsnota.

1. Buurtteams
Dit was voorheen de subsidie voor maatschappelijke dienstverleningsinstanties voor schuldhulpverlening en sociaal raadslieden. De Buurtteams vormen sinds april 2021 de frontoffice van de schuldenaanpak en bieden dienstverlening door sociaal raadslieden. De subsidie is hoger dan de originele (primaire) begroting door:

- de intensivering van de aanpak Vroegsignalering om te voorkomen dat mensen in de schulden komen. Dit is verder versterkt door de activiteiten in het kader van energie-armoede. Dit is verwerkt in de na- en voorjaarsnota;
- door de inzet van de buurtteams voor de brede ondersteuning van gedupeerde ouders in de hersteloperatie van de toeslagenaffaire. Dit is eerder aangegeven bij de toelichting van de baten.

2. Stichting Samenwerking Bijzondere Noden Amsterdam (FBNA)
Het Fonds Bijzondere Noden Amsterdam ontvangt jaarlijks subsidie voor verschillende taken. Naast een witgoedregeling voor Amsterdammers met een defect elektrisch apparaat en een maatwerkbudget zorgt het fonds voor de inzet van gelden vanuit de Amsterdamse samenleving bij bijzondere knelsituaties. De subsidie is hoger dan begroot omdat er in 2022 extra subsidie is verstrekt om Amsterdamse gedupeerden van de Toeslagenaffaire snel en efficiënt te ondersteunen bij het oplossen van financiële knelpunten om een verdere opeenstapeling van problemen te voorkomen.

3. Het Nederlandse Rode Kruis, afdeling Amsterdam
In 2022 is ook subsidie verstrekt aan het Nederlandse Rode Kruis, afdeling Amsterdam, voor het ondersteunen en versterken van lokale initiatieven die noodhulp bieden in de vorm van voedselverstrekking.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Omdat de armoederegelingen open-einde-regelingen zijn, bestaat de kans op zowel een onder- als een overbesteding. De coronacrisis zorgde voor extra onzekerheid over het mogelijke beroep op de regelingen.	De uitgaven voor armoederegelingen zijn nauwlettend gemonitord. Waar nodig is bijgestuurd.
2. Risico bestaat dat meer Amsterdammers in betalingsproblemen komen door inflatie en hoge energieprijzen en op termijn de vraag naar schuldhulpverlening stijgt. Wettelijk zijn wij verplicht schuldhulpverlening aan te bieden. Bij een groter beroep op schuldhulpverlening dan wij kunnen bieden, zullen er keuzes gemaakt moeten worden over de vorm en omvang van de dienstverlening die wij kunnen bieden.	We continueerden de intensieve aanpak op vroegsignalering, waaronder de samenwerking met energieleveranciers als onderdeel van de vangnetregeling. Alles was erop gericht om problemen klein te houden zodat curatieve schuldhulp niet nodig is. We monitorden de ontwikkelingen in het gebruik nauwlettend en stuurden zo nodig bij.

Opgetreden risico's	Maatregelen
1. Omdat de armoederegelingen open-einde-regelingen zijn, bestaat de kans op zowel een onder- als een overbesteding. In 2022 is er meer aan energietoeslag uitgekeerd dan beschikbaar.	De hogere kosten voor de energietoeslag zijn deels gedekt binnen armoedebestrijding en deels met onderbestedingen in de andere programma-onderdelen van Werk, inkomen en participatie.

Beleidskaders

- Participatiewet (2015);
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (2012); deze wet regelt dat burgers bij problematische schulden een beroep op de gemeente kunnen doen voor hulp;
- Kamerbrief Kansen voor alle kinderen (Klijnsma), 20 september 2016: structureel aanvullende middelen voor kinderen in armoede.
- Kamerbrief Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden (Schouten), 12 juli 2022 en Kamerbrief Implementatieplan Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, 25 november 2022: in 2022 incidenteel aanvullende middelen (m.n. voor energie-toeslag) en vanaf 2023 structureel aanvullende middelen voor gemeenten voor het verbeteren van de dienstverlening op het terrein van armoede en SHV;
- Beleidskader Stad met uitzicht, Amsterdamse Agenda armoede en schulden, 2019-2022;
- Plan van aanpak Werkende minima (2020);
- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2021-2025, Op weg naar schuldenrust (2021);

- Pandbeleningen: Burgerlijk Wetboek, Titel 2D van Boek 7 schrijft de regels voor pandbeleningen voor;
- Gevonden voorwerpen: hierover staan in het Burgerlijk Wetboek de regels voor de taakuitvoering ‘zorgplicht onbeheerde zaken’. Het gaat over de registratie en het beheer van verloren en gevonden voorwerpen.

3.8 Volksgezondheid, jeugd en zorg



Samenvatting 3.8.1 Basisvoorzieningen

➜ Masterplannen

In Zuidoost, Nieuw-West en Noord is middels de Masterplannen gewerkt aan verbetering van de kwaliteit van het bestaan van de inwoners. Dit is onderdeel van een langdurige aanpak om het perspectief van bewoners, vooral jongeren, te verbeteren.

➜ Sociale Basis

Vanuit de twee pijlers van de sociale basis: zelfredzaamheid en ontplooiing volwassenen en zelfredzaamheid en ontplooiing jeugd, hebben we fors ingezet op zorgen voor toegankelijke en laagdrempelige basisvoorzieningen in de buurt en het stimuleren van de sociale samenhang en de participatie van de bewoners.

➜ Amsterdam Vitaal& Gezond

Er is een groot stedelijk programma samen met grote stakeholder zoals Zilveren Kruis en de Samenwerkende Intramurale Gezondheidszorgvoorzieningen Regio Amsterdam (Sigra) opgezet met als doel in 2040 gelijke kansen op goede gezondheid voor alle Amsterdammers en 10 gezond levensjaren extra voor kwetsbare Amsterdammers. Bijvoorbeeld door de koppeling van Krachtige basiszorg bij de huisarts en Welzijn op Recept binnen het sociaal domein worden Amsterdammers sneller en passender duurzaam geholpen.

➜ Opvang Oekraïners GGD

Bij de Jeugdgezondheidszorg en maatschappelijke geestelijke gezondheidszorg: is ondersteuning geboden voor Oekraïners. Samen met de buurtteams zetten we ons in om deze gezinnen hiermee te helpen en daardoor gezondheidsproblemen te voorkomen of te verkleinen.

Samenvatting 3.8.2 Wijkteams

➜ Buurtteams

Op 1 april 2022 bestonden de buurtteams in Amsterdam 1 jaar. In 2022 is er onder roerige omstandigheden volop geïnvesteerd in het verder opbouwen en bereiken van een sterke basis bij de buurtteams.

Samenvatting 3.8.3 Individuele voorzieningen

➜ Maatschappelijke opvang en beschermd wonen

In 2022 is samen met aanbieders een nieuwe aanbestedingsprocedure doorlopen waarmee we de producten in de MOBW-keten en daarmee (de toegang tot) het stelsel zullen vernieuwen, versterken en versimpelen. Aanbesteding Wmo. In 2022 zijn nieuwe contracten voor hulp bij het huishouden en aanvullende individuele ondersteuning gestart en per 1 januari 2023 voor dagbesteding. In 2021 is gestart met de inkoop-procedures van Aanvullende individuele ondersteuning (AIO), Hulp bij huishouden (Hbh) en Dagbesteding (DB). Deze vonden plaats binnen de context van een nieuw Amsterdams sociaal stelsel waarin buurtteams sinds 1 april 2021 in alle stadsdelen de spil vormen in nauwe samenwerking met de sociale basis en de gecontracteerde aanbieders van Wmo voorzieningen. Voor DB is de cliënttransitie nog gaande tot 1 juli 2023.

Samenvatting 3.8.4 Diversiteit

➜ Nationaal Slavernijmuseum

Er zijn vervolgstappen gezet in de voorbereiding om te komen tot een Nationaal Slavernijmuseum. Het nationaal slavernijmuseum is een belangrijke plek die samen met betrokkenen moet uitgroeien tot een waardige plaats waar bewustwording, erkenning en heling over dit verleden kan plaatsvinden.

➔ Emancipatie

Er is gewerkt aan gelijke rechtstoegang voor vrouwen door na de opening van de eerste vrouwenrechtswinkel in Amsterdam-West in 2021, te besluiten om de vrouwenrechtswinkel met twee nieuwe locaties in de stadsdelen Noord en Zuidoost uit te breiden.

➔ Emancipatie

Om het ertoe bij te dragen dat de hele lhbtip+ gemeenschap zich zoveel mogelijk herkent en vertegenwoordigd voelt in de Pride is er gehoor gegeven aan de meerstemmigheid in de gemeenschap en gekozen voor een verbreding naar Queer en Pride voor 2023.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	222,6	66,4	214,7	211,5	-3,2
Lasten	1.202,3	1.029,7	1.255,3	1.229,1	-26,2
Totaal Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg	**-979,7**	**-963,3**	**-1.040,6**	**-1.017,6**	**23,0**

Het programma 8 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 23,0 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 3,2 miljoen en lagere lasten van € 26,2 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 211,5 miljoen zijn € 3,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt onder andere door:

- Hogere baten Specifieke uitkeringen (SPUKs) Jeugd van het rijk. Hier staat een evenredig bedrag aan hogere lasten tegenover (€ 20,6 miljoen) en is daarmee per saldo neutraal.
- Lagere baten noodopvang vluchtelingen uit Oekraïne (€ 19,4 miljoen). Hiertegenover staan evenredig lagere lasten en is daarmee per saldo neutraal.
- Lagere baten voor de GGD door minder corona gerelateerde activiteiten (€ 8,1 miljoen). Hiertegenover staan lagere lasten (€ 14,3 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 1.229,1 miljoen zijn € 26,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten SPUK Jeugd, onder andere Expertisecentrum jeugdzorg (€ 20,6 miljoen), hiertegenover staan evenredig hogere baten en is daarmee per saldo neutraal.
- Lagere lasten noodopvang vluchtelingen uit Oekraïne (€ 19,4 miljoen). Hiertegenover staan evenredig lagere baten en is daarmee saldo neutraal.
- Lagere lasten door minder corona gerelateerde activiteiten bij de GGD (€ 14,3 miljoen). Hiertegenover staan lagere baten (€ 8,1 miljoen).
- Lagere lasten Maatschappelijke Opvang en Begeleid Wonen (MO/BW) door lagere cliëntenaantallen en terugvordering van subsidies en het doorzetten van een specifieke uitkering (SPUK) naar 2023 (€ 5,2 miljoen). Voor Maatschappelijke opvang zijn middelen vanuit de september circulaire 2022 (€ 0,6 miljoen) vanuit programma A overgeheveld naar periode 2023. Hiermee dalen uiteindelijk de totale lager lasten voor MOBW van € 5,2 miljoen naar € 4,6 miljoen.
- Lagere lasten Ouder Kind Teams (OKT) van € 3,3 miljoen). Door krapte op de arbeidsmarkt heeft het OKT minder personeel aan kunnen trekken, waardoor personeelslasten lager zijn uitgevallen en minder stappen gezet zijn op transitie om meer jeugdzorg binnen OKT te verlenen (€ 2,3 miljoen) en door de personele onderbezetting zijn de incidenteel extra beschikbaar gestelde middelen voor de gevolgen van de Collectieve Arbeidsmarkt Overeenkomst (cao) niet besteed (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten Gecertificeerde Instellingen (GI's) door terugloop aantal gezinnen waarbinnen de jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd (€ 1,9 miljoen). Dit is conform het landelijk beeld.De wachtlijsten lopen op door voornamelijk personeelstekort.
- Lagere lasten Diversiteit, door te weinig capaciteit binnen het team (€ 1,7 miljoen).

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	**221,0**	**137,7**	**205,5**	**208,7**	**3,2**

3.8.1 Basisvoorzieningen

De basisvoorzieningen bieden een laagdrempelig preventief aanbod in de gebieden. Iedereen kan meedoen.

Belangrijke ontwikkelingen

De sociale basis

Vanuit de twee pijlers van de sociale basis: zelfredzaamheid en ontplooiing volwassenen en zelfredzaamheid en ontplooiing jeugd, hebben we fors ingezet op zorgen voor toegankelijke en laagdrempelige basisvoorzieningen in de buurt en het stimuleren van de sociale samenhang en de participatie van de bewoners. Door deze toe te spitsen op jongeren/jeugd, kwetsbare ouderen, bewoners met een licht verstandelijke beperking, bewoners met psychische kwetsbaarheid en kwetsbare vrouwen. We hebben diverse activiteiten in de buurten georganiseerd. Veelal met vrijwilligers, die zich inzetten bij jongerenwerk en buurthuizen, huizen van de wijk en wijkcentra. Via bijeenkomsten, sleutelfiguren in de wijk en de lokale media geven we informatie over het ondersteuningsaanbod. Ook hebben we veel buurtinitiatieven, bewonersinitiatieven en maatschappelijke initiatieven kunnen realiseren door toegenomen betrokkenheid van bewoners. Verder hebben we ingezet op tegengaan kansenongelijkheid door activiteiten te organiseren. In de ontwikkelbuurten hebben we bepaalde activiteiten in specifieke buurten geïntensiveerd.

Jongerenwerk

Binnen het beleid Positief Perspectief zijn twee grotere bewegingen in gang gezet, te weten:

- sneller passende hulp
- buurtgerichte versterking

Sneller passende hulp is gerealiseerd door de netwerken rondom jongeren in de wijken, om de scholen en jongerencentra te versterken, waardoor veiligheids-problematiek eerder wordt gesignaleerd en jongeren sneller kunnen worden geholpen. Jeugdprofessionals uit verschillende domeinen, zoals zorg, sociale basis en veiligheid zitten samen aan tafel zitten, om jongeren in kwetsbare situaties te helpen. De werkwijze wordt inmiddels in vijf lokale netwerken in de stadsdelen Nieuw-West, West, Zuidoost, Noord en Centrum toegepast en is toegepast bij de casuïstiek van meidennetwerken. Vanuit de herijking Top400 worden scholen met ernstige school-veiligheidsproblematiek ondersteund, onder andere bij het versterken van het veiligheidsplan, de samenwerking met lokale jeugd- en veiligheidspartners en het handelingsperspectief bij complexe casuïstiek. Ook wordt de kennis van de regisseurs in de wijken ingezet. De expertise van de Top400 wordt hierdoor voor een bredere doelgroep benut, met meer aandacht voor preventie. De versterking van preventie is gerealiseerd door meer jongerenwerk in de meest kwetsbare gebieden in te zetten, verdeeld op basis van een set indicatoren van het gemeentefonds. Stedelijk is geïnvesteerd in expertise en kwaliteit van jongerenwerk gericht op meiden, online (seksuele) weerbaarheid en jongerenwerk in scholen. Er is een stedelijk expertise netwerk gestart waarbij het meidenwerk structureel bij elkaar komt om de samenwerking te versterken en kennis te delen. Rondom het thema mentale gezondheid is een nieuwsbrief ontwikkeld voor meidenwerkers en het aanbod op het gebied van seksuele vorming en weerbaarheid is verbeterd. Jongerenwerk is tot einde schooljaar 2023-2024 actief op 35 scholen voor voortgezet onderwijs, van vwo tot praktijkcollege 's. Dit betreft een innovatief project met middelen uit Positief Perspectief, de afdeling Onderwijs (NPO-middelen) en het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs . Het gaat om twee scholen in West, zeven scholen in Nieuw-West, elf scholen in Noord, vier scholen in Zuid, vier scholen in Zuidoost en zeven scholen in Oost.

Jeugdgezondheidszorg rijksvaccinatieprogramma

De JGZ heeft in 2022 met veel ontwikkelingen te maken gehad. Begin 2022 heeft de JGZ ondersteuning geboden bij de Covid vaccinatiecampagne. Na de lockdown in maart werd de reguliere jeugdgezondheidszorg in zijn geheel weer opgestart. Met de meeste kinderen gaat het gelukkig goed, maar er is een groep kinderen die door de impact van de coronacrisis (extra) aandacht nodig heeft, bijvoorbeeld op het terrein van mentale gezondheid. De coronacrisis, het toenemende wantrouwen onder inwoners richting de overheid en het feit dat vaccineren minder vanzelfsprekend wordt, hebben voor een daling in de vaccinatiegraden gezorgd. De JGZ moet daarom extra inspanningen doen om de opkomst en de vaccinatiegraden weer te verhogen.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en maatschappelijke geestelijke gezondheidszorg: ondersteuning Oekraïners

In 2022 begon de toestroom van Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers die jeugdgezondheidszorg en vaccinaties hebben gekregen. Ook startte de energiecrisis, die leidde tot een toename van financiële vragen en zorgen bij gezinnen. Samen met de buurtteams zetten we ons in om deze gezinnen hiermee te helpen en daardoor gezondheidsproblemen te voorkomen of te verkleinen. Voor Oekraïners is vanuit maatschappelijke geestelijke gezondheidszorg een medische post op het centraal station geopend en een aantal maanden bemand geweest.

Ondersteuning statushouders met eventuele geestelijke gezondheidszorg (GGZ) problematiek die niet of te laat passend worden behandeld

De gemeente voerde in de laatste twee maanden van 2022 een pilot uit samen met het COA waarbij de GGD aan Amsterdam gekoppelde statushouders op aangeven van Wonen benaderde en sprak vóórdat zij een woning toegewezen kregen. Het gesprek met de GGD was bedoeld om gezondheidsrisico's en zorgvragen in kaart te brengen. Op basis van dit gesprek kan de GGD adviseren aan Wonen over aandachtspunten voor een andere/beter passende woning voor betrokkene. Daarnaast is de pilot erop gericht om kwetsbare statushouders tijdig te signaleren en in zorg te krijgen. De pilot had in eerste instantie betrekking op 25 personen en is afgerond met een evaluatie. Maar naast deze pilot voert de GGD altijd al screenings uit van statushouders, waarbij er zorgen zijn over geestelijke gezondheid. Doel beter in kaart brengen en toeleiden naar passende zorg.

Amsterdam Vitaal & Gezond

In december 2020 is Amsterdam Vitaal & Gezond (AV&G) gestart. (Zie raadsbrief AV&G d.d. 3 december 2020 over de college opdracht om te komen tot Amsterdam Vitaal en Gezond). AV&G is een netwerkverband waarin de gemeente, Zilveren Kruis, zorg- en welzijnsaanbieders verenigd in Sigra, Elaa en Cliëntenbelang Amsterdam elkaar hebben opgezocht omdat de beschikbaarheid en betaalbaarheid van zorg in Amsterdam steeds verder onder druk komt te staan. Om te focussen op de doelgroepen en de thema's waar de samenwerking meer dan gemiddeld op nodig is, zijn bij de start van AV&G acht coalities gevormd. Vier doelgroep coalities rondom ouderen, mentale gezondheid, chronisch zieken en jeugd en gezin. Aanvullend zijn er vier thema coalities rondom de opgave arbeidsmarkt en onderwijs, digitale zorg, groei van de stad en acute zorg.

Enkele resultaten van afgelopen jaar zijn:

- In Zuid Oost is gestart met mentale gezondheidscentra. Met de ambitie om 25 procent minder instroom in de gespecialiseerde GGZ te realiseren.
- Vanuit de coalitie ouderen is gestart met het concept van de Lang leven thuisflats. Deze bieden Amsterdammers de mogelijkheid om in community verband langer zelfstandig te wonen. Door de zorg efficiënter te organiseren is de ambitie om deze passender en beter afgestemd op de behoefte van de Amsterdammer te leveren.
- Er is door de coalitie groei van de stad een bouwstenenbouw opgeleverd met daarin de fysieke vertaling van de zorgopgave.
- Er is een start gemaakt met het realiseren van een digitale voordeur voor alle Amsterdammers. De digitale voordeur moet de Amsterdammer met een gezondheids- of welzijnsvraag snel een passende route aanbieden naar de juiste zorg of ondersteuning. Aanvullend geeft de digitale voordeur informatie die Amsterdammers de mogelijkheid geeft om zelf aan de slag te gaan met gezond worden en blijven.
- We hebben in 2022 een start gemaakt met de beweging naar de voorkant vorm te geven. In 2023 pakken we hierop door met het ontwikkelen van een integraal plan voor preventie voor de stad, waarin het GALA en IZA worden gebruikt als financiering van een grootstedelijk preventiekader voor de stad.

Publieke mentale gezondheid - Thrive

In 2022 lag de focus op jongvolwassenen, mede als gevolg van de coronapandemie. Naast activiteiten gericht op deze groep, zijn veel activiteiten in 2022 gericht geweest op het herkennen en bespreekbaar maken (normaliseren) van mentale gezondheid voor alle Amsterdammers. We zetten daarmee in op het versterken van de veerkracht juist in die delen van de stad waar gezondheidsachterstanden bestaan.

Onafhankelijke Cliëntondersteuning

Elke Amsterdammer die een beroep wil doen op deze onafhankelijke cliëntondersteuning kan daarvoor terecht bij MEE Amstel en Zaan of Cliëntenbelang Amsterdam. Daklozen en druggebruikers kunnen ook naar een van de 3 partijen van de Straatalliantie. Het Daklozenkantoor dat in 2022 is opgericht door de Straatalliantie is een nieuwe toevoeging op het aanbod. Het indicatieadviesorgaan, de Buurtteams en de Ouder- en Kindteams wijzen Amsterdammers op het recht op onafhankelijke cliëntondersteuning.

Masterplan Nieuw-West

Het Masterplan Nieuw-West is in 2021 opgestart als een van de gebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Het stadsdeel heeft circa € 0,5 miljoen besteed aan personele inzet. Die inzet was er met name voor het vormgeven van de alliantie, het inrichten van het kernteam rondom de programma-directeur, het opstellen van het koersdocument en het uitvoeren van de eerste doorbraken. Het gaat om doorbraken op de terreinen veiligheid, wonen, kansen voor de jeugd, werk en bestaanszekerheid en bewonersbetrokkenheid en democratisering.

Masterplan Zuidoost

De gemeente heeft het afgelopen jaar gewerkt aan het inrichten van structuren die de interne processen verduidelijken en verbeteren, onder andere door gemeentelijk opdrachtgevers in te stellen. In de uitvoering zijn onder de vijf ambities een groot aantal initiatieven, activiteiten en projecten uitgevoerd, dan wel opgestart. Een greep hieruit is: het Wijk Actie Team (ZO=Venserpolder) is opgericht, waar samen wordt gewerkt met de Buurtrechter, het Buurtteam, Venzo, HVO Querido en Zuidoost Werkt, en waar tot nu toe ruim 40 casussen succesvol aangepakt en afgerond zijn. We hebben 36 sociale huurwoningen gecontroleerd op de aanwezigheid van criminele activiteiten en overlast om Woonfraude aan te pakken. Het Leesoffensief is gestart voor leerlingen op de PO scholen in Zuidoost. De derde groep Young Masters is van start gegaan, de Young Reporters hebben een succesvol eigen YouTube kanaal en een succesvol BBL-traject kinderopvang is van start gegaan. In samenwerking met lokale ondernemers is het Youth Academy Platform van start gegaan, als vindplek voor een breed scala aan informatie voor jongeren. 51 jongeren hebben middels de Miracles Academy aan hun talentontwikkeling gewerkt. Er zijn convenanten afgesloten met nieuwe partners uit het bedrijfsleven, waarbij de verbinding met jongeren en werk concreet wordt gelegd.

Aanpak Noord

In dit jaar is het programma Aanpak Noord opgestart. Het is een langdurige aanpak (25 jaar) bedoeld om de tweedeling te verminderen en het vertrouwen in de lokale overheid te herwinnen en in nauwe samenwerking met bewoners, ondernemers en partners de leefwereld en de kansengelijkheid jeugd in bestaande Noordse buurten te verbeteren. Het bijzondere aan Aanpak Noord is dat de aanzet voor deze meerjarige aanpak is geschreven door bewoners zelf en dat door nauwe samenwerking met hen, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven verder bottom-up vormgegeven wordt aan dit gezamenlijke programma. Met deze aanpak borduren we voort op wat al in gang is gezet in de ontwikkelbuurten. We maken gebruik van alle planvorming en de sociale en fysieke opgave die al beschreven zijn. Daarin brengen we focus, prioritering en samenhang aan.

Aanpak corona inclusief preventie

De coronaorganisatie heeft zich het afgelopen jaar ingezet tijdens de booster- en najaarscampagne en regulier vaccineren COVID-19 waarbij er ruim 700.000 vaccinaties zijn gezet in de vaccinatiestraten, zorginstellingen en bij niet mobiel thuiswonenden. Daarnaast zijn in Amsterdam-Amstelland het afgelopen jaar 600.000 testen afgenomen en ruim 300.000 bron- en contactdossiers aangemaakt.

De coronapreventie-aanpak was in 2022 vooral gericht op het gesprek aangaan en het verleiden van Amsterdammers om een vaccinatie te halen. Dit was anders dan in eerdere jaren, toen we vooral inzetten op het overtuigen van Amsterdammers van de noodzaak van de prik. Daarbij waren er in 2022 een aantal cruciale momenten: de eerste versoepelingen van de lockdown in januari, de herhaalprik voor 60-plussers vanaf eind maart en de najaarscampagne voor de herhaalprik vanaf september.
De massamediale campagnes die het Ministerie van VWS in deze periodes ontwikkelden werden door GGD Amsterdam vertaald naar op maat communicatie naar alle Amsterdammers en Amstellanders, met een specifieke focus op kwetsbare doelgroepen in de stadsdelen en regio. In het begin van de campagne werden grootschalige vaccinatielocaties ingezet met voldoende ruimte om veel mensen in een korte tijd te prikken. Snel daarna is de focus verlegd naar een meer fijnmazige inzet waarbij we dichtbij, zichtbaar en bereikbaar waren op locaties waar inwoners vaak komen. Hier was de preventie gericht op kwetsbare doelgroepen en wijken en daar waar de gezondheidsverschillen het grootst zijn. Het voorlichtingsteam ging in gesprek met burgers over een gezonde keuze rondom corona. Dit gebeurde op o.a. op markten, in bibliotheken en cultuurspecifieke evenementen in de verschillende wijken.

De totale meerkosten die betaald zijn in het kader van het bestrijden van corona bedragen € 90,9 miljoen. De meerkosten worden gedeclareerd via een aparte verantwoording en worden geheel vergoed door het Rijk.

Aanpak Mpox

In mei 2022 deden zich in verschillende Europese landen plotseling besmettingen met het Mpox virus (apenpokken) voor. Ook in Nederland, en met name Amsterdam, vond verspreiding plaats. De belangrijkste risicogroep voor dit virus werd gevormd door mannen die seks hebben mannen (MSM). In Nederland werd Mpox op 20 mei een meldingsplichtige ziekte groep A. Omdat grootschalige verspreiding van dit virus buiten Afrika niet eerder heeft plaatsgevonden is deze epidemie op 23 juli door de WHO uitgeroepen tot een Public Health Emergency of International Concern (PHEIC). De GGD Amsterdam heeft de respons op de epidemie in haar regio gecoördineerd. De meerkosten apenpokken bedragen € 1,5 miljoen. Deze worden vergoed door het Rijk.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 8.1.1

De zelfredzaamheid van Amsterdammers wordt vergroot en de kansenongelijkheid tussen Amsterdammers wordt kleiner.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage Amsterdammers van 18 jaar of ouder dat vrijwilligerswerk verricht in of via een organisatie	(2020)	28%			17,9%
2	Aandeel Amsterdammers van 19 jaar en ouder dat (zeer) ernstig eenzaam is volgens de eenzaamheidsschaal De Jong-Gierveld*	(2020)	15%		14,1%	

* = percentage ernstig eenzame Jongeren 11,4%

Activiteit 8.1.1.1

We stimuleren sociale samenhang en participatie van de bewoners in de wijk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Meten van het bereik (er is overleg met OIS over monitor basisvoorzieningen, deze is er nu nog niet)	PM				

* Deze indicator wordt meegenomen in de nieuwe doelenboom in komende VJN.

Activiteit 8.1.1.2

We zorgen voor laagdrempelige activiteiten binnen de sociale basis in de buurt.*

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het monitoren van nabijheid en bekendheid van het aanbod moet vorm krijgen	PM				

* Het monitoren van nabijheid en bekendheid van het aanbod en de indicatoren gaan opgenomen worden in de nieuwe doelenboom in de VJN

Activiteit 8.1.1.3

We maken Amsterdam fysiek en sociaal toegankelijk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal beter toegankelijk gemaakte projecten/ voorzieningen	n.v.t.	42	30	30	15

Het gaat hier om unieke aantal projecten uit de incidentele coalitie middelen. We hebben in 2021 veel meer projecten gehonoreerd dan in 2022, omdat projecten, zeker in het fysieke domein, vaak een lange doorlooptijd hebben. In 2021 zijn 42 projecten gefinancierd, dat waren er 12 meer dan de begrootte 30 projecten. De uitvoering van die projecten liepen grotendeels door in 2022 en zijn niet dubbel geteld in bovenstaande tabel. In het najaar heeft de gemeente geen nieuwe projecten toegekend, omdat de coalitiemiddelen niet meegenomen konden worden naar 2023.

Doel 8.1.2

Alle Amsterdammers hebben gelijke kans op gezondheid ongeacht hun sociaal economische status of achtergrond.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage afwijking van gezond gewicht jeugd ten opzichte van het landelijk gemiddelde	8% (2013)		5%	*	*

* De overgewicht cijfers zijn op dit moment niet leverbaar. De afgelopen jaren zijn door de corona crisis niet meer alle kinderen gezien op PO en VO daarnaast is door JGZ meer maatwerk geleverd.

Activiteit 8.1.2.1

We werken aan de gezondheid van Amsterdammers middels preventieve en curatieve activiteiten.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage vaccinatiegraad (zuigelingen, DKTP basis immuun)	92% (2016)	89,9%	>90%	>90%	88,3%
2	Aantal scholen dat meedoet met Gezonde School (incl. jumpin programma)	124		135		135

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	197,0	42,8	161,1	154,5	-6,6
Lasten	368,2	223,1	348,0	332,8	-15,1
Saldo van baten en lasten	**-171,3**	**-180,4**	**-186,9**	**-178,3**	**8,6**

Het programmaonderdeel 8.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 8,6 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 6,6 miljoen en lagere lasten van € 15,1 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 154,5 miljoen zijn € 6,6 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere baten voor de GGD van € 8,1 miljoen worden veroorzaakt door een verdere afschaling van corona gerelateerde activiteiten.
- Hogere baten Subsidie Provincie Noord-Holland voor het versterken van de maatschappelijke sector (€ 1,1 miljoen). Hier staan evenredig lasten tegenover. Per saldo is het resultaat neutraal.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 332,8 miljoen zijn € 15,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten van € 14,3 miljoen voor de GGD. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een verminderde inzet inzake corona gerelateerde activiteiten.
- Hogere lasten Subsidie Provincie Noord-Holland voor het versterken van de maatschappelijke sector (€ 1,1 miljoen). De gelden zijn volledig besteed aan Wijkentalentorkest Plus, Midzomer Mokum 2022, vrijwilligers project mentale weerbaarheid, Impact Creators Amsterdam en programma gezondheidsvaardigheden. Hier staan evenredig baten tegenover. Per saldo is het resultaat neutraal.

- Lagere lasten (€ 0,6 miljoen) voor de Stadsdelen:
  - Hogere lasten van € 0,7 miljoen op de apparaatslasten van de stadsdelen, doordat de lasten voor het voormalig personeel van de stadsdelen verantwoord zijn. De Gemeente Amsterdam heeft hiervoor geen budget binnen de begroting, doordat ze niet verzekerd zijn.
  - Lagere lasten van € 1,3 miljoen voor de sociale basis door onder andere terugvorderingen van subsidies als gevolg van subsidievaststellingen voorgaande jaren en het laat beschikbaar stellen van nieuwe middelen sociale basis in 2022. Opnieuw herbestemmen voor de sociale basis in 2022 was niet meer mogelijk omdat activiteiten niet meer in 2022 gerealiseerd konden worden.
  - Lagere lasten van € 0,2 miljoen voor de gebiedsbudgetten. De besteding van deze budgetten zijn afhankelijk van de aanvragen van de bewoners. In 2022 zijn de aanvragen voor buurt/bewoners activiteiten achtergebleven.
  - Hogere lasten van € 0,2 miljoen op de apparaatslasten van de stadsdelen, voor onder andere vervanging van langdurige zieken.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,6	0,0	1,0	0,0	-1,0
Toevoegingen reserves	4,5	0,0	0,3	0,3	-0,0
Mutatie reserves	**-3,9**	**0,0**	**0,7**	**-0,3**	**-1,0**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de Reserve Streeklaboratorium is € 1,0 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat de corona- en apenpokken pandemieën plannen voor een toekomstig consortium zijn opgeschort. De kosten van uitvoering en besluitvorming van deze samenwerkingsplannen zullen in de toekomst uit de reserve gehaald kunnen worden.

Toevoegingen reserves

De toevoegingen zijn lager dan € 1,0 miljoen en worden verder niet toegelicht.

Subsidies van betekenis

Indicatoren activiteit		Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Subsidie Sociale Basis 2022	100,5	100,8
2	Cliëntenbelang Amsterdam (CBA)	2,5	2,3
3	Stichting MEE	5,0	4,9

1. Subsidies sociale basis

Vanuit de stadsdelen zijn op de Subsidieregeling sociale basis Amsterdam 2022 ruim 1.000 subsidieaanvragen behandeld. Ongeveer de helft van deze aanvragen betreft doorlopende, periodieke activiteiten, bij de andere helft gaat het om kortdurende activiteiten, veelal met een éénmalig karakter.
Subsidies worden verstrekt voor een scala aan activiteiten die gericht zijn op het vergroten van zelfredzaamheid en ontplooiing van de Amsterdammer. Het gaat om laagdrempelige activiteiten in de gebieden van Amsterdam, veelal collectief georganiseerd. Dit gaat zowel om subsidies aan grote instellingen voor bijvoorbeeld welzijnswerk en jongerenwerk, als om kleinere subsidies voor activiteiten van vrijwilligersorganisaties of bewoners, gericht op een specifieke buurt of doelgroep.
In 2022 is de Subsidieregeling uitgebreid met de mogelijkheid om subsidies te verstrekken vanuit de middelen die via de Provincie of het Rijk beschikbaar worden gesteld voor activiteiten binnen de sociale basis, zoals de Midzomer Mokum Programma's. We tonen in programma 8 de realisatie van de subsidies voor de hele sociale basis. De laatst vastgestelde begroting voor het totaal is € 100,5 miljoen en betreft dus ook programma's 1, 5, 6 en 7. Hiervan heeft € 84,1 miljoen betrekking op programma 8. In totaal is € 100,8 miljoen aan subsidies verleend (€ 84 miljoen in programma 8) in het kader van de regeling sociale basis inclusief de verleningen met extra middelen van onder andere het Rijk.

2. Cliëntenbelang Amsterdam (CBA)

Cliëntenbelang Amsterdam (CBA) zet zich in voor de kwaliteit van leven van Amsterdammers met een beperking en chronisch zieken, psychische kwetsbaarheden etc. CBA is een vereniging de bijna 60 stichtingen en organisaties zijn aangesloten en zij werkt samen met veel vrijwilligers en ervaringsdeskundigen. CBA geeft het college van B&W en de ambtenaren gevraagd en ongevraagd advies over beleid en uitvoering (o.a. over zorg, jeugdzorg, wonen, inkomen, werk, dienstverlening, toegankelijkheid,

openbare ruimte en mobiliteit). Hiervoor worden er regelmatig bestuurlijke overleggen ingepland tussen wethouder en CBA zijn er ook regelmatig ambtelijke overleggen. CBA ondersteunt daarnaast meerdere Amsterdamse adviesraden en platforms zoals de adviesraad lvb (voor mensen met een licht verstandelijke beperking), Jeugdplatform Amsterdam, kennisgroep van personen met onbegrepen gedrag, platform Mantelzorg en de stedelijke Wmo-adviesraad. De structurele subsidie bedraagt in 2022 € 2,3 miljoen.

3. Stichting MEE

Stichting MEE Amstel en Zaan (hierna MEE) biedt gratis individuele onafhankelijke cliëntondersteuning aan Amsterdammers die dit nodig hebben met ondersteuningsvragen over (jeugd)zorg, welzijn, wonen, participatie en inkomen. Daarnaast biedt MEE ook cursussen en trainingen zoals Grip op je geld en Algemeen Leefstijl Interventies. MEE heeft specifieke kennis van en ervaring met mensen met uiteenlopende beperkingen, chronische ziektes en psychische kwetsbaarheden. Naast de structurele subsidie aan MEE voor de inzet in Amsterdam en Weesp zijn onder de Subsidieregeling Sociale Basis 2021 nog drie subsidies aan MEE verleend voor in totaal € 0,5 miljoen. Deze worden verantwoord onder Subsidieregeling Sociale Basis 2021.

Risico's en maatregelen

Risico's	Maatregelen
Door maatschappelijke ontwikkelingen rond het rijksvaccinatieprogramma bestaat de kans dat de vaccinatiegraad te laag wordt.	Uitbreiding dienstverlening van aanbod vaccinaties. Volgens het beleidsadvies van VWS actief benaderen van ouders van ongevaccineerde kinderen, een extra oproep aan 16-en 17-jarigen. Daarnaast werken we aan extra communicatie rond landelijke vaccinatiecampagnes.
Door krapte op de arbeidsmarkt is het moeilijk om gekwalificeerd medisch en verpleegkundig personeel te vinden en te houden.	Blijven investeren in werving en opleiding voor jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen. Vernieuwende wervingsacties uitzetten samen met het vacatureloket en andere partners. Mogelijkheden om secundaire arbeidsvoorwaarden aan te passen om medewerkers die buiten Amsterdam wonen aan te kunnen nemen. Daarnaast werken we aan een actieplan personeelstekort voor het hele Sociaal Domein.
Door de komst van Oekraïense ontheemden wordt extra beroep gedaan op met name de basisvoorzieningen. Het risico bestaat dat het beroep op de voorzieningen nog zal groeien en het aanbod daarbij geen gelijke tred kan houden.	Tot nu toe is vanuit het Rijk adequate financiële vergoeding gekomen. Als er capaciteitsproblemen ontstaan zullen er keuzes gemaakt moeten worden. Deze zullen op de juiste manier bestuurlijk worden voorgelegd

Actuele risico's	Maatregelen
1. De impact van de coronacrisis is nog niet te overzien. De gezondheidsverschillen tussen arm en rijk, laagopgeleid en hoogopgeleid en werkenden en niet werkenden, met en zonder migratieachtergrond zijn toegenomen. Er zal schade zijn voor de mentale gezondheid en er is sprake van uitgestelde zorg.	Monitoring van de gevolgen van de coronacrisis. Prioriteringen en planningen baseren op de gewijzigde omstandigheden. Er wordt onverminderd ingezet op preventieve aanpakken zoals gezonde en kansrijke start en de Amsterdamse aanpak gezond gewicht. Daarnaast werken we aan extra communicatie rondom de gevolgen van de coronacrisis.

Beleidskaders

- Amsterdamse Nota gezondheidsbeleid 2021-2025.
- Wet publieke gezondheid (Wpg).
- Wmo-Verordening (versie 2021), vastgesteld december 2020, geldig vanaf 1 januari 2021. De verordening beschrijft het proces, eisen, voorwaarden, definities rondom de verschillende Wmo voorzieningen.
- Verordening Zorg voor de jeugd Amsterdam, vastgesteld 20 december 2017, geldig vanaf 1 januari 2018.
- Stedelijk kader 2020-2023: Samen vooruit: Op weg naar een stevige sociale basis in Amsterdam en wijzigen van de Verordening op het lokaal bestuur in Amsterdam, vastgesteld in mei 2019.
- Verordening Zorg voor de jeugd Amsterdam, vastgesteld 20 december 2017, geldig vanaf 1 januari 2018.

3.8.2 Wijkteams

De wijkteams werken laagdrempelig en zijn voor preventie en (lichte) ondersteuning. Zij mogen doorverwijzen naar meer en intensievere hulp. Zij spelen een belangrijke rol in het verkleinen van gezondheidsverschillen tussen wijken en helpen om meer kansengelijkheid in de stad te krijgen.

Belangrijke ontwikkelingen

Buurtteams Amsterdam

In 2022 lag de nadruk op het verder opbouwen en verstevigen van het fundament van de buurtteams, Op 1 april 2022 bestonden de buurtteams in Amsterdam 1 jaar. Amsterdammers vanaf 18 jaar kunnen bij het buurtteam terecht met hun vragen op het gebied van zorg, wonen, werk, geld, meedoen, gezondheid en veiligheid. Met de komst van de buurtteams is een grote stelselwijziging in het sociaal domein ingezet gericht op het laagdrempelig, dichtbij, integraal en op maat organiseren van ondersteuning voor Amsterdammers. In 2022 lag de nadruk op het verder opbouwen en bereiken van een sterke basis bij de buurtteams, zodat de buurtteammedewerkers optimaal in staat worden gesteld om Amsterdammers goed te ondersteunen, al dan niet in samenwerking met partners. Daarnaast is er in 2022 fors ingezet op een stedelijke communicatiecampagne waarmee het beeldmerk Buurtteam Amsterdam op de kaart is gezet. Dit heeft de herkenbaarheid van de buurtteams vergroot wat we ook denken terug te kunnen zien in de sterke toename van het aantal informatie en (budget) advies vragen bij het buurtteam. Ten behoeve van de integraliteit van dienstverlening in aansluiting op de ondersteuningsvraag van de Amsterdammer is er veel aandacht geweest voor het (verder) bouwen aan de samenwerking tussen de buurtteams en netwerkpartners en de inrichting van de teams: enerzijds de generalistische basiskennis en anderzijds de verschillende specialismen zoals o.a. dakloosheid, GGZ en bestaanszekerheid. In 2022 is de Amsterdamse Buurtteam Academie opgericht om de deskundigheid verder te ontwikkelen en bestendigen. Daarbij speelden ook de ervaringsdeskundigen van de buurtteamorganisaties een belangrijke rol. Tot slot is in 2022 de transitie van cliënten vanuit zorgaanbieders Ambulante ondersteuning naar buurtteamondersteuning doorgegaan, eind 2022 is er in totaal 3380 Amsterdammers overgedragen. Daarmee is de transitie bijna gerealiseerd, een staartje van circa 295 wordt nog in 2023 gerealiseerd. Tegelijkertijd is er nog veel te doen. De verandering kost tijd. Daarbij blijven de krapte op de arbeidsmarkt, de door- en uitstroom naar de sociale basis, de aanvullende ondersteuning Wmo en andere vormen van specialistische ondersteuning om aandacht vragen. Daar bovenop speelde dat de economische situatie in 2022 fors anders was dan vooraf verwacht. Veel Amsterdamse huishoudens zijn geconfronteerd met een sterk gestegen energierekening en oplopende kosten voor levensonderhoud. Dit heeft direct zijn weerslag op de vraag naar ondersteuning van de buurtteams. De ondersteuning bij beginnende geldproblemen vroeg veel inzet van de buurtteams. Daar kwam bij dat de buurtteams een belangrijke rol hebben gekregen in de vangnetregeling voor energie. Zij hebben hiervoor extra middelen gekregen om hier capaciteit op in kunnen zetten. Nadere toelichting hierop vindt u bij programmaonderdeel 7.3 (armoede en schuldhulp).

Ouder- en Kindteams (OKT's)

In 2022 heeft de samenwerking met de buurtteams verder vorm gekregen, om de zorg en ondersteuning in de buurt steeds beter in samenhang te organiseren. Waar in 2021 is ingezet op de kwetsbare gezinnen is dit in 2022 gecontinueerd. Dit betekent dat de OKT's het grootste bereik hebben bij de gezinnen en in de gebieden waar de problematiek en de opgaven het grootst is. Er is gestart met de ontwikkeling van een nieuw kader voor samenwerking met partijen in de sociale basis met als bedoeling dat het de komende jaren verder verbeterd en versimpeld wordt. Het OKT heeft in 2022 actief meegewerkt aan de versnelling van de implementatie van het Toekomstscenario en heeft de 2 pilots IVH voort in 2 stadsdelen voortgezet. In het toekomstscenario zijn er regionale veiligheidsteams en schakelen zij goed met het lokale team, zoals het OKT. Het OKT heeft in 2022 ingezet op verdere professionalisering en het versterken van het vakmanschap op het signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld en middels de Top3 methode bij hun werknemers.

Flexibel preventief aanbod jeugd (FPAJ)

Zoals aangekondigd in de begroting is het Flexibel Preventief Aanbod Jeugd in 2022 nauwelijks veranderd wat betreft de activiteiten die we bij preventieaanbieders inkopen vanuit de Jeugdwet: trainingen, begeleidingstrajecten, deskundigheids-

bevordering, etc. Hiermee hebben we onze doelen behaald: passend aanbod bieden aan die jongeren en gezinnen die een risico hebben op zware problemen zoals gedragsproblemen of een ontwikkelingsachterstand. Zo hebben we geprobeerd te voorkomen dat deze jongeren en gezinnen ernstige problemen krijgen en dure specialistische jeugdhulp nodig hebben. Het belangrijkste is dat we de kinderen en jongeren hierdoor zo kansrijk mogelijk op laten groeien en hen daarbij hebben ondersteund waar dat kon. Problemen vroeg signaleren en hen begeleiden tot de juiste hulp is hierbij van groot belang. Deze doelen konden we niet bereiken zonder andere stakeholders zoals de GGD, de stadsdelen/sociale basis, scholen, kinderopvang, wijkteams etc. We hebben onze lijn van gebiedsgericht werken verder doorgezet en waar nodig, sloten we aan bij de masterplannen. Dit betekende soms een ongelijke verdeling van de middelen over de stad waar dat verantwoord was. Die afweging maakten we met stadsdelen, aanbieders en de data die hierover voorhanden zijn. De gevolgen van corona zagen we helaas nog doorzetten in 2022: veel jongeren hebben last van de eenzame en sombere tijden die te lang duurden. Het FPAJ heeft daarop extra ingezet met een reservebudget van FPAJ en de NPO-middelen van het Rijk voor het onderwijs. Dat het aanbod en de samenwerking weinig is veranderd in 2022 wil niet zeggen dat er niets is gebeurd bij het FPAJ. De huidige contracten van de aanbieders liepen per 2023 af maar we hebben ervoor gekozen deze nog een jaar te verlengen. Zo kunnen we de preventie binnen de jeugdhulp beter laten aansluiten aan het nieuwe jeugdstelsel waarin we een uniforme samenhangend aanbod willen realiseren van preventie tot specialisme.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 8.2.1

Amsterdammers hebben tijdig en adequaat toegang tot hulp en ondersteuning.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal Amsterdammers met een ondersteuningsplan bij een buurtteam	(2021)	8.176	0-meting		8.731
2	Cliëntervaringsgegevens ten aanzien van vindbaarheid buurtteams	(2021)	n.v.t.	0-meting		77,7%
3	Cliëntervaringsgegevens ten aanzien van snelheid waarmee men geholpen werd bij het buurtteam	(2021)	n.v.t.	0-meting		58,2%

Bij deze doelindicator meten we hoeveel Amsterdammers ondersteuning van het buurtteam ontvangen op het peilmoment van het desbetreffende jaar. Het aantal op 31 december 2021 betreft de 0-meting. In 2022 zien we een lichte groei in het aantal ondersteuningsplannen ten opzichte van 2021, deze is in lijn met de verwachting. Uit de cliëntervaringsgegevens blijkt dat 77,7 procent van de Amsterdammers het buurtteam goed weet te vinden en dat 58,2 procent aangeeft snel geholpen te worden door het buurtteam. In 2023 worden streefwaarden voor de indicatoren ontwikkeld.

Activiteit 8.2.1.1

We organiseren Ouder en Kindteams in alle gebieden en op alle scholen.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage bereik van zuigelingen door de jeugdgezondheidzorg	99,1% (2017)	92,2%	≥ 95%	≥ 95%	99,2%
2	Aantal jeugdigen (en hun ouders) met jeugdhulp en Opvoed- en opgroeiondersteuning door Ouder- en Kindteams	15.904 (2016)	12.458	≥16.000	≥16.000	11.720

De lagere realisatie komt door gebrek aan capaciteit bij de OKT's. Zie ook de financiële toelichting.

Activiteit 8.2.1.2

We bieden in aanvulling op het aanbod van de Ouder en Kindteams flexibel preventief jeugdaanbod.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal jeugdigen en ouders die bereikt zijn met FPAJ	27.195 (2017)	21.710	28.572	28.572	22.633

Ten opzichte van 2021 is er meer gebruik gemaakt van het flexibel preventief jeugdaanbod. We hadden verwacht dat de bereikcijfers hoger zouden zijn als de coronamaatregelen opgeheven zouden worden. Die bleven echter nog even van kracht begin 2022. Maar we zagen ook dat het aanbieders tijd kostte voordat zij alles intern weer op orde hadden (bij voorbeeld door personeelstekort). Daarnaast duurde het lang voordat scholen en kinderopvang het aandurfden om aanbod zoals trainingen binnen weer plaats te laten vinden. Ook zijn de lagere bereikcijfers ten opzichte van de verwachting te verklaren doordat bepaalde online bijeenkomsten gestopt waren nu coronamaatregelen voorbij waren die het jaar daarvoor wel aangeboden werden.

Activiteit 8.2.1.3

De buurtteams Amsterdam bieden laagdrempelige en integrale ondersteuning.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal Amsterdammers dat voor het eerst een ondersteuningsplan heeft bij een buurtteam (instroom)[1]	(2021)	11.397	0-meting		13.621
2	Aantal Amsterdammers waarvoor het ondersteuningsplan bij het buurtteams wordt afgesloten of de ondersteuning uitsluitend nog uit regievoering bestaat (uitstroom)	(2021)	4.246	0-meting		12.479

In 2022 hebben 13.621 Amsterdammers voor het eerst ondersteuning van het buurtteam ontvangen. Dit lijkt een toename maar is in werkelijkheid een lagere instroom ten opzichte van 2021 omdat in 2021 de buurtteams 9 maanden bestonden (start buurtteams 1 april ’21). De lagere instroom lijkt te relateren aan factoren zoals personeelskrapte, personeelswisselingen en een sterke toename van het aantal informatie en adviesvragen. De uitstroom is aanzienlijk hoger in 2022, wat in de lijn van verwachting is voor opstartende teams, die in 2021 vooral extra werk opbouwden. Daarnaast hebben de buurtteams in 2022 in toenemende mate gekeken of uitstroom naar de sociale basis ook mogelijk is of dat andere vormen van ondersteuning meer passend zijn.

Activiteit 8.2.1.4

We organiseren de toegang tot WMO-voorzieningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal en % toeleidingen van Amsterdammers naar aanvullende Wmo ondersteuning door de buurtteams	(2021)	434/ 3,6%	0-meting		518/3,8%
2	Aantal en % Amsterdammers dat via zelf melding of andere verwijzers is toegeleid naar aanvullende Wmo ondersteuning	(2021)	n.n.t.b.	0-meting		n.n.t.b

1. Bij deze doelindicator meten we hoeveel toeleidingen er vanuit het buurtteam naar de Aanvullende individuele ondersteuning hebben plaatsgevonden. Het aantal op 31 december 2021 betreft de 0-meting.
   Het aantal toeleidingen is in 2022 nagenoeg constant gebleven. In 2023 worden streefwaarden voor de indicatoren ontwikkelt.
2. Het aantal Amsterdammers dat via zelfmelding of andere verwijzers is toegeleid naar aanvullende ondersteuning Wmo is op dit moment nog niet af te leiden uit de informatievoorziening. In de Voorjaarsnota 2021 was de ambitie opgenomen om stabiele veiligheid te meten en daarbij gebruik te maken van monitorgegevens van Veilig Thuis. De nulmeting hiervoor zou in het Jaarverslag 2021 worden opgenomen.

Na onderzoek is gebleken dat deze cijfers onvoldoende eenduidig zijn om een betrouwbare meting op te leveren. Een goed alternatief is het lopende landelijke onderzoek naar hermeldingen. Bij de Begroting 2023 zal de aangepaste indicator worden voorgelegd.

Verbonden partijen

Stichting Ouder- en Kindteams Amsterdam

De stichting houdt zich bezig met het opzetten, ontwikkelen en in stand houden van ouder- en kindteams. Die bestaan uit professionele zorgverleners die zich richten op nulde- en eerstelijnszorg. Hieronder vallen het signaleren van zorgbehoefte en het doorverwijzen naar tweedelijns zorgaanbieders vanuit onze (wettelijke) verantwoordelijkheid.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	0,8	0,1	0,9	1,0	0,1
Lasten	85,6	106,3	111,8	106,3	-5,5
Saldo van baten en lasten	**-84,8**	**-106,2**	**-110,8**	**-105,2**	**5,6**

Het programmaonderdeel 8.2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 5,6 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,1 miljoen en lagere lasten van € 5,5 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 1,0 miljoen zijn € 0,1 miljoen hoger dan begroot.

- De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 106,3 miljoen zijn € 5,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten Ouder Kind Teams (OKT) van € 3,3 miljoen). Door krapte op de arbeidsmarkt heeft het OKT minder personeel aan kunnen trekken, waardoor personeelslasten lager zijn uitgevallen en minder stappen gezet zijn op transitie om meer jeugdzorg binnen OKT te verlenen (€ 2,3 miljoen) en door de personele onderbezetting zijn de incidenteel extra beschikbaar gestelde middelen voor de gevolgen van de Collectieve Arbeidsmarkt Overeenkomst (cao) niet besteed (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten vanuit de stadsdelen voor Buurtteams (€ 1,0 miljoen) doordat onder andere lasten voor de informatievoorziening lager zijn uitgevallen en de middelen voor samenwerking tussen inkomensconsulenten Participatiewet met de buurtteams niet tot volledige besteding zijn gekomen
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

De POK reserve wordt verantwoord onder programmaonderdeel 8.3

Subsidies van betekenis

Subsidie		Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Buurtteams Amsterdam	42,9	43,7

1. Buurtteams Amsterdam

In 2022 is voor de taken vanuit het programma Volksgezondheid, Jeugd en Zorg een subsidie verstrekt van € 43,7 miljoen euro, aangevuld met een incidentele subsidie van € 1,6 miljoen euro voor transitie en transformatiekosten. De verstrekte subsidie is hoger vanwege de doorgevoerde prijsindexatie. Het aandeel subsidie voor de taken integrale Schuldhulpverlening en Sociaal Raadsliedenwerk is opgenomen in het programma Werk, Inkomen en Participatie, onderdeel Armoede.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. De buurtteams staan voor een grote veranderopgave. Een veranderopgave die zij moeten doorvoeren met de winkel open, wat veel vraagt van medewerkers. Een te hoge werkdruk vormt een risico voor de vitaliteit en het behoud van medewerkers binnen het buurtteam.	Voor 2022 is er in nauwe samenwerking met de gemeente een Jaarplan gemaakt om de transitie en transformatie vorm te geven waarin een fasering is aangebracht om zo de druk op de buurtteamorganisaties en medewerkers te beperken.
2. De ontwikkeling van de buurtteams Amsterdam vindt plaats onder complexe omstandigheden: krapte op de arbeidsmarkt, een toenemende vraag, de toeslagenaffaire en er komen voortdurend nieuwe ontwikkelingen op hun af: zoals een toenemende vraag als gevolg van de oorlog in Oekraïne, toenemende armoede. Tegelijk zijn het startende organisaties, die een nieuwe werkwijze moeten implementeren en ontwikkelen. De veelheid van vragen vormen een risico voor de ontwikkeling van de spil functie van de buurtteams, wat bepalend is voor het succes van het stelsel en hiermee effect kan hebben op de dienstverlening aan de Amsterdammers en de omvang van de lasten.	In samenspraak met de buurtteams wordt ook voor 2023 een heldere focus aangebracht. In samenspraak worden de belastbaarheid en de (nieuwe) verzoeken nauwlettend gemonitord om te bepalen in hoeverre dit behapbaar is voor de gehele organisatie en in hoeverre moet worden bijgesteld. Om zo focus te houden en optimaal te kunnen blijven ontwikkelen.
3. De armoedecrisis heeft een grote impact op de Amsterdammer en zorgt voor een toename van de vraag bij de buurtteams (deel schuldhulp/ armoede – zie ook programma 7 Werk, Participatie en Inburgering), wat mogelijk gevolgen kan hebben voor overige ontwikkelopgaven en taken van het buurtteam wat ten koste kan gaan van de kwaliteit van de ondersteuning van de Amsterdammer.	De buurtteams krijgen vanuit programma 7 Werk, Participatie en Inburgering extra middelen ter beschikking om capaciteit aan te trekken om de toename van het aantal meldingen op te kunnen volgen – zie voor de aanvullende maatregelen ter ondersteuning van Amsterdammers programma 7. Daarnaast is er voor 2022 in nauwe samenwerking met de gemeente een Jaarplan gemaakt om de transitie en transformatie vorm te geven waarin een fasering is aangebracht om zo de druk op de buurtteamorganisaties en medewerkers te beperken.
4. De transformatie in het sociaal domein is nog volop gaande o.a. de nieuwe contracten voor de aanvullende ondersteuning Wmo en het aanstaande nieuwe stedelijk kader sociale basis. De buurtteams vormen een spil in het stelsel, waardoor de veranderende context in combinatie met wachtlijsten binnen de aanvullende ondersteuning Wmo (Hbh) en de GGZ kunnen zorgen voor stagnatie in de door- en uitstroom vanuit en Amsterdammers langer bij het buurtteam blijven wat gevolgen kan hebben voor de wachttijden en ervoor zorgt dat Amsterdammers niet altijd de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben	In het aanstaande nieuwe stedelijk kader voor de sociale basis wordt ook de behoefte vanuit de buurtteams wordt meegenomen om zo de aansluiting tussen sociale basis en buurtteams te verbeteren. Na de afronding van de laatste aanbesteding MOBW binnen de aanvullende ondersteuning Wmo wordt er binnen de nieuwe contracten gestuurd op de transformatie opdracht binnen het sociaal domein om de aansluiting tussen de buurtteams en de aanvullende ondersteuning Wmo te versterken. Er wordt intensief samen opgetrokken tussen de gemeente en de buurtteams in de wisselwerking aanvullende ondersteuning Wmo, buurtteams en sociale basis om te signaleren, evalueren en waar nodig bij te sturen.

Beleidskaders

- Aanbestedingsleidraad Flexibel preventief aanbod jeugd, 2018
- Koersbesluit om het kind, 2014
- Hoofdlijnenbesluit inrichting Buurtteams Amsterdam (september 2019)
- Uitvoeringsbesluit Buurtteams Amsterdam (januari 2020)
- Subsidieregeling Buurtteams Amsterdam (juni 2020)
- Verordening Zorg voor de jeugd Amsterdam, vastgesteld 20 december 2017, geldig vanaf 1 januari 2018.

3.8.3 Individuele voorzieningen

De maatschappelijke ondersteuning biedt meer intensieve hulp en begeleiding. Zo kunnen ook de kwetsbare Amsterdammers zo veel mogelijk in een normale omgeving, thuis of in hun buurt, mee doen.

Belangrijke ontwikkelingen

Aanbesteding Wmo

In 2021 is gestart met de inkoopprocedures van Aanvullende individuele ondersteuning (AIO), Hulp bij huishouden (Hbh) en Dagbesteding (DB). Deze vonden plaats binnen de context van een nieuw Amsterdams sociaal stelsel waarin buurtteams sinds 1 april 2021 in alle stadsdelen de spil vormen in nauwe samenwerking met de sociale basis en de gecontracteerde aanbieders van Wmo-voorzieningen. Deze transformatie zal leiden tot laagdrempelige en integrale dienstverlening in buurten en wijken.
Met deze aanbestedingen zijn minder aanbieders gecontracteerd dan onder de voorgaande contracten. Voor de periode van 1 januari 2021 tot de start van het nieuwe contract (Hbh en AIO per 1 juli 2022 en DB per 1 januari 2023) zijn overbruggingsovereenkomsten gesloten met de toenmalige aanbieders. In algemene zin zijn de aanbestedingen positief verlopen, met een voldoende aantal kwalitatief goede inschrijvingen. Met de uitkomst van de inkoopprocedure wordt de gewenste keuzevrijheid voor Amsterdammers en een divers aanbod aan AIO-, DB- en Hbh voorzieningen gerealiseerd. Dat neemt niet weg dat een aanbestedingen onvermijdelijke cliënttransities met zich meebrengt. Voor de AIO en Hbh hebben deze cliënttransities plaatsgevonden tussen 1 juli 2022 en 1 januari 2023.Bij Hbh duurde het sommige cliënten lang voordat zij zekerheid hadden over de start van de nieuwe hulp. Voor de meeste cliënten AIO en DB is de overgang naar een nieuwe aanbieder goed verlopen.

Het preventief interventieteam (PIT)

Het Preventief Interventie Team (PIT) heeft in het afgelopen jaar naast de 280 gezinnen en kinderen die al begeleid werden, 152 nieuwe gezinnen geholpen. Bovendien heeft het PIT met maar liefst 82 basisscholen samengewerkt, vooral in de stadsdelen Nieuw West (28), Zuidoost (20) en Noord (19).
De 26 scholen die meededen aan een evaluatie gaven aan de samenwerking met het PIT in het algemeen als goed tot zeer goed te ervaren.

Specialistische jeugdhulp

2022 heeft in het teken gestaan van het verder ontwikkelen van de samenwerking. Vanuit een enkelvoudige lijn van aanbieder naar gemeente, schakelen we nu steeds meer over naar het collectieve gesprek en de samenwerking met andere partners in het jeugddomein zoals GI en OKT. Vooral in de HSJH wordt het steeds meer de gewoonte om met elkaar te overleggen en oplossingen daar te vinden. In 2022 hebben de Kernpartners met elkaar een samenwerkingsovereenkomst opgesteld, gericht op het borgen van de samenwerking, ook met het oog op een verdere intensivering daarvan in de toekomst. De pijlers van de doorontwikkeling van het jeugddeel van het sociaal domein zijn:

- Integrale hulp voor de meest kwetsbare gezinnen en kinderen: waarbij we keuzes maken voor wie we het beperkte budget inzetten.
- Normaliseren: opvoeden en opgroeien gaat gepaard met teleurstellingen en beperkingen. In te zetten steun moet zich richten op versterken van de opvoedkracht van ouders, sociaal netwerk en de sociale basis. Zo kan ook jeugd met problemen en beperkingen meedoen aan het normale leven.
- Integrale matched care: goede analyse van de onderliggende problemen zodat direct passende hulp wordt ingezet. Inzetten van hulp aan ouders bij GGZ-problematiek, Lvb, wonen, werken en inkomen is noodzakelijk om onderliggende oorzaken van jeugdproblematiek aan te pakken. En om de uitgaven te beperken. Jeugdhulp wordt vaak ter compensatie ingezet, terwijl de oorzaak op een heel ander terrein ligt (bijvoorbeeld bij vechtscheidingen).
- Gebiedsgerichte organisatie: jeugdhulpprofessionals werken vanuit de wijken, gebieden. Ze werken aan de collectieve opgaven in de gebieden en kennen de organisaties van de sociale basis. Het OKT is de spil hierin.
- Zo thuis mogelijk: hulp zo inrichten dat ondersteuning van het thuis blijven wonen voorop staat. En als het echt nodig is om (tijdelijk) ergens anders te wonen dan in een zo huiselijk mogelijke setting.
- Lerend systeem in gezamenlijke verantwoordelijkheid: alle partners in het jeugddomein zijn samen verantwoordelijk voor de transformatie en het uitkomen met het beperkte budget.

Waar de partners in de HSJH elkaar in de keten en op inhoud weten te vinden, is er op het met elkaar (her)verdelen van de Lumpsum nog een slag nodig. Veel van de het voorwerk is met elkaar uitgevoerd, maar de uiteindelijke conclusie werd door de kernpartners nog bij de gemeente neergelegd. Dit heeft in december geresulteerd in afspraken met alle tien de kernpartners over de vaststelling van de lumpsum 2022. Dit proces is geanalyseerd en de daaruit te trekken lessen zijn de basis geworden voor de systematiek voor 2023. Van een herijking aan het eind van het jaar gaan we naar een meer verspreide methode van met elkaar peilen en afstemmen volgens met elkaar overeengekomen spelregels. Hierbij draait het ook om de verdeling van schaarste en het bepalen wie er voorrang krijgt en wie er langer moet wachten. Ook hier worden met elkaar in een werkgroep keuzes gemaakt. Ondanks problemen bij verschillende aanbieders met registratiesoftware is er uiteindelijk een compleet beeld van de geleverde zorg gevormd. Duidelijk daaruit wordt dat de zwaardere zorg drukt op de cliëntenaantallen. De organisaties die zich richten op de zwaarste en meest complexe casuïstiek geven aan daar meer inzet per cliënt te zien. Dit kan mede worden verklaard door de ambulantiseringsslag die, geheel volgens afspraak en wens, zorgt dat complexe kinderen veel vaker 'zo thuis mogelijk' worden begeleid, in plaats van in een gesloten setting. In 2022 was er door de gelijktijdige afbouw en opbouw nog sprake van overlappende kosten en onderbezetting.
De hoog specialistische jeugdzorg (HSJH) is binnen het budget gebleven door de sturing van de Kernpartners op de lumpsum. Als gevolg daarvan zijn de wachtlijsten in 2022 verder gegroeid door dat kernpartners zoals afgesproken de instroom van cliënten hebben aangepast aan de mogelijkheden van de lumpsum. Over het totaal genomen blijft het sturen op de lumpsum en de cliëntenaantallen een uitdaging voor de kernpartners. Fluctuaties in kosten door schommelingen in de zorgzwaarte, (vaak duur) maatwerk en de arbeidsmarktproblematiek, met de daarbij komende prijzige inhuur, zijn daarbij de meest voorkomende verstorende elementen. De partijen aan de zwaardere kant van het spectrum, met complexe en meervoudige vraagstukken, lijken daar gevoeliger voor dan partijen waarvan de inzet meer voorspelbaar en constant is. De VG partijen en de partijen met een relatief lichtere doelgroep lijken beter te kunnen sturen.
De enkelvoudige jeugdhulp (ESJH) is in 2022 verder gegroeid. In de loop van het jaar is daar vanuit contractmanagement op ingegrepen door met de tien grootste aanbieders een vrijwillig budgetplafond af te spreken. De grote hoeveelheid aan aanbieders in de2022 heeft in het teken gestaan van het verder ontwikkelen van de samenwerking. Vanuit een enkelvoudige lijn van aanbieder naar gemeente, schakelen we nu steeds meer over naar het collectieve gesprek en de samenwerking met andere partners in het jeugddomein zoals GI en OKT.

Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

In 2022 kwam een eind aan de corona lockdowns waarin de GI weer als vanouds veel contact met de gezinnen konden hebben. Opvallend was dat tijdens corona het verloop van personeel daalde, maar in de loop van 2022 is dat, zoals in zoveel sectoren, weer fors toegenomen. Landelijk hebben de GI het rijk aandacht gevraagd voor deze situatie. Dat heeft geleid tot vele gesprekken en onderzoeken. Er wordt toegewerkt naar een lagere caseload en een daarbij passend tarief. Dat wordt waarschijnlijk landelijk gelijkgetrokken. Amsterdam heeft extra gefinancierd om gezinsmanagers in opleiding te kunnen aannemen.

Blijvend Veilig

In 2022 was Blijvend Veilig een van de proeftuinen van het Toekomstscenario K\kind- en Gezinsbescherming. In september heeft het kabinet in de Kamer aangegeven dat zij versneld wil gaan werken conform het voorgestelde in het Toekomstscenario; mede vanwege de problemen in de huidige beschermingsketen. In Amsterdam-Amstelland hebben we daarop besloten in 2023 al in een aantal wijken geheel op die manier te gaan werken. In een jaar of 3 zou dat verder moeten worden uitgebouwd in de gehele regio.

Maatschappelijke Opvang/ Beschermd wonen: Vroegsignalering, maatwerk en verbreding aanbod

In 2022 zijn we verder gegaan met de implementatie van het beleidsprogramma Aanpak Dakloosheid 'Een nieuwe start' 2021-2025. Doelstelling is om iedereen die in de regio Amsterdam-Amstelland dakloos wordt of dreigt te worden herstelonder-steunende begeleiding te bieden. Belangrijke onderdelen van de implementatie zijn de inzet op preventieve activiteiten, vroegsignalering, ontwikkeling van de buurtteams en ondersteuning voor economisch daklozen. Hiermee beogen we problematiek in een zo vroeg mogelijk stadium op te lossen en de druk op de (hoog) specialistische hulp te verlagen zodat deze beschikbaar blijft voor Amsterdammers die dit het hardst nodig hebben. Zo is er een Daklozenkantoor opgericht waar (dreigend) daklozen zelf aan hun herstel kunnen werken met behulp van voorzieningen en laagdrempelig in contact kunnen komen met onafhankelijke cliëntondersteuners. Verder hebben we met kennisontwikkeling van de Buurtteams en een uitbreiding van tijdelijke woonvormen en passende ondersteuning voor economisch daklozen, ook voor deze doelgroep het aanbod uitgebreid. In 2022 hebben we daarnaast een nieuwe aanbestedingsprocedure gestart waarmee we de producten in de MOBW-keten en daarmee (de toegang tot) het stelsel zullen vernieuwen, versterken en versimpelen. Onnodige schotten in het aanbod (zoals tussen Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen) worden verwijderd en

zorgaanbieders krijgen meer ruimte om passende ondersteuning te bieden en hun aanbod door te ontwikkelen. Zorgaanbieders krijgen de opdracht om intensief de samenwerking op te zoeken met de buurtteams, zodat Amsterdammers met meervoudig complexe problematiek goed ondersteund worden. Vanaf 1 december 2021 tot april 2022 breiden wij voor de winter de kortdurende opvangplekken voor kwetsbare Amsterdammers uit met 90 tot 100 extra plekken, en passen we de Winterkouderegeling toe. We hebben voor de winter van 2022 € 1 miljoen beschikbaar gesteld. In de winter van '22-'23 is gekozen voor een aaneengesloten winteropvang. In 2023 wordt deze opvang geëvalueerd en verder doorontwikkeld. Naast winter-opvang bieden we aan verschillende doelgroepen kortdurende 24-uursopvang. De groep bestaat uit kwetsbare Amsterdammers, kwetsbare EU-burgers en ongedocumenteerden.

Aanvullend openbaar vervoer

In 2022 is het nieuw contract van het AOV geïmplementeerd en gestart. Met dit nieuwe contract wordt een vervolgstap genomen in de Toekomstvisie Sociaal Vervoer, waarbij het centrale doel reizen zoals je wilt centraal staat. Het nieuwe contract wordt gereden door RMC. Zij rijden sinds 1 augustus zowel het vervoer met een lichte ondersteunings-vraag als het vervoer met een zware ondersteuningsvraag, bijvoorbeeld kamer tot kamer vervoer. Met de ingang van het nieuwe contract rijdt Transvision niet meer voor het AOV. De vraag naar het AOV is in 2022 langzaam aan het herstellen van de Corona crisis. Het gebruik is echter nog lang niet op het oude niveau van 2019. Dit herstel duurt langer dan verwacht. Daarnaast is er sprake van een breed personeelstekort in de taxibranche. Ook RMC is hierdoor geraakt. Er zijn dus tevens aanvullende maatregelen genomen met als doel het vervoer betrouwbaar beschikbaar te houden. Zodra het mogelijk is worden deze aanvullende maatregelen weer geschrapt.

Ambulantisering GGZ en uitvoering Wet verplichte GGZ

In 2022 hebben alle betrokken partijen samengewerkt volgens de bestaande aanpak Personen met Onbegrepen Gedrag. Dit houdt in:

- er zijn twee persoonsgerichte aanpakken op personen met onbegrepen gedrag en een veiligheidsrisico ingericht: de aanpak Verward verdacht en de aanpak Psychiatrische Patiënten Potentieel Gevaarlijk.
- Passend vervoer is geregeld, Dit betekent dat mensen in crisis die bij de politie in beeld komen niet meer door de politie maar door de ambulance worden vervoerd naar de Spoedeisende Psychiatrie Amsterdam
- een gezamenlijke monitor Acute Crisisketen is ontwikkeld. Aan de hand van deze monitor hebben partijen inzicht in elkaars prestaties en kunnen ze bijsturen, bijvoorbeeld op aanrijtijden, wachttijden. Ook geeft de Monitor informatie over knelpunten in de crisisketen. Deze knelpunten worden samen opgelost en zo nodig opgeschaald naar bestuurlijk overleg. Daardoor ontstaat een meer sluitend systeem van signalering en interventie bij mensen met onbegrepen gedrag en (vaak) een veiligheidsrisico.

Aansluiting met het veiligheidsdomein

We laten het veiligheidsdomein en het sociaal domein beter op elkaar aansluiten. Wanneer mensen meerdere problemen hebben, is onveiligheid ook vaak aan de orde. Bijvoorbeeld huiselijk geweld of overlast. Veiligheidspartijen zullen de buurtteams en OKT's meer ondersteunen. Denk daarbij aan:

- politie
- wijk-GGD'er
- meldpunten zorg en woonoverlast
- Actiecentrum Veiligheid en Zorg In het werkkader voor de buurtteams staan hierover basisafspraken. In 2022 is deze samenwerking verder ontwikkeld. Uiteindelijk moet deze werkwijze zorgen voor eerder signaleren en ingrijpen en meer veiligheid.

Kwetsbare opvoeders van gezinnen waarbij Jeugdbescherming betrokken is, kunnen ondersteund worden door een Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV). Deze SPV-ers, werkzaam bij zowel Jeugdbescherming als GGD/Arkin of Ingeest, zijn in staat om opvoeders beter te bereiken en eventueel toe te leiden naar de POH of, bij ernstigere problematiek, passende GGZ- zorg. Hierdoor worden de veiligheid en de ontwikkelkansen van ieder gezinslid verbeterd. Begin 2022 waren er 3 SPV-ers werkzaam bij Jeugdbescherming regio Amsterdam (JBRA), eind 2022 zijn er 6 SPV-ers werkzaam bij JBRA. Hiervan is één SPV ook deels werkzaam bij Blijvend Veilig en één deels bij de William Schrikker Stichting.

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling/Vrouwenopvang

Het aandeel meldingen van burgers is in 2022 gelijk gebleven ten opzichte van het jaar ervoor. Het aandeel meldingen dat van professionals kwam in vergelijking tot het aantal meldingen vanuit de politie daalde in 2022 ten opzichte van 2021. Dit is een minder gunstige ontwikkeling, omdat wanneer de politie bij een melding betrokken is, de problemen in het betreffende huishouden vaak al langer spelen. Hoe eerder er in contact wordt gelegd met Veilig Thuis, hoe groter de kans dat hulp en verbetering mogelijk is. De capaciteit in de opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld en

kindermishandeling (HGKM) staat al meerdere jaren onder druk en heeft na een G4 lobby geleid tot een ophoging van de DUVO-middelen vanuit het Rijk. Na het uitbreken van de coronacrisis was de verwachting dat er een stijging zou komen van meldingen van HGKM. Deze stijging bleef echter uit. Tijdens verschillende periodes van lockdown zag de Blijf Groep zelfs een sterke daling van het aantal bezette noodbedden, met vervolgens een stijging bij de versoepelingen. Het aantal opnamen van cliënten op noodbedden bij Blijf Groep lag in 2022 hoger dan 2021. De huidige bezetting is dus weer vergelijkbaar met de periode voor de coronacrisis. Vanwege de structurele tekorten in de capaciteit om deze slachtoffers op te vangen is het besluit genomen door de regio Amsterdam-Amstelland om een tweede opvanglocatie van de Blijf Groep te openen met een uitbreiding van acht extra plekken. Daarnaast zijn tijdelijke middelen toegekend voor het opvangen van de tekorten in afwachting van de tweede locatie.

Prostitutie

De omvang van de illegaal gefaciliteerde prostitutiesector blijft groot en lijkt ook te groeien. De illegale sector gaat gepaard met (gezondheids)risico's voor sekswerkers. Om sekswerkers in het illegaal circuit te bereiken wordt er vanuit de zorgpartners extra inzet gepleegd op digitale outreach. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van sleutelpersonen en cultural mediators. Bij controles (in het illegale circuit) worden sekswerkers indien nodig warm doorgeleid naar zorg. Het afgelopen jaar is er ook sterk geïnvesteerd in het verbeteren van het contact tussen sekswerkers en de politie om ervaren drempels weg te nemen. Er is een samenwerkingsprotocol opgesteld en de politie sluit regelmatig informeel aan bij klankbordgroepen en andere door zorg georganiseerde bijeenkomsten van sekswerkers.

Mensenhandel

Preventie (door trainingen en bewustwording) vormt een belangrijke pijler in het gemeentelijk beleid tegen mensenhandel. Preventieactiviteiten worden toegespitst op een verscheidenheid aan kwetsbare doelgroepen. Hierbij wordt ook ingespeeld op actualiteiten en nieuwe fenomenen. Een voorbeeld hiervan is de enorme vluchtelingenstroom vanuit Oekraïne en de hieraan gelinkte mensenhandel risico's op het vlak van seksuele en arbeidsmatige uitbuiting. In de eerste helft van het jaar is er intensief ingezet op preventie onder deze groep met voorlichting (presentaties en flyers) en trainingen. Ook zijn de medewerkers van de aankomst, registratie en opvang locaties getraind en voorgelicht over het herkennen van signalen mensenhandel. Met het eindigen van de Corona gerelateerde inreisbeperkingen is het aantal buitenlandse slachtoffers in de opvang weer toegenomen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 8.3.1

Het duurzaam borgen van de veiligheid van alle betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal huishoudens waarbij sprake is van structurele veiligheid na een periode van één jaar				n.v.t

In de Voorjaarsnota 2021 was de ambitie opgenomen om stabiele veiligheid te meten en daarbij gebruik te maken van monitorgegevens van Veilig Thuis. Na onderzoek is gebleken dat deze cijfers onvoldoende eenduidig zijn om een betrouwbare meting op te leveren. Bij de Begroting 2023 zal een aangepaste indicator worden voorgelegd. De aangepaste indicator is het aantal adviesvragen bij Veilig Thuis. De hoeveelheid adviesvragen is afgenomen maar de meldingen zijn toegenomen in 2022.

Activiteit 8.3.1.1

We bieden opvang en zorg aan vrouwen, mannen en kinderen die betrokken zijn bij huiselijk geweld en kindermishandeling.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage melding kindermishandeling (BBV verplicht)	4% (2020)	8%	10%	10%	4%
2	Percentage melding huiselijk geweld (BBVverplicht)	85% politie en 15% professional	80% politie en 20% professional	75% politie en 25% professional	75% politie en 25% professional	79% politie en 21% professional
3	Aantal mensen in opvang/ bezettingsgraad bij Blijf Groep		94%	90%	90%	94%

Het aandeel meldingen van burgers is in 2022 gelijk gebleven ten opzichte van het jaar ervoor. Het aandeel meldingen dat van professionals kwam in vergelijking tot het aantal meldingen vanuit de politie daalde in 2022 ten opzichte van 2021. Dit is een minder gunstige ontwikkeling, omdat wanneer de politie bij een melding betrokken is, de problemen in het betreffende huishouden vaak al langer spelen. Hoe eerder er in contact wordt gelegd met Veilig Thuis, hoe groter de kans dat hulp en verbetering mogelijk is.

De capaciteit in de opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) staat al meerdere jaren onder druk en heeft na een G4 lobby geleid tot een ophoging van de DUVO-middelen vanuit het Rijk. Na het uitbreken van de coronacrisis was de verwachting dat er een stijging zou komen van meldingen van HGKM. Deze stijging bleef echter uit. Tijdens verschillende periodes van lockdown zag de Blijf Groep zelfs een sterke daling van het aantal bezette noodbedden, met vervolgens een stijging bij de versoepelingen. Het aantal opnamen van cliënten op noodbedden bij Blijf Groep lag in 2022 hoger dan 2021. De huidige bezetting is dus weer vergelijkbaar met de periode voor de coronacrisis. Vanwege de structurele tekorten in de capaciteit om deze slachtoffers op te vangen is het besluit genomen door de regio Amsterdam-Amstelland om een tweede opvanglocatie van de Blijf Groep te openen met een uitbreiding van acht extra plekken. Daarnaast zijn tijdelijke middelen toegekend voor het opvangen van de tekorten in afwachting van de tweede locatie.

Activiteit 8.3.1.2

We zorgen voor een goed functionerend Veilig Thuis.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage huishoudens dat direct na de veiligheids-beoordeling en/of dienst1 door Veilig Thuis overgedragen wordt naar het lokale veld (wijkteams jeugd en volwassenen)	n.v.t.	Gehele regio: 37% Amsterdam: 37	45%	50%	27%
2	Het aandeel triagebesluiten welke binnen de wettelijke termijn van vijf werkdagen is afgerond vanaf binnenkomst van de melding		44%	50%	55%	50%
3	Het aandeel triagebesluiten welke binnen de wettelijke termijn van vijf werkdagen is afgerond vanaf binnenkomst van de melding		56%	58%	63%	47%

Het aantal overdrachten van Veilig Thuis aan het lokale veld is in 2022 toegenomen, zowel voor de gehele regio als voor Amsterdam. De doorlooptijd van zowel de veiligheidsbeoordeling als de diensten is verbeterd ten opzichte van 2021.

Activiteit 8.3.1.3

We zorgen voor de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage jongeren met jeugdbescherming (BBV-verplicht)	1,0% (2017)	0,8%1	0,8%	0,8%	0,8%*
2	Percentage jongeren met jeugdreclassering (BBVverplicht)	0,8% (2017)	0,6%1	0,7%	0,6%	0,5%*
3	Percentage jongeren met een delict voor de rechter (BBVverplicht)	4,35% (2012				nvt**

* CBS Indicatoren jeugdzorg in natura 1e helft 2022, 2e helft is pas in de loop van '23 bekend

**De cijfers kwamen van het Rijk en worden niet meer verstrekt

Doel 8.3.2

Amsterdammers krijgen de juiste zorg op de juiste plek ongeacht hun leeftijd.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	WMO klantervaringscij-fers scoren hoger dan de landelijke WMO klan-tervaringscijfers (CEO)					
2	Aantal jeugdigen dat langer wacht op specialistische jeugdhulp dan de norm	183 (2017)	2251	250	250	223
3	Aantal jeugdigen in residentiële jeugdhulp-voorzieningen	1.005 (2017)	1.0002	1.000	1.000	872
4	Meer dak en thuislozen hebben een perspectief op herstel en leven niet meer op straat	4,35% (2012				Tijdens winter-kouderegeling: 150 Niet-tijdens winter-kouderegeling: 250
5	De wachtlijsten voor MO/BW zijn afgenomen	4,35% (2012				BW: 15,1 MOG: 13,5 MOJ: 7,0 MOV: 8,
8	Aantal ongedocumenteerden waarvoor een duurzame oplossing is gevonden	4,35% (2012	26+37 mensen naar de rijksopvang vanwege een nieuwe aanvraag			40+82 mensen naar rijksopvang vanwege nieuwe asiel aanvraag. Op dit moment inwilligings-percentage nieuwe aanvraag van 80%

Activiteit 8.3.2.1

We verstrekken via wijkzorg WMO-voorzieningen, zoals HbH, woon- en vervoers-voorzieningen, ambulante ondersteuning en dagbesteding. *

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal mensen met een maatwerkvoorziening per 10.000 inwoners (BBVverplicht)		8,1			
2	Aantal verstrekte WMO voorzieningen	53.400 (2018)	57.780	52.000	52.000	
3	Aantal pgb's voor WMO voorzieningen via SVB	4.444 (2016)	5.036	3.600	3.600	3.250
4	Aantal cliënten met een pgb via gemeente	201 (2017)	302	160	160	238

* 2022 is een moeilijk jaar om e.e.a. precies te duiden vanwege de aanbestedingen Hulp bij huishouden ; Ambulante Individuele Ondersteuning (AIO) en Dagbesteding, de cliënttransities tussen aanbieders onderling en naar de buurtteams, productcodewijzigingen voor een deel van de cliënten AIO.

Activiteit 8.3.2.2

We zorgen voor specialistische jeugdhulp met een dekkend en divers aanbod.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage jongeren met jeugdhulp (BBV-verplicht)	12,6% (2017)	12,6%	11%	11%	10,6%
2	Aantal jeugdigen met individuele voorziening specialistische jeugdhulp (BBV-verplicht)	11.500 (2017)	13.009	11.500	11.500	16.053

Het aantal jeugdigen met individuele voorziening is hoger dan begroot. In 2022 was de verwachting dat er fors bezuinigd moest worden, maar uiteindelijk is door het rijk extra bijgedragen en daarmee is per saldo het aantal cliënten verder gestegen. Daarbij is het wel goed om te noemen dat de aantallen tussen de voorzieningen nog niet ontdubbeld worden. Dus het aantal unieke jeugdigen met een individuele voorziening specialistische jeugdhulp ligt lager dan de opgegeven 16.000. Bovendien is het aannemelijk dat een deel van de stijging ook komt door de definitie van het woonplaatsbeginsel dat op 1 januari 2022 in de Jeugdwet veranderd is. Hierdoor hebben gemeentes in 2022 flink wat jeugdigen administratief (en dus budgettair)

moeten verhuizen. De gemeente Amsterdam heeft hier fors extra middelen voor gekregen (ca. 11 miljoen).

De realisatie op aantal jeugdigen in residentiële jeugdhulpvoorzieningen lijkt lager dan begroot. Dat is een wenselijke ontwikkeling, waarbij o.a. gestuurd wordt op afbouw gesloten jeugdhulp.

Activiteit 8.3.2.3

We bieden opvang voor dak- en thuislozen via Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO) en werken aan herstel naar duurzaam individueel wonen.*

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal cliënten in de MO/BW (peildatum 31-12-22)					BW: 1.130 MOG: 347 MOJ: 425 MOV: 1.622
2	Doorstroom binnen MO/BW keten (gemiddeld aantal dagen)					BW: 1.239 MOG: 797 MOJ: 902 MOV: 1.079
3	Duurzame uitstroom uit de MO/ BW keten (heraanmelders)					MOJ omslag: 1 BW: 47 MOG: 4 MOJ: 9 MOV: 40

* BW is beschermd Wonen, MO is Maatschappelijke Opvang, MOJ is Maatschappelijke Opvang Jeugd en MOV is Maatschappelijke Opvang Volwassenen, MOG is Maatschappelijke Opvang Gezinnen.

Activiteit 8.3.2.4

We bieden begeleiding en 24-uursopvang voor ongedocumenteerden, zodat zij kunnen werken aan perspectief.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal plekken 24uursopvang ongedocumenteerden	472 (2019)	500	500	500	500

Verbonden partijen

GGD Amsterdam Amstelland

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Amsterdam - Amstelland is een verbonden partij die de werkzaamheden uitvoert met betrekking tot Veilig Thuis en het Centrum Seksueel Geweld. Dat doen zij vanuit een Gemeenschappelijke Regeling voor de 6 gemeenten in de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	24,9	23,5	52,7	55,9	3,2
Lasten	739,8	691,5	786,5	782,7	-3,9
Saldo van baten en lasten	**-715,0**	**-668,0**	**-733,8**	**-726,7**	**7,1**

Het programmaonderdeel 8.3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 7,1 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 3,2 miljoen en lagere lasten van € 3,9 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 55,9 miljoen zijn € 3,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten Specifieke Uitkeringen jeugd (SPUK) (€ 20,6 miljoen). Het gaat om SPUK's voor Expertise centrum jeugdzorg Noord Holland, kleinere leefruimten, vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen en acute jeugdgezondheidszorg. Hier staat een evenredig bedrag aan hogere lasten tegenover. Per saldo is het resultaat neutraal.
- Lagere baten Noodopvang Oekraïne (€ 19,4 miljoen); Hier liggen verschillende oorzaken aan ten grondslag die nader worden gespecificeerd onder de toelichting lasten. Omdat de baten worden afgestemd op de lasten, staan hiertegenover lagere lasten van € 19,4 miljoen. Per saldo een neutraal resultaat. Zie ook een aparte

paragraaf in de jaarrekening met daarin concernbrede verantwoording over de noodopvang Oekraïense ontheemden.

- Hogere baten Vreemdelingen (€ 4,9 miljoen). De hoogte van de specifieke uitkering ter uitvoering van het pilotproject Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen is eind 2022 bekend geworden, waardoor binnen de raming van de begroting geen rekening is gehouden met deze specifieke uitkering. Hiertegenover staan hogere lasten van € 4,3 miljoen. Per saldo een onderbesteding van € 0,6 miljoen.
- Lagere baten Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW) van € 2,3 miljoen doordat de plannen voor de begrote Specifieke Uitkering voor huisvesting voor kwetsbare groepen niet tot uitvoering zijn gebracht. Hiertegenover staan lagere lasten van € 2,3 miljoen. Per saldo een neutraal resultaat.
- Lagere baten Blijvend Veilig omdat de subsidie voor proeftuinen van het Ministerie Justitie en Veiligheid is begroot onder de baten en verantwoord onder de lasten (€ 1,3 miljoen). In 2022 is € 0,4 miljoen minder subsidie ingezet. Door krapte op de arbeidsmarkt zijn er minder teams opgestart en later in het jaar. Het niet-bestede deel van de baten € 0,4 miljoen, is doorgeschoven naar 2023.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 782,7 miljoen zijn € 3,9 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten Specifieke Uitkeringen jeugd (SPUK) (€ 20,6 miljoen). Het gaat om SPUKS voor expertise centrum jeugdzorg Noord-Holland, kleinere leefruimten, vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen en acute jeugdgezondheidszorg. Er staat een evenredig bedrag aan hogere baten tegenover. Per saldo is het resultaat neutraal.
- Lagere lasten Noodopvang Oekraïne (€ 19,4 miljoen); Omdat de baten worden afgestemd op de lasten, staan hiertegenover lagere baten van € 19,4 miljoen. Per saldo een neutraal resultaat.Zie ook aparte paragraaf in de jaarrekening met daarin concernbrede verantwoording over de noodopvang Oekraïense ontheemden.
- Lagere lasten voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW) van € 5,2 miljoen. De lasten voor inkoop zijn lager dan begroot doordat er minder vraag was naar opvangplekken buiten de regio (niet ingekocht aanbod). De lagere lasten bij Noodopvang gezinnen hebben te maken met de terugvordering van subsidies en lagere uitgaven op de uitbestede werkzaamheden. De uitgaven voor uitbestede werkzaamheden zijn minder goed te plannen vanwege hun onverwachte karakter. Voor Maatschappelijke opvang zijn middelen vanuit de september circulaire 2022 (€ 0,6 miljoen) overgeheveld uit programma A naar periode 2023. Hiermee dalen uiteindelijk de lagere lasten voor MOBW van € 5,2 miljoen naar € 4,6 miljoen.
- Hogere lasten voor Vreemdelingen (€ 4,3 miljoen). De hoogte van de specifieke uitkering ter uitvoering van het pilotproject Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen is eind 2022 bekend geworden. De kosten bestaan uit subsidies voor onder andere woonbegeleiding, juridische begeleiding, toekomstoriëntatie en participatieaanbod. Hiertegenover staan hogere baten van € 4,9 miljoen. Per saldo een onderbesteding van € 0,6 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door teruggevorderde subsidies en lagere besteding van enkele kleinere posten.
- Toegestane overschrijding (€ 4,1 miljoen) voor corona kosten wegens aanhouden isolatie plekken, kosten op het vlak van inloop, opvang en aanverwante werkzaamheden. Deze kosten zijn binnen de opvangketen van Maatschappelijke Opvang (MO) gemaakt en worden gedekt vanuit programma A met extra inkomsten vanuit de decembercirculaire (MO en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OOGz)).
- Hogere lasten Individuele Betaal Overeenkomsten (IBO) voor niet ingekochte Jeugdzorg trajecten (€ 3,8 miljoen) door meer gebruik en duurdere trajecten.
- Lagere lasten Hulp bij huishouden (Hbh) (€ 3,2 miljoen): Door krapte van personeel op de arbeidsmarkt en verlies van personeel bij de implementatie aanbesteding in de tweede helft van het jaar lagere realisatie op Hbh regulier. Bij Hbh Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) speelde naast personeelskrapte ook verstoring van de aanleveringsketen door corona. Lagere lasten Persoonsgebonden budget (PGB)-gebruik door strenger toezicht op Pgb-vaardigheid.
- Lagere lasten Specialistische Jeugdzorg overig door een daling van het aantal cliënten zorg continuïteit (€ 2,5 miljoen). Dit is conform verwachting, in zorg continuïteit worden de cliënten behandeld die niet direct bij de kernpartners geplaatst kunnen worden of de afspraak gemaakt is om de behandeling af te ronden bij de niet gecontracteerde partij. Deze zorg dient gefaseerd bij de kernpartners te worden belegd. Zie ook hogere lasten landelijke inkoop VNG en hogere lasten SJH B-segment. Samen is de afwijking is dan nihil.
- Lagere lasten Specifieke Uitkering voor huisvesting voor kwetsbare groepen (€ 2,3 miljoen) doordat de plannen voor huisvesting voor kwetsbare groepen niet tot uitvoering zijn gebracht. Omdat de lasten worden afgestemd op de baten, staan hiertegenover lagere lasten van € 2,3 miljoen. Per saldo een neutraal resultaat.
- Lagere lasten Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (€ 2,1 miljoen) wegens een onderproductie over periode 2021 en terugvordering van subsidies over voorgaande jaren. Betreft vooral maatschappelijke opvang, doordat er geen capaciteit

was om alles uit de voeren. Daarnaast zijn plannen voor het inzetten van Decentrale Uitkering Vrouwenopvang (DUVO) middelen niet tot uitvoering gebracht. Tot slot is de realisatie van Schadelijke Praktijken achter gebleven op begroting.

- Hogere lasten Landelijke inkoop Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) (€ 1,4 miljoen).
- Lagere lasten Gecertificeerde Jeugdinstellingen (GI) door terugloop van het aantal gezinnen waarbinnen de jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd aan jeugdigen tot 18 jaar (€ 1,9 miljoen). De terugloop komt overeen met het landelijk beeld. Dit is conform het landelijk beeld. De wachtlijsten lopen op door voornamelijk personeelstekort.
- Lagere lasten Dagbesteding (€ 1,7 miljoen) door minder opgevangen cliënten.
- Lagere lasten (€ 1,3 miljoen) voor Aanvullend Openbaar Vervoer (AOV) omdat de productie sinds de corona maatregelen in 2020 aanhoudend is achter gebleven ten opzichte van het niveau van 2019.
- Hogere lasten voor Hulpmiddelen en vervoersvoorzieningen (€ 1,3 miljoen) door stijging in aanvragen scootmobielen, rolstoelen en overige hulpmiddelen.
- Hogere lasten Specialistische Jeugdzorg Segment B dooreen stijging in het aantal cliënten in duurzame trajecten (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten voor Woonvoorzieningen (€ 1,1 miljoen) doordat minder woonruimte-aanpassingen zijn gerealiseerd dan begroot.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,0	2,0	8,7	8,2	-0,5
Toevoegingen reserves	23,5	0,0	31,8	33,7	1,9
Mutatie reserves	**-23,5**	**2,0**	**-23,1**	**-25,4**	**-2,4**

Onttrekkingen reserves

De totale onttrekking aan de reserves bedraagt € 8,2 miljoen.
De onttrekking aan de egalisatiereserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is € 0,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt door onderbesteding Ouder Kind Teams en buurtteams voor het investeren in kwaliteit.

Toevoegingen reserves

De totale toevoeging aan de reserves bedraagt € 33,7 miljoen. Het verschil tussen begroot en realisatie bedraagt € 1,9 miljoen.

- De toevoeging aan de Egalisatie reserve Jeugd is € 1,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt omdat de uitgaven in het kader van de uitvoering van de Jeugdwet lager zijn dan begroot. Het verschil tussen de budgetten en daadwerkelijke uitgaven bedraagt € 1,5 miljoen en is extra toegevoegd aan de Egalisatiereserve Jeugd. In de laatste correctieronde zal deze toevoeging aangepast en verlaagd worden, omdat er extra uitgaven zijn geconstateerd.
- De toevoeging aan de Egalisatie Reserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Toegevoegd zijn alle middelen die niet zijn besteed aan de actielijnen vanuit de door het rijk vrijgemaakte aanvullende middelen POK. Door vertraging in de uitrol van doorbraakteams is € 0,4 miljoen aan POK middelen voor het investeren in kwaliteit niet besteed.

In totaal is in lijn met begroting 2023 (najaarsnota) voor jaarschijf 2022 een dotatie van € 8,4 miljoen aan de egalisatiereserve Wmo verricht. Omdat hier geen afwijking tussen begroot en realisatie heeft plaats gevonden wordt op dit onderdeel niet verder toegelicht.

Subsidies van betekenis

Subsidie		Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Buurtteams Amsterdam	31,7	31,7
2	Subsidieregeling ongedocumenteerden	7,8	7,8
3	Noodopvang gezinnen	8,7	5,3

1. Maatschappelijke opvang kwetsbare burgers

Het budget voor de nachtopvang subsidies en de overige subsidies binnen de subsidieverordening Maatschappelijke opvang 2017 is in 2022 volledig uitgegeven. De organisaties die subsidie ontvangen zetten deze in voor de verschillende activiteiten van de verordening: preventie, ambulante begeleiding en dienstverlening, zorgtoeleiding, inloopvoorzieningen, sociaal netwerk, nachtopvang, woonbegeleiding en passantenpension. Binnen de nachtopvang bieden we 24-uursopvang aan kwetsbare daklozen uit Amsterdam. Het doel is kwetsbare daklozen te begeleiden naar een passende vervolgplek.

2. Subsidieregeling ongedocumenteerden

Het beleid voor ongedocumenteerden richt zich er op dat aan 500 ongedocumenteerden 24- uursopvang en intensieve begeleiding geboden wordt om duurzame oplossingen (verblijfsvergunning of terugkeer naar land van herkomst) te bereiken. Het budget voor de ongedocumenteerden subsidies is in 2022 volledig uitgegeven.

3. Noodopvang gezinnen

De kortdurende opvang gezinnen is bedoeld voor zelfredzame dakloze Amsterdamse gezinnen. Daarnaast worden dakloze gezinnen met een MO beschikking die wachten op een MO-traject in de kortdurende opvang gezinnen opgevangen. In de opvang krijgen de zelfredzame gezinnen begeleiding die voornamelijk is gericht op uitstroom naar duurzame huisvesting. Bij de gezinnen met een MO beschikking wordt een start gemaakt met de begeleiding op alle levensgebieden. In de subsidies aan de zorgaanbieders zitten zowel huisvestingslasten als begeleidingskosten. Er is € 5,3 miljoen aan subsidies voor de opvang en begeleiding van dakloze gezinnen besteed. Dit wijkt af van het begrote bedrag om de volgende redenen:

- Er is subsidie teruggevorderd op grond van de eindverantwoordingen 2021 met een batig saldo.
- Een deel van het begrote bedrag is niet via subsidies uitgegeven, maar besteed aan onder meer de opvang van gezinnen in hotels en kosten voor gebouwen (uitbestede werkzaamheden). De uitgaven voor uitbestede werkzaamheden zijn minder planbaar vanwege hun onverwachte karakter. De totale uitgaven voor de noodopvang gezinnen komen daarmee op € 7,5 miljoen.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. De vraag naar Wmo-voorzieningen neemt aanzienlijk toe.	Aanbieders krijgen een budgetplafond opgelegd waar zij niet boven uit mogen komen met hun declaraties. Naast AIO, Dagbesteding, Begeleid thuis en Beschermd verblijf zijn er plafonds ingesteld voor Hbh-OGGZ en LO.
2. Door de budgetplafonds kunnen de wachttijden verder gaan oplopen, wat kan leiden tot overbelasting van mantelzorgers, sociale basis en de buurtteams, en tot achteruitgang van het welzijn van individuele Amsterdammers en in extreme gevallen tot overlast.	Aanbieders/buurtteams houden cliënten in beeld en maken gebruik van elkaars capaciteit en deskundigheid. Aanbieders AIO, Dagbesteding en buurtteams krijgen door functiebekostiging en de subsidieregeling Buurtteams Amsterdam meer ruimte om wisselingen in vraag op te vangen en middelen doelmatig in te zetten. De buurtteams bieden overbruggingsondersteuning als de passende vorm van ondersteuning niet direct geleverd kan worden. Inzicht in de wachtlijsten zodat we kunnen prioriteren en normeren kan de effecten beperken. Op dit moment worden voor Maatschappelijke Ondersteuning en Beschermd Wonen incidentele middelen vanuit het Rijk (Blokhuismiddelen) ingezet om de wachtlijsten aan te pakken zodat kwetsbare mensen tijdig passende ondersteuning krijgen.
3. De Jeugdwet geeft gemeenten een breed gedefinieerde zorgplicht, met een open einde karakter. Doordat de gemeente zorg moet financieren kan er beroep op de Jeugdzorg worden gedaan die boven de gecontracteerde budgetten gaat. Risico blijft ook in het nieuwe stelsel bestaan omdat in de lumpsumbudgetten geen groei is verdisconteerd, en omdat de benodigde transformaties kunnen vertragen. Bovendien is de hoogte van de financiering vanuit het Rijk onzeker, omdat het Rijk incidenteel (compensatie)middelen toekent voor de bewezen tekorten in de jeugdzorg en (nog) niet structureel totdat de Hervormingsagenda Jeugd is afgerond.	Er wordt gekozen voor een taakgerichte bekostiging met budgetplafonds om overbesteding tegen te gaan. De gemeente selecteert aanbieders die verantwoordelijkheid nemen in de schaarste. De gemeente kiest voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid mede door inzet van triage aan de voorkant en een integraal plan. Contractmanagement wordt geïntensiveerd en kostenontwikkelingen en maatschappelijke beïnvloedende factoren worden opgenomen in de prestatiedialoog zodat tijdig kan worden gestuurd. Geheel wegnemen van dit risico kan echter niet door het karakter van de open einde regeling van de Jeugdwet. We blijven in VNG en G4 ver-band ons inzetten voor een betere en financieel beheersbare jeugdzorg o.a. via de Hervormingsagenda. We blijven lobbyen voor tijdige en adequate financiering zodat we weten waar we financieel aan toe zijn en onze partners beter kunnen informeren.

Beleidskaders

- Wmo-Verordening 2015 (versie 2021, vastgesteld december 2020, geldig vanaf 1 januari 2021).
- Uitgangspunten voor de inkoop Ambulante ondersteuning, dagbesteding, Hulp bij het huishouden en kortdurend verblijf 2017-2020 (maart 2016).
- Hoofdlijnenbesluit inkoop aanvullende ondersteuning Wet maatschappelijke ondersteuning: Ambulante ondersteuning, Dagbesteding, Hulp bij het huishouden, Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen en Logeeropvang 2021 tot 2027 (november 2019)
- Uitvoeringsbesluit inkoop Aanvullende ondersteuning Wmo (maart 2020)
- Collegebesluit invoering instroombeperking Hbh (september 2020, verlengd december 2020)
- Collegebesluit 18 mei 2021: Planning en fasering hernieuwde contractering aanvullende voorzieningen Wmo en MOBW
- Collegebesluit 26 oktober 2021: Instemmen met voorbereiden van een aanbestedingsprocedure voor Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen (MOBW) en Dagbesteding (DB).
- Collegebesluit 26 oktober 2021: Instemmen met de inkoopstrategieën en de daarop gebaseerde inkoopleidraden voor Aanvullende individuele ondersteuning (AIO) en voor Hulp bij huishouden (Hbh) en met start van de inkoop voor AIO en Hbh.
- Beleidsprogramma Aanpak Dakloosheid 2021-2025: ‘Een nieuwe start, samen op weg naar perspectief’ (2021).
- Regioaanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling 2020-2024 Amsterdam-Amstelland ‘Veiligheid voor Elkaar,’ 9 september 2020).
- Handboek Samen Sterker tegen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, Informele en Formele Hulp, werken samen voor de Amsterdammer, februari 2021
- Toekomstvisie Sociaal Vervoer, 7 juli 2021
- Jeugdwet, 2014
- Verordening Zorg voor de Jeugd Amsterdam, 2018
- Inkoopstrategie (Hoog)specialistische Jeugdhulp Gemeenten Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn, 2020

3.8.4 Diversiteit

De Gemeente Amsterdam brengt in kaart waar en hoe discriminatie en uitsluiting plaatsvindt. We ondersteunen Amsterdammers die ruimte nodig hebben om zichzelf te zijn en volwaardig mee te doen. We stellen hier activiteiten tegenover waarmee we dit uitdragen. Ook stimuleren we dialoog en verbondenheid tussen Amsterdammers en bevorderen de kennis over de gedeelde geschiedenis van de stad.

Belangrijke ontwikkelingen

De huidige crises in ons land als gevolg van onder andere de corona-pandemie, de Russisch-Oekraïense oorlog en inflatie hebben de verschillen in onze stad groter gemaakt. Hierdoor wordt de kloof tussen verschillende groepen groter. Gelijke toegang tot onderwijs, werk en cultuur, zelfs tot de democratie zelf, staat onder druk. Dat heeft effect op de manier waarop we met elkaar omgaan, op wat we elkaar gunnen en op de manier waarop we kijken naar 'de ander'. Ook de toeslagenaffaire liet zien dat gelijke behandeling niet vanzelfsprekend is en dat vooroordelen ook vandaag de dag nog verankerd zijn in onze collectieve systemen.
Gelukkig lijkt het bewustzijn over het gif van discriminatie en de effecten hiervan te groeien, zowel in Amsterdam als in de rest van het land. We zijn hiervoor onder andere schatplichtig aan de organisaties en activisten die zich hier al jaren over uitspreken. Maar we zien ook dat overheden hun rol moeten pakken en dat uitsluiting een probleem is van ons allemaal, en niet alleen van diegenen die gemarginaliseerd worden. De aanstelling van een landelijke Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme is een stap in de goede richting. Het is daarom de prioriteit van de gemeente Amsterdam om ongelijkheid tegen te gaan. Niet alleen vanuit de portefeuille Diversiteit, maar op alle domeinen waar uitsluiting of achterstelling plaatsvindt.

Antidiscriminatie

Diversiteit heeft hier een belangrijke normstellende en agenderende rol bij het tegengaan van discriminatie: we stellen de norm dat discriminatie en uitsluiting in Amsterdam niet worden getolereerd en signaleren waar het mis gaat. Dit is in 2022 onder andere gedaan in de vorm van de antidiscriminatie campagne "Kom op Amsterdam". Verder hebben we gezien dat steeds meer Amsterdammers en organisaties willen weten wat zij kunnen doen om discriminatie en racisme tegen te gaan. Hierin zijn zij in 2022 door de gemeente ondersteund door onder andere de website "Eerste hulp bij Discriminatie" en de routekaart over het melden van discriminatie. Ook is in 2022 ingezet op het versterken van de positie van het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA) en het verbeteren van de naamsbekendheid van het meldpunt. Op deze manier zorgen we voor meer inzicht in de mate waarin discriminatie voorkomt in de stad, zodat we dit, samen met partners, beter kunnen voorkomen.

Emancipatie

Als gemeente ondersteunden we in 2022 specifiek de emancipatie van twee grote groepen: die van de lhbtiq+ gemeenschap en die van vrouwen. Amsterdam is sinds oudsher een plek waar de lhbtiq+ gemeenschap een thuis vindt, mede dankzij haar reputatie als tolerante stad. Helaas is deze reputatie geen vanzelfsprekendheid en heeft de lhbtiq+ gemeenschap in Amsterdam ook te maken met discriminatie en uitsluiting. De gemeente zet zich aanhoudend in om dit tegen te gaan en een veilige en inclusieve stad te zijn voor iedereen. Hiervoor is het nodig om de emancipatie van deze groepen te ondersteunen, en mensen zelf regie te geven over hoe deze emancipatie eruitziet. Het betekent ook dat er geluisterd moet worden naar nieuwe stemmen, dat er ruimte moet worden gemaakt voor grassroot organisaties en dat de gevestigde orde daar soms iets voor moet inleveren. In 2022 is hier gehoor gegeven aan het geluid van diverse groepen uit de lhbtiq+ gemeenschap en meer ruimte gemaakt voor deze meerstemmigheid. Voor 2023 is er gekozen voor een verbreding van Pride naar Queer en Pride, waarmee deze meerstemmigheid en inclusie ook een plek hebben gekregen. Daarnaast is in 2022 besloten het Trans Huis, een unieke voorziening voor een kwetsbare groep in onze stad, in 2023 voort te zetten. Hiermee zorgen we voor een veilige plek voor een kwetsbare groep transpersonen (zoals transpersonen van kleur/trans vluchtelingen en dak en thuislozen). Verder is er gewerkt aan het tegengaan van de structurele ongelijkheid tussen vrouwen en mannen in onze stad. Zo zijn vrouwen gemiddeld minder economisch zelfstandig en is er een grote groep vrouwen in een kwetsbare positie. Hierom is in 2022 gewerkt aan gelijke rechtstoegang voor vrouwen, door na de opening van de eerste vrouwenrechtswinkel in 2021, te besluiten om de

vrouwenrechtswinkel met twee nieuwe locaties uit te breiden. In 2023 officieel zullen de twee locaties officieel openen.

Gedeelde geschiedenis

Om de toekomst te veranderen moeten we ook het verleden kennen. Daarom heeft de gemeente Amsterdam in 2020 onderzocht wat de rol van het Amsterdamse stadsbestuur in het slavernijverleden was. Dit onderzoek was aanleiding voor burgemeester Halsema om in 2021 namens het toenmalig stadsbestuur excuses aan te bieden voor de rol die Amsterdam speelde in dit vreselijke verleden. In 2022 stond het slavernijverleden van Nederland en Amsterdam hoog op de agenda. In navolging van de gemeente Amsterdam heeft de landelijke overheid in december 2022 excuses gemaakt voor haar rol in deze zwarte pagina uit de geschiedenis. In Amsterdam hebben we in 2022 vervolgstappen gezet om te komen tot een Nationaal Slavernijmuseum, een belangrijke plek die samen met betrokkenen moet uitgroeien tot een waardige plaats waar bewustwording, erkenning en heling over dit verleden kan plaatsvinden. Ook zijn de voorbereidingen getroffen voor de herdenking van 150/160 jaar afschaffing van de slavernij in 2023. Tenslotte zijn verschillende projecten in het kader van empowerment van de zwarte gemeenschap (zoals het NiNsee, de Black Achievement Month en de herdenking en viering van Keti Koti) ondersteund door de gemeente. De stad Amsterdam is onlosmakelijk verbonden met haar migratiegeschiedenis. Al decennialang is de stad een toevluchtsoord voor mensen die op andere plekken om welke reden dan ook niet veilig of welkom waren. Deze geschiedenis maakt de stad tot de creatieve smeltkroes die ze vandaag de dag is. Diversiteit is onze kracht, en dat hebben we in 2022 laten zien door het onderzoek “Migratie, DNA van Amsterdam.”, waarin de migratiegeschiedenis van Amsterdam in kaart is gebracht. Daarnaast zijn activiteiten georganiseerd die kennis over de geschiedenis van de stad en haar inwoners bevorderen en daardoor ook het onderlinge begrip voor elkaar. Hierbij is te denken aan onder andere: Moesson-live: Molukse en Indische migratiegeschiedenissen in Amsterdamse context en Oost-Cast & West-cast: straatnamenproject waarmee wordt bijgedragen aan het historisch besef.

Verbonden Stad

Het is grote opgave om in een stad zoals Amsterdam, met 180 verschillende nationaliteiten, alle groepen te kunnen bereiken en aan elkaar te verbinden. Zeker in een samenleving met corona was deze verbinding met de stad en verbinding tussen groepen onderling hard nodig maar niet altijd gemakkelijk. Er is daarom in 2022 samen met de stadsdelen geïnvesteerd we in ontmoeting en gesprek in Amsterdamse wijken. Het programma Ambassadeurs van Amsterdam heeft daarnaast in 2022 verder gewerkt aan het actief verbinden van Amsterdamse jongeren met hun stad. Dat doen we door te werken aan versterken van leiderschapsvaardigheden die ingezet worden om hun buurt en stad beter te maken.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 8.4.1

Amsterdam is een inclusieve verbonden stad.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage Amsterdam-mers dat zich verbonden voelt met Amsterdam (bron: ABM)*	80% (2017)	**	75%	*	**
2	Percentage Amsterdammers dat zich wel eens gediscrimineerd voelt (Bron: Veiligheidsmonitor)*	13% (2018)	13%	19%	*	***

* Geen streefwaarden. Gezien de aard van de indicator is alleen referentiewaarde of realisatiewaarde benoemd en benoemen we geen streefwaarde. Het is een meetwaarde die bedoeld is om het gesprek mee te voeren.
** De burgermonitor komt eens per twee jaar uit. Hierom zijn er voor 2020 en 2022 geen cijfer cijfers beschikbaar.
*** De Veiligheidsmonitor is over een paar maanden beschikbaar. Voor 2022 is hier nog geen cijfer beschikbaar.

Activiteit 8.4.1.2

We bestrijden discriminatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal meldingen over discriminatie (Meldpunt discriminatie Regio Amsterdam)*	544 (2019)	903	802	*	**
2	Aantal meldingen arbeidsdiscriminatie (MDRA)*	186 (2019)	161	152	*	**

* Geen streefwaarden. Gezien de aard van de indicator is alleen referentiewaarde of realisatiewaarde benoemd en benoemen we geen streefwaarde. Het is een meetwaarde die bedoeld is om het gesprek mee te voeren.
** De cijfers van het MDRA voor 2022 zijn nog niet bekend.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Lasten	8,6	8,7	9,0	7,3	-1,7
Saldo van baten en lasten	**-8,6**	**-8,7**	**-9,0**	**-7,3**	**1,7**

Het programmaonderdeel 8.4 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Dit komt door lagere lasten van € 1,7 miljoen.

Lasten

De onderbesteding van € 1,7 miljoen komt voornamelijk door (langdurig) capaciteitsprobleem bij afdeling Diversiteit. Daardoor is de prioriteit gegeven aan uitvoering van doelen in het jaarplan en het opstellen van nieuwe beleidsambities voor de nieuwe collegeperiode. De doelen in het jaarplan zijn ondanks het capaciteitsprobleem gerealiseerd.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Subsidie		Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam	€ 0,4	€ 0,7
2	Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis	€ 0,3	€ 0,4
3	Subsidieregeling Strategische Allianties	€ 0,8	€ 0,9

1. Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam
Het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA) heeft als antidiscriminatievoorziening een belangrijke rol in de registratie van meldingen van discriminatie, klachtbehandeling en voorlichting. Dit is een wettelijke taak. In 2020 liet de gemeente Amsterdam onderzoek uitvoeren naar de manier waarop het MDRA haar rol als antidiscriminatievoorziening beter kan vervullen. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat het belangrijk is voor het MDRA om zichtbaar, benaderbaar en uitnodigend te zijn om haar rol optimaal uit te kunnen voeren. Om de positie van het MDRA te versterken en de vindbaarheid te vergroten zijn in 2022 extra middelen aan het MDRA toegekend, bovenop de reguliere subsidie. Deels is hiervoor geput uit middelen die beschikbaar zijn gesteld door het rijk voor het tegengaan van discriminatie.

2. Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis
Het slavernijverleden is een onderdeel van de gedeelde geschiedenis van de Amsterdamse bevolking. Amsterdam neemt als verantwoordelijke hoofdstad het voortouw bij het agenderen van dit onderwerp op nationaal niveau. Het NiNsee heeft hierin een coördinerende taak. Het NiNsee ontvangt van de gemeente een structurele activiteitensubsidie (€ 170.000) en een subsidie voor het Keti Koti festival. Voor dit laatste was in 2022 een bedrag van € 185.000 begroot en € 204.000 verleend. Daarnaast is een bijdrage verleend aan een onderzoek naar de toekomstige financiering door het Rijk van het NiNsee.

3. Subsidieregeling Strategische Allianties
In 2021 heeft het college de subsidieregeling diversiteit en inclusiviteit voor allianties Amsterdam 2021-2023 ingesteld en is subsidie verleend aan zes allianties van maatschappelijke organisaties die meerjarig activiteiten uitvoeren op de volgende thema's: gendergelijkheid in werk, zichtbaarheid en Pride, biculturele lhbtiq+, inclusief herdenken, koloniaal verleden en doorwerking. Voor het tweede uitvoeringsjaar zijn hernieuwde subsidieplafonds per prioriteit door het college vastgesteld. Het totaalbudget van de regeling is met € 100.000 verhoogd. Met deze verhoging hebben enkele allianties, die aantoonbaar konden aangeven dat nodig te hebben, meer geld beschikbaar gekregen om onder meer extra partners in hun alliantie deel te laten nemen en een extra investering te doen in hun te krappe organisatiemiddelen.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Vanwege de huidige crises in ons land als gevolg onder andere de corona-pandemie, van de Russisch-Oekraïense oorlog en inflatie zijn de verschillen in onze stad groter geworden. Hierdoor wordt de kloof tussen verschillende groepen groter. Gelijke toegang tot onderwijs, werk en cultuur, zelfs tot de democratie zelf, staat onder druk. Dat heeft effect op de manier waarop we met elkaar omgaan, op wat we elkaar gunnen en op de manier waarop we kijken naar 'de ander'. Dit vergroot het risico op vooroordelen, discriminatie en uitsluiting.	We zien dat we als overheid in deze tijd een sterke rol moeten pakken en dat ongelijkheid een probleem is van ons allemaal en niet alleen van de mensen die gemarginaliseerd worden. We stellen de norm dat discriminatie en uitsluiting in Amsterdam niet worden getolereerd en signaleren waar het mis gaat. Dit doen we door slachtoffers hulp te bieden, omstanders aan te spreken. We blijven in continue dialoog met verschillende gemeenschappen en faciliteren verbinding tussen hen. We dragen ertoe bij dat Amsterdammers elkaars geschiedenis leren kennen en bewust zijn van elkaars benadeelde of bevoordeelde posities.
2. Toenemende discriminatie als gevolg van een incident in de stad of een maatschappelijke ontwikkeling.	We stellen de norm dat er voor discriminatie in Amsterdam geen plek is en ontplooien hier via het antidiscriminatiebeleid activiteiten voor uit. Daarnaast zorgen we door onze netwerkfunctie dat signalen uit de stad vroegtijdig bij de gemeente bekend zijn, zodat hier op geanticipeerd kan worden.

Vervallen risico's	Maatregelen
1. Vanwege de 1,5 meter samenleving en de onmogelijkheid om fysiek bijeen te komen, kunnen kwetsbare groepen in een vorm van sociaal isolement geraken waarbij ze minder actief zijn in de buurt (bijvoorbeeld het niet meer bezoeken van verbindende activiteiten) en minder in contact komen met andere groepen Amsterdammers. Dit ondermijnt op termijn de sociale cohesie in de stad Polarisatie in de samenleving. Daardoor trekken partijen steeds meer naar extremen. Daarmee komt de middengroep in de knel en staat de tolerantie op het spel.	Door het samenwerken met (informele) netwerken in de stad en door nauwer samen te werken met de stadsdelen kan er actief ingespeeld worden door extra inzet te plegen op het bereiken en betrekken van groepen die geïsoleerd dreigen te raken. Het organiseren van dialogen in buurten om onderlinge verbinding en gesprek te bevorderen, het voeren van overleggen met verschillende gemeenschappen, het delen van verhalen over de gedeelde geschiedenis van Amsterdammers en het tegengaan van discriminatie en uitsluiting.

Beleidskaders

- Aanpak arbeidsmarktdiscriminatie 2019-2022, 2019
- Rechten, Ruimte en Representatie, Nota gendergelijkheid, 2019-2022
- Nota Regenboogbeleid 2019-2022
- Beleidsbrief Diversiteit en Inclusie, 18 december 2018

3.9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening

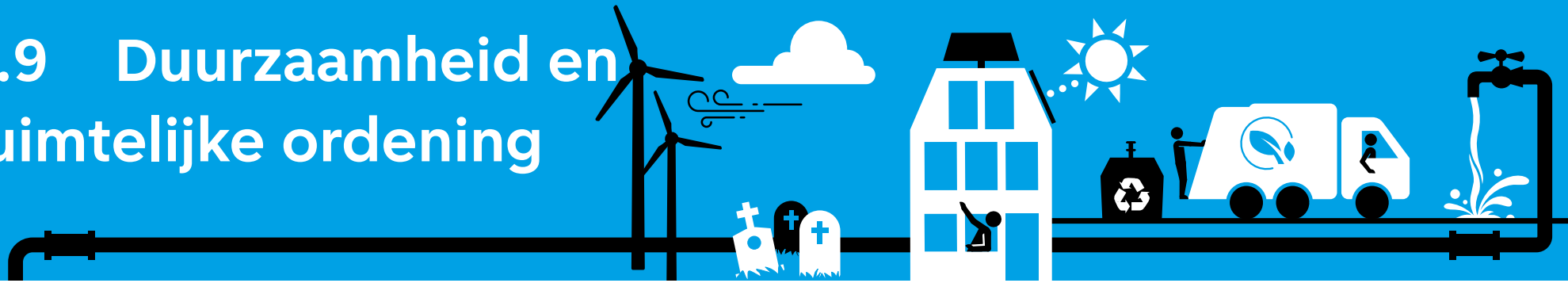

Samenvatting 3.9.1

➜ In 2022 is het Omgevingsprogramma Riolering (OPR) vastgesteld. In dit beleidsdocument staat hoe we onze wettelijke zorgplicht invullen voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, de verwerking van hemelwater en welke grondwatermaatregelen we nemen. Het OPR geeft het beleid weer en de opgave om het beleid te realiseren, zoals rioolreiniging en -vervanging.

➜ De stad groeit. Dat betekent dat we voor meer mensen drinkwater moeten leveren. In het Leveringsplan hebben we uitgewerkt hoe we de komende 10 jaar voldoende drinkwater kunnen leveren en wat er nodig is om ook op langere termijn voldoende drinkwater van goede kwaliteit te leveren.

➜ Eind 2022 is het verscherpt toezicht vanuit de Inspectie Leefomgeving en Transport bij Waternet beëindigd. In april 2021 is Waternet onder verscherpt toezicht gesteld naar aanleiding van geconstateerde tekortkomingen ten aanzien van de cybersecurity en besturing bij Waternet, die een verhoogd risico vormden voor de leveringszekerheid en kwaliteit van drinkwater. Om invulling te geven aan de oplossing van de tekortkoming is een Verbeterplan ILT gemaakt en uitgevoerd.

Samenvatting 3.9.2

➜ Sinds maart 2022 gelden er vrijwel geen beperkingen meer als gevolg van corona, waardoor de hoeveelheid huishoudelijk afval weer op het niveau is van voor de coronacrisis (2019). De totale hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner per jaar daalde zodoende naar 361 kilo.

➜ De kwaliteit van onze dienstverlening kende een positieve ontwikkeling. Het aantal meldingen afval daalde met 26 procent, het aantal meldingen over volle containers restafval daalde met 56 procent en het aantal klachten daalde met 47 procent. Ook zien we in metingen dat de schoonheidsgraad van de meest vervuilde containerlocaties is verbeterd door minder bijplaatsingen van onder andere karton en restafval.

➜ Deze resultaten zijn mede te danken aan het verbeterplan in het kader van het verhoogd toezicht en de aanpak ‘een schonere stad’. Door dit plan zijn de inzamelroutes geoptimaliseerd in samenwerking met de chauffeurs, hebben we veel geïnvesteerd in de cultuur, het leiderschap en vakmanschap van ons personeel, onder andere door leiderschapssessies en implementatie van spel- en gedragsregels. En dat in een tijd waarin we begin van het jaar te maken kregen met de gevolgen van de besmettelijkere omikron-coronavariant, waardoor veel van ons personeel ziek of in quarantaine thuis moest blijven. Daarnaast kampen we, net als andere instellingen, met een krappe arbeidsmarkt en hebben we ook nog in de middagen extra routes gereden voor papier en karton.

Samenvatting 3.9.3 Duurzaamheid en milieubeheer

➜ We zijn gestart met een isolatieoffensief waarbij we bewoners en woningeigenaren stimuleren en begeleiden om structureel energie te besparen door verduurzaming van woningen. Dit doen we o.a. door de inzet van de energiebespaarservice, de fixbrigade en het helpen via toeslagen. Het isolatieoffensief draagt ook bij aan het bestrijden van de energiearmoede door een lagere energierekening voor bewoners.

➜ Het regionale actienetwerk 15 procent GasTerug is gestart naar aanleiding van de Russische inval in Oekraïne, de energiecrisis en de klimaatdoelstellingen. Wij zijn één van de regievoerders hiervan en samen met andere betrokken overheden, instellingen,

bedrijven en bewonersinitiatieven hebben we met concrete maatregelen ingezet op structurele energiebesparing om bewoners én ondernemers te helpen nog dit stookseizoen hun rekening te verlagen. De doelstelling van 15 procent minder gasverbruik in 2022 in de Metropoolregio Amsterdam is gehaald. De 15 procent GasTerug campagne heeft de gerenommeerde Bloomberg award gewonnen.

➔ We hebben bedrijven ondersteund in het circulair maken van hun keten, zoals hotels, maakbedrijven en kledingproducenten. En we hebben het goede voorbeeld gegeven, bijvoorbeeld door zoveel mogelijk materialen opnieuw te gebruiken (hergebruik-tenzij in de openbare ruimte) en zo circulair mogelijk in te kopen, bijvoorbeeld op het gebied van catering en kunstgrasvelden.

Samenvatting 3.9.4 Ruimtelijke ordening

➔ In 2022 is de Uitvoeringsagenda voor de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (juli 2021) vastgesteld; hiermee geven we verder invulling aan de uitwerkingen en implementatie van de Omgevingsvisie.

➔ De groei van het aantal inwoners en banen zette in 2022 sterk door; Amsterdam (inclusief Weesp, waarmee in maart 2022 de fusie werd afgerond) groeide naar ruim 921.000 inwoners. De druk op de woningmarkt bleef onverminderd hoog en de dus ook noodzaak om te werken aan voldoende ruimte voor nieuwe en betaalbare woningen, werkgelegenheid en voorzieningen. De planvoorraad bleef hoog met ruim 100.000 woningen tot ca. 2035.

➔ De invoering van de Omgevingswet (geplande startdatum nu 1 januari 2024, na wederom uitstel) betekent een verschuiving en een verbreding in de manier waarop we adviseren over ruimtelijke kwaliteit in de fysieke leefomgeving, van toetsen achteraf naar adviseren vooraf, en van sectoraal naar integraal. Een belangrijke stap in 2022 was de vrijgave voor inspraak van de Basisregeling.

Samenvatting 3.9.5 Begraafplaatsen en crematoria

➔ Het aantal begraafplaatsen is vanwege de gemeentelijke fusie met Weesp toegenomen tot 13 gemeentelijke begraafplaatsen en twee gemeentelijke crematoria.

➔ Het uitvaartcentrum De Nieuwe Noorder is in eigen beheer in exploitatie genomen.

➔ Start gemaakt met de renovatie van de oude sfeer graven op begraafplaats Landscroon in opdracht van de werkgroep stenen archief.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	409,8	421,7	419,5	425,4	5,9
Lasten	439,6	482,4	463,7	443,9	-19,8
Totaal Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	**-29,8**	**-60,7**	**-44,2**	**-18,5**	**25,7**

Het programma 9 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 25,7 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 5,9 miljoen en lagere lasten van € 19,8 miljoen.

Baten

De totale baten van € 425,4 miljoen zijn € 5,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door afwikkeling lopend jaar en oude jaren afvalstoffenheffing en reinigingsrecht bij programmaonderdeel 9.2 Afval en Grondstoffen (€ 6,2 miljoen)
- Hogere baten EU subsidie project Atelier bij programmaonderdeel 9.4 Ruimtelijke Ordening (€ 3,5 miljoen)
- Lagere baten vanuit drinkwatervoorziening bij programmaonderdeel 9.1 Riool en drinkwater (€ 3,4 miljoen)

Lasten

De totale lasten van € 443,9 miljoen zijn € 19,8 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten stort en verwerkingskosten afval bij programmaonderdeel 9.2 Afval en Grondstoffen (€ 3,0 miljoen)
- Lager lasten door onbenutte middelen bij programmaonderdeel 9.2 Afval en Grondstoffen (algemene middelen, vrijval kapitaallasten en herindeling middelen) (€ 6,6 miljoen)
- Lagere lasten bodemsanering bij programmaonderdeel 9.3 Duurzaamheid (€ 3,9 miljoen)
- Lagere lasten subsidies bij programmaonderdeel 9.3 Duurzaamheid (€ 6,2 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	65,7	46,7	43,8	73,5	29,7

3.9.1 Riool en drinkwater

We voorzien alle Amsterdammers van toegang tot schoon drinkwater. We zorgen voor een goed werkende en degelijke riolering die bestand is tegen extreem weer door klimaatverandering. Daarnaast zorgen we ervoor dat het grondwater op de juiste hoogte staat.

Belangrijke ontwikkelingen

Toezicht ILT

In april 2021 is Waternet onder verscherpt toezicht gesteld naar aanleiding van geconstateerde tekortkomingen ten aanzien van de cybersecurity en besturing bij Waternet, die een verhoogd risico vormden voor de leveringszekerheid en kwaliteit van drinkwater. Om invulling te geven aan de oplossing van de tekortkoming is een Verbeterplan ILT gemaakt en uitgevoerd.
De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft het verscherpte toezicht op Waternet per 1 januari 2023 beëindigd en Waternet valt vanaf die datum weer onder het normale toezichtregime.

Regenbestendig

Het klimaat verandert. Dat raakt ons allemaal. We moeten de stad beter voorbereiden op extreem weer. Dat doen we bijvoorbeeld met de programma's 'Klimaatadaptatie Amsterdam' en 'Amsterdam Rainproof'. We passen beleid, regelgeving en interne processen aan zodat alle werkzaamheden aan riolering, groen, wegen, en ruimtelijke ontwikkelingen regen- en klimaatbestendig worden uitgevoerd. En we informeren, faciliteren en activeren bewoners, eigenaren, woningcorporaties en bedrijven dit ook te doen. Met de vaststelling van het 'Omgevingsprogramma Riolering' in 2022 (zie hieronder) is de Rainproof doelstelling sterker verankerd, zoals het programmeren van de resterende rode regenwaterknelpunten, maken van beheerafspraken hemelwaterverwerkende voorzieningen en het integreren van de Rainproof-toets in de planvorming. Ook is de norm voor de openbare ruimte verhoogd naar 70 mm en 90 mm voor kwetsbare en vitale infrastructuur. Voor de hemelwaterverordening geldt 60 mm.

Omgevingsprogramma Riolering Amsterdam 2022-2027

In 2022 is het Omgevingsprogramma Riolering (OPR) vastgesteld. In dit beleidsdocument staat hoe we onze wettelijke zorgplicht invullen voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, de verwerking van hemelwater en welke grondwatermaatregelen we nemen. Het OPR geeft het beleid weer en de opgave om het beleid te realiseren, zoals rioolreiniging en -vervanging. Ook geeft het OPR een inschatting van de kosten voor de periode tot en met 2027 en een doorkijk van hoe de rioolheffing zich kan ontwikkelen.

Belangrijke doelstelling uit het OPR is om de riolering ook op termijn in verzorgde staat te houden. Dit uit zich onder andere in een toename van de hoeveelheid te vervangen riolen. Door krapte op de arbeidsmarkt, toenemende drukte in de ondergrond en beperkte beschikbaarheid van budgetten, vormt voldoende realisatie een steeds groter wordende uitdaging. Om de staat van de riolering goed te kunnen monitoren, is in 2022 een KPI ontwikkeld (voor de begroting 2023) die de restlevensduur van de riolering weergeeft.

Grondstoffen en energie uit de watercyclus

Duurzaamheid, circulariteit en innovatie zijn belangrijke pijlers van de watertaken. Zo hebben we onder meer ingezet op het hergebruik van grondstoffen uit afvalwater en het winnen van warmte uit oppervlakte-, afval- en drinkwater (aquathermie) voor het verwarmen van huizen.
In 2022 hebben we gewerkt aan deze ambitie door aquathermie toe te passen bij verschillende renovatieprojecten in de stad. In 2022 hebben de projecten Wilhelmina Gasthuisterrein en het zwembad De Mirandabad vertraging opgelopen. In 2022 is het gezamenlijke Lage temperatuur warmte programma gestart.

Leveringsplan

De stad groeit. Dit heeft effect op de winning, productie en distributie van drinkwater. Dit is uitgewerkt in het (wettelijk verplichte) Leveringsplan. Daarin staat hoe we de komende 10 jaar voldoen aan de drinkwaterlevering en welke investeringen er nodig zijn om ook op termijn voldoende drinkwater van goede kwaliteit te leveren.

Voor het uitbreiden van de drinkwatervoorziening zijn in 2022 de belangrijkste ontwikkelingen geweest:

- De afronding van een business case voor het vergroten van de productiecapaciteit van de drinkwaterproductie Weesperkarspel. De kredietaanvraag is in voorbereiding en wordt in 2023 ingediend.
- De voorbereidingen voor de uitbreiding van de winvergunning voor de Amsterdamse Waterleidingduinen zijn in een afrondende fase. In 2023 kan de definitieve aanvraag gedaan worden.

Voor het drinkwaternet zijn voor de toenemende drinkwatervraag de grootste knelpunten inzichtelijk gemaakt en zijn oplossingsrichtingen doorgerekend. In 2023 wordt een besluit genomen over de beste oplossingen om het drinkwaternet uit te breiden en toekomstige knelpunten in het drinkwaternet te voorkomen.

PFAS

Ter voorbereiding op strenge Europese normen voor PFAS zijn we een pilot gestart door extra koolfilters te gebruiken in het productieproces. Daardoor is er beter inzicht verkregen in de verwijderingscapaciteit van de koolfilters. In de eerste helft van 2023 zullen de resultaten conform onze toezeggingen wordt gerapporteerd inclusief het handelingsperspectief om, indien de minister I&W deze overneemt, de door het RIVM voorgestelde gezondheidskundige richtwaarde te kunnen gaan halen.

Damherten

In samenwerking met externe onderzoeksinstellingen wordt in de Amsterdamse Waterleidingduinen een grootschalig onderzoek naar de effecten van damherten op de biodiversiteit uitgevoerd.
Sinds de start van het damhertenbeheer in 2016 is er sprake van een dalende tendens. Voor een duurzaam behoud van de biodiversiteit in de duingebieden van Zuid-Kennemerland streven de provincies Noord- en Zuid-Holland naar een doelstand van 800-1000 dieren. In het hele leefgebied zijn in 2022 ca 2.300 damherten geteld.
De streefstand wordt naar verwachting in 2024 gehaald.

Industriewater

De capaciteit van het industriewatersysteem in Westpoort moet vergroot worden vanwege de toenemende watervraag met name veroorzaakt door 2 nieuwe afnemers (methanolfabriek en datacenter). 31 mei 2022 is een bestuurlijke opdracht door het college vastgesteld. Daarmee is de industriewatertaak herbevestigd en is ingestemd met het vergroten van de capaciteit. In 2022 is gestart met de voorbereiding van benodigde activiteiten voor de capaciteitsuitbreiding.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.1.1

Alle Amsterdammers hebben toegang tot schoon drinkwater.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Score voor de wettelijke kwaliteitsnorm (<1)	0,031	0,030	0,030	0,019
2	Ongeplande ondermaatse leveringsminuten (<5 minuten)	1 min 56 (2017)	2,25	< 5 min	< 2,57 min

Het voortschrijdend gemiddelde van de ongeplande ondermaatse leveringsminuten drinkwater (= gemiddelde over de afgelopen 12 maanden) is voor 2022 uitgekomen op 2 minuten en 57 seconden (normwaarde <4,5 min).

Activiteit 9.1.1.1

We produceren en leveren drinkwater.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Hoeveelheid m^3 geleverd drinkwater	91,2	90,9	93,9	91,9

Een lage WKI geeft aan dat de drinkwater kwaliteit goed is. Dit houden we laag door zorgvuldige bedrijfsvoering van het ozonproces (maakt onderdeel uit van de drinkwater zuivering). Daardoor is het bromaat gehalte, dat wordt gevormd als bijproduct bij waterzuivering, laag gebleven.

Activiteit 9.1.1.2

We zorgen voor een optimale dienstverlening voor drinkwaterklanten.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Klanttevredenheid drinkwaterklanten	7,5	-	-	-

Bij de omschakeling naar het nieuwe facturatiesysteem MS Dynamics 365 is het klanttevredenheidsonderzoek (KTO) niet meegenomen in het Minimum Viable Product (MVP is de eerste versie van een product of dienst die zo vroeg mogelijk wordt uitgerold naar de klant). Daardoor hebben we in 2022 nog geen klanttevredenheid kunnen meten over de afhandeling van vragen over drinkwaterprocessen alsook het klantcontact.

Activiteit 9.1.1.3

We leggen huisaansluitingen drinkwater aan.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantallen huisaansluitingen	1.650	2.956	1.650	1.587

Doel 9.1.2

Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Jaarlijks aantal meldingen van overlast veroorzaakt door regenwater op straat	4.500	4.790	4.000	4.000

Activiteit 9.1.2.1

We leggen huisaansluitingen riolering aan.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantallen huisaansluitingen	3.500	2.915	3.500	2.487

Activiteit 9.1.2.2

We beheren, onderhouden en renoveren het rioolstelsel.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal kilometers gerenoveerde riolering	38	22	38	36

Doel 9.1.3

Vanuit riolering en drinkwater dragen wij bij aan de circulaire economie en transitie naar een aardgasvrije stad.

Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
In 2022 zijn hiervoor geen indicatoren opgenomen.				

Activiteit 9.1.3.1

We winnen grondstoffen en thermische energie uit de watercyclus.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
In 2022 zijn hiervoor geen indicatoren opgenomen.				

Verbonden partijen

Stichting Waternet

Waternet zorgt in opdracht van de gemeente Amsterdam en het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) voor veilig, schoon en voldoende water. Voor deze overheden voert Waternet alle publieke watertaken uit. De gemeente Amsterdam en het waterschap AGV geven de directie van Waternet mandaat om 'in naam van' en 'voor rekening van' taken uit te voeren.

Governance stichting Waternet

In 2022 is uitwerking gegeven aan het principebesluit over de herijking van de governance van stichting Waternet, te zijnde:

- Een uitwerking van een governancemodel op hoofdlijnen dat aan de daartoe gestelde kaders en richtlijnen voldoet. Hierbij is nauw samengewerkt met de ondernemingsraad van stichting Waternet en zijn gesprekken gevoerd over hoe het governancemodel het beste aansluit bij de eisen vanuit de Belastingdienst en de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport (ILT).
- De start van het inventariseren van wat er nodig is om de Amsterdamse drinkwater-taak onder te brengen in een NV om daarmee tegemoet te komen aan de voorwaarden voor de instandhouding van de door stichting Waternet toegepaste btw-koepelvrijstelling.
- Het opstellen van een strategische samenwerkingsagenda tussen gemeente Amsterdam en het waterschap Amstel-, Gooi- en Vechstreek. Hierin staan de prioritaire thema's op het gebied van Water waarop beide besturen willen samenwerken.
- Het optuigen van een tijdelijk team Water om goede toetsing en advisering op watervraagstukken te verbeteren, nadat bij de herijking van de watertaken bleek dat gemeente Amsterdam maar capaciteit moet organiseren om beter te kunnen (bij) sturen op de watertaken. Deze ziet in eerste instantie primair toe op de uitvoering van watertaken binnen stichting Waternet. Dit tijdelijke team krijgt als ontwikkel-opdracht mee om toe te zien op eenzelfde rolinvulling op alle gemeentelijke watertaken.

Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK)

De WRK levert, zuivert en distribueert water en hoort daarmee tot de vitale infra-structuur voor Amsterdam (uitvoering wettelijke taak) en de provincie Noord-Holland. In 2021 is besloten om de aandelen van stichting Aandelen WRK aan ons over te dragen. Daardoor is WRK een 50 procent deelneming van ons en houden we vanuit het gemeentelijk beleid toezicht op de WRK. Drinkwaterbedrijf NV PWN Waterleiding-bedrijf Noord-Holland (PWN) is voor de andere 50 procent aandeelhouder. Vanwege het publieke belang van de Amsterdamse drinkwatervoorziening staan wij samen met PWN garant voor de externe financiering van WRK voor maximaal € 230 miljoen. Achtergrond van de garantie zijn forse investeringen die nodig zijn om te garanderen dat de drinkwatervoorziening steeds door kan blijven gaan in de toekomst.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	199,9	222,3	212,6	209,3	-3,4
Lasten	195,8	214,8	210,7	212,8	2,2
Saldo van baten en lasten	**4,1**	**7,6**	**2,0**	**-3,6**	**-5,6**

Het programmaonderdeel 9.1 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 5,6 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 3,4 miljoen en hogere lasten van € 2,2 miljoen.

Het negatieve resultaat van € 5,6 miljoen komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 209,3 miljoen zijn € 3,4 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere baten drinkwater van € 3,3 miljoen. Voornamelijk zit dat in de afwikkeling van een transitorische post voor de afrekening met de gemeente Amsterdam voor haar verbruik. Daarin waren abusievelijk Belasting op leidingwater (BOL) en openbare drinkwater tappunten meegenomen. De resterende komt hoofdzakelijk door achterstand in de reductie van het aantal slapers (contractloze aansluitingen).
- Hogere baten rioolheffing door een positief afwikkelresultaat (€ 0,2 miljoen) (inclusief afwikkelresultaat over de oudere jaren 2020 en 2021.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 212,8 miljoen zijn € 2,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten drinkwater door gestegen energieprijzen en hernieuwde prijsafspraken die zijn gesloten waardoor kosten voor inkoop rivierwater en chemicaliën stijgen (€ 1,6 miljoen).
- Lagere lasten rioleringstaak door uitbesteding van werk aan aannemers, wegens het niet (kunnen) invullen van vacatures. Het uitbesteden van het gemakkelijkere werk aan aannemers is goedkoper dan het zelf uitvoeren met externe inhuur (vanwege de vacatures). Bovendien zijn de medewerkers efficiënter gaan werken en door een behoorlijke verbeterslag in de werkwijze heeft dit geleid tot in vermindering in kosten. Daarnaast is er minder ingezet op grondwater doordat er gestart is met planvorming.(€ 3,9 miljoen).
- Als gevolg van de lagere lasten bij de rioleringstaak (zie hierboven) wordt er € 3,2 miljoen gedoteerd aan de egalisatievoorziening rioolheffing. Per saldo leidt dit tot hogere lasten van € 5,4 miljoen (begroot is een dotatie van € 1,6 miljoen en een onttrekking van € 3,8 miljoen).
- Lagere lasten huisaansluitingen riolering (€ 0,7 miljoen) door lagere klantaanvraag.
- Overige afwijkingen, in totaal lagere lasten 0,2 miljoen, lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	2,9	0,7	1,1	1,2	0,0
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**2,9**	**0,7**	**1,1**	**1,2**	**0,0**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de Egalisatiereserve drinkwatertarieven is € 1,2 miljoen. De hoogte van de onttrekking aan de Egalisatiereserve drinkwatertarieven is gebaseerd op het saldo (€ 12,8 miljoen negatief) van lasten (€ 136,7 miljoen) en baten (€ 123,9 miljoen) van de drinkwatertaak. Normaliter wordt het drinkwaterresultaat verrekend met de egalisatiereserve, maar omdat een reserve niet negatief mag zijn wordt € 1,2 miljoen onttrokken (conform begroting) en het restant wordt ten laste van het rekeningresultaat gebracht (€ 11,6 miljoen).

Toevoegingen reserves

Er zijn geen toevoegingen aan de reserve.

Subsidies van betekenis

Er zijn geen subsidies van betekenis binnen dit programmaonderdeel.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Technische noodsituaties in de productie en leidingen van drinkwater.	Voldoen aan wettelijke normen, ook door een toereikende organisatie bij noodgevallen.
2. Verstoorde afvoer van afval- en regenwater door achterstallig onderhoud en renovatie van het rioolstelsel.	Door klimaatverandering is er meer extreme neerslag. Alleen het vergroten van riolen biedt hiervoor onvoldoende oplossing. Uitvoeren van het Gemeentelijk Rioleringsplan: ▪ meer riolering vervangen ▪ aanleggen riolering voor ongezuiverde lozingen ▪ aanpakken terugkerende problemen met wateroverlast in de stad verder verbeteren van de bedrijfsvoering
3. Waterschade na hevige regenval.	Door klimaatverandering is er meer extreme neerslag. Alleen het vergroten van riolen alleen biedt hiervoor onvoldoende oplossing. Het programma Amsterdam Rainproof draagt bij aan het hemelwaterbestendig maken van de stad. In 2020 hebben we slecht functionerende straatkolken aangepakt.
4. Koepelvrijstelling	De toepassing van de koepelvrijstelling voor de omzetbelasting (ofwel btw) betekent, dat Waternet geen btw hoeft te berekenen over zijn dienstverlening aan gemeente en waterschap. Op jaarbasis gaat het hierbij om respectievelijk € 12 en € 9 miljoen aan btw. Voor de toepassing geldt een aantal voorwaarden, waarop door de Belastingdienst steeds strikter wordt toegezien. Een van die voorwaarden is dat de koepelleden (gemeente en waterschap) geen btw-belaste activiteiten mogen uitvoeren. Jaarlijks vindt hierover vrij intensieve afstemming plaats met de belastinginspecteur.

Beleidskaders

- De Europese Kaderrichtlijn Water. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW 2000) richt zich op verbeteren van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa. Voldoen aan de KRW-richtlijn is een gezamenlijke opgave voor overheden en eigenaren. Wij zijn verantwoordelijk voor het nemen van of helpen bij maatregelen vanuit onze eigen taken en verantwoordelijkheden (beheer openbare ruimte, gemeentelijke watertaken, drinkwatertaken en als eigenaar). De doelen en maatregelen van alle partijen worden opgenomen in de Stroomgebiedbeheer-plannen. Deze plannen worden iedere 6 jaar geactualiseerd. Eind 2021 is het derde Stroomgebiedbeheerplan vastgesteld voor de periode 2022-2027. Uiterlijk in 2027 moeten we voldoen aan de KRW-richtlijn.
- Het Leveringsplan drinkwater is wettelijk verplicht. De Inspectie Leefomgeving en Transport toetst het plan. Het plan beschrijft de levering van drinkwater onder normale en onder verstoorde omstandigheden. Het beschrijft hoe Waternet voldoet aan de drinkwaterlevering over 10 jaar en welke investeringen daarvoor nodig zijn.
- Elke gemeente heeft de wettelijke verantwoordelijkheid (zorgplicht) voor het:
  - inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater;
  - inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater;
  - nemen van grondwatermaatregelen in openbaar gebied.

In het Omgevingsprogramma Riolering 2022 – 2027 (OPR) is opgenomen hoe Amsterdam aan deze zorgplichten invulling geeft. Het OPR maakt de ambities vanuit de Omgevingsvisie van Amsterdam concreet voor deze 3 zorgplichten. Doel van het OPR is om te verantwoorden hoe we deze watertaken uitvoeren en in hoeverre wij voldoende middelen hebben om dit in de toekomst te blijven doen. Het OPR is begin 2022 door het College vastgesteld.

3.9.2 Afval en grondstoffen

Ons streven is een schone stad door het voorkomen van afval. Het afval dat toch ontstaat, willen we scheiden voor een zo hoogwaardig mogelijke verwerking, met een doelmatige, schone inzameling. Dat doen we samen met bewoners, ondernemers en andere partners en met oog voor de kansen om van afval werk te maken.

Belangrijke ontwikkelingen

2022 is het jaar waarin we weer geleidelijk teruggingen naar de tijd van voor de coronacrisis, met minder huishoudelijk afval. Het is ook een jaar geweest waarin er veel is gedaan om de interne organisatie te versterken en de resultaten op straat aanzienlijk te verbeteren. Dat heeft z'n vruchten afgeworpen en zien we duidelijk terug in de cijfers ten opzichte van 2021. Het aantal meldingen afval daalde met 26 procent, het aantal meldingen over volle containers restafval daalde met 56 procent en het aantal klachten daalde met 47 procent. Ook zien we in metingen dat de schoonheidsgraad van de meest vervuilde containerlocaties is verbeterd door minder bijplaatsingen van onder andere karton en restafval.

Deze resultaten zijn mede te danken aan het verbeterplan in het kader van het verhoogd toezicht en de aanpak 'een schonere stad'. En dat in een tijd waarin we begin van het jaar te maken kregen met de gevolgen van de besmettelijkere omikron-coronavariant, waardoor veel van ons personeel ziek of in quarantaine thuis moest blijven. Daarnaast kampen we net als andere instellingen met een krappe arbeidsmarkt. Zodoende hebben we vaak alle zeilen moeten bijzetten om dagelijks alle routes te kunnen rijden, wat vrijwel altijd gelukt is. Daarnaast hebben we ook nog in de middagen extra routes gereden voor papier en karton. Dat maakt ons trots op onze adoptanten en ons personeel. Ook dit jaar hebben we veel geïnvesteerd in de cultuur, leiderschap en vakmanschap van ons personeel, onder andere door leiderschaps-sessies en implementatie van spel- en gedragsregels.
Na het besluit om het project dynamisch inzamelen rest ondergronds (stadsdelen zuid, oost en zuidoost) eind 2021 on-hold te zetten, is er in 2022 een evaluatie gedaan en hebben we met de chauffeurs een belangrijke stap gezet met het optimaliseren van de dagelijkse routes.

Verhoogd toezicht & bestuursopdracht

In 2021 heeft het College besloten tot uitvoering van de bestuursopdracht afval-stoffenheffing en de verhoogde toezichtstelling op de directie Afval & Grondstoffen. De directe aanleiding tot het verhoogd toezicht was het verwachte begrotingstekort van de directie. Beide besluiten vormen de aanleiding voor een verbeterplan met als doel het in control komen door een betere budgetbeheersing en het optimaliseren van de belangrijkste bedrijfsprocessen. In 2022 zijn stappen gezet ter verbetering van de cultuur, interne samenwerking en werkprocessen, financiële prognoses, optimaliseren van de routes, vermindering van het aantal schades en verzuim. De directie blijft in 2022 ruim binnen de begroting. Komend jaar zal de directie doorgaan met de implementatie van het verbeterplan.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.2.1

Amsterdam voorkomt afval.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Kilogram huishoudelijk afval per inwoner per jaar (BBVverplicht)	358 (2019)	377	358	361
2	Kilogram huishoudelijk fijn en grof restafval per inwoner per jaar	247 (2019)	249	238	243

De totale hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner is hoger dan begroot. Sinds maart 2022 gelden er vrijwel geen beperkingen meer als gevolg van corona, waardoor de hoeveelheid huishoudelijk afval weer op het niveau is van voor de coronacrisis (2019).

De hoeveelheid ongescheiden huishoudelijk afval per bewoner is ook hoger dan begroot. Met name doordat er minder inzamelvoorzieningen voor gfe/t zijn geplaatst dan gepland. Het gfe/t is hierdoor als restafval (ongescheiden) afgevoerd i.p.v. gescheiden.

Samenwerken met verpakkingsindustrie en burgers om afval te voorkomen

Om verdere toename van (verpakkings) karton te voorkomen zijn gesprekken gevoerd met ketenpartners met de e-commerce sector waaronder PostNL, Bol.com, DHL en verschillende webwinkels en kartonproducenten. Hier zijn gezamenlijk maatregelen voor kartonpreventie verkend zoals retourlogistiek en herbruikbare verzend-verpakkingen. Op basis daarvan worden concrete acties verder uitgewerkt.
Samen met burgers in de stad voeren we gfe/t projecten uit. Eind 2022 was het aantal bewoners dat zich inzet om afval en vervuiling van de gfe/t als reststroom te voorkomen gegroeid naar circa 700. Ook stimuleren zij medebewoners om met behulp van lokale kringlopen bij te dragen aan duurzame verwerkingstechnieken, zoals buurtcomposteren.

Doel 9.2.2

Afval dat ontstaat, zamelen we zo duurzaam mogelijk in en krijgt een zo hoogwaardig mogelijke verwerking.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Kilogram gescheiden stroom per inwoner per jaar t.o.v. totale stroom (scheidings-percentage)	111 (31%) 2019	128 (34%)	120 (33%)	118 (33%)
2	Kilogram gerecyclede1 stroom per inwoner per jaar t.o.v. gescheiden stroom (recyclepercentage)	22% (2019)	25%	22%	25%

9.2.2.1

In 2022 was het scheidingspercentage 1 procentpunt lager dan begroot. De daling ten opzichte van 2021 wordt met name veroorzaakt door de afname van de hoeveelheid grof afval, die afgelopen twee jaar door Corona extra hoog was. Daarnaast is er minder drankenkarton en papier uit het restafval terug gewonnen vanwege de slechtere marktomstandigheden voor deze producten.

9.2.2.2

Het gescheiden afval kunnen we voor een deel recyclen en dus hoogwaardig hergebruiken. In 2022 is 3 procentpunt meer gerecycled dan begroot, doordat een groter deel van het restafval van Amsterdam Noord verwerkt is via de na-scheidingslijn. Hierdoor konden we onder andere meer kunststoffen uit het restafval halen. Wat een nadelig effect had was de beslissing van de grootste innameproducent van dankkarton-verpakkingen om te stoppen met de inname van drankkartonverpakkingen afkomstig uit de nascheiding.

We zorgen voor een zo goed mogelijke inzamelvoorzieningen met boven- en onder-grondse containers en minicontainers voor: glas, papier en karton, textiel, GFE, tuinafval, restafval en plastic verpakkingen.
De gemeente heeft in 2022 delen van Amsterdam Zuidoost en Noord voorzien van minicontainers voor het inzamelen van GFE. Ook zijn er tuinkorven aangelegd voor tuinafval op diverse plekken in de stad.

Daarnaast zijn oude containers voor textiel vervangen door een nieuw soort en zijn er op diverse plekken containers bijgeplaatst.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)

De rijksoverheid maakt steeds meer afspraken met producenten over de verant-woordelijkheid voor o.a. wegwerpplastic, matrassen en textiel. In 2022 is bijvoorbeeld de UPV voor matrassen ingegaan. Producenten worden verantwoordelijk voor de afvalfase van het product inclusief bijbehorende kosten. De gemeente Amsterdam draagt inhoudelijk bij aan de samenwerking met de VNG, NVRD en G4 via zienswijzen en op basis van de ervaringen uit de inzamelpraktijk. Daarnaast zijn we via de NVRD en VNG nauw betrokken bij de onderhandelingen over de uitwerking van de producentenverantwoordelijkheid en de daaraan verbonden vergoedingen vanuit de producenten verantwoordelijkheidorganisatie. Vooralsnog richten de doelen binnen de producentenverantwoordelijkheden zich met name op meer recycling en minder op het voorkomen van afval door bijvoorbeeld hergebruik of reparatie.

Activiteit 9.2.2.1

We zamelen huishoudelijk afval duurzaam in.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	kg CO_2-uitstoot per ton ingezameld materiaal	19,2 (2019)	14,1	niet gedefineerd	

De reductie in CO_2-uitstoot komt vooral omdat de gemeente voor 99 procent is overgestapt op HVO-diesel (biobrandstof). In 2021 maakte de gemeente nog voor 39 procent gebruik van biobrandstof. Gebruik van deze HVO-diesel leidt tot 90 procent minder CO_2-uitstoot dan fossiele diesel volgens de CO_2-emissienormen van de Green Deal. De Green Deal is een samenwerkingsverband van de Rijksoverheid, SKAO, Stimular, Connekt en Milieu Centraal.

Sinds 1 januari 2021 heeft de gemeente de verantwoordelijkheid voor al het afval uit het gebied 'de 9 straatjes'. In 2022 is de gemeente als proef begonnen met een nieuw fijnmazig inzamelsysteem voor zowel het huishoudelijk- als het bedrijfsafval. Via het maken van een afspraak wordt het afval ingezameld met een bakfiets, naar een boot gebracht en over het water afgevoerd naar de verwerker. Hierdoor zijn er minder afval transporten die CO_2 produceren. De komende maanden wordt het nieuwe fijnmazige inzamelsysteem in het hele gebied uitgerold.

Activiteit 9.2.2.2

We maken het voor bewoners makkelijk om hun afval op de juiste manier aan te bieden

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal inzamelvoorzieningen voor GFE/T	3558 (2019)	5714	32765	

In 2022 zijn 11.400 huishoudens aangesloten op een gfe/t inzamelvoorziening. Hiermee bereiken we in totaal 6,5 procent van de Amsterdamse huishoudens met een aansluiting op een GFE/T inzamelvoorziening. We blijven achter op het aantal eerder geplande inzamelvoorzieningen – voornamelijk minicontainers en verzamelcontainers. Dit kwam doordat het inkoopproces langer duurde dan verwacht. De verwachting is dat dit proces begin 2023 wordt afgerond.

Daarentegen is het aangeboden Amsterdamse gfe/t van hoge kwaliteit. In 2022 is in de stroom uit de mini- verzamelcontainers slechts 0,7 procent vervuiling gemeten en 0,0 procent in het tuinafval uit de tuinkorven.
De aanbiedplekken voor gfe/t maar ook voor alle andere afvalstromen staan in de afvalwijzer online. Deze is geactualiseerd zodat bewoners alle informatie over de afvalinzameling voor hun adres kunnen raadplegen.

Aanpak bijplaatsingen

De aanpak bestaat uit een gebiedsgerichte aanpak en monitoring van probleemlocaties (+/- 150 per stadsdeel). De locaties worden in samenwerking met de stadsdelen bepaald. We zorgen dat bijplaatsingen tijdig worden verwijderd en zetten toezichthouders in om te handhaven. Ter preventie van de bijplaatsingen zetten wij communicatiecampagnes in om het juiste aanbiedgedrag te stimuleren bij bewoners. Voorbeeld hiervan is de campagne voor karton "Samen scheuren we de Stad schoon" die in november is gestart. We houden daarbij rekening met de trends zoals studentenverhuizingen in de zomer en de toename van karton tijdens de feestdagen. De aanpak heeft ervoor gezorgd dat er minder bijplaatsingen van onder andere karton en grofvuil waren bij containerlocaties waardoor het kranen (oppakken) van containers minder obstakels kenden. Daarmee is ook de schoonheidsgraad (CROW) van de probleemlocaties met gemiddeld 10 procent gestegen t.o.v. 2021.

Meldingen

Het afval dat wordt aangeboden zamelen we in op een efficiënte, effectieve en duurzame manier. Na de *on hold* situatie van het dynamisch inzamelen (een inzamelsysteem waar we in 2021 een pilot mee hebben gedaan) hebben we dit jaar in samenwerking met de chauffeurs de statische inzamelroutes verbeterd. We zien dat dit samen met andere verbeteringen tot goede resultaten heeft geleid. Dat zien we ook terug in de vermindering van het aantal meldingen van volle containers. En waar er meldingen of klachten zijn hebben we die zo adequaat mogelijk opgelost. Maar dat betekent nog niet dat het overal schoon is. Onze aanpak bijplaatsingen heeft door middel van een gerichte aanpak, communicatie en de inzet van toezichthouders de meest vervuilde containerlocaties in de stad verbeterd.
In 2022 kwamen er 135.738 meldingen binnen. Dat is 26 procent minder dan de 183.120 meldingen in 2021.

Aanpak Adoptie ondergrondse containers

In 2022 zijn 358 extra containers geadopteerd. Het totaal aantal geadopteerde containers is daarmee gegroeid naar 4.433 stuks. Het doel hiervan is om bewoners van Amsterdam uit te nodigen mee te doen om hun eigen leefomgeving schoon te houden. Door via participatie de bewoners aan te spreken, wordt de betrokkenheid bij hun buurt en bij hun medebewoners in de breedte gestimuleerd.

Verbonden partijen

AEB Holding N.V. Amsterdam

In 2021 is met een potentiële koper van AEB overeenstemming bereikt over de verkoop van AEB. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) onderzoekt de voorgenomen overname maar heeft nog geen goedkeuring gegeven. Indien het verkoopproces is afgerond, wordt een inkoopprocedure gestart voor nieuwe contracten voor de nascheiding en verwerking van het restafval. AEB verwerkt het Amsterdamse restafval, onder andere door kunststof verpakkingen en metalen na te scheiden en het restafval te verbranden. Daarmee produceert AEB stadswarmte en elektriciteit voor woningen en bedrijven.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	178,1	185,7	190,5	196,9	6,4
Lasten	144,5	154,5	154,7	146,2	-8,5
Saldo van baten en lasten	**33,6**	**31,2**	**35,8**	**50,7**	**14,9**

Het programmaonderdeel 9.2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 14,9 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 6,4 miljoen en lagere lasten van € 8,5 miljoen. Het positieve resultaat wordt grotendeels veroorzaakt door:

Baten

De totale baten van € 196,9 miljoen zijn € 6,4 miljoen hoger dan begroot (€ 190,5). Dit komt vooral door:

- Hogere baten afvalstoffenheffing van € 3,7 miljoen. Van dit bedrag komt ca. € 2,5 miljoen voort uit de afwikkeling van oude belastingjaren (2020 en 2021), waarin o.a. het totaal aan verminderingen als gevolg van verhuizingen en bezwaren lager uitvalt dan verwacht. De resterende € 1,2 miljoen heeft betrekking op belastingjaar 2022, waarin eveneens sprake is geweest van een lager totaal aan verminderingen en meeropbrengsten door actualisatie van het areaal;
- Hogere baten reinigingsrecht € 2,5 miljoen Van dit bedrag heeft ca. € 1,6 miljoen betrekking op de compensatieregeling die in het kader van de corona-crisis in de periode 2020-2021 is ingericht voor ondernemers die vanwege gedwongen sluiting één of meerdere periodes geen bedrijfsafval hebben kunnen aanbieden. Deze ondernemers konden verzoeken om een ontheffing naar tijdsgelang. In de praktijk hebben minder ondernemers dan verwacht gebruik hoeven maken van deze mogelijkheid. De resterende € 0,9 miljoen is het resultaat van extra analyse van en inzet op leegstand, wat tot een groter areaal heeft geleid;
- Hogere baten van € 0,7 miljoen voor waardestromen papier, glas en plastic wegens gunstigere prijsontwikkelingen;
- Hogere baten van € 0,5 miljoen als gevolg volume ontwikkelingen van vuil storten door ondernemers bij recycle-punten € 0,3 miljoen en € 0,2 miljoen door verkoop verouderde voertuigen;
- Hogere baten van € 0,2 miljoen overige kleine voordelen, worden niet nader toegelicht.
- Lagere baten van € 1,2 miljoen voor commerciële contracten bedrijfsafval wegens geleidelijk heropening van horecaondernemers. De volume ondernemers is afgenomen ten opzichte van een normaal jaar, voor pandemie (zie ook lagere lasten).

Lasten

De totale lasten van € 146,2 miljoen zijn € 8,5 miljoen lager dan begroot (€ 154,7). Dit komt vooral door:

- Hogere lasten van € 2,2 miljoen voornamelijk veroorzaakt door extra inhuur als gevolg van ziekteverzuim;
- Hogere lasten van € 2,9 miljoen voor voertuigen wegens extra inhuur voertuigen, prijsontwikkelingen in brandstof en stijgende prijzen in onderhoud;
- Hogere lasten van € 0,1 miljoen overig worden niet nader toegelicht;
- Lagere lasten wegens onbenutte middelen van € 6,6 miljoen bestaande uit restant bijdrage € 3,5 miljoen uit de algemene middelen, € 2,4 miljoen door lagere kapitaallasten en € 0,7 miljoen onbenut herindelingsmiddelen algemene uitkering;
- Lagere lasten van € 3,0 miljoen op stort en verwerkingskosten als gevolg van lagere volumes en lagere prijzen;
- Lagere lasten van € 1,4 miljoen voor kwijtscheldingen. Bij de Najaarsnota 2022 is de dalende trend gemeld met betrekking tot de kwijtscheldingsregeling. De krappe

arbeidsmarkt en lage werkloosheid maakt dat minder Amsterdammers een beroep op de kwijtscheldingsregeling hoeven te doen. Dat leidt bij de Jaarrekening tot een aanvullende bijstelling van € 1,4 miljoen positief;
- Lagere lasten van € 1,3 miljoen op voor commerciële bedrijfsafval wegens geleidelijk heropening van horecaondernemers. De volume ondernemers is afgenomen ten opzichte van een normaal jaar, voor pandemie (zie ook lagere baten);
- Lagere lasten van € 0,9 miljoen wegens achterstanden in planmatig onderhoud en reparatie containers. Hoofdzakelijk veroorzaakt door afhankelijkheid van externe partijen;
- Lagere lasten van € 0,4 miljoen op inzet aanpak bij plaatsingen. Voornamelijk vertraagde inzet in het eerste helft van het jaar door o.a. na-ijl effecten pandemie.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,0	0,0	0,3	1,3	1,0
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	3,0	14,2	11,1
Mutatie reserves	**0,0**	**0,0**	**-2,7**	**-12,9**	**-10,2**

Programmaonderdeel 9.2 beheert in 2022 een drietal reserves, te weten de investeringsreserve afval, de egalisatiereserve afval en de financieringsreserve OAT.

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de investeringsreserve afval is € 0,45 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door besluit najaarsnota om de investeringsreserve op te heffen en voortaan alleen de egalisatiereserve afval te gebruiken voor resultaten uit de afvalstoffenheffing.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de egalisatie reserve afval is € 15,6 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door de volgende toevoegingen:
- € 0,45 miljoen uit de vrijval investeringsreserve afval;
- € 15,17 miljoen uit het positief resultaat afvalstoffenheffing.

De standen van de twee overgebleven reserves zijn na toevoeging als volgt:
- Egalisatiereserve afval € 16,76 miljoen;
- Financieringsreserve OAT € 11,60 miljoen.

Subsidies van betekenis

Er zijn bij dit programma geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Doelstelling op het verminderen van restafval wordt niet gehaald, omdat producenten en Amsterdammers onvoldoende bereid zijn zich in te spannen om de hoeveelheid afval te verminderen en afval te scheiden.	Verbeteren van voorlichting en communicatie over nut en noodzaak van afvalscheiden. Met het Uitvoeringsprogramma Afval en Grondstoffen Amsterdam 2020-2025 wordt het accent verschoven naar preventie en hoogwaardige recycling.
2. De coronapandemie legde een grote druk op de inzameling van het afval door een hoger afvalaanbod, meer ziekteverzuim onder het personeel en de quarantaineregels.	De directie werkt met monitoring en een noodplan.
3. Door de slechte staat van kades en bruggen in het centrumgebied staat de inzameling met zware voertuigen onder druk	In het centrumgebied zamelen we in met een lichter wagenpark en doen we een proef met bakfietsen.

Vervallen risico's	Maatregelen
1. Het rendement van de nieuwe nascheidingsinstallatie (HHAS) van AEB is lager dan begroot.	AEB heeft een verbeterplan opgesteld. De resultaten zijn periodiek gemonitord.

Beleidskaders

- Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen, 2008/98/EG
- Het Nationale Grondstoffenakkoord (2017) richt zich op 50 procent afname van primaire grondstoffen in 2030 en een volledig circulaire economie in 2050.
- Het Landelijk Afvalbeheer Plan 3 beschrijft het landelijke afvalbeleid tussen 2017 en 2023. Het voorkomen van afval staat centraal, waarbij we er aan werken om de totale huishoudelijk afvalproductie (dat is het restafval inclusief stromen als papier, plastic, glas, textiel, et cetera) omlaag te brengen.
- Uitvoeringsagenda Stedelijke Logistiek Amsterdam (maart 2017) met een prominente plaats voor duurzame logistiek. Vrijwel alle maatregelen leiden tot een afname van of een hoger aantal schoon gereden logistieke kilometers in de stad.
- Strategie Amsterdam Circulair 2020 -2025 (gemeenteraad 14 april 2020) met daarin de ambitie om in 2050 een volledig circulaire gemeente te zijn.
- Uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen 2020- 2025 (gemeenteraad 17 december 2020), waarin staat hoe we werken aan het verduurzamen van de afvalketen om de ‘circulaire ambities’ te halen.

3.9.3 Duurzaamheid en milieubeheer

In het tegengaan van de klimaatcrisis werken we aan de overgang naar een duurzame, klimaatneutrale en aardgasvrije stad met schone lucht waar we grondstoffen (hoogwaardig) hergebruiken.

Belangrijke ontwikkelingen

Klimaat en Energiecrisis

We zitten midden in een klimaat- en energiecrisis. Het is niet meer de vraag of (want bewustzijn en urgentie is evident), maar hoe we de klimaat- en energiecrisis het hoofd bieden. De forse stijging van de energieprijzen heeft gevolgen voor de energie-transitie: energie besparen en aardgasvrij zijn nog urgenter geworden, net als het tegengaan van energiearmoede. In Amsterdam hebben we extra ingezet op energiebesparing en de aanpak van energiearmoede.

EU-beleid Duurzaamheid

De Europese unie is sinds de lancering van de European Green Deal bezig met het introduceren en aanpassen circa 140 Europese wetten en regels rondom verduurzaming waarvan een belangrijk deel betrekking heeft op de energietransitie. De EU heeft naar aanleiding van de Russische invasie van Oekraïne REPowerEU geïntroduceerd, wat de verduurzaming van de Unie, en dus ook van Amsterdam beoogt te versnellen.

Rijksbeleid Duurzaamheid

Diverse ontwikkelingen op Rijksniveau zijn van belang voor de energietransitie in Amsterdam:

- Op 21 oktober 2022 maakte de minister voor Klimaat en Energie bekend dat hij in de Wet collectieve warmtevoorziening (Wcw, de opvolger van de Warmtewet) wil vastleggen dat warmtenetwerken voor merendeel in publieke handen moeten komen. Dit heeft mogelijk gevolgen voor (het tempo van) de warmtetransitie in Amsterdam omdat de huidige warmtenetwerken in handen zijn van private partijen. Amsterdam staat achter het principe van de nieuwe wet. De huidige energiecrisis toont aan hoe belangrijk het is dat de overheid regie heeft over zoiets belangrijks als de manier waarop we onze huizen verwarmen.
- De minister heeft begin juni het beleidsprogramma Versnelling verduurzaming gebouwde omgeving gepresenteerd. Hierin is aangekondigd dat er een nationaal programma ter ondersteuning van de lokale warmtetransitie komt.
- Het kabinet heeft besloten de verhuurdersheffing voor corporaties te verlagen in 2022 en per 2023 af te schaffen. Landelijk is afgesproken dat extra investerings-ruimte onder andere ingezet wordt voor het uitfaseren van slechtere woningen (woningen met energielabel E-F-G). Het gaat in Amsterdam om zo'n 27.000 woningen. De Amsterdamse corporaties hebben aangegeven de komende jaren circa 1,5 keer meer in aanpak van bestaande bouw te gaan investeren.
- Het Rijk werkt samen met het bedrijfsleven en andere overheden aan de realisatie van het Nationale Programma Circulaire Economie (NPCE) 2023-2030 en het grondstoffenplan. Afgesproken is om 50 procent afname van primaire grondstoffen in 2030 te behalen en om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben.

(Bouw)materialen

De prijzen van (bouw)materialen zijn weer fors gestegen. De hoge materiaalprijs is nadelig voor onze bouwopgave, maar kan een versnelling in de hand werken richting circulair materiaalgebruik. Hoogwaardig hergebruik van (bouw)materialen en producten past bij de transitie naar een circulaire economie en past bij de inzet van Amsterdam om lokaal hergebruik van bouwmaterialen te faciliteren.

Luchtkwaliteit

Er wordt in landelijk verband gewerkt aan een routekaart voor uitstootvrije touringcars die naar verwachting in 2023 gereed is. Na de ondertekening van het landelijke convenant in het voorjaar is in september het lokale Taxiconvenant getekend voor uitstootvrij taxivervoer in 2025. Bij Stadslogistiek werden in 2022 de landelijke overgangsregelingen voor de invoering van de uitstootvrije zone in 2025 en een landelijk loket voor aanvragen van ontheffingen landelijk overeengekomen.

Lobby

Samenwerking tussen overheden is noodzakelijk om de duurzaamheidstransities zo snel mogelijk te kunnen uitvoeren. Hierop richt zich onze lobbyinzet zoals op een toekomstbestendig duurzaam energiesysteem, voldoende middelen voor de uitvoering van de duurzame transities en het verduurzamen van het economisch

systeem langs de gedachtes van brede welvaart. De inzet heeft zich met name gericht op concrete oplossingen voor netcongestie, het aanleggen van warmtenetten en isolatie, de uitvoeringsmiddelen voor het klimaatakkoord en de rol van de gemeenten bij de omslag naar een circulaire economie.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.3.1

Amsterdam voldoet aan de doelstelling van het Klimaatakkoord Parijs door de stad aardgasvrij te maken voor 2040 en de CO_2uitstoot met 95 procent te verlagen voor 2050 en is een stad met schone lucht waar afval als grondstof wordt gebruikt.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Totale CO_2-emissies (in kton) verbruik van energie op het Amsterdamse grondgebied	5.000 (2017)	4.440 (2019) 3.990 (2020)	N.v.t. *1	3.770 (2022) *2

*1 Er zijn alleen doelstellingen voor 2025, 2030 en 2050.
*2 Voorlopige inschatting O&S.

De CO_2-uitstoot 2022 is lager dan in de jaren daarvoor vanwege o.a. een toegenomen productie van duurzame elektriciteit in Nederland en een reductie van het gasverbruik in Amsterdam die mede het gevolg is van de hoge energieprijzen. Naast de duurzame opwek van elektriciteit hebben we diverse acties uitgevoerd om de CO_2-uitstoot te verminderen:

- In 2022 is het regionale actienetwerk 15 procent GasTerug gestart waarvan Amsterdam een van de regievoerders is. Samen met andere betrokken overheden, instellingen, bedrijven en bewonersinitiatieven hebben we met concrete maatregelen ingezet op energiebesparing om bewoners én ondernemers te helpen hun stookkosten te verlagen.
- De gemeente heeft MKB-ondernemers ondersteund bij het verduurzamen van hun panden en bedrijfsvoering, o.a. met een gratis energiescan en fixteams voor energiebesparende maatregelen.
- Samen met provincie, Havenbedrijf, de regio en bedrijfsleven is gewerkt aan de energietransitie in het haven en industriecluster. Er is een (update van de) Cluster Energie Strategie opgesteld, dat inzet op de versterking van infrastructuren zoals elektriciteit, waterstof, stoom en CO_2. Er is subsidie verkregen voor de afvangst van CO_2 bij het AEB. En met de grootste uitstoters van CO_2 in de gemeente zijn gesprekken gestart over de mogelijkheden CO_2 te reduceren.
- Met de warmtebedrijven is onderzoek gestart naar inzet van geothermie en datacenterrestwarmte voor de warmtenetten in de stad. In het WAD kwartier is een concessie aangegaan met een warmteleverancier voor een warmtesysteem op basis van datacenter restwarmte. Op Strandeiland is een concessie aangegaan voor een warmtesysteem op basis van aquathermie.
- De taskforce congestie, een samenwerking tussen Amsterdam, Liander, Tennet en het Havenbedrijf Amsterdam heeft in 2022 verder vorm gekregen. Gezamenlijk werken we aan toekomstbestendige elektriciteitsinfrastructuur. Het Ontwikkelkader elektriciteitsvoorziening 2035 is vastgesteld.

Activiteit 9.3.1.1

We dragen bij aan de transitie naar een circulaire economie.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022

Bij de Begroting 2022 was hier nog geen indicator voor vastgesteld. In de loop van 2022 is vanaf de Begroting 2023 als indicator de hoeveelheid nieuw niet-hernieuwbaar materiaalgebruik afgesproken.

Voor een transitie naar een circulaire economie werkten we in 2022 o.a. aan de volgende activiteiten.

- We werkten aan de uitvoering van de strategie Amsterdam Circulair 2020-2025, in nauwe samenwerking met partners zoals het Havenbedrijf, bedrijfsleven, bewoners en de Metropoolregio Amsterdam.
- Binnen de waardeketen gebouwde omgeving hebben we een eerste versie van een circulaire standaard voor gebouwen ontwikkeld. We hebben onze inkoopkracht ingezet door samen met kennispartners en marktpartijen te werken aan toekomstbestendige en circulaire sportvelden.
- Binnen de waardeketen voedsel en organische reststromen zijn we een Community of Practice gestart waarin acht grote werkgevers uit Amsterdam worden begeleid in het formuleren van hun ambities op duurzame catering en de realisatie daarvan.

- Binnen de waardeketen consumptiegoederen hebben we met diverse ketenpartners gewerkt aan het verminderen van het grondstofgebruik voor nieuw textiel en het verlengen van de levensduur van kleding en textiel. De doelstelling van de met bedrijven en het Rijk afgesloten Denim Deal zijn ruimschoots gehaald.
- De monitor Amsterdam Circulair is in 2022 verder doorontwikkeld. Uit de Monitor Amsterdam Circulair blijkt dat tot en met 2019 het gebruik van primair abiotisch materiaal in gewicht nog steeds is toegenomen. Het circulaire beleid is erop gericht om die trend te keren om uiteindelijk in 2030 tot halvering van het materiaalgebruik te komen.

Activiteit 9.3.1.2

We verbeteren de luchtkwaliteit.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal toetspunten en straten waar niet wordt voldaan aan EU-grenswaarde NO_2 (40 µg/m³)	33 Toetspunten in 9 straten (2018)	3 Toetspunten in 1 straat (zichtjaar 2019)	0 Toetspunten	0 Toetspunten (zichtjaar 2021)
2	Percentage van de toetspunten waar niet wordt voldaan aan de WHOadvieswaarde voor fijnstof (PM 2,5)	98,1% (2017)	30,1% (2020)	18,6%	55,3% (zichtjaar 2021)

9.3.1.2.1

In 2022 waren er geen toetspunten en straten waar niet wordt voldaan aan EU-grenswaarde voor NO2.

9.3.1.2.2

De toename van het percentage van de toetspunten waar niet wordt voldaan aan de WHO-advieswaarde voor fijnstof (PM2,5) heeft te maken dat in 2021 de verkeersintensiteit is toegenomen ten opzichte van 2020 toen er veel minder verkeer was als gevolg van de maatregelen tegen corona.

We hebben diverse activiteiten uitgevoerd om de luchtkwaliteit te verbeteren:

- De milieuzone voor vracht- en bestelwagens is verder aangescherpt binnen de Ring A10.
- We hebben samen met vertegenwoordigers uit de taxibranche een nieuw convenant afgesloten voor uitstootvrij taxivervoer in 2025. De verduurzaming van het taxitransport draagt bij aan een betere luchtkwaliteit in Amsterdam, verlaging van CO_2-uitstoot en vermindering van verkeerslawaai.
- Voor houtstook werd besloten tot het opzetten van specifiek beleid.
- Op gebied van laadinfra passeerden we de mijlpaal van 3.000 publieke laadpalen.
- Er is gestart met het ontwikkelen van een Amsterdamse Aanpak voor schone Mobiele werktuigen samen met de branche.
- Het pilotproject Flexpower 3 is afgerond, in dit project is gewerkt aan een opschaalbare, toekomstbestendige manier van laden. De pilot is succesvol afgerond en zal over meer laadpalen worden uitgerold.
- Er zijn wijklocatieplannen opgesteld, waarin potentiële laadpaallocaties in kaart zijn gebracht. De plannen zijn afgestemd met de stadsdelen, diverse (centrale) opgaven en buurtbewoners.

Activiteit 9.3.1.3

We werken aan een klimaatneutrale én aardgasvrije stad (routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050).

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Deel van Amsterdammers dat zegt de overstap naar duurzame energie een goede zaak te vinden	75% (2019)	85%	75%	Nog onbekend *1
2	Totaal opgesteld vermogen (in MW) zonneenergie op het Amsterdamse grondgebied	46 (2018)	161	250	199
3	Totaal extra opgesteld vermogen windenergie op het Amsterdamse grondgebied	66 (2019)	75	75	75
4	Hernieuwbare elektriciteit (BBV-verplicht)	15,3% (2016)	9,8% (2019)	Geen streef-waarde *1	16,2% (2020) *2
6	Aantal woningequivalenten waarvoor in het betreffende jaar de haalbaarheidsfase van Wijken Aardgasvrij Maken (WAM) aanpak is gestart		7.032	15.000	Nog niet bekend
7	Aantal buurten waar in het betreffende jaar een investeringsbesluit is genomen om aardgasvrij te worden		950	10.000 *1	Nog niet bekend

9.3.1.3.1

*1 Het onderzoek naar het draagvlak energietransitie start pas in februari en is gereed voor de Klimaat-rapportage (april 2023)

Op verschillende wijzen hebben we ingezet op het betrekken van bewoners en ondernemers in de stad bij de energietransitie. Door middel van informatie, participatie bij grote warmte- of energietrajecten in de wijken (aardgasvrij, locaties windmolens), maar ook door continu de mogelijkheden in kaart te brengen om de lasten en lusten van de energietransitie op rechtvaardige wijze te verdelen. We zetten in op het vergroten van lokaal eigenaarschap bij energieproductie (warmte, zon, wind) en collectieve inkoopacties om burgers waar mogelijk financieel te ondersteunen.

9.3.1.3.2

Eind 2022 lag er circa 199 MW aan zonnepanelen op de daken (plus nog circa 12 MW in Weesp). Dit is een groei van 24 procent ten opzichte van 2021. Het is echter minder dan de doelstelling voor 2022 van 250 MWp door verschillende factoren zoals vertraging door de benodigde verzwaring van elektra-aansluitingen door de netwerkbeheerder, lagere subsidietarieven, complexe besluitvorming bij o.a. VvE's en gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel en tekorten aan panelen en grondstoffen.
We hebben meerdere collectieve zon inkooptrajecten opgestart voor Amsterdammers. Met het Rijk is afgesproken gronden langs rijkswegen in te zetten voor het opwekken van zonne-energie. Bedrijven en VvE's hebben advies gekregen voor het gebruik van daken voor zonne-energie.

9.3.1.3.3

Het totaal opgesteld vermogen windenergie per eind 2022 is 75 MW en is t.o.v. 2021 niet toegenomen.
De reflectiefase van de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES) is afgerond. Er is besloten een ruimtelijk Programma Windenergie Amsterdam op te stellen, onderbouwd door een Plan-MER. Doel van deze PlanMER fase is inzicht te krijgen in de geschikte en minder geschikte locaties voor de ontwikkeling van windenergie en de randvoor-waarden hiervoor. Voor de locatie Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein zijn de resultaten uit het project-MER vertaald in een voorstel voor een voorkeursalternatief. Er is een vergunning verleend voor zes nieuwe windturbines in het Havengebied.

9.3.1.3.4

*1 De hoeveelheid hernieuwbare elektriciteit betreft een landelijk verplichte indicator. Deze indicator maakt geen onderdeel uit van de geformuleerde indicatoren in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal.
*2 Valt in 2020 hoger dan 2019 uit, doordat de productie van duurzame elektriciteit bij het AEB in 2019 deels stil lag vanwege onderhoudswerkzaamheden. In 2020 ook extra productie van duurzame elektriciteit door opwek van zonne-energie.

9.3.1.3.5/9.3.1.3.6

*1 In het jaarverslag 2021 is gemeld dat de in de Routekaart geformuleerde streefwaarde voor 2022 van 10.000 woningen met een investeringsbesluit bij nader inzien te hoog is ingeschat

In dertig buurten zijn we actief met het aardgasvrij maken van bestaand vastgoed. Dat varieert van informeren, participeren tot realisatie. Met diverse particuliere initiatiefnemers wordt gewerkt aan lokale warmte-initiatieven, zoals KetelhuisWG en MeerEnergie.
Met corporaties en warmtebedrijven zijn we vier buurten overeengekomen waar we starten met het aansluiten van woningen op het stadswarmtenet (Warm Amsterdam). N.B. verdere toelichting volgt als de cijfers over 2022 bekend zijn.

Verbonden partijen

Afval Energie Bedrijf (AEB)

Het Afval Energie Bedrijf levert duurzame energie in de vorm van warmte en elektriciteit.

Westpoort Warmte (WPW)

De gemeente is aandeelhouder van WPW in een joint-venture met Vattenfall. Wij hebben beiden 50 procent van de aandelen. WPW levert duurzame warmte aan een deel van de stad.

Liander

Allianders dochteronderneming Liander heeft voor haar verzorgingsgebied de wettelijke taak te zorgen dat bewoners en ondernemers een betrouwbaar en betaalbaar distributienetwerk van gas en elektriciteit kunnen gebruiken.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Rond milieu en de nieuwbouwopgave ligt voor vergunningverlening, toezicht en handhaving een groot deel van het takenpakket bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG).

Port of Amsterdam

De Amsterdamse haven is een Europese zeehaven die het voortouw neemt in het versnellen van duurzaamheid. De gemeente is de enige aandeelhouder van de Port of Amsterdam.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	7,9	5,0	7,2	6,8	-0,4
Lasten	52,5	87,8	72,6	61,0	-11,6
Saldo van baten en lasten	**-44,6**	**-82,9**	**-65,4**	**54,2**	**11,2**

Het programmaonderdeel 9.3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 11,2 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 0,4 miljoen en lagere lasten van € 11,6 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 6,8 miljoen zijn € 0,4 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door de Rijksbijdrage op grond van de regeling regionale aanpak laadinfrastructuur (elektrisch vervoer) van € 0,6 miljoen. Hiertoe is een samenwerkingsovereenkomst aangegaan tussen de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Iedere gemeente ontvangt een deel van de Rijksbijdrage.
- Lagere baten van als gevolg van lagere besteding aan proeftuinen aardgasvrije wijken (€ 1,1 miljoen). De proeftuin betreft het WG-terrein in de wijk Oud West. Het volledig van het aardgas halen van een complete buurt is een arbeidsintensief en kostbaar traject. De bewonerscoöperatie is een van de eersten, zo niet de eerste, in Nederland die een dergelijk traject volledig zelf aanpakt. Het is met recht een proeftuin, waar niet alleen fysieke resultaten behaald moeten worden maar waar ook geleerd wordt van het proces.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 61,0 miljoen zijn € 11,6 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten op subsidies die al zijn toegekend, maar waarvan de realisatie en vaststelling later dan in 2022 wordt verwacht en daarmee ook de verantwoording van de lasten. De lasten mogen pas worden verantwoord als aangetoond is dat de prestatie is geleverd. Tussen het toekenningsbesluit en de verantwoording van de prestatie zit vaak een lange doorlooptijd (€ 6,2 miljoen), waarvan € 5,5 miljoen betrekking heeft op het klimaatfonds en € 0,4 miljoen op de versnellingsmiddelen duurzaamheid en € 0,3 miljoen op luchtkwaliteit.
- Lagere lasten op bodemsanering (€ 3,9 miljoen). Grotendeels veroorzaakt door lagere uitgaven aan de Diemerzeedijk vanwege vertraging in de bestuurlijke besluitvorming. Lagere uitgaven aan programma lood en diffuse verontreinigingen. Dit wordt verklaard door een lager aantal bodemchecks voor lood in tuinen dan gepland. Voor diffuse verontreinigingen (PFAS) zijn er nauwelijks kosten gemaakt. Omdat er voor deze stof geen ‘normen’ bestonden, was in het begin niet duidelijk hoe met deze verontreiniging om te gaan. Amsterdam heeft daarom vrij snel eigen beleidsregels opgesteld zodat er geen stagnatie ontstond. Inmiddels is er met het landelijk handelingskader een rapportage van het RIVM over risico’s binnen Nederland overeenstemming over de te hanteren normen. Daarnaast zijn er lagere subsidies verstrekt aan particulieren voor saneringsprojecten van tuinen met hoge loodconcentraties.
- Lagere lasten op de middelen Klimaatfonds door vertraging binnen het programma Duurzame stad, Duurzame banen (€ 1,3 miljoen), onder andere door veranderende marktomstandigheden en daarmee samenhangende vertragingen in de aanbesteding. De verwachting is dat deze kosten in latere jaren alsnog gemaakt zullen worden.
- Lagere lasten voor de Omgevingsdienst (€ 1,1 miljoen). De lagere lasten bestaan uit een positieve voorlopige afrekening van de betaalde voorschotten. De omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) factureert voor de bouwtaken en milieutaken De bouwtaken zitten in programma 11 en de milieutaken landen in programma 9.
- Lagere lasten van voor de proeftuinen aardgasvrije wijken (€ 1,1 miljoen). Zie toelichting hierboven onder baten.
- Lagere lasten op de versnellingsmiddelen duurzaamheid (€ 1,0 miljoen), doordat in de loop van het jaar extra middelen beschikbaar zijn gekomen die in 2022 nog niet tot een besteding hebben geleid. De belangrijkste begrotingspost hierbij zijn de Rijksmiddelen voor uitvoering klimaatakkoorden die niet in 2022 maar in 2023 ingezet zullen worden.

- Lagere lasten op de middelen voor circulaire economie (€ 0,6 miljoen). Omdat bij programma 9.2 Afval en grondstoffen de ingeschatte kosten en risico's in 2022 lager uitvielen, was bij de Najaarsnota € 0,6 miljoen overgeheveld naar programma 9.3 voor een intensivering van circulaire projecten. Binnen programma 9.3 bleek het echter niet haalbaar om in het laatste kwartaal tot besteding van deze extra middelen te komen.
- Lagere lasten op luchtkwaliteit doordat de communicatiecampagne die gepland stond voor 2022 doorgeschoven is naar 2023 en omdat projecten voor snelladers en een project voor rondom energietransitie eveneens zijn uitgesteld en opgepakt worden in 2023 (€ 0,5 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van overprogrammering van projecten die gefinancierd worden uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) (€ 3,9 miljoen). Dit wordt gecompenseerd middels lagere lasten van projecten gefinancierd uit het smf op andere programma's en verwerkt in de onttrekkingen uit het SMF. In de financiële toelichtingen bij programma 2 wordt de methodiek van overprogrammering gedetailleerd beschreven.
- Hogere lasten door inzet fix/coachteams ten behoeve van energiebesparing MKB (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	19,0	62,9	118,0	106,8	-11,2
Toevoegingen reserves	46,5	40,5	49,2	49,4	0,2
Mutatie reserves	**-27,5**	**22,5**	**68,8**	**57,5**	**-11,4**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserves is € 11,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt door.

- Lagere onttrekking Klimaatfonds van € 6,8 miljoen als gevolg van lagere realisatie vanwege het nog niet kunnen verantwoorden van subsidies en lagere lasten Duurzame stad, duurzame banen.
- Lagere onttrekking reserve bodemsanering van € 3,8 miljoen als gevolg van lagere lasten bodemsanering.
- Lagere onttrekking duurzaamheidsfonds van € 0,6 miljoen als gevolg van lagere lasten versnellingsmiddelen duurzaamheid en het nog niet kunnen verantwoorden van subsidies.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve is € 0,2 miljoen hoger dan begroot. De afwijking is kleiner dan € 0,2 miljoen en lichten we verder niet toe.

Subsidies van betekenis

(bedragen x € 1 miljoen)

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. Subsidie gebiedsgericht aardgasvrij	€ 6,0	€ 3,6
2. Subsidie WG terrein	€ 2,0	€ 1,1
3. Anmec/De gezonde Stad	€ 0,8	€ 0,8

1. De subsidies gebiedsgericht aardgasvrij worden gedekt uit het Klimaatfonds. De onderbesteding wordt veroorzaakt doordat subsidies zijn toegekend, maar nog niet mogen worden verantwoord.
2. Dit betreft de subsidie proeftuinen aardgasvrije wijken. Tegenover de lasten staan even hoge baten. Een toelichting op de lager baten en lasten staat onder programmaonderdeel 9.3.
3. Structurele bijdrage aan de exploitatie van Stichting ANMEC en Stichting De Gezonde Stad.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Voor het behalen van de doelstellingen voor CO_2-vermindering en aardgasvrij zijn we afhankelijk van een aantal factoren met bijbehorende risico's, zoals: ▪ Verduurzaming landelijke elektriciteitsmix blijft achter. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de elektriciteitsmix in 2030 voor 75% duurzaam is. Amsterdam is hiervan afhankelijk voor het behalen van de doelstelling. ▪ Het Rijk biedt niet of te laat aan gemeenten een instrumentarium, zoals het afsluitrecht voor gas, om te sturen voor de energietransitie. De energietransitie zorgt voor een overbelasting van de energie-infrastructuur. ▪ Er zijn grote boven- en ondergrondse aanpassingen nodig voor de inpassing van benodigde elektriciteitsinfrastructuur. Hiervoor is ruimte nodig, maar ook aangepaste financiële en wettelijke kaders op Rijksniveau. Netbeheerders moeten de mogelijkheid krijgen te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen om congestie te voorkomen.	Met verschillende maatregelen proberen we de risico's voor het behalen van de doelstellingen tebeperken, zoals: ▪ Amsterdam draagt binnen zijn mogelijkheden/ gemeentegrenzen maximaal bij aan de verduurzaming van de elektriciteitsmix en spreekt het Rijk aan op haar rol en knellende regels. ▪ Via onze lobby vragen we het Rijk om passende regelgeving, financiële bijdrages en een daadkrachtig gemeentelijk instrumentarium. ▪ We anticiperen in nauwe samenwerking met onze partners op de verwachte ontwikkelingen van gebiedsontwikkeling, aardgasvrije wijken, elektrisch vervoer en duurzame opwekking. ▪ We stemmen binnen het programma met netbeheerders met rijk af om investeringen in de toekomst mogelijk te maken en om voorrang te kunnen geven op het aansluiten van functies met maatschappelijke waarde.
2. Er is een groot tekort aan vakmensen voor de energietransitie. Techniek en bouw zijn nu al sectoren, die kampen met te weinig personeel en de vraag naar gekwalificeerde mensen zal door de transitie alleen maar toenemen. Onderzoek naar de ontwikkelingen van de circulaire economie laat zien dat ook daar meer mensen nodig zijn.	We bouwen een netwerk van werkgevers, brancheorganisaties en opleiders om (zij) instroom in de sector te faciliteren en bevorderen, bijvoorbeeld met informatiecampagnes, voorschakeltrajecten, bemiddeling van werkzoekenden en financiële regelingen om een (over)stap naar de sector te vergemakkelijken. Bij investeringen in duurzame maatregelen vragen we onze opdrachtnemers mee te werken aan deze maatregelen.
3. Voor onze bijdrage aan het behalen van de landelijke doelstellingen op de circulaire economie zijn we afhankelijk van maatregelen die op Rijks- of EU-niveau genomen moeten worden. Zonder scherpere nationale criteria in wetgeving voor circulair bouwen en voor renovatie en sloop zal de bouwsector te langzaam verduurzamen. Om een eerlijker speelveld te creëren moeten biobased en houten materialen beter gewaardeerd worden in landelijke instrumenten.	De gemeente schrijft circulaire tenders uit en integreert circulair inkopen in het beleid. Er worden in MRA verband ook afspraken gemaakt over onder andere houten woningbouw zodat de markt zicht heeft op de groei van die markt en daar op in kan spelen.

Beleidskaders

Nationaal

- De Klimaatwet stelt vast met hoeveel procent ons land de CO_2-uitstoot moet terugdringen. De wet gaat uit van 95 procent minder CO_2-uitstoot in 2050 (en al 49 procent in 2030). In het Klimaatakkoord (waarvan de uitgewerkte versie eind 2018 verscheen) staan afspraken met de sectoren over hoe de klimaatdoelen kunnen worden gehaald.
- Nederland heeft ambitieuze maar noodzakelijke klimaatambities. In 2030 moet de CO_2-uitstoot in Nederland met ten minste 55 procent zijn gedaald, als opmaat naar een klimaatneutraal Nederland in 2050. In juni 2022 heeft het kabinet het beleidsprogramma klimaat gepresenteerd. Het beleidsprogramma is gericht op 60 procent CO_2-reductie in 2030 en beschrijft de hoofdlijnen van het klimaatbeleid voor de komende jaren. Het beleidsprogramma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving maakt onderdeel uit van het beleidsprogramma Klimaat en beschrijft hoe de verduurzaming van woningen, scholen, winkels en kantoren wordt versneld.
- Wet collectieve warmtevoorziening WCW, ook wel de Warmtewet 2.0. Het doel van de WCW is om de klanten te beschermen net als in de huidige Warmtewet én om de overheden meer sturingsmogelijkheden te geven. In oktober 2022 maakte de minister voor Klimaat en Energie bekend dat hij in de Wet collectieve warmte-voorziening (Wcw, de opvolger van de Warmtewet) wil vastleggen dat warmte-netwerken voor merendeel in publieke handen moeten komen. Amsterdam gaat hier invulling aan geven.
- Wet gemeentelijke instrumentarium warmtetransitie. Deze wet regelt de bevoegd-heden waarmee gemeenten gebieden kunnen aanwijzen die van het gas afgaan (inclusief regels voor het beëindigen van gaslevering en duurzaamheidseisen voor gebouwen en de alternatieve energievoorziening) en is essentieel voor het vervullen van de gemeentelijke regierol. De wet wijzigt de Gaswet en de Omgevingswet inclusief onderliggende regels. VNG is betrokken bij de ambtelijke voorbereiding. Een consultatie heeft plaatsgevonden in januari 2022. Inwerkingtreding is op zijn vroegst voorzien begin 2024
- Aanpassing Energiewet waarin moet worden voorzien in een modern, geactualiseerd integraal en toekomstbestendig ordeningskader gericht op de markt voor elektriciteit en gas dat (1) de energietransitie optimaal ondersteunt en stimuleert en (2) bijdraagt aan het generieke doel van het Nederlandse energiebeleid, namelijk het realiseren een schone, CO_2-arme, energievoorziening die ruimtelijk inpasbaar, veilig, betrouwbaar en betaalbaar is. Medio november 2021 is een herziene versie van het wetsvoorstel en de memorie van toelichting toegezonden aan de betrokken

toezichthouders voor de formele toets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.
- Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en klimaat (MIEK, november 2021).
- EU Fit for 55 pakket (EU, juli 2021), een pakket beleidsvoorstellen om het Europese Klimaatbeleid in lijn te brengen met de doelstellingen uit de Europese Klimaatwet.
- Gepland is dat begin 2023 het Rijk kwantitatieve beleidsdoelstellingen aan het programma Circulaire Economie 'Nederland circulair in 2050' zal toevoegen.
- Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (2009; eind 2018 door het kabinet aangepast) met afspraken tussen Rijk en lokale overheden om de luchtkwaliteit te verbeteren met het oog op de volksgezondheid en te voldoen aan de wettelijke (Europese) normen voor stikstofdioxide.
- Het Schone Lucht Akkoord is op 13 januari 2020 gesloten tussen Rijk, provincies en gemeenten. In dit akkoord verbinden zij zich aan de ambitie om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren.

Lokaal

- De strategie Amsterdam Circulair 2020-2025 bevat een groot aantal maatregelen voor bedrijven, gemeente en burgers.
- De Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 is een ambitiedocument met een langetermijnvisie op de Amsterdamse energietransitie en met acties voor de korte termijn.
- Strategie 'Naar een stad zonder aardgas' (december 2016) met daarin de aanpak om de overgang naar een aardgasvrije stad te versnellen, in nauwe afstemming met betrokken partijen in de stad.
- De Transitievisie Warmte (vastgesteld gemeenteraad september 2021) geeft voor alle Amsterdamse buurten aan op welke termijn zij overstappen van aardgas op een alternatieve manier van verwarmen.
- De afspraken van het landelijke Klimaatakkoord zijn uitgewerkt in 30 Regionale Energie Strategieën (RES). In de RES1.0 (gemeenteraad, 2021) is bepaald waar er mogelijkheden zijn voor duurzame elektriciteitsopwekking, zoals windturbines, zonnepanelen en duurzame warmtebronnen.
- Ontwikkelingskader Elektriciteitsvoorziening Amsterdam 2035 (B&W, 2022)
- In Uitvoeringsagenda Naar een Duurzame Organisatie 2020-2030 (2020) is de weg uitgestippeld naar een volledig duurzame organisatie in 2030. Gemeentelijke Visie Haven 2020-2040 (Gemeenteraad, december 2020) beschrijft hoe de stad samen met het Havenbedrijf, Noordzeekanaalgebied en bedrijven in het havengebied werkt aan een toekomstbestendige en duurzame Amsterdamse haven
- CES 1.0, Cluster energie strategie Noordzeekanaalgebied 1.0 ((2021) is een aanbod voor CO_2-reductie van de industrie in het Noordzeekanaalgebied.
- Het Actieplan Schone Lucht (april 2019) werkt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het richt zich op het uitstootvrij maken van het verkeer in de stad en de uitstoot van andere bronnen te beperken. Daarmee behalen we de WHO-advieswaarden voor schone lucht, uiterlijk in 2030. Deze doelstelling gaat verder dan de door de Europese Unie gestelde normen voor luchtkwaliteit.

3.9.4 Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening zorgt voor een stad en regio die ruimte bieden voor duurzame en verantwoorde ontwikkeling door ruimtelijke visievorming, planontwikkeling, ruimtelijke kaderstelling en bouwplantoetsing.

Belangrijke ontwikkelingen

Groei van de stad

In 2022 groeide het aantal inwoners met 18.000 naar meer dan 921.000 en er werden 8.400 nieuwe woningen in aanbouw genomen. De groei zorgt voor onder meer schaarste op de woningmarkt, zeer hoge vastgoedprijzen, meer verkeer en openbaar vervoer en toenemende druk op openbare ruimte, groen en voorzieningen. Deze sterke groei vraagt om visie en beleid, met als doel een duurzame en leefbare stad voor bewoners, ondernemers en bezoekers. Daarom zorgen we voor nieuwe woningbouwplannen en voldoende betaalbare woningen in de stad. We vangen de groei van de stad op binnen de grenzen van bestaand stedelijk gebied en binnen ecologisch verantwoorde grenzen. De meeste ontwikkellocaties zijn dan ook transformatielocaties (gebieden waar het gebruik verandert van bedrijven naar gemengde woonwerk-gebieden), zoals Amstel III, Buiksloterham en Hamerkwartier. We werken verder aan programma's die het schaalniveau van individuele gebieds-ontwikkelingsprojecten overstijgen zoals Haven-Stad en Sprong over het IJ.

De groei kan de leefbaarheid in bestaand stedelijk gebied onder druk zetten en bijsturing is soms nodig om de leefkwaliteit te beschermen. Een goed voorbeeld hiervan is het beleid om vestigingen van flitsbezorgers in woonwijken een halt toe te roepen; eind 2022 werd hiervoor het concept-bestemmingsplan darkstores vrijgegeven voor inspraak.

De groeiende stad vraagt om grote veranderingen en investeringen van verschillende partijen in de infrastructuur en het gebruik van het netwerk voor energie (elektriciteit en warmte) en overige nutvoorzieningen, zoals dataverkeer. In de ruimtelijke planvorming en verkenningen gaat steeds meer aandacht uit naar het inpassen van deze (veelal ondergrondse) voorzieningen, want ze vormen een cruciaal onderdeel voor het functioneren en groeien van de stad.

In de stad wordt voortdurend gezocht naar locaties voor nieuwe functies die belangrijk zijn voor Amsterdam. Een goed voorbeeld is het locatieonderzoek voor het nieuw te ontwikkelen Slavernijmuseum op een prominente en bereikbare plek. Hierin zijn negen potentiële locaties ruimtelijk onderzocht op kansen, mogelijkheden en belemmeringen. Op basis van het programma van eisen in het rapport 'Met de kracht van de voorouders' van de verkenners. Dit onderzoek is in februari 2022 gedeeld met de raad als basis voor de definitieve locatiekeuze. De zoektocht naar ruimte gaat ook over ruimte voor maatschappelijke en culturele initiatieven vanuit de stad. De Expeditie Vrije Ruimte verkent en creëert mogelijkheden en ondersteunt initiatiefnemers. Eind november 2022 vond in Amsterdam de zesde internationale conferentie 'Envisioning Free Space' plaats, na vorige edities in Berlijn. Op verschillende plekken werd gedebatteerd en gewerkt en aan de toekomst van Vrije Ruimte en Nachtcultuur in de stad. Met deze conferentie heeft Amsterdam zich internationaal (weer) op de kaart gezet als stad waar werk wordt gemaakt van Vrije Ruimte.

De Omgevingswet regelt alle zaken rond de fysieke leefomgeving en treedt in januari 2024 in werking. De bestemmingsplannen van Amsterdam veranderen dan van rechtswege in het Omgevingsplan. Voor het Omgevingsplan Amsterdam voegen we stapsgewijs voormalige bestemmingsplannen en verordeningen samen tot één Omgevingsplan met daarin alle regels voor de fysieke leefomgeving. Een belangrijke stap in 2022 was de vrijgave voor inspraak van de Basisregeling, die de basis vormt voor het toekomstige Omgevingsplan, waarin stapsgewijs alle huidige bestemmings-plannen worden opgenomen. Er werden in 2022 27 bestemmingsplannen door de raad vastgesteld. Het feit dat de invoering van de Omgevingswet wederom werd uitgesteld betekent een extra uitdaging en werklast omdat bestaande werkprocessen langer doorgezet moeten worden terwijl de nieuwe werkprocessen al ingericht moeten zijn.

De Omgevingsvisie richt zich op de lange termijn (2050) en op het samenbrengen en afwegen van alle aspecten van de fysieke leefomgeving. Het leidende principe is 'groeien onder voorwaarden', met vijf strategische keuzes: meerkernige ontwikkeling; groei binnen grenzen; duurzaam en gezond bewegen; rigoureus vergroenen; en samen

stadmaken. In 2022 is de Uitvoeringsagenda voor de Omgevingsvisie vastgesteld; hiermee geven we verder invulling aan de uitwerkingen en implementatie van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie wordt iedere twee jaar gemonitord en op basis van de monitor en nieuwe ontwikkelingen wordt een actualisatie voorgelegd aan de raad.

De groei van Amsterdam houdt niet op bij de gemeentegrens. De hele Metropoolregio Amsterdam (MRA) heeft te maken met de positieve en negatieve effecten van de groei. De groei van de werkgelegenheid concentreert zich in zeer sterke mate in Amsterdam. De groei van het aantal inwoners is meer verspreid in de regio. Dit vraagt om een regiobrede ruimtelijke strategie en samenwerking. Medio 2022 werden concrete afspraken met het rijk gemaakt over extra middelen voor schaalspronginvesteringen, zodat de regionale woningbouwopgave gekoppeld wordt aan stevige investeringen in bereikbaarheid en met name het OV-netwerk. De regionale samenwerking richt zich ook het landelijk gebied, met als doel verbetering van natuurwaarden en betere recreatieve voorzieningen. Investeringen in het landschap dragen bij aan de stikstof-reductie; daar wordt niet alleen de natuur beter van maar het draagt ook bij aan de 'stikstofruimte' die nodig is om in de regio de woningbouwopgave te kunnen realiseren, wat van belang is voor een gezonde Amsterdamse woningmarkt.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.4.1

Amsterdam geeft ruimtelijke voorwaarden voor nieuwe woon, werk en leefmilieus om demografische en economische groei mogelijk te maken.

Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022

Aan deze doelstelling is geen indicator gekoppeld. De vaststelling van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 in juli 2021 heeft invulling gegeven aan deze doelstelling, omdat dit product een integraal toetsings- en sturingskader biedt voor de opvang en geleiding van de groei van de stad op langere termijn. Via tweejaarlijkse actualisatie van de Omgevingsvisie zorgen we dat dit ruimtelijke beleid actueel, samenhangend en uitvoerbaar blijft.

Activiteit 9.4.1.1

We zorgen voor (wettelijke) kaderstelling en integrale ruimtelijke visievorming op verschillende schaalniveaus

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal verkenningen en onderzoeken (thema's)	17 (2017)	14	15	9
2	Waarvan thema studies duurzame gebiedsontwikkeling		3	5	2
3	Aantal verkenningen en onderzoeken (gebieden)		6	5	6
4	Percentage demografische druk (BBVverplicht)	46,6 (2017)	Geen streefwaarde	Geen streefwaarde	47,2

9.4.1.1.1

Mede door de start van het nieuwe college en het koppelen van verkenningen aan de nieuwe bestuurlijke ambities en doelen is een aantal verkenningen wat later opgestart en daardoor nog niet in 2022 afgerond. De nadruk lag op opgaven die te maken hebben met de ambities van het college rondom duurzame groei: wat is er nodig om een hoge meerjarige woningbouwproductie te koppelen aan duurzaamheid en leefbaarheid?

9.4.1.1.2

Het aantal themastudies voor duurzame gebiedsontwikkeling is lager uitgevallen omdat de beschikbare capaciteit volledig is ingezet voor twee complexe studies rondom energiegebruik van nieuwbouw en waterveiligheid. Deze verkenningen hadden een uitgebreider karakter dan de meeste verkenningen.

9.4.1.1.3

Het aantal gebiedsgerichte verkenningen is iets hoger geworden omdat in de Omgevingsvisie sleutelgebieden zijn aangewezen die vragen om ruimtelijke verkenningen op een relatief klein grondgebied; daardoor konden meer verkenningen worden afgerond.

9.4.1.1.4

Er is geen streefwaarde benoemd in de begroting; de (ontwikkeling van de) demografische druk is relevant omdat het een factor is die de druk op de gemeente-begrotingen bepaalt maar het is een waarde waar de gemeente maar zeer beperkt op kan en wil sturen, bijvoorbeeld omdat we een open woningmarkt hebben.

Activiteit 9.4.1.2

We zorgen voor integrale en kwalitatieve afwegingen bij inzet en prioritering ruimtelijke ontwikkeling.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal vastgestelde principebesluiten		7	5	0

Er werden geen principebesluiten genomen in 2022. Er wordt overgegaan tot het opstarten van de verkenningsfase voor een nieuw project als daartoe een expliciete aanleiding is, bijvoorbeeld bij concrete (private) initiatieven in het gebied of kansen gerelateerd aan bovenplanse investeringen. Die aanleidingen waren er in 2022 niet, en dan heeft een principebesluit weinig toegevoegde waarde. De ‘zachte’ planvoorraad is voldoende om de komende jaren de woningbouwambities te kunnen verwezenlijken en staat nu op ruim 100.000 woningen tot ca. 2035 (ruimte voor gemiddeld 7.500 woningen per jaar). Voor het ‘hard’ maken van de planvoorraad wordt eerst de Ontwikkelstrategie 2035 opgesteld en wordt een aantal noodzakelijke verkenningen uitgevoerd op gebiedsoverstijgend niveau. Daarna kan het aantal principebesluiten weer geïntensiveerd worden. De planvoorraad wordt ook aangevuld door andere besluiten, zoals intentieovereenkomsten met private partijen of verdichting binnen eerder opgestarte planontwikkeling.

Activiteit 9.4.1.4

We bewaken de ruimtelijke kwaliteit; de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) is vanuit een onafhankelijke positie verantwoordelijk voor het bewaken, adviseren en stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit van Amsterdam.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal toetsen van aanvragen omgevingsvergunning aan redelijke eisen van welstand en monumentenbeleid		9.900	8.000	9.540
2	Aantal adviezen voor het plaatsen van gebouwen of stads en dorpsgezichten op de gemeentelijke of rijksmonumentenlijst		46	20	29
3	Aantal integrale adviezen (vanuit de domeinen stedenbouw, architectuur, landschap en cultuurhistorie) aan initiatiefnemers en bestuurders		15	40	18

9.4.1.4.1

Het aantal aanvragen voor een Omgevingsvergunning (adviesverzoeken) bij de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit is teruggelopen. Aan het eind van 2021 was al een ombuiging van de stijgende curve merkbaar. Die heeft op bescheiden schaal doorgezet in 2022. Daarbij is een verschuiving merkbaar van grote projecten naar kleinere aanvragen.

9.4.1.4.2

Het aantal adviesverzoeken voor plaatsing van panden op de gemeentelijke monumentenlijst of de aanwijzing van gebieden tot gemeentelijk beschermd stadsgezicht lag wat hoger dan gemiddeld. Dat komt doordat in de stadsdelen een achterstand ingelopen van panden die ooit zijn voorgeselecteerd maar nog niet waren aangewezen.

9.4.1.4.3

Met name in de eerste helft van 2022 was er een sterke teruggang in het aantal adviesverzoeken. In de tweede helft van het jaar is het oude niveau wel gehaald. Een advies van de Integrale Commissie voor grote plannen in een vroeg stadium is niet verplicht. De commissie is afhankelijk van adviesverzoeken vanuit de projecten, het college of de bestuurders in de stadsdelen.

Activiteit 9.4.1.5

We leveren een bijdrage aan de samenhang in het beheer en de ontwikkeling van het regionale landschap rond Amsterdam.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Bezoekersaantallen Amstelland	3,1 miljoen	3,2 miljoen (2020)	3,5 miljoen	Geen gegevens beschikbaar
2	Bezoekersaantallen Twiske Waterland	1,3 miljoen	Geen gegevens beschikbaar	1,4 miljoen	1,66 miljoen (2021)
3	Bezoekersaantallen Spaarnwoude	5,1 miljoen	6.,8 miljoen (peiljaar 2020)	6,0 miljoen	6,0 miljoen (2021)

De cijfers van 2021 laten een doorgaande groei zien. Het corona-effect waardoor meer mensen de recreatiegebieden hebben ontdekt als aantrekkelijke gebieden dicht bij huis speelt hierin waarschijnlijk een rol. De beschikbaarheid van actuele cijfers is leidend bij de prestatiemelding; daardoor kan het peiljaar per recreatieschap verschillen.

De cijfers van tonen een stabiel beeld. Spaarnwoude kent al een zeer hoge bezoekers-druk en verdere groei is niet de ambitie.
De cijfers van 2021 laten een doorgaande groei zien. Het corona-effect waardoor meer mensen de recreatiegebieden hebben ontdekt als aantrekkelijke gebieden dicht bij huis speelt hierin waarschijnlijk een rol. De beschikbaarheid van actuele cijfers is leidend bij de prestatiemelding; daardoor kan het peiljaar per recreatieschap verschillen.

De cijfers van tonen een stabiel beeld. Spaarnwoude kent al een zeer hoge bezoekersdruk en verdere groei is niet de ambitie.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving werken we rond bouw, milieu en bodem samen met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Wij zijn samen met drie andere gemeenten eigenaar van de Omgevingsdienst. De samen-werking is gebaseerd op een Gemeenschappelijke Regeling. De OD NZKG werkt in opdracht en mandaat van het college. Afspraken over de samenwerking leggen we elk jaar vast in een uitvoeringsovereenkomst. Hierin staan de te leveren producten en diensten. In 2022 is het grondgebied van Weesp toegevoegd aan het werkingsgebied van de OD en is Weesp uitgetreden uit de OD Flevoland Gooi en Vechtstreek.

Recreatieschappen

De provincie en de deelnemende gemeenten in de recreatieschappen zetten gezamenlijk in op regionaal groen en de recreatiegebieden. Amsterdam neemt deel in Recreatieschap Groengebied Amstelland, Twiske Waterland en Spaarnwoude. In maart 2022 is de uittreding van Amsterdam uit de Stichting Goois Natuurreservaat bestuurlijk afgerond. Op basis van het onderzoek naar de governancestructuur uit 2021 is een bestuursbureau ingericht voor de recreatieschappen dat naast de beheerstaken ook een meer beleidsmatige rol invult.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	16,1	0,4	0,6	4,1	3,5
Lasten	39,0	17,2	17,6	15,7	-1,9
Saldo van baten en lasten	**-22,9**	**-16,7**	**-17,0**	**-11,6**	**5,4**

Het programmaonderdeel 9.4 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 5,4 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 3,5 miljoen en lagere lasten van € 1,9 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 4,1 miljoen zijn € 3,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- Hogere gerealiseerde baten van € 3,8 miljoen; betreft ontvangen EU subsidie project Atelier. De Gemeente Amsterdam is penvoerder, de subsidie wordt hoofdzakelijk doorgeschoven naar andere EU partners, zie verklaring afwijking lasten (spiegel).
- Lagere gerealiseerde baten € 0,4 miljoen voor digitalisering Amstelveen. De baten zijn lager omdat het aantal meters te scannen dossiers van de gemeente Amstelveen lager bleek dan is aangenomen.

- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 15,7 miljoen zijn € 1,9 miljoen lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- Hogere lasten van € 3,9 miljoen: betreft grotendeels de doorschuiving van de ontvangen EU subsidie Atelier naar andere EU partners.
- Hogere lasten externe inhuur (in volume) veroorzaken een negatief bedrijfsvoerings-resultaat van € 1,3 miljoen.
- Hogere lasten als gevolg van overprogrammering van projecten die gefinancierd worden uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) (€ 0,5 miljoen) Dit wordt gecompenseerd middels lagere lasten van projecten gefinancierd uit het SMF op andere programma's en verwerkt in de onttrekkingen uit het SMF. In de financiële toelichtingen bij programma 2 wordt de methodiek van overprogrammering gedetailleerd beschreven';
- Lagere lasten € 5,7 miljoen voor omgevingswet. Betreft gemeentefondsmiddelen uit de septembercirculaire. Vanwege uitstel implementatie worden deze middelen nu overgeheveld naar 2023.
- Lagere lasten voor Weesp van € 1,3 miljoen. Dit komt grotendeels door overheveling van de gerealiseerde lasten naar programma 11 en een vrijval van de voorziening uittreding Weesp Gooi-&Vechtstreek.
- Lagere lasten voor het project Zeecruise, € 0,6 miljoen. Na het opstellen van de regionale visie Zeecruise (met Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, OD NZKG) is het project Zeecruise nagenoeg stopgezet.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,9	1,6	1,3	0,8	-0,5
Toevoegingen reserves	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**0,7**	**1,6**	**1,3**	**0,8**	**-0,5**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de Reserve IJ-oeververbinding is € 0,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt door het stopzetten van het project Zeecruise.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. De hoge en snelle woningbouwproductie geeft een risico voor de integrale kwaliteit van de stad, op gebieden als: bereikbaarheid, openbare ruimte, groen, maatschappelijke en economische voorzieningen en energievoorziening en warmte. Hierdoor halen wij niet de duurzaamheidsambities en de kwalitatief hoogwaardige woonmilieus die we willen. De druk op de gemeentelijke financiën kan het risico vergroten dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor alle gewenste investeringen in publieke voorzieningen.	Binnen Ruimte voor de Stad houden we de ontwikkeling van de plancapaciteit in de gaten en brengen we daaruit voortkomende knelpunten rond de randvoorwaarden voor stedelijke kwaliteit in beeld. De Ontwikkelstrategie 2030 formuleert hierbinnen hoe we kunnen handelen. We organiseren binnen de gemeente op structurele wijze middelen voor investeringen in groen, openbare ruimte en maatschappelijke voor-zieningen. Randvoorwaarden voor kwalitatieve groei krijgen eerder aandacht in de fases van het Plaberum. De Omgevingsvisie Amsterdam 2050 draagt zorg voor een goede verdeling van functies over de stad en geeft sturing op complexe ruimtelijke afwegingen. Zo vervult de Omgevings-visie een belangrijke rol als beleidskader om ervoor te zorgen dat alle ruimteclaims in de stad op evenwichtige wijze worden afgewogen.
2. Onvoldoende ambtelijke capaciteit: De grote maatschappelijke dynamiek en vele bestuurlijke wensen kunnen zorgen voor onvoldoende ambtelijke sturingsmogelijkheden (juridisch planologisch, ontwerp, procesbegeleiding en management). Dit kan leiden tot een oneven-wichtige verdeling van functies en suboptimale ruimtelijke keuzes. De hoge druk op de woning-markt en de bestuurlijke ambities zorgen voor een forse toename van de vraag naar planvorming, planbegeleiding en juridische (planologische) vastlegging in bestemmingsplannen/ omgevings-plan.	Prioritering door in overleg met opdrachtgevers de capaciteit en behoefte af te stemmen. Prioritering door de capaciteitsvraag en werving binnen Ruimte en Duurzaamheid centraal aan te sturen. Steeds meer bouwontwikkelingen vinden plaats in transformatiegebieden. De voorbereidingen hiervan kosten veel tijd en energie omdat elke opgave eigen kenmerken meebrengt den nieuwe samenwerking vraagt. Hierin kan en moet de gemeente nog meer routine en ervaring opbouwen.

Actuele risico's	Maatregelen
3. Uitstel invoering Omgevingswet: het wederom uitstellen van de invoerdatum (nu 1 januari 2024) betekent dat de gemeente veel langer de gepland in een voorbereidingsfase zit en dubbel werk moet doen (bestaande processen handhaven, nieuwe processen inrichten). Beoogde besparingen door nieuwe werkwijzen schuiven daardoor ook de toekomst in.	Het rijk stelt extra middelen ter beschikking om de overgangsfase en invoering te bekostigen. Door hier goed gebruik van te maken beperken we de financiële risico's. Daarnaast werken we intensief samen met de andere grote steden (G6) en de VNG om gezamenlijk het overleg met het Rijk te voeren. Voor het beheersen van de procesrisico's zetten we extra in op interne en externe communicatie.

Beleidskaders

- Nationale wetgeving voor ruimtelijke ordening en bouwen, zoals de Wet op de Ruimtelijke Ordening (vanaf 2024 de Omgevingswet) die regelt hoe ruimtelijke plannen van Rijk, provincie en gemeenten tot stand komen.
- De Omgevingsvisie, waarin de het toetsingskader voor de ruimtelijke plannen, voor gebiedsgericht en thematisch beleid en de investeringsagenda's staan, en een toekomstbeeld over hoe we de fysieke leefomgeving kunnen invullen en gebruiken.
- Koers 2025 en de opvolger Ontwikkelstrategie 2035 (in ontwikkeling), de stadsbrede inventarisatie en aansturing van stedelijke bouwlocaties om de gemeentelijke opgaven voor woningbouw, werkruimte en voorzieningen te kunnen vervullen.
- MRA agenda van de Metropoolregio Amsterdam voor de periode 2020 tot en met 2024 (in 2021 ruimtelijk vertaald in de regionale Verstedelijkingsstrategie).

3.9.5 Begraafplaatsen en crematoria

Door de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria maken we uitvaarten mogelijk met ruimte voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.

Belangrijke ontwikkelingen

Kapitaalgoederen

De in de begroting genoemde investeringen zijn op De Nieuwe Ooster niet volgens planning uitgevoerd. De reden hiervoor is dat het monumentale karakter van de gebouwen veel meer voorbereidingstijd vraagt dan verwacht.
Wel is de voorbereiding van de geplande renovatie van de buitengevel van het rijks monumentale aulagebouw afgerond en aanbesteed. De werkzaamheden worden medio 2023 uitgevoerd.
Voor de herinrichting van de aula en de koffiekamers is samen met het architectenbureau de ontwerpfase gestart. De herinrichting zal eind 2023 zijn uitgevoerd.

De verbouwing van café Roosenburgh is in overleg opgeschort. Er vindt nog afstemming plaats tussen de gemeente en het Museum Tot Zover over de benodigde aanpassingen.

De geplande vervanging van de drainage op De Nieuwe Ooster bevindt zich in de onderzoeksfase, waarin gedurende langere periode metingen zijn uitgevoerd om de grondwaterhuishouding goed in beeld te krijgen. In de waterbeheersingsplannen moet namelijk rekening worden gehouden met de samenhang die de begraafplaats heeft met het bomenpark.

De geplande vervangingen van het machine- en wagenpark is conform planning uitgevoerd.

Op De Nieuwe Noorder is de verbouwing en herinrichting van het uitvaartcentrum afgerond en kon het uitvaartcentrum in exploitatie worden genomen. De belangstelling om van het uitvaartcentrum gebruik te maken is vooral bij de kleinere uitvaartondernemers groot.

De noodzakelijke herinrichting van de paden op de begraafplaats De Nieuwe Noorder, vanwege de slechte begaanbaarheid van de paden, is conform planning gestart.
De werkzaamheden worden uiterlijk in 2024 afgerond.

Verduurzamen

In 2022 heeft NL Greenlabel een nulmeting uitgevoerd en zijn de ambitieniveaus vastgesteld om een samenhangende duurzaamheid te creëren op de begraafplaatsen.
In het 1e kwartaal van 2023 komt het rapport beschikbaar met het resultaat van de nulmeting en de aanbevelingen.

Indien het NL Greenlabel aanvraagtraject met goed gevolg wordt doorlopen dan zal De Nieuwe Ooster de 1e begraafplaats in Nederland zijn die dit label in ontvangst mag nemen.

Eeuwigdurend begraven[1]

In 2022 zijn door het college van B&W nadere regels vastgesteld voor het omzetten van grafrechten naar onbepaalde tijd. Op De Nieuwe Ooster zijn in totaal 24 graflocaties uitgegeven voor onbepaalde tijd en zijn 23 graflocaties omgezet van bepaalde - naar onbepaalde tijd. Op De Nieuwe Noorder zijn geen graven uitgegeven voor onbepaalde tijd en ook zijn geen verzoeken ontvangen om graflocaties om te zetten van bepaalde – naar onbepaalde tijd.

1 De term ‘eeuwig’ bestaat wettelijk niet, maar in de volksmond wordt het zo genoemd. In de Wijzigingsverordening tariefstelling Heffingsverordening begraafplaatsen en crematoria Amsterdam spreken we daarom van ‘graf voor onbepaalde tijd’.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.5.1

Amsterdam geeft tegen kostendekkende tarieven de mogelijkheid tot begraven en cremeren, waarbij ruimte is voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Kostendekkendheid leges lijkbezorgingsrechten.	95% (2018)	101%	100%	97,6 %

De kostendekkendheid van de leges lijkbezorgingsrechten is 2,4 procent lager uitgevallen dan gepland. De belangrijkste reden hiervan is dat het aantal (technische) crematies lager is uitgevallen dan gepland.

Activiteit 9.5.1.1

We faciliteren begravingen, crematies en herdenkingen, en onderhouden het culturele erfgoed van de begraafplaatsen; de parken en monumenten (het stenen archief van de stad).

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal begravingen	756 (2017)	693	700	722
2	Aantal crematies	2.141 (2017)	2.267	2.400	1.987

9.5.1.1.1

Het aantal begravingen is in 2022 hoger uitgevallen dan begroot. Het aantal begravingen in 2022 is ook hoger dan in 2021. Begravingen zorgen in tegenstelling tot cremeren meer voor structurele opbrengsten. Door de tarieven niet op basis van een algehele indexering vast te stellen maar via een individuele beoordeling, wordt getracht om de neerwaartse trend van het aantal begravingen enigszins te stoppen.

9.5.1.1.2

Het aantal crematies is behoorlijk gedaald ten opzichte van de begroting en ook ten opzichte van het jaarverslag 2021. Dit is toe te rekenen aan het verminderde aanbod vanuit het Amsterdam Skill Centre. Het Skill Centre is een opleidingscentrum voor chirurgen en heeft een samenwerkingsverband met AMC en VUmc. In 2022 is het VUmc gestart met een grote verbouwing waardoor er een aanname stop is geweest van overledenen die zich ter beschikking willen stellen aan de wetenschap.

Verbonden partijen

Er worden geen verbonden partijen ingeschakeld voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	7,8	8,3	8,5	8,3	-0,2
Lasten	7,8	8,1	8,1	8,2	0,1
Saldo van baten en lasten	**-0,0**	**0,2**	**0,4**	**0,2**	**-0,3**

Het programmaonderdeel begraafplaatsen en crematoria heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 0,3 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 0,2 miljoen en hogere lasten van € 0,1 miljoen. Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 8,3 miljoen zijn € 0,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten van € 0,4 miljoen; De opbrengst grafrechten en bijdrage algemeen onderhoud voor de begraafplaatsen is € 0,4 miljoen hoger uitgevallen en dit komt doordat in 2022 graflocaties voor onbepaalde tijd uitgegeven konden worden. Ook konden eerder uitgegeven graflocaties worden omgezet van bepaalde tijd naar onbepaalde tijd.
- Lagere baten van € 0,3 miljoen; In 2022 is het aantal uitgevoerde crematies lager dan begroot, waardoor de crematiebaten € 0,3 miljoen lager zijn uitgevallen.

- Lagere baten van € 0,1 miljoen; Het in eigen beheer nemen van de exploitatie van het uitvaartcentrum De Nieuwe Noorder is gefaseerd uitgevoerd, waardoor de baten € 0,1 miljoen lager zijn uitgevallen.
- Lagere baten van € 0,2 miljoen; Het aantal bezoekers van een uitvaart is lager dan voor het coronatijdperk, waardoor de opbrengst van consumptiegoederen € 0,2 miljoen lager zijn uitgevallen.

Lasten

De totale lasten van € 8,2 miljoen zijn € 0,1 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- De afwijking op de lasten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
De huidige gasoven van De Nieuwe Ooster is eind 2022 economisch afgeschreven en daarom zal het risico op storingen toenemen. De gasoven moet daarom worden vervangen.	Voor de vervanging van de gasoven wordt in 2023 een investeringsaanvraag ingediend. Om het risico van uitval vanwege storingen zoveel als mogelijk te beperken wordt het onderhoud aan de installatie geïntensiveerd.

Beleidskaders

- De Nieuwe Ooster; Structuurplan 2005, geactualiseerd in 2016.

3.10 Grond



Samenvatting 3.10.1 Grond

➔ In 2022 is de bouw van 8.401 woningen gestart, waarmee aan de gemeentelijke doelstelling van 7.500 woningen is voldaan. Tevens zijn voor diverse gebieden investeringsbesluiten genomen.

➔ Met het Rijk zijn afspraken gemaakt over de schaalspronginvesteringen in de infrastructuur waaronder het doorzetten van het Zuidasdok.

➔ De in het kader van de woningbouwimpuls in 2022 ontvangen rijksbijdrage van € 28 miljoen draagt bij aan het financieel haalbaar maken van diverse woningbouwprojecten.

Samenvatting 3.10.2 Erfpacht

➔ In 2022 hebben we een vervolg gegeven aan de verbeterpunten, voortvloeiend uit de erfpachtonderzoeken van raad en college. De belangrijkste verbeteringen zijn de vaststelling van de in het coalitieakkoord opgenomen Spijtoptantenregeling en de 10 procent extra overstapkorting.

➔ In 2022 zijn er 19.000 overstapaanbiedingen geaccepteerd. Daarnaast is met afgewikkelde overgestapte rechten een bedrag van € 166 miljoen aan afkoopsommen ontvangen. Deze afkoopsommen worden toegevoegd aan de reserve financiering erfpachtgronden.

Financiële toelichting

De financiële toelichtingen bij de tabellen in dit programma richten zich vanuit de verplichte verantwoordingseisen vooral op de afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting en minder op de omvang van de in 2022 gerealiseerde bedragen.

Programma 10 is in financieel administratief opzicht zeer complex. Dit komt omdat een groot deel van de financiële stromen met reserves wordt verrekend. Bovendien moeten de verrekeningen met de reserves, door BBV-voorschriften, ook in de exploitatie verantwoord worden. In de overzichten lopen daarom zowel de inkomsten en uitgaven in de projecten, als de dotaties en onttrekkingen aan de reserves door elkaar.

Bij dit programma geven we voor de toelichting op afwijkingen eerst een uitleg over de methodiek en de in 2022 gerealiseerde financiële stromen.

De financiële stromen van programma Grond worden vrijwel geheel verrekend met reserves. Voor het rekeningresultaat zijn in hoofdzaak de afdracht aan de algemene middelen uit het Vereveningsfonds van € 63 miljoen en het erfpachtresultaat van € 117,1 miljoen relevant.

Het programmaonderdeel Grond wordt gedomineerd door de uitvoering van gebiedsontwikkeling die financieel vorm krijgt in de grondexploitaties. Kenmerk van grondexploitaties is dat het meerjarige projecten zijn. In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG2023) wordt hier verder uitleg over gegeven. In de jaarrekening wordt alleen de jaarschijf 2022 verantwoord wat een beperkt beeld geeft, omdat de financiële stromen over de meerjarige looptijd van de grondexploitaties moeten worden bezien.

In programmaonderdeel 10.1 Grond is € 466,1 miljoen aan baten gerealiseerd. Dit bestaat uit grondopbrengsten (€ 367,6 miljoen), winstnemingen (€ 78,1 miljoen) en overige opbrengsten. Van de grondopbrengsten heeft € 250 miljoen betrekking op gronduitgiften. De overige opbrengsten bestaan uit rijksbijdragen, optievergoedingen en bijdragen van derden in grondexploitaties. In 2022 is € 474,1 miljoen aan lasten gerealiseerd. Hiervan heeft € 410,0 miljoen betrekking op uitgaven in de grondexploitaties en zijn de ontvangen subsidies ter hoogte van € 74,6 miljoen toegevoegd aan een voorziening Daarnaast zijn er diverse administratieve verrekeningen. In het MPG2023, dat separaat aan de gemeenteraad wordt aangeboden, wordt uitgebreid ingegaan op de ontwikkelingen in de grondexploitaties en het Vereveningsfonds.

Daarnaast maken de resultaten van de facilitaire diensten in 2022 deel uit van het programmaonderdeel Grond. Weliswaar werken deze facilitaire onderdelen voor meerdere gemeenteprogramma's maar het resultaat van deze diensten wordt in programma 10 verantwoord. Het resultaat van de facilitaire diensten is in 2022 € 0,7 miljoen positief, in plaats van de verwachte € 5,6 miljoen. Daarmee is er een nadelig effect van € 4,9 miljoen voor de algemene middelen.

Ook in het programmaonderdeel Erfpacht is veel verrekend met reserves. De ontvangen afkoopsommen uit de overstap naar het eeuwigdurende stelsel zijn toegevoegd aan de reserve financiering erfpachtgronden. In 2022 is € 166,0 miljoen aan afkoopsommen uit de overstapregeling ontvangen. De ontvangen afkoopsommen bij nieuwe erfpachtuitgiften in het voortdurende stelsel zijn toegevoegd aan de reserve afkoopsommen. Voor het rekeningresultaat is vooral de exploitatie van de canon betalende rechten van belang, omdat het positieve resultaat van de canon betalende rechten aan de algemene middelen is afgedragen.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	1.201,5	725,0	810,9	803,2	-7,7
Lasten	845,0	480,4	623,5	521,0	-102,5
Totaal Programma 10 Grond	**356,6**	**244,6**	**187,4**	**282,2**	**94,8**

Het programma 10 Grond heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 94,8 miljoen. Dit resultaat bestaat uit lagere baten van € 7,7 miljoen en lagere lasten van € 102,5 miljoen. Omdat per saldo € 96,4 miljoen wordt verrekend met reserves of saldoneutraal is met afwijkingen in andere programma's (-/- € 0,2 miljoen), is het totale effect ten opzichte van de najaarsnota € 1,4 miljoen negatief. Dit resultaat is opgebouwd uit een negatief saldo op programmaonderdeel 10.1 Grond van € 6,1 miljoen en een positief erfpachtresultaat van € 4,7 miljoen in programmaonderdeel 10.2 Erfpacht. De afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Baten

De totale baten van € 803,2 miljoen zijn € 7,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere baten in de grondexploitaties (€ 24 miljoen), waarvan lagere gronduitgifte € 52,5 miljoenen hogere rijksbijdragen € 28,5 miljoen.
- Hogere winstnemingen (€ 8,1 miljoen).
- Hogere erfpachtinkomsten (€ 7,2 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 521,0 miljoen zijn € 102,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten in de grondexploitaties (€ 26,9 miljoen).
- Hogere lasten bij de facilitaire diensten (€ 4,9 miljoen).
- Lagere lasten bij beheer erfpachtstelsel (€ 2,9 miljoen).
- Hogere lasten door de verplaatsing van OBA Next van Zuidas naar Zuidoost (€ 1 miljoen).

Daarnaast is sprake van lagere lasten door administratief technische verrekeningen (€ 63,8 miljoen) en mutaties voorzieningen (€ 14,2 miljoen)

In de programmaonderdelen worden de afwijkingen per programmaonderdeel toegelicht.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatslasten	65,2	-22,6	125,6	138,2	12,6

3.10.1 Grond

Het duurzaam (circulair en aardgasvrij) realiseren van de gewenste woningbouwproductie in gemengde wijken.

Belangrijke ontwikkelingen

- In 2022 is de bouw van 8.401 woningen gestart, waarmee aan de gemeentelijke doelstelling van 7.500 woningen is voldaan.
- In 2022 zijn nieuwe investeringsbesluiten genomen voor onder andere de ontwikkeling van het Hamerkwartier, Gaasperdam, Reigersbos en het Ringpark-gebouw. De investeringsbesluiten voor Arenapoort Oost en West zijn herzien en er is een uitvoeringsbesluit genomen voor het doortrekken van de IJ-tram ten behoeve van de gebiedsontwikkeling van IJburg.
- In november zijn met het Rijk afspraken gemaakt over de schaalspronginvesteringen in de infrastructuur. Onderdeel hiervan vormt de besluitvorming over het doorzetten van het Zuidasdok.
- In het kader van de woningbouwimpuls is in 2022 een rijksbijdragen van€ 28 miljoen ontvangen die bijdraagt aan het financieel haalbaar maken van diverse woningbouw-projecten.
- De oorlog in Oekraïne, de prijsstijgingen en de gestegen rente hebben geleid tot grote onzekerheid in de markt en hebben forse negatieve effecten op de waarde van de portefeuille van het Vereveningsfonds en de mogelijkheid voor het vaststellen van nieuwe verlieslatende grondexploitaties. In het AMPG2022 is hier nader over gerapporteerd.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 10.1.1

Het ontwikkelen van duurzame, leefbare en ongedeelde gebieden waar ruimte is voor wonen, werken en recreëren voor alle doelgroepen.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022

Toelichting

Voor dit doel is geen indicator opgenomen. Dit doel draagt bij aan verschillende programmaonderdelen (met name programmaonderdeel 11.1).

Activiteit 10.1.1.1

We voeren gebiedsontwikkelingsprojecten uit waarbij rekening wordt gehouden met verschillende andere beleidsdoelen (onder andere duurzaamheid, woningbouw-ambities, bereikbaarheid).

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Jaarlijkse wettelijke rapportage (MPG)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2	Lopende grondexploitaties	166	156	NB	156
3	Afgesloten grondexploitaties	14	14	NB	14
4	Nieuwe grondexploitaties	3	5	NB	14

Toelichting

Geen indicatoren en streefwaarden, reden is dat het geen outputgerichte activiteit betreft.

Verbonden partijen

GEM Lutkemeer (CV, GEM Lutkemeer BV, Gemeente Amsterdam, Participatie Lutkemeer BV (GAP)) / Schiphol Area Development Company (SADC)

Amsterdam werkt samen met SADC aan de ontwikkeling van Businesspark Amsterdam Osdorp. De planuitvoering van fase 1 (BPAO 1) wordt door Amsterdam gevoerd, waarbij het resultaat 50/50 wordt verdeeld tussen SADC en de gemeente. Voor fase 2 (BPAO 2) is een deelneming GEM (Lutkemeer CV/BV) opgericht. De verdeling van het resultaat is 80 procent SADC / 20 procent Amsterdam.

Financiële toelichting

In programmaonderdeel 10.1 Grond is € 466,1 miljoen aan baten gerealiseerd. Dit bestaat uit grondopbrengsten (€ 367,6 miljoen), winstnemingen (€ 78,1 miljoen) en overige opbrengsten. Winstnemingen zijn een administratieve verrekening waarbij het deel van de grondexploitatieprojecten dat als winst moet worden aangemerkt aan de reserve vereveningsfonds en de reserve Zuidas is toegevoegd.

In 2022 is € 474,1 miljoen aan lasten gerealiseerd. Hiervan heeft € 410,0 miljoen betrekking op uitgaven in de grondexploitaties en zijn de ontvangen subsidies voor de woningbouwimpuls ter hoogte van € 74,6 miljoen toegevoegd aan een voorziening. Daarnaast zijn er diverse administratieve verrekeningen. Conform begroting is vanuit het Vereveningsfonds (inclusief Zuidas) € 63,2 miljoen bijgedragen aan de algemene middelen.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	952,2	441,0	479,8	466,1	-13,7
Lasten	795,9	433,7	572,6	474,1	-98,5
Saldo van baten en lasten	**156,3**	**7,3**	**-92,8**	**-8,0**	**84,8**

Het programmaonderdeel 10.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 84,8 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 13,7 miljoen en lagere lasten van € 98,5 miljoen. Per saldo wordt € 91,1 miljoen verrekend met reserves.

Het positieve resultaat voor mutaties reserves wordt hieronder toegelicht.

Baten

De totale baten van € 466,1 miljoen zijn € 13,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Lagere baten in de grondexploitaties als gevolg van vertragingen in de uitgifte. Zo zijn bijvoorbeeld twee grote uitgiftes in het Zuidasgebied uitgesteld (€ 52,3 miljoen.
- Hogere baten door ontvangen rijksbijdragen voor de woningbouwimpuls (€ 28,5 miljoen).
- Hogere baten door hogere bijdragen van woningbouwcorporaties, die door de samenwerkingsafspraken met de woningbouwcorporaties worden ontvangen en aan het Vereveningsfonds zijn toegevoegd (€ 1,8 miljoen).
- Hogere baten door meer winstnemingen die aan de reserve Vereveningsfonds zijn toegevoegd (€ 8,1 miljoen).
- Overige hogere baten van € 0,2 miljoen die we vanwege de geringe omvang niet toelichten.

Lasten

De totale lasten van € 474,1 miljoen zijn € 98,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Lagere lasten voor het ophogen van de voorziening plantekorten (€ 88,7 miljoen). Bij de najaarsnota werd voorzien dat de voorziening plantekorten aanzienlijk moest worden verhoogd als gevolg van de prijsstijgingen in de kosten van de grond-exploitaties. Nu blijkt dat de voorziening plantekorten minder hoeft te worden verhoogd omdat het effect gedeeltelijk is verkleind door een stijging van de marktprijzen van woningen en commercieel vastgoed en de ontvangen bijdrage van het Rijk in het kader van de woningbouwimpuls.
- Hogere lasten door de toevoeging van ontvangen subsidies van het Rijk voor de woningbouwimpuls aan een voorziening (€ 74,6 miljoen).
- Lagere lasten in verband met de administratieve verrekening van de resultaten in de grondexploitaties. Omdat het saldo van de lasten en baten in de grondexploitaties met de balans worden verrekend wordt onder de lasten een sluitpost opgenomen waardoor geen saldo effect in de jaarrekening ontstaat. Dit zijn geen uitgaven, maar betreft de verrekening van lasten en baten van de grondexploitaties met de balans (€ 63,8 miljoen).
- Lagere lasten in de grondexploitaties door vertragingen van projecten ten opzichte van eerdere planningen (€ 26,9 miljoen).
- Hogere lasten bij de facilitaire dienstendoor een lagere declarabiliteit. Deze lagere declarabiliteit is hoofdzakelijk het gevolg van een inhaalslag van verlofuren en niet-declarabele projecten, zoals project opvang Oekraïners en interne verbeter-trajecten (€ 4,9 miljoen).
- Hogere lasten omdat, In het coalitieakkoord 2022 – 2026, is besloten dat OBA Next van Zuidas naar Zuidoost wordt verplaatst. Hierdoor zijn de gemaakte proceskosten binnen Zuidas ten behoeve van OBA Next afgewaardeerd ten laste van de algemene middelen (€ 1 miljoen).
- Overige hogere lasten van € 0,4 miljoen die we vanwege de geringe omvang niet toelichten.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	262,8	151,1	243,9	162,7	-81,2
Toevoegingen reserves	309,5	109,7	178,6	188,6	10,0
Mutatie reserves	**-46,7**	**41,4**	**65,3**	**-25,8**	**-91,1**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserve Vereveningsfonds en Zuidas is € 81,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Een lagere onttrekking van € 88,7 miljoen voor het ophogen van de voorziening Plantekorten, zoals toegelicht bij de lasten.
- Een hogere onttrekking van € 8,8 miljoen die hoofdzakelijk het gevolg is van de afwaardering van voorinvesteringen. Het betreft kosten in plannen die zijn uitgesteld en hierdoor niet meer mogen worden geactiveerd omdat de maximale termijn 5 jaar is. Het gaat onder andere om voorinvesteringen in de Jan Evertsestraat en het Marineterrein.
- Een lagere onttrekking voor projecten die in andere programma's worden uitgevoerd (totaal € 1,2 miljoen). Hier staan ook lagere lasten tegenover, waardoor dit geen saldo effect heeft in de algemene middelen.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserves Vereveningsfonds en Zuidas is € 10,0 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door:

- Een hogere toevoeging aan de reserve Vereveningsfonds van € 8,2 miljoen door meer winstnemingen en planafsluitingen. (zie hiervoor de toelichting bij baten).
- Een hogere toevoeging aan de reserve Vereveningsfonds van € 1,8 miljoen door hogere bijdragen van woningbouwcorporaties (zie hiervoor de toelichting bij baten).

Subsidies van betekenis

In dit programmaonderdeel zijn geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. De resultaten van de grondexploitaties zijn sterk afhankelijk van marktontwikkelingen.	We monitoren de marktontwikkelingen periodiek, zowel de voortgang in de tenders als de bouwproductie. De investeringen worden zo nodig aangepast.
2. Door de grote afhankelijkheid van grondposities van derden bestaat de kans dat er vertraging ontstaat door langlopende onderhandelingen.	Indien gewenst en financieel haalbaar, verwerft de gemeente grond om de gewenste productie te halen.
3. vanwege krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat onvoldoende capaciteit beschikbaar is voor de uitvoering van de projecten.	Versterkte acties op gebied van werving en recruitment.

Beleidskaders

- Omgevingsvisie 2050 - een menselijke metropool
- Spelregels woningbouwprogrammering: de spelregels voor de woningbouw-programmering voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen: 40 procent sociale huurwoningen, 40 procent middeldure woningen en 20 procent dure huur- en koopwoningen.
- Plaberum: hierin is het proces dat ruimtelijke projecten moeten doorlopen vastgelegd.
- In het woningbouwplan 2018-2025 staat de ambitie voor de nieuwbouw de komende jaren. De ambitie is om gemiddeld 7.500 woningen per jaar waarvan gemiddeld 2.500 sociale huurwoningen door corporaties en 1.670 middeldure huurwoningen toe te voegen. Deze ambitie maken we waar door nieuwe woningen toe te voegen, maar ook door transformatie van bestaande (monofunctionele) gebieden.
- Actieplan Meer middeldure huurwoningen: in dit actieplan zijn de voorwaarden uitgewerkt voor nieuwe middeldure huurwoningen.
- Kantorenplan 2019-2026: doel is een uitgebalanceerde en toekomstbestendige kantorenmarkt, waarin op korte en middellange termijn voldoende kwalitatieve woon-werkmilieus beschikbaar zijn voor de uitbreidingsvraag van 125.000 m^2 kantoor per jaar.

- Selectie marktpartijen: het beleid bevat de kaders voor de selectie van marktpartijen. Het uitgangspunt is dat nieuw uit te geven gemeentelijke grond openbaar en transparant wordt aanbesteed.
- Selectiebeleid woningcorporaties: corporaties hebben een voorrangspositie bij de bouw van sociale woningen. Het selectiebeleid woningcorporaties beschrijft hoe het proces verloopt om voor een kavel te komen tot een selectie van een corporatie.
- Grondprijsbeleid: het beleid op basis waarvan de grondwaardes worden berekend. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het beleid voor nieuwe uitgiftes en het beleid voor de bestaande erfpachtrechten.

3.10.2 Erfpacht

Het beheer van de erfpachtrechten die de gemeente Amsterdam heeft uitgegeven en het uitvoeren van de overstapregeling naar het eeuwigdurende erfpachtstelsel, die de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Belangrijke ontwikkelingen

- In 2022 is een vervolg gegeven aan de verbeterpunten voortvloeiend uit de erfpachtonderzoeken van raad en college. Een deel van de verbeteringen is uitgevoerd, zoals de in het coalitieakkoord opgenomen Spijtoptantenregeling en de 10 procent extra overstapkorting. Andere verbeteringen zijn gestart zoals bijvoorbeeld het verbeteren van de dienstverlening aan de erfpachters door vernieuwing van de digitale erfpachtsystemen en het verder verbeteren van de communicatie. Deze verbeteringen zijn langlopende processen.
- In 2022 zijn 17.000 nieuwe overstap aanbiedingen opgesteld en hebben de aanbiedingen van vorig jaar en dit jaar geleid tot 19.000 geaccepteerde aanbiedingen. In 2022 is met afgewikkelde overgestapte rechten een bedrag van € 166 miljoen aan afkoopsommen ontvangen. Al met al wordt uiteindelijk nog steeds verwacht dat na afwikkeling van alle van het voortdurende naar het eeuwigdurende overgestapte erfpachtrechten er circa € 500 miljoen aan meerwaarde wordt gerealiseerd mede omdat in het najaar de zogenaamde spijtoptantenregeling is vastgesteld door de gemeenteraad.
- In 2021 was conform de afspraak met de Raad € 150 miljoen van de € 500 miljoen aan meerwaarde uit overstap afgedragen aan de algemene reserve. Bij het vaststellen van de Begroting 2023 heeft de Raad besloten dat de vrijval uit de reserve financiering erfpachtgrond van € 150 miljoen (tranche 2022) en € 200 miljoen (tranche 2023) ten gunste van de algemene reserve niet door gaat. Daardoor komt € 350 miljoen van de verwachte € 500 miljoen meerwaarde in de reserve financiering erfpachtgrond.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 10.2.1

Grip houden op het gebruik van de grond door middel van erfpacht.

# Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022

Toelichting

1 Geen indicatoren en streefwaarden omdat er geen zinvolle indicatoren en streefwaarden zijn.

Activiteit 10.2.1.1

We beheren het erfpachtstelsel.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal erfpachtrechten in beheer	273.000	291.000	NB	294.000

In totaal zijn er ongeveer 294.000 erfpachtrechten in beheer van de gemeente Amsterdam. Een van de belangrijkste vernieuwingen van het Amsterdamse erfpachtstelsel van de afgelopen jaren is de invoering van eeuwigdurende erfpacht. Erfpachters met een woning op voortdurende erfpacht hebben sinds 2017 de mogelijkheid om over te stappen naar eeuwigdurende erfpacht. Naast deze overstap hebben we in 2022 op het gebied van erfpacht verschillende werkzaamheden uitgevoerd, zoals uitgiftes van nieuwe erfpachtrechten en het beheer van bestaande erfpachtrechten.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

In de door de raad vastgestelde Nota Financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtuitgifte is vastgelegd hoe deze financiële stromen administratief worden verwerkt en (een deel van) de baten en lasten met de reserves worden verrekend. De financiële stromen zijn het eenvoudigst op te splitsen in canon, reguliere afkoopsommen en afkoopsommen overstap. De afkoopsommen worden verrekend met reserves en het erfpachtresultaat draagt bij aan de algemene middelen. Het erfpachtresultaat betreft de structurele baten en lasten, zoals de canonopbrengsten, de reguliere apparaatskosten en rentekosten. Daarnaast is sprake van incidentele kosten voor de overstap die in mindering wordt gebracht op de reserve Financiering Erfpachtgrond.

De canon betalende rechten zijn reguliere (jaarlijkse) inkomsten voor de algemene middelen. Deze nemen toe bij nieuwe uitgiften. De grondwaarde bij uitgifte wordt door het onderdeel erfpacht als het ware “aangekocht” van de grondexploitatie en wordt gefinancierd met een binnengemeentelijke lening en als schuld op de balans geplaatst. Over deze interne lening wordt rente betaald. Dit geldt zowel in het voortdurend stelsel als in het eeuwigdurende stelsel.

- Als de canon in het voortdurende stelsel wordt afgekocht, ontvangt de gemeente een afkoopsom. Deze afkoopsom wordt aan de reserve afkoopsommen toegevoegd. De reserve afkoopsommen is altijd gelijk aan de (historische) aankoopwaarde van de grond. Mocht de ontvangen afkoopsom hoger (of eventueel lager) zijn dan de aankoopwaarde, dan wordt dit verschil verrekend met de reserve financiering erfpachtgrond.
- In 2016 heeft de gemeente naast het voortdurende erfpachtstelsel een stelsel met een eeuwigdurend erfpacht geïntroduceerd; in de eerste plaats voor nieuwe gronduitgiftes maar vanaf eind 2017 hebben erfpachters van woningen de mogelijkheid hun bestaande voortdurende erfpachtcontract om te zetten in een eeuwigdurend erfpachtcontract. Een overgestapt eeuwigdurend afgekocht recht heeft geen financiële waarde meer voor de gemeente en deze rechten worden voor € 1 op de balans gezet. Bij een overstap van het voortdurend stelsel naar het eeuwigdurend stelsel wordt allereerst de afkoopsom aangewend voor de aflossing van de bestaande grondwaarde op de balans. Daarna wordt de meerwaarde toegevoegd aan de reserve financiering erfpachtgrond. Dit gebeurt volgens de Nota financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtbeheer.
- De binnengemeentelijke lening is het verschil tussen de volledige grondwaarde en de stand van de reserve afkoopsommen en de reserve financiering erfpachtgrond. Dit bepaalt de rentekosten in de jaarlijkse exploitatie van het onderdeel erfpacht.

De financiële toelichtingen bij de onderstaande tabellen richten zich vooral op de afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting. Om toch inzicht te geven in de hoofdlijnen van de financiële resultaten van dit programmaonderdeel, geven we uitleg over de financiële stromen en gaan we in op de in 2022 gerealiseerde kasstromen.

Resultaten

- Het erfpachtresultaat voor de algemene middelen is in 2022 uitgekomen op € 117,1 miljoen.
- In 2022 zijn gronden in erfpacht uitgegeven of getransformeerd met een waarde van € 255 miljoen. Hiervan is 75 procent afgekocht en 25 procent canon betalend.
- De canonopbrengsten zijn € 156,5 miljoen, waarvan € 20,1 miljoen ontvangen voor eeuwigdurende rechten en € 136,4 miljoen ontvangen voor voortdurende rechten.
- De totaal ontvangen eeuwigdurende afkoopsommen bij uitgifte zijn € 86,4 miljoen, en dit gehele bedrag wordt als grondwaarde afgedragen aan de grondexploitaties die verantwoord zijn in programmaonderdeel 10.1.
- Het in 2022 ontvangen bedrag afkoopsommen voor overstappen naar eeuwigdurende erfpacht is € 166,0 miljoen en na aftrek van de bestaande boekwaarde ad € 46,2 miljoen en met aftrek van de kosten overstap van € 8,4 miljoen is hiervan € 111,3 miljoen toegevoegd aan de reserve financiering erfpachtgrond.
- In 2022 is € 163,9 miljoen ontvangen voor afkoopsommen in het voortdurende stelsel en dat is € 38,9 miljoen hoger dan begroot omdat door de lage rente begin dit jaar bij transformatie veel gekozen is voor afkoop. Vanwege afspraken met de woningcorporaties wordt de meerwaarde door canonherziening einde tijdvak van woningcorporatierechten of de verkoop van sociale huurwoningen (€ 17,9 miljoen) afgedragen aan het Vereveningsfonds.
- Tussen de reserve afkoopsommen en reserve financiering erfpachtgrond bestaan relaties die zowel tot uiting komen op de balans als in de baten en lasten. In 2022 is de stand van deze twee reserves samen toegenomen met € 172,1 miljoen tot een bedrag van € 5.603 miljoen.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	249,4	284,0	331,2	337,1	5,9
Lasten	49,0	46,7	50,9	46,9	-4,0
Saldo van baten en lasten	**200,3**	**237,3**	**280,2**	**290,2**	**10,0**

Het programmaonderdeel 10.2 Erfpacht heeft een positief saldo van € 290,2 miljoen en dit is € 10,0 miljoen hoger dan de begroting. Dit komt door hogere baten van € 6,0 miljoen en lagere lasten van € 4,0 miljoen. Hiervan wordt € 5,3 miljoen verrekend met reserves en heeft € 4,7 miljoen een positieve bijdrage op de algemene middelen.

Baten

De totale baten van € 337,1 miljoen, bestaan uit canonopbrengsten € 156,6 miljoen en de gevolgen van afkoop € 180,5 miljoen. De totale baten zijn € 6,0 miljoen hoger dan begroot, waarvan € 4,2 miljoen leidt tot een hogere toename van de reserves (voornamelijk de afkoopsommen) en € 1,8 miljoen een positief effect heeft op het de algemene middelen.

De baten zijn € 6,0 miljoen hoger dan begroot. De baten zijn afhankelijk van de keuze van de erfpachter voor afkoop of canon en zijn hierdoor niet altijd voorspelbaar. De afwijking bestaat uit:

- Hogere baten door meer ontvangen afkoopsommen in het voortdurend stelsel (€ 38,1 miljoen). Door de lage rente begin dit jaar, is veel gekozen voor afkoop. Dit bedrag is exclusief de baten die we als gevolg van de samenwerkingsafspraak met corporaties aan het Vereveningsfonds toevoegen.
- Lagere baten door minder ontvangen incidentele eeuwigdurende afkoopsommen, vanwege lagere gronduitgiftes (€ 17,8 miljoen).
- Lagere baten omdat, vooral door de overstapregeling, meer grond is afgewaardeerd. De waarde van een erfpachtrecht bij eeuwigdurende afkoop wordt afgewaardeerd naar 1 euro, omdat er geen toekomstige inkomsten meer worden ontvangen (€ 16,1 miljoen). Deze afwaardering zorgt in de jaarrekening voor lagere baten.
- Hogere baten door meer canonopbrengsten en overige baten (€ 1,8 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 46,9 miljoen bestaan uit reguliere apparaatskosten, rentelasten, incidentele kosten voor de overstap regeling en het project NISE (nieuw informatie systeem Erfpacht). De lasten zijn € 4,0 miljoen lager dan begroot, waarvan € 2,9 miljoen ten gunste komt van het rekeningresultaat en € 1,1 miljoen minder wordt onttrokken aan de reserve Financiering Erfpachtgrond. De verschillen komen door:

- Lagere personeelskosten voor het beheer van het erfpachtstelsel doordat een groot deel van het vaste personeel recentelijk is ingestroomd en minder is ingehuurd. Bij het nieuwe vaste personeel speelt ook mee dat deze goedkoper is dan de gemeentelijke norm, omdat de norm uitgaat van eindperiodieken in de salarisschalen (€ 3,1 miljoen).
- Lagere lasten voor personeelskosten voor de overstapregeling € 1,2 miljoen. Dit jaar is minder ingehuurd dan begroot onder andere vanwege de integratie van de overstap in de reguliere beheerteams deze kosten zijn minder onttrokken aan de reserve financiering erfpachtgrond.
- Overige hogere lasten van € 0,3 miljoen die we vanwege de geringe omvang niet toelichten.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	439,1	318,9	244,2	264,5	20,2
Toevoegingen reserves	377,7	282,0	411,0	436,6	25,5
Mutatie reserves	**61,5**	**36,9**	**-166,8**	**-172,1**	**-5,3**

De keuze van de erfpachter voor canon of afkoop en het stelsel (voortdurend of eeuwigdurend) heeft een grote impact op de mutaties in de reserves en is vooraf moeilijk in te schatten. Hieronder wordt daarom beperkt ingegaan op de afwijkingen ten opzichte van de begroting. Wel staat beschreven waar de onttrekkingen en dotaties uit bestaan.

Onttrekkingen reserves

De totale onttrekking van € 264,5 miljoen, waarvan € 256,1 miljoen aan de reserve afkoopsommen en € 8,4 miljoen aan de reserve Financiering Erfpachtgrond, is € 20,2 miljoen hoger dan begroot.

- De onttrekking aan de reserve Afkoopsommen is € 21,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt doordat meer erfpachtrechten die in het voortdurende stelsel waren afgekocht zijn overgegaan naar het eeuwigdurend stelsel. De grond die vanuit het erfpachtrecht eeuwigdurend is afgekocht, heeft geen waarde meer voor de gemeente. En wordt daarom onttrokken aan deze reserve.
- De onttrekking aan de reserve Financiering Erfpachtgrond is lager doordat minder is ingehuurd voor de overstapregeling (€ 1,2 miljoen). Zie hiervoor de toelichting bij de lasten.

Toevoegingen reserves

De totale toevoeging van € 436,6 miljoen, waarvan € 313,1 miljoen aan de reserve Financiering Erfpachtgrond en € 123,5 miljoen aan de reserve afkoopsommen, is € 25,5 miljoen hoger dan begroot.

- De toevoeging aan de reserve Financiering Erfpachtgrond is € 5,1 miljoen hoger dan begroot, doordat meer erfpachtrechten die in het voortdurende stelsel waren afgekocht, zijn overgegaan naar het eeuwigdurend stelsel. Omdat tegenover deze opbrengsten geen grondwaarden meer staat, zijn deze toegevoegd aan de reserve.
- De toevoeging aan de reserve Afkoopsommen is € 20,5 miljoen hoger dan begroot en komt doordat bij transformatie meer is afgekocht.

Subsidies van betekenis

In dit programmaonderdeel zijn geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door de vele afwijkende situaties en de complexheid van het huidige erfpachtstelsel bestaat het risico dat niet de juiste aanbieding aan de erfpachter wordt verstrekt of dat de erfpachter lang moet wachten totdat de aanvraag wordt afgewikkeld.	Beheersmaatregels is dat er een gespecialiseerd team klaarstaat om maatwerkaanbiedingen op te stellen. Om wachttijden te verkorten streven we ernaar om zoveel mogelijk (overstap)aanvragen automatisch af te wikkelen.
2. Door externe invloeden op de capaciteit van de afdeling, zoals rechtszaken en juridische procedures en de uitkomsten daarvan, bestaat het risico dat de afwikkeling van de overstap langer op zich laat wachten	Aannemen van extra capaciteit en automatiseren van het proces.

Beleidskaders

- Diverse Algemene Bepalingen, de door de raad vastgestelde bepalingen voor het uitgeven van grond in erfpacht.
- Grondprijsbeleid: het beleid op basis waarvan de grondwaardes worden berekend. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het beleid voor nieuwe uitgiftes en het beleid voor de bestaande erfpachtrechten.
- Overstapregeling, de regeling waarmee erfpachters met een woning kunnen overstappen van het voortdurende naar het eeuwigdurende stelsel.
- Nota financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtbeheer.

3.11 Wonen en groen



Samenvatting 3.11.1 Wonen en bouwen

➜ Opkoopbescherming: per 1 april 2022 is de opkoopbescherming ingevoerd. Hiermee ontstond een zelfbewoningsplicht voor koopwoningen met een WOZ-waarde tot € 512.000.

➜ Leegstandsverordening: op 1 december 2022 is een nieuwe leegstandverordening ingevoerd waarmee feitelijke leegstand daadkrachtig kan worden aangepakt.

➜ Start bouw nieuwe woningen: In 2022 is met de bouw gestart van 8.401 zelfstandige, permanente woningen.

Samenvatting 3.11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging

➜ De reguliere werkzaamheden gingen door, zoals schoonmaken en onderhouden. Iedereen moet zich in de stad aangenaam voelen en plezierig kunnen verblijven. Een schone en verzorgde leefomgeving is een van de meest directe manieren waarop Amsterdammers met ons werk te maken hebben.

➜ In de ontwikkelbuurten in Nieuw-West en Noord hebben we in 2022 tijdelijk extra buurtconciërges en reinigers ingezet. Zowel de buurtconciërges als reinigers waren zichtbaar aanwezig op straat, met als voornaamste taak het leefbaar houden van de openbare ruimte. Dit werd tot stand gebracht door contactonderhoud met ondernemers en bewoners en het goed en op tijd inspelen op meldingen.

Samenvatting 3.11.3 Groen en dierenwelzijn

➜ Herplanten van bomen: Afgelopen jaar (nov. 2021 t/m april 2022) hebben we ca. 2.500 bomen aangeplant. Net als in het voorgaande jaar kwamen er meer bomen bij dan dat er gekapt (ca. 1.500 st.) moesten worden vanuit boomveiligheid. We richten ons op het bestaande bomenbestand middels het verbeteren van groeiplaatsen (gelijktijdig met groot onderhoud aan verhardingen) zodat ze in de toekomst beter groeien en daarmee een nog beter bijdragen aan een klimaatdaptatieve stad.

➜ Renovatie van parken: We hebben in 2022 in 7 parken groot onderhoud/vervangings-projecten (oa Vondelpark, Amstelpark en Noorderpark) en in 5 parken klein groot onderhoud uitgevoerd. Tevens zijn er 13 intensief belaste gazons opgeknapt. Het evenemententerrein Martin Luther Kingpark wordt intensiever onderhouden zodat een vervangingsinvestering (voorlopig) niet nodig is. De werkzaamheden in parken worden integraal aangepakt met andere werkzaamheden en hierbij wordt intensief afgestemd en gecommuniceerd met bewoners een belangenorganisaties in parken.

➜ Dierenwelzijn: In 2022 is ingezet op het verbeteren van dierenwelzijn van gehouden dieren en wilde dieren. Dit resulteert in het verbeteren van vier bestaande honden-losloopgebieden, het verbeteren van dierverblijven bij de kinderboerderijen en investeren we in de brandveiligheid. In relatie tot hengelsport is gestart met de evaluatie van de pachtovereenkomst. Voor de ADAM-regeling is dit jaar de 20.000ste waardebon uitgekeerd.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	97,9	90,4	132,2	111,0	-21,2
Lasten	394,3	385,8	440,8	403,9	-36,9
Totaal Programma 11 Wonen en groen	**-296,4**	**-295,5**	**-308,6**	**-292,9**	**15,7**

Het programma 11 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 15,7 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 21,2 miljoen en lagere lasten van € 36,9 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 111,0 miljoen zijn € 21,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere baten voor de opvang van Oekraïners, waar het deel van Rijksbijdrage dat nog niet tot uitgaven heeft geleid wordt gereserveerd voor toekomstige jaren (€ 10 miljoen).
- Lagere baten door minder aanvragen voor omgevingsvergunningen waardoor de legesopbrengsten van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) lager zijn dan begroot. De oorzaak is het fors teruglopen van het aantal bouwaanvragen. Redenen daarvoor zijn de hoge inflatie, de stikstofcrisis, arbeidskrapte en de komst van de Omgevingswet. Een aantal vergunningaanvragen is niet in 2022 afgehandeld, omdat meer informatie nodig is onder andere vanwege stikstof (€ 8,4 miljoen).
- Lagere baten bij het Volkshuisvestingsfonds. De voorbereiding van subsidie aanvragen bij VVE's had een langere doorlooptijd dan initieel verwacht, door de complexiteit van de onderbouwing, waardoor minder subsidies zijn verstrekt dan was begroot. Hierdoor was er minder dekking nodig en zijn minder baten geboekt uit de Rijksbijdrage dan er was begroot. Resultaat is neutraal aangezien baten & lasten aansluiten (€ 7,8 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder toe in de programmaonderdelen, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner of gelijk zijn aan € 2,5 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 403,9 miljoen zijn € 36,9 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor de opvang van Oekraïners, waar de totale Rijksbijdrage van € 16,9 miljoen in de begroting was opgenomen. Hiervan is in totaal € 8,4 miljoen besteed aan bouw-, huur- en proceskosten. Een bedrag van € 0,6 miljoen valt vrij ten gunste van de algemene middelen, omdat alle gemaakte kosten in aanmerking komen voor verrekening met het Rijk en dit budget niet nodig bleek. Het restant-bedrag blijft beschikbaar voor 2023, om de transitiekosten voor de lange termijn-locaties te kunnen betalen. Deze lange termijnlocaties kunnen niet in 2022, maar pas vanaf 2023 gerealiseerd worden (€ 9,5 miljoen).
- Lagere lasten bij het Volkshuisvestingsfonds. De voorbereiding van subsidie aanvragen bij VVE's had een langere doorlooptijd dan initieel verwacht, door de complexiteit van de onderbouwing, waardoor minder subsidies zijn verstrekt dan was begroot. Hierdoor was er minder dekking nodig en zijn minder baten geboekt uit de Rijksbijdrage dan er was begroot. Resultaat is neutraal aangezien baten en lasten aansluiten (€ 7,8 miljoen).
- Lagere lasten op het Corporatiebudget, omdat onder andere de vaststellings-termijnen van subsidies zijn verlengd. Hierdoor heeft dit jaar een lagere onttrekking uit de reserve Corporatiebudget (Stifo/erfpacht) plaatsgevonden. De onttrekkingen uit deze reserve zijn erg moeilijk in te schatten omdat subsidieafwikkelingen langdurige processen zijn met externe partijen en de verlengingen doorgaans aan het eind van het jaar plaatsvinden. De begroting is gebaseerd op 2020 (15,3 miljoen) en vanwege Corona zijn in 2022 projecten later dan gepland uitgevoerd. Resultaat is neutraal aangezien baten en lasten aansluiten (€ 7,1 miljoen).
- Lagere lasten voor groot onderhoud en instandhouding van het groen vanwege het doorschuiven van werkzaamheden naar 2023. Dit heeft met name betrekking op het programma Japanse duizendknoop (problemen met bemensing), bomenprogramma (beperkte werkvoorraad & contractissues), beplanting (problemen met bemensing) en omvormen ecologie (vertraagde aanbesteding waardoor juiste seizoen was gemist). Deze lasten worden gedekt vanuit de reserve Achterstallig onderhoud (€ 0,7 miljoen) en reserve Stadsbehoud (€ 2,6 miljoen). (€ 3,3 miljoen)
- Lagere lasten op dagelijks onderhoud verhardingen. De reden is dat dagelijks onderhoud verhardingen is getemporiseerd, omdat een financieel tekort werd verwacht dat zich uiteindelijk niet heeft voor gedaan (€ 2,5 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van overprogrammering van (herinrichtings)projecten die gefinancierd worden uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF). De hogere lasten worden gecompenseerd door de onttrekkingen uit het SMF. In de financiële

toelichtingen bij programma 2 wordt de methodiek van overprogrammering beschreven (€ 4,0 miljoen).
- Hogere lasten inkoop materialen doordat er meer (en grotere) projecten in de stad zijn, is meer materiaal ingekocht (€ 3,5 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder toe in de programmaonderdelen, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner of gelijk zijn aan € 2,5 miljoen.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatslasten	181,4	147,9	158,2	175,6	17,4

3.11.1 Wonen en bouwen

Het programma Wonen en bouwen richt zich op betaalbare en goede woningen, een eerlijke verdeling van de woonruimte en een veilige, gezonde, duurzame en leefbare samenleving.

Belangrijke ontwikkelingen

Woonruimteverdeling

Herziening woonruimteverdeling

2022 is het jaar van de implementatie van de nieuwe woonruimteverdeling in de Regionaal Actie Plan-regio (Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Zaanstad-Waterland). Het is de afronding van een traject dat in 2018 is gestart en dat op 16 januari 2023 is afgesloten met de start van een puntenstelsel voor de toewijzing van sociale huurwoningen. Het is de grootste verandering van de (regionale) woonruimteverdeling sinds de invoering van het aanbodmodel in de beginjaren negentig van de vorige eeuw. In nauwe samenwerking hebben veertien gemeenten en dertien woningcorporaties het Beleidsvoorstel voor een nieuwe woonruimteverdeling “Een sociale huurwoning zoeken verandert” vastgesteld. De nieuwe regels zijn er voor iedereen die op zoek is naar een sociale huurwoning en staat ingeschreven bij WoningNet Stadsregio Amsterdam en Woonmatch Waterland. De nieuwe woonruimteverdeling moet ertoe leiden dat starters en mensen die het hardst een (andere) woning nodig hebben een betere kans krijgen op de woningmarkt.

Voorrang beroepsgroepen

In 2022 zijn er 754 aanvragen voor voorrang voor beroepsgroepen gedaan: 497 voor zorgpersoneel, 202 voor onderwijspersoneel en 55 voor de politie. Er zijn in totaal 202 woningen toegewezen aan de kandidaten in 2022. 176 hiervan waren sociale huurwoningen en 26 waren middeldure huurwoningen. Het aantal blijft wat betreft de middeldure huurwoningen achter bij de doelstelling van 50-100 die afgesproken zijn in de Samenwerkingsafspraken met corporaties en huurders (sociale huur 50-100 en middeldure huur 50-100). Dat heeft vooral te maken met het feit dat er minder vraag is naar middeldure huurwoningen en dat er veel meer vraag is naar sociale huurwoningen. Met marktpartijen zijn intentieafspraken gemaakt: met de Vereniging van Institutionele Beleggers Nederland (IVBN) is 200 middelduur afgesproken en met Vastgoed Belang 100 sociaal en middelduur. Er is geen compleet overzicht te geven over hoeveel woningen daadwerkelijk worden verhuurd door de marktpartijen aan beroepsgroepen. Het zijn veel verschillende particuliere verhuurders waarvan we wel merken dat ze het verhuren aan beroepsgroepen promoten.

Huisvesting statushouders

In 2022 was de totale doelstelling van het aantal te huisvesten statushouders 1.904. Deze bestond uit:

- een taakstelling van het Rijk van 1.174 statushouders.
- een resterende achterstand van 276 statushouders uit 2021.
- een additionele opgave van 454 statushouders die met de ruggensteunregeling moesten worden gehuisvest.

In totaal zijn er in 2022 in totaal 1.283 statushouders gehuisvest. Hiervan waren 840 vanuit de taakstelling gehuisvest en 443 vanuit de ruggensteunregeling. Er waren in 2022 712 woningen gereserveerd voor statushouders en 131 extra woningen zijn beschikbaar gesteld in nieuwe tijdelijke gemengd wonen complexen. In totaal waren er 843 woningen beschikbaar voor statushouders. De achterstand is daardoor opgelopen tot 610 personen. Wij zijn, zoals ook in eerdere jaren het geval was, er niet in geslaagd de totale doelstelling te realiseren omdat de taakstelling hoger was dan het maximaal aantal beschikbare woningen.

Woninggebruik

Opkoopbescherming

Per 1 april 2022 is in Amsterdam de opkoopbescherming in werking getreden. Met de Opkoopbescherming beschermen we goedkope en middeldure koopwoningen tegen opkoop door beleggers en wordt bewoning door de eigenaar gestimuleerd. De opkoopbescherming geldt voor woningen met een WOZ-waarde tot en met € 512.000 in 2022. Als een woning in strijd met de opkoopbescherming wordt verhuurd kan worden gehandhaafd door het opleggen van een bestuurlijke boete en een last onder dwangsom.

Leegstand
Leegstand in een stad waar de woningnood zo hoog is, is niet uit te leggen. We gaan langdurige leegstand van woningen anders, effectiever aanpakken. Nieuwe regels in de leegstandsverordening, die op 1 december 2022 zijn ingegaan, maken dit mogelijk. Onder de nieuwe regels moet leegstand gemeld worden, kan de gemeente bepalen binnen welke termijn een woning geschikt moet zijn voor bewoning en kan een eigenaar verplicht worden een woning te verhuren. De gemeente kan hierbij eventueel ook bepalen voor welke marktconforme huurprijs verhuurd mag worden. De verhuur kan onder last onder dwangsom worden afgedwongen

Woningkwaliteit en energiebesparing

Vanaf eind 2021 stegen de energielasten sterk. Het rijk stelde begin 2022 € 8,3 miljoen beschikbaar om kwetsbare huishoudens op korte termijn te ondersteunen bij het beperken van hun energiegebruik of energierekening. De energieprijzen escaleerden verder door de oorlog in de Oekraïne die in februari 2022 uitbrak. Om zoveel mogelijk huishoudens te bereiken stelde het rijk in juni 2022 nog eens een bedrag van € 12,9 miljoen beschikbaar. Met deze middelen en de nog resterende middelen van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) die in 2021 beschikbaar waren gekomen, zijn in 2022 7.500 kortingsbonnen voor energiezuinig witgoed verstrekt, hebben ruim 48.000 huishoudens een voucher voor energiebesparende producten verzilverd, 18.000 huishoudens een energieadvies en energiebesparende producten ontvangen aan de voordeur, zijn ruim 8.600 huishoudens geholpen door de energiebespaarservice, hebben ruim 3.000 huishoudens een advies van !WOON gehad en zijn 450 huishoudens geholpen door de FIXbrigade. Om op de langere termijn meer en meer structureel energie te besparen is in 2022, vooruitlopend op het isolatie-offensief, de vve-aanpak uitgebreid en hebben de eerste collectieve inkoopacties plaatsgevonden.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 11.1.1

Voldoende beschikbaarheid van betaalbare en goede woningen.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal beëindigingen onrechtmatig woninggebruik, in gebruik genomen leegstaande woningen, opgeknapte woningen naar aanleiding van handhavingsmaatregelen	300 (2013)	1.003	1.500	1.426
2	Gemiddelde WOZ waarde (BBVverplicht)	€ 216	€ 421	N.v.t.	€ 433
3	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (BBV-verplicht)	€ 645	€ 652	N.v.t.	€ 727
4	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV-verplicht)	€ 716	€ 761	N.v.t.	€ 837

Het aantal beëindigingen onrechtmatig woninggebruik, in gebruik genomen leegstaande woningen, opgeknapte woningen naar aanleiding van handhavings-maatregelen is met 1.426 iets lager dan begroot. Dit is het gevolg van het feit dat er begin 2022 nog sprake was van een lockdown door Corona waardoor er beperkingen waren in het toezicht op en handhaving van woninggebruik. Daarnaast zijn er vanwege een discussie over boetebeleid vakantieverhuur gedurende 2022 beperkingen geweest op het toezicht op vakantieverhuur.

Activiteit 11.1.1.1

We stellen regels aan woninggebruik, handhaven daarop en faciliteren investeringen en handhaven op de kwaliteit van woningen.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal meldingen bij zoeklicht	1.200	2.381	2.300	2.951
2	Aantal handhavingsbesluiten	300	289	900	298
3	Aantal buitendienst onderzoeken	M.i.v. 2016	3.883	6.000	6.185
4	Aantal handhavingsprojecten	30	49	30	30

Ten opzichte van de begroting zijn 1.089 meer meldingen gedaan bij Signalen Informatievoorziening Amsterdam. De meeste meldingen zijn gedaan over onderhuur en adreskwaliteit (858). Omdat het vinden van een geschikte woning in Amsterdam zeer moeilijk is, zijn woningzoekenden eerder bereid een woning onder te huren. Tijdens corona zagen we al dat onderhuur vaker dan voorgaande jaren werd gemeld. Hierbij werd het verband gelegd met thuiswerken. Amsterdammers die gedwongen moesten thuiswerken, zagen sneller oneigenlijk gebruik van woningen in hun buurt. Daarnaast is met de versoepeling van coronamaatregelen het toerisme in Amsterdam weer snel opgang gekomen. Waarschijnlijk heeft dit geleid tot meer overlast-meldingen (539).

Het aantal handhavingsbesluiten is met 298 veel lager dan het begrote aantal van 900. Dit is veroorzaakt doordat het handhavingsproces begin 2022 nog niet op volle toeren kon draaien vanwege de coronamaatregelen die nog golden in het eerste kwartaal van 2022. Vervolgens heeft de handhaving van illegale vakantieverhuur rond de zomer enkele maanden stilgelegen vanwege het wijzigen van het boetebeleid voor vakantieverhuur.

Activiteit 11.1.1.2

We faciliteren de verdeling van woonruimte en zorgen ervoor dat huishoudens passende woonruimte kunnen vinden.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage aanpasbaar gebouwde nieuwe huurwoningen (exclusief jongeren en studentenhuisvesting)	90%	89%	90%	91%
2	Percentage mensen met een urgentie dat binnen drie maanden een woning vindt	M.i.v. 2018	57%	80%	60%

In 2022 kreeg 60 procent van de kwetsbare groepen binnen 3 maanden een woning. Al enkele jaren blijft dit percentage achter bij de streefwaarde van 80 procent. De behoefte aan woningen voor kwetsbare groepen is veel groter dan de 1.800 woningen per jaar die in de Samenwerkingsafspraken met de corporaties en huurders zijn afgesproken. Daardoor is het niet mogelijk om iedereen met een dringend woon-probleem tijdig te huisvesten. Het tekort aan woningen voor kwetsbare groepen stijgt jaarlijks. Als gevolg daarvan stijgen de wachttijden.

Activiteit 11.1.1.3

We faciliteren de ondersteuning van bewoners in Amsterdam, zowel huurders als eigenaren en faciliteren de vertegenwoordiging van huurdersbelangen.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal klantcontacten bij !Woon	44.108	74.554	43.000	71.036

Activiteit 11.1.1.4

We stimuleren passende woningbouw voor alle doelgroepen en maken deze mogelijk.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Start bouw nieuwe woningen	8.639	7.410	7.500	8.401
2	Sociale woningen corporaties (inclusief jongeren en studentenhuisvesting)	1.801	1.449	2.500	2.780
3	Middel dure huurwoningen	1.152	575	1.670	2.112
4	Zelfbouwwoningen		222	350	377
5	Aantal jongeren en studentenwoningen	3.690	975	2.250	406
6	Aantal nieuw gebouwde woningen (BBVverplicht)	N.v.t.			N.v.t.

In 2022 is met de bouw gestart van 8.401 zelfstandige, permanente woningen. In de betaalbare huursector zijn 4.892 woningen in aanbouw genomen (58 procent).
Het betreft 2.780 sociale huurwoningen onder de liberalisatiegrens van € 763,47 per maand en 2.112 middeldure huurwoningen met een huur tussen de € 763,47 en € 1.068,83 per maand. Hier bovenop zijn 1.649 dure huurwoningen en 1.860 koopwoningen in aanbouw genomen.
De markt is in 2022 duidelijk veranderd, mede door de oorlog in Oekraïne. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot stijgende energieprijzen, stijgende bouwkosten, stijgende rente en schaarste aan materialen en personeel. Het is hierdoor heel onzeker hoe de bouwmarkt zich ontwikkelt. Dit analyseren we, bespreken onze inzichten en hoe we hierop reageren met de markt.

De gemeente heeft in 2022 377 bouwkavels op de markt gebracht voor zelfbouwwoningen. In 2022 is verdergegaan met de uitvoering van het in 2020 vastgestelde eindrapport “Aan de slag met wooncoöperaties!”. Inmiddels zijn tien kavels aangeboden aan wooncoöperaties. Hiervan is er een opgeleverd (de Warren), een is gestart met bouwen (Bajesdorp), is er een in de fase van afsluiten lening (realisatiefase) en drie in de planfase (optieovereenkomst gesloten). Daarnaast lopen er momenteel voor vier kavels selectieprocedures. Bij elkaar zijn dit tien projecten met ruim 500 woningen voor wooncoöperaties in de afgelopen drie jaar.

In 2022 zijn de eerste gemeentelijke stimuleringsleningen aan wooncoöperaties verstrekt. Ten tijde van het vaststellen van het actieplan en de Verordening Stimuleringslening Wooncoöperaties (juli 2021) was de marktrente nog laag (1,5- 2 procent).
De verwachting was op dat moment dat dit nog wel een tijd zo zou blijven of hoogstens beperkt zou stijgen. In de huidige marktomstandigheden, waarbij de rente sterk is opgelopen, is het echter voor wooncoöperaties erg lastig om de financiering rond te krijgen, vooral omdat banken minder willen financieren. Op dit moment loopt de tussentijdse evaluatie van de stimuleringslening.

Doel 11.1.2

Verbeteren van de leefbaarheid en de kwaliteit van de buurten.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Waardering van de kwaliteit van woningen (specifiek hier de indicator "tevredenheid met de corporatiewoning")	6,8	7,1	7,5	n.v.t.
2	Waardering van de leefomgeving	7,1	7,6	7,5	n.v.t.

Activiteit 11.1.2.1

We verbeteren samen met bewoners, corporaties en andere partners 32 buurten in Nieuw West, Zuidoost en Noord.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal ontwikkelbuurten waar we de kansen hebben verkend en/of een plan in uitvoering is	1	32	32	32

Doel 11.1.3

In Amsterdam wordt op een veilige en gezonde manier gebouwd.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage van het aantal bouwwerken waarop toezicht is gehouden, waarbij overtredingen van het Bouwbesluit 2012 en/of afwijkingen van de omgevings-vergunning zijn geconstateerd in relatie tot constructieve en brandveiligheid (kleine bouwwerken)	5% (6 stadsdelen, 2019)	9%	16%	n.n.b.
2	Percentage van het aantal bouwwerken waarop toezicht is gehouden, waarbij overtredingen van het Bouwbesluit 2012 en/of afwijkingen van de omgevings-vergunning zijn geconstateerd in relatie tot constructieve en brandveiligheid (grotere bouwwerken)	19% (5 stadsdelen, 2019)	24%	31%	n.n.b.
3	Aantal bouwgerelateerde handhavings-meldingen bij (ver)bouw bouwwerken	3.196 (5/6 stadsdelen, 2019)	2.215	3.000	3.155
4	Percentage van het aantal gecontroleerde sloopmeldingen waarbij een overtreding wordt geconstateerd, verdeeld naar asbestverwijdering en overige sloopwerkzaamheden.	Sloop: 2% (6 stadsdelen), Asbest 7 stadsdelen) (2019)	3,4%	2%	Sloop 7%, asbest 3%

Activiteit 11.1.3.1

We verstrekken omgevingsvergunningen en zien toe dat bedrijven en burgers voldoen aan actuele wet en regelgeving op het gebied van veiligheid, bouwveiligheid en infrastructuur.

#	Indicatoren	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal ingediende aanvragen omgevingsvergunning voor de activiteit bouw (kleine bouwwerken, categorie A1-A2, Bouwtoezicht op Maat)	4.686 (7 stadsdelen, 2019)	5.070	3.635	4.688
2	Aantal ingediende aanvragen omgevingsvergunning voor de activiteit bouw (grotere bouwwerken categorie B1-B8, Bouwtoezicht op Maat)	1.571 (7 stadsdelen, 2019)	1.110	1.620	1.053
3	Aantal bouwwerken waarop toezicht is gehouden (kleine bouwwerken, categorie A1-A2, Bouwtoezicht op Maat)	4.749 (7 stadsdelen, 2019)	2.141	3.900	4.261
4	Aantal bouwwerken waarop toezicht is gehouden (grotere bouwwerken, categorie B1-B8, Bouwtoezicht op Maat)	1.791 (7 stadsdelen, 2019)	1.144	1.020	1.095
5	Aantal ingediende sloopmeldingen (met asbest)	2.634 (7 stadsdelen, 2019)	2.388	3.180	2.619
6	Aantal ingediende sloopmeldingen (zonder asbest)	1.323 (7 stadsdelen, 2019)	1.089	1.355	498
7	Aantal gecontroleerde sloopmeldingen met asbest	2.108 (6 stadsdelen, 2019)	2.609	2.230	1.186
8	Aantal gecontroleerde sloopmeldingen zonder asbest	1.003 (6 stadsdelen, 2019)	865	1.210	752

In 2022 zien we een daling van het aantal omgevingsvergunningen voor bouwen: 7,1 procent minder ten opzichte van 2021 en 20,9 procent minder ten opzichte van de prognose voor 2022. De daling is groter bij de kleine bouwwerken en minder groot bij de grotere bouwwerken. Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen lijken hier invloed op te hebben: tekort aan aannemers, tekort aan bouwmaterialen, hoge inflatie en gestegen rente.

Het aantal bouwwerken waar we toezicht op hebben gehouden is in 2022 aanzienlijk gestegen ten opzichte van 2021. In 2021 was het door coronamaatregelen niet mogelijk toezicht op locatie uit te voeren. Dit was in 2022 niet meer het geval. Daarnaast is in de voorgaande periode een toename in het aantal aanvragen geweest waarop het toezicht nog doorloopt.

In 2022 zijn de VTH-taken voor asbest overgedragen naar de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) omdat ze in het basistakenpakket behoren. Hierdoor hebben stadsdelen minder sloopmeldingen met asbest behandeld ten opzichte van de begroting. Ook zijn er minder sloopmeldingen met asbest gecontroleerd. De OD NZKG rapporteert in haar eigen jaarverslag over de uitvoering van deze taken.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving werken we op het gebied van bouw, milieu en bodem samen met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). We zijn samen met drie andere gemeenten eigenaar van de Omgevingsdienst. We werken samen op basis van een Gemeenschappelijke Regeling. De OD NZKG werkt in opdracht en mandaat van het college van B en W.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	69,4	62,9	107,1	81,3	-25,8
Lasten	142,0	154,2	198,4	166,2	-32,2
Saldo van baten en lasten	**-72,5**	**-91,3**	**-91,2**	**-84,9**	**6,3**

Het programmaonderdeel 11.1 Wonen & Bouwen heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 6,3 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 25,8 miljoen en lagere lasten van € 32,2 miljoen.

Baten

De totale baten van € 81,3 miljoen zijn € 25,8 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere baten voor de opvang van Oekraïners, waar het deel van Rijksbijdrage dat nog niet tot uitgaven heeft geleid wordt gereserveerd voor toekomstige jaren (€ 10 miljoen).
- Lagere baten door minder aanvragen voor omgevingsvergunningen waardoor de legesopbrengsten van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) lager zijn dan begroot. De oorzaak is het fors teruglopen van het aantal bouwaanvragen. Redenen daarvoor zijn de hoge inflatie, de stikstofcrisis, arbeidskrapte en de komst van de Omgevingswet. Een aantal vergunningaanvragen is niet in 2022 afgehandeld, omdat meer informatie nodig is o.a. vanwege stikstof (€ 8,4 miljoen)
- Lagere baten bij het Volkshuisvestingsfonds. De voorbereiding van subsidie aanvragen bij VVE's had een langere doorlooptijd dan initieel verwacht, door de complexiteit van de onderbouwing, waardoor minder subsidies zijn verstrekt dan was begroot. Hierdoor was er minder dekking nodig en zijn minder baten geboekt uit de Rijksbijdrage dan er was begroot. Resultaat is neutraal aangezien baten & lasten aansluiten (€ 7,8 miljoen).
- Hogere baten op Energiearmoede dienen als dekking voor de hogere lasten. Er is € 3,7 miljoen onttrokken voor de aanpak van energiearmoede. Vanwege de succesvolle witgoed actie is meer beschikbaar gesteld (€ 0,7 miljoen).
- Hogere baten doordat kosten voor herstelwerkzaamheden aan woningen zijn doorbelast aan huiseigenaren in het kader van beheerovername. Deze baten vallen weg tegen de gerealiseerde uitgaven (€ 0,3 miljoen).
- Hogere baten bij de invoering van de Nieuwe woonruimteverdeling. In de begroting was geen rekening gehouden met verrekening van de kosten van de invoering met de provincie en andere gemeenten in de regio, waardoor hoger uit is gekomen. (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,9 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 166,2 miljoen zijn € 32,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor de opvang van Oekraïners, waar de totale Rijksbijdrage van € 16,9 miljoen in de begroting was opgenomen. Hiervan is in totaal € 8,4 miljoen besteed aan bouw-, huur- en proceskosten. Een bedrag van € 0,6 miljoen valt vrij ten gunste van de algemene middelen, omdat alle gemaakte kosten in aanmerking

komen voor verrekening met het Rijk en dit budget niet nodig bleek. Het restantbedrag blijft beschikbaar voor 2023, om de transitiekosten voor de lange termijnlocaties te kunnen betalen. Deze lange termijnlocaties kunnen niet in 2022, maar pas vanaf 2023 gerealiseerd worden (€ 9,5 miljoen).

- Lagere lasten bij het Volkshuisvestingsfonds. De voorbereiding van subsidie aanvragen bij VVE's had een langere doorlooptijd dan initieel verwacht, door de complexiteit van de onderbouwing, waardoor minder subsidies zijn verstrekt dan was begroot. Hierdoor was er minder dekking nodig en zijn minder baten geboekt uit de Rijksbijdrage dan er was begroot. Resultaat is neutraal aangezien baten & lasten aansluiten (€ 7,8 miljoen).
- Lagere lasten op het Corporatiebudget, omdat onder andere de vaststellingstermijnen van subsidies zijn verlengd. Hierdoor heeft dit jaar een lagere onttrekking uit de reserve Corporatiebudget (Stifo/erfpacht) plaatsgevonden. De onttrekkingen uit deze reserve zijn erg moeilijk in te schatten omdat subsidieafwikkelingen langdurige processen zijn met externe partijen en de verlengingen doorgaans aan het eind van het jaar plaatsvinden. De begroting is gebaseerd op 2020 (15,3 miljoen) en vanwege Corona zijn in 2022 projecten later dan gepland uitgevoerd. Resultaat is neutraal aangezien baten & lasten aansluiten (€ 7,1 miljoen).
- Lagere lasten voor de personeelskosten. Vanwege krapte op de arbeidsmarkt is het lastig goed gekwalificeerd personeel te vinden waardoor een aantal formatieplaatsen niet ingevuld is (€ 2,2 miljoen).
- Lagere lasten door onder andere minder programmaregie op de thema's Jongeren- en studentenhuisvesting en Wooncoöperatieven en minder uitgaven voor het organiseren van beurzen (€ 1,3 miljoen).
- Lagere lasten voor de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) in verband met de eindejaarsafrekening. Dit is een terug ontvangen participantenbijdrage en komt met name voort uit vertragingen in bouwtaken door de OD NZKG (€ 1,3 miljoen).
- Lagere lasten uitgaven voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen, door vertraging in projecten. Hierdoor zijn de kosten voor de onrendabele top en huurlasten lager. Daarnaast is in 2022 gewerkt aan het realiseren van flex-woningen. Hier is de locatie Wenckebachweg door het bestuur van Ouder-Amstel goedgekeurd (€ 1,1 miljoen).
- Lagere lasten voor de personeelskosten vanwege een verschuiving die verantwoord is in programma B. Dit betreft een technische verschuiving en heeft geen financiële consequenties. (€ 0,9 miljoen)
- Lagere lasten bij de huisvesting van statushouders. In 2022 zijn veel statushouders met een tijdelijk huurcontract geherhuisvest en voor deze groep statushouders (de deelnemers aan de zogenaamde ruggensteunregeling) worden geen eerste kostennota's betaald (€ 0,9 miljoen).
- Lagere lasten voor herinrichtingsprojecten en begrote middelen vanuit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF). In 2020 is een herziene Verordening op het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) door de Raad vastgesteld. Hierdoor is er met ingang van 2020 een systematiek van overprogrammering in de budgetsystematiek opgenomen. Projecten bij diverse directies worden gedekt vanuit het SMF. De onttrekkingen uit het fonds staan bij programma 11. Veel projecten hebben lasten die hoger zijn dan in het SMF voor dat jaar zijn begroot. De projecten worden niet neerwaarts bijgesteld, omdat de ervaring leert dat jaarlijks gemiddeld 30 procent tot 40 procent niet wordt uitgegeven. Om te voorkomen dat het SMF een begrotingstekort kent, wordt een negatieve stelpost begroot. Deze stelpost wordt de over - programmering genoemd. Deze wordt niet gerealiseerd. Uitsluitend de werkelijk kosten van de projecten worden verrekend met het fonds. De effecten van de overprogrammering worden toegelicht in de programma 0nderdelen waar de lasten zijn verantwoord (€ 0,5 miljoen).
- Lagere Lasten doordat de risicoreservering (10 procent van de verstrekte leningen) is verlaagd voor de leningen die zijn uitgegeven uit de reserve Wooncoöperatieven. Het aantal leningen is achtergebleven ten opzichte van de verwachting. Resultaat is neutraal aangezien baten & lasten aansluiten (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten bij Huisvesting Kwetsbare groepen, omdat de geplande subsidie voor het plaatsen van kitchenettes in hotels niet is doorgegaan. Hiervoor was geen interesse vanuit de markt (€ 0,3 miljoen).
- Hogere lasten van € 1,2 miljoen bij bestuurlijke boetes vanwege het afboeken van onder meer vernietigde en oninbare bestuurlijke boetes.
- Hogere lasten bij aanpak energiearmoede worden gedekt uit hogere baten afkomstig uit Rijksmiddelen. In totaal is voor € 3,7 miljoen onttrokken voor de aanpak energie armoede. Vanwege de succesvolle witgoed actie is meer beschikbaar gesteld van de in totaal € 21 miljoen beschikbare gelden (€ 0,8 miljoen).
- Hogere lasten door de toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren. De voorziening is getroffen voor vorderingen die nog niet zijn voldaan. Het betreft hier voornamelijk vorderingen op leges voor vergunningaanvragen (€ 0,4 miljoen).
- Hogere lasten bij Nieuwe Woonruimteverdeling. Tegenover hogere lasten in 2022 staan baten uit nog te ontvangen subsidies van provincies (€ 0,4 miljoen).
- Hogere lasten bij bezwaar en beroep vanwege het beoordelen van dossiers die onderhevig zijn aan de matiging van de bestuurlijke boetes vakantieverhuur voor administratieve overtredingen en het wegwerken van achterstanden van bezwaar en beroepszaken in het kader van de handhaving woninggebruik (€ 0,4 miljoen).

- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 2,2 miljoen).

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	6,5	17,9	17,6	8,9	-8,7
Toevoegingen reserves	2,0	0,0	1,0	0,0	-1,0
Mutatie reserves	**4,5**	**17,9**	**16,6**	**8,9**	**-7,7**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de Reserve Wooncoöperatieven is € 0,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat minder leningen zijn verstrekt en daarmee een lagere risico-reservering nodig was.

De onttrekking aan de Reserve Corporatiebudget is € 7,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt vanwege lagere uitkeringen aan corporaties. Dit heeft te maken met onder meer het verlengen van de vaststellingstermijnen van subsidies, waardoor de lasten nog niet in 2022 zijn genomen.

De onttrekking aan de Reserve Bouwstimulering is € 1,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt door de huisvesting van bijzondere doelgroepen en woon coöperatieven. Zie toelichting bij de lasten.

Overige afwijkingen van onttrekkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen. (€ 0,2 miljoen).

Subsidies van betekenis

Subsidie		Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Corporatiebudget	€ 15,2	€ 7,2
2	!WOON	€ 5,8	€ 5,8
3	Van groot Naar beter	€ 0,5	€ 0,4

1. corporatiebudget: De woningcorporaties kunnen voor onrendabele vastgoed-investeringen in de stedelijke vernieuwingsgebieden een subsidie aanvragen. Het verantwoordingsmoment is verschoven van het moment van aanvraag van subsidie naar het moment dat de subsidie definitief is vastgesteld. In 2022 is voor € 1,1 miljoen aan subsidies vastgesteld en onttrokken uit de reserve corporatiebudget.

2. !WOON: de organisatie voor alle woonvragen van Amsterdammers, zowel voor huurders al eigenaar-bewoners.

3. Van Groot Naar Beter: De gemeente en woningcorporaties in Amsterdam die deelnemen aan de verhuisregeling Van Groot naar Beter willen stimuleren dat huurders die (te) groot wonen verhuizen naar een kleinere, meer comfortabele woning in Amsterdam. In 2022 is voor dit doel € 0,4 miljoen aan subsidies verstrekt. De onder-besteding is met name veroorzaakt door een verminderd aanbod van passende woningen.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door de forse opgave voor sociale woningbouw bestaat de kans dat corporaties niet voldoende (financiële) slagkracht hebben om aan de opgave van 2.500 sociale huurwoningen per jaar te voldoen	Lobby bij het rijk over verbetering van de investeringscapaciteit van corporaties. Versterken van de positie van corporaties in transformatie-gebieden.
2. De regels voor nieuwbouw zoals de 40/40/20, het beleid voor middeldure huurwoningen en een zelfbewoningsplicht voor nieuwbouw koop-woningen kan de animo om die woningen te realiseren verminderen.	Actief monitoren van ontwikkelingen en tijdig signaleren en escaleren
3. De beschikbaarheid en betaalbaarheid van voldoende bouwmaterialen en bouwcapaciteit is essentieel. De tendens is dat de materialen duurder worden en ook lastiger beschikbaar zijn. Ook hebben aannemers steeds vollere portefeuilles en vinden lastige voldoende gekwalificeerd personeel. Dit vormt een risico voor een snelle voortgang van de bouw.	Voldoende plannen in de planvoorraad houden en actief monitoren van de ontwikkelingen.
4. Door de coronacrisis zal de vraag naar commercieel vastgoed veranderen, waardoor er mogelijk meer maar wellicht ook minder kansen komen voor de transformatie naar wonen.	In de transformatiegebieden is de inzet om deze opgave op stoom te houden, de kansen en voortgang worden bewaakt en gemonitord.
5. Als gevolg van de toename van het aantal (grote) bouwprojecten in combinatie met de krappe arbeidsmarkt voor medewerkers Vergunningen, toezicht en handhaving bestaat de kans dat de capaciteit bij de afdelingen Vergunningen onvoldoende is waardoor er onvoldoende doorloop is van vergunningaanvragen.	Intensievere samenwerking tussen de stadsdelen. Daarnaast is er voor de gezamenlijke stadsdelen een specifieke trainee pool van medewerkers vergunning, toezicht, handhaving ingesteld. Doel van deze pool is om een continue aanwas van nieuwe medewerkers te bevorderen.
6. Krappe arbeidsmarkt voor medewerkers Constructief Advies en Bouwtoezicht & Handhaving. De Omgevingsdienst NZKG heeft moeite om op een aantal kritieke functies de juiste mensen met voldoende ervaring te krijgen. Het risico bestaat dat de afgesproken kwaliteitseisen voor Constructief Advies, Bouwtoezicht & Handhaving niet worden gehaald.	Tijdelijk aanpassen werkwijze door te prioriteren op basis van risico. Eerste prioriteit hebben veiligheid (brand-, constructieve, omgevings- en gebruiksveiligheid) en gezondheid (geluid, daglicht, vocht, ventilatie). Vanwege capaciteits-gebrek is een deel van de vergunningen op een aangepast niveau getoetst. Inmiddels is de capaciteit voor vergunningverlening bij de Omgevingsdienst grotendeels op peil.

Opgetreden risico's	Maatregelen
1. Percentage mensen met een urgentie dat binnen drie maanden een woning vindt, blijft achter bij de norm.	Om de druk op het aantal beschikbare woningen voor kwetsbare groepen te verlagen zijn enkele urgentiecriteria aangepast. Het verwachte effect is dat mensen met de hoogste urgentie sneller aan een passende woning kunnen worden geholpen.

Beleidskaders

- Samenwerkingsafspraken met de corporaties en huurderskoepels. Deze gaan onder andere over de groei van de voorraad, de betaalbaarheid, de duurzaamheid en de beschikbaarheid van woningen voor alle doelgroepen. Ook staan er afspraken in over de nieuw te bouwen sociale huurwoningen en middeldure huurwoningen en over de grondprijzen.
- Woonagenda 2025 en spelregels voor woningbouwprogrammering. De Woon-agenda heeft als uitgangspunten voldoende, betaalbare en goede woningen in 2025. Voor het uitgangspunt voldoende is de ambitie om de woningvoorraad en -behoefte in 2025 beter op elkaar te laten aansluiten. Betaalbare woningen heeft onder meer betrekking op de herziening van de woonruimteverdeling, het gerichter verhuren van middeldure huurwoningen aan middeninkomens en passend wonen in de sociale huursector. Het uitgangspunt goede woningen richt zich onder andere op onderzoek naar de mogelijkheden voor een Registratiesysteem Woningkwaliteit, afspraken tussen corporaties en huurders over aanvullende duurzaamheidseisen voor nieuwbouw en aanvullende duurzaamheidsprestaties voor bestaande woningen.
- In het Woningbouwplan 2018-2025 is de ambitie opgenomen voor de nieuwbouw de komende jaren. De ambitie is om gemiddeld 7.500 woningen per jaar en gemiddeld 2.500 sociale huurwoningen door corporaties en 1.670 middeldure huurwoningen toe te voegen. Dat doen we door nieuwe woningen toe te voegen, maar ook door transformatie van bestaande (mono-functionele) gebieden.
- Een zelfbewoningsplicht voor nieuwbouwkoopwoningen. Het college heeft medio 2020 het beleid voor de zelfbewoningsplicht voor nieuwbouw koopwoningen vastgesteld.
- Stedelijk kader transformaties: ook in particuliere transformatieprojecten (waarbij transformatie zowel verbouw als sloop/nieuwbouw kan zijn) geldt de 40-40-20 als uitgangspunt. In het Stedelijk kader staat in welke situaties van de 40-40-20 kan worden afgeweken.

- MRA Agenda 2020-2024: vertaling naar vier uitvoeringslijnen:
  - De samenwerking verder versterken
  - Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie
  - Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken.
  - Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem
- De Huisvestingswet (2014), biedt instrumentarium om in te grijpen in de woonruimteverdeling en de samenstelling van de woonruimtevoorraad. Zo kunnen we de onevenwichtige en onrechtvaardige effecten bestrijden die het gevolg zijn van de schaarste aan betaalbare woonruimte.
- Huisvestingsverordening Amsterdam 2020, beschrijft instrumentarium en de toepassing hiervan, in relatie tot woonruimteverdeling en woningvoorraad.
- Leegstandverordening 2022, beschrijft het instrumentarium om de leegstand van woningen aan te pakken.
- Opkoopbescherming: per 1 april 2022 is de opkoopbescherming van kracht. Deze ziet op een zelfbewoningsplicht voor koopwoningen met een WOZ-waarde tot € 512.000.
- Handhavingsbeleid Wabo 2e helft 2017-2018 (geprolongeerd voor 2019) en het Vergunningenbeleid Wabo 2019

3.11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging

Binnen dit programmaonderdeel houden we de openbare ruimte (inclusief de parken) schoon en zorgen we voor het dagelijks beheer van onder andere verhardingen, straatmeubilair, kunst in de openbare ruimte en civiele constructies (bruggen, kades, tunnels, watergangen).

Belangrijke ontwikkelingen

Schoonhouden van de stad, in het ritme van de stad

Een schone straat is een van de basisvoorwaarden voor de leefbaarheid in de stad. We zetten daarbij de beschikbare mensen en middelen op de juiste tijd en plaats in. Maar we kunnen het niet alleen, daar hebben we ook de gebruikers van de openbare ruimte voor nodig.

Hiervoor is bij verschillende schoonmaakinitiatieven ondersteund. Hierbij is geholpen in materialen bij de volgende initiatieven:

- De Landelijke Opschoondag (LOD)
- De Amsterdam Clean-up Day
- World Clean-up Day
- Reguliere schoonmaakinitiatieven van bewoners gedurende het hele jaar door

Ontwikkelbuurten

In de ontwikkelbuurten in Nieuw-West en Noord hebben we in 2022 tijdelijk extra buurtconciërges en reinigers ingezet. Zowel de buurtconciërges als reinigers waren zichtbaar aanwezig op straat, met als voornaamste taak het leefbaar houden van de openbare ruimte. Dit werd tot stand gebracht door contactonderhoud met ondernemers en bewoners en het goed en op tijd inspelen op meldingen.

Vervangingsplan afvalbakken

In 2022 zijn we verder gegaan met het vervangen van de afvalbakken in de focus- en ontwikkelbuurten in Zuidoost. Deze afvalbakken zijn vervangen door Puccini-afvalbakken.
Daarbij zijn ook de afvalbakken in het Vondelpark vervangen door Puccini-afvalbakken. Het plan met betrekking tot het vervangen van afvalbakken in Nieuw-West is gereed en zal in 2023 worden uitgevoerd.

Dagelijks onderhoud

Ook het reguliere dagelijks onderhoud is uitgevoerd. De speelvoorzieningen zijn gekeurd, bankjes geschilderd, bruggen gesmeerd en de monumenten schoongemaakt. Daarnaast zijn er bijna 44.000 meldingen afgehandeld.

Klimaatadaptatie

In november 2022 is de Voortgangsrapportage klimaatadaptatie vastgesteld door het college van B&W. In deze voortgangsrapportage is gerapporteerd over de voortgang van de maatregelen uit de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie (februari 2021).

Verder is ingezet op het structureel integreren van klimaatadaptatie in de ruimtelijke en infrastructurele planningsprocessen, en het implementeren van nieuwe richtlijnen. Zo staan in de Hemelwaterverordening Amsterdam en het Omgevingsprogramma Riolering 2022-2027 normen voor de hoeveelheid regen die bebouwing en de openbare ruimte op moeten vangen. Omdat een groot deel van de stad privaat eigendom is, is het noodzakelijk om klimaatadaptatie met de hele stad aan te pakken. De bestaande netwerkaanpak, Rainproof, is uitgebreid naar de thema's droogte, hitte en overstromingen. Om bewustwording bij anderen te vergroten is ingezet op kennisdeling en communicatie, bijvoorbeeld met een door de stad reizende foto-expositie (#herecomestheflood). Ook geeft de gemeente het goede voorbeeld door zelf daken, gevels en plekken in de openbare ruimte te vergroenen en klimaatadaptief in te richten. In 2022 is onderzocht wat klimaatverandering voor Amsterdam betekent in termen van klimaatstress en risico's. Dit heeft tot een hitterisicokaart en een thematische studie waterveiligheid geleid.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 11.2.1

De openbare ruimte is schoon en heel.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het onderhoud van de straten en stoepen in uw buurt wordt door de bewoners beoordeeld op 7,0	6,6 (2015)	6,7	7,0	Geen meting
2	Het schoonhouden van de straten en stoepen wordt door de bewoners beoordeeld op een 7,0	6,6 (2015)	6,3	7,0	Geen meting
3	Het schoonhouden van het groen wordt door de bewoners beoordeeld op een 7,0	6,4 (2015)	6,6	7,0	Geen meting

Het Wonen in Amsterdam onderzoek wordt 1x per 2 jaar uitgevoerd, laatste onderzoek dateert van de zomer 2021 waarbij het jaarverslag 2021 over is gerapporteerd.

Activiteit 11.2.1.1

We voeren het dagelijks beheer uit en houden de openbare ruimte schoon (daar waar het er toe doet).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage niveau B van alle gebieden	86% Schoon & 79% Verhardingen (2019)	87% Schoon & 57% Verhardingen	80% Schoon & 80% Verhardingen	90% Schoon & 58% Verhardingen

In 2021 zijn de veranderende eisen binnen de CROW geïmplementeerd in de visuele schouw. Hierdoorzijn de resultaten niet goed vergelijkbaar met de cijfers uit andere jaren. Waar het beeld uit de visueleschouw voor verhardingen vroeger aansloten met de resultaten uit de technische inspecties vanverhardingen, laat het beeld uit de visuele schouw nu een afwijkende trend zien. De resultaten vanuit detechnische inspecties van verhardingen geven een beter beeld van de staat van de verhardingen in destad. In de begroting 2023 is in de doelenboom dan ook deze als indicator opgenomen.

Activiteit 11.2.1.2

We pakken achterstallig onderhoud aan en voeren structureel en tijdig vervangings-onderhoud uit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Achterstallig onderhoud t.a.v. assets groen en verhardingen. Streefwaardes uitgedrukt in € aan achterstallig onderhoud	€ 60 miljoen (2016)	10 miljoen	15 miljoen	15 miljoen

Activiteit 11.2.1.3

We stimuleren en faciliteren initiatieven en medebeheer in de openbare ruimte.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal nieuwe maatschappelijke initiatieven om bij te dragen aan de openbare ruimte	574 (2019)	1.021	700	1.059

In 2022 zijn veel kleine projecten uitgevoerd, vaak op verzoek van bewoners. Ook ondersteunen we bewoners bij de uitvoering van eigen initiatieven in de openbare ruimte. Die verschillen van de aanleg van geveltuinen, het opknappen van speeltuinen, tot het verstrekken van afvalgrijpers en afvalringen. In 2022werden er ruim 1000 van deze bewonersinitiatieven gefaciliteerd.Deze indicator wordt gemeten in het 2 jaarlijkse “wonen in Amsterdam” onderzoek van OIS.

Doel 11.2.2

De openbare ruimte is overal functioneel en duurzaam ingericht.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage van de onderhoudsprojecten waarin expliciet een maatregel is uitgevoerd op het gebied van duurzaamheid en Rainproof	10% (2019)	12%	15%	15%
2	Percentage van de verhardingen dat is aangelegd conform de Amsterdamse standaard	69% (2017)			is niet gemeten in 2022

Deze indicator wordt gemeten in het 2 jaarlijkse “wonen in Amsterdam” onderzoek van OIS.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	26,8	24,8	22,7	27,2	4,6
Lasten	153,1	149,0	148,4	149,9	1,5
Saldo van baten en lasten	**-126,3**	**-124,2**	**-125,7**	**-122,7**	**3,0**

Het programmaonderdeel 11.2 Onderhoud openbare ruimte & reiniging heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 3,0 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 4,6 miljoen en hogere lasten van € 1,5 miljoen.

Baten

De totale baten van € 27,2 miljoen zijn € 4,6 miljoen hoger dan begroot. Dit is voornamelijk het gevolg van:

- Hogere baten door meer materiaal verkopen aan aannemers als gevolg van meer projecten in de stad.(€ 1,9 miljoen).
- Hogere baten verkeersvoorzieningen. Als gevolg van toename van evenementen en grote projecten, waarvoor verkeersvoorzieningen geregeld moesten worden. Hiertegenover staan hogere lasten (€ 1,4 miljoen).
- Hogere baten bij zwerfvuil vanuit de regeling met Nedvang. Hiertegenover staan hogere lasten van dezelfde omvang (€ 0,7 miljoen).
- Lagere baten Herstel Opbrekingen Openbare Ruimte (HOOR). Het aantal gemelde opbrekingen is lager dan de jaren daarvoor. Oorzaken hiervan zijn de aanmeld-discipline van de Nuts- en Telekom bedrijven en ICT technische problemen met de daarvoor bestemde applicatie (€ 0,4 miljoen).
- Hogere baten vanwege de verkoop van veegwagens in het kader van vernieuwen van het wagenpark (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,7 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 149,9 miljoen zijn € 1,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten inkoop materialen doordat er meer (en grotere) projecten in de stad zijn, is meer materiaal ingekocht (€ 3,5 miljoen).
- Lagere lasten op dagelijks onderhoud verhardingen. De reden is dat dagelijks onderhoud verhardingen is getemporiseerd, omdat een financieel tekort werd verwacht dat zich uiteindelijk niet heeft voor gedaan (€ 2,5 miljoen).
- Lagere lasten met betrekking tot de formatiebudgetten door moeilijk in te vullen vacatures, hogere doorbelastingen aan projecten en overheveling naar andere programma’s (€ 2,2 miljoen).
- Lagere lasten dan begroot op planmatig onderhoud bij civiele constructies (bruggen, sluizen, kades en ander kleine civiele werken). De voornaamste reden is compensatie van een overschrijding op correctief onderhoud, waardoor er minder planmatig onderhoud is uitgevoerd (€ 1,6 miljoen).
- Hogere lasten Herstel Opbrekingen Openbare Ruimte (HOOR). De herstelkosten zijn toegenomen als gevolg van gestegen grondstofprijzen en uitbesteed werk (€ 1,4 miljoen).

- Hogere lasten op correctief onderhoud bij civiele constructies (bruggen, sluizen, kades en ander kleine civiele werken). Dit wordt veroorzaakt door meer achterstalligheid van civiele constructies en schades waarop geacteerd moest worden. Maar ook door stijgende prijzen van materialen en uitbesteed werk (€ 1,4 miljoen).
- Lagere lasten doordat er minder inzet nodig is geweest bij de gladheidsbestrijding (€ 1,1 miljoen).
- Hogere lasten voor inkoop materialen en wagenpark, die niet intern konden worden doorberekend (€ 1,0 miljoen).
- Hogere lasten voor het wagenpark door hogere brandstofprijzen en verzekeringen (€ 0,8 miljoen).
- Hogere lasten dan begroot op onderhoud watergangen. Overschrijding is ontstaan door aanschrijvingen door het Waterschap op basis van de Keur. Dit is een wettelijke verplichting (€ 0,7 miljoen).
- Hogere lasten voor zwerfvuil. Deze lasten worden vanuit de regeling met Nedvang via de baten volledig gecompenseerd (€ 0,7 miljoen).
- Hogere lasten door meer waterverbruik van de fonteinen en er is meer onderhoud uitgevoerd als gevolg van de warme zomer (€ 0,6 miljoen).
- Hogere lasten voor het verzorgend onderhoud door een hogere prijsindexatie (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten door minder uitbestede reinigingswerkzaamheden, minder calamiteiten en minder inzet in de parken (€ 0,4 miljoen).
- Hogere lasten dan begroot bij verkeersvoorzieningen. De reden is een niet begrote toename van evenementen en grote projecten na de corona periode (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten door minder uitbestede opdrachten voor Schouw en Monitoring en Operationele Ondersteuning (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten op dagelijks onderhoud watertappunten doordat werkelijke kosten voor het gebruik van water lager is dan begroot (€ 0,3 miljoen).
- Lagere werfkosten doordat de financiering van projecten op een andere programma (B) zijn geland (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten in aanloop naar het stoppen van activiteiten hergebruik klinkers (€ -0,3 miljoen).
- Lagere lasten bij kleine functionele wijzigingen Infra in de openbare ruimte doordat er minder aanvragen zijn geweest vanuit bewoners/gebiedsbeheerders voor kleine functionele wijzigingen dan begroot. Er zijn minder aanvragen geweest (€ 0,2 miljoen).
- Hogere lasten dan begroot op dagelijks onderhoud monumenten door een toename van de staatsbezoeken ten opzichte van de begroting (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 1,4 miljoen)

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Dit programmaonderdeel heeft geen subsidies van betekenis.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Als gevolg van verschuivingen in het klimaat (zoals droge zomers, zachte winters) bestaat dekans dat er schade ontstaat aan de openbare ruimte bij bijvoorbeeld de bruggen, wegen en paden, waardoor er meer ongelukken in de openbare ruimte kunnen voordoen en de beeldkwaliteit van de openbare ruimte lager wordt.	Bij warme zomerse dagen moeten de bruggen worden nat gespoten om deze te koelen en te laten functioneren. Het herstellen van wegen, loszittende stoeptegels en acute verzakkingen (spoedreparaties).

Beleidskaders

- In de Visie Openbare Ruimte (2017) staan de doelen, wensen en principes uitgewerkt om meer regie te voeren op ontwikkeling, inrichting, beheer van de openbare ruimte. En daarmee ook op het gebruik van de openbare ruimte in de hele stad.
- In het Beleidskader '1Amsterdam Heel & Schoon' (2017) staan de principes voor onderhoud en reiniging. We willen in heel Amsterdam een goede beheerkwaliteit en we werken gebiedsgericht om dat te bereiken. Met dit beleid als basis maken we keuzes om de stad schoon, heel en veilig te houden binnen de beschikbare budgetten.
- In het 'Stedelijk Kader Buitenreclame' (2020) staan de regels voor het toepassen van reclame in de openbare ruimte.
- In de 'Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld' (2018) en onderliggende handboeken Rood (2021) en Groen (2021) staan de principes voor een goede fysieke inrichting van de openbare ruimte. We werken in heel Amsterdam volgens deze standaard voor een functionele, duurzame, beheerbare, toegankelijke en mooie openbare ruimte.
- In februari 2020 is de Strategie van het programma Klimaatadaptatie vastgesteld in het College en de Uitvoeringsagenda is in april 2021 geaccordeerd in het college.

3.11.3 Groen en dierenwelzijn

Een groen Amsterdam, met groene parken en pleinen in alle wijken en buurten en met goed onderhoud, voor mens en dier, nu en in de toekomst.

Belangrijke ontwikkelingen

Groenvisie

In 2022 is verder gewerkt aan de realisatie van de ambities uit de Groenvisie 2020-2050. Op thema's zoals parken, bomen, natuurinclusief en buurtgroen is vanuit verschillende onderdelen binnen de gemeente samengewerkt om knelpunten op te lossen en meer impact te creëren. Voorbeelden hiervan zijn:

- Voor parken is een format ontwikkeld voor een beheerkaart per park. Deze biedt per park een duidelijke instructie voor het beheer waardoor dit efficiënter kan worden uitgevoerd en beter aansluit bij het beleid en ontwerp.
- Voor bomen is de Bomen Effect Analyse opgenomen in de WIOR. Bij werken in de openbare ruimte kunnen nu weloverwogen keuzes worden gemaakt voor het behoud van bomen. Door het vroegtijdig aanhaken van boomspecialisten is kappen vaak niet nodig.
- Voor de natuurinclusieve stad is de klimplantengids geproduceerd. Een gids die eigenaren of gebruikers van panden helpt bij het vergroenen van hun gevel.
- Voor buurtgroen zijn de achterstanden in de aanleg van geveltuinen weggewerkt, er zijn 945 geveltuinen aangelegd en de mogelijkheid voor bewoners om klein buurtgroen in medebeheer te nemen is vergroot.

Ook is gewerkt aan de randvoorwaarden voor vergroening zoals de financierings-systematiek, communicatie, de data, beschikbare kennis, herijking van processen en werkwijzen (bijvoorbeeld voor het vergroenen van straten). De opzet van een geavanceerde datamethodiek voor groen zorgt dat we preciezer weten hoe het groen in de stad erbij ligt. Ook biedt dit de mogelijkheid om te monitoren wat de bijdrage van het groen is aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, sociaal welzijn en gezondheid. Zo sluit de gemeentelijke organisatie beter aan op de doelen die genoemd worden in de Groenvisie. Ook bewoners en bedrijven zijn daarbij betrokken. Bijvoorbeeld door de organisatie van de Open Groendag, de uitzending van verschillende tv-programma's over natuur en door de publicatie van de Klimplantengids voor gebouweigenaren.

Daarnaast zijn verschillende projecten in de stad uitgevoerd waarbij nieuw groen is aangeplant of de kwaliteit van bestaand groen is verbeterd. Voor een actueel overzicht van de groene projecten in de stad zie op maps.amsterdam.nl/groenprojecten.

SHP-Bovenwijks Groen

Het Strategisch Huisvestingsplan Bovenwijks Groen (SHP) is bedoeld om groene investeringen te financieren die nodig zijn om in een groeiende en verdichtende stad een kwalitatief goed woon- en leefklimaat te realiseren en te behouden. In 2020 stelde het college het SHP in en maakte ruim € 50 miljoen beschikbaar voor investeringen in grote en iets kleinere groenprojecten. Dat bedrag was voor de periode 2021 t/m 2025. Inmiddels heeft het college 4 verdeelbesluiten genomen, waarmee het volledige budget is verdeeld over 45 (deel)projecten. Een project dat is opgenomen in een verdeelbesluit krijgt de toezegging dat financiering uit het SHP mogelijk is als het project zodanig is voorbereid dat het tot uitvoering kan overgaan. In dat geval wordt na een verdeelbesluit een kredietbesluit genomen. Daarmee worden de SHP middelen daadwerkelijk aan het project ter beschikking gesteld. Op dit moment heeft het college 5 kredietbesluiten genomen waarmee in totaal ruim € 30 miljoen aan 21 (deel) projecten is toegekend. Deze projecten zijn in verschillende stadia van uitvoering. Voor een deel gaat SHP geld naar nieuw groen, vooral bij nieuwe woongebieden in de stad. Een ander deel gaat naar het beter bruikbaar of bereikbaar maken van bestaand groen. De projecten die financiering hebben ontvangen hebben o.a. geleid tot nieuwe natuur in het Amsterdamse Bos, een renovatie van het Sarphatipark, en een begin van de renovatie van het Rembrandtpark en Brasapark.

Bomen in Amsterdam

Het vervangingsprogramma boomveiligheid is primair gericht op het vervangen van onveilige bomen in de openbare ruimte. Voor bomen die niet op dezelfde plaats herplant kunnen worden zoeken we een nieuwe groeiplaats. Afgelopen jaar (nov. 2021 t/m april 2022) hebben we ca. 2.500 bomen aangeplant. Net als in het voorgaande jaar kwamen er meer bomen bij dan dat er gekapt (ca. 1.500 st.) moesten worden vanuit boomveiligheid. Huidige plantseizoen (nov.2022 t/m april 2023) kunnen we dit tempo

vasthouden. We richten ons op het bestaande bomenbestand middels het verbeteren van groeiplaatsen (gelijktijdig met groot onderhoud aan verhardingen) zodat ze in de toekomst beter groeien en daarmee een nog beter bijdragen aan een klimaatdaptatieve stad. Begin 2022 zijn tijdens de zware stormen in totaal 532 bomen omgewaaid. De voorbereiding van herplant van deze bomen is in gang gezet en daarbij onderdeel van programma. Tevens is het stormprotocol geactualiseerd.
De voorbereiding voor het zoeken van groeiplaatsen voor 250 nieuwe bomen is grotendeels afgerond en de aanplant zal worden gerealiseerd in het huidige plantseizoen (2022-2023). In 2022 zijn we proactiever gaan communiceren over de aanpak met o.a. de zognoemde 'boomwandelingen' en het bezoeken van de adviescommissies in de stadsdelen. Monumentale bomen worden extra in de gaten gehouden en we nemen maatregelen om deze zo lang mogelijk te behouden. In 2022 hebben we onderzoek gedaan naar het verbeteren van groeiplaatsen en heeft Amsterdam de week van de boom georganiseerd. In juni heeft de 1e Amsterdamse houtveiling plaatsgevonden waar iedere Amsterdamse ondernemer en particulier het hout kan kopen van gevelde stadsbomen. Tevens zien we in 2022 een toename van het hergebruik van Amsterdams hout in projecten in de openbare ruimte. We zijn gestart met een dataproject om de boomregistraties te migreren naar het centrale assetmanagementsysteem en de datakwaliteit van bomen en groen te verhogen.

Vervanging en onderhoud

We houden de toestand van al het groen in de hele stad structureel in de gaten middels periodieke monitoring en inspecties. Jaarlijks sterft een deel van het groen af door natuurlijke oorzaken. Alle typen groen moeten daarom regulier vervangen worden. Veiligheid staat voorop bij het onderhoud, dit heeft met name betrekking op onze bomen. Daarnaast proberen we bij alle groot onderhouds- en vervangingsprojecten zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wens van de gebruikers. We grijpen dit moment ook aan om een extra impuls te geven aan oplossingen die bijdragen aan een meer klimaatadaptatieve en biodiverse stad.

Voedselstrategie

We ondersteunen het platform Van Amsterdamse Bodem. Met concrete projecten als de Van Amsterdamse Bodemprijs voor ondernemers die werken aan gezond en duurzaam voedselaanbod en de smaakroutes worden Amsterdammers betrokken.
In de regio werken we samen met Voedsel Verbindt en alle partners in de voedselketen. Met een Challenge meer voedsel uit de regio en een landingsmarkt in september in Amsterdam is extra aandacht gegeven aan de regionale producten. In de Citydeal gezonde en duurzame voedselomgeving is met succes bij het Rijk gevraagd om meer (gemeentelijke) middelen om een gezonde voedselomgeving te realiseren. Informele voedselinitiatieven spelen een belangrijke rol om de meeste urgente hulp te bieden en tegelijkertijd voedselverspilling tegen te gaan. In stadsdeel Noord is een coördinator aangesteld om de inzet van deze initiatieven te versterken.

Het Amsterdamse Bos

De opgave van het Amsterdamse Bos is de waardering van het publiek (ruim 8 miljoen bezoeken jaarlijks) te behouden in de context van het toegenomen belang van groen voor de leefbaarheid en de bewoners van de snel groeiende metropool Amsterdam.
In het afgelopen jaar is er ca. 8 miljoen euro aan achterstallig onderhoud besteed. Daarbij is het groen aangepakt door 15 km paden te vervangen door beplanting. Dit maakt het beheer en onderhoud ook goedkoper. Het achterstallig onderhoud van 32 bruggen is uitgevoerd. De planvoorbereiding voor de kinderbaden is gereed zodat dit in 2023 en 2024 kan worden aangepakt. Uit de waterlopen is 15.000 m^3 gebaggerd zodat de natuur zich kan herstellen en bezoekers kunnen recreëren op het water.
Van de projecten uit het Bosplan 2020-2030 is 2 ha voedselbos gerealiseerd, een beleefpad voor kinderen om de natuur te ontdekken gerealiseerd, 500 meter natuurvriendelijke oevers aangelegd en bollen gepland tegen de eikenprocessierups. Voor deze projecten is ook cofinanciering met de provincie geregeld. De inkomsten uit evenementen zijn verhoogd. Dit komt ten goede aan het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos. Met Amstelveen zijn gesprekken gevoerd over zeggenschap en financiering. De uitvoering van de Bestuursopdracht het Amsterdamse Bos op orde is in het afgelopen jaar grotendeels afgerond. Er blijft echter sprake van een structureel tekort van 8,4 miljoen in de exploitatie.

Dagelijks beheer

Dit programmaonderdeel omvat het beheer van de parken, boom- en groenonderhoud, het maaien van gazons, taluds en het plegen van onderhoud aan alle groen- gelieerde objecten in de openbare ruimte. De uitvoering bestaat uit het dagelijks onderhoud groen, speelvoorzieningen, parkbaden, de afhandeling van meldingen, voor en naschouwen bij evenementen, ondersteuning van zelf en medebeheer.

In 2022 hebben we het bomenteam versterkt en een inhaalslag gemaakt op het gebied van het snoeien van bomen. Het periodiek keuren en onderhoud van de bomen verloopt volgens planning en ligt op schema. Sinds 2021 zetten we parkconciërges in een aantal parken. De parkconciërges beantwoorden vragen, zorgen voor verbinding tussen partijen en ze zorgen voor kennisborging en continuïteit in beheermethodiek voor de parken. De parkconciërges zijn inmiddels een vaste waarde geworden in de

organisatie.
In de ontwikkelbuurten houden we de uitvoeringscapaciteit in balans met de opgaven door zowel eigen mensen als aannemers als mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (social return) in te zetten. We zien ook aan de onderkant van de arbeidsmarkt een krapte waardoor er druk ontstaat op de uitvoeringskracht. Daarnaast staat het dagelijks onderhoud van groen onder druk door de verwachte stijging van (grondstof) prijzen, vergroening van de stad, en of andere ambities zoals ecologisch beheer.

Instandhoudingsopgave

Programma groot onderhoud beplanting en omvorming ecologie
Op basis van de conditiemetingen (uitgevoerd in 2020 en 2021) pakken we eerst de plantvakken met de slechtste kwaliteit aan en zijn circa 20 plantvakken en gazons gerenoveerd, aangevuld met locaties naar aanleiding van wensen van gebiedsbeheerders en bewoners. Er is extra aandacht gegaan naar de diverse slechte plantvakken in Zuidoost, waar in de Wethouderbuurt er ca. 1.600 m^2 plantvakken zijn gerealiseerd. Ook zijn daar 72 bomen aangeplant. In de Architectenbuurt worden plantvakken gerenoveerd in combinatie met groot onderhoud aan verhardingen. Als gevolg van een vertraagde aanbesteding lag de focus in 2022 meer op voorbereiding dan op uitvoering. De ontwerpen (125 plantvakken van ca. 31.000 m^2) en opdrachten liggen klaar voor realisatie in het 1e kwartaal van 2023.
Bij meerdere locaties zijn er door de Werkbrigade (onderdeel van Pantar) werkzaamheden uitgevoerd. Tevens zijn er concrete stappen gezet om de nazorg op beplanting structureler te organiseren mede omdat beplanting als gevolg van langere drogere periodes steeds kwetsbaarder wordt.
In 2022 hebben we de eerste plantvakken ecologisch omgevormd. Langs de Europaboulevard in Zuid en de Wethouder Abrahamspad in Zuidoost zijn er biodiverse meerjarige bloembollen aangeplant. Eind 2022 is de opdracht voorbereid en gegeven (uitvoering begin 2023) voor omvorming van tenminste 149 hectare gazon tot bloemrijk gras in Zuidoost.

Renovatie Stadsparken

Wij renoveren de parken op basis van NEN-inspectie, door deze verder te vergroenen, de biodiversiteit te vergroten (o.a. bonte bermen, paddenpoelen, etc.), de wateroverlast te verminderen (o.a. Noorderpark) en evenemententerreinen te verbeteren. We hebben in 2022 in 7 parken groot onderhoud / vervangingsprojecten (o.a. Vondelpark, Amstelpark en Noorderpark) en in 5 parken klein groot onderhoud uitgevoerd. Tevens zijn er 13 intensief belaste gazons opgeknapt. Het evenemententerrein Martin Luther Kingpark wordt intensiever onderhouden zodat een vervangingsinvestering (voorlopig) niet nodig is. De werkzaamheden in parken worden integraal aangepakt met andere werkzaamheden en hierbij wordt intensief afgestemd en gecommuniceerd met bewoners een belangenorganisaties in parken. Een aantal geplande projecten zijn (nog) niet gerealiseerd als gevolg van tekort aan capaciteit bij voorbereiding en/of vertraging van herinrichtingsprojecten. De Schansen van Weesp zijn klaar voor uitvoering maar de start is vertraagd onder andere als gevolg vergunningenprocedure en zal in 2023 starten. Belangrijke ontwikkelingen in 2022 zijn geweest het opstellen van een nieuw format beheerkaart (i.p.v beheerplan), de ontwikkeling van een “standaardwerk” voor projecten in parken op basis van ervaringen en lessen uit het verleden (gereed 2023). Daarnaast zijn we gestart met instandhoudingsanalyses watersystemen in parken.

Boomziekten, plagen en invasieve exoten (vh. Bestrijding van plagen)

Ons groen is gevoelig voor plagen, ziekten en klimaatverandering. Ondanks het feit dat er 643 iepen zijn gekapt (222 iepen in eigen beheer , de rest in bosplantsoen of particuliere tuinen) zijn de uitbraken van de iepziekte in 2022 beter onder controle gekomen. Dit is onder andere het gevolg van verbeterde werkprocessen, het preventief verwijderen in het voorgaande jaar en het jaarlijks monitoren van iepenspintkever. Voor de gekapte bomen geldt een herplantplicht met uitzondering van de bomen in het bosplantsoen. De grootste uitbraak van iepziekte was op 3 van de 4 de eilanden bij het Sloterpark. Voor het herstel is een beheerplan op gesteld.
Vanaf 2022 werken we in de stad met een verplichting voor projecten in de openbare ruimte om Japanse Duizendknoop (JDK) in het projectgebied te saneren. Daarnaast werkten we vanuit het programma aan 21 saneringsprojecten, bestreden we maandelijks 67 groeiplaatsen met elektrische en thermische methoden èn groef de Werkbrigade van Pantar cyclisch 117 jonge groeiplaatsen uit. Bij elkaar meer dan 10.000 vierkante meter. Vermeldenswaard zijn de grootschalige sanering van de Zuider-IJ-dijk bij de Noorder IJ-plas en de uitgebreide pilot met nieuwe saneringstechnieken in park de Bretten waarvan de resultaten eind 2022 bekend zijn. De gemeente Amsterdam wordt landelijk gezien als een van de koplopers op het gebied van JDK-kennis en toepassing van bestrijdings- en saneringstechnieken. Voor de Eikenprocessierups (EPR) kennen we een lagere plaagdruk dan voorafgaande jaren en zijn er geen klachten uit de omgeving binnen gekomen. Dit komt overeen met de landelijke trend. In 2022 hebben we wederom de ambitie kunnen verwezenlijken om minimaal 10 procent minder biologische bestrijdingsmiddelen te gebruiken om de rups preventief te bestrijden.

Amsterdam blijft een diervriendelijke gemeente

In 2022 is ingezet op het verbeteren van dierenwelzijn van gehouden dieren en wilde dieren. Voor de gehouden dieren zijn vier bestaande hondenlosloopgebieden als pilot verbeterd conform het Kader Hondenlosloopgebieden. Bij de kinderboerderijen zijn dierverblijven verbeterd en investeren we in de brandveiligheid. In relatie tot hengelsport is gestart met de evaluatie van de pachtovereenkomst. Voor de ADAM-regeling is dit jaar de 20.000ste waardebon uitgekeerd. Gezien de inflatie, zijn we in contact met partners over wat de inflatie betekent voor de houders van huisdieren en hun eigen bedrijfsvoering. Voor de wilde dieren zijn alternatieven geboden om afschot te voorkomen, voeren we populatieonderzoek uit naar beschermde soorten en is gestart met de evaluatie van het draaiboek Vogelgriep. Als uitvoering van de wens om een nieuwe Agenda Dieren te formuleren (Coalitie-akkoord 2022-2026), is gestart met de voorbereidingen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 11.3.1

Amsterdam is een stad voor mens, plant en dier met groene plekken in alle buurten en goed onderhouden parken en bos.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het onderhoud van het groen in uw buurt wordt door de bewoners beoordeeld op 7,0	6,4			Niet gemeten

11.3.1.1

Het Wonen in Amsterdam onderzoek wordt 1x per 2 jaar uitgevoerd, laatste onderzoek dateert van zomer 2021 waarover bij het jaarverslag 2021 over is gerapporteerd.

Activiteit 11.3.1.1

We voeren het dagelijks beheer groen, parken en bos uit (inclusief ecologisch beheer).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage niveau B in de stad	(2019)	69%	85%	74%

De indicator is opgebouwd uit verschillende onderdelen, de afzonderlijke scores van deze onderdelenzijn: onkruid 66 procent, overgroei 72 procent, snoeibeeld 60 procent en vaste planten sluiting 90 procent.

Activiteit 11.3.1.2

We pakken achterstallig onderhoud van groen, park en bos (duurzaam) aan en voeren structureel en tijdig vervangingsonderhoud (duurzaam) uit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Achterstallig onderhoud streefwaardes uitgedrukt in € aan achterstallig onderhoud	€ 26 miljoen			Niet gemeten

Activiteit 11.3.1.3

Dieren in de knel worden opgehaald en opgevangen, de ADAM regeling wordt voortgezet.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal door de Dierenambulance Amsterdam gemaakte ritten ten behoeve van wettelijke taken (zwerfdieren en kadavers)	n.v.t.	2.306	1.900	2.678
2	Aantal door de Dierenambulance gemaakte ritten ten behoeve van zorgtaken (hulp aan in het wild levende dieren)	n.v.t.	7.642	6.500	7.257
3	Aantal opgenomen honden in Dieren-opvang Amsterdam	n.v.t.	234	237	306
4	Aantal opgenomen katten in Dierenopvang Amsterdam	n.v.t.	610	539	651
5	Aantal opgenomen konijnen/knaagdieren in Dierenopvang Amsterdam	n.v.t.	146	102	157
6	Aantal consulten bij dierenarts op basis van de ADAM-regeling	n.v.t.	2.096	2.800	2.134

Activiteit 11.3.1.4

We stimuleren en faciliteren initiatieven en medebeheer in groen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal ecologische knelpunten die zijn opgeheven	n.v.t.	4	3	4*
2	Aantal groene initiatieven die zijn toegevoegd aan de openbare ruimte	n.v.t.	n.v.t.	1	n.v.t.**
3	Aantal m² groen dak dat is gerealiseerd op bestaande daken	n.v.t.	28.000***	11.000	0****

* In 2022 zijn 4 oorspronkelijk ecologische knelpunten opgelost. Er zijn er nu nog 6 over, de meest complexe ecologische knelpunten. Tot heden (1-1-2023) zijn in totaal 174 ecologische knelpunten van de 180 oorspronkelijke opgelost.

** De subsidieregeling 'Vergroen je buurt' is vanaf 2020 opgeheven, hierdoor is het niet meer mogelijk om deze indicator te monitoren en van resultaten te voorzien. Het getal 1 bij Begroting 2022 moet eigenlijk ook n.v.t. zijn.

*** Dit aantal betreft alleen het aantal m² groene daken dat met de subsidieregeling Groen in Amsterdam is aangevraagd.

**** Het gehele subsidieplafond van 1,3 miljoen is al in 2021 verstrekt t.b.v. de aanleg van groene daken en de aanplant van nieuwe bomen in particuliere tuinen. Voor 2022 was er dus geen geld meer voor nieuwe groene daken via de subsidieregeling vandaar het getal nul hier.

Verbonden partijen

Stichting Pantar & Werkbrigade

Stichting Pantar voert opdrachten uit in het groen, het Amsterdamse Bos en voor schoonhouden.

Pantar zet ook de werkbrigade bijvoorbeeld in voor het onderhoud van het groen van onder meer de ontwikkelbuurten. Pantar is het grootste sociaal ontwikkelbedrijf in de regio Amsterdam en Diemen.

DOA

Penvoerder namens de gehele opvangketen en zorgt voor de opvang van zwerfdieren (wettelijke taak), afstandsdieren en crisisdieren (algemene zorgplicht).

Dierenambulance

Zorgt voor het vervoer van zwerfdieren (wettelijke taak) en dieren in nood (algemene zorgplicht).

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	1,7	2,7	2,4	2,4	0,1
Lasten	99,2	82,6	94,0	87,8	-6,3
Saldo van baten en lasten	**-97,5**	**-80,0**	**-91,6**	**-85,3**	**6,3**

Het programmaonderdeel 11.3 Groen & dierenwelzijn heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 6,3 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 0,1 miljoen en lagere lasten van € 6,3 miljoen.

Baten

De totale baten van € 2,4 miljoen zijn € 0,1 miljoen lager dan begroot.

Lasten

De totale lasten van € 87,8 miljoen zijn € 6,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten als gevolg van overprogrammering van (herinrichtings)projecten die gefinancierd worden uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF). De hogere lasten wordt gecompenseerd door de onttrekkingen uit het SMF. In de financiële toelichtingen bij programma 2 wordt de methodiek van overprogrammering beschreven (€ -4,0 miljoen).
- Lagere lasten voor groot onderhoud en instandhouding van het groen vanwege het doorschuiven van werkzaamheden naar 2023. Dit heeft met name betrekking op het programma Japanse duizendknoop (problemen met bemensing), bomenprogramma (beperkte werkvoorraad & contractissues), beplanting (problemen met bemensing) en omvormen ecologie (vertraagde aanbesteding waardoor juiste seizoen was gemist). Deze lasten worden gedekt vanuit de reserve Achterstallig onderhoud (€ 0,7 miljoen) en reserve Stadsbehoud (€ 2,6 miljoen). (€ 3,3 miljoen)
- Lagere lasten op Groengelden die gefinancierd worden uit het SMF. Enerzijds omdat een aantal groenprojecten niet volledig is afgerond, anderzijds omdat projecten zijn vertraagd als gevolg van vacatures en omdat bij verschillende projecten er sprake is van langdurige inspraaktrajecten, lange besluitvorming en complexe aanbesteding (€ 2,3 miljoen).

- Lagere lasten voor herinrichtingsprojecten. Deze hebben ook betrekking op de overprogrammering van projecten die gefinancierd worden uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) (€ 1,8 miljoen).
- Lagere lasten door vertraging in de uitvoering van projecten in de stadsdelen die betaald worden uit het Stedelijke Mobiliteitsfonds (SMF). Door een tekort aan middelen en capaciteit is de uitvoering van deze projecten grotendeels doorgeschoven naar 2023 (€ 1,4 miljoen).
- Lagere lasten door een latere start van de uitvoering Rembrandtpark veroorzaakt door vertraging in het aanbestedingsproces Dit project wordt betaald uit de reserve Bovenwijks Groen die is opgenomen in programma A. In 2022 zal als gevolg van de lagere lasten ook een lagere onttrekking plaatsvinden uit de reserve (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten voor Dierenwelzijn, omdat de bekendheid van de overheveling van CA middelen van 2021 naar 2022 pas eind 2022 naar voren kwam. Hierdoor is er onvoldoende tijd geweest om deze middelen nog in 2022 te besteden. Het voornemen is om de middelen door te schuiven naar 2023. Dit betreft 0,4 miljoen coalitieakkoordmiddelen 2018, maatregel 42 (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten Realisatie Groenvisie vanuit het coalitieakkoord 2020. Van het budget (2,5 miljoen) is ultimo 2022 20 procent nog niet uitgegeven door:
  - de opstartfase van het programma duurde langer dan gedacht;
  - een aantal projecten zijn niet uitgevoerd omdat realisatie binnen de gestelde tijd en/of kaders niet mogelijk bleek; (€ 0,4 miljoen)
- Lagere lasten voor personeel. Dit is het gevolg van een groot personeelsverloop in 2022 in combinatie met een overspannen arbeidsmarkt. Vanwege het begin van de nieuwe bestuursperiode is op sommige functies een pas op de plaats gemaakt om te bezien waar de behoefte precies zit (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten Herplantfonds. Deze reserve wordt gevoed door bijdragen o.b.v. kapvergunningen. Jaarlijkse toevoegingen zijn ad hoc en onvoorspelbaar en daardoor minder goed in te schatten. Ook is het planten van bomen seizoensgebonden waardoor niet altijd gedurende het hele jaar geplant kan worden. Daarnaast zijn er vertragingen ontstaan bij het herplanten door o.a. werk dat opnieuw aanbesteed moest worden en problemen met kabels en leidingen (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ -0,4 miljoen).

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,4	1,3	3,5	1,5	-2,0
Toevoegingen reserves	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**-3,9**	**1,3**	**3,5**	**1,5**	**-2,0**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan Reserve Herplantfonds is € 0,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat de toevoegingen en onttrekkingen gebaseerd zijn op kapvergunningen, directe herplanting en toekomstige herplantingsprojecten. Deze zijn moeilijk voorspelbaar.

De onttrekking aan Reserve Kwaliteitsimpuls Groen is € 2 miljoen lager dan begroot. Dit komt door vertraging in werkzaamheden op de projecten MLK park, Rembrandtpark openbare ruimte, Sloterpark en Noorderpark.

Subsidies van betekenis

Subsidie		Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Natura Artis Magistra	4,2	4,2
2	Groen in Amsterdam	-	0,6
3	Stadslandbouw en voedselinitiatieven	0,5	0,1
4	Hortus Botanicus	0,5	1,4

1. Subsidie voor de instandhouding en exploitatie van de 27 ARTIS gebouwen.

2. Subsidie Groen in Amsterdam is gericht op 3 thema's: groene daken en gevels, aanplant van nieuwe bomen (geen herplant zijnde) en beheer en onderhoud van monumentale bomen bij particulieren.

3. Subsidie voor het stimuleren van initiatieven voor stadslandbouw en voedselinitiatieven in de stad.

4. Subsidie voor de instandhouding en exploitatie van hortus botanicus, inclusief een aanvullende 0,9 miljoen investering in de drieklimatenkas.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door verschuivingen in het klimaat (zoals droge zomers, zachte winters) kan het dat er schade aan groen, flora en fauna ontstaat. Daardoor moeten we misschien meer kosten maken voor bijvoorbeeld herstel, herplanting, opruimwerkzaamheden en noodkapwerkzaamheden.	Lange termijn maatregel is een beleidsmatige keuze om de openbare ruimte anders in te richten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het aanleggen van bassins voor de opslag van hemelwater bij hevige regenval. Zodat deze in periode van droogte beschikbaar is voor bewatering. Deze bassins kunnen we alleen aanleggen bij herinrichtingen of groot onderhoud. Ook is het een optie om te kiezen voor beplanting die meer bestendig is voor verschuivingen in het klimaat.

Beleidskaders

Groen

- Structuurvisie Amsterdam 2040, toetsingskader voor de ruimtelijke plannen en de investeringsagenda's. Ook het beeld hoe we de fysieke ruimte kunnen invullen. De Hoofdgroenstructuur en de Ecologische Visie zijn hiervan uitwerkingen.
- Visie Openbare Ruimte 2025, uitwerking van de Structuurvisie voor de verblijfsfunctie van de openbare ruimte. Zo kunnen we zorgen voor ontwikkeling, inrichting, beheer en daarmee op het gebruik van de openbare ruimte voor de hele stad. Het bijbehorend kader '1Amsterdam Heel & Schoon' (2017) geeft de principes voor hoogwaardig beheer van de stad.
- 'Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld' (Puccinimethode) (2018) met de principes voor een goede fysieke inrichting van de openbare ruimte. We werken in heel Amsterdam volgens deze standaard voor een functionele, duurzame, toegankelijke en mooie openbare ruimte. Het Handboek Groen (2020) als onderdeel, bevat de uitgangspunten voor goed, gezond en duurzaam groen, inclusief de Hoofdbomenstructuur.
- Groenvisie (2020) bevat principes voor de ontwikkeling van nieuw groen, (mede) beheer en herinrichting van bestaande openbare ruimte. De groenvisie reikt van biodiversiteit tot klimaatadaptatie, inclusiviteit en gezondheid.
- Het Strategisch Huisvestingsplan Bovenwijks Groen (2020) bevat de koers, ambities en investeringsopgave voor de komende 5 jaar voor bovenwijks groen.
- Bosplan Amsterdamse Bos 2020-2030 richt zich op bescherming van de natuur, bereikbaarheid voor fiets en openbaar vervoer, natuureducatie en sport.
- Stedelijk Programma Voedselstrategie levert een bijdrage aan de verandering van het voedselsysteem.
- In 1 Amsterdam Heel en Schoon (juni 2017) staat beschreven hoe we ervoor zorgen dat Amsterdam heel en schoon blijft.

Dierenwelzijn

- Agenda Dieren 2015-2018, het gemeentelijk beleidskader waarin uitvoering wordt gegeven aan de (wettelijke) taken en de regisserende rol van ons rond de zorg en bescherming van dieren. De agenda bevat de acties en maatregelen op het gebied van dierenwelzijn die we in Amsterdam opstarten.
- Agenda Dieren 2018-2022: De acties rond dierenwelzijn uit het coalitieakkoord 2018-2022 'Een nieuwe lente, een nieuw geluid' (pagina 42), staan toegelicht in de raadsinformatiebrief 'Dierenwelzijn in de periode 2019-2022 d.d. 10 december 2018'.
- Coalitie-akkoord 2022-2026: Toezegging college dat wordt gestart met een nieuwe Agenda Dieren waarbij rekening wordt gehouden met dierenwelzijn en de natuurlijke leefomgeving van dieren.

3.12 Moderne open overheid



Samenvatting 3.12.1 Digitale Stad, Informatie en Interactie

De urgentie en het belang van digitalisering voor de economie en onze samenleving wordt steeds groter. Waarmee er nog meer urgentie is om vraagstukken over privacy, datadelen en ethisch handelen te bespreken en aan te pakken om de digitale rechten van Amsterdammers te waarborgen. In 2022 is, in voorbereiding op een nieuw college van B en W, gewerkt aan de vraag hoe Amsterdam op een verantwoorde manier de kansen van digitalisering kan blijven benutten en hoe grip te krijgen en houden op deze vraagstukken. Samenwerking met kennisinstellingen stond hierbij centraal rondom het thema verantwoorde technologie. Ook is geïnvesteerd in bewustwording onder ambtenaren op het gebied van digitale ongelijkheid, en wat dit betekent voor het beleid en de dienstverlening van de gemeente Amsterdam.

We hebben ook dit jaar geïnvesteerd in een eenvoudige, persoonlijke en toegankelijke overheid. Onze dienstverlening was ook dit jaar beschikbaar voor iedereen, waar mogelijk 24 uur per dag, 7 dagen per week. De basis- en kernregistraties vormen het datafundament van de digitale infrastructuur van de organisatie en Amsterdam. Deze registraties zijn onmisbaar voor een optimale dienstverlening aan de burger, en voor het maken en uitvoeren van beleid. Naast het efficiënter inwinnen van gegevens is ook de kwaliteit van die gegevens in de basis- en kernregistraties continu verbeterd. We blijven ervoor zorgen dat de privacy van de Amsterdammer wordt gewaarborgd in deze registraties. Wij hebben onze data over de stad zoveel mogelijk actief beschikbaar gesteld voor iedereen, zoals de nieuwe Wet Open Overheid ook van ons vraagt.

Samenvatting 3.12.2 Democratisering

De afgelopen jaren hebben we kaders en instrumenten ontwikkeld voor het programma democratisering. Meer zeggenschap en eigenaarschap voor de Amsterdammers zijn de doelen in dit programma. In 2022 zijn we in de praktijk aan de slag gegaan met deze instrumenten en het introduceren van nieuwe werkwijzen in de organisatie op het terrein van:

- Burgerparticipatie: de gemeente heeft een voornemen en de Amsterdammer wordt gevraagd mee te denken/doen.
- Overheidsparticipatie: het initiatief komt van de Amsterdammer en de gemeente wordt gevraagd mee te denken of te doen.
- Netwerkparticipatie: de gemeente werkt structureler samen met bewonersgroepen in het kader van buurtplatformrecht.

Door de expertise op deze drie vormen te verankeren in de organisatie zorgen we voor een betere verbinding tussen bewoners en gemeente, via een inclusievere participatie, meer betrokken Amsterdammers en een gemeentelijke organisatie die openstaat voor maatschappelijk initiatief.

Het vastgestelde participatiebeleid moet voor Amsterdammers navolgbaar, transparant, digitaal en inclusief zijn. Om de gemeentelijke organisatie hierin te begeleiden is het Stedelijk Team Participatie opgericht (burgerparticipatie). Voor het maatschappelijk initiatief en het eenduidig doorgeleiden van buurtrechten is het Bureau Integraal Maatschappelijk Initiatief ingericht waar initiatiefnemers en indieners van buurtrechten eenduidig antwoord krijgen op hun ingediende voorstellen (overheidsparticipatie). Er is een pilot uitgevoerd in het kader van het buurtplatformrecht (netwerkparticipatie).

Het afgelopen jaar is met bewonersgroepen en stadsdelen gewerkt aan een leidraad en handboek voor de stadsdeelpanels. Voor een betere verbinding van formele en informele netwerken zijn buurtbanen gecreëerd: actieve buurtbewoners kunnen met een subsidie tijdelijk in dienst komen bij een werkgever. In deze Buurtbaan kunnen zij hun kennis van de buurt en ervaringen inzetten om de sociale samenhang en de toegang tot maatschappelijke ondersteuning in de buurt te versterken. De deelnemers worden begeleid in hun ontwikkeling naar regulier betaald werk.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	43,4	30,6	34,1	36,6	2,5
Lasten	116,0	117,5	118,0	113,7	-4,3
Totaal Programma 12 Moderne open overheid	**-72,6**	**-86,8**	**-83,9**	**-77,1**	**6,8**

Het programma Moderne open overheid heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 6,8 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 2,5 miljoen en lagere lasten van € 4,3 miljoen.Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 36,6 miljoen zijn € 2,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten bij burgerzaken doordat er meer reisdocumenten, rijbewijzen, basisregistratie personen, verklaringen en naturalisaties zijn afgegeven dan begroot (€ 1,2 miljoen).
- Hogere baten dan begroot door digitaliseringsprojecten die in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Europese Unie zijn uitgevoerd (€ 0,8 miljoen).
- Hogere legesbaten uit vergunningen doordat er meer vergunningen zijn afgegeven dan begroot (€ 0,5 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 113,7 miljoen zijn € 4,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere rijk afdrachten als gevolg van hogere leges burgerzaken (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten voor de buurtbudgetten. De buurtbudgetten zijn in 2022 niet volledig besteed, de activiteiten lopen door in het jaar 2023. Deze middelen schuiven we door naar 2023 (€ 1,7 miljoen).
- Lagere lasten door vertraging in een aantal projecten zoals uitloop Aanbesteding Programma Interactie met de Amsterdammer (PrimA) en het project Vernieuwing Digitale Infrastructuur (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten voor het organiseren van de verkiezingen doordat er minder Covid19-maatregelen nodig waren dan verwacht (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten als gevolg van het aanhouden van vacatures door krapte op arbeidsmarkt (€ 0,7 miljoen).
- Lagere kapitaallasten als gevolg van actualisatie van de activa (€ 0,6 miljoen).

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	78,2	67,0	71,0	83,4	12,5

3.12.1 Digitale stad, interactie en informatie

De digitale stad organiseren we om zowel kansen te benutten als mensenrechten te beschermen. Het blijft een uitdaging waar wij de volle aandacht voor hebben. Hiervoor hebben we diverse instrumenten ontwikkeld en toegepast, zoals een meldplicht voor sensoren in de openbare ruimte, inkoopvoorwaarden voor algoritmen en het algoritmeregister. Dit om transparant te zijn over welke data waar en voor welk doel wordt verzameld en toegepast door de gemeente. Met kennisinstellingen en andere (internationale) steden werken wij intensief samen om verantwoorde technologie te stimuleren en discriminatie en uitsluiting te voorkomen. In de stad zijn diverse initiatieven inmiddels actief om digitale ongelijkheid tegen te gaan, zoals de Cyberbank, een voedselbank voor laptops en digitale ondersteuning. De gemeente Amsterdam doneert de laptops die niet meer in gebruik zijn aan de Cyberbank.

Belangrijke ontwikkelingen

Agenda Digitale Stad

In 2022 is gewerkt aan de uitvoering en afronding van de Agenda Digitale Stad. Belangrijk aandachtspunt hierbij was dat de speerpunten uit de Agenda structureel worden georganiseerd en geborgd in 2022 en daarna. Vanaf 2022 is binnen de gemeente Amsterdam het Digitale Rechten team actief inclusief een digitale rechten helpdesk. Op de onderwerpen digitale ongelijkheid, greep op algoritmen en dataverzameling in de openbare ruimte zijn handreikingen opgesteld om de geleerde lessen van de afgelopen drie jaar te delen. In het Amsterdams Akkoord is opgenomen dat het programma Digitale Stad vanaf 2023 wordt voortgezet.

Ook op Europees en landelijk niveau is meer aandacht voor de rol van de overheid in de digitale transitie van de samenleving, met onder andere de benoeming van een staatssecretaris Digitalisering. Het kabinet legt in het landelijke hoofdlijnenbeleid Digitalisering net als Amsterdam grote nadruk op de online en offline leefwereld, stelt de menselijke maat centraal en zet in op de bescherming en bevordering van publieke waarden in de digitale ruimte.

Vrij, veilig en autonoom

Samen met onze partners uit ons kennisnetwerk is ook in 2022 geïnvesteerd in thema's als (digitale) inclusie, verantwoorde technologie en digitale rechten, bijvoorbeeld door pilots en onderzoek in de stad. Denk hierbij aan de Nederlandse AI-coalitie, het AMS-Institute en de Hogeschool van Amsterdam. Vanuit het Responsible IT Lectoraat is bijvoorbeeld in 2022 geïnvesteerd in een programmeerclub voor HvA-studenten en -docenten over verantwoorde en duurzame IT. Ook is ingezet op het doorontwikkelen van verantwoorde tools voor e-participatie. Dit heeft nieuwe toepasbare kennis voor de stad opgeleverd.

In 2022 is geïnvesteerd in het verantwoord gebruik van, en openheid over het gebruik van technologie door de gemeentelijke organisatie. Met het opstellen van de 'Tech-radar', een tweejaarlijks onderzoek naar nieuwe technologieën en hoe de gemeente zich daartoe moet verhouden, is een verkenning gedaan naar impact van technologie. Daarnaast is het Stedelijk AI Team Amsterdam versterkt met onder andere twee extra PhD-plekken op het gebied van kansengelijkheid. Een voorbeeld is het project Amsterdam For All, waarmee wordt onderzocht hoe met kunstmatige intelligentie de toegankelijkheid van de stad gemeten kan worden. Denk aan rolstoeltoegankelijkheid en voorzieningen van slechtzienden.

Om de informatiebeveiliging van de gemeente Amsterdam te verbeteren, is gestart met een online meldpunt voor ethische hackers. Met het meldpunt kan Amsterdam met behulp van experts van buiten de gemeente digitale kwetsbaarheden in de eigen systemen sneller signaleren en oplossen. Zo kunnen de systemen van de gemeente beter worden beschermd. Er zijn reeds tientallen meldingen gedaan die zijn opgepakt door de gemeente Amsterdam, waardoor wij onze systemen beter hebben kunnen beschermen.

Digitaal samenleven en doen
Digitale ongelijkheid komt bovenop andere ongelijkheid, zoals armoede, slechte gezondheid en laaggeletterdheid. Het gaat niet alleen om digitale vaardigheden, maar ook om zaken als bezit en gebruik van ICT. Vanuit de Agenda Digitale Stad hebben we gewerkt aan het Digitaal samen leven en doen, onder andere doordat we diverse initiatieven op gebied van verbeteren van vaardigheden, bezit en gebruik in de stad hebben ondersteund, zoals het Digital Rights House, Tech Connect en de publieks-programmering vanuit de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) met thema's als datawijsheid. Ook is bij de OBA digitale hulp georganiseerd, bijvoorbeeld met de doorontwikkeling van wijzer.amsterdam voor allerlei vragen rondom digitaal.

Aan de in 2021 opgerichte Cyberbank, een soort voedselbank voor laptops en digitale ondersteuning, hebben we honderden eigen laptops die niet meer in gebruik zijn gedoneerd. Hierdoor kunnen vele Amsterdammers die niet in staat zijn om zelf een laptop aan te schaffen, digitaal mee doen. Cyberbank is een onderdeel van Cybersoek. Deze organisatie zet zich in op werkgelegenheid en een circulaire benadering van ICT.
Het investeren in Public Roam in Amsterdam is voortgezet. Als onderdeel van 750 jaar Amsterdam zal richting 2025 worden ingezet om het aantal veilige wifi punten te vergroten in de stad. Hiertoe blijft de samenwerking met Public Roam een belangrijk onderdeel van de Agenda Digitale Stad die zoals hierboven genoemd de komende jaren zal worden voortgezet.

Interactie en Informatie, toegankelijke en begrijpelijke overheid

Het afgelopen jaar is veel tijd en energie geïnvesteerd in het verbeteren van onze interactie met de Amsterdammer. Dit doen we onder andere door het beter beschikbaar maken van informatie waardoor wij toegankelijk en begrijpelijk worden. We willen immers een moderne open overheid zijn.

Interactie
We vinden het belangrijk dat de dienstverlening persoonlijk, eenvoudig en toegankelijk is. Daarmee bedoelen we dat we maatwerk leveren door echt goed naar de Amsterdammer te luisteren (persoonlijk), onze processen vanzelfsprekend in te richten (eenvoudig) en letterlijk en figuurlijk drempels weg te nemen (toegankelijk). Tegelijkertijd moet de dienstverlening niet alleen beter, maar ook goedkoper. In 2022 hebben we hierop een aantal concrete resultaten bereikt.

Allereerst was 2022 het jaar dat we met coronamaatregelen konden stoppen.
Werken op afspraak was niet langer nodig en Amsterdammers konden weer inlopen bij de Stadsloketten. Hierdoor konden we - met grote inzet van de medewerkers - de opgelopen wachttijden in de tweede helft van 2022 bijna geheel wegwerken.
Daarnaast zijn duizenden vluchtelingen tijdens de Oekraïnecrisis ontvangen en zijn ruim zesduizend vluchtelingen ingeschreven in de basisregistratie.

Ook hebben we onze dienstverlening op een aantal punten kunnen verbeteren. Zo is het nu mogelijk om in het OLVG in Oost en in het BovenIJ ziekenhuis in Noord online geboorteaangifte te doen. Ouders van nieuwe Amsterdammertjes hoeven hierdoor niet langer naar het Stadsloket te komen om aangifte te doen. We kijken nu hoe we dit mogelijk kunnen maken voor de rest van de stad. Verhuizingen met weinig risico worden nu geautomatiseerd verwerkt, waardoor Amsterdammers sneller worden ingeschreven en de medewerkers efficiënter kunnen werken. En het aanvragen van een betalingsregeling voor gemeentebelastingen is duidelijker en eenvoudiger geworden.
Er is in 2022 gewerkt aan diverse andere verbeteringen die naar verwachting in 2023 en verder resultaten zullen opleveren.

Tot slot is er in 2022 begonnen met de aanbesteding voor een 'omnichannel' voor-ziening: Dit is een voorziening waarmee alle kanalen voor contact met de gemeente op elkaar aangesloten zijn. Hiermee wordt het mogelijk voor Amsterdammers om eenvoudig te wisselen tussen online, telefonische en fysieke dienstverlening, omdat alle contactmomenten inzichtelijk zijn voor de Amsterdammer en voor de medewerkers die hen verder helpen.
Al deze acties hebben als doel dat onze dienstverlening persoonlijk, eenvoudiger en toegankelijker wordt.

Informatie
De basis- en kernregistraties vormen het datafundament van de digitale infrastructuur in Amsterdam. Actualiteit, juistheid en volledigheid van gegevens (data) worden steeds belangrijker door toename van koppeling van digitale diensten aan deze registraties. Naast het efficiënter inwinnen van gegevens is ook de kwaliteit van die gegevens in de basis- en kernregistraties verbeterd. Dit is een randvoorwaarde voor de meer gepersonaliseerde dienstverlening. We spoorden fraude met overheidsfinanciën actiever op. Daarnaast hebben we voor de bestuurlijke fusie tussen Amsterdam en Weesp de systemen voor de basis- en kernregistraties geïntegreerd. We maakten daarbij zoveel mogelijk gebruik van open source en open standaarden. Dat betekent dat we gebruik maken van openbaar gepubliceerde en daarmee transparante codes. En we bieden een digitale infrastructuur voor het beheren en bewaren van gemeentelijke archieven.

Straatnamen
Een diverse stad verdient straatnamen die de gelaagdheid en verscheidenheid van de stad eer aan doen. Met dit gedachtegoed zijn we bezig om te zorgen voor meer inclusieve naamgeving en in de stad. We bevorderen participatie (meedenken) met als doel de diversiteit in de naamgeving van nieuwe objecten in de openbare ruimte in Amsterdam te vergroten. Dit hebben we onder meer gedaan door leerlingen van de koksopleiding van het ROC Amsterdam te benaderen om met ideeën te komen voor straatnamen voor het Food Center Amsterdam.

Verkiezingen
Op 16 maart 2022 vonden de verkiezingen plaats van de gemeenteraad, de stadsdeelcommissies, en voor de bestuurscommissie van het nieuwe stadsgebied Weesp. Er zijn extra maatregelen genomen vanwege de coronapandemie. Zo werden stemlokalen volgens de richtlijnen van het RIVM ingericht en was het mogelijk om vervroegd te stemmen op maandag 14 en dinsdag 15 maart. We zijn erin geslaagd om de verkiezingen op een veilige, toegankelijke en betrouwbare manier te laten verlopen. Ook zijn de verkiezingen binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Uit onderzoek van de UvA in opdracht van de gemeente is gebleken dat sommige groepen relatief weinig stemmen. Dit heeft een negatief effect op de vertegenwoordiging van die groepen Amsterdammers en daarmee op het vertrouwen in de politiek. Daarom is het wenselijk de komende jaren in te zetten op opkomstbevordering.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 12.1.1

Vormgeven van de digitale stad samen met Amsterdammers, het bedrijfsleven, kennisinstellingen, culturele sector, bezoekers en andere steden in de wereld.
De interactie van de gemeente met de Amsterdammers is toegankelijk, begrijpelijk en inclusief.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening (tweejaarlijkse meting)	7,1 (2019)	7,1 (2019)	*	Geen meting
2	Waardering ondernemers algehele gemeentelijke dienstverlening (tweejaarlijkse meting)	6,4 (2019)	6,4 (2019)	*	6,5

*geen streefwaarde opgenomen vanwege tweejaarlijkse meting.

Activiteit 12.1.1.1

Digitaal samen leven en doen. Samen met de stad werken we aan vernieuwende, digitale oplossingen voor zelfredzaamheid en een prettige leefbare samenleving.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal initiatieven en/of interventies die bijdragen aan een digitale inclusieve samenleving	22 (2019)	10	10	10

In 2022 zijn initiatieven gestimuleerd ten behoeve van een digitale inclusieve samenleving. Met een aantal organisaties, zoals Amerpodia en de OBA, zijn publieksprogramma's opgezet rondom het thema technologie en de impact van digitalisering op ons dagelijks leven om bewustwording op dit thema bij Amsterdammers te vergroten. Samen met de OBA is gewerkt aan het verbeteren van de digitale vaardigheden en geletterdheid van alle Amsterdammers. Met diensten als wijzer.amsterdam.nl en de Start-dienst(en) daagt de OBA kinderen en hun ouders uit digitaal plezier te maken en geeft hen het gereedschap om veilig te kunnen deelnemen aan de digitale wereld.

Activiteit 12.1.1.2

Veilig en autonoom. We zetten in om antwoord te geven op de vraag ‘wat voor digitale stad willen we zijn’ met daarin thema’s als digitale rechten, digitale identiteit, data-zeggenschap. Daarbij zorgen we voor veilige digitale omgevingen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal toegangspunten tot veilige omgeving voor gratis wifi (public roam)	50 (2019)	86	60	X

Met onze steun is een stap gemaakt met het investeren in een veilige digitale omgeving onder andere via veilige toegangspunten, en aanvullend is dit door vele andere partijen overgenomen.

De aandacht voor digitale rechten is de afgelopen jaren met de Agenda Digitale Stad vertaald in activiteiten die zich richten op afgewogen inzet van technologie, zoals transparant maken van algoritmes en sensoren in de openbare ruimte. Zo is er met kennisinstellingen als de UvA en de HvA gewerkt aan hoe we verantwoorde technologie kunnen gebruiken in het Lectoraat Responsible IT en het Civic AI Lab.

De gemeente is een samenwerking aangegaan met het Amsterdamse *Digital Rights House (DRH)*. De samenwerking met het DRH richt zich op het verbeteren van communicatie naar en het vergroten van betrokkenheid van Amsterdammers op digitale rechten en hier zijn al twintig organisaties bij aangesloten en zijn er duizenden mensen bereikt via de verschillende evenementen. Inclusiviteit en digitale weerbaarheid van de Amsterdammers gelden daarbij als speerpunten. In 2022 startten we onder andere de Helpdesk Digitale Rechten om ervaringen van Amsterdammers op dit gebied op te halen.

Activiteit 12.1.1.3

Toegankelijke en begrijpelijke overheid. We zetten in op de online dienstverlening en inclusiviteit om de Amsterdammer makkelijker zijn weg te laten vinden.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	De waardering van de Amsterdammers voor de website stijgt	6,8 (2018)	7,1	7,4	7,0

Activiteit 12.1.1.3

We werken continu aan het verbeteren van de website. Daarnaast zijn er grote verbeterprojecten zoals bijvoorbeeld de herziening van de content van Parkeren. Alle verbeteringen worden ook steeds meer data-gedreven aangestuurd.

Activiteit 12.1.1.4

We bieden toegankelijke en digitale dienstverlening 24/7 voor iedereen. Daarnaast ook de traditionele kanalen, zoals loket, telefonisch en schriftelijk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Het cijfer dat de Amsterdammer geeft voor het contact met de gemeente via al onze kanalen	7 tot 8 (2017)	7 tot 8	7 tot 8	7 tot 8

Activiteit 12.1.1.4

De uitkomsten voor de afzonderlijke kanalen is: Website (7,0), WhatsApp (7,9), Balie (8,2) en CCA(8,2).

Doel 12.1.2

De gemeente beheert betrouwbare en kwalitatief goede informatie voor burgers en bedrijven op een toekomstbestendige manier en stelt deze veilig beschikbaar voor Amsterdammers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Amsterdammer waardeert de wijze waarop Amsterdam met data en informatie-voorziening van de gemeente omgaat positief (nulmeting vindt in 2019 plaats door het aan de Amsterdammer te vragen	48% (2019	n.b.	50%	47%

Activiteit 12.1.2.1

We stellen onze informatie over de stad als 'open data' veilig en toegankelijke beschikbaar voor Amsterdammers en andere geïnteresseerden binnen de kaders van de wet (WOB/WOO) en zorgen dat informatie waar mogelijk wordt hergebruikt.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Percentage jaarlijkse groei van het aantal informatieraadplegingen uit DataPunt	3.735.248 unieke pagina's	30%	35%	32%

Activiteit 12.1.2.1

data.amsterdam.nl blijft goed bezocht. Naast de groei van het aantal informatie-raadplegingen steeg ook het aantal activiteiten op de site. In 2022 steeg het aantal zoekopdrachten met 28 procent en het aantal downloads met 25 procent. Daarnaast nam het gemiddelde tijd/verblijf op site sterk toe met 47 procent ten opzichte van de peiling in 2016.

Activiteit 12.1.2.2

We beheren en verbeteren de kwaliteit van de landelijke basis en Amsterdamse kernadministraties.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Resultaat kwaliteitsaudits (ENSIA en zelfevaluatie) op de basisregistratie Personen (BRP) stijgt	96% (2019)	98%	98%	91%

Activiteit 12.1.2.2

De hoge score voor 2021 is sterk beïnvloed door de overgang naar iBurgerzaken. In 2022 zijn er minder audits en steekproeven uitgevoerd op de verschillende processen die van belang zijn voor de vulling van de BRP.

Activiteit 12.1.2.3

We verwerven, beheren en ontsluiten ons stadsarchief op een manier die past bij deze tijd.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal unieke bezoekers archief. amsterdam en amsterdam.nl\stadsarchief	700.000 (2021)	707.309	700.000	735.859

Activiteit 12.1.2.3

Het in 2022 gemeten aantal unieke bezoekers van 735.859 is groter dan de prognose van 700.000. Deze positieve afwijking van 5,1 procent is te verklaren door de effecten van de coronapandemie en de lockdown begin 2022, waardoor het Informatiecentrum van het Stadsarchief gesloten was en bezoek alleen via de digitale kanalen mogelijk was.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	43,3	30,6	34,1	36,5	2,4
Lasten	106,9	102,1	105,4	102,1	-3,3
Saldo van baten en lasten	**-63,6**	**-71,4**	**-71,3**	**-65,6**	**5,7**

Het programmaonderdeel 12.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 5,7 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 2,4 miljoen en lagere lasten van € 3,3 miljoen.Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 36,5 miljoen zijn € 2,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten bij burgerzaken doordat er meer reisdocumenten, rijbewijzen, basisregistratie personen, verklaringen en naturalisaties zijn afgegeven dan begroot (€ 1,2 miljoen).
- Hogere baten dan begroot door digitaliseringsprojecten die in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Europese Unie zijn uitgevoerd (€ 0,8 miljoen).
- Hogere legesbaten uit vergunningen doordat er meer vergunningen zijn afgegeven dan begroot (€ 0,4 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 102,1 miljoen zijn € 3,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere Rijksafdrachten - Omdat meer reisdocumenten, rijbewijzen, basisregistratie personen, verklaringen en naturalisaties zijn afgegeven dan begroot (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten door vertraging in een aantal projecten zoals uitloop Aanbesteding Programma Interactie met de Amsterdammer (PrimA) en het project Vernieuwing Digitale Infrastructuur (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten als gevolg van het aanhouden van vacatures door krapte op arbeidsmarkt (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten voor het organiseren van de verkiezingen doordat er minder Covid19-maatregelen nodig waren dan verwacht (€ 0,7 miljoen).
- Lagere kapitaallasten als gevolg van actualisatie van de activa (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten door een voordeel bij de aanbesteding van het contract voor het verrichten van landmetingen (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan (€ 0,3 miljoen).

Reserves

In dit programma zijn geen reserves opgenomen

Subsidies van betekenis

In dit programmaonderdeel zijn geen subsidies van betekenis.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door snelle technologische ontwikkelingen en de toename van het verzamelen van data kan het dat sommige partijen steeds meer geld verdienen en macht krijgen over anderen. Daardoor kunnen nieuwe ethische vraagstukken ontstaan.	We ontwikkelen en stellen samen met anderen digitale rechten en spelregels vast en we voeren een strategische verkenning uit op de platformeconomie.
2. Doordat we informatie zoveel mogelijk willen delen, kan het dat we niet zorgvuldig genoeg met gemeentelijke informatie omgaan. Daardoor kunnen datalekken ontstaan.	We verstevigen de toezichthoudende rol van Basisinformatie in samenhang met de Chief Information Officer. Er is in 2020 een Informatiecommissaris aangesteld

Beleidskaders

- De Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG, 25 mei 2018). Dit is het Europees kader voor het omgaan met persoonsgegevens. Het Stedelijke kader verwerken persoonsgegevens (2018) geeft aan hoe de gemeente Amsterdam omgaat met persoonsgegevens conform deze AVG.
- Wet Open Overheid (WOO) (2021). Amsterdammers hebben het recht om te weten wat de gemeente doet en waarom ze dat doet. Het college hanteert daarom een helder uitgangspunt voor de informatie van de gemeente: informatie is openbaar, tenzij er een zwaarwegende wettelijke weigeringsgrond van toepassing is, waardoor

de informatie echt (nog) niet openbaar kan worden gemaakt. Zo helder als ons uitgangspunt is, zo evident is het ook dat we in de uitvoering nog lang niet zijn waar we willen zijn. Daarom brengen we de informatiehuishouding op orde in een meerjarenaanpak. Informatie wordt voortaan minder versnipperd opgeslagen, is beter en sneller vindbaar en wordt actief openbaar gemaakt. Ook optimaliseren we het WOB-proces, zodat de kwaliteit en afhandeltijd van verzoeken verbetert.

- Het Informatiebeveiligingsbeleid (2017) bepaalt (op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeentes) de kaders en verantwoordelijkheden om een adequate informatiebeveiliging in te richten en te onderhouden voor de gemeente Amsterdam.
- Het landelijk stelsel van basisregistraties. De wetten en kaders voor het vastleggen, beheren en gebruiken van gegevens zijn per afzonderlijke registratie wettelijk geregeld en de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)-methodiek wordt gevolgd.
- Kamerbrief hoofdlijnen beleid voor digitalisering uitgebracht (08-03-2022) waarin de hoofdlijnen van het beleid van de digitale transitie van de samenleving uiteen worden gezet.
- De Wet Hergebruik Overheidsinformatie (2015). Volgens deze wet moeten openbare overheidsgegevens en –informatie zo gemakkelijk mogelijk beschikbaar zijn voor burgers en bedrijven, tenzij er een uitzonderingssituatie voor geldt.
- I visie (Informatievisie) 2018. De samenleving verandert snel en digitaliseert steeds verder. Innovaties en technologische ontwikkelingen dienen zich voortdurend aan. Dat vraagt om een gemeente die daar slim op inspeelt. Daarom heeft de gemeente Amsterdam de Informatievisie (de I-visie) ontwikkeld. Beleid over hoe de gemeente omgaat met informatievoorziening, innovatie en datagebruik.
- De IV Governance. In 2014 is de Governance informatievoorziening vastgesteld. Hierin staat hoe de gemeentelijke informatievoorziening is ingericht.
- Agenda Digitale Stad (2019). De agenda van de Digitale Stad omvat de ambities van de gemeente Amsterdam voor de komende vier jaar en biedt een kader voor de nog op te leveren bestuurlijke kaders zoals Datastrategie. De ambities uit de Agenda Digitale Stad worden uitgevoerd in samenwerking met Amsterdammers, partners en andere steden.
- Sourcingstrategie (2019). Het college heeft hierin de volgende uitgangspunten vastgelegd; zoveel mogelijk hergebruik van bestaande middelen (zoals open source), het gebruik van standaarden en het spelen van een proactieve rol in het beschikbaar stellen van de door de gemeente Amsterdam ontwikkelde opensourcesoftware.
- De Kieswet (1989) en het Kiesbesluit (1989) regelen de organisatie van verkiezingen. Binnen de gemeente worden de kaders vastgesteld in de verordening op de stadsdelen (2017), de Verordening op het burgerinitiatief, het volksinitiatief, het referendum (2016) en het kiesreglement (2017).
- Archiefwet 1995, de Archiefverordening 2011 en het Besluit Informatiebeheer 2010 schrijven voor dat we proces gebonden informatie (archiefstukken) in goede, geordende en toegankelijke staat bewaren.

3.12.2 Democratisering

De afgelopen jaren hebben we kaders en instrumenten ontwikkeld in het programma democratisering, met als doel meer zeggenschap en eigenaarschap voor de Amsterdammers. In 2022 zijn we aan de slag gegaan met deze kaders en instrumenten en zijn we begonnen met het doorvoeren van deze werkwijzen in de gemeentelijke organisatie. Zo dragen de programmamiddelen bij aan een betere verbinding tussen bewoners en gemeente, betere en met name voorspelbaarder participatie, meer betrokken Amsterdammers en een gemeentelijke organisatie die openstaat voor maatschappelijk initiatief.

Belangrijke ontwikkelingen

De afgelopen jaren hebben we diverse beleidskaders opgeleverd door programma 'democratisering'. De expertise die hierbij is opgebouwd draagt eraan bij dat het participatiebeleid, het integraal maatschappelijk initiatief en de ambtelijke weging van ingediende buurtrechten goed vorm krijgen. Ook is er geëxperimenteerd met het buurtplatformrecht, waarbij gekeken is hoe gevestigde buurtgroepen meer positie kunnen krijgen in de samenwerking met de gemeente.

Beleidskader Participatie en maatschappelijk initiatief
Het vastgestelde Beleidskader Participatie moet voor Amsterdammers navolgbaar, transparant, digitaal en inclusief zijn. Het ambtelijk handelen hierop wordt gemonitord. Deze monitor is in 2022 opgezet en gaat in 2023 worden gebruikt.

Met de Regeling Integraal Maatschappelijk Initiatief zijn in 2022 37 initiatieven ondersteund met € 1,8 miljoen. Er is een loket waar initiatiefnemers van een integraal maatschappelijk initiatief of buurtrecht terecht kunnen en verder worden geholpen. Kennis en kunde wordt gedeeld op onder andere het platform WijAmsterdam en op bijeenkomsten als de Initiatievendag WijAmsterdam.

Buurtbudgetten
Op basis van het kader buurtbudgetten zijn met de stadsdelen bewonersinitiatieven gestimuleerd en gefaciliteerd. We hebben de uitvoering ondersteund met digitale tools. Hiermee is de zeggenschap van bewoners over hun buurt versterkt.

Stadsdeelpanels en referendum verordening
Er is een referendumverordening in februari 2022 in werking getreden. Het afgelopen jaar is samengewerkt met bewonersgroepen en stadsdelen en stadsdeelcommissies gewerkt een de leidraad en handboek voor de stadsdeelpanels.

Buurtbanen
Per stadsdeel en voor het stadsgebied Weesp zijn middelen beschikbaar gekomen voor Buurtbanen. Daarmee kunnen 30 actieve bewoners zonder betaald werk zich twee jaar in een betaalde functie inzetten voor het versterken van de sociale basis in buurten en werken aan hun eigen professionele en persoonlijke ontwikkeling.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 12.2.1

De zeggenschap, betrokkenheid en rol van Amsterdammers bij de keuzes over wat er in de stad gebeurt en de uitvoering daarvan, met aandacht voor Amsterdammers die zich minder vertegenwoordigd voelen of minder mogelijkheden hebben om te participeren.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	De waardering van deelnemers in een participatietraject	30% (2019)	n.t.b.	Geen meting	Geen meting

Het nieuwe Beleidskader Participatie heeft als kernwaarde dat het voor bewoners transparant en eenduidig is waarom en hoe de participatie is ingericht en wat er met hun inbreng wordt gedaan. Met de invoering van het nieuwe beleid en de verzamelde expertise bij het Stedelijk Team Participatie schenken we extra aandacht aan deze eenduidigheid. We verwachten dat dit bijdraagt aan de waardering van het traject.

Activiteit 12.1.2.2

We bieden Amsterdammers verschillende manieren (online en offline) om te participeren in besluitvorming, ondersteunen initiatieven en we sluiten aan op internationale netwerken (fearless city netwerk).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1	Aantal Amsterdammers dat actief betrokken wordt bij het ontwikkelen, uitvoeren en monitoren van beleid (Nulmeting)	37% (2019)	Geen meting	50%	39%

De score op doel 12.2.1.1 komt uit de Burgermonitor. Dit is een breed onderzoek naar diverse aspecten van het functioneren van de gemeente en wordt tweejaarlijks uitgevoerd (2019-2021-2023). In het najaar van 2022 zijn de resultaten over 2021 bekend.

Met de inrichting van stadsdeelpanels, de invoering van het nieuwe Beleidskader Participatie en digitale tools verwachten we een toename van betrokkenheid. Het Fearless project is in 2022 afgerond met een eindpublicatie.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	0,1			0,0	0,0
Lasten	9,1	15,4	12,6	11,6	-1,1
Saldo van baten en lasten	**-9,0**	**-15,4**	**-12,6**	**-11,5**	**1,1**

Het programmaonderdeel 12.2 Democratisering heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 1,1 miljoen.

Baten

Er zijn geen baten in de programmaonderdeel.

Lasten

De totale lasten van € 11,6 miljoen zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten van € 1,7 miljoen voor de buurtbudgetten. De buurtbudgetten zijn in 2022 niet volledig besteed,. De activiteiten lopen (groten)deels door in 2023.
- Hogere lasten van € 0,8 miljoen. Dit komt door de afbouw van activiteiten en daarbij (loon)kosten van het voormalig programma Democratisering. Dit liep langer door dan verwacht. Tegelijkertijd is gestart met de inrichting van nieuwe expertiseteams. Deze teams zijn gericht op invoering van de ontwikkelde instrumenten en beleid zoals de pilot buurtplatformrecht en stadsdeelpanels.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. .MAEX		€ 100.000

Toelichting

Op 19 juni 2018 heeft het college van Ben W besloten om samen te gaan werken met het Prins Bernhard Cultuur Fonds (aanvrager/beheerder en medefinancier), Mensen Maken Amsterdam (lokale fondsen) en MAEX (platform voor maatschappelijke initiatieven). Deze subsidie betreft het ondersteunen van maatschappelijke en culturele initiatieven.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
Door participatieprocessen in de stad kan het dat de uitkomst strijdig met gemeentelijk beleid is.	Afspraken maken over rollen en processen.
Het risico bestaat dat het niet lukt om voldoende deskundigheid in huis te halen waardoor de participatietrajecten niet (juist) uitgevoerd kunnen worden.	Trainingen en het opstellen van spelregels voor ambtenaren die participatietrajecten doen.

Beleidskaders

- Beleidsbrief Democratisering (2019); waarin met vijf actielijnen en beleidsdoelen de zeggenschap en eigenaarschap van Amsterdam van Amsterdammers wordt vergroot
- Omgevingswet (2022) waarin vanuit Rijkswege een vastgesteld participatie beleid een wettelijk vereiste is.
- Beleidskader buurtbudgetten (2021), waarin afspraken voor de uitvoering van buurtbudgetten zijn vastgelegd.
- Referendumverordening (2021), waarin er meer mogelijkheden komen voor Amsterdammers om hun zeggenschap te vergroten op voorgenomen representatieve besluitvorming.
- Participatiebeleid (2021) waarin voor Amsterdammers en de gemeentelijke organisatie de kaders voor bewuste, eenduidige transparante en voorspelbare participatie worden gesteld.
- Beleidskader Buurtrecht (2021) waarin de spelregels rondom *Right to challenge* en *Right to bid* en *Right to plan* worden toegelicht.
- Regeling Integraal Maatschappelijk Initiatief (2021) regeling om brede, integrale maatschappelijk initiatieven te ondersteunen om te voorkomen dat initiatiefnemers bij meerdere beleidsafdelingen subsidie moeten aanvragen.

3.A Algemene dekkingsmiddelen

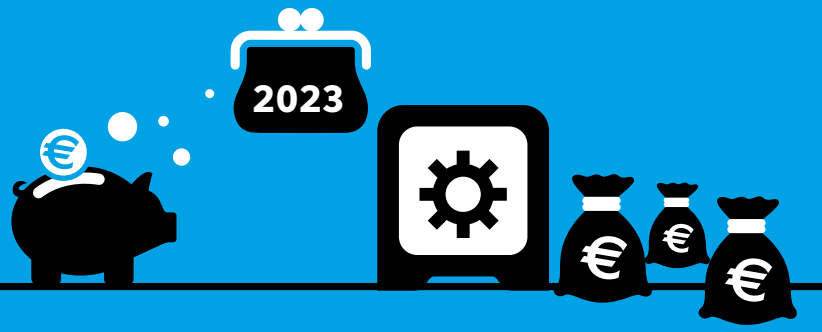

Algemene dekkingsmiddelen is geen beleidsprogramma, maar een verplicht onderdeel van de begroting en het jaarverslag volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV bevat de regelgeving voor het opstellen van de jaarlijkse begrotings- en verantwoordingsstukken. Daarin staan onze belangrijkste algemene inkomstenbronnen die we ook toelichten en verantwoorden. Feitelijk gebruiken we de algemene dekkingsmiddelen als dekking voor uitgaven en doelstellingen in de programma's.

De voornaamste (algemene) inkomsten zijn:

- De uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk
- Inkomsten uit belastingen (bijvoorbeeld toeristenbelasting en onroerendezaakbelasting)
- Inkomsten uit dividenden van deelnemingen van de gemeente Amsterdam

Financiële ontwikkeling

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	3.003,4	2.830,7	3.237,2	3.312,6	75,4
Lasten	71,6	106,5	69,3	57,3	-12,0
Saldo van baten en lasten	**2.931,8**	**2.724,3**	**3.167,9**	**3.255,3**	**87,4**
Onttrekkingen reserves	1.419,1	1.134,5	1.452,3	1.344,6	-107,7
Toevoegingen reserves	1.401,4	888,8	1.278,0	1.308,5	30,5
Totaal Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**2.949,5**	**2.970,0**	**3.342,3**	**3.291,4**	**-50,9**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	32,1	30,2	21,3	22,2	0,9

Het totale resultaat van het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen tegenover de laatst vastgestelde begroting (najaarsnota) is negatief en bedraagt € 50,9 miljoen. Dit komt vooral door:

- Een voordeel op de ontvangen uitkering uit het gemeentefonds (€ 44,2 miljoen)
- Hogere baten uit de lokale heffingen, voornamelijk toeristenbelasting (€ 25,2 miljoen)
- Een nadeel op de reservemutaties (€ 138,3 miljoen)

In de verschillende onderdelen gaan we specifieker in op alle verschillen.

3A.1 Financiering en deelnemingen

Algemene toelichting

In dit onderdeel verantwoorden we de baten en lasten van de gemeentelijke financiering en van de gemeentelijke deelnemingen.

Financiering

De gemeentelijke bezittingen financieren we met reserves, voorzieningen (interne financieringsmiddelen) en met extern aangetrokken geldleningen. Binnen de gemeente gebruiken we de systematiek van totaalfinanciering. We trekken niet voor elke investering of uitgave een aparte lening aan, maar financieren het geheel van investeringen.
Onze financieringslasten bestaan voornamelijk uit de externe rentelasten over de korte en lange geldleningen: de externe schuld. We gebruiken het systeem van renteomslagstelsel om de financieringslasten en -baten door te berekenen (om te slaan) over de organisatieonderdelen. Dit bepalen we via de balansstanden van de activa aan het begin van het jaar. In 2022 was de interne omslagrente 0,7 procent.
Onze financieringsbaten zijn rentebaten op verstrekte leningen aan derden.

Deelnemingen

Het onderdeel dividenden deelnemingen betreft de baten en lasten rond de deelnemingen (NV's of BV's) waarvan we aandeelhouder zijn. De baten bestaan uit dividendopbrengsten. Deze schatten we voor meerdere jaren in vanuit dividend-afspraken met de deelnemingen (dividendbeleid). Ze hangen ook af van het resultaat en de kasstroom van de deelnemingen. De lasten bestaan uit de berekende interne rente over de boekwaarde van de deelnemingen.
In de paragraaf Verbonden partijen staat een volledig overzicht van onze deelnemingen.

Financiële ontwikkeling

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	132,2	52,5	52,4	56,8	4,4
Lasten	25,9	13,1	15,1	7,8	-7,3
Saldo van baten en lasten	**106,3**	**39,4**	**37,3**	**49,0**	**11,7**

Het programmaonderdeel A.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 11,7 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 4,4 miljoen en lagere lasten van € 7,3 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 56,8 miljoen zijn € 4,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door incidentele opbrengsten door de beëindiging en volledige aflossing van grootboekleningen door de Rijksoverheid. Deze incidentele opbrengst is boekwinst, dat wil zeggen het verschil tussen de waarde zoals opgenomen op de balans en wat we er voor betaald hebben gekregen (€ 3,8 miljoen).
- Hogere baten door de werkelijk ontvangen rentebaten die hoger uitvallen dan begroot (€ 0,6 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 7,8 miljoen zijn € 7,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten door het vrijvallen van de voorziening voor de verstrekte lening aan het Afval Energie Bedrijf (AEB). Deze voorziening was getroffen voor het geval AEB eerder, in 2022, werd verkocht en daarmee de begrote rentebaten niet werden gerealiseerd. Omdat AEB nog niet is verkocht in 2022 kan deze voorziening vrijvallen (€ 10,4 miljoen)
- Lagere lasten door overige financieringslasten die lager uitvallen, zoals bank- en provisiekosten (€ 0,6 miljoen)
- Lagere lasten door ontvangen rente op aangiftes BTW en BTW Compensatiefonds (€ 0,3 miljoen)
- Hogere lasten in verband met door deelneming AEB aan de gemeente Amsterdam doorbelaste verkoopkosten (€ 2,8 miljoen)
- Hogere lasten door een lagere toerekening van rente aan de beleidsprogramma's. Door de gehanteerde systematiek wordt de toerekening van rente als negatieve last verantwoord. Lagere toegerekende interne rentelasten aan beleidsprogramma's leiden daarom tot hogere lasten in dit programma (€ 1,2 miljoen)
- Hogere lasten door hogere aan deelnemingen toegerekende omslagrente (€ 0,2 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Renteresultaat

(bedragen x € 1 miljoen)

Renteresultaat 2022	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (primair)	Begroting 2022 (NJN)	Jaarverslag 2022	Verschil
Rentelasten van externe schuld	-66,9	-59,0	-63,1	-62,9	0,2
Rentebaten van verstrekte leningen aan derden	13,1	18,8	14,4	14,9	0,5
Saldo door te rekenen externe rente	**-53,8**	**-40,1**	**-48,6**	**-47,9**	**0,7**
Rente die aan grondexploitatie wordt toegerekend	-0,9	-1,2	-2,0	-2,0	0,0
Overige kosten	-0,1	-0,7	-0,7	-0,1	0,6
De aan taakvelden toe te rekenen rente	**-54,8**	**-42,0**	**-51,3**	**-50,0**	**1,3**
De aan taakvelden toegerekende rente	60,7	67,2	65,7	64,5	-1,2
De aan taakvelden toe te rekenen rente	-54,8	-42,0	-51,3	-50,0	1,3
Renteresultaat	**5,9**	**25,1**	**14,4**	**14,5**	**0,1**

In 2022 is het renteresultaat € 14,4 miljoen (€ 0,1 miljoen hoger dan begroot). Daarmee wijkt het 29% af van de intern aan taakvelden doorbelaste rente via de omslagrente. Enerzijds komt de afwijking vooral door uiteindelijk lagere dan begrote rentelasten omdat er minder en goedkoper is geleend enerzijds. Anderzijds door hogere rentebaten doordat de ACM in 2022 geen akkoord heeft gegeven op de verkoop van AEB waardoor de rentebaten op de verstrekte lening aan AEB bleven oplopen. Er is afgezien van het wijzigen van de interne omslagrente. De reden hiervoor is dat het gaat om een interne verrekening zonder effect heeft op het jaarresultaat, een vermoedelijk eenmalige gebeurtenis en een arbeidsintensieve handeling voor een correctieslag.

Dividend deelnemingen

In 2022 hebben we € 36,6 miljoen aan dividenden van deelnemingen ontvangen. Dit bedrag is gelijk aan dan wat er in de Najaarsnota 2022 is begroot.

Het vastgestelde dividend van deelnemingen over het jaar 2021 wordt conform beleid verantwoord in het Jaarverslag 2022. Daar is echter een uitzondering op. Dit betreft het Havenbedrijf Amsterdam N.V. Voor deze deelneming geldt dat het dividend wordt verantwoord in de rekening van het boekjaar waarop het betrekking heeft.
Het Havenbedrijf Amsterdam N.V. was oorspronkelijk een gemeentelijke dienst. Door een uitzondering te maken op het bestendig beleid, werd voorkomen dat in het jaar van de verzelfstandiging (2014) een tekort ontstond ten opzichte van het in de begroting opgenomen resultaat.

In onderstaande tabel is het dividend per deelneming gespecificeerd.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting
AEB Holding N.V.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alliander N.V.	8,6	8,1	9,3	9,3	0,0
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	1,1	0,9	1,5	1,5	0,0
GVB Holding N.V.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Havenbedrijf Amsterdam N.V.	53,8	30,0	25,0	25,0	0,0
RAI Holding B.V.	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0
N.V. Luchthaven Schiphol	0,0	39,4	0,0	0,0	0,0
N.V. Stadsherstel Amsterdam	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0
N.V. Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0
Stadsgoed N.V.	0,0	0,8	0,4	0,4	0,0
NV Zeedijk	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
Stadion Amsterdam N.V.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige	0,0	-50,0	0,0	0,0	0,0
Totaal dividenden deelnemingen	**63,9**	**32,1**	**36,6**	**36,6**	**0,0**

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

3A.2 Belastingen

Algemene toelichting

Inwoners, ondernemers en bezoekers dragen financieel bij aan onze financiën via de lokale belastingen. Uit deze opbrengsten betalen we bijvoorbeeld (een deel van de) kosten van:

- Verkeer en vervoer
- Onderwijs
- Cultuur
- Sport
- Openbaar groen
- Openbare verlichting

De rijksoverheid bepaalt of we belasting mogen heffen. Wij bepalen zelf hoe dat gebeurt. De gemeenteraad stelt de hoogte van tarieven van gemeentelijke belastingen vast. Een deel van de belastinginkomsten heeft een directe bestemming, zoals de riool- en afvalstoffenheffing. Deze inkomsten worden in de betreffende programma's verantwoord. Verder zijn er belastingen die we gebruiken als algemene dekking voor uitgaven in de verschillende programma's. Het zijn deze belastingen die we bij Algemene dekkingsmiddelen verantwoorden.

Financiële ontwikkeling

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	294,5	393,4	378,1	402,9	24,8
Lasten	31,1	26,6	31,9	31,6	-0,3
Saldo van baten en lasten	**263,5**	**366,8**	**346,2**	**371,3**	**25,2**

Het programmaonderdeel A.2 heeft ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting een positief resultaat van € 25,2 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 24,8 miljoen en lagere lasten van € 0,3 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 402,9 miljoen zijn € 24,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten Onroerendezaakbelastingen (OZB). De opbrengsten voor OZB gebruikers, OZB Eigenaren Niet-Woningen en OZB Eigenaren Woningen vallen per saldo hoger uit dan gemeld bij de najaarsnota. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een positief afwikkelresultaat van OZB gebruikers en OZB Niet-woningen over belastingjaren 2020 en 2021. Op basis van analyses en geactualiseerde informatie over een aantal grote nieuwbouwprojecten - waaronder datacenters - zijn de daarbij horende areaalwaarden voor de oude en de nieuwe jaren daarnaast bijgesteld, wat leidt tot meeropbrengsten (€ 9,0 miljoen).
  Bij het ramen van de baten 2023 is rekening gehouden met deze areaalwaarden.
- Hogere baten toeristenbelasting. De opbrengsten voor de toeristenbelasting over 2022 komen uit op € 138,0 miljoen. Dat betekent een meeropbrengst ten opzichte van de najaarsnota (€ 18,0 miljoen).
  Van dit bedrag heeft € 2,6 miljoen betrekking op afwikkelingsverschillen van belastingjaren 2020 en 2021. De overige € 15,4 miljoen volgt uit sneller herstel van de bezoekersaantallen en kamerprijzen in de stad dan verwacht in de tweede helft van 2022. In de begroting 2023 is rekening gehouden met verder herstel en zijn de opbrengsten geraamd op € 165,0 miljoen, oplopend tot € 217,5 miljoen in 2026.
- Hogere baten Vermakelijkhedenretributie (VMR). Bij het ramen van de opbrengsten is net als bij de toeristenbelasting aanvankelijk uitgegaan van een situatie waarin de corona-pandemie ook in 2023 forse impact zou hebben op de Amsterdamse bezoekerseconomie. Ook voor deze heffing geldt dat het herstel aanzienlijk sneller gestalte heeft gekregen dan verwacht, wat leidt tot een positieve bijstelling op het resultaat 2022 (€ 2,8 miljoen).
- De ramingen VMR worden bij de Voorjaarsnota naar boven bijgesteld in de meerjarenbegroting.
- Lagere baten reclamebelasting. De reclamebelasting is een nieuwe heffing die in 2022 voor het eerst is uitgevoerd. In algemene zin geldt voor nieuwe heffingen dat het ramen van de baten voor de eerste uitvoeringsjaren complex is door het ontbreken van scherp zicht op het belastbare areaal. Zoals gemeld bij de invoering

van de heffing en de Najaarsnota 2022 is het risico op (aanzienlijke) afwijkingen in de eerste heffingsjaren daarmee reëel. De verklaring voor de minderopbrengsten moet gezocht worden in wijzigingen in het areaal ten opzichte van de situatie in 2016 (het laatste jaar dat de 'oude' reclamebelasting is geheven in Amsterdam, al dan niet als gevolg van corona). Ook het regulerende effect van de heffing kan daarbij een factor geweest zijn. De lagere baten reclamebelasting bedragen (€ 4,2 miljoen). Bij de Voorjaarsnota wordt de raming voor de opbrengsten reclamebelasting naar beneden bijgesteld.
- Lagere baten door een aframing waarmee conversieverschillen die zich hebben voorgedaan bij de overgang naar het nieuwe softwaresysteem van Belastingen in 2018 worden gecorrigeerd (€ 2,0 miljoen).
- Hogere baten door hogere vervolgingsopbrengsten (€ 1,1 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 31,6 miljoen zijn € 0,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral
- Lagere lasten voor vennootschapsbelasting. De realisatie van vennootschaps-belasting bestaat uit de voorlopige aanslag vennootschapsbelasting 2022 voor € 1,6 miljoen en een vermindering op de voorlopige aanslag vennootschaps-belasting 2020 van € 0,6 miljoen. De begrote Vennootschapsbelasting bedraagt € 1,9 miljoen. De vennootschapsbelasting wordt berekend voor die activiteiten die belastingplichtig zijn omdat dit ondernemersactiviteiten betreft (€ 0,9 miljoen)
- Hogere lasten door projecten binnen Belastingen waar geen dekking tegenover staat. Het gaat hier om de uitvoering van onvoorziene en verbrede (wettelijke) taken, bijvoorbeeld op het gebied van het verstrekken van WOZ-beschikkingen voor medebelanghebbenden in het kader van de overstapregeling erfpacht en de spijtoptantenregeling die het college hiervoor heeft ingericht (€ 0,8 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,2 miljoen).

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

3A.3 Gemeentefonds

Algemene toelichting

De omvang van de gemeentefondsuitkering bepaalt voor een belangrijk deel de omvang van de algemene dekkingsmiddelen. Het gemeentefonds is daarmee onze belangrijkste inkomstenbron. Deze uitkering ontvangen gemeenten van het Rijk als kostendekking voor de taken die ze uitvoeren. Gemeenten mogen in principe zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Maar ze hebben wel taken die ze moeten uitvoeren.

Het gemeentefonds, en daarmee de Amsterdamse gemeentefondsuitkering, groeit en krimpt mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven, bezuinigingen, mee- en tegenvallers op de rijksbegroting beïnvloeden zo direct de omvang van het gemeentefonds. Deze groei of krimp van het gemeentefonds heet het accres. Het Rijk informeert de gemeenten jaarlijks in de mei- en septembercirculaires over het accres. In deze circulaires krijgen gemeenten ook informatie over nieuwe of vervallen gemeentelijke taken.

Daarnaast publiceert het Rijk aan het eind van het jaar de decembercirculaire. Daarin krijgen gemeenten informatie over onderwerpen die voor het einde van het jaar afgewikkeld worden.
Hoeveel geld een gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt af van de kenmerken en de belastingcapaciteit van die gemeente. Onder andere worden de volgende kenmerken gebruikt voor de verdeling van het gemeentefonds over de gemeenten:

- Het aantal inwoners.
- De oppervlakte van de gemeente.
- De bebouwingsdichtheid.

Tot slot is het zo dat de onroerendezaakbelasting (OZB) die een gemeente zou innen wanneer deze volgens de landelijke normtarieven zou worden geheven, in mindering gebracht wordt op de gemeentefondsuitkering. In onderstaande tabel zijn de begrote en gerealiseerde baten van de uitkering uit het gemeentefonds opgenomen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	2.554,1	2.370,5	2.802,8	2.846,9	44,2
Saldo van baten en lasten	**2.554,1**	**2.370,5**	**2.802,8**	**2.846,9**	**44,2**

Het programmaonderdeel A.3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 44,2 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 44,2 miljoen, er zijn geen lasten in dit programmaonderdeel.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

- Hogere baten door positieve effecten uit de Decembercirculaire 2022 (€ 55,8 miljoen) Deze waren nog niet in de eerdere begroting verwerkt en bestaan voornamelijk uit:
  - Hogere baten energietoeslag (€ 45,2 miljoen)
  - Hogere baten maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) (€ 5,7 miljoen)
  - Hogere baten bijzondere bijstand studenten (€ 4,8 miljoen)
  - Hogere baten bijzondere bijstand (€ 3,2 miljoen)
  - Hogere baten compensatieregeling voogdij 18+ (€ 1,5 miljoen)
  - Hogere baten meerkosten Oekraine sociaal domein (€ 1,4 miljoen)
  - Lagere baten door hoeveelheidsverschillen bij het vaststellen van de definitieve afrekening voor 2022 (€ 10,7 miljoen)
  - Overige effecten die zorgen voor een stijging van de baten (€ 4,7 miljoen)
- Lagere baten door herberekeningen voor de jaren 2020 en 2021 waaruit blijkt dat de gemeente Amsterdam een te hoge gemeentefondsuitkering heeft gekregen (€ 11,2 miljoen)
- Overige effecten die zorgen voor een daling van de baten (€ 0,4 miljoen)

Lasten

Er zijn geen lasten in dit programmaonderdeel.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

3A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien

Algemene toelichting

In het onderdeel Overige eigen middelen en onvoorzien zijn posten opgenomen die niet onder een van de hiervoor behandelde onderdelen vallen. Ook zijn hier de gemeentelijke stelposten opgenomen, zoals die voor toekomstige kapitaallasten en nominale ontwikkelingen. Verder is in dit onderdeel de post voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Deze is in onze begroting structureel op € 2,0 miljoen begroot.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	22,6	14,3	4,0	6,0	2,0
Lasten	14,6	66,8	22,3	18,0	-4,3
Saldo van baten en lasten	**7,9**	**-52,5**	**-18,3**	**-11,9**	**6,4**

Het programmaonderdeel A.4 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 6,4 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 2,0 miljoen en lagere lasten van € 4,3 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 6,0 miljoen zijn € 2,0 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door een mutatie in de voorziening juridische risico's (€ 2,0 miljoen) Vanwege het vertrouwelijke karakter lichten we dit verder niet toe.

Lasten

De totale lasten van € 18,0 miljoen zijn € 4,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten door een toevoeging aan de voorziening verlofsparen (€ 11,8 miljoen).
- Hogere lasten door afboeking van conversieverschillen en boekingsfouten die zich hebben voorgedaan bij de overgang naar het nieuwe belastingsysteem in 2018 (€ 2,5 miljoen).
- Lagere lasten door stelposten, stelposten zijn begrotingsposten waarop - door het specifieke karakter ervan - geen realisatie plaatsvindt. Wel kan het zijn dat hiermee rekening wordt gehouden met toekomstige baten of lasten. Stelposten die in de begroting zijn blijven staan leiden daarom altijd tot verschillen met de realisatie, die, per definitie, nul is (€ 16,1 miljoen).
- Lagere lasten doordat de structureel begrote post voor onvoorziene uitgaven niet is gebruikt (€ 2,0 miljoen).
- Lagere lasten door meevallende lasten in verband met het invoegen van de administratie van de gemeente Weesp (€ 0,8 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,3 miljoen).

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	302,1	218,1	462,0	457,4	-4,6
Toevoegingen reserves	324,4	226,5	355,5	380,7	25,3
Mutatie reserves	**-22,3**	**-8,4**	**106,6**	**76,7**	**-29,9**

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen aan de reserves van € 457,4 miljoen zijn € 4,6 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Een lagere onttrekking aan de reserve XAAS. Dit komt doordat nog niet alle onttrekkingen zijn gerealiseerd. Dit komt voornamelijk door vertraging van meerdere projecten (€ 6,5 miljoen).
- Een hogere onttrekking aan de reserve Frictiekosten 1 stad 1 opgave. De verwachte onttrekkingen aan deze reserve worden niet begroot (€ 2,0 miljoen).
- Een hogere onttrekking aan de reserve Coalitiemiddelen 22-26 in verband met kosten Energie advies (€ 0,3 miljoen).
- Een lagere onttrekking aan de reserve Amsterdams investeringsfonds financieel. De aflossingen op de leningen die verstrekt zijn uit het Amsterdams investeringsfonds zijn lager dan begroot (€ 0,3 miljoen).
- Een lagere onttrekking aan de reserve Amsterdams investeringsfonds maatschappelijk door lagere kosten in verband met de Biobank (€ 0,2 miljoen).

Toevoegingen reserves

De toevoegingen aan de reserves van € 380,7 miljoen zijn € 25,3 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Een toevoeging aan de reserve gemeentefondsmiddelen. Aan deze reserve worden gemeentefondsmiddelen toegevoegd die niet tot besteding zijn gekomen. Dit betreffen de middelen die bij de september- en decembercirculaire beschikbaar zijn gesteld door het Rijk. Deze middelen zijn gedeeltelijk of geheel niet tot besteding gekomen en worden om die reden opgenomen in de reserve (€ 25,3 miljoen)

3A.5 Interne financieringsmiddelen

Het programma onderdeel A5, waarin alle reservemutaties zijn opgenomen, heeft ten opzichte van de begroting een resultaat van € 138,2 miljoen. Dit komt doordat er voor € 107,7 miljoen minder aan reserves is onttrokken en € 30,5 miljoen meer is toegevoegd aan reserves. In onderstaand overzicht worden de mutaties van reserves toegelicht met de grootste afwijkingen (groter dan € 10 miljoen) ten opzichte van de begroting.

Voor een totaaloverzicht van alle reservemutaties is de verloopstaat reserves opgenomen in paragraaf 8.2.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Begroting 2022		Begroting 2022 (Najaarsnota)		Verschil	
Naam reserve	**Onttrekking (incl vrijval)**	**Toevoe-ging**	**Onttrekking (incl vrijval)**	**Toevoe-ging**	**Onttrekking (incl vrijval)**	**Toevoe-ging**
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren						
Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds	124,1	105,1	118,0	65,4	-6,2	-39,7
9.2 Afval en grondstoffen						
Egalisatiereserve afval	**0,0**	**2,2**	**0,0**	**13,3**	**0,0**	**11,1**
10.1 Grond						
Reserve Vereveningsfonds	162,4	131,8	81,5	154,1	-80,9	22,2
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties	79,8	46,7	79,5	34,5	-0,3	-12,2
10.2 Erfpacht						
Reserve afkoopsommen erfpacht	**234,7**	**103,0**	**256,1**	**123,5**	**21,4**	**20,5**
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien						
Reserve overheveling gemeente-fondsmiddelen september- en decembercirculaire	18,1	0,0	18,1	25,3	0,0	25,3
Overige	**833,2**	**889,2**	**791,4**	**892,4**	**-41,8**	**3,2**
Totaal	**1.452,3**	**1.278,0**	**1.344,6**	**1.308,5**	**-107,7**	**30,5**

Onttrekkingen reserves

De totale onttrekkingen van € 1.344,6 miljoen aan reserves is € 107,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- De lager dan begrote onttrekking aan de reserves Vereveningsfonds en Zuidas. Dit komt vooral door een lagere onttrekking van € 88,7 miljoen voor het ophogen van de voorziening Plantekorten. Daarnaast een hogere onttrekking van € 8,8 miljoen die hoofdzakelijk het gevolg is van de afwaardering van voorinvesteringen. Het betreft kosten in plannen die zijn uitgesteld en hierdoor niet meer mogen worden geactiveerd omdat de maximale termijn 5 jaar is. Het gaat onder andere om voorinvesteringen in de Jan Evertsestraat en het Marineterrein(€ 81,2 miljoen).
- Een hogere onttrekking aan de reserve afkoopsommen erfpacht. Dit komt doordat meer erfpachtrechten die in het voortdurende stelsel waren afgekocht zijn overgegaan naar het eeuwigdurend stelsel (€ 21,4 miljoen).

Toevoegingen reserves

De totale toevoeging van € 1.308,5 miljoen aan reserves is € 30,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Een hogere toevoeging van € 9,9 miljoen aan de reserve Vereveningsfonds (€ 22,2 miljoen) en Zuidas (- € 12,3 miljoen) door:
  - meer winstnemingen en planafsluitingen (€ 8,1 miljoen)
  - hogere bijdragen van woningbouwcorporaties (€ 1,8 miljoen)
- Een lagere toevoeging aan de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere inkomsten ter hoogte van € 40,0 miljoen vanuit de Rijkscompensatie vanwege Covid-19 (€ 39,7 miljoen)
- Een toevoeging aan de reserve gemeentefondsmiddelen. Aan deze reserve worden gemeentefondsmiddelen toegevoegd die niet tot besteding zijn gekomen. Dit betreffen de middelen die bij de september- en decembercirculaire beschikbaar zijn gesteld door het Rijk. Deze middelen zijn gedeeltelijk of geheel niet tot besteding gekomen en worden om die reden opgenomen in de reserve (€ 25,3 miljoen)
- Een hogere toevoeging aan de reserve afkoopsommen erfpacht doordat bij transformatie van erfpacht meer is afgekocht dan verwacht (€ 20,5 miljoen)
- Een hogere toevoeging aan de egalisatiereserve Afval. Dit wordt veroorzaakt door een hoger resultaat op de afvalstoffenheffing (€ 11,1 miljoen)

3.B Bestuur en organisatie



In de 12 beleidsprogramma's is toegelicht welk beleid de gemeente uitvoerde en welke middelen daarvoor beschikbaar waren. Overzicht B, Bestuur en organisatie toont de middelen die ondersteunend zijn aan het besluiten over en het uitvoeren van het beleid zoals gepresenteerd in programma 1 tot en met 12. De opzet van dit programmaonderdeel wijkt her en der af van de structuur zoals gehanteerd in de 12 beleidsprogramma's.

Samenvatting 3.B.1 Overhead

Om de Amsterdammers zo goed mogelijk te bedienen, hebben we ons gericht op het zo goed mogelijk ondersteunen van het bestuur en de ambtelijke organisatie.

In 2022 hebben we onder andere verder gewerkt om het vertrouwen van de burger te herstellen en meer impact te maken in de stad. Om het vertrouwen te vergroten werken we aan de toegankelijkheid in onze communicatie en zijn er verschillende verbeteringen doorgevoerd op basis van feedback van de Amsterdammer in hoe we bijvoorbeeld met bezwaren omgaan en hoe klachten worden behandeld en afgehandeld.

We blijven onze dienstverlening aan de Amsterdammer continue verbeteren en werken er dagelijks aan om een inclusievere organisatie te worden. Verder is een start gemaakt met het traject om meer inzicht te krijgen in onze begroting, welke keuzes daarin gemaakt zijn en wat ons dat oplevert en staat privacy en informatiebeveiliging structureel op de agenda.

In de paragraaf Bedrijfsvoering gaan wij hier nader op in.

Samenvatting 3.B.2 Vastgoed

De belangrijkste opgaven in 2022 waren gericht op vastgoedontwikkeling, verduurzaming en het verkoopprogramma. We hebben gewerkt aan het beheer en de ontwikkeling van voldoende en passend maatschappelijk vastgoed in bestaande en nieuwe wijken. Daarnaast hebben we in het kader van onze milieuambities onze panden verduurzaamd. Verder hebben we de huurders van gemeentelijk vastgoed met de 'Maatwerkregeling Corona' ook in 2022 ondersteund in de vorm van uitstel van betaling, huurkorting en een betalingsregeling voor ontstane huurschuld.

Samenvatting 3.B.3 Bestuur

Het jaar 2022 stond in het teken van de verkiezingen voor de gemeenteraad en de stadsdelen. Na de verkiezingen is het nieuwe bestuurlijk stelsel gestart met daarin verwerkt een stevig mandaat voor de dagelijks bestuurders en instrumenten voor de stadsdeelcommissie. In het eerste half jaar is Weesp deel van Amsterdam geworden.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	87,8	79,9	91,9	103,1	11,2
Lasten	673,9	671,7	699,5	699,4	-0,1
Totaal Programma B Bestuur en organisatie	**-586,1**	**-591,8**	**-607,6**	**-596,4**	**11,2**

Het programma Bestuur en Organisatie heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 11,2 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 11,2 miljoen en lagere lasten van € 0,1 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 103,1 miljoen zijn € 11,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door een incidentele vrijval van de pensioenvoorziening als gevolg van de stijgende rente (€ 9,6 miljoen). Door de hogere rente hoeven we nu minder geld te reserveren om in de toekomst de pensioenen te betalen.
- Hogere baten door niet begrote inkomsten uit detacheringen, doorbelasting van dienstverlening en de incidentele verkoop van licenties die Amsterdam zelf niet meer gebruikt (€ 3,4 miljoen).
- Lagere bruto verkoopbaten vanwege de uitgestelde verkoop van twee panden naar 2023 (€ 2 miljoen).
- Hogere baten dan begroot door overige afwijkingen kleiner dan € 1,0 miljoen die we verder niet toelichten (€ 0,2 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 699,4 miljoen zijn € 0,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten bij de managementondersteuningsfuncties, doordat de kosten van deze functies begroot zijn in de beleidsprogramma's en gerealiseerd in programma B. Gemeentebreed is er geen onder- of overschrijding (€ 5,5 miljoen).
- Lagere lasten voor diverse bestuursonderdelen Griffie en het Referendumbureau. In 2022 heeft de raad geen onderzoeken ingesteld en is er geen referendum gehouden (€ 2,5 miljoen).
- Lagere lasten voor de bedrijfsvoeringsfuncties door onder anderen vertraagde implementaties van ICT, minder facilitaire kosten door de voortzetting van een hoge mate van thuiswerken en moeilijk te vervullen vacatures door de krappe arbeidsmarkt. Dit laatste leidt tot hoge werkdruk binnen de ambtelijke organisatie (€ 1,1 miljoen).
- Lagere lasten dan begroot door overige afwijkingen kleiner dan € 1,0 miljoen die we verder niet toelichten (€ 1,9 miljoen).

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	604,7	599,6	626,1	626,4	0,3

3B.1 Overhead

In dit overzicht worden de lasten van de overhead in de organisatie verantwoord. Volgens het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) is overhead 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Tot de overhead behoren alle functies die dit doel dienen.'

Met dit overzicht geven we de raad inzicht in de totale lasten van de overhead voor de hele organisatie. De lasten in dit overzicht zijn alle gebruikelijke lasten binnen de volgende domeinen:

- Salarislasten.
- Materiële lasten.
- Kapitaallasten.
- Dotaties aan reserves.

Wanneer baten direct samenhangen met de hiervoor genoemde domeinen, zijn ze daarbij opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor onttrekkingen aan reserves en ontvangsten van derden.

Belangrijke ontwikkelingen

De ontwikkelingen in de beleidsambities voor de gemeentelijke bedrijfsvoering lichten wij toe in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	11,2	8,9	9,4	12,8	3,4
Lasten	597,7	590,2	616,3	620,1	3,8
Saldo van baten en lasten	**-586,6**	**-581,3**	**-606,9**	**-607,3**	**-0,4**

Het programmaonderdeel Overhead heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 0,4 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 3,4 miljoen en hogere lasten van € 3,8 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 12,8 miljoen zijn € 3,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door verkoop van oude Microsoftlicenties die Amsterdam zelf niet meer gebruikt (€ 1,9 miljoen).
- Hogere baten door meer interne doorbelastingen op het gebied van communicatie en facilitair aan andere programma's (€ 0,9 miljoen).
- Hogere baten als gevolg van detachering van medewerkers (€ 0,5 miljoen).
- Hogere baten dan begroot door overige afwijkingen kleiner dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen)

Lasten

De totale lasten van € 620,1 miljoen zijn € 3,8 miljoen hoger dan begroot. Een uitgebreidere toelichting op de afwijking tegenover de begroting staat hieronder bij het 'Overhead overzicht'.

Overhead overzicht

Overhead is te groeperen in de volgende onderdelen:

1. Bestuurszaken en bestuursondersteuning
2. Ondersteuning organisatie (bedrijfsvoeringsfuncties)
3. Management uitvoerende organisatie-eenheden (leidinggevenden en managementondersteuning in de primaire processen en de staven van de clusters.

In de onderstaande tabel zijn de resultaten per onderdeel afgezet tegen de begroting.

(bedragen x € miljoen)

	Begroting 2022			Jaarrekening 2022		
	Baten	**Lasten**	**Toege-rekend**	**Baten**	**Lasten**	**Toege-rekend**
Bestuurondersteuning	**-0,0**	**41,8**	**0,0**	**-0,4**	**41,1**	**0,0**
Ondersteuning en beleids advisering aan B en W	-0,0	41,8	0,0	-0,4	41,1	0,0
Ondersteuning organisatie (bedrijfsvoeringsfuncties)	**-8,1**	**454,0**	**-32,8**	**-10,9**	**452,7**	**-32,8**
Financiën, toezicht en accountantscontrole	0,0	51,6	0,0	-0,0	47,9	0,0
Personeel en Organisatie	-1,2	81,4	0,0	-1,5	80,0	0,0
Juridisch Bureau	0,0	7,3	0,0	0,0	9,2	0,0
Informatievoorziening en automatisering	-0,3	149,0	-32,8	-2,2	153,4	-32,8
Facilitaire zaken en huisvesting	-2,5	135,2	0,0	-2,9	133,8	0,0
Communicatie	-0,2	25,0	0,0	-0,4	23,9	0,0
Verzekeringen	-4,0	4,5	0,0	-3,9	4,4	0,0
Management uitvoerende organisatie eenheden	**-1,3**	**170,5**	**-17,3**	**-1,6**	**176,1**	**-17,0**
Clusterstaven exclusief informatievoorzieningunits	0,0	5,2	0,0	-0,1	3,9	0,0
Management en management ondersteuning directies	-1,3	135,5	-17,3	-1,1	140,5	-17,0
Management en management ondersteuning stadsdelen	0,0	29,9	0,0	-0,3	31,7	0,0
Totaal Bruto Overhead	**-9,4**	**666,4**	**-50,1**	**-12,8**	**669,9**	**-49,8**
Toegerekend aan programma's en projecten		-50,1			-49,8	
Totaal na toerekening	-9,4	616,3		-12,8	620,1	
Netto lasten overhead		**606,9**			**607,3**	

De bruto overheadlasten bedragen € 669,9 miljoen en zijn daarmee € 3,5 miljoen hoger dan begroot. Van de lasten wordt € 49,8 miljoen toegerekend aan grond-exploitaties en projecten in de ruimtelijke sector of geactiveerd. Dit is € 0,3 miljoen lager dan begroot. Per saldo leidt dit tot hogere lasten van € 3,8 miljoen.

Dit komt vooral door:

Bestuursondersteuning

De totale lasten van € 41,1 miljoen zijn € 0,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere personeelslasten voornamelijk als gevolg van lagere bezetting door moeilijk vervulbare vacatures (€ 0,7 miljoen)

Ondersteuning organisatie (Bedrijfsvoeringsfuncties):

De totale lasten van € 452,7 miljoen zijn € 1,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten doordat in 2020 en 2021 ICT-kosten (Xaas) abusievelijk op de balans opgenomen waren en die nu als technische wijziging ten laste van de overhead gecorrigeerd worden (€ 9,8 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van hogere onderhoudskosten aan gebouwen (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van het langer huren van het pand aan de Jodenbreestraat 25 en de laatste afrekening van de servicekosten van een reeds afgestoten pand. Het langer aanhouden van het pand is het gevolg van een vertraging in de herinrichting van de panden waar de medewerkers naar toe verhuizen (€ 0,6 miljoen).
- Lagere personeelslasten als gevolg van moeilijk te vervullen vacatures door krapte op de arbeidsmarkt (€ 6,2 miljoen)
- Lagere lasten voor onder andere schoonmaak, printen en koffie als gevolg van de voortzetting van de hoge mate van thuiswerken (€ 2,1 miljoen)
- Lagere lasten als gevolg van de vertraging van de implementatie van het nieuwe financieel systeem door vertraging in de aanbesteding van de implementatie partner. De vertraging wordt in 2023 ingelopen zodat het systeem per 1-1-2024 operationeel is (€ 1,5 miljoen).
- Lagere lasten voor personeel en organisatie voornamelijk als gevolg van achter-blijvende vraag met betrekking tot het leer- en ontwikkelaanbod (€ 1,5 miljoen).
- Lagere lasten door een vertraging in de uitrol van de Digitale werkplek (€ 1,0 miljoen)
- Lagere lasten dan begroot door overige afwijkingen kleiner dan € 0,2 miljoen (€ 0,6 miljoen)

Management uitvoerende organisatie-eenheden

De totale lasten van € 176,1 miljoen zijn € 5,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere personeelslasten omdat deze lasten bij de begroting als programmakosten gelabeld zijn en op realisatiebasis als overhead (€ 5,5 miljoen).

Toegerekende Lasten

De toegerekende lasten aan grondexploitaties en te activeren investeringen bedragen € 49,8 miljoen en zijn daarmee € 0,3 miljoen lager dan begroot. De afzonderlijke afwijkingen zijn kleiner dan € 0,2 miljoen en lichten we niet verder toe.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,4	0,1	0,4	0,3	-0,1
Toevoegingen reserves	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**-1,1**	**0,1**	**0,4**	**0,3**	**-0,1**

Onttrekkingen

De onttrekking aan de reserve Verbouwing stadhuis is lager dan de begroting.
De afwijking is lager dan € 0,2 miljoen en lichten we niet toe.

Toevoegingen

In dit programmaonderdeel zijn geen toevoegingen aan reserves begroot.

3B.2 Vastgoed

We zetten ons gemeentelijke vastgoedbezit in om maatschappelijke voorzieningen duurzaam, toegankelijk en betaalbaar in de hele stad te huisvesten.

Dit onderdeel bestaat onder andere uit:
- Maatschappelijk vastgoedbezit
- Commercieel vastgoedbezit
- Gebouwen met meerdere functies
- Gronden en terreinen

De gebouwen voor onderwijshuisvesting en de sportaccommodaties zijn opgenomen in de specifieke programma's. De gemeentelijke huisvesting van het ambtelijke apparaat is opgenomen in programma B1 onder overhead.

Belangrijke ontwikkelingen

Voldoende maatschappelijk vastgoed in de groeiende stad

Het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan de realisatie van kinderdagverblijven en de verduurzaming van een gezondheidscentrum. Onze Strategische Huisvestingsplannen vormen hiervoor een belangrijke basis. Ook hebben wij groot onderhoud gepleegd aan panden zodat we nu en in de toekomst aansluiten bij de veelzijdige wensen en behoeften van de Amsterdammers. Het groot onderhoud hebben wij gecombineerd met het aanbrengen van verduurzamingsmaatregelen.

Onze huurders in coronatijd

Veel van onze huurders zijn getroffen door de c0ronacrisis. De 'Maatwerkregeling Corona' is daarom ook in 2022 van kracht gebleven in aanvulling op de steun vanuit het Rijk. De maatwerkregeling bestaat uit het geven van huurkorting en uitstel van betaling voor huurders die dat nodig hebben. In 2022 hebben we de huurindexering boven 6,4 procent voor 1 jaar gecompenseerd. Wij hebben besloten om deze regeling in de eerste helft van 2023 voort te zetten. Huurders met een huurschuld krijgen vanaf 1 oktober 2022 6 jaar de tijd om die rentevrij af te lossen. Het belangrijkste doel van deze maatregelen is te voorkomen dat huurders als gevolg van de coronacrisis failliet gaan door een huurschuld bij de gemeente. Eind 2022 lopen er met circa 100 huurders betalingsregelingen met een totaal openstaand bedrag van € 4,2 miljoen.

Transitie gemeentelijke werven

Er is verder gewerkt aan de uitvoering van het 'transitieplan gemeentelijke werven en overslagpunten'. De gemeentewerven worden efficiënter en duurzamer ingericht met veiligere werkplekken voor de medewerkers handhaving, reiniging en afvalinzameling. Het aantal werflocaties en overslagpunten wordt van 37 teruggebracht naar 23.
We verbouwden 2 locaties. Voor 5 locaties is de verbouwing/ nieuwbouw voorbereid.

Verkoopprogramma

We hebben 9 panden uit de gemeentelijke vastgoedportefeuille verkocht. Het gaat vooral om bedrijfsmatig vastgoed (winkels en kantoren) en enkele percelen grond.
De Oosterkerk aan de Wittenburgerstraat 1 is verkocht aan Stadsherstel NV.

Maatschappelijke huur

We hebben gewerkt aan het verkrijgen van meer inzicht in de maatschappelijke portefeuille en de huurders die in aanmerking komen voor maatschappelijke huurprijzen.
De planning is dat de dit in 2023 wordt afgerond, zodat besluitvorming over het nieuwe huurprijsbeleid voor maatschappelijke huurders kan plaatsvinden.

Verbonden partijen

Scheepsexploitatiemaatschappij BAVO N.V.

Scheepsexploitatiemaatschappij BAVO N.V. is eigenaar van de verpachte agrarische grond in de Volgermeerpolder.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	71,4	70,3	81,9	80,1	-1,9
Lasten	47,5	53,2	51,3	50,7	-0,6
Saldo van baten en lasten	**24,0**	**17,1**	**30,6**	**29,4**	**-1,3**

Het programmaonderdeel Vastgoed heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 1,3 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 1,9 miljoen en lagere lasten van € 0,6 miljoen.

Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 80,1 miljoen zijn € 1,9 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere bruto verkoopbaten doordat minder panden verkocht zijn dan verwacht. De verkoop van een 2-tal panden is doorgeschoven naar 2023. (€ 2 miljoen)
- Lagere lasten dan begroot door overige afwijkingen kleiner dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen)

Lasten

De totale lasten van € 50,7 miljoen zijn € 0,6 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere afschrijvingslasten als gevolg van een foutieve labeling in de Begroting 2022 die wij bij de Voorjaarsnota 2023 corrigeren, het betreft een niet-neutrale mutatie (€ 0,9 miljoen).
- Hogere huur- en servicekosten door afrekeningen in 2022 die niet voor deze omvang begroot stonden (€ 0,3 miljoen).
- Lagere personeelslasten door minder inzet van personeel op vacatureruimte en daarnaast het meer kunnen doorbelasten aan projecten dan begroot (€ 0,5 miljoen).
- Lagere verkooplasten die samenhangen met het verkoopprogramma door uitgestelde verkoop naar 2023 (€ 0,7 miljoen).

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,1	1,8	1,0	1,0	-0,0
Toevoegingen reserves	4,0	0,0	3,2	3,2	0,0
Mutatie reserves	**-2,9**	**1,8**	**-2,1**	**-2,1**	**-0,0**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserves is gelijk aan de begroting.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserves is gelijk aan de begroting.

3B.3 Bestuur

De activiteiten in dit programma ondersteunen de prioriteiten uit het Coalitieakkoord ‘Een Nieuwe Lente en Een nieuw geluid’. Ze ondersteunen de stad en het bestuur. Ze helpen de maatschappelijke doelen en effecten te halen waarover in de andere beleidsprogramma’s wordt gerapporteerd.

Dit programmaonderdeel gaat over:
- Het bestuur en de ondersteuning daarvan.
- De ontwikkelingen die daar zijn.
- De middelen die daarvoor nodig zijn.

Ook de raadsonderdelen griffie, Rekenkamer, Ombudsman en ACAM maken deel uit van dit programmaonderdeel.

Belangrijke ontwikkelingen

Verlengd lokaal bestuur

Na de verkiezingen zijn we gestart met het nieuwe bestuurlijk stelsel. Met een duidelijke opdracht en een stevig mandaat voor de dagelijks bestuurders en met instrumenten voor de stadsdeelcommissie om richting te kunnen geven aan het dagelijks bestuur en hen te controleren op de uitvoering.

Om te zorgen voor een eenduidige sturing op de lokale opgaven en tegenspraak op stadsdeelniveau is een belangrijke rol weggelegd voor staddeelcommissie en bewoners. Samen met het dagelijks bestuur van de stadsdelen en Weesp zetten wij in op het versterken van de bestuurlijke samenwerking en het gebiedsgericht werken. Ook zijn de eerste stappen gezet om middelen en werkwijze bij onze taken inzichtelijk te maken ter ondersteuning en versterking van de financiële zeggenschap van het lokaal bestuur. En zijn we gestart met het in beeld brengen van de lokale gebiedsopgaven voor de begrotingsbehandeling.

Fusie Weesp en Amsterdam

Op 24 maart 2022 is Weesp een deel van Amsterdam geworden. Bij de Viermaandsrapportage 2022 is de begroting van Weesp geïntegreerd met de Amsterdamse begroting. Na vaststelling van de Jaarrekening 2021 van de gemeente Weesp is ook de volledige balans van Weesp geïntegreerd met de Amsterdamse balans.

Samenwerkingsverbanden

De volgende samenwerkingsverbanden worden onderhouden:
- EU en Internationale samenwerking.
- G4, VNG en belangenbehartiging in Den Haag.
- Metropoolregio Amsterdam (MRA).

EU en Internationale samenwerking

In 2022 hebben wij de internationale relaties weer aangehaald. De wereld ging weer open na de coronapandemie en buitenlandse delegaties dienden zich weer aan en ook vanuit Amsterdam werden weer buitenlandse werkbezoeken afgelegd. Voor een effectieve manier van samenwerking zal virtueel vergaderen toch ook in de toekomst een belangrijke rol blijven spelen. Bijzondere vermelding verdient het bezoek van burgemeester Halsema aan Suriname. Het vormde de eerste stap in de uitwerking van de hernieuwde samenwerking tussen Amsterdam en Suriname.

2022 was ook het jaar van de Russische inval in Oekraïne. Wat betreft de ondersteuning van Oekraïne, droegen de goede relaties met steden in de buurlanden en internationale stedennetwerken bij aan snelle kennisuitwisseling en effectieve hulp aan Oekraïne.

Verder worden Steden ook steeds meer als belangrijke spelers erkend door de EU. Amsterdam is Europees onder andere actief geweest in het kader van de lobby gericht op de aanpak van de uitwassen van vakantieverhuur en de Europese samenwerking op migratievraagstukken en mensenhandel. Op het gebied van duurzaamheid zijn de Amsterdamse inspanningen internationaal niet onopgemerkt gebleven. Zo won Amsterdam de “C40 Cities Bloomberg Philanthropies Award” voor de interventies gericht op het beperken van de CO_2-uitstoot en stond Amsterdam op de short list van de prestigieuze “Earthshot Prize” voor het beleid gericht op de circulaire economie.

G4, VNG en belangenbehartiging in Den Haag

In 2022 is Amsterdam voorzitter van de G4 geweest. De G4 inzet richtte zich op een goede samenwerking met het nieuwe Kabinet Rutte IV dat in januari 2022 is geïnstalleerd. Daarbij hebben we ingezet op het maken van goede afspraken over de verstedelijkingsopgave, de koppeling mobiliteit-woningbouw-bereikbaarheid en economisch herstel. Het voorzitterschap sloten wij in september 2022 af met de G4 collegeconferentie in aanwezigheid van de minister-president en kabinetsleden.
In het najaar 2022 zijn ook een nieuw VNG-bestuur en nieuwe VNG-commissies begonnen met hun werkzaamheden. Amsterdam is vertegenwoordigd in het VNG-bestuur en in diverse Commissies waaronder Financiën, Zorg Jeugd Onderwijs en voorzitter van de Tijdelijke Commissie Asiel en Migratie. Vanuit onze rol als verantwoordelijke hoofdstad agenderen we zo belangrijke thema's die alle gemeenten raken.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

In 2022 werkt de MRA volgens de nieuwe samenwerkingsafspraken. Het MRA-bestuur staat onder voorzitterschap van de burgemeester van Amsterdam en heeft een Algemene Vergadering als algemeen bestuur. Hiermee positioneert de MRA zich als een slagvaardig regionetwerk richting Den Haag en Brussel. In 2023 wordt een nieuwe MRA-agenda opgesteld, waarin de MRA haar doelen op gebied van economie, ruimte en mobiliteit voor de komende jaren vastlegt.

Verbonden partijen

Het gaat hier nadrukkelijk om gemeenschappelijke regelingen, namelijk de Ombudsman en de Rekenkamer.

- De Rekenkamer Amsterdam is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA). De RMA voert ook de rekenkamerfunctie uit voor Weesp en Zaanstad.
- De Ombudsman, zijn plaatsvervangster en Kinderombudsman, zijn onderdeel van de Gemeenschappelijke regeling Ombudsman.
- Metropool Amsterdam. Naast de gemeente Amsterdam nemen deel: Almere, Amstelveen, Diemen, Zaanstad, Waterland, Landsmeer, Vervoerregio Amsterdam en de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Baten	5,2	0,7	0,6	10,2	9,6
Lasten	28,7	28,3	32,0	28,6	-3,3
Saldo van baten en lasten	**-23,5**	**-27,6**	**-31,4**	**-18,5**	**12,9**

Het programmaonderdeel Bestuur heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 12,9 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 9,6 miljoen en lagere lasten van € 3,3 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 10,2 miljoen zijn € 9,6 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door een incidentele vrijval van de pensioenvoorziening bestuurders door de stijging van de nominale rentetermijnstructuur pensioenfondsen, vastgesteld door de DNB. Bij de Najaarsnota 2022 verwachtten wij een vrijval met een marge van € 4 tot 6 miljoen. Door de sterk gestegen rente (naar hoogste stand in de afgelopen 8 jaar) is de vrijval € 9,6 miljoen hoger dan verwacht.

Lasten

De totale lasten van € 28,6 miljoen zijn € 3,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor raadsonderzoeken bij de Griffie. De raad heeft geen onderzoeken gedaan (€0,9 miljoen).
- Lagere lasten vanwege onderbezetting van de personeelscapaciteit bij de ACAM door een uitdagende arbeidsmarkt (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten door niet ingevulde vacatureruimte personeel en door dat er geen referendum is gehouden bij de Griffie (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten door de verminderde activiteit op het vlak van Internationale betrekkingen (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten voor de uitkeringen van wachtgeld aan voormalige bestuurders (€ 0,3 miljoen).

- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,5 miljoen).

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,9	0,9
Mutatie reserves	**1,4**	**0,0**	**0,0**	**-0,9**	**-0,9**

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de raadsonderzoeken is € 0,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door onbenutte besteding ruimte raadsonderzoeken.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
1. Tegemoetkoming aan de Raadsfracties	2,1	2,1

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Niet openbare informatie lekt uit	▪ We controleren naleving van beveiligings-maatregelen, zoals: clean desk; ▪ voeren van vertrouwelijke gesprekken in gesloten ruimtes; controle op autorisaties. ▪ We voeren moreel beraad met collega's. ▪ We organiseren integriteitsbijeenkomsten en -trainingen voor raadsleden en medewerkers, bijvoorbeeld morele oordeelsvorming. Onderdelen met zeer gevoelige informatie hebben een afgesloten computernetwerk en werken in extra beveiligde zones.
2. De fluctuerende rekenrente leidt bij een daling tot een hogere toevoeging aan de voorziening Wachtgelden en Pensioenen Bestuurders Stadsdelen en Wethouders dan waarin de begroting voorziet	Renterisico beschouwen wij als extern risico. Het renterisico heeft zich in 2022 voorgedaan in positievere mate dan bij de Najaarsnota 2022 was voorzien (begroot: € 1,6 miljoen, realisatie: € -7,8 miljoen). Bij de financiële toelichting hiervoor gaan we hier nader op in.

Beleidskaders

- Gemeentewet titel II en III.
- Verordening op het lokaal bestuur.
- Voorstel van de coalitiefracties 'Samen sterker uit de crisis'.
- Wet gemeenschappelijke regeling-plus (Wgr-plus).
- Gemeentewet.
- Controleverordening (art. 213 gemeentewet).
- Programma van Eisen accountantscontrole.
- Nota Auditketen, 2014.
- Het bureau en de werkwijze van de ombudsman komen uit de Gemeentewet (art. 81 q tot en met v), de Algemene wet bestuursrecht (hoofdstuk 9:2) en de Gemeenschappelijke Regeling gezamenlijke ombudsman metropool Amsterdam.
- Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA).
- Beleidsvisie RMA 2016-2022 'navolgbaar rekenen op de participatiesamenleving'.

4





4

Verplichte paragrafen

4.1	Bedrijfsvoering	260
4.2	Openbaarheid (Wet open overheid)	273
4.3	Financiering	275
4.4	Grondbeleid	284
4.5	Lokale heffingen	296
4.6	Onderhoud kapitaalgoederen	302
4.7	Verbonden partijen	318
4.8	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	325
4.9	Investeringsparagraaf	330



4.1 Bedrijfsvoering

De opgaven in de stad benadrukken nog meer het belang van samenwerking. Niet alleen met onze partners in de stad, maar ook binnen onze gemeentelijke organisatie. Een gezonde, wendbare, diverse en integere organisatie en een goed georganiseerde bedrijfsvoering zijn noodzakelijk om de samenwerking mogelijk te maken om vraagstukken aan te pakken. Het belang van digitalisering neemt nog sterker toe, zowel binnen de organisatie als in onze dienstverlening aan burgers. Het werken onafhankelijk van plaats en tijd is een nieuwe realiteit en stelt andere eisen aan onze huisvesting. Tegelijk bevinden wij ons in financieel moeilijke omstandigheden. Wij hebben ons in 2022 op de volgende bedrijfsvoeringsthema's gericht die bijdragen aan de opgaven van de stad.

Personeel en Organisatie
Portefeuillehouder: wethouder van Buren

We richten ons op een wendbare organisatie, samenwerking op maatschappelijke opgaven en flexibele inzet van medewerkers. Belemmeringen voor een flexibele inzet van medewerkers nemen we weg en we werken aan een cultuur van vertrouwen.

Organisatieontwikkeling

In 2022 heeft de organisatie verder gewerkt om het vertrouwen van de burger te herstellen en meer impact te maken in de stad. Dit is gedaan door meer vanuit vertrouwen en integraal, opgavegericht en gebiedsgericht te werken. Én door ons wendbaarder te organiseren richten we ons beter op wat er nodig is op de opgaves, zoals kansengelijkheid, duurzaamheid en de Integrale Aanpakken/Masterplannen. Daarnaast zijn veranderingen doorgevoerd in het bestuurlijk stelsel, waar de positie van het lokaal bestuur is versterkt, integraler wordt samengewerkt tussen de bestuurlijke en ambtelijke organisatie en is beschreven welke type leiders deze nieuwe manieren van werken ondersteunen. Ook worden we een inclusievere organisatie, waarin we samen werken met partners in de stad. Om het vertrouwen te vergroten zijn er verschillende verbeteringen doorgevoerd op basis van feedback van de Amsterdammer in hoe bijvoorbeeld vergunningen worden verleend en hoe klachten worden behandeld. Werken we aan de toegankelijkheid in onze communicatie en verbeteren we ons ook via de uitvoering Wet Open Overheid.

Mobiliteit en wendbare organisatie

In 2022 is geïnvesteerd in het werving- en selectieproces door vernieuwing van het werkgeversmerk, de Werkenbij-site en de livegang van een nieuw werving- en selectiesysteem. Daarnaast is gewerkt aan betere zichtbaarheid van onze organisatie als werkgever binnen de vakgebieden ICT, Techniek, Handhaving en Groen. Zo zijn er een aantal artikelen geschreven voor universiteitsblad met een oplage van 78.000 over de gemeente Amsterdam als technisch werkgever. Ook zijn de samenwerkingsverbanden met 16 onderwijsinstellingen, inclusief het MBO, verstevigd. Dit hebben we gedaan door op structurele basis events te organiseren.

Inzet op jong talent

Zeker in tijden van arbeidsmarktkrapte is het belangrijk om te blijven investeren in jong talent. Binnen de gemeente Amsterdam geldt een stagenorm van minimaal 3 stagiairs op 50 fte, met een inspanningsverplichting dat 1 van de 3 stagiairs een MBO-stagiair is. In 2022 zijn er 973 stagiairs, waarvan 392 op mbo-niveau geplaatst. Daarmee is de norm van 957 ruimschoots gehaald.

Ook de belangstelling voor traineeships bij onze gemeente blijft nog altijd groot en is een effectieve manier om starters te werven in tijden van krapte. Afgelopen jaar waren 127 trainees actief, waarvan 58 in 2022 zijn gestart. In 2022 startte ook de derde lichting van het traineeship voor statushouders. Voor het MBO-traineeship zijn de voorbereidingen gestart.

Interne medewerkers

We investeren in eigen medewerkers. Medewerkers die een stap in hun loopbaan willen zetten zijn gerichter geholpen met loopbaangesprekken of leer- en ontwikkelaanbod door het inzetten van maatwerk. We zien daarbij dat de gemiddelde doorlooptijd per vrijwillig loopbaantraject in 2022 is gedaald van 212 dagen in 2019 naar 159 dagen in 2021 en 124 dagen in 2022.

In de ruim 100 mobiliteitsvraagstukken als gevolg van het verdwijnen of veranderen van werk is het gelukt om 75 procent van de medewerkers bij (pre)-boventalligheid snel te plaatsen. Met de resterende 25 procent is sprake van externe plaatsing, een regeling of vertrek van rechtswege.

Er zijn omscholingstrajecten opgezet voor diverse schaarse en vaak specialistische functies onder andere in het I-domein. Van de 68 medewerkers die een traject volgden, zijn 40 medewerkers gestart op een nieuwe functie. Dit aantal zal nog stijgen als alle trajecten zijn afgerond.

Uitvoering Wet Banenafspraak
Wij werven jaarlijks actief nieuwe medewerkers die meer moeite hebben om een baan te vinden en daarbij soms meer begeleiding nodig hebben bijvoorbeeld vanwege een (niet) zichtbare arbeidsbeperking. Daarmee zijn wij één van de weinige overheidsinstellingen die succesvol nieuwe en vooral langdurige banen met vaste contracten creëren. Jaarlijks stromen er ongeveer 40 tot 50 nieuwe medewerkers in. In 2022 zijn er 54 nieuwe medewerkers gestart. Op 1 december 2022 had de gemeente Amsterdam 596 banen (1 baan staat gelijk aan 25,5 uur). Hiermee is de doelstelling voor 2022 gehaald.

Bestuursopdracht Inclusie en Diversiteit (2020-2023)

Met een inclusieve en diverse organisatie is er een scherper oog voor wat nodig is, kan de gemeente Amsterdam haar werk voor de stad beter uitvoeren én een betere werkgever zijn voor alle medewerkers. Het college bouwt met de Bestuursopdracht Inclusie en Diversiteit (2020) aan een cultuurverandering binnen de organisatie.
Eind 2022 is ongeveer de helft van de activiteiten uit het Uitvoeringsplan Inclusie en Diversiteit afgerond en geborgd in de organisatie of loopt volgens planning.
De inspanningen zijn verdeeld over de volgende thema's:

- **Sociale veiligheid**: In 2022 is gewerkt aan sociale veiligheid door onder andere het opstellen van antidiscriminatiebeleid (gereed 2023), aandacht voor sociale veiligheid in de visie op leiderschap en het versterken van de positie van de vertrouwenspersonen.
- **Toegankelijkheid:** Tot en met 2022 is de fysieke toegankelijkheid van de 15 grootste gemeentelijke panden en 7 stadsloketten verbeterd.
- **Leren en ontwikkelen:** Alle vertrouwenspersonen, 130 HR-adviseurs en 630 leidinggevenden hebben eind 2022 een eerste training bewust en inclusief werven en selecteren gevolgd. Ook gemeenteraadsleden hebben in 2022 een training aangeboden gekregen.
- **Representatie:** In 2022 is het voorkeursbeleid, zoals in de bestuursopdracht is vastgesteld, geïmplementeerd voor managers vanaf schaal 15. P&O werkt sinds 2022 aan de implementatie van inclusieve werving en selectie als norm binnen de organisatie.
  - Voor medewerkers met een niet-westerse migratieachtergrond is het streefcijfer van 30 procent nog niet gehaald. Bij de directeursfuncties zien we een positieve ontwikkeling (van 9 procent in 2020 naar 16 procent in 2022).
  - Eind 2022 heeft 94 procent van de directies en stadsdelen een eigen actieplan gemaakt waarin zij in beeld brengen hoe zij binnen hun organisatie werken aan inclusie en diversiteit.

Versterken van personele zorg bij integriteitsmeldingen

Naar aanleiding van een raadsinitiatiefvoorstel is een beleidskader en uitvoeringsplan personele zorg bij integriteitsvraagstukken opgesteld. Om in de organisatie het gesprek hierover te voeren zijn een masterclass, panelgesprekken en expertmeetings georganiseerd. Verder is gestart met de realisatie van een aantal interventies zoals intervisie, een mediaprotocol, trainingen voor leidinggevenden en een routekaart voor medewerkers. Op basis van gesprekken met een dwarsdoorsnede van medewerkers uit de hele organisatie wordt bepaald welke interventies prioriteit hebben.

Vitaliteit, verzuim en welzijn van de medewerker

De gemeente Amsterdam wil een vitale organisatie zijn, waarin medewerkers gemotiveerd en veerkrachtig hun werk kunnen én blijven doen. Ook in 2022 is gewerkt vanuit de vier pijlers van vitaliteit: werkgeluk, mentale-, fysieke-, en sociale vitaliteit.
Via een online platform is aan medewerkers informatie beschikbaar gesteld zoals artikelen en podcasts met toonaangevende sprekers en is toegang gegeven tot een (online) leeraanbod en coaching. Er zijn dialogen en kennissessies georganiseerd op het gebied van impact houdende levenservaringen zoals de overgang, verlies en rouw.

Verzuim
Over 2022 bedroeg het verzuimpercentage 7,6 procent. Dit is een stijging van 1,2 procent ten opzichte van 2021. Een groot deel van het verzuim bestaat uit casuïstiek die langer duurt dan zes weken en wordt mede veroorzaakt door de werkdruk. De arbeidsmarktkrapte heeft ook zijn weerslag op de medewerkers in de organisatie. In 2022 is in het medewerkerswaarderingsonderzoek (MWO) de werkdruk uitgevraagd. Naar aanleiding van de resultaten zijn binnen de organisatie sessies gehouden om de werkdruk met elkaar te bespreken. In 2022 is ook een nieuw verzuimproces gemaakt waarbij medewerkers die kans maken op langdurig verzuim vroeg herkend en ondersteund worden bij re-integratie.

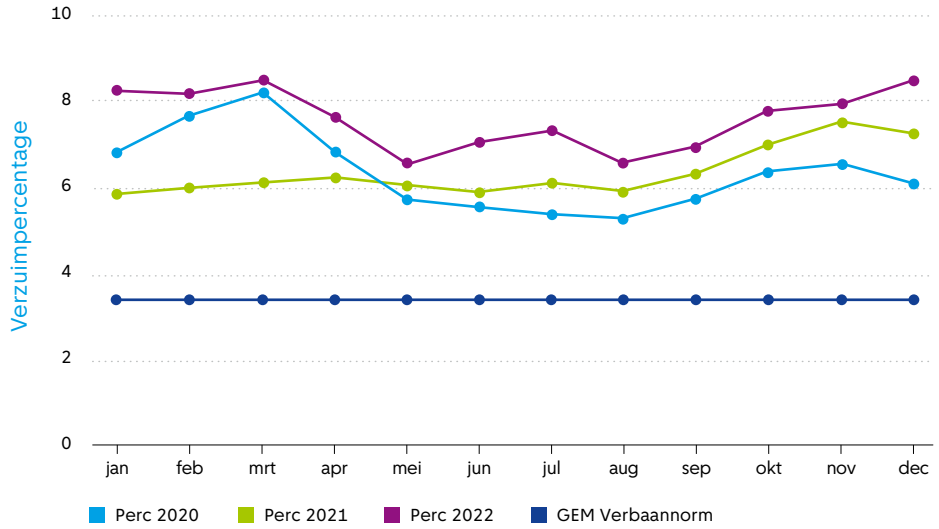

Salarissen en externe inzet

Salarissen

De salarisbegroting 2022, inclusief mutaties najaarsnota, bedraagt € 1.400 miljoen. De uiteindelijke realisatie is € 1.404 miljoen. Een aantal van de medewerkers zijn ingezet voor verschillende programma's en projecten. De beschikbare middelen van deze programma's en projecten zijn niet verwerkt in het salarisbudget. Na de doorbelasting aan programma-en projectgelden is er sprake van een gesaldeerde onderschrijding van € 34 miljoen. Deze gesaldeerde onderschrijding is met name het gevolg van krapte op de arbeidsmarkt voornamelijk binnen het fysieke, ICT en financiële domein.

Externe inzet

In 2022 bedragen de kosten van externe inzet € 260 miljoen. Dit is 15,6 procent van de totale loonsom en is circa 3 procent lager dan het percentage in 2021. De externe inzet van personeel heeft voornamelijk plaatsgevonden bij piekbelasting, moeilijk vervulbare vacatures, vervanging bij ziekte of zorgtaken, maar ook (minder dan voorgaande jaren) bij tijdelijk corona gerelateerde inzet. Bij de GGD was sprake van externe inzet voor apenpokken (Mpox). Ook zien we dat door krapte op de arbeidsmarkt het noodzakelijk is in te huren voor het vervullen van specifieke expertise bijvoorbeeld rondom het herstel van de kademuren en bruggen en de woningbouwopgave in de stad.
Het doel is om externe inzet te beperken. Daarom wordt de capaciteitsbehoefte in beginsel ingevuld door medewerkers met een vaste of tijdelijke arbeidsovereenkomst. Hieronder is een specificatie van de realisatie externe inzet per programma weergegeven.

De verdeling van externe inzet onder de verschillende programma's wordt hieronder weergegeven. Aan het eind van deze paragraaf is als bijlage een overzicht opgenomen met een verdere specificatie van de inzet van externe inhuurkrachten. Hiermee wordt voldaan aan de toezegging die hierover is gedaan aan de commissie FKD (TA2022-001139).

Externe inzet per programma, bedrag x € miljoen

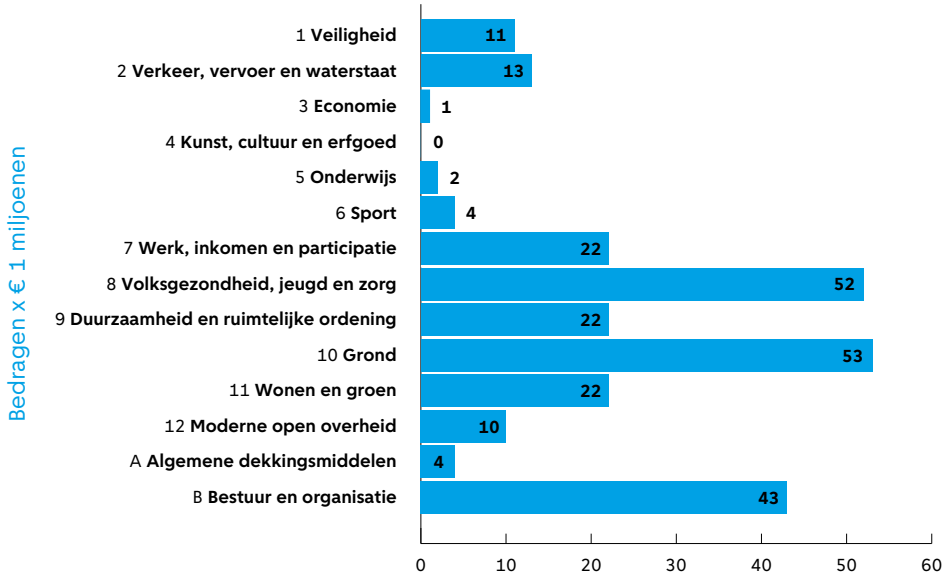

Externe inzet per type inzet

De externe inzet is ingedeeld in inleenconstructies namelijk detacheringen, uitzendkrachten, zzp'-ers en zzp'-ers via intermediair. De meeste inzet is op detacheringsbasis. Een detachering is wanneer een werknemer in dienst van een detacheringsbureau op tijdelijke basis wordt uitgeleend. Onderstaande tabel geeft een weergave van de verschillende type inzet binnen onze organisatie.

Type inzet	In aantal	Verhouding t.o.v. totaal aantal	In Fte	Verhouding t.o.v. totaal fte
Detachering	1.169	46%	1.033	49%
Uitzendkracht	1.103	43%	836	40%
ZZP	137	5%	114	5%
ZZP icm intermediair	142	6%	128	6%
Eindtotaal	**2.551**	**100%**	**2.110**	**100%**

Duur van externe inzet per type inzet

De inzetduur vanaf 4 jaar zit voor 62 procent in het fysieke domein, 9 procent binnen gebiedsgericht werken, 7 procent in het sociale domein en 8% procent in het ICT-domein. De overige 14 procent is verspreid ingezet onder de overige domeinen. Een reden voor langdurige inzet is bijvoorbeeld de aansluiting bij de duur van een langlopend project, zoals bij kades en bruggen. Onderstaande tabel toont de inzetduur in jaren per type inzet.

Type inzet / inzetduur in jaar	0	1	2	3	4	5	6	Eindtotaal
Detachering	630	291	101	87	37	18	5	1.169
Uitzendkracht	740	278	60	12	12	1		1.103
zzp	52	34	18	14	12	5	2	137
zzp via intermediair	69	40	11	14	3	5		142
Eindtotaal	**1.491**	**643**	**190**	**127**	**64**	**29**	**7**	**2.551**

We zien dat we vooral veel inhuren bij het Contact Centrum Amsterdam (CCA). De medewerkers van het CCA zijn het eerste aanspreekpunt voor inwoners die een vraag hebben. Het CCA heeft een flexibele externe schil nodig om bij piek- en dal momenten bij- en af te kunnen schalen in capaciteit. Dit zien we ook terug bij de afdeling Armoedebestrijding op de functie van medewerker voorzieningen. Daarnaast zien we dat er vooral wordt ingehuurd voor projecten en adviesfuncties.

Totaalaantal en inzetduur uitzendkrachten per directie

In de commissievergadering FKD van 24 november 2022 is toegezegd om het periodieke overzicht externe inhuurkrachten te verduidelijken (TA2022-001139). Specifiek is daarbij gevraagd om te verduidelijken om hoeveel uitzendkrachten het gaat, hoe lang zij bij de gemeente werken, voor welk type werk zij ingezet worden en via welke constructies de inzet plaatsvindt. In dit jaarverslag is daarom een verduidelijkt overzicht opgenomen. Voorgenoemde toezegging is hiermee afgedaan.

Onderstaande tabel toont het aantal uitzendkrachten en de inzetduur aan per directie, bij directies waar ten minste 5 uitzendkrachten zijn ingezet. De uitzendkrachten worden ingezet middels de Raamovereenkomst Uitzendkrachten. Peildatum 3 januari 2023. Door de gehanteerde ondergrens van 5 uitzendkrachten komen 28 uitzendkrachten niet terug in onderstaande tabel.

Directie	Tot 2 jaar	Langer dan 2 jaar	Totaal aantal uitzendkrachten
Afval en Grondstoffen	29	1	30
Belastingen	12	0	12
Communicatie	25	0	25
Dienstverlening	239	0	242
Dig. Strategie en Informatie	6	0	6
Economische Zaken en Cultuur	15	0	15
Facilitair Bureau	67	0	67
Financiën en Inkoop	11	1	12
GGD	53	0	53
Grond en Ontwikkeling	26	5	31
Inkomen	134	1	135
Juridisch Bureau	30	0	30
Onderwijs, Jeugd en Zorg	19	0	19
Openbare Orde en Veiligheid	49	1	50
Personeel en Organisatie	15	0	15
Projectmanagementbureau	11	0	11
Ruimte en Duurzaamheid	18	0	18
Sport en Bos	84	10	94
Stadsdeel Centrum	6	0	6
Stadsdeel Nieuw-West	12	0	12
Stadsdeel Oost	9	0	9
Stadsdeel West	23	1	24
Stadswerken	30	0	30
Subsidies-, Inkoop- en Juridisch Bureau Sociaal	14	0	14
Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte	22	1	23
Verkeer en Openbare Ruimte	15	0	15
Werk & Participatie	68	0	68
Wonen	9	0	9
Eindtotaal	**991**	**21**	**1.075**

Er zijn bij bovengenoemde directies 21 uitzendkrachten langer dan 2 jaar werkzaam bij de gemeente Amsterdam. In totaal zijn dit er 25. Het kan zijn dat deze uitzendkrachten bewust ervoor gekozen hebben om geen aanvraag indienen voor de 2jaarstermijn-regeling vanwege de vrijheid om uitzendkracht te zijn. Redenen waarom de uitzend-kracht geen aanvraag heeft ingediend voor de 2jaarstermijn regeling zijn: wisseling van functie, het bereiken van de AOW-leeftijd, het werk houdt op te bestaan of de uitzendkracht is niet meer in dezelfde functie werkzaam.

Top 10 functies uitzendkrachten

Onderstaande tabel toont de top 10 functie aan waar uitzendkrachten op in worden gezet. Peildatum 3 januari 2023.

Top 10 functies
Klantcontactcentrum medewerker
Voorzieningen medewerker
Administratief medewerker
Inloopbalie medewerker
Medewerker ondersteuning
Medewerker reiniging
Klantbegeleider
Sportinstructeur
Consulent
Toezichthouder

2-Jaarstermijn uitzendkrachten

Externe inzet wordt tot een minimum beperkt, maar waar mogelijk en nodig nemen we uitzendkrachten in dienst als zij voldoen aan de 2-Jaarstermijn uitzendkrachten. Als een uitzendkracht langer dan 2 jaar aaneengesloten in dezelfde functie werkt heeft die onder voorwaarden recht op de functie. De voorwaarden zijn dat de uitzendkracht naar behoren functioneert, het werk niet binnen een jaar op houdt te bestaan en er geen voorrangskandidaat is bij de gemeente. Sinds de invoering van de regeling zijn er 619 aanvragen ingediend en zijn er 434 uitzendkrachten in dienst gekomen.

Beëindigingsovereenkomsten

Op 4 oktober 2022 is door het college van B&W een leidraad voor beëindigings-overeenkomsten vastgesteld. In de procesbeschrijving van deze leidraad is een eenduidig, transparant en navolgbaar proces opgesteld voor de totstandkoming van een beëindigingsovereenkomst. Deze leidraad geldt voor alle medewerkers, inclusief directeuren en topfunctionarissen in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT). In 2022 is een vertrekregeling met 1 (voormalig) directeur overeengekomen.

Wethoudersnorm

Naast de ‘Wet Normering Topinkomens’ rapporteren wij jaarlijks over ambtenaren van de gemeente Amsterdam die meer verdienen dan de zogenaamde ‘Wethoudernorm’ die voor 2022 is vastgesteld op € 190.000. In 2022 is er 1 ambtenaar die dit normbedrag overschrijdt met een bedrag van € 1.127 als gevolg van de verkoop van verlofuren. Het normbedrag voor 2023 is vastgesteld op € 198.000.

ICT en informatievoorziening: nieuwe infrastructuur voor de toekomst

Portefeuillehouder: wethouder Scholtes

Moderne ICT en informatievoorziening zijn onontbeerlijk voor een wendbare organisatie die werkt aan de opgaven in de stad. Door de coronacrisis is het nog duidelijker geworden dan voorheen dat een goed functionerende digitale organisatie onontbeerlijk is.

Digitale transformatie

Digitalisering is geen doel op zich, maar creëert alleen toegevoegde waarde als het bijdraagt aan de opgaven van de stad. Daarbij spelen data en (al dan niet innovatieve) digitale technologieën vrijwel altijd een rol. Om de ambities op dit gebied op een verantwoorde wijze te realiseren is een adequate organisatie en de inzet van de juiste middelen nodig. De eerste stappen in het daarvoor benodigde verandertraject zijn gezet. In 2022 is de formele reorganisatie afgerond. Daarbij zijn we van 10 zelfstandig functionerende organisatieonderdelen naar één samenwerkend i-domein gegaan. Dit om het opgavegericht werken mogelijk te maken.

Bouwen aan de juiste fundamenten

De gemeente Amsterdam maakt de overstap naar een cloud-based infrastructuur. Hierbij wordt de gehele infrastructuur zoals bijvoorbeeld servers, netwerken en opslagcapaciteit afgenomen als een dienst. In 2022 hebben we de kantoorautomatisering overgebracht naar de cloud. Deze overgang gaat geleidelijk en leidt tot een betrouwbare en veilige dienst.

Privacy en informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging, gegevensbescherming (privacy), informatiebeheer en openbaarheid zijn de kernwaarden waaraan de informatiehuishouding moet voldoen. In 2022 werd verder gegaan op de ingeslagen weg.

Voor gegevensbescherming betekent dit dat een implementatieplan is opgesteld. De uitvoering verloopt volgens planning. We informeren de raad periodiek over de voortgang en stand van zaken over de bescherming van persoonsgegevens.

Informatiebeveiliging is een onderwerp dat inmiddels structureel op de agenda staat. We hebben organisatorisch onze informatiebeveiliging beschreven en ingericht. De uitvoering van de digitale weerbaarheid is beschreven in het implementatieplan Baseline Informatiebeveiliging Overheid. Daarnaast besteden we aandacht aan het vergroten van het bewustzijn bij medewerkers.

Duurzame huisvesting

Portefeuillehouder: wethouder Groot-Wassink en wethouder van Buren

Onze huisvesting en de inrichting ervan dient een omgeving te bieden waarin bestuur en collega's optimaal kunnen presteren en waar bezoekers zich welkom voelen.

Gemeentelijke Huisvesting

We hebben een gemeentelijk vastgoedportefeuille van meer dan 100 panden voor de huisvesting van onze ambtenaren. In 2022 is een plan opgesteld om te komen tot een verlaging van de uitgaven aan ambtelijke huisvesting. In het kader van het herstelplan Samen uit de crisis is daarvoor in de begroting een besparing opgenomen. Daarnaast is de interne verbouwing van het pand aan de Jan van Galenstraat gestart. Hierbij wordt een nieuw inrichtingsconcept gerealiseerd. De nieuwe inrichting heeft tot doel het kantoorgedeelte beter aan te laten sluiten bij de nieuwe manier van werken, met beeldbelplekken voor Teams-vergaderingen en meer vergaderruimtes.

Begin 2022 is de jaarlijkse Verduurzamingsrapportage gepubliceerd over de voortgang van het Programma Duurzame Organisatie over 2021. Daarnaast is medio 2022 de nulmeting afgerond van de klimaatvoetafdruk en mate van circulariteit van de gemeentelijke organisatie. Deze nulmeting (meetjaar 2019) bevestigt het vermoeden dat in dit tempo en met de huidige maatregelen de doelen uit de Uitvoeringsagenda niet worden gehaald. Voor het versnellen van de verduurzaming is gestart met de voorbereidingen rondom de herijking van de Uitvoeringsagenda Duurzame Organisatie. Ook is eind 2022 het handelingskader Duurzaam inkopen vastgesteld.

Transitieplan gemeentelijke werven en overslagpunten

Met het 'Transitieplan Werven en overslagpunten' brengen we het aantal werflocaties in 4 jaar tijd terug van 37 naar 23. Hiermee bereiken we:

- doelmatig en doeltreffend stedelijk beheer op de juiste plek in een groeiende stad.
- zo goed mogelijk gebruik van gemeentelijk vastgoed.
- kwalitatief goede huisvesting voor medewerkers in de uitvoering en voor ondersteunend kantoorpersoneel.
- gebruik van kansen door het opnieuw ontwikkelen van werflocaties voor de stedelijke ontwikkeling.

In 2022 verbouwden we 2 locaties. Voor 5 locaties is de verbouwing/nieuwbouw voorbereid. Dit is conform de planning verlopen.

Duurzame Gebouwen

We hebben in 2022 een groot aantal gemeentelijke gebouwen verduurzaamd. In 2022 zijn op 6 daken in totaal 454 zonnepanelen geplaatst en is voor nog eens 21 daken de opdracht gegund. In 2022 hebben we 8 panden aardgasvrij gemaakt. Met uitzondering van één gebouw, dat momenteel grondig wordt verbouwd en verduurzaamd, voldoen de gebouwen voor ambtelijke huisvesting aan de wettelijke eis van minimaal energielabel C. In 2022 zijn er 6 gebouwen bijgekomen met een energielabel A. Het totale aandeel panden met energielabel A komt daarmee uit op 23 procent. Dat is 2 procentpunt meer dan eind 2021, maar blijft iets achter op de doelstelling van 25 procent.

In 3 gebouwen zijn circulaire principes toegepast, zoals bijvoorbeeld een flexibele inrichting of het gebruik van biobased of gerecyclede materialen. Ook zijn dit jaar de voorbereidingen getroffen om de temperatuur in de kantoorpanden vast te zetten. In de koude maanden, het zogenoemde 'stookseizoen', staat de temperatuur vast op 19 graden Celsius en in de warme maanden wordt gekoeld tot maximaal 23 graden.

Ontwikkelopgave inkoopstelsel
Portefeuillehouder: wethouder van Buren

Doelgericht inkopen door de mogelijkheden van de markt optimaal te benutten voor meer vernieuwende, duurzame en sociale producten en diensten. Rechtmatig inkopen o.a. door soortgelijke inkoopbehoeften te bundelen en in te kopen, zodat wordt voldaan aan geldende regels en besluiten.

Doelgericht
In 2022 is het inkoopstelsel verder geprofessionaliseerd. We hebben het inkoopstelsel, via de bestuursopdracht inkoop, het bijhorend adviesrapport inkoopstelsel en het uitvoeringsplan verder op orde gebracht. Het uitvoeringsplan is medio 2022 afgerond. De oprichting van de directie Financiën en Inkoop per 1 april 2022 borgt de structurele ontwikkeling van de stedelijke inkoopfunctie. Vanaf halverwege 2022 bouwden we verder aan structurele verbeteringen via ontwikkelopgaven. Hiermee gaan we van rechtmatig naar doelgericht en rechtmatig inkopen. Voorbeelden hiervan zijn de verdere invoering van categoriemanagement, het verstevigen van contractmanagement en investeren in voldoende capaciteit en kwaliteit van de inkoopdienstverlening. Daarnaast werken we aan het verstevigen en toepassen van de maatschappelijke thema's, zoals:

- met het regionaal en MKB-vriendelijk inkoopbeleid maken we het voor kleinere ondernemingen mogelijk om mee te dingen naar opdrachten. Dat doen we door opdrachten niet onnodig te bundelen en waar mogelijk in percelen te verdelen. In 2022 komt 91 procent (net zoals in 2021) van onze leveranciers uit het MKB-segment. En 63 procent in 2022 (64 procent in 2021) van de inkoopuitgaven besteedden we bij het MKB. Van de gemeentelijke inkoopuitgaven in 2022 deden we 59 procent (60 procent in 2021) binnen de Metropool Regio Amsterdam.
- Vanaf 2022 rapporteren we over sociaal inkopen en de invulling van social return. In 2022 nam het sociaal inkopen bij erkende sociale firma's toe naar € 2.827.000 (in 2021 € 2.660.000). Het betrof veel kleine en enkele middelgrote opdrachten onder de aanbestedingsgrens. Ook waren er enkele opdrachten boven de aanbestedingsgrens. De inkoop in 2022 als invulling van social return door gecontracteerde leveranciers steeg naar € 1.061.000 (in 2021 € 837.000). Bij Pantar steeg in 2022 de gemeentelijke inkoop naar € 17 miljoen (2021: € 15,4 miljoen). Daarmee is de gemeentelijke inkoop bij Pantar weer terug op het niveau van voor de coronacrisis. De bij Pantar gerealiseerde social return daalde naar € 836.000 (2021 € 1.065.000).

Rechtmatig
De maatregelen voor het terugdringen van de onrechtmatigheid van de inkoop-uitgaven zijn ook in 2022 voortgezet. Daaruit kunnen we concluderen dat de onrechtmatige inkoopuitgaven ten opzichte van 2021 zijn afgenomen tot een bedrag van € 44,5 miljoen (2021: € 50,6 miljoen).

Verbetering juridische functie
Portefeuillehouder: burgemeester Halsema

Wij willen inwoners en ondernemers centraal stellen en het vertrouwen van de Amsterdammer in de gemeente vergroten. Het uitgangspunt voor nieuw vertrouwen is dat elke Amsterdammer eerlijk, gelijk en onbevooroordeeld wordt behandeld. Dit vraagt om dienstbaarheid, betrouwbaarheid en efficiëntie.

Juridische Vernieuwing
Juridische Vernieuwing is onderdeel van de opgave 'Vertrouwen Burger Overheid'. Op 13 januari 2022 is de notitie Vertrouwen begint bij de overheid aan de raad verstuurd waarin de visie van de burgemeester is neergezet. De nieuwe visie gaat uit van een meer wendbare en flexibele functie, die is toegerust om de maatschappelijke ontwikkelingen te vertalen naar deugdelijke, concrete besluiten en die in staat is om de ambities van de stad voor de Amsterdammer waar te maken.

In 2022 is de visie verder uitgewerkt met als uitgangspunt dat we meer kijken naar de vraag van de inwoner in plaats van uitsluitend naar regels. Dit heeft geresulteerd in de volgende aanpassingen:

- Er is een Amsterdams afwegingskader ontwikkeld dat zich richt op beleid en regelgeving dat eenvoudig, uitvoerbaar, rechtvaardig en menselijk is. Dit wordt in 2023 geïmplementeerd.
- Toepassen van een andere, meer oplossingsgerichte manier van werken in bezwaarfase.
- Deze aanpak heeft onder andere als kenmerk dat bezwaarmakers kort na het indienen van hun bezwaar door de gemeente worden benaderd. De aanpak behelst een breed palet aan mogelijkheden. In sommige situaties levert het verstrekken van aanvullende informatie al veel duidelijkheid op. Soms blijkt dat er in een dossier andere zaken spelen en kan op die manier oplossingsgericht meegedacht worden. Inzet bij deze aanpak is een persoonlijke benadering, uitleg en kijken naar oplossingsmogelijkheden en de beste manier om het bezwaar te behandelen.

Dit vraagt om verandering in gedrag en cultuur van zowel juristen als de organisatie en is daarmee een meerjarentraject. Als blijkt dat de oplossingsgerichte aanpak niet voldoende is, kan mediation een oplossing zijn. Verder is in 2022 een loketfunctie ingericht waar de Amsterdammer informatie kan inwinnen over het verloop van bezwaarprocedures
- Versterking van de klachtbehandeling; snellere en betere klachtafhandeling
- We zetten meer in op integraal juridische advisering in het gehele ketenproces.

Mediationpool
In het kader van de juridische vernieuwing is in 2022 besloten de Amsterdamse Mediationpool te intensiveren en vaker in te zetten bij conflicten/kwesties. In 2022 heeft de Amsterdamse Mediationpool 34 zaken opgepakt. Dit betroffen conflicten tussen gemeente Amsterdam en burgers/ondernemers, conflicten waarbij de gemeente Amsterdam een belang had dat dit tot een oplossing kwam, en betrof conflicten op de werkvloer.

Innovatie/Datagestuurd werken (Legal Tech)
In 2022 is nog meer gebruik gemaakt van innovatieve technologie. Hierbij kan gedacht worden aan de volgende ontwikkelingen:
- digitaliseren/automatiseren van juridische standaardwerkzaamheden
- het verder ontwikkelen van Legal Tech-oplossingen in de juridische dienstverlening. De Amsterdammer kan hierdoor actuele informatie inzien over ingediende bezwaren en worden ondersteunt door, zo gebruikersvriendelijk mogelijk, geïnformeerd te worden over de slagingskans van een bezwaar.

Juridische inhuur van advocaat en adviesdiensten
De dienstverlening juridisch advies- en advocaatdiensten is opnieuw aanbesteed. Per 1 juli 2022 zijn er twee gemeenteadvocaten., te weten Dirkzwager Advocaten (full service kantoor) en ADAM Advocaten (combinatie van Biesheuvel Jansen Timmerman Kuster B.V., Croon Advocaten, ENVIR Advocaten, Maverick Advocaten, Project Moore Advocaten en Toon Advocaten).
Alle verzoeken tot externe inhuur voor advocaat en adviesdiensten lopen via het Juridische Inhuurpunt, zodat gemeentebreed inzicht is in de vraag en sturing plaatsvindt op de hoogte van de kosten.

Communicatie met de stad
Portefeuillehouder burgemeester Halsema

Betrouwbaar, toegankelijk en begrijpelijk communiceren met de stad. Dat is waar de gemeentelijke communicatie voor staat. We hebben en houden daarbij oog voor iedere Amsterdammer. Ons taalgebruik is duidelijk en toegankelijk, onze communicatie is voor iedereen herkenbaar, met begrijpelijke informatie in beeld en taal, die ook geschikt is voor laaggeletterden. We houden rekening met de diversiteit in onze stad.

Corona, oorlog Oekraïne en vluchtelingenopvang en energiecrisis
In 2022 begon de stad nog in een lockdown en speelde (crisis)communicatie een belangrijke rol in onder andere communicatie over handhaving en de corona-maatregelen. De laatste coronamaatregelen vervielen in maart 2022. De inval van Rusland in de Oekraïne in de ochtend van 24 februari heeft een enorme impact gehad op onze stad en de Amsterdammers. Communicatie heeft samen met de veiligheids-regio een belangrijke coördinerende rol gespeeld in de communicatie over de grote stromen Oekraïense vluchtelingen die naast de bestaande toestroom van andere vluchtelingen dagelijks in onze stad aankwamen. Waar de aandacht in de eerste weken vooral gericht was op de eerste noodopvang ging de communicatie in de daarop-volgende maanden over de mogelijkheden op werk, leefgeld en onderwijs en nieuw te openen opvanglocaties. De snel oplopende energieprijzen vroegen om directe ondersteuning van de kwetsbaarste Amsterdammers met onder andere communicatie over beschikbare regelingen en toeslagen voor deze doelgroep.

Betrouwbaar, toegankelijk en begrijpelijk
We stellen vast dat het vertrouwen in de overheid bij grote groepen onaanvaardbaar laag is. Dat vertrouwen staat of valt met betrouwbare, toegankelijke en begrijpelijke communicatie, dialoog en participatie. Vanuit de kernwaarden betrouwbaar, toegankelijk en begrijpelijk dragen we hier dagelijks aan bij met onze communicatie-expertise. Daarbij helpen we om bij (lastige) opgaven in een vroeg stadium contact met de Amsterdammer te zoeken over het probleem en niet meteen te communiceren over de oplossing. Door inzichtelijk te maken en uit te leggen waarom welke keuzes worden gemaakt dragen we bij aan het vergroten van het vertrouwen in de overheid. In 2022 zijn er verschillende werksessies geweest met niet alleen communicatieteams maar ook met een aantal stadsdeelbesturen om op basis van de praktijkvoorbeelden deze werkwijze toe te lichten. Verder blijft veel aandacht gaan naar inclusieve communicatie. Dit doen we door taal- en beeldgebruik te gebruiken die aansluit bij de leefwereld van de doelgroep en hen te betrekken bij de dialoog/ participatie in de stad.

Hiertoe hebben we in 2022 onderzoek laten doen naar de inclusiviteit van onze communicatie. De uitkomsten zorgden niet alleen voor meer bewustzijn maar bijvoorbeeld ook tot het uitbreiden van de beeldbank met inclusiever materiaal.

Opgavegericht

We kiezen nadrukkelijk voor het centraal stellen van de opgaves in de stad, waarbij communicatie en interactie met de Amsterdammer essentieel zijn. We hebben in 2022 daarom gewerkt aan de begrijpelijkheid van beleid en uitvoering door deze zowel in beeld als taal geschikt te maken voor laaggeletterden. Zo hebben bijvoorbeeld onze tekstschrijvers niet alleen vele teksten geredigeerd maar zijn er ook vele collega's getraind om te schrijven op B1/B2-niveau. Ook ondersteunden we verschillende vormen van participatie, zowel bij fysieke bijeenkomsten als online sessies. Het online streamen van bewonersbijeenkomsten is door de coronacrisis snel verder ontwikkeld. Grote thema's met veel inzet op communicatie in 2022 waren:

- Voldoende betaalbare en goede woningen (gebiedsontwikkeling)
- Verbeteren leefbaarheid en kwaliteit van buurten
- Bruggen en kademuren
- Herstel en openen van de stad na coronacrisis
- Inclusie en diversiteit
- Schone en klimaat neutrale stad

Financiën en Control

Portefeuillehouder: wethouder van Buren

Wij willen zorgen voor een solide toekomstbestendige financiële huishouding. Een betrouwbare, heldere financiële administratie is daarbij essentieel. Wij hechten er belang aan dat er gestuurd kan worden op de realisatie van ambities en dat deze goed navolgbaar zijn in de vorm van heldere indicatoren en doelen in de P&C producten.

Bestuursopdracht inzicht in geld, beleid en keuzes

Deze bestuursopdracht heeft als doel om beter te weten waar we ons geld aan uitgeven, welke keuzes daarin gemaakt zijn en wat het de stad oplevert. Zodat we ook beter kunnen bijsturen als dat nodig is. Met inhoudelijke keuzes over wat we wel, en wat we niet meer doen. In 2022 is een eerste onderzoek uitgevoerd waarin onze uitgaven zijn gespiegeld aan het gemeentefonds. Dit onderzoek heeft ons een eerste inzicht gegeven, maar nog lang niet genoeg om er ook inhoudelijke conclusies aan te verbinden (raadsbrieven van 24 oktober 2022 en 20 december 2022 "Stand van zaken bestuursopdracht Inzicht in beleid, geld en keuzes").

Een verdere inhoudelijke verdieping per programmaonderdeel gebeurt in de tweede fase van het onderzoek, in 2023.

Betrouwbare data

In 2022 hebben we gewerkt aan het combineren van financiële data met beleidsdata. Door dit te doen kan de gemeente beter sturen en wordt de kwaliteit van de besluitvorming groter. Zo is in stadsdeel Oost financiële data gecombineerd met vergunningendata. De kwaliteit van de informatie over de vergunningen is nu beter en het vergunningenproces verloopt soepeler. In het kader van duurzaamheid is er een koppeling gemaakt tussen financiële data en energiedata. Het doel daarvan is om met de inzichten die hieruit voortkomen de energiekosten te verlagen.

Digitalisering, automatisering en doorontwikkeling financiële sturing en advies

In 2022 is het nieuwe financiële en inkoopsysteem aanbesteed. Dit nieuwe systeem heeft als doel om efficiënter en effectiever om te kunnen gaan met beschikbare middelen. Met dit nieuwe systeem kunnen we onder andere beter sturen op het proces bestellen tot betalen. Daarnaast is, om bij te dragen aan de sturing op doelen, in 2022 de financiële functie meer ingericht naar de programma's van de begroting.

Procesverbetering van inkomende en uitgaande facturen

In 2020 is gestart met e-facturatie, waardoor we onze leveranciers sneller kunnen betalen. Het gemiddelde percentage binnenkomende e-facturen over 2022 is 69 procent, over de maand december was dit zelfs 75 procent. Dat is een groei in digitalisering ten opzichte van 2021 (49 procent). In 2022 zijn 2.500 leveranciers aangesloten op e-facturatie, dit betreft de helft van het aantal leveranciers dat tot nu toe is aangesloten. In 2023 zetten we de verbeterslag op het gebied van kennisdeling, communicatie, procesoptimalisatie en kwaliteit van de factuurketen voort.

In 2020 is tevens gestart met het digitaal verzenden van facturen (pdf) in plaats van per post. Het gemiddelde percentage digitaal uitgaande facturen over 2022 is 57 procent, dit was 2021 45 procent. Dit percentage is exclusief erfpachtfacturen. In juni 2022 zijn we gestart met digitaal verzenden van erfpachtfacturen, dat gemiddelde over 2022 is 15 procent. Dit percentage loopt iedere maand verder omhoog.

Fiscaliteit

Het afgelopen jaar heeft de gemeente laten zien dat de fiscale beheersing op een voldoende niveau zit. Met onder meer steekproefsgewijze controles tonen we met een redelijke mate van zekerheid aan dat de ingediende belastingaangiften juist zijn.
De interne controles die op het gebied van fiscaliteit worden gedaan, zijn in 2022 verder gedigitaliseerd. Het Horizontaal Toezicht vanuit het Rijk is gecontinueerd.
Er zijn aanvullende afspraken gemaakt over hoe aan het aangescherpt toezicht invulling wordt gegeven.

Integraal risicomanagement en compliance beter ondersteund met nieuw systeem

In 2022 is het risicomanagementsysteem vervangen door een systeem waarin de organisatie sturings- en beheersingsinformatie over Governance, Risicomanagement en Compliance vastlegt. Het project versterking operationeel risicomanagement (VORM) is samengevoegd met de implementatie van dit GRC-systeem. Met het project versterking operationeel risicomanagement (VORM) voeren we een systematiek in, waarmee we de kwetsbaarheden in de bedrijfsvoering met standaardrisico's in kaart brengen die de organisatie met gestandaardiseerde maatregelen kan beheersen

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf begrotingsjaar 2023 vindt een verandering plaats in de verantwoordelijkheden voor het presenteren van de rechtmatigheid van de jaarrekening van de gemeente. Het is niet langer de accountant die vaststelt dat in lijn met wet- en regelgeving wordt gehandeld, maar er komt, als onderdeel van de jaarrekening, een rechtmatigheids-verantwoording. Hiermee leggen we als college expliciet verantwoording af over de naleving van de geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De rechtmatigheid zelf is, en was altijd al, de verantwoordelijkheid van het college. Dat betekent dat wij de raad in het voorjaar 2024 – in de Jaarrekening 2023 – voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording zullen voorleggen.

Subsidieverlening in Amsterdam

Portefeuillehouder: wethouder van Buren

Ons uitgangspunt is om te komen tot eenvoudige, doeltreffende en doelmatige subsidieregelingen die de ambities uit de begroting ondersteunen. In mei 2022 is een nieuwe subsidieapplicatie in gebruik genomen die deze uitgangspunten ondersteunen en is het online subsidieloket gekoppeld aan Mijn Amsterdam.

Apparaatslasten

Portefeuillehouder: wethouder van Buren

Samen met de drie andere grote steden Rotterdam, Den Haag en Utrecht (samen met Amsterdam de G4) stelden we een gezamenlijke definitie op van apparaatslasten. Met deze definitie kunnen we de apparaatslasten van de G4 ook makkelijker onderling vergelijken.

Apparaatslasten bestaan uit het volgende:

- alle salaris en persoonlijke lasten zoals opleidingen, dienstkleding, mobiele telefoons van alle medewerkers
- de lasten van externe inhuur, zowel voor de reguliere bedrijfsvoeringen als voor de beleidsprogramma's
- de lasten die niet toe te delen zijn aan de beleidsprogramma's en ondersteunend zijn aan de organisatie zoals ict, informatievoorziening, schoonmaak, trainees, huisvesting, licenties, bestuurs- en raadsondersteuning, management in de primaire processen, koffie, energie en water, huur enzovoort. Deze lasten staan in de begroting opgenomen bij B1. Overhead.

In onderstaande de grafiek hebben we de apparaatslasten weergegeven als percentage van de totale lasten van de jaarrekening (€ 7,3 miljard). In 2021 was dit 21 procent.

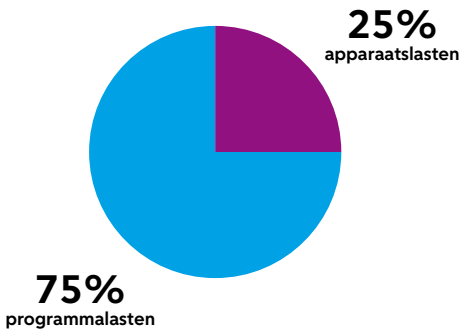

Deze 25 procent hebben wij in onderstaande tabel uitgesplitst naar apparaatslasten per programma. De apparaatslasten bestonden in 2022 voor ongeveer 81 procent (2021 79 procent) uit salarislasten.

De apparaatslasten worden nog niet volledig volgens de opgestelde definitie weergegeven, we groeien toe naar een volledigere weergave. Bij het opstellen van de begroting was nog niet altijd duidelijk of bepaalde apparaatskosten binnen of buiten de programmabegroting vallen, Uit onderstaand overzicht blijkt dat € 47 miljoen aan apparaatslasten gemaakt zijn voor investeringen, deze worden geactiveerd en vallen daarmee buiten de programmabegroting.

Apparaatslasten	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaarsnota)
Programma					
01 Veiligheid	97.804.516	91.596.864	92.291.943	103.606.313	11.314.370
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	134.942.713	49.251.389	58.129.149	93.336.981	35.207.832
03 Economie	20.232.195	17.797.963	18.434.779	19.961.535	1.526.756
04 Kunst, cultuur en erfgoed	4.716.359	4.120.849	4.568.075	5.129.301	561.226
05 Onderwijs	30.979.478	29.412.198	30.598.896	30.943.591	344.695
06 Sport	23.138.356	21.246.619	23.255.689	25.870.050	2.614.361
07 Werk, inkomen en participatie	158.217.749	138.511.532	153.717.505	163.562.432	9.844.927
08 Volksgezondheid, jeugd en zorg	220.959.259	137.728.037	205.496.100	208.725.468	3.229.368
09 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	65.696.372	46.702.799	43.801.270	73.478.011	29.676.741
10 Grond	65.181.511	-22.585.164	125.598.997	138.197.783	12.598.786
11 Wonen en groen	181.381.678	147.892.326	158.232.617	175.602.031	17.369.414
12 Moderne open overheid	78.190.441	67.013.910	70.965.253	83.435.486	12.470.233
A Algemene dekkingsmiddelen	32.123.276	30.216.607	21.298.585	22.215.669	917.084
B Bestuur en organisatie	604.725.747	599.552.906	626.127.138	626.435.393	308.255
	1.718.289.651	**1.358.458.835**	**1.632.515.996**	**1.770.500.044**	**137.984.048**
Geactiveerd / Investeringsprojecten	52.896.888			47.439.370	47.439.370
Totaal apparaatslasten	**1.771.186.539**	**1.358.458.835**	**1.632.515.996**	**1.817.939.414**	**185.423.418**

De totale apparaatslasten zijn ongeveer € 185 miljoen hoger dan begroot. Deze overschrijding komt met name doordat:

- Hogere apparaatskosten van zowel intern als extern personeel omdat deze niet als zodanig in de programmabegroting opgenomen zijn. In de jaarrekening wordt deze kosten wel als zodanig verantwoord (€ 177,4 miljoen)
- Lagere apparaatskosten doordat met name de lasten van overhead lager waren (€ 7,6 miljoen)

Verplichte BBV-indicatoren bestuur en ondersteuning

De volgende indicatoren zijn door het BBV verplicht.

Indicator (activiteit)	2022	2021
Formatie (FTE per 1.000 inwoners)	19,2	18,6
Bezetting (FTE per 1.000 inwoners)	19,6	22,6
Apparaatskosten (Kosten per inwoner)	€ 2051	€ 2.008
Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom)	15,6%	18,4%
Overhead (% van totale lasten)	8,3%	7,6%
Overhead (% van totale gemeentelijke formatie)	25,0%	25,9%

Operationele risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Krapte arbeidsmarkt: Door de krapte op de arbeidsmarkt zijn vacatures moeilijk vervulbaar. Natuurlijke uitstroom ten gevolge van de AOW gerechtigde leeftijd groeit de komende jaren van circa 200 naar circa 400 medewerkers in 2025 en circa 600 medewerkers in 2030. De bemensing van de opgaven staat hierdoor steeds meer onder druk.	Het afgelopen jaar zijn zes perspectieven uitgewerkt om medewerkers aan te trekken, te benutten en te behouden. Zoals het inzetten van arbeidsbesparende maatregelen, het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod en het vergroten van het arbeidsaanbod. Parallel hieraan zijn de eerste interventies gestart. Zoals het verbeteren van de zichtbaarheid van onze organisatie als werkgever, de ontwikkeling van nieuwe wervingsmiddelen en het opzetten van omscholingstrajecten. We prioriteren scherp en investeren in capaciteitsmanagement.

Actuele risico's	Maatregelen
2. Werkdruk en verzuim nemen toe: Als gevolg van arbeidsmarktkrapte zijn vacatures moeilijk in te vullen en neemt de werkdruk toe. In 2022 zagen we daarbij ook een stijging van het ziekteverzuim. Langdurige hoge werkdruk kan leiden tot verminderde kwaliteit van dienstverlening. In 2022 is in het medewerkerswaarderings-onderzoek (MWO) de werkdruk uitgevraagd.	Naar aanleiding van de resultaten zijn er bij meerdere directies sessies in de teams geweest om de werkdruk met elkaar te bespreken. Het aanpakken en voorkomen van werkdruk is en blijft een belangrijk thema. Het afgelopen jaar zijn er diverse workshops, trainingen en webinars georganiseerd op het gebied van mentale gezondheid. Daarbij kregen de medewerkers handvaten aangeboden om beter om te gaan met werkdruk en het welzijn te bevorderen.
3. Inhuurpersoneel: De organisatie is niet altijd in staat om de maatschappelijke opgaven volledig met eigen medewerkers aan te pakken. Bepaalde expertises zijn niet altijd binnen de organisatie aanwezig of beschikbaar en het is soms moeilijk om deze rollen met vaste medewerkers in te vullen door de krapte op de arbeidsmarkt. De maatregelen om de externe inhuur te verlagen, kunnen hierdoor onder druk komen te staan.	We zetten er op in om de expertise die wel binnen de organisatie beschikbaar is, flexibel in te kunnen zetten door belemmeringen in systemen en structuren weg te nemen en door interne flexibele pools meer en beter te benutten. Ook trekken we extra recruiters aan om talenten op de (krappe) arbeidsmarkt aan ons te binden.
4. Inflatie: Als gevolg van onvoldoende compensatie voor opgetreden inflatie voor de opgelopen kosten bestaat de kans dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn en er keuzes gemaakt moeten worden waardoor het realiseren van de veranderopgave in gedrang komt.	Her prioriteren en efficiënter werken en na te gaan waar we systemen (robotisering) het werk kunnen laten doen.
5. Afhankelijkheid software leveranciers: Amsterdam wordt steeds afhankelijker van software leveranciers waardoor in het geval van een calamiteit bij die leverancier de continuïteit van onze dienstverlening wordt onderbroken.	Binnen het I-domein is een goed inzicht in de SAAS- systemen die onze kritische processen ondersteunen. Ook is er een 24x7 piket ingeregeld over de gehele beheerketen. Op dit moment vindt er een inventarisatie plaats van alle beheerverantwoordelijken in de lijndirecties.
6. Vertrouwen Amsterdammer in de overheid: Het vertrouwen van de Amsterdammer in de overheid neemt verder af als de juridische vernieuwing uitblijft.	Er is een congruente aanpak nodig waarbij een cultuurverandering wordt doorgevoerd die niet alleen de juridische functie betreft. De verandering moet in samenhang worden gedaan met de andere strategische functies (zoals het personeelsbeleid, communicatie, de informatiehuishouding en het financieel beleid).
7. Amsterdam heeft veel dienstverlening: Er is onvoldoende juridische capaciteit om op alle vlakken aan de wettelijke vereisten te voldoen (primaire besluiten niet op tijd, bezwaar niet op tijd, voorbereidingstijd voor beroepsprocedures suboptimaal, klachtbehandeling ook niet binnen de termijn, enz.).	Hierin zullen ook keuzes (zowel ambtelijk als bestuurlijk) moeten worden gemaakt nu alles niet tegelijkertijd kan.
8. Het niet halen van vastgestelde doorlooptijden: Het niet halen van de gestelde termijnen leidt tot imagoschade en afnemend vertrouwen in de gemeentelijke dienstverlening.	Door signalering van dreigende termijnover-schrijding en periodieke voortgangsrapportages werken we aan het voldoen aan de voor-geschreven doorlooptijden.

Actuele risico's	Maatregelen
9. De Amsterdammer vindt onze communicatie niet begrijpelijk: Wanneer we er onvoldoende in slagen om onze communicatie begrijpelijk, toegankelijk en betrouwbaar te maken, kan dat leiden tot afnemend vertrouwen van de Amsterdammer in de overheid minder, afnemend draagvlak in de samenleving en tot vertraging in de uitvoering van ons beleid..	De begrijpelijkheid van de communicatie monitoren we jaarlijks met de burgermonitor.
10. Implementatie nieuwe financiële systeem FMIS: De impact van FMIS is organisatie breed groot. Er zijn zo'n 3000 gebruikers en er zullen diverse koppelingen met sub administraties gemaakt worden. Risico's zijn vooral: ▪ Project duurt langer ▪ Implementatie vraagt om verandering en kan leiden tot weerstand ▪ Onvoldoende inzicht in de details van de noodzakelijke koppelingen met anders systemen/ applicaties.	Voorbereiding van de implementatie in 2023 zal druk leggen op andere taken. Deze en andere projectrisico's worden gemanaged met een gedegen project governance.
11. Financiële transacties: er kunnen zich integriteitsrisico's voordoen o.a. ten aanzien van het verwijderen van facturen het overmaken van geld aan rekeningen van bevriende relaties.	Voor al deze risico's zijn beheersmaatregelen opgenomen. Ook bij de salarisverwerking, inhuur van zzp-ers en de controle op privégebruik van het wagenpark lopen we risico's. De controles zijn zodanig ingericht dat we de risico's zoveel mogelijk mitigeren/voorkomen.
12. Facilitaire dienstverlening op lager niveau: Door leveringsproblemen en krapte op de arbeidsmarkt kunnen onze leveranciers niet (tijdig) voldoen aan onze vraag om hiermee onze facilitaire dienstverlening te kunnen vervullen.	We zullen soms wat langer moeten wachten en langer gebruik moeten maken van de bestaande voorzieningen.
13. Computer systemen vallen uit:	Met de leveranciers zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan met dergelijke verstoringen en hoe deze moeten worden opgepakt.



4.2 Openbaarheid (Wet open overheid)

Op 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (hierna Woo) de Wet openbaarheid van bestuur vervangen. De Woo geeft burgers het recht op informatie. Informatie over het handelen van de overheid. Iedereen kan een verzoek om informatie indienen bij de gemeente. Informatie wordt openbaar gemaakt, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond van toepassing is. De gemeente is verplicht 10 informatiecategorieën actief openbaar te maken en daarnaast zoveel mogelijk meer. Goede en vindbare informatie is essentieel voor openbaarheid. Daarom geeft de Woo de gemeente acht jaar om de informatiehuishouding op orde te brengen.

Actieve openbaarheid

De Woo legt de nadruk op het uit eigen beweging openbaar maken van informatie (actieve openbaarheid). In 2022 zijn er voor 7 van de 10 verplicht actief openbaar te maken informatie-categorieën actieplannen opgesteld. 4 van de 10 informatie-categorieën worden op het Amsterdamse kanaal open.amsterdam gepubliceerd. Dit kanaal is in 2022 ontwikkeld. Daarnaast is er door het College van B&W voor gekozen om informatie over de vernieuwing erfpachtstelsel en over Shell actief openbaar te maken.

Afhandelen Woo-verzoeken

De wettelijke afhandeltermijn is met de komst van de Woo teruggebracht naar 4 weken, dit was 6 weken. In 2022 zijn meer Woo-verzoeken binnen de wettelijke termijn afgehandeld: 58 procent in 2021 tegenover 68 procent in 2022.
De afhandeltermijn is verbeterd door onder andere de stedelijke afspraken, -samenwerking en het stedelijk team te versterken. In twee Woo-weken hebben 94 medewerkers 57 Woo-verzoeken afgehandeld.

Gedrag en cultuur

Openbaarheid vraagt om een open houding en organisatiecultuur. In 2022 zijn verschillende cursussen, opleidingen en communicatiemiddelen ontwikkeld. Daarnaastis een gedragsonderzoek gestart met betrekking tot openbaarheid en informatiebeheer. Het samen met de gemeenten Utrecht en Rotterdam, de VNG en BZK georganiseerde Woo-symposium in het Felix Merites op 1 november 2022, een half jaar na het inwerking treden van de Woo, was een groot succes. Net als de Summerschool 2022, waarbij veel collega's een eerste training hebben gehad.

Stand van zaken

Het effect van alle maatregelen is er, maar stagneert en is niet goed genoeg. We hebben nog steeds te maken met structureel achterstanden, lange afhandeltermijnen en moeilijk vindbare informatie. In de tweede helft van 2022 is er gewerkt aan een voorstel voor het versnellen van het uitvoeren van de Woo en het op orde brengen van de informatiehuishouding.



4.3 Financiering

In deze paragraaf beschrijven we de uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie. De financieringsfunctie zorgt ervoor dat we voldoende geld beschikbaar hebben om aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Hiervoor trekken we kort- en langlopende leningen aan. Onder de financieringsfunctie vallen ook het verstrekken van leningen en garanties en het beheersen van financiële risico's.

Het wettelijk kader ligt vast in nationale en Europese regelgeving. Binnen de nationale regelgeving zijn de kaders vooral:

- de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
- de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof)
- de Gemeentewet
- het Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Deze wettelijke kaders hebben we verder uitgewerkt en vastgelegd in het gemeentelijke Treasurystatuut. Het beleid over verstrekken en beheren van leningen en garanties door ons aan derden staat in het "Lening- en garantiebeleid gemeente Amsterdam".

Externe financiering

In 2022 hebben we fors geïnvesteerd in de stad. De omvangrijkste investeringen in de stad zijn de investeringen in:

- (school)gebouwen
- de openbare ruimte zoals parkeervoorzieningen, kades, bruggen, tunnels, wegen, verlichting en verkeerssystemen

In de Investeringsparagraaf onderbouwen we de investeringen.

Investeringen financieren we met externe en interne financieringsmiddelen. Externe financieringsmiddelen zijn leningen van externe partijen waarover we rente betalen. De reserves, voorzieningen en het jaarresultaat vormen onze interne financieringsmiddelen.

De externe financieringsmiddelen stegen in 2022 met € 51 miljoen naar € 6.710 miljoen. Tabel 1 toont de ontwikkeling van de externe financieringsmiddelen in 2022.

Tabel 1. Overzicht externe financieringsmiddelen

(bedragen x € 1 miljoen)

Externe financieringsmiddelen	2021	2022	Mutatie
Liquide middelen	-5	-6	0[1]
Kasgeldleningen	525	335	-191
Langlopende leningen	6.139	6.381	242
Totaal	**6.659**	**6.710**	**51**

Grafiek 1 toont het verloop van de externe financieringsmiddelen van de afgelopen vijf jaar. Hierin staat ook het aandeel van de financieringsbehoefte voor erfpacht. Het betreft hier de balanswaarde van de erfpachtgronden waarover canon wordt betaald min de reserve financiering erfpachtgrond.

In de afgelopen jaren is de externe schuld gestegen. De toename van de externe schuld is beperkt in 2022. Bovendien blijft de externe schuld houdbaar. We voldoen aan de verplichte financiële kengetallen en we bewegen ruim binnen de marges die passend zijn bij houdbare overheidsfinanciën. Dit lichten we verder toe in het onderdeel Kengetallen.

1 De mutatie van de liquide middelen is ongeveer € 0,4 miljoen. In de tabel worden de bedragen afgerond op miljoenen.

Grafiek 1. Ontwikkeling externe financieringsmiddelen 2018 – 2022

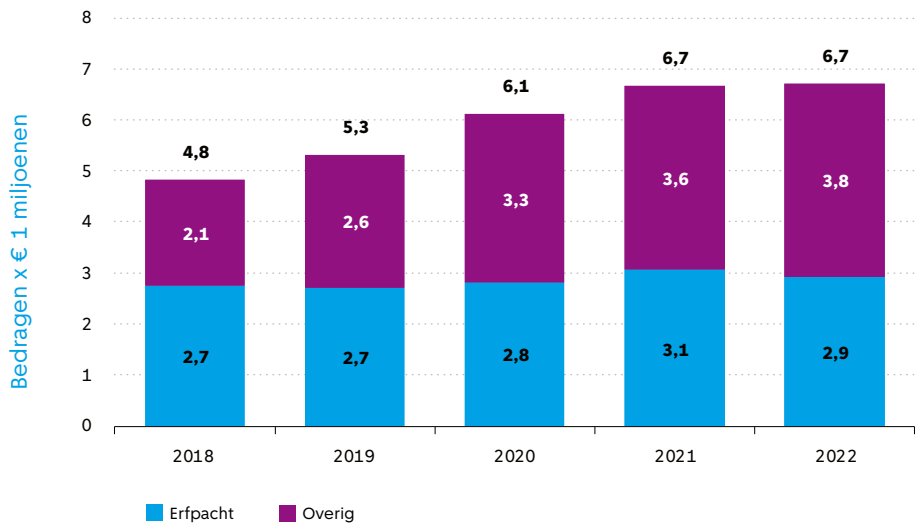

Bij de Najaarsnota 2022 was de verwachte omvang van de externe financieringsmiddelen voor eind 2022 begroot op € 7,0 miljard. Deze kwam uiteindelijk € 316 miljoen lager uit op € 6,7 miljard. Dat de omvang van de externe financieringsmiddelen (externe schuld) uiteindelijk lager uitkwam dan we begroot hadden, is het resultaat van een aantal effecten.

- Effect waardoor de externe schuld lager uitkwam dan begroot:
  - De omvang van de interne financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en resultaat) kwam € 470 miljoen hoger uit dan verwacht.
- Effecten met een opwaartse werking vergeleken met de begrote externe schuld:
  - De omvang van het materiële en immateriële bezit kwam € 72 miljoen hoger uit dan verwacht.
  - De omvang van het financiële bezit kwam € 2 miljoen hoger uit dan verwacht.
  - De werkkapitaalbehoefte kwam € 81 miljoen hoger uit dan verwacht.

In 2022 nam de externe schuld toe en zijn de marktrentes sterk gestegen. Desondanks daalden onze rentelasten met € 4 miljoen naar € 63 miljoen. Dit komt vooral doordat we eind 2021 en begin 2022 tegen lage tarieven hebben geleend. In 2022 leenden we nog niet tegen de sterk gestegen marktrentes. Gedurende 2022 hebben we hiervan geprofiteerd en daalden de rentelasten. Het gemiddelde rentepercentage van de totale externe financieringsmiddelen in 2022 was 0,9 procent. Dit tonen we in tabel 2.

Tabel 2. Externe financiering, omvang en rentelast

(bedragen x € 1 miljoen)

Externe financieringsbehoefte	**2021**	**2022**
Omvang	6.659	6.710
Rentelast	67	63
Gemiddeld gewogen rentepercentage	1,1%	0,9%

Kengetallen

Er zijn verschillende invalshoeken om de schuld en de houdbaarheid ervan te beoordelen. Kengetallen moeten inzicht in de schuld geven om de schuld en ontwikkeling daarvan beter te kunnen begrijpen. De solvabiliteitsratio en de netto schuldquote zijn verplichte kengetallen vanuit het BBV. Vanuit de Wet fido zijn de renterisiconorm en de kasgeldlimiet verplichte kengetallen. Daarnaast geven we een toelichting op schatkistbankieren en derivaten.

Deze vier kengetallen lichten we in deze paragraaf verder toe. Een overzicht van de kengetallen tonen we in tabel 3.

Tabel 3. Kengetallen Schuld

			Signaleringswaarden volgens toezichthouder provincie Noord-Holland		
Kengetallen Schuld	**2021**	**2022**	**Voldoende**	**Neutraal**	**Onvoldoende**
Solvabiliteit	50%	50%	> 50%	20% < X < 50%	< 20%
Netto schuldquote exclusief erfpacht	46%	56%	< 90%	90% < X < 130 %	> 130%
Netto schuldquote exclusief erfpacht gecorrigeerd voor verstrekte leningen	41%	50%	< 90%	90% < X < 130 %	> 130%
Netto schuldquote inclusief erfpacht	93%	103%	< 90%	90% < X < 130 %	> 130%
Renterisiconorm	5%	6%			> 20%
Kasgeldlimiet	5%	4%			> 8,5%

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio berekenen we door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft aan hoeveel we van ons bezit financieren met eigen vermogen.

In 2022 is onze solvabiliteitsratio 50 procent. Daarmee voldoen we aan de gestelde signaleringswaarde ‘voldoende’ van de provincie Noord-Holland. Vergeleken 2021 is de solvabiliteitsratio niet veranderd. Dit komt doordat het eigen vermogen en het balanstotaal in dezelfde verhoudingen toenamen.

Netto schuldquote
De netto schuldquote berekenen we door de netto schuld conform BBV te delen door het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal zijn de totale baten zonder reservemutaties. We geven de netto schuldquote weer zonder en met correctie voor leningen die wij zelf verstrekt hebben. Zo weten we in hoeverre er sprake is van doorlenen.

De genoemde signaleringswaarden zijn gemaakt voor een gemiddelde gemeente. Amsterdam is echter geen gemiddelde gemeente. Naast onze omvang maakt onder andere het erfpachtstelsel Amsterdam speciaal. Om ons beter met de andere gemeenten te kunnen vergelijken, tonen we de netto schuldquote zonder erfpacht. Het gaat dan om de balanswaarde van de erfpachtgronden die canonbetalend zijn min de reserve financiering erfpachtgrond.

In 2022 is onze netto schuldquote exclusief erfpacht 56 procent. Daarmee voldoen we aan de signaleringswaarde ‘voldoende’ van de provincie Noord-Holland. De toename komt door zowel een toename in de netto schuld als een afname in het begrotingstotaal. Met de correctie voor leningen die wij zelf verstrekt hebben, is de netto schuldquote 50 procent. De netto schuldquote inclusief erfpacht komt uit op 103 procent.

Renterisiconorm
De renterisiconorm geeft het renterisico op de bestaande langlopende schuld weer. We berekenen het door het bedrag van de bestaande langlopende schuld dat we binnen een gegeven jaar verplicht moeten aflossen of waarvan we de rente moeten herzien, te delen door het begrotingstotaal. De limiet hiervoor ligt op 20 procent van het begrotingstotaal.

In 2022 bedroeg onze renterisiconorm € 1.080 miljoen. In 2022 hebben we ruim binnen de renterisiconorm gewerkt en komen we op 6 procent (€ 333 miljoen) van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet begrenst onze maximale kortlopende schuld. Dit zijn leningen met een looptijd tot 1 jaar. We berekenen het door de gemiddelde omvang van de kortlopende leningen te delen door het begrotingstotaal. De limiet hiervoor ligt op maximaal 8,5 procent van het begrotingstotaal. Drie achtereenvolgende kwartalen overschrijden is niet toegestaan volgens Wet fido.

In 2022 bedroeg ons kasgeldlimiet € 459 miljoen. In alle kwartalen voldeden we aan de gestelde norm en hebben we de kasgeldlimiet niet overschreden.

Schatkistbankieren
Alle decentrale overheden moeten vanaf een bepaald drempelbedrag overtollige middelen in de schatkist van het ministerie van Financiën aanhouden. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren zorgt voor een lagere EMU-schuld van Nederland. Voor ons bedroeg het drempelbedrag in 2022 € 19,8 miljoen. In 2022 hebben we het drempelbedrag niet overschreden. Wel hebben we tijdelijk gebruik gemaakt van schatkistbankieren. Vanwege een tijdelijk overschot op de bankrekeningen hebben we overtollige middelen tijdelijk in de schatkist aangehouden.

Derivaten
In 2022 gebruikten we geen derivaten. In 2022 sloten we ook geen derivaten af. Volgens het Treasurystatuut mogen we derivaten alleen afsluiten om opwaartse renterisico’s af te dekken. En voor elke transactie hebben we vooraf toestemming nodig van het college van B en W.

EMU-saldo

Het ‘Economische en Monetaire Unie saldo’ (EMU-saldo) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid. Onze inkomsten en uitgaven tellen mee bij het bepalen van het EMU-saldo van Nederland. Er is een verschil tussen het exploitatiesaldo en het EMU-saldo. In het EMU-saldo zijn investeringsuitgaven en aan- en verkopen van grond opgenomen. Maar geen afschrijvingen en toevoegingen aan reserves en voorzieningen. Dit is wel zo in het exploitatiesaldo.

Tabel 4 toont het effect van ons op het EMU-saldo van Nederland. Het saldo van Amsterdam heeft in de jaren 2021 en 2022 een flinke invloed op het EMU-saldo van Nederland. Dat komt doordat we fors investeerden in de stad. De grootste investeringen in de stad zijn de investeringen in (school)gebouwen en openbare voorzieningen.

Tabel 4. EMU-saldo

(bedragen x € 1 miljoen)

EMU-saldo	2021	2022
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	63	160
Mutatie (im)materiële vaste activa	-573	-431
Mutatie voorzieningen	-24	64
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	177	-125
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im) materiële vaste activa alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-55	-17
Berekend EMU-saldo	**-413**	**-349**

Lening- en garantiebeleid

We verstrekken leningen als deze voorwaarden allemaal gelden:

- Dit dient het publiek belang.
- Geen andere externe financiers willen een lening verstrekken.
- Vanuit financiële analyses blijkt dat de lener aan alle rente- en aflossingsverplichtingen kan voldoen.

Garanties verstrekken we alleen als dit een toegevoegde waarde oplevert ten opzichte van een lening. Verstrekken van leningen en garanties brengt echter risico's met zich mee. Juist de combinatie van publiek belang en de afwezigheid van externe financieringsmogelijkheid maakt het risico hoger dan gemiddeld. Bij specifieke risico's treffen we een voorziening. Onze resterende risico's bij verstrekken van leningen en garanties zitten in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hiervoor houden we de Algemene Reserve aan vanuit de regels Weerstandsvermogen.

Verstrekte leningen

We hebben eind 2022 voor € 357 miljoen aan leningen aan derden verstrekt. Zie ook tabel 5.

Tabel 5. Verstrekte leningen

(bedragen x € 1 miljoen)

Verstrekte leningen	2021	2022	Risico indicatie	Verantwoordelijke organisatie	Soort
AEB Amsterdam	158,1	159,2	Hoog	B&O	Deelneming
Alliander	55,0	55,0	Laag	B&O	Deelneming
Amsterdams Investeringsfonds (AIF)	5,4	4,7	Hoog	B&O	Overig
Amsterdamse Middensegment Hypotheekleningen	7,4	5,9	Laag	Wonen	Overig
Carré	2,2	2,2	Hoog	B&O	Deelneming
Duurzaamheidsfonds	9,7	10,9	Middel	R&D	Overig
Energieleningen	9,0	11,3	Laag	Wonen	Overig
Internationaal Theater Amsterdam	3,3	2,4	Middel	EZ&C	Overig
Marktkwartier	5,9	5,9	N.v.t.	G&O	Overig
Nationaal Restauratiefonds	6,0	6,1	Laag	R&D en Wonen	Overig
NEMO Science Museum	11,3	11,3	N.v.t.	B&O	Overig
Schiphol Area Development Company (SADC)	0,6	N.v.t.	Hoog	EZ&C	Deelneming
Schuldsaneringsleningen	16,8	15,8	Hoog	Inkomen	Overig
Staatsobligaties	1,7	N.v.t.	N.v.t.	B&O	Overig
Startersleningen	5,8	4,6	Laag	Wonen	Overig
Starters- en energielening stortingen	2,5	3,4	Laag	Wonen	Overig
Starters- en energielening (Weesp)	N.v.t.	1,5	Laag	Wonen	
Stichting Financiering Bouw Sport Accommodaties	N.v.t.	1,1	Middel	Sport & Bos	Overig
Westpoort Warmte (WPW)	52,9	52,9	Middel	B&O	Deelneming
Wooncoöperaties	N.v.t.	2,6	Middel	Wonen	Overig
Overige leningen < € 1 miljoen	0,4	0,2			
Totaal	**354,0**	**357,0**			
Correctie voorziening Marktkwartier	-5,9	-5,9			
Correctie voorziening Schuldsaneringsleningen	-1,2	-0,6			
Boekwaarde verstrekte leningen	**347,0**	**350,5**			

Per lening geven we een aanduiding van het financieringsrisico. Een risicoaanduiding ‘laag’, ‘middel’ of ‘hoog’ betekent dat er een lage, gemiddelde of hoge kans is dat we rentebetalingen of aflossingen niet volledig ontvangen. Als er een voorziening is om het risico te dekken, dan staat dit bij de toelichting van die lening. Bij enkele leningen staat risicoclassificatie ‘niet van toepassing’ (n.v.t.). Dat zijn aflossingsvrije leningen met een speciale constructie. Hieronder lichten we de leningen toe als deze nieuw zijn, belangrijke wijzigingen hebben, een risicoaanduiding ‘middel’ of ‘hoog’ hebben, of een risicoaanduiding ‘laag’ hebben maar die groot van omvang zijn.

Afval Energiebedrijf (AEB)
We hebben aan Afval Energiebedrijf (AEB) een achtergestelde lening verstrekt van € 159,2 miljoen per eind 2022.

De gemeente is een verkoopovereenkomst aangegaan met AVR voor de verkoop van AEB. De definitieve doorgang van de verkoop hangt af van het goedkeuringsbesluit van de ACM. Bij definitieve verkoop zal ook de achtergestelde lening worden afgelost. Een achtergestelde lening is een lening die pas wordt terugbetaald nadat, in dit geval, de lening van de banken is terugbetaald.

Vanaf eind 2019 wordt de rente over de lening van AEB, conform de afspraken in de leningsovereenkomst, bijgeschreven bij de hoofdsom. In 2022 heeft AEB € 9 miljoen van de lening afgelost, wat onderdeel was van de afspraken bij de verkoop van Westpoort Warmte. Per saldo is de omvang van de lening hierdoor ongeveer gelijk gebleven.

Het financieringsrisico van deze lening is ‘hoog’ vanwege het achtergestelde karakter van de lening en de risico’s van AEB.

Alliander
We hebben aan Alliander een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt. Door het verstrekken van deze lening wordt de eigen vermogenspositie van Alliander versterkt. Dit is noodzakelijk met het oog op de grootschalige investeringen die Alliander de komende jaren moet doen in elektriciteitsnetten. Dit als gevolg van de energietransitie. De lening wordt naar verwachting in de komende jaren omgezet naar aandelenkapitaal. Dat betekent dat de lening niet wordt terugbetaald met geld maar met aandelen Alliander. Het financieringsrisico is op ‘laag’ gesteld omdat Alliander een solide bedrijf is en opereert in een gereguleerde markt.

Amsterdams Investeringsfonds (AIF)
We verstrekken vanuit ons Amsterdams Investeringsfonds (AIF) leningen op het vlak van economie, stedelijke ontwikkeling en duurzaamheid. Inmiddels is het fonds gesloten. We verstrekken geen nieuwe leningen meer. Eind 2022 stond voor in totaal € 4,7 miljoen aan leningen uit. De uitstaande hoofdsom zal de komende jaren afnemen door de aflossingen. Het financieringsrisico houden we op ‘hoog’, omdat de leningen verstrekt zijn om nieuwe ideeën te stimuleren. We hebben een reserve getroffen die de omvang van alle verstrekte leningen dekt.

Carré
We verstrekken aan Koninklijk Theater Carré een aflossingsvrije lening. Eind 2022 bedraagt deze lening € 2,2 miljoen. Daarnaast verstrekken we een rekening-courant van maximaal € 2 miljoen. Deze is tot nu toe niet gebruikt. Carré is hard getroffen door de coronacrisis en heeft de deuren lange tijd moeten sluiten voor bezoekers. Zo ook in de eerste maanden van 2022. Vanwege de invloed van de coronacrisis op de cultuursector behouden wij het financieringsrisico op ‘hoog’.

Duurzaamheidsfonds
We verstrekken vanuit ons Duurzaamheidsfonds leningen aan duurzame projecten in de stad. Eind 2022 stond voor in totaal € 10,9 miljoen aan leningen uit.
Het financieringsrisico houden we op ‘middel’. We hebben een reserve getroffen die de omvang van alle verstrekte leningen dekt.

Internationaal Theater Amsterdam (ITA)
We verstrekken aan ITA een langlopende lening voor financiering van de vaste activa van het theater. Eind 2022 bedraagt deze lening € 2,4 miljoen. ITA ontvangt een in principe eeuwigdurende subsidie om de rentebetalingen te voldoen. Dit verrekenen wij intern. Tijdens de coronacrisis heeft ITA gebruik kunnen maken van de financiële steunpakketten van de Rijksoverheid, specifiek voor de culturele en creatieve sector. Vanwege de reguliere exploitatie van ITA en de invloed van de coronacrisis op de cultuursector behouden wij het financieringsrisico op ‘middel’.

Schiphol Area Development Company
De aandeelhouders van Schiphol Area Development Company (SADC) hebben samen een leningsfaciliteit verstrekt van maximaal € 13,5 miljoen, waarvan wij maximaal € 3,375 miljoen uitlenen aan SADC. In 2022 heeft SADC de uitstaande aandeelhouders-lening geheel afgelost. Overigens loopt de leningsovereenkomst tot 2025. Gedurende de looptijd kan SADC nog gebruikmaken van de bestaande leningsfaciliteit en trekkingsverzoeken indienen om weer geld te lenen.

Schuldsaneringsleningen
We verstrekken vanuit schuldsanering leningen. Dit als onderdeel van ons beleid voor armoedebestrijding. Daarvan was de stand eind 2022 € 15,8 miljoen. Vanwege het karakter van schuldsanering schatten we het financieringsrisico op 'hoog'. Als maatregel van risicobeheersing volgt de Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam (GKA) deze leningen intensief.

Staatsobligaties
We waren in bezit van enkele eeuwigdurende staatsobligaties ('grootboekleningen'). De Rijksoverheid heeft besloten om deze staatsobligaties te beëindigen. In 2022 zijn deze volledig afgelost.

Leningenportefeuille Financiering Bouw Sport Accommodaties
We strekken leningen voor de financiering van verenigingsgebouwen van sportverenigingen. Het gaat hierbij om 17 leningen met een totaalbedrag van € 1,1 miljoen per eind 2022. Voorheen verstrekten we voor deze leningen een garantie aan Stichting Financiering Bouw Sport Accommodaties (SFBSA). In 2022 hebben we deze leningenportefeuille overgenomen en verstrekken we dus zelf leningen. De garantie is daarmee vervallen in 2022. Het financieringsrisico stellen we op 'middel'.

Westpoort Warmte
We hebben, samen met de andere aandeelhouder Vattenfall, aan Westpoort Warmte (WPW), ieder een faciliteit van € 77,9 miljoen verstrekt. Dit betekent dat we maximaal dit bedrag uitlenen onder bepaalde voorwaarden. Het uitstaande saldo van de verstrekte leningen is € 52,9 miljoen eind 2022. Hoewel WPW nog sterk afhankelijk is van AEB voor de warmtelevering, wordt dit risico steeds beter gespreid over andere warmtebronnen. Bovendien zijn er afspraken gemaakt met Vattenfall die de risico's verder verzachten. Het financieringsrisico stellen we op 'middel'.

Wooncoöperaties
In juli 2021 is een Wooncoöperatiefonds van € 20 miljoen opgericht. Doelstelling van het fonds is de stimulering van sociale en middeldure huurwoningen van woncoöperaties (niet te verwarren met woningcorporaties). Dit stimuleren we met leningen ter aanvulling van leningen van andere partijen. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) doet het beheer. De eerste leningen zijn verstrekt in 2022. Eind 2022 stond in totaal een bedrag van € 2,6 aan leningen uit.
Het financieringsrisico stellen we op 'middel'. Dit komt vooral door de onderpandswaarde. Voor het risicogedeelte hebben we een reserve gevormd.

Overige leningen kleiner dan € 1 miljoen
We hebben een aantal kleinere leningen verstrekt. De belangrijkste ontwikkelingen hier zijn rond twee leningen aan sociale firma's met een totale omvang van € 0,1 miljoen. De financiële situatie van deze resterende twee sociale firma's staat nog steeds onder druk. Beide sociale firma's hebben sinds ruim drie jaar uitstel van betaling. Het financieringsrisico van deze leningen is 'hoog'.

Verstrekte garanties

We hebben eind 2022 voor € 9,9 miljard aan financiële garanties aan derden verstrekt. Zie ook tabel 6.

Bij een financiële garantie:
- Verstrekt een andere partij een lening aan de kredietnemer (meestal banken).
- Staan we garant wanneer de kredietnemer niet aan zijn rente- of aflossingsverplichtingen kan voldoen.

Tabel 6. Verstrekte garanties
*(bedragen * € 1 miljoen)*

Verstrekte garanties	2021	2022	Risico indicatie	Verantwoordelijke organisatie
Achtervangpositie WEW	1.320	1.302	Laag	Wonen
Achtervangpositie WSW	8.482	8.386	Laag	Wonen
Gemeentegaranties wonen	4	3	Laag	Wonen
Gemeentegaranties zorg	2	1	Laag	Wonen
Hogeschool van Amsterdam	10	9	Laag	Nieuw-West
Keersluis	4	N.v.t.	Middel	Noord
Sportfondsenbad Amsterdam West	6	6	Hoog	Sport & Bos
Stichting Financiering Bouw Sportaccommodaties	1	N.v.t.	Middel	Sport & Bos
Stichting Waternet (langlopende leningen)	84	74	Laag	B&O
Stichting Waternet (Rekening Courant)	27	16	Laag	B&O
Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK)	129	134	Middel	R&D
Overig garanties < € 1 miljoen	2	3		
Totaal	**10.072**	**9.935**		

Per garantie geven we een aanduiding van het financiële risico. Een risicoaanduiding 'laag', 'middel' of 'hoog' betekent dat er een lage, gemiddelde of hoge kans is dat de garantie wordt ingeroepen. Dan moeten we de omvang van de garantie gedeeltelijk of

in zijn geheel verstrekken aan de begunstigde. Als we een voorziening hebben gevormd om het risico te dekken, dan staat dit bij de toelichting van die garantie. Hieronder lichten we de garanties toe als deze nieuw zijn, een risicoaanduiding ‘middel’ of ‘hoog’ hebben, of een risicoaanduiding ‘laag’ hebben maar die groot van omvang zijn.

Algemene verantwoording achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
Het WEW waarborgt leningen die burgers hebben afgesloten voor het kopen van een huis onder de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Het WSW staat borg voor de rente en aflossingen van leningen van woningcorporaties.

Wij geven de garantieomvang voor de achtervangpositie in de waarborgfondsen aan als de totale omvang van de borgstellingen die toerekenbaar zijn aan ons. De omvang van beide waarborgfondsen samen was € 9,7 miljard per eind 2022. Dit is niet de werkelijke garantieomvang voor ons, deze is beduidend lager. Anders dan bij een garantie staat de gemeente niet rechtstreeks garant voor verstrekte leningen aan woningcorporaties of burgers, maar vormt de gemeente samen met het Rijk de achtervang voor de Waarborgfondsen die deze garantieverplichting zijn aangegaan. De achtervang heeft de verplichting het risicovermogen van de waarborgfondsen middels het verstrekken van renteloze leningen aan te vullen indien dit door aanspraken op de waarborgfondsen nodig blijkt. Als we renteloze leningen moeten verstrekken, heeft dit invloed op onze externe schuld en rentelasten.
De systematiek, omvang en inschatting van de risico’s van de gemeente als achtervang van beide Waarborgfondsen wordt daarom expliciet toegelicht.

Achtervangpositie Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)
Het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) is de instantie die de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) afgeeft. Het WEW waarborgt leningen die burgers hebben afgesloten voor het kopen van een huis onder de NHG. Soms kan de leningnemer niet aan zijn financiële verplichtingen voldoen. Dan kunnen financiers het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. Wanneer het garantievermogen van het WEW onvoldoende bleek, vormden het Rijk en gemeenten vormden hiervoor samen een achtervang tot eind 2010. Het Rijk nam deze taak volledig over voor leningen die vanaf 2011 zijn afgesloten. Sinds 2011 vallen daarmee geen nieuwe leningen meer onder de gemeentelijke achtervang. Onze achtervangpositie wordt jaarlijks kleiner door aflossingen op geborgde leningen.

Het volume aan NHG-hypotheken die tot en met 2010 aan Amsterdammers verstrekt zijn, bedroeg € 1,3 miljard eind 2022. We schatten het risico op aanspraak uit de gemeentelijke achtervang, ondanks de recente stijging van de hypotheekrente, in als ‘laag’. Dit vanwege het aanwezige vermogen bij het WEW en de aanwezige vraag op de huizenmarkt in het segment waar NHG van toepassing was/is.

Achtervangpositie Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat borg voor de rente en aflossingen van leningen van woningcorporaties. Daardoor kunnen de corporaties tegen gunstige voorwaarden lenen. De achtervang van de deelnemende Nederlandse gemeenten en het Rijk is onderdeel van een bredere zekerheidsstructuur. Die bestaat uit drie lagen:

1. De eerste zekerheid ligt in de onderlinge waarborg tussen de corporaties binnen het WSW (solidariteit). Als een corporatie niet meer kredietwaardig is, kan deze saneringssteun ontvangen die de andere corporaties opbrengen met de saneringsheffing.
2. Als de saneringssteun onvoldoende is of wordt besloten om niet te saneren, dan kunnen financiers aanspraak maken op het WSW (secundaire zekerheid). Het risicovermogen van het WSW en de obligoverplichtingen (voorwaardelijke verplichtingen) van de geborgde corporaties dekken de mogelijke verplichtingen die uit de borgstelling voortkomen. Daarnaast gelden de activa van de corporatie(s) als onderpand voor de verleende borgstelling en kunnen deze uitgewonnen worden. Dit is geregeld via een positieve hypotheekverklaring bij die activa, ten gunste van het WSW.
3. De Nederlandse gemeenten en het Rijk vullen zo nodig het garantievermogen van het WSW aan door renteloze leningen te verstrekken. Het doel hiervan is dat het WSW de borgstellingen aan geldverstrekkers altijd kan nakomen.

WSW heeft een AAA-rating van Moody’s en van Standard & Poor’s, beide met een stabiele outlook. Deze ratings tonen de hoge kredietwaardigheid van het borgstelsel aan. De afschaffing van de verhuurdersheffing helpt de sector de stijgende rente-, onderhouds- en energiekosten (deels) op te vangen. Op basis van deze ontwikkelingen houden we het risico op ‘laag’.

Eind 2022 bedroeg het door ons geborgde aandeel € 8,4 miljard. Dit is een afname van ongeveer € 96 miljoen ten opzichte van 2021. Het Rijk staat hiervan voor 50 procent in de achtervang.

Keersluis
Voorheen verstrekten we een garantie voor financiering van een bedrijfsverzamelgebouw op de Asterweg in Amsterdam Noord. Die is bestemd voor startende bedrijven. In januari 2022 heeft Keersluis zich geherfinancierd bij de Rabobank en is de garantie komen te vervallen.

Sportfondsenbad Amsterdam West
We hebben een garantie voor een lening aan het Sportfondsenbad Amsterdam West verstrekt. Het uitstaande saldo is € 6,1 miljoen eind 2022. Het garantierisico is 'hoog' vanwege de gestegen energieprijzen, die grote invloed hebben op de kosten van het zwembad, en de lage buffers van het Sportfondsenbad.

Stichting Financiering Bouw Sport Accommodaties
Voorheen verstrekten we voor deze leningen een garantie aan Stichting Financiering Bouw Sport Accommodaties (SFBSA). In 2022 hebben we deze leningenportefeuille overgenomen en verstrekken we dus zelf leningen. De garantie is daarmee garantie vervallen in 2022.

Stichting Waternet
Waternet voert wettelijke en publieke taken uit op het gebied van onder andere drinkwater, riolering en het versterken van dijken. In de samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de gemeente en AGV de dekkingsmiddelen, die Waternet nodig heeft voor het uitvoeren van deze taken ter beschikking stelt. Daarnaast garanderen de gemeente en AGV gezamenlijk leningen die stichting Waternet afsluit voor een maximaal bedrag van € 120 miljoen.

Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK)
De gemeente heeft met oog op het publieke belang van de Amsterdamse drinkwatervoorziening in 2021 besloten om gezamenlijk met het waterleidingbedrijf PWN garant te staan voor de externe financiering van WRK voor maximaal € 230 miljoen. Eind 2022 bedraagt de omvang van de garantie € 134 miljoen. WRK heeft vier afnemers met langjarige contracten. Alle kosten van WRK (exploitatie en kapitaal) worden via een verdeelsleutel jaarlijks aan de vier afnemers van WRK doorberekend. WRK heeft een zeer beperkte eigen vermogenspositie die de komende jaren zal worden versterkt. Het risicoprofiel van de garantie die wij verstrekken, schatten we in op 'middel'.

Overige garanties kleiner dan € 1 miljoen
We hebben een aantal kleinere garanties verstrekt met een omvang van in totaal ongeveer de € 3 miljoen. Twee grotere garanties in deze categorie betreffen Broedplaatsen en theater De Meervaart.

De uitstaande bedrag voor de garantie voor Broedplaatsen is bijna € 1 miljoen eind 2022. Door de garantie kan Triodos financiering verstrekken aan de betreffende broedplaats. Het risico op deze garantie hebben is 'middel', vanwege de aard van de leningen in de culturele sector.

We hebben in het verleden een garantie verstrekt om een verbouwing van theater De Meervaart te financieren. Het resterende saldo is € 0,9 miljoen eind 2022.
Het vraagstuk rondom de nieuwbouw van de Meervaart zal de komende jaren verder uitgewerkt worden met omwonenden, belanghebbenden en de gemeente Amsterdam. Vanwege de gevolgen van de coronacrisis op de culturele sector en de reguliere exploitatie van de Meervaart houden we het financieringsrisico voorlopig op 'hoog'.

De risicoprofielen van de overige garanties variëren van 'laag' tot 'hoog'.



4.4 Grondbeleid

In overeenstemming met artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze paragraaf grondbeleid:

- **de visie op het grondbeleid en hoe we deze uitvoeren**
- **een actuele prognose van het totaal van de grondexploitaties**
- **de manier en onderbouwing van winstnemingen en de reserves in relatie tot de risico's.**

We gaan in deze paragraaf eerst in op het grond(prijs)beleid en de overige beleidsmatige uitgangspunten voor de grondexploitaties. Vervolgens behandelen we de prognoses voor het Vereveningsfonds (inclusief Zuidas). Daarbij kijken we ook naar de inzet van de vereveningsruimte om de grondproductie en ander vastgoed op peil te houden.

De cijfers van deze paragraaf grondbeleid baseren we op de financiële administratie en het MeerjarenPerspectief Grondexploitaties (MPG) 2023. In het MPG 2023 zijn de gegevens van het Vereveningsfonds en Zuidas geconsolideerd.

Op 23 januari 2019 stelde de gemeenteraad de Nota Financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtuitgifte vast (hierna: de Nota Financiële verantwoording). Deze nota is de basis voor de verantwoording over het grondbeleid in 2022.

4.3.1 Grondbeleid

De gemeente stuurt actief op de verdere (her-)ontwikkeling van de stad. Ruim 85 procent van de grond binnen de gemeentegrenzen is gemeentelijk eigendom. Daardoor zijn we als grondeigenaar vaak actief betrokken bij stedelijke ontwikkeling. Grofweg zijn er 2 hoofdvormen van gebieds- of locatieontwikkeling:

1. **Actief grondbeleid:** bij nieuwe terreinen en gebieden zonder zittende particuliere eigenaren en erfpachters.
2. **Faciliterend grondbeleid:** bij een functiewijziging of verandering op pand- of gebiedsniveau. Er zijn dan belanghebbenden in het gebied zoals particuliere eigenaren die (een deel van) de grond bezitten of huidige erfpachters.

Bij actief grondbeleid heeft de gemeente een actieve positie en rol. We zijn dan meestal verantwoordelijk voor het planontwikkelproces, het bouw- en woonrijp maken van de locatie en voor de uitgifte in erfpacht van de bouwrijpe kavels. We geven de kavels in erfpacht uit aan een ontwikkelende partij die vervolgens het vastgoed realiseert. De gemeentelijke kosten en opbrengsten van een gebied dat ontwikkeld wordt, staan in een zogenoemde grondexploitatiebegroting.

Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente een meer ondersteunende (faciliterende) rol. Dit ondanks het feit dat we ook hier (mede)grondeigenaar kunnen zijn. De gemeente formuleert de stedenbouwkundige en programmatische randvoorwaarden. Die leggen we vast in een investeringsbesluit dat de gemeenteraad vaststelt. Het initiatief voor de daadwerkelijke aanpassing op pandniveau laten we over aan de eigenaren of erfpachters in het gebied. We ondersteunen hen hier wel bij. Bijvoorbeeld door aanpassing van bestemmingsplannen en/of wijziging van erfpachtrechten om (door)ontwikkeling mogelijk te maken. Aanvankelijk ging het hierbij om aanpassingen (transformatie) op pandniveau. De laatste jaren gaat het steeds vaker over transformatie op gebiedsniveau. Dit zijn ingewikkelde ontwikkelingen die vragen om een aangepaste benadering waarin we een actieve en een facilitaire rol combineren.

Het onderscheid in actief en facilitair grondbeleid gaat over de rol die de gemeente inneemt. In fiscale zin en vanuit het Besluit begroting en Verantwoording (BBV) is in beide gevallen echter sprake van actief grondbeleid. De Grondexploitatiewet die is opgenomen in de Wet ruimtelijke ordening schrijft voor dat we de grondkosten verhalen op derden. De gemeente Amsterdam verhaalt de grondkosten bij bouwrijpe

gronden en bij zelfrealisatie van de erfpachters privaatrechtelijk via erfpachtcontracten. De inzet van arbeid en kapitaal is verbonden met de grondinkomsten. Daaronder valt ook de inzet van (erfpacht)gronden in een grondexploitatiecomplex die leiden tot grondkosten. Hierdoor spreken we bij het BBV en de Vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen van een ondernemingstaak. En daarmee van een actief grondbeleid. Dit staat ook in de Nota Financiële verantwoording.

4.3.2 Grondprijsbeleid

In het grondprijsbeleid bij nieuwe gronduitgiften en omzetting van huidige grond-uitgiften (transformatie) bij de huidige erfpachters past de gemeente een genormeerde residuele benadering van de volgende grondwaardebepaling toe. We bepalen de marktconforme grondwaarde vanuit de bestemming (de functie) die het gebouw krijgt dat erop komt te staan. De grondprijsbenadering is dat de grondprijs bestaat uit het verschil (residu) tussen de gemiddelde marktwaarde van een vastgoedbestemming en de genormeerde kosten die nodig zijn om het vastgoed te bouwen (stichtingskosten). Periodiek onderzoeken we de stichtingskosten van de verschillende typen vastgoed en passen die waar nodig aan. De ramingen van de gronduitgiften in de grondexploitaties baseren we op het systeem van eeuwigdurende erfpacht. Voor commerciële bestemmingen geldt hierbij een verplichte afkoop van de erfpacht. Voor woningen geldt geen verplichte afkoop en kan ook gekozen worden voor jaarlijkse canon.
In 2022 gaf de gemeente naast grond in eeuwigdurende erfpacht ook nog grond in erfpacht uit volgens het voortdurende erfpachtstelsel. Bij transformatie, herzieningen en bestemmings- en bebouwingswijzingen van voortdurende rechten geven we de grond uit tegen het voortdurend erfpachtrecht.

Voor gronduitgifte aan marktpartijen gebruikt de gemeente bij voorkeur de tender-procedure met regeling voor optievergoeding. Dit is in overeenstemming met het vastgestelde selectiebeleid dat de gemeenteraad heeft vastgesteld. Het selectiebeleid schrijft voor dat de gemeente via een tenderprocedure het ontwikkelrecht voor een kavel toekent. Dit betekent dat we de optie aan een ontwikkelende partij gunnen via vooraf beschreven kwalitatieve en financiële criteria.

4.3.3 Vereveningsfonds en Zuidas

Het Vereveningsfonds en de reserve Zuidas zijn een gesloten systeem. In dat systeem verrekenen we de financiële resultaten van alle inkomsten en uitgaven die met de gebiedsontwikkeling verbonden zijn. Voor de actieve plannen werken we hierbij meestal met grondexploitatiebegrotingen. Daarin zetten we de kosten van het bouw- en woonrijp maken af tegen de opbrengsten door levering van bouwrijpe grond voor:
- woningen
- kantoren
- ander vastgoed.

Daarnaast zijn er ook specifieke bestuurlijke afspraken over inkomsten voor het Vereveningsfonds. Bijvoorbeeld de meerwaarde erfpacht van corporaties die vanwege samenwerkingsafspraken met de corporaties bij het Vereveningsfonds komt.

Het Vereveningsfonds en Zuidas bestaan uit:
- projecten (voornamelijk grondexploitaties)
- reserves
- voorzieningen die samenhangen met de gebiedsontwikkeling.

Hoewel het financieel een gesloten, gezamenlijk systeem is, zijn het Vereveningsfonds en Zuidas in administratief en organisatorisch opzicht gescheiden. Vanaf 2017 staan de rapportages over de grondexploitaties van het Vereveningsfonds en Zuidas samen in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). Het MPG 2023 gaat over 154 actieve grondexploitatieplannen en over de planvorming van 40 toekomstig vast te stellen grondexploitaties. Dit zijn toekomstige plannen die het ruimtelijke model Plaberum doorlopen van principebesluit tot investeringsbesluit. Alle grondexploitaties beheren en beheersen we op dezelfde manier. De grondexploitaties worden tweemaal per jaar geactualiseerd. Jaarlijks worden de saldi van de grondexploitaties via het MPG bestuurlijk vastgesteld.

4.3.3.1 De werking van het Vereveningsfonds

In het Vereveningsfonds verevenen we de resultaten van de Amsterdamse grond-exploitaties met elkaar (verlieslatende en winstgevende plannen) Het Verevenings-fonds bestaat uit het totaal van reserves, voorzieningen en actieve grondexploitaties die samenhangen met de gebiedsontwikkeling.

In grondexploitaties staan onder meer:
- kosten voor het verwerven, landmaken en bouw- en woonrijp maken
- opbrengsten van uitgifte in erfpacht van bouwrijpe grond voor het bouwen van woningen, kantoren of ander vastgoed.

Deze kosten en opbrengsten worden in een grondexploitatie in de tijd geplaatst (gefaseerd).

De werking van het Vereveningsfonds hebben we hieronder schematisch weergegeven. De werking van de reserve Zuidas is vergelijkbaar.

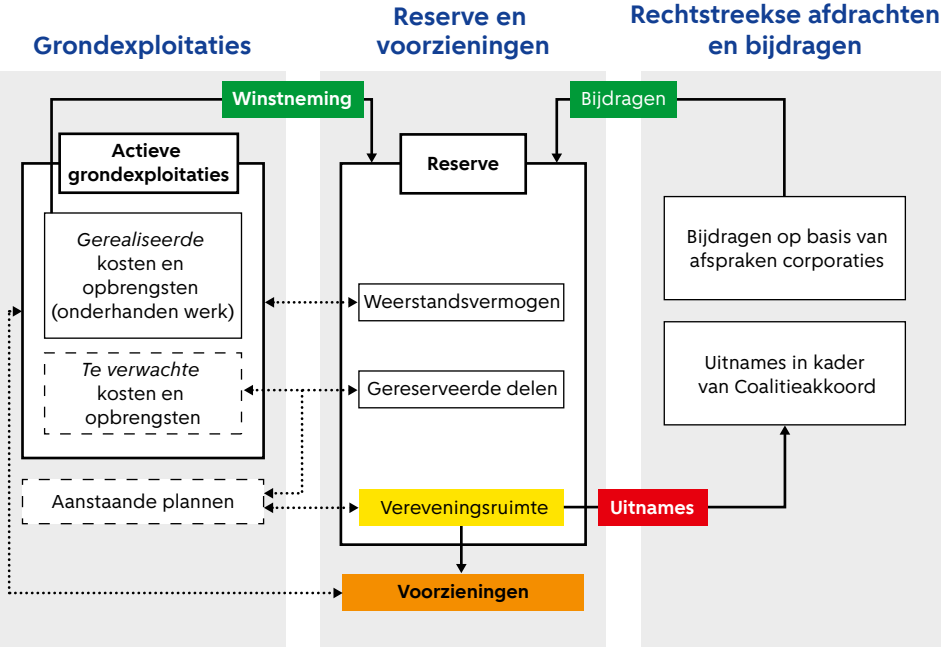

Voeding reserve en aanwending
Uit financieel positieve grondexploitaties nemen we tussentijds winst. Met deze winstnemingen vullen we de reserve. Uit de reserve vormen we de voorzieningen voor verlieslatende plannen.

Naast de grondexploitaties beïnvloeden rechtstreekse inkomsten en onttrekkingen ook het Vereveningsfonds. Onttrekkingen gebeuren bijvoorbeeld door afspraken vanuit het Coalitieakkoord of de Voorjaarsnota. Rechtstreekse inkomsten komen onder meer voort uit de afspraken die we met corporaties maken over de inzet van meerwaarde erfpacht bij conversie en verkoop van corporatiebezit.

De reserve heeft 3 delen:
- Een deel dat dient om risico's te dragen (weerstandsvermogen).
- Gereserveerde delen die de gemeenteraad heeft bestemd om grote investeringen voor te financieren (zoals het Zuidasdok of het doen van verwervingen bij Sloterdijk 1 en Weespertrekvaart Oost).
- De vereveningsruimte die besteed kan worden aan voorfinanciering van nieuwe plannen of financiële tekorten op nieuwe plannen.

4.3.3.2 De grondexploitaties nader beschouwd

De gemeente gaat op basis van de besluitvorming van de eerdergenoemde nota Financiële verantwoording uit van integrale gebiedsontwikkeling van een gebied. Dit betekent dat in het plangebied verschillende soorten grond kunnen liggen:
- grond in volle eigendom van de gemeente
- erfpachtgrond (grond in blooteigendom van de gemeente, maar in erfpacht uitgegeven)
- grond in eigendom van derden

De grondexploitaties van deze integrale gebiedsontwikkeling bestaan dan ook uit een mix van:
- nieuw in erfpacht uit te geven gronden.
- aanpassingen van bestaande erfpachtgrond, voornamelijk naar wonen.
- aanpassing van grond van derden waarbij de gemeente de kosten die de zij moet maken voor onder andere investeringen in de openbare ruimte verhaalt op de grondeigenaar.

De al in uitvoering genomen grondexploitaties bestaan grotendeels uit gronden die in bezit zijn van de gemeente en die we nieuw ontwikkelen tot bouwgrond met inrichting van de openbare ruimte. In een aantal grondexploitaties staan ook gronden die in volledig eigendom zijn van derden. In het laatste geval is er wettelijk kostenverhaal op deze derden van de kosten die we moesten maken. Dit gebeurt bij voorkeur via overeenkomsten vooraf. Dit kostenverhaal is geraamd in de grondexploitaties waar dit voor geldt.

Bij recent vastgestelde grondexploitaties is steeds vaker sprake van gebieden waarin eerder in erfpacht uitgegeven gronden zijn opgenomen. Deze erfpachtgronden

worden door de erfpachter of door derden namens die erfpachter getransformeerd. Als er daarbij meerwaarde erfpacht is, dan komen deze inkomsten toe aan de daarbij behorende grondexploitaties (dit volgens de nota Financiële Verantwoording). We verwachten dat nieuwe grondexploitaties steeds vaker eerder uitgegeven erfpachtgronden zullen bevatten.

Tot slot hebben we in het Vereveningsfonds andersoortige grondexploitaties opgenomen die ook we verantwoorden onder het onderhanden werk. Het gaat dan om grondexploitaties die voornamelijk bestaan uit maatregelen in de openbare ruimte. En om grondexploitaties die we samen met derden uitvoeren. Grondexploitaties die bestaan uit kosten voor maatregelen in de openbare ruimte zijn een aparte categorie. Zij komen voort uit of gaan over:

- de grotere stedelijk gebieden van het in 2016 opgeheven Stimuleringsfonds en de afspraken die we maakten met de woningcorporaties over het Aanvullend Convenant Erfpacht (ACE).
- restwerkplannen die we opstellen na afsluiten van een grondexploitatie die vrijwel volledig is afgerond. De resterende werkzaamheden komen in een restwerkplan.

In meerdere gebieden voeren we samen met derden grondexploitaties uit. Die grondexploitaties komen slechts gedeeltelijk voor rekening en risico van de gemeente Amsterdam. Zulke grondexploitaties onder het onderhanden werk verantwoorden we in overeenstemming met de BBV-regels voor grondexploitaties uit 2016 en de hierop gebaseerde Nota Financiële Verantwoording.

4.3.4 Programma en gronduitgiften 2022

We gaan eerst in op het in de grondexploitaties gerealiseerde programma. Daarna volgt een presentatie van de financiële resultaten van de grondexploitatieplannen in 2022. Het doel van grondexploitaties is om bouwrijpe kavels op te leveren en in erfpacht uit te geven voor het bouwen van vastgoed door derden of erfpachtgrond om te zetten (transformeren) naar ander vastgoed. Bij de transformatie van erfpachtgrond gaat het meestal om omzetten van oude bedrijfs- en kantoorpanden naar woningen. Bij transformaties zetten we gronduitgiften om van het bestaande erfpachtrecht bij de huidige erfpachter, waarbij de erfpachter het eigen vastgoed kan transformeren. De tabel hieronder geeft een overzicht van gronduitgiften onderverdeeld naar programmacategorie. Met m² BVO bedoelen we het aantal vierkante meters bruto vloeroppervlak (BVO) dat op een kavel wordt gerealiseerd.

Tabel 1: Programma van uitgegeven gronden in 2022

Programma en geld 2022	Aantal	M² BVO	* €1 miljoen
Wonen	4.300		206
Commerciële bestemmingen		89.000	36
Maatschappelijke bestemmingen		33.000	4
Totaal	**4.300**	**122.000**	**246**

De circa 4.300 woningen betreffen de grondexploitaties die door derden worden gerealiseerd. Dit is niet gelijk aan de 8.400 woningen in de stad waarvan de bouw in 2022 begon. Het verschil komt doordat de bouw meestal een maand tot meerdere jaren na de erfpachtuitgifte start. In de voorraad start bouw zijn ook woningen opgenomen die in het verleden via lumpsum contracten zijn afgerekend, zoals Overhoeks fase 3. Bovendien zijn in 2022 woningen in aanbouw genomen buiten de grondexploitatieprojecten. Denk daarbij aan aanpassingen van oude bedrijven of kantoren en andere particuliere vastgoedontwikkelingen.

4.3.5 Kasstromen 2022

De kasstromen in een jaar gaan over de reserves, de voorzieningen en de grondexploitaties van het Vereveningsfonds en Zuidas. Om de totale kasstroom binnen het Vereveningsfonds en Zuidas te bepalen, tellen we de kasstromen van deze 3 elementen bij elkaar op. De kasstromen van de grondexploitaties onder het Vereveningsfonds en Zuidas zijn de opbrengsten (bijvoorbeeld uit gronduitgifte) en de kosten (zoals het bouwrijp maken van grond). De kasstromen van de reserves en voorzieningen ontstaan alleen als er rechtstreekse dotaties of onttrekkingen van buitenaf zijn. Een voorbeeld van een rechtstreekse dotatie is de meerwaarde erfpacht afkomstig van de woningcorporaties. Een voorbeeld van een rechtstreekse onttrekking aan de reserve is het budget voor gemeentelijke beleidsdoelen anders dan de ruimtelijke ontwikkeling. Deze afdracht vanuit het Vereveningsfonds en Zuidas aan de algemene middelen bedroeg in 2022 € 63 miljoen. In onderstaande tabel staan alle inkomsten en uitgaven 2022 van het Vereveningsfonds en Zuidas.

Met kasstromen worden dus de kasstromen vanuit het perspectief van het Vereveningsfonds bedoeld en vormen een belangrijk inzicht voor de sturing en de beheersing van het Vereveningsfonds. Een groot deel van deze financiële stromen is intern gemeentelijk. Deze kasstromen zijn derhalve niet gelijk aan de gemeentelijke kasstromen die van invloed zijn op de gemeentelijke schuld. Overigens zijn in 2022 een groot deel van de gronduitgiften afgekocht.

Tabel 2: Kasstromen Vereveningsfonds en Zuidas 2022

(bedragen x € 1 miljoen)

	Inkomsten	Uitgaven	Saldo
Actieve plannen en planvorming	339	-367	-28
Inkomsten en uitgaven Vereveningsfonds en Zuidas	134	-50	84
Afdrachten aan de algemene middelen		-63	-63
Totaal	**473**	**-480**	**-7**

Per saldo is er in 2022 een beperkte negatieve kasstroom van € 7 miljoen en dat is minder dan was verwacht. In 2022 is veel geïnvesteerd in vooral nieuwe plannen van enkele jaren oud zoals plannen binnen IJburg 2, waar in de komende jaren grond-uitgiften zullen worden gerealiseerd. De inkomsten in de actieve plannen waren met € 339 miljoen veel lager dan in 2021, toen ze nog € 656 miljoen bedroegen. Belangrijk is om hierbij aan te geven dat 2021 een uitzonderlijk goed jaar was met een aantal omvangrijke uitgiften die in 1 jaar hebben plaatsgevonden. Van de overige inkomsten (€ 82 miljoen) in de grondexploitaties zijn het meest in het oog springend: de verrekening met de Universiteit van Amsterdam waarbij in een keer het al meer dan 10 jaar lopende plan Sciencepark tot en met 2018 is afgerekend. De inkomsten betreffen naast gronduitgiften ook optie-inkomsten, subsidiebijdragen en opbrengsten uit tijdelijke exploitatie. In 2022 is in totaliteit € 28 miljoen door het Rijk bijgedragen voor Bouwimpuls voor het lopende plan Hamerkwartier, de toekomstige aanpak Centrum Nieuw West Osdorpplein fase 2 en nieuwe ontwikkelingen in Zuidoost aangeduid als de Bijlmer.

Tabel 3: Inkomsten en uitgaven 2022 Vereveningsfonds en Zuidas

(bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	Bedragen
Inkomsten	
Gronduitgiften	246
Overige inkomsten grondexploitaties	82
Indexatievergoeding reserves en voorzieningen	23
Meerwaarde Erfpachtconversie corporaties	20
Bouwimpuls	28
Bodem	73
Totaal inkomsten	**473**

Omschrijving	Bedragen
Uitgaven	
Uitvoeringskosten	-270
Proceskosten	-98
Algemene Middelen	-63
Uitgaven rechstreeks uit het Vereveningsfonds en Zuidas	-49
Totaal uitgaven	**-480**
Saldo inkomsten minus uitgaven	**-7**

Van de inkomsten in de grondexploitaties betreft het grootste deel gronduitgiften. De inkomsten uit gronduitgiften bedroegen in 2022 in totaal € 246 miljoen. De grond-uitgiften zijn in 2022 achtergebleven bij de eerdere raming doordat meerdere ontwikkelaars meer tijd nodig hebben om tot realisatie van de kavels te komen.

De investeringen binnen de grondexploitaties zijn onderverdeeld in uitvoerings- en proceskosten. De uitvoeringskosten betreffen verwervingen, zoals het verwerven van de waterbodem van Buiten- en Strandeiland en het saneren van bouwkavels in Buiksloterham zijn gericht om ook in de nabije toekomst hoge jaarlijkse aantal betaalbare woningen te kunnen realiseren, inrichting van openbare ruimte en het inrichten van bouwkavels De proceskosten zijn op een vergelijkbaar niveau als 2021.

4.3.6 Balans en Balansmutaties 2022

De kasstromen komen tot uiting in het zogenaamde kassaldo van het Vereveningsfonds en Zuidas. Door de negatieve kasstroom van € 7 miljoen daalde het kassaldo licht. Dit kassaldo is het geheel aan balansposities binnen het Vereveningsfonds en Zuidas. De balansposten bestaan uit:

- reserves
- voorzieningen
- materieel vast actief (bovenwijkse voorzieningen, die later in nog vast te stellen grondexploitaties worden ingebracht en anticiperende aankopen. Investeringen die buiten een gebiedsplan vallen, maar hier wel mee samenhangen noemen we bovenwijkse voorzieningen)
- immaterieel vast actief (voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitatieplannen vanaf het principebesluit)
- onderhanden werk - bouwgrond in exploitatie
- overlopende passiva

Tabel 4: Mutaties Kassaldo

(bedragen x € 1 miljoen)

	2022	2021	Verschil
Reserves	911	883	28
Voorzieningen	75	8	67
Materieel vast actief	-14	-17	3
Immaterieel vast actief - planvorming voor nieuwe plannen	-22	-40	18
Onderhanden werk - Bouwgrond in Exploitatie	446	571	-125
Overlopende passiva	3	-	3
Totaal	**1.399**	**1.406**	**-7**

De balansposten muteren door de hiervoor beschreven kasstromen en door verrekeningen tussen de balansposten. Zo treffen we bijvoorbeeld voor nieuwe verlieslatende grondexploitaties voorzieningen ten laste van de reserve. En tussentijdse winstnemingen uit het onderhanden werk leiden tot een dotatie aan de reserves. Met ingang van 2022 zijn de Rijkssubsidies Bouwimpuls (versnelling woningbouw) op basis van artikel 44 lid 1d van het Besluit Begroting en Verantwoording in een afzonderlijke voorziening opgenomen. Dit betreft in totaliteit afgerond € 75 miljoen aan Bouwimpuls subsidies die in 2022 en eerder zijn ontvangen en betrekking hebben op meerdere (toekomstige) grondexploitaties. Zolang nog niet aan de voorwaarden is voldaan van deze regeling dienen deze verkregen gelden apart te worden verantwoord op een voorziening. Net zolang totdat wel is voldaan aan de regelgeving (tijdige woningbouw en co-financieringseisen bij een plantekort). Indien daarvan sprake zal zijn, zullen deze verkregen gelden verrekend worden met de aangewezen grondexploitaties.

Mutaties 2022 van de reservepositie Vereveningsfonds en Zuidas

In onderstaand overzicht staan de mutaties 2022 en standen van eind 2022 van de reserves van het Vereveningsfonds en Zuidas.

Tabel 5: Mutaties reserves Vereveningsfonds en Zuidas

(bedragen x € 1 miljoen)

	2022	2021	Verschil
Reserve Vereveningsfonds	469	396	73
Reserve Zuidas	442	487	-45
Totaal	**911**	**883**	**28**

Per saldo is de reserve in 2022 toegenomen met € 28 miljoen.

Een belangrijke onttrekking aan de reserve is de afdracht aan de algemene middelen van € 63 miljoen. Het grootste deel van deze afdracht is financieel verwerkt via de reserve Zuidas.

De overige toevoegingen en onttrekkingen bedroegen in 2022 € 81 miljoen positief. De reserve van het Vereveningsfonds is vooral toegenomen door de overdracht van bodemgelden van € 73 miljoen ten behoeve van de inrichting van een gronddepot bij Buiteneiland en voor bodemsaneringen binnen de portefeuille (toekomstige) grondexploitaties.

In onderstaande tabel staat een overzicht van de onderliggende mutaties in de reserves Vereveningsfonds en Zuidas.

Tabel 6: Verloop en standen reserves Vereveningsfonds en Zuidas

(bedragen x € 1 miljoen)

			Realisatie 2022
Omschrijving onderverdeelde posten	**Verevenings-fonds**	**Zuidas**	**Totaal**
Reservepositie Vereveningsfonds en Zuidas per 1 januari 2022	**396**	**487**	**883**
Planafsluitingen en winstneming	53	25	78
Bijdragen woningcorporaties	20		20
Indexatievergoeding reserve	8	10	18
Bodemgelden voor Buiteneiland en nog te bestemmen voor grondexploitaties	73		73
Kosten rechtstreeks ten laste van het Vereveningsfonds en Zuidas	-36	-4	-40
Actualisatie van de voorziening plantekorten	-16	-1	-16
Aanwending reserveringen	-22	-20	-41
Uitname aan algemene middelen voor andere doeleinden en bezuiniging	-8	-55	-63
Afname (-) of Toename (+) reserves	**73**	**-45**	**28**
Reservepositie Vereveningsfonds en Zuidas per 31 december 2022	**469**	**442**	**911**

Zoals is aangegeven is de reservepositie ondanks de afdracht aan de algemene middelen toegenomen door de overdacht van bodemgelden. In tegenstelling tot 2021 zijn de gerealiseerde winstnemingen achtergebleven bij de eerdere ramingen in het MPG2022 doordat de inkomsten vooral bij Zuidas zijn achtergebleven vanwege de eerdergenoemde vertraging.

Winstneming
Bij het tussentijds nemen van winst bij financieel positief geraamde grondexploitaties gelden 2 beginselen: het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel.
Het voorzichtigheidsbeginsel betekent dat we het resultaat van de grondexploitatie voldoende betrouwbaar moeten vaststellen. Het realisatiebeginsel betekent dat we winst nemen naar verhouding van de voortgang van de grondexploitatie (gemaakte kosten en behaalde opbrengsten). Hierbij gebruiken we de POC-methode (Percentage of Completion) als uitgangpunt voor tussentijdse winstneming. Dat doen we op voorschrift van de commissie BBV.

De voorziening voor plantekorten is gestegen door de kostenstijging als gevolg de hoge inflatie in 2022, maar minder dan bij het AMPG werd verwacht doordat in 2022 de marktprijzen van woningen tot het 3e kwartaal 2022 flink zijn toegenomen. In de laatste maanden van 2022 is sprake van een beperkte daling.

In onderstaande tabel gaan we verder in op de bestemming van de reserves van het Vereveningsfonds en Zuidas en specifiek op het onbestemde deel (de behaalde vereveningsruimte).

Tabel 7: Reservepositie eind 2022 onderverdeeld naar gereserveerde delen en gerealiseerde vereveningsruimte

(bedragen x € 1 miljoen)

Realisatie 2022	
Omschrijving van onderverdeelde posten	**Totaal**
Reserves Vereveningsfonds en Zuidas per 31 december 2022	**911**
Weerstandsvermogen	-236
Reservering Zuidasdok	-256
Reservering Sluisbuurt/bovenwijks	-104
Reservering Sloterdijk Zuid/bovenwijks	-55
Reservering Weespertrekvaart Oost	-12
Reservering Gaasperdammerweg	-27
Reservering Haarlemmerweg	-1
Reservering Marineterrein	-3
Reservering Contactweg	-1
Reservering Spooronderdoorgang Mac Gillavry - Kruislaan	0
Reservering Kavel X	-1
Reservering Spieringhorn	-2
Reservering Groene Hoven	-3
Reservering Buiteneiland	-42
Reservering IJburg Corporatiewoningen	-6
Reservering Arenapoort	-18
Reservering Reigersbos	-10
Reservering Hamerkwartier	-20
Reservering Weespersluis	-8
Reservering Blomwijckerbuurt	-1
Reservering brug Oostenburg	-1
Reservering H-buurt Midden	-4
Reservering Bodemgelden nog toe te wijzen aan grondexploitaties	-36
Reservering Bovenwijkse voorzieningen	-25
Bestemde delen	**-873**
Gerealiseerde vereveningsruimte	**38**

In totaal is van de reservepositie (afgerond € 911 miljoen) € 873 miljoen bestemd en € 38 miljoen aan vereveningsruimte beschikbaar. In het weerstandsvermogen is mede rekening gehouden met de grondprijsdalingen die in eind 2022 zijn opgetreden.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is kort gezegd het vermogen dat als buffer dient voor het risico in de bestaande portefeuille grondexploitaties. Bij het bepalen van de grootte van de buffer zijn de regels van het Financieel stelsel Gebiedsontwikkeling het uitgangspunt. Dat betekent dat de buffer zo groot moet zijn dat de gemeente de gebiedsontwikkeling voor de aankomende 4 jaar op een minimumniveau kan voortzetten. Ook als de huidige economische verandert. Het weerstandsvermogen kent 2 onderdelen:

1. De projectspecifieke en generieke risico's die bij optreden de reservepositie direct raken via plannen met een financieel tekort of zaken die rechtstreeks via het Vereveningsfonds lopen.
2. De doorlopende apparaatskosten.

Vereveningsruimte
De reserves Verveningsfonds en Zuidas en de vereveningsruimte hebben een dezelfde systematiek. De reserves bevatten:

1. het weerstandsvermogen voor de risico's in de actieve grondexploitatieportefeuille.
2. In de tabel genoemde reserveringen.

Wanneer de reserve hoger is dan de reserveringen en het benodigde weerstandsvermogen, ontstaat er vereveningsruimte. Sinds het MeerjarenPerspectief Grondexploitaties (MPG) 2019 wordt gerapporteerd over de gezamenlijke vereveningsruimte van het Vereveningsfonds en Zuidas.

Mutaties 2022 in materieel vast actief
Investeringen die buiten een actief gebiedsplan vallen en gericht zijn op toekomstige grondontwikkeling betreffen anticiperende aankopen en infrastructurele werken die voorafgaand aan de vaststelling van een grondexploitatie in uitvoering worden genomen. Zodra een plan wordt vastgesteld rekenen we deze kosten (deels) toe aan dit plan. Zolang een plan nog niet bestuurlijk is vastgesteld moet de gemeente deze investeringen tijdelijk verantwoorden onder de balanspost 'materieel vast actief'.
Een voorbeeld hiervan zijn anticiperende aankopen van panden bij Sloterdijk Donauweg die samenhangt met de toekomstige ontwikkeling van Sloterdijk Noord. Voorts is de ingreep en investering in Haarlemmerweg opgenomen. De interne overdracht van de Haarlemmerweg zal plaatsvinden na de technische gereed melding van deze ingreep. De omvang van deze post is gedaald doordat verschillende investeringen zijn opgenomen in de inmiddels vastgestelde plannen zoals Mercatorpark.

Tabel 8: Mutaties 2022 Materieel vast Actief
(bedragen x € 1 miljoen)

	2022	2021	Verschil
Materieel vast actief	-13,7	-16,5	-2,8
Totaal	**-13,7**	**-16,5**	**-2,8**

Mutaties 2022 Immaterieel vast actief – planvorming
We gebruiken planvorming en maken proceskosten om ook in de toekomst bouwrijpe uitgeefbare gronden te hebben voor de bouw van woningen en ander vastgoed.
Het betreft onder andere de voorbereidingen van ongeveer 40 plannen waarover een principebesluit is genomen, maar waarvoor de gemeenteraad nog geen investeringsbesluit vaststelde. Dit geldt bijvoorbeeld voor Schinkelkwartier, Holendrecht, Centrum Nieuw West – Osdorpplein fase 2, Dichters- en Couperusbuurt in Nieuw West.
De voorbereidingskosten worden na het investeringsbesluit onderdeel van de grondexploitatie. In 2022 werden 14 plannen actief. Een aantal plannen zijn (tijdelijk) stopgezet zoals de Jan Evertsenstraat en NDSM Noord waardoor de voorbereidingskosten ten laste van de reserve van het Vereveningsfonds zijn gebracht.

Tabel 9: Mutaties 2022 Immaterieel vast Actief
(bedragen x € 1 miljoen)

	2022	2021	Verschil
Immaterieel vast actie- planvorming voor nieuwe plannen	-22,0	-39,9	-17,9
Totaal	**-22,0**	**-39,9**	**-17,9**

Mutaties 2022 onderhanden werk – Bouwgrond in exploitatie
In onderstaande tabel staat een overzicht van de stand eind 2022 en mutaties 2022 in het onderhanden werk. Dit is de bouwgrondexploitatie inclusief de voorziening plantekorten. De voorziening plantekorten baseren we op de verwachte tekorten van de negatieve grondexploitaties.

Een negatieve stand van het onderhanden werk (eind 2022 -/- € 154,7 miljoen) betekent dat we in het totaal van alle actieve grondexploitaties meer inkomsten ontvingen dan we uitgaven. Deze negatieve stand van het onderhanden werk is bijzonder binnen de gebiedsontwikkeling van Nederlandse gemeenten. De negatieve stand komt door opschonen van de portefeuille in 2013. Deze opschoning deden we op een portefeuille waarin we de belangrijkste voorinvesteringen al hadden gedaan. In de jaren hierna ontving de gemeente beduidend meer inkomsten dan dat er uitgaven werden gedaan. In 2022 waren de inkomsten nagenoeg gelijk aan de uitgaven waardoor het onderhanden werk vooral is beïnvloed door tussentijdse winstnemingen en overheveling van de voorbereidingskosten uit immaterieel vast actief van plannen waar een investeringsbesluit is genomen. Voorts zijn de verkregen Bouwimpuls gelden van voor 2022 afgerond op € 47 miljoen en de in 2022 verkregen Bouwimpuls gelden van afgerond € 28 miljoen naar een aparte voorziening van het Vereveningsfonds.

In onderstaand overzicht is het verloop van het onderhanden werk weergegeven, het onderhanden werken is gestegen met afgerond € 138 miljoen. De stijging van het onderhanden werk komt naast de beperkte negatieve kasstroom (lagere inkomsten tegenover de uitgaven) vooral door tussentijdse winstnemingen, planafsluitingen, nieuwe plannen en voornoemde verrekening van de Bouwimpulsgelden. Het onderhanden werk is door voornoemde redenen gestegen maar nog steeds is sprake van een gunstige positie.

Tabel 10: Overzicht verloop onderhanden werk grondexploitaties

(bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Vermeerde-ringen	Verminde-ringen	Boekwaarde 31-12-2022
Grondexploitaties Vereveningsfonds	-129,3	411,8	-303,0	-20,5
Grondexploitaties Zuidas	-163,1	53,2	-24,3	-134,2
Totaal grondexploitaties	**-292,4**	**465**	**-327,3**	**-154,7**
Voorziening plantekorten Verveningsfonds	-275,1	-15,3		-290,4
Voorziening plantekorten Zuidas	-3,9	2,7		-1,2
Totaal Voorziening	**-279**	**-12,6**		**-291,6**
Totaal	**-571,4**			**-446,3**

Per saldo nam de voorziening plantekorten toe. De voorziening plantekorten brachten we in mindering op het onderhanden werk. Deze manier van presenteren wijkt af van een stellige uitspraak van de commissie BBV. Die zegt dat een voorziening ingericht kan zijn om (verwachte) tekorten in grondexploitaties te bestrijden. Maar die moeten we dan als een waardecorrectie presenteren op de post bouwgrond in exploitatie. En dat maximaal voor de boekwaarde van het onderhanden werk van betreffende bouwgrond in exploitatie. De gemeente Amsterdam volgt deze uitspraak niet. Het opknippen van de voorziening heeft als enig effect dat we deze dan op 2 plaatsen, versnipperd presenteren. Dat vergroot niet het inzicht in de totale waarde correctie. De getroffen voorziening heeft daarnaast geen relatie met de boekwaarde, maar met te verwachten nog komende verliezen. Verder is het gebruikelijk voorzieningen die dienen als waarde correctie ook te verantwoorden bij het actief waarvoor de correctie geldt.

De balanspost Bouwgrond in exploitatie heeft een negatieve stand vanwege een groot aantal positief geraamde grondexploitaties waarvan de gerealiseerde grondbaten beduidend hoger zijn de gerealiseerde lasten. Dit totaal overstijgt de saldi van financieel negatieve plannen en relatief nieuwe financieel positieve plannen waarvan de lasten hoger zijn dan de gerealiseerde grondbaten.

De toename van de voorziening plantekorten komt grotendeels door de toenemende kosten als gevolg van de hoge inflatie die bij sommige financieel tekort plannen zoals Amsteloever de gestegen geraamde inkomsten door hogere grondprijzen overtreffen.

De voorziening plantekorten van € 292 miljoen waardeerden we op basis van netto contante waarde. De negatieve waarde van alle negatief geraamde grondexploitaties is daarom -/- € 292 miljoen. Het BBV schrijft voor dat we het verschil tussen de netto contante waarde (huidige waarde rekening houdend met een voorgeschreven discontovoet van 2 procent) en de eindwaarde van deze plannen weergeven. De totale eindwaarde van de negatief geraamde grondexploitaties is het verwachte negatieve resultaat van alle negatief geraamde grondexploitaties vanuit de huidige geprognosticeerde afsluitingsdatum per grondexploitatie. Die totale eindwaarde bedraagt -/- € 343 miljoen.

Mutatie 2022 voorziening Grond gerelateerde kosten buiten plan en het instellen van de voorziening Rijksgelden Bouwimpuls

Tabel 11: Mutatie 2022 voorziening Grondgerelateerde kosten buiten plan en Rijksgelden Bouwimpuls

(bedragen x € 1 miljoen)

	2022	2021	Verschil
Voorzieningen	74,6	7,7	66,9
Totaal	**74,6**	**7,7**	**66,9**

De voorziening grond gerelateerde kosten buiten plan komt voornamelijk voort uit het in 2016 opgeheven Stimuleringsfonds. Bij die opheffing nam het Vereveningsfonds de voorzieningen en de daarbij behorende verplichtingen over. Die verplichtingen bestaan bijvoorbeeld uit het aanpassen van de openbare ruimte bij ontwikkelplannen van corporaties. Eind 2022 is deze voorziening opgeheven waarbij in 2023 nog een bijdrage moet worden afgewikkeld van € 2,6 miljoen die onder overlopende passiva is opgenomen. In 2022 is in overleg met ACAM een aparte voorziening ingesteld voor de eerder toegelichte Bouwimpuls gelden van € 74,6 miljoen. Dit betreft Bouwimpuls gelden voor meerdere (toekomstige) grondexploitaties, die in het MPG 2023 verder zijn toegelicht.

4.3.7 Prognose van de toekomstige inkomsten en uitgaven van de actieve portefeuille

In onderstaande tabel staat een overzicht van de geraamde inkomsten en uitgaven vanaf 2022. Deze ramingen zijn onderverdeeld in grondexploitaties binnen het Vereveningsfonds en Zuidas. De ramingen zijn gebaseerd op nominale waarden. Bij nominale waarden houden we geen rekening met toekomstige prijsstijgingen van de geraamde inkomsten en uitgaven.

Tabel 12: Geraamde inkomsten en uitgaven grondexploitaties

(bedragen x € 1 miljoen)

	Inkomsten 2023 en verder	Uitgaven 2023 en verder	Saldo
Vereveningsfonds	4.391	-3.590	801
Zuidas	1.167	-770	397
Totaal	**5.558**	**-4.360**	**1.198**

De geraamde inkomsten en uitgaven zijn gebaseerd op de in het najaar bijgewerkte projectenportefeuille waarover in het MPG 2023 separaat wordt gerapporteerd. De ramingen zijn aangepast aan de geactualiseerde grondprijzen en aan de recente kostenramingen waarin de inflatie van 2022 nog niet is verwerkt. Bij de nominale waarde is geen rekening gehouden met de inflatie.

Deze totale waarde van de gehele portefeuille grondexploitaties van € 900 miljoen is zonder risico afslagen. Het BBV schrijft voor dat ook inzicht wordt gegeven in de eindwaarde. De eindwaarde van de portefeuille grondexploitaties bedraagt afgerond € 1,2 miljard, gebaseerd op het verwachte resultaat bij planafsluiting per grondexploitatie. De BBV-commissie houdt bij de eindwaarde geen rekening met verplichte tussentijdse winstneming. Bij positief geraamde plannen moeten we tussentijdse winst nemen waardoor bij afsluiting van een plan nog een klein positief saldo overblijft. Een ander gevolg van tussentijdse winstneming is dat de jaarlijks geprognosticeerde rentetoevoeging in omvangrijke financiële positieve plannen er niet is. Dit omdat bij elke winstneming, de voor winstneming ontstane gunstige boekwaarde (meer inkomsten dan uitgaven) door deze winstneming van een plan beduidend lager zal zijn. En we hierdoor dus beperkt rente zullen toevoegen. Hier heeft de BBV-commissie geen rekening mee gehouden.

We geven er voorkeur aan om de geraamde inkomsten en uitgaven weer te geven zonder rekening te houden met toekomstige prijsstijging. En vanwege de onzekerheden met de ontwikkeling van de economische omstandigheden niet verder dan 5 jaar vooruit te kijken. In het Meerjarenperspectief 2023 geven we vooral inzicht in ramingen en de verwachte winstnemingen. En niet voor de gehele periode maar voor de komende 5 jaar, waarbij we ook een slechtweerscenario hebben opgenomen.

Bij de geraamde kasstromen en de eindwaarde van de portefeuille horen de nodige kanttekeningen. De belangrijkste kanttekening is dat deze bedragen eerst nog moeten worden verdiend. De hoogte van de kasstromen is een verwachte waarde die we baseren op de huidige nog steeds gematigde economische omstandigheden, maar de onzekerheid is groot. De huidige tijd staat in het teken van hoge inflatie, stijgende rente en recent ook dalende marktprijzen van woningen en andere vastgoed.
We houden rekening met vertragingen in de in erfpacht uit te geven gronden. Met een horizon van 15-20 jaar is de portefeuille bijzonder vatbaar voor conjuncturele bewegingen waarin marktprijzen kunnen dalen en stijgen. Daarom kunnen de geraamde kasstromen van de portefeuille toenemen, maar ook (sterk) afnemen. In het MeerjarenPerspectief Grondexploitaties 2023leggen we daarom de nadruk op een prognose voor de komende 5 jaar waarbij de vereveningsruimte centraal staat.

In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2023 (MPG 2023) wordt de ontwikkeling van het Vereveningsfonds inclusief de reserve Zuidas (hierna Vereveningsfonds) gepresenteerd. De basis van deze rapportage wordt gevormd door de in het najaar van 2022 geactualiseerde actieve grondexploitaties, de realisatiecijfers van 2022 en de geactualiseerde ramingen van het Vereveningsfonds. In tegenstelling tot de voorgaande jaren heeft de gebiedsontwikkeling in 2022 te maken gehad met een hoge kostenstijging welke reeds werd ingezet in 2021. De versoepelingen bij de Coronacrisis en de inval in de Oekraïne hebben de vraag naar materialen, diensten en toevoer sterk doen stijgen terwijl het aanbod steeds schaarser werd. Dit, in combinatie met de sterk stijgende energieprijzen, had een explosieve stijging van prijzen tot gevolg.
De stijgende stichtingskosten van het vastgoed zijn deels opgevangen door de gestegen marktwaarden van vrije sector woningen en commercieel vastgoed van het 3e kwartaal 2021 (MPG 2022) tot het 3e kwartaal van 2022 (MPG 2023). Echter, in de tweede helft van 2022 zijn de woningprijzen gaan dalen. Dit effect is niet terug te zien in de in oktober geactualiseerde grondexploitaties. Om deze ontwikkeling toch mee te nemen in de berekeningen is in de risico's (weerstandsvermogen) rekening gehouden met een grondprijsdaling welke naar verwachting in 2023 zichtbaar zal worden in de saldi van de grondexploitaties. Onzeker is hoe ver de grondprijzen gaan dalen, of de inflatie aanhoudt, en of de marktpartijen nog willen bouwen. Bij dit laatste spelen verschillende factoren een rol, zoals de renteontwikkeling, de beschikbaarheid van aannemers die willen instappen, maar ook de onzekerheid over het Rijksbeleid ten aanzien van stikstof en het woonbeleid voor middeldure huurwoningen. Belangrijk is om te benadrukken dat de gemeente zelf niet bouwt. De gemeente maakt de grond geschikt om op te bouwen en geeft de grond (in erfpacht) uit aan marktpartijen die verantwoordelijk zijn voorde vastgoedexploitatie. Op dit moment treedt er een vertraging op in de gronduitgiften. Er dient dus rekening te worden gehouden met de mogelijkheid van een tijdelijke (gedeeltelijke) vraaguitval.

Vooralsnog is er schaarste op de woningmarkt en wordt verwacht dat de grondprijsdaling en vraaguitval tijdelijk van aard is. De beleggersmarkt voor commercieel vastgoed is nog dynamischer geworden; enkele grote gronduitgiftes voor kantoren zijn naar achteren geschoven in de tijd. Zeker is dat de risico's op dit moment hoger zijn dan in de voorgaande jaren. De prijsstijgingen en de hoger ingeschatte risico's zijn terug te zien in een lagere waarde van de portefeuille, de negatieve kasstromen van de grondexploitaties en een verslechterde gerealiseerde en prognose van de vereveningsruimte. De grote risico's op dit moment van lagere grondprijzen (inschatting 15 procent) en aanhoudende inflatie (inschatting van 7 procent) kunnen worden opgevangen binnen het weerstandsvermogen en reserveringen; de werkzaamheden binnen de reeds vastgestelde grondexploitaties komen bij dit scenario niet in het geding. Indien de economie verder verslechtert zijn er nog andere financiële verbeteringen mogelijk, maar die zullen in veel gevallen eerder vastgestelde bestuurlijke ambities raken.

4.3.8 Vennootschapsbelasting

In 2020 bleek at het Grondbedrijf (alle grondexploitaties) per 2019 VPB-plichtig is geworden. Op basis van dit feit is een traject doorlopen waarbij voorbereidingen zijn getroffen om te voldoen aan de eisen bij de overgang naar VPB-plicht per 2019. Hierbij heeft Grond & Ontwikkeling voor het Grondbedrijf gebruik gemaakt van een fiscaal door de Rijksbelasting aanvaard model om tot een fiscale openingsbalans te komen. Begin 2021 heeft de gemeente aan de Rijksbelastingdienst formeel een verzoek gedaan om tot een vaststellingsovereenkomst te komen waarbij de door de gemeente aangeleverde fiscale openingsbalans centraal staat. Inmiddels is hierover schriftelijk via vragen en antwoorden gecommuniceerd en heeft in 2022 nadere afstemming plaatsgevonden. Verwacht wordt dat begin 2023 overeenstemming zal worden bereikt

Pas als hierover overeenstemming is kan de fiscale openingsbalans en het fiscale resultaat over 2019-2022 definitief worden vastgesteld. In 2019-2021 is gemeentelijk aangifte gedaan van alle overheidsactiviteiten die onder de VPB vallen waaronder ook het grondbedrijf. Hierbij is opgemerkt dat deze voor het grondbedrijf pas definitief wordt bepaald na ondertekening van de vaststellingsovereenkomst. Door de werking van de openingsbalans wordt er momenteel van uitgegaan dat er tot en met 2022 geen sprake zal zijn van extra substantiële bedragen aan af te dragen Vennootschapsbelasting.



4.5 Lokale heffingen

Met lokale heffingen dragen inwoners en ondernemers in Amsterdam bij aan het welzijn, de leefbaarheid en voorzieningen in onze stad. Ook in 2022 heeft de gemeente een belangrijk deel van haar inkomsten uit lokale heffingen ontvangen.

Bij lokale heffingen onderscheiden we belastingen, retributies en leges.

- Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente zonder dat hier een directe tegenprestatie tegenover staat.
- Retributies worden geheven als de gemeente één van haar bezittingen ter beschikking stelt, of als de gemeente een dienst verleent aan een individu of onderneming.
- Leges zijn vergoedingen voor kosten die de gemeente maakt voor administratieve handelingen, zoals het geven van informatie en het verstrekken van verginningen.

In het eerste deel van deze paragraaf besteden we aandacht aan de verschillende soorten lokale heffingen die we in Amsterdam hanteren. In het tweede deel gaan we in op de lokale lastendruk en vergelijken we deze met de andere G4-gemeenten: Rotterdam, Den Haag en Utrecht.

Belastingen, retributies en leges

Overzicht totale opbrengsten belastingen, retributies en leges

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Begroting 2022 (najaarsnota)	Rekening 2022	Verschil
a. OZB gebruik	59,4	56,2	59,6	3,4
a. OZB eigenaren	172,2	169,8	175,4	5,6
b. RRB gebruik	0,5	0,5	0,6	0,1
b. RRB eigenaren	0,0	0	0,0	0,0
c. Rioolheffing	74,3	81,9	82,1	0,2
d. Toeristenbelasting	42,4	120	138,1	18,1
e. Binnenhavengeld	0,2	4,0	3,9	0,0
f. Vermakelijkheidsretributie te water	1,0	3,4	6,2	2,8
g. Precariobelasting	2,6	2,7	2,7	0,1
h. Reclamebelasting*		8,3	4,1	-4,2
i. Afvalstoffenheffing	138,7	149,5	154,6	5,1
j. Reinigingsrecht	7,1	7,3	9,8	2,5
k. Parkeerbelasting	235,8	263,0	265,3	2,3
l. Marktgelden	3,0	4,6	4,4	-0,2
m. Lijkbezorgingsrechten	6,1	6,3	6,7	0,4
n. Leges	100,8	104,1	97,3	-6,8

* Met ingang van 2020 is de reclamebelasting opnieuw ingevoerd om de verrommeling van het straatbeeld tegen te gaan en ondernemers te stimuleren om minder of kleinere reclame-uitingen te plaatsen die zichtbaar is vanaf de openbare weg. Om ondernemers tegemoet te komen in de coronacrisis is de reclamebelasting in 2020 en 2021 opgeschort.

A. Onroerendezaakbelasting (OZB)

De opbrengsten voor de OZB vallen per saldo € 9 miljoen hoger uit dan gemeld bij de najaarsnota. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een positief afwikkelresultaat van OZB-gebruikers en OZB eigenaren niet-woningen over belastingjaren 2020 en 2021. Bij het ramen van de baten 2023 is rekening gehouden met deze areaalwaarden.

B. RRB

Eigenaren van roerende woonruimten (zoals woonboten) en roerende bedrijfsruimten betalen roerende ruimtebelasting (RRB). De heffing is gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde. De opbrengsten uit de roerende ruimtebelasting (RRB) zijn in 2022 vrijwel gelijk aan de begroting.

C. Rioolheffing

Eigenaren van woningen en bedrijfspanden betalen rioolheffing voor de aansluiting op het riool. Grootgebruikers van water betalen een tarief dat is gekoppeld aan hun watergebruik. De werkelijke opbrengsten uit Rioolheffing zijn in 2022 vrijwel gelijk aan de begroting.

D. Toeristenbelasting

Toeristenbelasting heffen we voor overnachtingen van niet-ingezetenen. Het tarief is een percentage van de overnachtingsvergoeding in hotels, hostels, campings en andere belastingplichtige accommodaties, in combinatie met een vast bedrag per persoon per overnachting. Het is in Amsterdam mogelijk onder voorwaarden af en toe de eigen woning te verhuren aan toeristen. Ook over de inkomsten hieruit moet de verhuurder toeristenbelasting betalen.

De opbrengsten toeristenbelasting over 2022 komen uit op € 138 miljoen. Dat betekent een meeropbrengst van € 18,0 miljoen ten opzichte van de Najaarsnota. Van dit bedrag heeft € 2,6 miljoen betrekking op afwikkelingsverschillen van belastingjaren 2020 en 2021. De overige € 15,4 miljoen volgen uit sneller herstel van de bezoekersaantallen en kamerprijzen in de stad dan verwacht in de tweede helft van 2022.

In de begroting 2023 is rekening gehouden met verder herstel en zijn de opbrengsten geraamd op € 165 miljoen, oplopend tot € 217,5 miljoen in 2026.

E. Binnenhavengelden

In 2022 is € 3,9 miljoen aan Binnenhavengeld pleziervaart (BHG) gerealiseerd. BHG is een belasting op aangifte die eigenaren betalen voor het gebruik van het binnenwater met hun vaartuig. Het tarief is per m^2 en voor bepaalde categorieën geldt een korting, bijv. 70 procent korting voor uitstootvrije vaartuigen. De inning van BHG en de vignettenadministratie zijn belegd bij een externe partij. In 2022 is de begroting bij de Najaarsnota bijgesteld naar € 4 miljoen. Dit bedrag is op € 50.000 na gehaald.

F. Vermakelijkhedenretributie (VMR)

Iedereen die tegen betaling bedrijfsmatig amusement, ontspanning of vermaak op het water aanbiedt, betaalt VMR. Dat geldt bijvoorbeeld voor rederijen. Bij een rondvaart in Amsterdam is deze belasting verwerkt in de prijs van het kaartje. Het tarief bedroeg in 2022 € 1,50 per betalende passagier of deelnemer. De opbrengsten van de VMR vallen € 2,8 miljoen. hoger uit dan begroot. Bij het ramen van de opbrengsten is net als bij de toeristenbelasting aanvankelijk uitgegaan van een situatie waarin de coronapandemie ook in 2023 forse impact zou hebben op de Amsterdamse bezoekerseconomie. Ook voor deze heffing geldt dat het herstel aanzienlijk sneller gestalte heeft gekregen dan verwacht, wat leidt tot een positieve bijstelling op het resultaat 2022. De ramingen VMR worden bij de Voorjaarsnota naar boven bijgesteld in de meerjarenbegroting.

G. Precariobelasting

Precariobelasting heffen we als vergoeding voor het plaatsen van voorwerpen onder, op, of boven gemeentegrond met een openbare bestemming. Bij een bedrijfs- of passagiersvaartuig, woonboot of vlot dat in openbaar gemeentewater ligt, moet precariobelasting (“liggeld”) worden betaald. Hetzelfde geldt voor terrassen die in de openbare ruimte worden uitgestald. De werkelijke opbrengsten van de precario-belasting zijn in 2022 gelijk aan de begroting.

H. Reclamebelasting

De reclamebelasting is een nieuwe heffing die vanaf maart 2022 voor het eerst is uitgevoerd om de verrommeling van het straatbeeld tegen te gaan en ondernemers te stimuleren om minder of kleinere reclame-uitingen te plaatsen die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg. De opbrengsten over 2022 vallen € 4,2 miljoen lager uit dan begroot. Bij de Najaarsnota was al gemeld dat verwacht werd dat de realisatie van de reclamebelasting 2022 af zou gaan wijken. Het ramen van de baten van een nieuwe heffing is complex, zeker wanneer er - zoals bij de reclamebelasting - geen actueel zicht op het belastbare areaal bestaat totdat de heffing daadwerkelijk is uitgevoerd. De verklaring voor de minderopbrengsten moet gezocht worden in wijzigingen in het areaal ten opzichte van de situatie in 2016 (het laatste jaar dat de ‘oude’ reclame-belasting is geheven in Amsterdam, al dan niet als gevolg van corona). Ook het regulerende effect van de heffing kan daarbij een factor geweest zijn. Bij de Voorjaars-nota wordt de raming voor de opbrengsten reclamebelasting naar beneden bijgesteld.

I. Afvalstofheffing

Hogere baten afvalstoffenheffing € 3,7 miljoen: van dit bedrag komt circa € 2,5 miljoen voort uit de afwikkeling van oude belastingjaren (2020 en 2021), waarin onder andere het totaal aan verminderingen als gevolg van verhuizingen en bezwaren lager uitvalt dan verwacht. De resterende € 1,2 miljoen heeft betrekking op belastingjaar 2022, waarin eveneens sprake is geweest van een lager totaal aan verminderingen en meeropbrengsten door actualisatie van het areaal.

J. Reinigingsrecht

Hogere baten reinigingsrecht € 2,5 miljoen: van dit bedrag heeft circa € 1,6 miljoen betrekking op de compensatieregeling die in het kader van de coronacrisis in de periode 2020-2021 is ingericht voor ondernemers die vanwege gedwongen sluiting één of meerdere periodes geen bedrijfsafval hebben kunnen aanbieden. Deze ondernemers konden verzoeken om een ontheffing naar tijdsgelang. In de praktijk hebben minder ondernemers dan verwacht gebruik hoeven maken van deze mogelijkheid. De resterende € 0,9 miljoen is het resultaat van extra analyse van en inzet op leegstand, wat tot een groter areaal heeft geleid.

K. Parkeerbelasting

Na 2 jaren met beperkingen als gevolg van de coronapandemie, en daardoor lagere parkeeropbrengsten, heeft er in 2022 een aanzienlijk herstel plaatsgevonden. De gerealiseerde opbrengsten zijn door het opheffen van de maatregelen nog 1 procent hoger uitgekomen dan begroot.

L. Marktgelden

Marktgelden worden bij de marktkoopman in rekening gebracht als vergoeding voor het gebruik van gemeentegrond en voor de levering van elektriciteit, de afvalverwerking en het reinigen van het marktterrein. De begrote inkomsten zijn in 2022 incidenteel lager vanwege de coronamaatregelen in het eerste kwartaal 2022.

M.Lijkbezorgingsrechten

In tegenstelling tot de meeste andere gemeentelijke dienstverlening zoals de uitgifte van een paspoort of het ophalen van het huisvuil, is bij de tarieven voor lijkbezorging sprake van marktwerking. In de regio Amsterdam zijn naast de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria ca. tien andere begraafplaatsen en crematoria actief. De gemeente faciliteert circa 35 procent van de uitvaarten van overleden Amsterdammers. Bij de beoordeling van de tarieven is het principe dat er één tarief is voor gelijke dienstverlening deels los gelaten. De ligging en omvang van de begraafplaats en de faciliteiten vragen om een meer individuele bepaling van de tarieven.

Uitgangspunt bij de tariefstelling is dat de gemeente de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria op een goed niveau tegen marktconforme en kostendekkende tarieven uitvoert.

Gelet op de aard van de begraafplaatsen kunnen er verschillende tarieven voor grafrechten en bijdrage aan onderhoud begraafplaatsen zijn. De geraamde opbrengst van alle tarieven tezamen dekken alle werkelijke kosten, die met de exploitatie van de begraafplaats/crematorium zijn gemoeid.

De lijkbezorgingsrechten zijn geen onderdeel van de lokale lastendruk, omdat er geen verplichte afname van de dienstverlening is.

Lijkbezorgingsrechten worden niet kwijtgescholden.

N. Leges

Leges zijn vergoedingen die inwoners en bedrijven betalen voor onze dienstverlening. De legestarieven worden op basis van begrotingscijfers, voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld. De wet vereist namelijk dat de verordening op leges moet zijn vastgesteld vóórdat je de leges gaat heffen. Al onze legestarieven staan in de legestabel. De legestabel 2022 staat op www.amsterdam.nl.

In 2022 zijn er twee wijzigingen vastgesteld van de legesverordening 2022:

1. Wijziging van de legesverordening in verband met de wijziging van de Verordening kansspelautomaten en speelautomatenhallen Amsterdam;
2. Wijziging van de legesverordening in verband met de Wijzigingsverordening Opkoopbescherming.

Toelichting leges

Bij leges onderscheiden we drie soorten dienstverlening:

1. Algemene dienstverlening
2. Fysieke leefomgeving (Omgevingsvergunningen)
3. Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de werkelijke legesopbrengsten per hoofdstuk van de legestabel, onderverdeeld naar de drie soorten dienstverlening. Hierbij hebben we de werkelijke opbrengsten uit 2022 vergeleken met de begroting van de najaarsnota 2022. Daartussen zijn afwijkingen zichtbaar. De belangrijkste afwijkingen worden toegelicht.

Algemene Dienstverlening

H2 Burgerzaken

Hogere legesbaten (€ 1,2 miljoen) burgerzaken als gevolg van hogere aantallen dan begroot voor reisdocumenten, rijbewijzen, basisregistratie personen, verklaringen en naturalisaties.

H5, H6 Vergunningen

Belangrijkste afwijking zijn de opbrengsten afzetten parkeervakken. De reden is een toename van evenementen en grote projecten na de corona periode, waarvoor veel verkeersvoorzieningen geregeld moesten worden (hoofdstuk 6, € 0,9 miljoen).

De overige afwijkingen hangen samen met vergunningverlening, openbare ruimte en verkeer en vervoer. Hier zijn er over de hele linie iets hogere aantallen gerealiseerd dan begroot.

Fysieke Leefomgeving

De realisatie van de legesopbrengsten omgevingsvergunningen (hoofdstuk 3, voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu) zijn € 8,6 miljoen lager dan begroot.

De oorzaak is het fors teruglopen van het aantal bouwaanvragen die ten grondslag liggen aan de WABO leges (Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht). Redenen daarvoor zijn de hoge inflatie, de stikstofcrisis, arbeidskrapte en de komst van de Omgevingswet.

Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Lagere baten voor leges horeca(€ 0,4 miljoen) en evenementen(€ 0,4 miljoen). Hoofdoorzaak hiervan is corona. In het eerste kwartaal 2022 golden nog steeds corona maatregelen, waardoor minder evenementen vergunningen zijn aangevraagd.
Het totaal aantal evenementen in 2022 is nog steeds niet op het oude niveau van voor corona.

Algemene Dienstverlening

(bedragen x € 1.000)

Hoofdstuk legestabel	Najaarsnota	Rekening 2022	Verschil met Najaarsnota
H1 Informatie	391	343	-48
H2 Burgerzaken	14.805	16.019	1.214
H4 Economie en Milieu	250	217	-33
H5 Openbare Ruimte	4.514	4.724	210
H6 Verkeer en Vervoer	12.437	13.634	1.197
H7 Binnenwater	71	80	9
Totaal Algemene Dienstverlening	**32.468**	**35.017**	**2.549**

Fysieke leefomgeving

(bedragen x € 1.000)

Hoofdstuk legestabel	Najaarsnota	Rekening 2022	Verschil met Najaarsnota
H3 Fysieke leefomgeving	65.384	56.832	-8.552

Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

(bedragen x € 1.000)

Hoofdstuk legestabel	Najaarsnota	Rekening 2022	Verschil met Najaarsnota
Splitsingsvergunning (H3.2.2)			-
Bed & Breakfast (H3.2.3.2)	70	40	-30
Vakantieverhuur (H3.2.3.3)	163	199	36
Vergunningen prostitutiebedrijven (H3.2.4 en H4.3)	78	6	-72
Horecavergunningen (H4.1)	3.627	3.261	-366
Winkeltijdenwet(H4.4)			-
Evenementenvergunningen (H4.5)	1.877	1.476	-401
Reclame (H5.3)	17	14	-3
Ambulante Handel (H5.4)	210	172	-38
Deelvervoer (H6.9)			-
Bedrijfsvaartuigen (H7.2)	-35	74	109
Kinderopvang (H8)	203	170	-33
Totaal Dienstverlening Europese Dienstenrichtlijn	**6.210**	**5.412**	**-798**
Totaal Leges	**104.062**	**97.261**	**-6.801**

Lokale lastendruk

Alle heffingen die we aan de Amsterdammers opleggen, vormen de lokale lastendruk. De lokale lastendruk verschilt aanzienlijk tussen gemeenten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) dat verbonden is aan de Rijksuniversiteit Groningen publiceert jaarlijks over de lokale lastendruk in alle Nederlandse gemeenten. Hier maken we een vergelijking van Amsterdam met de andere G4-gemeenten. We zien dat de woonlasten voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in een koopwoning in 2022 10 procent zijn gestegen en daarmee 2 procent onder het gemiddelde van de G4 liggen. In dit overzicht zijn lasten voor erfpacht niet opgenomen.

(Bedragen in euro's)

	Amsterdam	Rotterdam	Den Haag	Utrecht	Gemiddelde G4	Amsterdam t.o.v. gemiddelde
Woonlasten in 2018	581	717	546	706	638	-9%
Woonlasten in 2019	645	742	563	731	670	-4%
Woonlasten in 2020	656	776	597	762	698	-6%
Woonlasten in 2021	761	793	664	833	763	0%
Woonlasten in 2022	837	880	747	957	855	-2%

Ook de individuele belastingtarieven kunnen we vergelijken. Hieronder vergelijken we de belangrijkste tarieven met die bij de andere G4-gemeenten. De vergelijking is gemaakt op basis van de rapportages Kerngegevens belastingen grote gemeenten van de COELO. Daaruit blijkt dat de onroerende zaakbelasting (OZB) en rioolheffing in Amsterdam structureel onder dat van de andere G4-gemeenten ligt.

(Bedragen in euro's)

	Jaar	Amsterdam	Rotterdam	Den Haag	Utrecht	Gemid-delde G4	Amsterdam t.o.v. gemiddelde
OZB eigenaar woning*	2018	141	192	127	239	174	-19%
	2019	143	186	131	245	176	-19%
	2020	150	189	151	254	186	-19%
	2021	182	190	152	260	196	-7%
	2022	243	260	207	375	271	-10%
Rioolheffing	2018	126	198	140	214	170	-23%
	2019	131	208	144	214	174	-25%
	2020	138	216	149	222	181	-24%
	2021	144	226	151	228	187	-23%
	2022	154	236	155	228	193	-20%
Afvalstoffenheffing	2018	313	328	279	253	293	14%
	2019	368	349	288	266	318	28%
	2020	368	371	298	286	331	11%
	2021	435	377	360	345	379	15%
	2022	440	384	385	354	391	13%

* Tarief als waarde van de WOZ-waarde x gemiddelde woningwaarde

De toename van de woonlasten in Amsterdam komt met name door de stijging van de afvalstoffenheffing. Dat tarief ligt 13 procent hoger ten opzichte van het gemiddelde van de G4.



4.6 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn onze eigendommen, zoals bruggen, wegen en sportaccommodaties. We moeten deze goederen beheren en onderhouden om een veilige en leefbare stad voor onze inwoners te kunnen garanderen. Dit kost geld. Het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen dat we willen, stellen we vooraf vast. In deze paragraaf staat meer informatie over:

- **het gewenste kwaliteitsniveau van onze kapitaalgoederen.**
- **de uitgaven die we voor het onderhoud deden.**
- **het achterstallig onderhoud.**

Onderhoudskosten in 2022

Bij de onderhoudskosten onderscheiden we kosten voor klein (dagelijks) onderhoud en groot onderhoud. Bij klein onderhoud zijn er terugkerende kosten om een object in goede staat te houden binnen het gekozen kwaliteitsniveau. Voorbeelden van klein onderhoud zijn het reinigen van rioolstelsels en het terugkerend onderhoud aan elektrische installaties. Groot onderhoud is nodig als een object langere tijd gebruikt is. De kosten zijn dan vaak ingrijpend en gaan over een groot of belangrijk deel van het object.

In de tabel hierna staan de totale kosten van het klein (dagelijks) en groot onderhoud in 2022. We onderscheiden 10 soorten kapitaalgoederen (ook wel assets genoemd)

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Civiele kunstwerken	110,0	111,4	107,0	-4,4
Gebouwen	28,2	25,9	27,4	1,5
Groen	51,2	65,6	61,6	-4,0
Openbare verlichting	10,7	10,8	10,1	0,7
Riolering	43,3	50,1	46,8	-3,3
Sportaccommodaties en sportparken	20,0	24,4	22,0	-2,4
Tunnels	7,7	8,2	8,1	0,1
Verkeerssystemen	10,7	12,1	12,1	0,0
Water	24,8	30,4	28,5	-1,9
Wegen en verhardingen	60,5	67,3	66,2	-1,1
Totaal	**367,1***	**406,2**	**389,8**	**-14,8**

* Zoals bij de Begroting 2022 aangegeven hebben we in 2022 voor het onderhoud van infrastructuur, metro, tram en bus niets begroot. Als gevolg van de ontvlechting van de Metro- en Tramorganisatie, heeft het nieuwgevormde Rail Infra Bedrijf het onderhoud van de kapitaalgoederen per 1 januari 2022 overgenomen. Dit valt onder de GVB Holding.

In 2022 gaven we € 389,8 miljoen uit aan onderhoud van onze kapitaalgoederen. Dit is € 14,8 miljoen minder dan begroot. De grootste afwijkingen met de Begroting 2022 zijn te vinden bij Civiele kunstwerken, Groen en Riolering. De lagere lasten worden veelal veroorzaakt door het uitstellen van werkzaamheden en projecten door vacatures die niet gevuld konden worden.

Algemene beleidskaders en belangrijke ontwikkelingen

In 2017 presenteerden we de Visie Openbare Ruimte 2025. In deze visie staan onze richtlijnen voor ontwikkelen, inrichten en beheren van de openbare ruimte van Amsterdam. De nadruk ligt hierbij op de verblijfsfunctie van de openbare ruimte. Recenter zijn daar de Omgevingsvisie (2021) en de Groenvisie (2020) aan toegevoegd, waarin de ambities op het vlak van vergroening en ruimtelijke kwaliteit nader zijn uitgewerkt. De fysieke inrichting van Amsterdam wordt vormgegeven conform de Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld, de Puccinimethode (Beleidskader Puccinimethode, Handboek Rood en Handboek Groen). Het beheer voeren we uit conform beleidskader 1 Amsterdam Heel & Schoon (2017). Uiteraard heeft ook het mobiliteitsbeleid invloed op de inrichting van de openbare ruimte. De Agenda Amsterdam Autoluw bepaalt de richting waarin de stad zich ontwikkelt: minder ruimte voor de auto, meer ruimte voor langzaam verkeer, OV, groen en verblijven. Kaders zoals het Beleidskader Verkeersnetten geven nadere invulling aan de inrichting van het Amsterdamse wegennet.

De kwaliteit waaraan onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte moeten voldoen, staat in de landelijke CROW-norm. Dat hebben we zo afgesproken vanuit 1Amsterdam Heel & Schoon. Het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte heeft 3 ambitieniveaus: sober, verzorgd en top.

Ambitieniveau		Toelichting
A+		Zo goed als nieuw / alles 100% schoon
A	Top	Heel goed in orde / prachtig straatbeeld, amper vervuiling
B	Verzorgd	Heel en functioneel / verzorgd straatbeeld, matige vervuiling
C	Sober	Verminderd comfort / rommelig straatbeeld, behoorlijke vervuiling
D		Functieverlies / vuil

We willen de hele stad in 2025 verzorgd maken en houden. Maar door het achterstallig onderhoud bij verschillende kapitaalgoederen besloten we bij de Voorjaarsnota 2019 om voorlopig te werken aan het niveau sober. Bij de onderdelen waarvoor we al stappen hebben gezet naar 'verzorgd' proberen we dit niveau wel te behouden.

In het onderhoud hebben we aandacht voor 5 principes:
1. De openbare ruimte kan goed en veilig gebruikt worden (functionaliteit).
2. We beheren de openbare ruimte duurzaam, met oog voor mens en milieu (duurzaamheid).
3. Beheer zorgt voor een aantrekkelijke en verzorgde openbare ruimte (aantrekkelijkheid).
4. Waar mogelijk beheren we samen met bewoners en bedrijven (participatie).
5. We beheren slagvaardig en met oog voor de kosten (kostenefficiënt).

Assetmanagement

Amsterdam groeit en bloeit en is volop in ontwikkeling. Klimaatadaptatie, energietransitie, digitalisering zijn voorbeelden van trends die consequenties hebben voor nieuwe ontwikkelingen in het beheer en onderhoud van onze assets. We gaan daarom door met de ontwikkeling van ons centrale, stedelijke assetmanagementsysteem.

Assetmanagement betekent dat we vanuit de waarden, prestaties, gebruik en risico's van de openbare ruimte bepalen wat me moeten doen om de openbare ruimte aan het ambitieniveau te laten voldoen. We verbeteren het assetmanagement door de processen van de levenscyclus van de kapitaalgoederen aan elkaar koppelen. Dus: van ontwikkeling via ontwerp, bouw en beheer tot sloop. Ook leggen we nadrukkelijker de koppeling tussen de technische staat en het gebruik van het kapitaalgoed. In de hele beheer- en uitvoeringsorganisatie voeren we assetmanagement in. Hierdoor kunnen we in de toekomst gerichter sturen op de balans tussen prijs, prestaties en risico's van het kapitaalgoed. En op de voorspelbaarheid hiervan over de hele levenscyclus.

Achterstallig onderhoud

Op dit moment is er nog veel achterstallig onderhoud bij onder andere civiele constructies, verhardingen, water en groen. Het vergt een extra inspanning om deze achterstalligheid aanvullend op de regulier benodigde beheerinspanning aan te pakken de komende jaren. Achterstallig onderhoud kan leiden tot hogere lasten en onveilige situaties. Daarom moeten we achterstallig onderhoud zo snel mogelijk herstellen.

Weesp, Brasapark en Sloterdijken I tot en met III

In 2022 is de gemeente Weesp als stadsgebied onderdeel geworden van de gemeente Amsterdam. De assets van Weesp zijn daarmee in ons beheer gekomen. Naast het Weesp gebied hebben we het Brasapark inmiddels in beheer genomen, zijn de Sloterdijken I tot en met III sinds 1 januari 2023 onderdeel geworden van het areaal en is het Amsterdamse bos veranderd met onder andere een ecologische zone. Amsterdam is constant in ontwikkeling en dit soort veranderingen in ons gebied brengen dit mooi in kaart. Om ervoor te zorgen dat Amsterdammers gebruik kunnen blijven maken van dit soort kapitaalgoederen blijven we ons inspannen om de stad zo goed mogelijk te onderhouden.

Civiele kunstwerken

Binnen civiele kunstwerken vallen vaste en beweegbare bruggen, kades en sluizen.
In totaal beheren we per 2022 (inclusief Weesp):
- 1761 vaste bruggen en 113 beweegbare bruggen (inclusief Amsterdamse bos)
- 600 kilometer aan kades en oevers
- 38 sluizen
- 531 steigers
- 19.5 kilometer geluidsscherm

We beheren ook enkele cultuurhistorische objecten zoals voormalige (scheeps)kranen. Daarnaast is het baggeren in watergangen onderdeel van het dagelijks onderhoud.

Het Programma Bruggen en Kademuren richt zich op circa 850 verkeersbruggen en ongeveer 215 kilometer kademuren (beide inclusief Weesp), die belangrijk zijn voor het functioneren van de stad of een hoog ingeschat risico hebben op constructieve gebreken. Bruggen en Kademuren werkt aan het behoud van onze stad voor volgende generaties door te sturen op 4 doelen:
1. Waarborgen van de veiligheid en functionaliteit van de bruggen en kademuren.
2. Zorgen voor een functionerende stad tijdens al het werk.
3. Maken van een haalbare programmering voor de vervanging.
4. Zo goed mogelijk maken en vernieuwen van processen en werkwijzen.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Voor de instandhouding van de openbare ruimte is “1 Amsterdam Heel & Schoon” het geldende beleidskader (2017). De ambities en doelen uit dit beleidskader zijn het vertrekpunt voor het instandhoudingsplan en zijn vertaald in de te leveren onderhoudsprestatie.

In 2022 hebben we ons met name gericht op Veiligheid en Bereikbaarheid.

Voor het verzorgingsniveau voor de openbare ruimte streven we naar niveau C ‘sober’. Het huidige onderhoudsniveau is D.

Inspecties en onderzoeken

In de afgelopen drie jaar is bijna bij alle civiele kunstwerken een toestandinspectie uitgevoerd. Naast de toestandinspecties is ondertussen van ongeveer van een derde van de beweegbare bruggen een inspectie van de elektrotechnische- en mechanische installaties uitgevoerd, op basis van een nieuw raamcontract waarin de ervaringen uit 2021 zijn toegepast. Uit de inspecties blijkt dat meer dan 10 procent van de civiele kunstwerken een te laag kwaliteitsniveau (dus onder sober) heeft.

Het onderzoeksprogramma naar de constructieve staat van de bruggen en kademuren is goed op stoom. We leren het areaal steeds beter kennen. De aanpak vanuit het actieplan Bruggen en Kademuren (juni 2019), waarbij veiligheid voorop stond, heeft geleid tot een gestroomlijnd en gestandaardiseerd proces waarin we adequaat en snel kunnen handelen wanneer dat vanuit veiligheid nodig is. Ook zijn standaarden afgesproken en innovaties getest en hebben we beter inzicht in de succesfactoren voor het duurzaam herstellen van bruggen en kademuren. Met deze verworven kennis en inzichten is ruimte gecreëerd voor de doorontwikkeling van de aanpak waarin we een andere benadering van de risico’s en de onderzoeks- en beoordelingsstrategie kunnen kiezen. De huidige financiële omstandigheden maken dit ook noodzakelijk. In de 2e helft van 2022 is de aanpak voor 2023 - 2026, in lijn met het Amsterdams Akkoord, uitgewerkt in het nieuwe actieplan Gefundeerd herstellen. De komende jaren gaan we over tot een meer gerichte aanpak van het herstel, waarbij we meer vertrouwen op onze monitoring, vaker kiezen voor gedeeltelijke renovatie van hetgeen stuk is en alleen gaan voor vervanging van de hele constructie als dat aan de orde is. Het achterstallig onderhoud is echter groot en de werkvoorraad zal met de huidige kaders de komende jaren wel toenemen.

Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat we zo’n 80 tot 125 bruggen en circa 60 kilometer kademuur de komende decennia moeten herstellen, dat wil zeggen deels renoveren of geheel vervangen. Waar ingrijpen vanuit veiligheid nodig is, gaan we uit van afsluiten. Wanneer versterking nodig is kijken we of we renoveren, waarbij we alleen de zwakke delen van de constructie herstellen in plaats van het geheel.
Het niet tijdig herstellen van verouderde constructies en constructies met gebreken (en daar voldoende middelen voor vrij maken) zorgt voor toename van kosten over de hele levensduur, hogere kosten voor dagelijks onderhoud, noodzaak tot treffen veiligheidsmaatregelen en verder oplopend achterstallig onderhoud. Ook zullen hogere maatschappelijke kosten ontstaan vanwege het afsluiten van bruggen en kades, waardoor de bereikbaarheid verminderd. In het Amsterdams Akkoord is uitgesproken te blijven investeren in het herstel van bruggen en kademuren. Door de almaar stijgende prijzen en beperkte financiële ruimte moeten we de ambitie om jaarlijks twee kilometer kademuur en acht bruggen te herstellen afschalen.

We denken dat dit met de doorontwikkeling van onze aanpak zoals beschreven in het actieplan Gefundeerd herstellen (december 2022) voor een beperkt aantal jaar verantwoord kan.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Civiele kunstwerken	110,0	111,4	107,0	-4,4

Afwijking 2022
Bij het onderhoud van de Civiele kunstwerken zijn er lagere lasten van € 4,4 miljoen, onder andere door:

- Lagere lasten van € 1,9 miljoen doordat er voor enkele bruggen groot onderhoud was gepland. Gedurende het project bleek het een vervangingsopgave te zijn. Dit wordt gedekt uit een krediet.
- Hogere lasten van € 1,5 miljoen voor de uitvoering van meer onderzoeken naar de constructieve veiligheid van bruggen en kademuren.
- Lagere lasten van € 4,0 miljoen voor het werk aan diverse bruggen in Noord, Oost en Zuid dat niet is afgerond in 2022. Het werk is uitgesteld/vertraagd door onder andere een langere voorbereidingstijd en gebrek aan capaciteit (personeel).

Gepland en uitgevoerd onderhoud
In 2022 is onderhoud voorbereid of uitgevoerd aan 3 sluizen, ongeveer 20 beweegbare- en 90 vaste bruggen en een fors aantal kilometer aan oever en steigers bij de Borneokade. Een deel van dat onderhoud loopt door in 2023. De stijging in de realisatie van onderhoud van de afgelopen drie jaar is in 2022 doorgezet. Ten opzichte van vorig jaar is de groei 20 procent. Dit is niet direct het gevolg van een stijgende onderhoudsbehoefte, maar is met name te danken aan meer beschikbare middelen en het op stoom komen van de uitvoering. Als organisatie zitten we in een opgaande leercurve en die stijging zal het komend jaar nog doorzetten waarna het plafond is bereikt van de beschikbare budgetten. Omdat er elk jaar tegenvallers zijn en we toch voldoende productie willen halen, programmeren we in een jaar ook meer onderhoud dan dat er budget beschikbaar is. In 2022 is ook gestart met de voorbereiding van de raamcontracten voor groot-onderhoud en ingenieursdiensten zodat in 2023 de groei in onderhoud.

Achterstallig onderhoud

Er is sprake van achterstallig onderhoud wanneer meer dan 10 procent van het areaal in een stadsdeel wordt beoordeeld op het laagste CROW niveau (D). Dit is gebaseerd op een visuele inspectie van bijna al onze kapitaalgoederen. Wat opvalt is dat ruim 20 procent van ons areaal op niveau C ligt terwijl 10 procent tot 15 procent een redelijke werkvoorraad is. Dit is werk wat binnen 4 tot 5 jaar uitgevoerd moet zijn om te voorkomen dat het areaal een te laag kwaliteitsniveau krijgt en dan achterstallig onderhoud wordt. Wat met een visuele inspectie niet inzichtelijk gemaakt kan worden is de constructieve staat en de werktuigbouwkundige- en elektrotechnische installaties van ons beweegbaar areaal. Dit wordt ook geïnspecteerd en het is de verwachting dat hierbij nog het nodige (achterstallig) onderhoud wordt geïnventariseerd. Op dit moment zijn 23 van de ruim 100 beweegbare bruggen niet functioneel vanwege gebreken.

De afgelopen jaren hebben we samen met kennisinstellingen en ingenieursbureaus een kwalitatieve, technische beoordeling ontwikkeld en vastgelegd in twee beoordelingskaders: de Amsterdamse Risicobeoordeling Kademuren en Amsterdamse Risicobeoordeling Bruggen. Op basis van deze standaarden kunnen we de restlevensduur van (onderdelen van) de constructies steeds nauwkeuriger en objectiever bepalen. De eerste resultaten lijken erop te wijzen dat de aantallen te herstellen bruggen en kilometers kademuren minder lang meegaan dan tot nu toe berekend. We zien onder andere door de huidige marktomstandigheden dat de kosten voor herstel eerder toenemen dan afnemen. Wat deze twee ontwikkelingen betekenen voor de opgave en benodigde financiële middelen de komende jaren vraagt nog nader onderzoek.

Gebouwen

Onder het kapitaalgoed gebouwen vallen de volgende objecten:

- stadsdeelkantoren
- stedelijke kantoren
- werven
- onderwijsgebouwen
- gymnastiekgebouwen
- sportaccommodaties
- welzijnsvoorzieningen
- woningen
- cultuurpanden
- parkeergarages
- parkeerterreinen
- woonwagenlocaties

We beheren het volgende:

- 870 panden
- 5 (dienst)woningen
- 20 overige gebouwen (zoals dienstgebouwen, kiosken, toiletten)
- 18 woonwagenlocaties (met in totaal 190 woonwagenstandplaatsen en 2 ligplaatsen)
- 5 woonwagens
- 45 garages
- 10 Parkeerterreinen (incl. P+R terreinen)
- 13 fietsenstallingen

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Er gelden verschillende beleidskaders omdat dit kapitaalgoed uit verschillende soorten gebouwen bestaat. Een aantal hiervan zijn:

- Meerjaren Onderhoudsplan (per locatie)voor de parkeergarages en parkeerterreinen (2019)
- Meerjaren Onderhoudsplan gemeentelijke fietsenstallingen (2019)
- Strategische Visie Vastgoed (2016)
- Spelregels Vastgoed (2016)
- Agenda duurzaamheid (2015)
- Overheveling middelen coalitieakkoord verduurzaming vastgoed (2018) voor het gemeentelijk vastgoed
- Huurbeleid Woonwagenstandplaatsen (2015)
- Beleidskader woonwagens en standplaatsen (voorjaar 2020)
- Bosplan 2020–2030 (2021)

Het onderhoudsniveau van de gebouwen is sober (niveau C). Hiermee voldoen de gebouwen aan het gewenste onderhoudsniveau.

Een uitzondering hierop vormen de woonwagenlocaties. Voor woonwagenlocaties is het gewenste onderhoudsniveau B (verzorgd).

Conditiescores zijn bij Gemeentelijke huisvesting en Maatschappelijk vastgoed gebaseerd op de NEN 2767. Gemiddeld bezitten de panden van de Gemeentelijke huisvesting een conditie niveau 2. De panden verkeren in een redelijk tot goede staat. Het overgrote deel van de Maatschappelijke vastgoedportefeuille voldoet aan het gewenste conditie niveau 3.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Gebouwen	28,2	25,9	27,4	1,5

Afwijking 2022

Bij het onderhoud van gebouwen zijn er hogere lasten van € 1,5 miljoen, onder andere door:

- Lagere lasten van € 0,2 miljoen door niet uitgevoerd onderhoud aan renovatie woningen wegens vertraging in de aanbesteding.
- Hogere lasten van € 2,0 miljoen doordat er een inhaalslag gemaakt is in het onderhoud waarvoor we grote contracten (Balm/Pantar) hebben afgesloten voor vastgoed en installaties.

Gepland en uitgevoerd onderhoud

Het onderhoud voor de dienstwoningen, overige gebouwen,en woonwagenlocaties is uitgevoerd op basis van het Meerjaren Onderhoudsplan. Enkel het onderhoud op de renovatie woningen is nog niet uitgevoerd.
In 2022 zijn voor een aantal panden de zogenaamde groenmaatregelen uitgevoerd. Deze maatregelen hebben we een plek gegeven in de Vastgoed motor.
De vergroeningsmaatregelen ad € 4,0 miljoen worden tegelijk met het groot onderhoud uitgevoerd.

Herstructurering van de locatie aan het Ma Braunpad II en realisatie van een aantal extra standplaatsen op bestaande woonwagenlocaties zijn vertraagd. Deze werkzaamheden zijn verschoven naar 2023 en 2024.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Groen

Het kapitaalgoed groen bestaat uit:

- Ongeveer 300.000 bomen;
- Zestien miljoen vierkante meter gras;
- Tien miljoen vierkante meter beplanting;
- Twee miljoen vierkante meter ruigte en oeverbeplanting;
- Zeven hectare van de gemeentelijke begraafplaats De Nieuwe Noorder en één hectaredorpsbegraafplaatsen in Noord;
- 33 hectare van de gemeentelijke begraafplaats De Nieuwe Ooster;
- Het Amsterdamse Bos met 2.275 bomen, 360 hectare bos, 160 hectare gras, 200 hectare water, 160 hectare veenmos rietland. 90 hectare wordt door middel van begrazing beheerd.

- Uitbreidingen zijn de Volgermeerpolder (630.000 m² groen) en Weesp (7.263 bomen en 288.150 m² groen).
- Onder het beheer vallen ook objecten zoals boomroosters alsmede beregenings-installaties en faunapassages.

Daarnaast hebben we het Brasapark in beheer overgenomen en zullen ook Sloterdijken I t/m III per 1 januari 2023 overgaan in beheer. Gebiedswijzigingen in het Amsterdamse Bos betreffen de ecologische verbindingszone, de waterentree en het voedselbos.

In 2022 is een actualisatietraject gestart voor de data in het assetmanagementsysteem Gisib. In 2023 worden hiervan de uitkomsten verwacht.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Eind 2020 is de Groenvisie 2020-2050 vastgesteld. De ambitie is om het bestaande groen te verbeteren en toegankelijker te maken, nieuw groen toe te voegen en de groene ruimte in en om de stad beter met elkaar te verbinden. In het Handboek Groen staan de uitgangspunten en afspraken vastgelegd voor de groene inrichtingselementen voor in de openbare ruimte.

Ook is het beleidskader 1 Amsterdam Heel & Schoon van toepassing.

Verder is het Instandhoudingsplan Groen (IHP) van toepassing. Voor het onderhoud van het Amsterdamse Bos is in 2021 het Meerjaren Onderhoudsplan Bos vastgesteld waarin achterstallig onderhoud en onvoldoende budget voor regulier beheer en onderhoud op niveau C is geconstateerd.

Het niveau is overwegend sober (niveau C), zoals ook voor het Amsterdamse Bos. Bepaalde gebieden zitten boven het niveau sober. Dit houdt verband met het niveau van dienstverlening (klachten).

Het geplande programma voor groot onderhoud en vervanging voor 2022 hebben we voor het grootste deel gerealiseerd.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Groen	51,2	65,6	61,6	-4,0

Afwijking 2022

Bij het onderhoud van groen zijn er lagere lasten van € 4,0 miljoen. Dit zijn voornamelijk lagere lasten door een aantal projecten waar meer werkvoorbereiding nodig was dan vooraf ingeschat en die daarom niet in 2022 zijn uitgevoerd.

Achterstallig onderhoud

In 2022 zijn ruim 115.000 bomen gecontroleerd op veiligheid en hieruit is naar voren gekomen dat circa 1 procent een dusdanig slechte conditie heeft dat deze op korte termijn vervangen moeten worden in verband met de veiligheid.

De opgave voor de herplanting van bomen blijft fors; bovenop de geplande opgave is sprake van extra opgaves als gevolg van stormen, uitbraak van boomziekten en -plagen zoals iepziekte en uitval door extreem (droog) weer.

In het Amsterdamse Bos is gestart met het wegwerken van achterstallig onderhoud. Voor circa € 8 miljoen is dit gerealiseerd. De komende twee jaar wordt nog eens circa € 3 miljoen aan achterstallig onderhoud weggewerkt.

Openbare verlichting

Het kapitaalgoed openbare verlichting bestaat uit:

- 116.000 lichtmasten;
- 154.000 armaturen;
- Twee lichtmanagementsystemen;
- 688 kilometer elektra- en aansluitkabels;
- 293 openbare verlichting voeding & verdeelkasten;
- LSD: 320 installaties Stadsilluminatie, 60 installaties Lichtkunst, 109 decoratieve verlichtingsinstallaties en 28 historische installatieobjecten;
- 129 stadsklokken.

Het kapitaalgoed openbare verlichting is licht gegroeid. De jaarlijkse groei heeft een gemiddelde van 0,5 procent wat gelijk staat aan circa 750 extra lichtpunten. Dit komt door het bouwen van nieuwe wijken en het bijplaatsen van lichtpunten op donkere plekken.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Voor het onderhouden van openbare verlichting geldt het Beleidskader Verlichting 2017, Beleidskader Puccinimethode en 1Amsterdam Heel en Schoon.

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C (Sober).

Amsterdam heeft in 2017 besloten om de openbare verlichting te verledden, als bijdrage aan verlaging van de CO2-uitstoot. Inmiddels hebben we eind 2022 85 procent van de openbare verlichting (van in totaal 150.000 lichtpunten/armaturen) voorzien van energiezuinige leds. Wat overblijft zijn armaturen die complexer zijn om te vervangen door led. Dit geldt ook voor de circa 9.600 armaturen die aan draden hangen van gevel tot gevel (draadverlichting), hiervan hangen er 1.440 boven de trambaan. Omdat we werken in een omgeving midden in de stad, met veel monumentale panden, verschillende huiseigenaren en in sommige gevallen een trambaan, is er voor deze complexe opgave meer tijd nodig. In 2022 zijn we begonnen met het uitvoeren van inspecties aan alle overspanningen en trekproeven op alle gevelbevestigingen. De verwachting is dat in 2025 het onderhoud en de led-transitie van de draadverlichting gereed is.

Als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen in 2022 verdubbelen de energietarieven per 1 januari 2023. Om het verbruik te verlagen en naar aanleiding van voorbeelden overal in Europa waar monumentale verlichting wordt uitgezet of korter brandt om energie te besparen, heeft het college besloten om ook in Amsterdam deze installaties eerder uit te schakelen: niet meer om middernacht maar om 23.00 uur. Bij een aantal kunstwerken gaat de verlichting zelfs helemaal uit. Naar schatting besparen we met het (eerder) uitzetten van de verlichting van bijzondere locaties 700.000 kWh per jaar. Dat staat gelijk aan het energieverbruik van 280 huishoudens.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Openbare verlichting	10,7	10,8	10,1	0,7

Afwijking 2022

Bij het onderhoud van de Openbare Verlichting zijn er lagere lasten van € 0,7 miljoen door het verhelpen van storingen, schades en het uitvoeren van inspecties. De tarieven van aannemers zijn in 2022 gedaald en er zijn op basis van die nieuwe tarieven contracten gegund. Verder zijn er mede dankzij betere ledverlichting minder schades ontstaan in 2022. Ten slotte zijn er minder inspecties geweest omdat er nog geen constructieve inspecties worden uitgevoerd op lantaarnpalen. We zoeken nog op kleine schaal naar de beste inspectiemethodiek.

Gepland en uitgevoerd onderhoud

In 2022 is het geplande dagelijks onderhoud uitgevoerd, waaronder het verhelpen van storingen en schades.

Achterstallig onderhoud

Er is bij dit kapitaalgoed geen achterstallig onderhoud.

Riolering

De riolering bestaat uit voorzieningen voor:
- afvoeren van afvalwater uit de leefomgeving
- verwerken van hemelwater
- voorzieningen voor grondwater

Dit zijn:
- transportriolen
- gemengde riolen
- vuilwaterriolen
- regenwaterriolen
- drainagebuizen
- persleidingen

Maar ook objecten zoals:
- rioolgemalen
- bergbezinkbassins
- overstorten
- putten
- kolken

Beleidskaders en onderhoudsniveau
Het Omgevingsprogramma Riolering 2022-2027 (2022) is van toepassing.

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is B (Verzorgd).

De stad groeit. Dit heeft effect op de riolering. Het is van belang om deze essentiële voorziening ook in de toekomst voldoende beschikbaar te houden in een groeiende stad. Voor de uitvoering van deze taak is samenwerking met en binnen Amsterdam en het versterken van regie op de stedelijke programmering (boven- en ondergronds) een (kritieke) succesfactor. Dit hebben we als belangrijk aandachtspunt opgenomen in het Omgevingsprogramma Riolering.

Het Omgevingsprogramma Riolering gaat uit van een 'verzorgde' onderhoudstoestand van de riolering. Om dit te realiseren, is intensievere vervanging van de riolering nodig. Deze opgave staat niet op zichzelf; er speelt ook een aantal andere stadsbrede opgaven zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en de vervanging van bruggen en kademuren. In 2022 zijn we samen met andere asseteigenaren gestart met het ontwikkelen van een nieuwe werkwijze die er voor moet zorgen dat al deze uitdagingen zo veel mogelijk in combinatie kunnen worden geprogrammeerd.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Riolering	43,3	50,1	46,8	-3,3

Afwijking 2022
De onderhoudslasten voor riolering zijn € 3,3 miljoen lager dan begroot door minder inzet personeel vanwege niet ingevulde vacatures.

Gepland en uitgevoerd onderhoud
De geplande werkzaamheden aan de Amsterdamse rioolgemalen zijn deels uitgevoerd en deels vertraagd door de krapte op de in- en externe arbeidsmarkt alsook door langere levertijden van materialen. Hierop hebben we de planning en de begroting aangepast. Deze vertraagde uitvoering verhoogt het risico op meer storingen, maar brengt de bedrijfsvoering nog niet in gevaar. De vertraagde werkzaamheden worden opnieuw gepland in 2023.

Achterstallig onderhoud
Er is bij dit kapitaalgoed geen achterstallig onderhoud.

Sportaccommodaties en sportparken

Het areaal omvat verspreid over Amsterdam:
- 26 sporthallen;
- 43 sportparken;
- 2 watersportcentra;
- 10 zwembaden

Beleidskaders en onderhoudsniveau
Het specifieke beleidskader voor sportaccommodaties en sportparken zijn de Sportvisie 2025 (2016) en de richtlijnen uit de handboek sportaccommodaties van het NOC/NSF.

Sportvisie 2025 (2016) hebben we uitgewerkt in afzonderlijke meerjarige onderhoudsplannen. Voor de sportaccommodaties ligt het beheerplan vast in het planologisch gebouwen onderhoudssysteem (Planon). Voor de sportparken ligt dat vast in het meerjaren onderhoudsplan van Grijs en Groen (GISSIB) conform de normering van het Instituut voor milieu en agritechniek.

Verder gelden het beleidskader 1Amsterdam Heel en Schoon (2017), de Agenda duurzaamheid (2015), de Agenda groen (2015) en het Nationaal Sportakkoord (2018).

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is B (Verzorgd).

De staat van onderhoud is bij de hallen en parken op het door de sportbonden (NOC/NSF) gewenste niveau voor wat betreft de sporttechnische sportonderdelen; dit monitoren we jaarlijks. Voor de kwaliteit rondom de sportvelden is het onderhouds-

niveau verzorgd. Daarnaast bezitten 16 sporthallen een certificaat Sporthallen van de VSG en vallen ze binnen de eisen van Schoon, Heel en Veilig. Deze en alle andere overdekte sportaccommodaties vallen overigens ook binnen de eisen van het Sporthandboek van NOC/NSF waardoor er op alle niveaus competitie- en trainings-wedstrijden gehouden kunnen worden. Voor de sportparken is door de wettelijke GreenDeal norm de kwaliteit van de natuurgrassportvelden onder druk komen te staan. Veel natuurgras wordt overwoekerd door plagen die niet handmatig zijn weg te halen. Hierdoor is er een versnelde afschrijving van de natuurgras toplagen en zal deze ook eerder vervangen dienen te worden.

De staat van onderhoud bij de zwembaden is op het gewenste niveau, volgens de normen en eisen van het Keurmerk Veilig en Schoon. Een aantal bouwtechnische zaken dienen nog aangepakt te worden in zowel het Noorderparkbad als het De Mirandabad.

Sporthallen
Binnen een aantal sportaccommodaties zijn er schilderwerkzaamheden uitgevoerd evenals het renoveren en onderhouden van de sportvloeren en het sanitair. Daarnaast is er ook sportverlichting vervangen door ledverlichting. Voor een optimaal beheer van het vastgoed van de sportaccommodaties wordt er gewerkt volgens het Meerjarig onderhoudsplan vastgelegd in het systeem Planon. Hierin wordt het 25 jarig onderhoud per object vastgelegd voor het uitvoeren van noodzakelijk onderhoud aan gebouwen, terreinen en installaties.

Sportparken
Er zijn verscheidene projecten gedaan op de verschillende sportaccommodaties om deze op niveau te houden volgens de NOC/NSF sporteisen. Hier wordt er gewerkt met het Gisib systeem voor het integraal beheer van buiten ruimten om het meerjarig onderhoud in vast te leggen van de bovengrondse infrastructuur (verhardingen, verkeersborden en terreinmeubilair), ondergrondse infrastructuur (kabels, leidingen en rioleringen), mechanische en elektronische installaties (kunstwerken, openbare verlichting) en vanzelfsprekend ook met levende organismen (bomen, struiken en planten).

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Sportaccomodaties en sportparken	20,0	24,4	22,0	-2,4

Afwijking 2022
Bij het onderhoud van sportaccommodaties en sportparken zijn er lagere lasten van € 2,4 miljoen, onder andere door:
- Lagere lasten van ruim € 0,8 miljoen als gevolg van doorgeschoven onderhoud in afwachting van de vervangingsinvesteringen in het Mirandabad en Flevoparkbad.
- Lagere lasten van € 0,7 miljoen door minder onderhoud bij de hallen en parkenals gevolg van het feit dat er wereldwijd slecht aan materialen was te komen (corona).
- Lagere lasten voor van € 0,9 miljoen doordat minder onderhoudsbijdrage verleend is aan externe accommodaties.

Gepland en uitgevoerd onderhoud
Net als vorig boekjaar was ook voor boekjaar 2022 het geplande onderhoud hoger dan het daadwerkelijk uitgevoerde onderhoud. Dit was op basis van beoordeling gedurende het jaar dat een deel van de geplande activiteiten niet noodzakelijk/urgent bleek te zijn. Deze activiteiten worden doorgeschoven naar 2023 en 2024.

Achterstallig onderhoud

De ondergrondse infrastructuur, hekwerken en bestrating dateert uit de jaren 60 en is toe aan vervanging. Dit kan aanzienlijke financiële gevolgen veroorzaken. Ook het asfalt op de sportparken is van een oude verslechterde kwaliteit en zal na inventarisatie vervangen dienen te worden. De Roeibaan aan de Bosbaan heeft een erg slechte waterkwaliteit. Hier zullen we de komende jaren actie in moeten ondernemen. Hetzelfde geldt voor de bomen, waar sprake is van achterstallig onderhoud.

Tunnels

Amsterdam heeft in 2022 vijf wegtunnels en 1 integrale leidingentunnel:
- Michiel de Ruijtertunnel;
- IJ-tunnel;
- Piet Heintunnel;
- Arenatunnel;
- Spaarndammertunnel.
- Integrale leidingentunnel

De tunnels worden bediend en bewaakt vanuit de Verkeerscentrale Amsterdam.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

In 2017 is het beleidskader 1Amsterdam Heel & Schoon aangenomen. Daarnaast gelden de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (Warvw, 2006/2013) en het Bouwbesluit 2012.

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C (Sober). Vooralsnog zijn we in staat om het onderhoud op niveau sober te houden. Echter voor 2 tunnels dreigt dit voor de toekomst een probleem te worden. Zodra dit niveau niet gehandhaafd kan worden zal de consequentie zijn dat de tunnels gesloten moeten worden.

Vanaf 1 mei 2019 moeten alle tunnels in Nederland voldoen aan de wettelijke eisen uit de Warvw. Vanaf 25 juni 2021 is de Piet Heintunnel in renovatie geweest en is op 20 januari 2023 weer geopend en voldoet nu volledig aan de wettelijke eisen van de Warvw.

De huidige prognose is dat de IJ-tunnel naar verwachting vanaf 2025 niet meer voldoet aan de wettelijke veiligheidseisen. De beschikbaarheid van de IJ-tunnel is dan niet langer gewaarborgd. Om die reden heeft het college ingestemd met de start van de eerste fase van het project Vervangingsonderhoud om de projectscope en bijbehorende financiën definitief helder te krijgen. Voor het vervangingsonderhoud van de IJ-tunnel is bij de Viermaandsrapportage 2022 een krediet van € 2 miljoen beschikbaar gesteld.

Bij de voorbereiding op de toekomstige renovatie van de Arenatunnel is in onderzoek naar voren gekomen dat de tunnel niet aan het Bouwbesluit 2012 voldoet. De Arenatunnel is vanaf 23 december 2021 tot 1 juni 2022 gesloten geweest voor het verkeer, met uitzondering van het uitrijdend verkeer uit parkeergarage P1 richting de A2. Voor het sluiten, gesloten houden en nemen van maatregelen ten behoeve van het heropenen van de tunnel zijn kosten gemaakt van ruim € 1 miljoen. In juni 2022 kon de tunnel weer voor het verkeer worden opengesteld, nadat 6 vluchtdeuren waren aangebracht. De installaties in de tunnel hebben het einde van de levensduur bereikt en als deze uitvallen is de verwachting dat we de Arenatunnel nogmaals zullen moeten sluiten.

De IJ tramtunnel ligt direct naast de Piet Heintunnel. De zuidbuis van de Piet Heintunnel is ook de vluchtroute vanuit de IJ tramtunnel. Aan de oostzijde van de IJ tramtunnel bevindt zich een stempelframe, dit stempelframe is verminderd brandwerend. Hetstempelframe dient daarom te worden aangepast. Er is een strategie uitgewerkt waarbij het stempelframe van de IJ tramtunnel geen obstakel vormt voor de openstelling van de Piet Heintunnel na renovatie. Aangezien werkzaamheden aan de IJ tramtunnel niet uitgevoerd kunnen worden, terwijl de Piet Heintunnel gesloten is, kunnen er pas na openstelling van de Piet Heintunnel werkzaamheden aan het stempelframe plaatsvinden.

We zijn met de voorbereiding begonnen voor de werkzaamheden aan de besturing, bediening en bewaking in de Michiel de Ruijtertunnel. Voor de vernieuwing van de Verkeerscentrale is in 2022 de voorbereiding vrijwel afgerond en zijn de contract-stukken opgesteld voor de aanbesteding in 2023. Ook zijn de laatste juridische stappen doorlopen, zodat de grond beschikbaar is om straks op te bouwen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Tunnels	7,7	8,2	8,1	0,1

Afwijking 2022

Bij het onderhoud van tunnels zijn er hogere lasten van € 0,1 miljoen, onder andere door:
- Hogere lasten doordat de IJ-tunnel dringend vervangingsonderhoud nodig heeft en de Arenatunnel gerenoveerd moet worden waardoor intensiever onderhoud nodig was.
- Hogere lasten voor de voorbereiding van het nieuwe prestatiecontract ten behoeve van het onderhoud van de Piet Heintunnel.

Eind 2021 hebben we voorbereidingen getroffen om het beheer en onderhoud van de integrale leidingentunnel (ILT) over te nemen van de Projectorganisatie Zuidas. Vanaf 1 januari 2022 is de gemeente Amsterdam beheerder van de ILT. Structurele financiering voor het dagelijks onderhoud is nog niet georganiseerd. Wel is € 471.000 beschikbaar ten behoeve van de eerste 3 jaar onderhoud en herstelwerkzaamheden die nodig zijn om de ILT weer op niveau te krijgen.

Achterstallig onderhoud

Als gevolg van uitgesteld vervangingsonderhoud IJ-tunnel en renovatie Arenatunnel is er verder achterstallig onderhoud ontstaan. Renovatie is dringend nodig.

Verkeerssystemen

Het kapitaalgoed verkeerssystemen bestaat uit verkeersinformatiesystemen (VIS) en Verkeersregelinstallaties (VRI).

Verkeersinformatiesystemen bestaan uit de volgende zaken:

- 3.002 objecten voor bewegwijzering
- 246 parkeerverwijzingen (displays en kantelwalsen) naar garages
- 373 CCTV en ANPR-camera's
- 61 stadsplattegronden
- 42 dynamische informatiepanelen
- 226 eenheden verkeersregulering (IDA, ANPR camera's en Verkeersattentie verlichting)
- 28 telpunten

Het aantal Verkeersregelinstallaties bedraagt op dit moment 399 stuks. Deze zijn opgedeeld naar het aantal signaalgroepen. Hoe meer signaalgroepen, hoe meer masten, lantaarns en detectielussen nodig zijn. We hebben 193 kleine signaalgroepen, 109 middelgrote signaalgroepen, 72 grote signaalgroepen en 25 zeer grote signaalgroepen.

Er komen steeds meer verkeerssystemen. Enerzijds autonoom, doordat er meer soorten verkeersystemen bijkomen, zoals de Verkeersattentieverlichting. Anderzijds door de groei van de bestaande verkeersystemen, zoals de toename van het aantal camera's.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Het Beleidskader 1 Amsterdam Heel & Schoon vastgesteld in 2017.

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C (Sober).

I-VRI (intelligente verkeersregelinstallaties)

De landelijke publiek-private samenwerking op het gebied van i-VRI is een onderdeel van Smart Mobility, dat geïnitieerd is door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Deze i-VRI communiceert met de weggebruiker. Op basis van real-time ontvangen informatie worden alle verkeersstromen binnen het netwerk efficiënt georganiseerd. In Amsterdam is inmiddels één installatie operationeel.
De ervaringen die we in 2022 opgedaan hebben met de instandhouding van de iVRI geven ons inzicht in het benodigde beheerbudget voor 2023 en verder. Het betreft databeheer, cyber security taken, verkeerskundig en technisch beheer.

Geslaagde aanbesteding VRI

In de vraagspecificatie van het contract voor het leveren, wijzigen en onderhouden van de verkeersregeltoestellen hebben we de Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO) geïmplementeerd. Tevens hebben we de beoogde i-VRI in de standaard-installatie voorbereid.

IDA (Intelligente dynamische afsluitingen)

Nood- en hulpdiensten hebben aangegeven dat het wenselijk is om in de toekomst routes voor te kunnen programmeren. In dat kader hebben we voor de IDA-systemen een pilot gestart met het landelijke SOS Toegang systeem. Aangesloten systemen kunnen automatisch worden geopend en kunnen bijvoorbeeld bij een uitruk direct de betreffende IDA`s worden vrijgegeven.

IDMA (Integraal Display Management Applicatie)

Met de introductie van IDMA worden twee bestaande systemen vervangen die aan het einde van hun technische, functionele en juridische levensduur zijn, namelijk het Centraal DRIP (Dynamisch Route Informatie Paneel) Management Systeem (CDMS) en het Integraal Dynamisch Parkeerverwijssysteem Amsterdam (IDPA). Deze applicatie is o.a. voorbereid op de aansturing van informatie schermen op basis van crowd-managementdata van het LVMA (Langzaam Verkeer Monitoringsysteem Amsterdam) en de aansturing van de nieuwe Wayfinding beeldschermen. Een ware mijlpaal in het VIS-applicatielandschap.

Systeembeheer
De taak van verkeerssystemen is het verzorgen van veilige doorstroming voor alle verkeersdeelnemers. Dit gebeurt door systemen op straat (stoplichten, dynamische borden en panelen, camera's etc.). Deze zogenaamde wegkantsystemen zijn aangesloten op servers (glasvezel en 4G) en worden aangestuurd en gemonitord door middel van applicaties/software. De toepassing hiervan wordt steeds ruimer en gecompliceerder. De gemeente zorgt voor alles wat hierbij komt kijken, bijvoorbeeld softwareontwikkeling, aanbestedingstrajecten en onderhoud. Om de juiste en vooral ongestoorde werking van deze systemen te borgen(redundantie) is een extra datacenter in Amsterdam-Noord gebouwd.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Verkeerssystemen	10,7	12,1	12,1	0,0

Gepland en uitgevoerd onderhoud
In 2022 hebben we het geplande dagelijks onderhoud uitgevoerd, waaronder het verhelpen van storingen en schades.

Achterstallig onderhoud
Aan de bewegwijzering in Amsterdam Zuidoost is sprake van achterstallig onderhoud. Uit inspecties zal blijken wat de omvang hiervan is. Om de achterstalligheid in te halen, kosten te besparen en werk met werk te kunnen combineren gaan we dit in de komende jaren vervangen..

Water

Waternet beheert namens ons alle installaties en leidingen om voor voldoende en gezond drinkwater te zorgen. Het gaat om de volgende zaken:
- 2 wingebieden
- 3 productielocaties drinkwater
- 2 pompstations
- 3 boosterpompen
- 3 watertorens
- ongeveer 3000 kilometer drinkwaterleidingen
- 182.000 aansluitleidingen
- 377.000 watermeters

Daarnaast onderhoudt en bekostigt Waternet een vloot voor Baggeren en Drijfvuil-vissen. De kosten voor de uitvoer van het baggeren belasten zij door aan de opdrachtgevers gemeente Amsterdam en waterschap Amstel Gooi & Vecht.

Het kapitaalgoed water in Amsterdam (incl. Weesp, Brasapark en Sloterdijken) omvat verder:
- 2047 hectare oppervlaktewater (waterbodem, waterplanten, drijvuil- en grofvuil-verwijdering)
- 273,000 m^2 woonbootligplaatsen
- 16.000 brandkranen
- 111 kilometer natuurvriendelijke oevers
- 1985 kilometer reguliere groene oevers
- Onbekend aan kilometer drainage in groen en parken
- 18 (gedoogde) zwemlocaties volgens nieuwe handboek zwemmen
- 239 stuwen en inlaten
- 1990 duikers
- Onbekend aantal faunapassages en mosselbanken

In 2022 is het areaal dat in beheer is aanzienlijk vergroot als gevolg van de volgende areaaluitbreidingen; Weesp, Volgermeerpolder, Brasapark en Rieteiland-Oost (IJburg). Daarnaast nemen we ook Sloterdijken I t/m III in beheer.

Beleidskaders en onderhoudsniveau
Europese Kaderrichtlijn Water/ Het Nationaal Bestuursakkoord Water vastgesteld in 2011 Het meerjaren Drinkwaterplan 2016 - 2021 vastgesteld in 2015 en de Drinkwaterwet vastgesteld in 2009.

De vloot van Waternet wordt onderhouden op het niveau C (Sober), maar er wordt gestreefd naar niveau B (Verzorgd). De drinkwatervoorziening wordt onderhouden op het gewenste onderhoudsniveau B (Verzorgd). Het project Hermotorisering loop nog. Na afronding hiervan is een aantal vaartuigen zo goed als nieuw. Er zijn er echter ook die dringend groot onderhoud nodig hebben. Voor de bakken geldt onderhoudsniveau C, voor de E-aangedreven schepen geldt niveau B. Van het nieuwe onderdeel van het kapitaalgoed we water is er nog geen beeld van de huidige toestand zodat een vergelijking nog niet is te maken.

Bouwkundige vervangingsinvesteringen hebben we in gang gezet en zullen we de komende jaren doorzetten.

Vanuit Amsterdam gelden al enige tijd beperkingen aan de afmetingen van vaartuigen. Dit kan een serieuze impact op de huidige vloot gaan hebben. Kosten van onderhoud zijn aanzienlijk gestegen (marktomstandigheden). Het project Hermotorisering loopt uit waardoor schepen later worden opgeleverd. Lang niet al het planbare onderhoud is gecontracteerd waardoor veel losse contracten moeten worden afgesloten.

De versnippering van de watertaken in Amsterdam is een ongewenste situatie. Daarnaast is een van de waternet organisatie in de stad (Waternet) in het verleden onder verscherpt toezicht gesteld door ILenT en heeft ook de rekenkamer onderzoek gedaan naar Waternet. Hieruit is een bestuursopdracht gekomen om tot een betere controle en aansturing te komen van Waternet. Als onderdeel van deze bestuurs-opdracht kijken we ook in breder kader naar alle watertaken in de stad. Het opbouwen van het assetmanagement nemen we daarin mee.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Water	24,8	30,4	28,5	-1,9

Afwijking 2022
Bij het onderhoud van Waterassets zijn er € 1,9 miljoen lagere lasten, vanwege onder andere:

- Lagere lasten van € 1,6 miljoen door minder inzet van personeel vanwege niet ingevulde vacatures.
- Lagere lasten van € 0,4 miljoen doordat project Zij kanaal I vertraging heeft opgelopen. Afstemming met bewoners en scope van het project is aangepast waardoor de voorbereiding langer heeft geduurd.
- Hogere lasten van € 0,1 miljoen door extra uitval van vaartuigen dat tot extra reparaties heeft geleid.

Gepland en uitgevoerd onderhoud
Gesteld kan worden dat het onderhoudsniveau van de drinkwaterassets van de gemeente Amsterdam verzorgd en in enkele gevallen sober is. Door het toepassen van assetmanagement maken we keuzes ten aanzien van onderhoud, vervanging en uitbreiding. Hierbij maken we de afweging tussen prestatie, risico's en kosten.
De ouderdom van sommige assets hebben de aandacht door het uitvoeren van onderzoek om de risico's te bepalen. Daaruit blijkt dat enkele grote bouwkundige renovaties nodig zijn.

Bouwkundig onderhoud van de productiegebouwen is noodzakelijk om waterkwaliteit en bedrijfszekerheid en daarmee leveringszekerheid van drinkwater conform de Drinkwaterwet te kunnen garanderen. Een aantal bouwkundige gebouwelementen (onder andere gevels en daken) zijn aan het einde van de technische levensduur en moeten vervangen worden. Hiermee zijn we reeds gestart en hierin zullen we de komende 3 jaar extra investeren. Het onderhoud aan het distributienet is conform planning uitgevoerd, dit zijn activiteiten ten aanzien van het schoonhouden van het leidingnet en het werkbaar houden van de afsluiters.

Het onderhoud vindt plaats op niveau B (verzorgd) voor de gehermotoriseerde vaartuigen. De overige gemotoriseerde vaartuigen worden of gemoderniseerd of afgestoten; na modernisering worden deze vaartuigen ook onder niveau B gebracht. Dit houdt in dat gebreken aan materialen, onderdelen en constructies als gevolg van veroudering niet voorkomen.

Overige financiële ontwikkelingen
Het schip SB 16 is gezonken, gelicht en hersteld. De kosten daarvan (circa € 120.000) zijn ten laste van 2022 gebracht. De uitkering van de verzekering ontvangen we in 2023. Inkoop ging soms moeizaam waardoor werkzaamheden vertraagd zijn.
De omschakeling naar E-aandrijving zorgt voor een bovengemiddeld aantal storingen en langere hersteltijden.

Achterstallig onderhoud

Technische levensduur van diverse grote onderdelen van schepen zijn aan vervanging toe, het onderhoudsniveau is van een B naar een C gezakt waardoor extra storingen en onverwachte uitval van schepen plaatsvinden. Er wordt voldaan aan wettelijke eisen, maar het onderhoud dat nodig is voor voldoende betrouwbaar functioneren wordt deels niet tijdig uitgevoerd. De situatie is iets verslechterd ten opzichte van 2021.

Wegen en verhardingen

Onder dit kapitaalgoed verstaan we de verhardingen van alle wegen, straten en pleinen in Amsterdam. We hebben 3.047 hectare verhardingen in beheer in de Amsterdamse openbare ruimte. Dit betreft asfalt-, beton- en elementenverharding, half-verhardingen en open ondergronden, maar ook markeringen, hemelwaterafvoer en wat minder voor de hand liggende elementen zoals drempels en waterbergende kratjes. Tot de asset verhardingen behoren ook een elftal stedelijke busstations. Het betreft hier met name roltrappen en liften, overkappingen en andere vergelijkbare zaken.

Het areaal Straatmeubilair & Speeltoestellen (S&S) bestaat uit een grote hoeveelheid en verscheidenheid aan objecten die bijdragen aan gebruik en beleving van de openbare ruimte. Denk aan bankjes, hekwerk, paaltjes, fietsenrekken, anti-parkeer-palen, verkeersborden, sport- en speeltoestellen, oorlogsmonumenten, kunstobjecten, openbare toiletten, elektriciteitskasten voor markten en evenementen, waterspeel-plaatsen, fonteinen en watertappunten.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Centraal staat het beleidskader 1 Amsterdam Heel & Schoon met betrekking tot het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed. Het huidige niveau van het onderhoud is niveau D, functieverlies/vuil. Het streven is sober (C).

Verder zijn Rapportages Stadsbehoud en onderliggende instandhoudingsplannen van Verhardingen en Straatmeubilair & Speeltoestellen van toepassing. Overigens geldt vanuit wetgeving strengere eisen voor speeltoestellen en waterkwaliteit bij speelbadjes dan niveau C. Wij volgen hierbij de wetgeving. Voor stedelijke busstations hanteren we NEN normen voor installaties.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2021	Begroting 2022 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2022	Verschil
Wegen en verhardingen	60,5	67,3	66,2	-1,1

Afwijking 2022

Bij het onderhoud van Wegen en Verhardingen zijn er lagere lasten van € 1,1 miljoen, onder andere door:

- Lagere lasten vanwege het dit jaar nog niet uitvoeren van het geplande onderhoud aan speelbadjes gezien onduidelijkheid over beoogde wetgeving.
- Lagere lasten vanwege langere behandeltermijnen van de netbeheerder voor aansluitingen van stroomkasten.
- Lagere lasten vanwege het doorschuiven van asfaltwerkzaamheden van het vierde kwartaal 2022 naar 2023 als gevolg van weersomstandigheden en ontoereikende marktcapaciteit.
- Hogere lasten vanwege de invloed van inflatie op de kosten van projecten.

Gepland en uitgevoerd onderhoud

Verhardingen

In 2022 hebben we 95 onderhoudsprojecten gerealiseerd met een totaal oppervlak van bijna een half miljoen m^2. Hierbij hebben we over besteed op zowel reserve stadsbehoud als investeringskredieten, maar ook dankbaar gebruik gemaakt van ongeveer 3 miljoen subsidie van VRA. Hiermee pakken we zo veel en zo slagvaardig mogelijk de achterstalligheden aan in de openbare ruimte.

Echter, doordat beschikbare middelen nog ongeveer een derde onder de benodigde middelen (normkosten) liggen en we dit jaar gebukt gaan onder ongeveer 15 procent inflatie op verhardingsprojecten zien we achterstalligheid oplopen. Deze trend wordt versterkt doordat nieuwbouwprojecten en herinrichtingen vertragen als gevolg van de financiële positie van de gemeente. Dit manifesteert zich met name in stadsdelen Noord, Nieuw-West, Oost, Weesp en sinds dit jaar ook Zuid en dan met name op voet- en fietspaden.

Stedelijke busstations

In 2022 hebben we, naast het reguliere onderhoud aan de stedelijke busstations, de roltrappen van busstation IJ zijde gereviseerd.
Bij stedelijke busstations is geen sprake van achterstalligheid. We zien wel dat ook deze instandhoudingsopgave onderhevig is aan inflatie. Dit zal ook volgend jaar doorwerken in de projectkosten.

Straalmeubilair &Speeltoestellen
In 2022 hebben we zo'n 380 speeltoestellen vervangen uit verschillende onderhouds- of vernieuwingsprogramma's (de meeste in Noord en Nieuw-West), 2 speelbadjes onderhouden en 6 fonteinen opgeknapt. Er zijn zo'n 10-stroomkasten vervangen, uitgebreid of verwijderd. Door capaciteitsproblemen bij Liander is het vervangproject stroomkasten Albert Cuypmarkt acht maanden vertraagd (naar 2023). In eerdere jaren gemelde capaciteitsproblemen rond het onderhoud van speeltoestellen neemt af, waardoor we nabij verwachting gerealiseerd hebben. Door uitblijven van nieuwe wetgeving rond zwemwater vertragen onderhoudsprojecten aan speelbadjes, wat tot onderschrijding leidt.

In 2022 heeft ook groot onderhoud plaatsgevonden aan het Nationaal monument op de Dam. De werkzaamheden zijn voorspoedig verlopen. Het NMD is daarbij ruim op tijd gereed voor de volgende dodenherdenking.

Achterstallig onderhoud

Bij Verhardingen is het percentage niveau D 15 procent. Dit betekent 5 procent achterstallig onderhoud, ofwel 1.500.000 vierkante meter van de verhardingen in de openbare ruimte.

Bij Straatmeubilair & Speeltoestellen en stedelijke busstations is geen sprake van achterstalligheid.



4.7 Verbonden partijen

In deze paragraaf geven wij een overzicht van al onze verbonden partijen en van de financiële aspecten ervan. Dit doen wij volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waar wij een financieel én een bestuurlijk belang in hebben. Privaatrechtelijke organisaties kunnen stichtingen, verenigingen en vennootschappen zijn. In het laatste geval gebruiken we de term deelneming. Een deelneming is een vennootschap (NV of BV) waarin wij via aandelen deelnemen. De samenwerking tussen gemeenten in publiekrechtelijke constructies heten gemeenschappelijke regelingen.

Voor de betekenis van de begrippen 'bestuurlijk belang' en 'financieel belang' sluiten we aan bij de definities in het BBV.

In de volgende gevallen spreken we van een financieel belang:
- Als wij een bedrag dat we aan een verbonden partij ter beschikking hebben gesteld, bij faillissement niet kunnen verhalen.
- Als wij aansprakelijk zijn wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Dit kan onder meer het geval zijn als wij:
- aandeelhouder zijn.
- aan een gemeenschappelijke regeling deelnemen.
- een garantie hebben afgegeven.
- een lening hebben verstrekt.

Een bestuurlijk belang houdt in dat wij zeggenschap hebben over de verbonden partij. Dat kan zijn door vertegenwoordiging in het bestuur of omdat we stemrecht hebben.

Informatie over het beleid en de risico's bij de verschillende verbonden partijen staan in de programma's van de begroting die daarover gaan. Er zijn vijf deelnemingen die niet specifiek aan een programma en een specifiek beleidsdoel zijn gekoppeld. In deze paragraaf geven we het publiek belang weer in deze deelnemingen.

Beleid verbonden partijen

De gemeenteraad van Amsterdam heeft op 15 september 2021 de Nota beleidskader verbonden partijen 2021 vastgesteld, waarin is vastgelegd hoe de gemeente met haar beleid voor verbonden partijen het publieke belang borgt. De nota geeft de beleidslijnen voor de oprichting, het beheer, de verkoop en het afstoten van de verbonden partijen van de gemeente.

Het beleid voor de verbonden partijen is in 2021 bijgewerkt vanwege relevante (maatschappelijke) ontwikkelingen, zoals de invoering van de herziene Nederlandse Corporate Governance Code. Deze Code blijft de leidraad voor het deelnemingenbeheer. Daarbij zijn in het beleidskader de aanbevelingen verwerkt van diverse rekenkameronderzoeken, de onderzoekscommissie Winter (over het AEB) en het concern auditprogramma over het beheer van verbonden partijen.

De hoofdlijnen van het beleidskader zijn:
- De eerder in 2013 vastgelegde kaders en uitgangspunten ten aanzien van deelnemingen worden herbevestigd.
- Het publiek belang blijft centraal staan. Dat houdt in dat de gemeente alleen taken uitvoert die voortkomen uit een (gemeentelijk) publiek belang.
- De gemeente blijft zich opstellen op als een actief en betrokken aandeelhouder.
- De gemeente hecht groot belang aan de bevordering van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Uitkomsten enquêtecommissie AEB

Op 7 december 2021 verscheen het eindrapport van de enquêtecommissie over het afval- en energiebedrijf (AEB). De commissie deed onderzoek naar de bepalende momenten in de geschiedenis van het AEB over de afgelopen dertig jaar. Daarmee plaatst de enquêtecommissie de crisis rond het stilleggen van 4 van de 6 verbrandingslijnen in 2019 in een historisch perspectief. Het rapport geeft inzicht in een lange periode van gemeentelijk beleid en handelen en schijnt licht op de dynamische en complexe relatie tussen markt en overheid. De aanbevelingen uit het rapport van de enquêtecommissie geven het college aanleiding om publieke belangen te expliciteren en operationaliseren en de keuze voor en inzet van verbonden partijen hierbij te herwaarderen. Het college komt uiterlijk na zes maanden met een vervolg.

In 2022 is in de commissie FKD gesproken over de lessen van de situatie bij het AEB. Het is belangrijk dat de gemeente leert van het verleden. Daarom vindt een inspanning plaats om een cultuurwijziging plaats te laten vinden in de wijze waarop het beheer van deelnemingen plaatsvindt. Een belangrijke les is om beleidsdirecties beter in positie te brengen om de publieke belangen beter tot hun recht te laten komen. In het eerste kwartaal van 2023 wordt de raad geïnformeerd over een plan van aanpak voor de herijking Deelnemingen en over de verdere voortgang van de opvolging van de AEB-Raadsenquête.

Beloningsbeleid Deelnemingen

In 2016 hebben wij het Beloningsbeleid Deelnemingen vastgesteld. Wij kiezen als aandeelhouder voor een sobere beloning die past bij het publieke belang en het maatschappelijke kapitaal van een deelneming. Wel moeten de deelnemingen gekwalificeerde en deskundige bestuurders kunnen aantrekken. Wij gebruiken onze invloed om het Beloningsbeleid Deelnemingen zo goed mogelijk vast te leggen in het beloningsbeleid van iedere deelneming.

Jaarverslag Deelnemingenbeheer

In het laatste kwartaal van 2022 publiceerden we het Jaarverslag Deelnemingen 2021. Hierin staat hoe we in 2021 het aandeelhouderschap van de deelnemingen hebben ingevuld. Ook is per deelneming een overzicht gegeven van ontwikkelingen rondom:

- strategie.
- investeringen.
- goed ondernemingsbestuur (governance).
- maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- financiële resultaten.

Overzicht deelnemingen en financiële kerngegevens deelnemingen

In deze paragraaf staan de (financiële) kerngegevens van deelnemingen die op dit moment in ons beheer zijn. Onze voornemens om deelnemingen aan te gaan of te beëindigen staan ook in deze paragraaf.

Kerngegevens deelnemingen

Verschillende deelnemingen keren winst uit aan de aandeelhouders in de vorm van dividend. De dividendinkomsten verantwoorden we in programmaonderdeel A.1 Rente en resultaat (zie hoofdstuk 3).

Tabel 5.4.1 geeft de (financiële) kerngegevens per deelneming. We gebruiken de volgende afkortingen:

- BW: boekwaarde balans gemeente (in miljoenen euro's)
- EV: eigen vermogen (in miljoenen euro's)
- VV: vreemd vermogen (in miljoenen euro's)
- NW: netto winst (in miljoenen euro's)

De weergegeven boekwaarde is de verkrijgingsprijs van de deelneming. De verkrijgingsprijs bestaat uit de investering en het gestort aandelenkapitaal gecorrigeerd voor eventuele langdurige waardeverminderingen. Tenzij anders aangegeven baseren wij de cijfers over eigen vermogen, vreemd vermogen en netto winst op de jaarrekening 2021 van de deelnemingen. Het vreemd vermogen is het totale vermogen minus het eigen vermogen.

Tabel 5.4.1 (financiële) kerngegevens per deelneming

#	Deelneming	Vestigings-plaats	Aandeel	Programma-onderdeel	BW	EV	VV	NW
1	Amsterdam Clipper Beheer BV	Amsterdam	100%	3.1 Economie en Innovatie	0	2,6	0	0
2	AEB Holding NV	Amsterdam	100%	4.2 Afval en grondstoffen	101,0*	61,6	474,4	107,0
3	Alliander NV	Arnhem	9,2%	1.6 Duurzaam-heid en milieubeheer	72,6	4.470	5.730	242,0
4	Beurs van Berlage	Amsterdam		3.1 Economie en innovatie				
	▪ Exploitatie BV		25%		0,4	1,8	9,0	0,3
	▪ Vastgoed BV		25%			0,8	7,5	0
	▪ Palazzo Pubblico Amsterdam BV		100%			1,3	1,8	-0,5
5	Exploitatiemaatschappij Carré BV	Amsterdam	100%	1.5 Vastgoed	2,2*	1,9	22,4	-1,0

#	Deelneming	Vestigings-plaats	Aandeel	Programma-onderdeel	BW	EV	VV	NW
6	GEM Lutkemeer (CV, GEM Lutkemeer Beheer BV, Gemeente Amsterdam Participatie Lutkemeer BV (GAP))	Amsterdam	20%	1.2 Grond	9,4	9,7	0	0
7	GVB Holding NV	Amsterdam	100%	2.2 Openbaar vervoer	78,8	99,3	417,5	5,2
8	Havenbedrijf Amsterdam NV	Amsterdam	100%	3.1 Economie en innovatie	304,9	662,5	288,8	57,7
9	NV Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	1,1%	Paragraaf verbonden partijen	1,4	5.062	143.955	236
10	ODE Energie BV	Amsterdam	17%	4.2 Kunst en cultuur	0,6	1,1	2,8	0,1
11	RAI Holding BV	Amsterdam	25%	3.1 Economie en innovatie	22,7	60,1	183,5	-2,4
12	ROM InWest BV**	Amsterdam	37,2%	3.1 Economie en innovatie	5,0	-	-	-
13	Life Sciences Fund Amsterdam BV	Amsterdam	29%	3.1 Economie en innovatie	2,1	7,3	0,0	-4,6
14	Royal Schiphol Group NV	Amsterdam	20%	3.1 Economie en innovatie	16,9	3.531	6.360	103,7
15	Matrix Innovation Center	Amsterdam	25%	3.1 Economie en innovatie	2,2	17,4	60,0	2,4
16	Scheepsexploitatiemaat-schappij BAVO NV	Amsterdam	100%	1.5 Vastgoed	0,5	0,4	0	0
17	Schiphol Area Development Company NV	Amsterdam	25%	3.1 Economie en innovatie	25,8	120,5	24,3	4,2
18	Stadion Amsterdam NV (Johan Cruijff ArenA)	Amsterdam	48% certificaten	Paragraaf verbonden partijen	6,6	101,7	39,9	-1,3
19	Stadsgoed NV	Amsterdam	17%	3.1 Economie en innovatie	21,2	231,8	69,2	4,8
20	NV Stadsherstel Amsterdam	Amsterdam	13,6%	3.3 Erfgoed	8,5	463,7	172,1	44,2
21	NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam	Amsterdam	100%	Paragraaf verbonden partijen	9,4	31,0	31,0	4,0
22	Westpoort Warmte	Amsterdam	50%	1.6 Duurzaam-heid en milieubeheer	73,0	47,1	161,9	9,5
23	NV Watertransportmaat-schappij Rijn-Kennemer-land***	Amsterdam	50%	9.1 .Riool en Drinkwater	1,5	0,9	145,5	0
24	NV Zeedijk	Amsterdam	78%	3.1 Economie en innovatie	6,5	14,7	28,9	0,9

* Boekwaarde inclusief voorzieningen.
** Opgericht in 2021, dus nog geen jaarverslag beschikbaar
*** Aankoop aandelen is in exploitatie geboekt en wordt in jaarverslag 2022 gecorrigeerd

De kapitaalverstrekkingen en leningen aan deelnemingen zijn afzonderlijk op de balans opgenomen onder de financiële vaste activa (zie 4.2 Financiering en 8.1 Balans met toelichting).

In de paragraaf 4.7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing staan de resterende risico's voor de deelnemingen. Het gaat dan aan de ene kant over het risico op mogelijke afwaardering op de boekwaarde (de 'verkrijgingsprijs') en wordt per deelneming geanalyseerd of er een duurzame waardevermindering is. Aan de andere kant is er voor een aantal deelnemingen een dividendrisico opgenomen in de resterende risico's.

Publiek belang van deelnemingen die niet in de programma's zijn opgenomen

NV Bank Nederlandse Gemeenten
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) werkt voor decentrale overheden als centrale inkooporganisatie op de geld en kapitaalmarkt. Hierdoor ontstaat een groter inkoop-volume wat scherpere (rente)tarieven oplevert voor financiering van publieke en semipublieke instellingen. BNG is één van de financiële instellingen die de gemeente-lijke treasurer gebruikt om geldstromen te beheersen.

Stadion Amsterdam NV
Stadion Amsterdam is eigenaar en exploitant van het multifunctionele voetbalstadion de Johan Cruijff ArenA, de thuisbasis van Ajax.

NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam (VGA)
NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam vervult voor ons de centrale verzekeringsrol. Daarmee verzekeren wij ons onder de beste omstandigheden tegen risico's en beheersen wij de schadelast voor onszelf.

Nieuwe deelnemingen en af te stoten deelnemingen

Het deelnemingenbeleid schrijft voor om iedere collegeperiode nut en noodzaak van alle deelnemingen te bekijken. Dit heet de 'herijking deelnemingen'. In de herijking deelnemingen gaan wij na of er een publiek belang is en of wij het publiek belang het beste dienen met een deelneming. De herijking zal plaatsvinden in 2023. Daarnaast kunnen we een nieuwe deelneming aangaan als dit nodig is om een publiek belang te behartigen en de markt daar niet zelf in kan voorzien.

AEB
Op 8 december 2021 sloot de gemeente een overeenkomst over de verkoop van AEB met AVR-Afvalverwerking B.V. AVR kwam tijdens het verkoopproces naar voren als de meest geschikte kandidaat-koper voor AEB. Het is een ervaren partij, die in het verleden met succes eerst verzelfstandigd is en vervolgens naar de markt is gebracht.

De overeengekomen verkoopprijs voor AEB bedraagt € 450 miljoen en hiermee moeten zowel de schuld van de banken als aan de gemeente worden afgelost. Wat resteert, zal verrekend worden met de bestaande boekwaarde van AEB. De definitieve verkoop, na goedkeuring van de Autoriteit Consument en Markt (ACM), is naar verwachting in 2023.

De definitieve verkoop, na goedkeuring van de Autoriteit Consument en Markt (ACM), is naar verwachting in 2023.

De boekwaarde van de deelneming AEB bedroeg per eindejaar 2022 € 200 miljoen en daarnaast resteert een voorziening van € 99 miljoen. Per saldo komt daarmee de boekwaarde van AEB op € 101 miljoen.

NV Drinkwater
De Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) en de Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA) hebben onafhankelijk van elkaar begin 2021 geconstateerd dat de governance van stichting Waternet door de gemeente Amsterdam en het Waterschap AGV versterkt moet worden. Onderdeel van de herijking governance van stichting Waternet is de oprichting van een NV voor de Drinkwatertaak. De belangrijkste overweging deze weg in te slaan is de BTW-koepelvrijstelling die Waternet kan toepassen. De Belastingdienst heeft aangegeven dat de levering van drinkwater, wat een BTW-belaste dienst is, uit het samenwerkingsverband getild moet worden om de koepelvrijstelling te kunnen behouden.

Het principebesluit onderzoek te doen naar de oprichting van een NV Drinkwater is 2 november 2021 genomen. De denkfase heeft in 2022 plaatsgevonden parallel aan de andere acties die tot verbetering van de aansturing moeten leiden. In 2023 vindt de onderzoeksfase plaats. Op basis van het onderzoeksrapport NV Drinkwater kan het college besluiten over te gaan naar de uitvoeringsfase. Na een eventueel besluit kan het begin 2024 voor wensen en bedenkingen aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Overzicht overige verbonden partijen en financiële gegevens

Slechts een deel van de Amsterdamse verbonden partijen is een deelneming. Hieronder volgt een overzicht van de overige verbonden partijen. Daartoe behoren:
- publiekrechtelijk: gemeenschappelijke regelingen.
- privaatrechtelijk: stichtingen en (coöperatieve) verenigingen.

Wij nemen de beleidsinformatie en beleidsrisico's van verbonden partijen op in de programma's van de begroting waar zij bij horen. In de programma's staan ook:
- ontwikkelingen bij (overige) verbonden partijen die we nu beheren.
- eventuele plannen om nieuwe verbonden partijen op te richten.
- eventuele plannen om verbonden partijen te beëindigen.

Hieronder volgt wel een overzicht van de financiële kerngegevens van de overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de gemeenschappelijke regelingen. De cijfers baseren wij op de vastgestelde jaarrekeningen over 2021 van de gemeenschappelijke regelingen.

We gebruiken de volgende afkortingen:
- EV: eigen vermogen (in miljoenen euro's)
- VV: vreemd vermogen (in miljoenen euro's)
- NW: netto winst (in miljoenen euro's)
- AB: algemeen bestuur
- DB: dagelijks bestuur

Tabel 5.4.2 Kerngegevens per gemeenschappelijke regeling

(Bedragen x € 1 miljoen)

#	Verbonden partij	Vestigings plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
1	Gemeenschappelijke Regeling Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB) (*)	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.	De Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam NV voert de taken van het CNB uit. Havenbedrijf Amsterdam NV stelt in haar begroting de middelen ter beschikking aan de Divisie Havenmeester om deze taken uit te voeren.		
2	GGD Amsterdam-Amstelland	Amsterdam	8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.	1,2	0,0	7,3
3	Ombudsman Metropool Amsterdam	Amsterdam	B.3 Bestuur	Lid AB. Benoeming ombudsman.	0,4	0,3	0,2
4	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Zaandam	1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	Twee leden in AB (stemrecht 30%) en één in lid in DB (stemrecht 20%).	4,0	18,5	0,8
5	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Amstelveen	2.6 Groen en dierenwelzijn	Vertegenwoordiging in AB en DB (49,2%)	1,7	3,2	-0,1
6	Recreatieschap Twiske Waterland	Velsen	2.6 Groen en dierenwelzijn	Vertegenwoordiging in AB en DB. Stemrecht 23,6% in Twiske, 23,6% in Waterland.	5,1	0,5	0,1
7	Recreatieschap Spaarnwoude	VelsenZuid	2.6 Groen en dierenwelzijn	Vertegenwoordiging in AB en DB.	15,1	3,5	-1,1
8	Rekenkamer Metropool Amsterdam	Amsterdam	B.3 Bestuur	Benoeming van lid AB (door raad). Het college benoemd DB.	0,7	0,3	0,1
9	Vervoerregio Amsterdam	Amsterdam	2.2 Openbaar vervoer	Vertegenwoordiging in regioraad en DB (één van de drie leden). Wethouder Verkeer en Vervoer, Water en Luchtkwaliteit is voorzitter van DB.	0,2	333,1	0,0
10	Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland	Amsterdam	8.1 Brandweer en crisisbeheersing	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.	24,2	63,0	0,9

Stichtingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de stichtingen. Tenzij anders aangegeven komen de cijfers uit de jaarrekening 2021 van de stichtingen.

Tabel 5.4.3 Kerngegevens per stichting

#	Verbonden partij	Vestigings-plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
1	Amsterdam Economic Board (*)	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Burgemeester en Wethouder Economische Zaken zijn lid van de Amsterdam Economic Board. Burgemeester is tevens voorzitter.	0,5	1,3	-0,1
2	Amsterdam & Partners	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	De gemeente heeft het recht om een wethouder te benoemen toe te treden tot de Raad van Toezicht.	4,1	4,7	1,5
3	Pantar Amsterdam	Diemen	7.2 Werk, participatie en inburgering	Statutaire bevoegdheden. College van b en w benoemt de leden van de raad van toezicht.	13,1	20,9	-4,4
4	Stichting J.H. Christiaanse	Rotterdam		Lid van het bestuur	0,1	0	0
5	Stichting Waternet	Amsterdam	2.5 Water	Lid van het bestuur	0	157,8	0
6	Stichting Ouder en kindteams Amsterdam	Amsterdam	8.2 Wijkteams	Benoeming bestuur en raad van toezicht.	1,8	5,3	1,3

(Coöperatieve) verenigingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de (coöperatieve) verenigingen. Tenzij anders aangegeven komen de cijfers uit de jaarrekening 2020 van de (coöperatieve) verenigingen.

Tabel 5.4.4 Kerngegevens per (coöperatieve) vereniging

#	Verbonden partij	Vestigings-plaats	Programma-onderdeel	Belang	EV	VV	NW
1	Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten U.A.	Lathum	2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	Directeur Parkeren is lid van bestuur, Amsterdam heeft 11 stemmen op een totaal van 72 stemmen	1,2	44,5	-0,3
2	Wigo4it U.A.	Den Haag	4.2 Inkomens-regelingen	Lid bestuur en deelnemers-vergadering (besluitvor-ming op basis van unanimiteit).	9,5	10,7	1,1

Wij zijn lid van meerdere Verenigingen van Eigenaren (VvE). Als lid van een VvE kunnen we het aan lidmaatschap verbonden stemrecht uitoefenen.



4.8 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het jaar 2022 lieten we de coronacrisis goeddeels achter ons maar werden we geconfronteerd met ingrijpende ontwikkelingen om ons heen zoals de oorlog in Oekraïne. Dat bracht en brengt nog steeds veel onzekerheden. We kijken in deze paragraaf terug op 2022 en behandelen de effecten van die onzekerheden op het risicoprofiel van de gemeente in 2022 en van de stand van zaken op dit moment.

De paragraaf start met een korte beschrijving van het wettelijk kader gevolgd door de belangrijke ontwikkelingen in 2022 in het integrale risicobeeld. Vervolgens geven we een beeld van de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen waarmee we de financiële gevolgen van risico zo veel als mogelijk opvangen. Daarna volgt een toelichting op de belangrijkste resterende risico's per beleidsprogramma voor een beeld van dat financiële risico. Wij sluiten de paragraaf af met de financiële kengetallen voor een beeld op onze financiële positie.

Weerstandsvermogen

Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht overheden om risicomanagementbeleid op te stellen. Daarin staan weerstandsvermogen en op peil houden van de financiële draagkracht van de gemeente centraal. Dat beleid is door de raad in 2022 vastgesteld met de Nota Risicomanagement 2022-2026. Het weerstandsvermogen geeft dekking voor negatieve rekeningresultaten en is afhankelijk van de hoogte van de Algemene Reserve. De gemeenteraad heeft besloten dat de normhoogte van de Algemene Reserve ten minste 5 procent van het begrotingstotaal is. Het weerstandsvermogen wordt bereken door de daadwerkelijke hoogte van de Algemene Reserve te delen door de normhoogte. Wanneer het weerstandsvermogen groter is dan 1 kunnen we er redelijkerwijs vanuit gaan dat de financiële gevolgen van risico in de komende twee jaar kunnen worden opgevangen.

Belangrijke ontwikkelingen in het integrale risicobeeld

Er waren in 2022 voor het risicomanagement een aantal belangrijke ontwikkelingen:

- De inflatie was in 2022 gemiddeld 10 procent hoger dan in 2021 en daarmee de hoogste inflatie sinds 1975. We krijgen vanuit het Rijk compensatie achteraf. Inflatie blijft hoog en we lopen het risico dat de compensatie niet voldoende zal zijn om de stijging van de lasten volledig op te vangen.
- In 2022 is de rente weer verder gestegen en de trend is nog steeds omhoog. Inmiddels is de rente opgelopen naar 3,25 procent. Deze stijgende rente zorgt voor extra rentelasten bij herfinanciering van onze schulden. Die zijn in 2022 opgelopen, het risico is dat bij deze rentestand en verwachte ontwikkeling van de schuld die lasten verder oplopen en begrotingskrapte veroorzaakt. We beheersen de gevolgen van dit risico door het spreiden van de herfinanciering van onze schuld in de tijd (wet FIDO, renterisiconorm) en het aanhouden van voldoende Algemene Reserve.
- Stijging in blootstelling door garanties.
  Amsterdam garandeert de financiering van woningbouwcorporaties via deelname aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Onder die regeling moet de gemeente bij een aanspraak renteloze leningen verstrekken aan woningcorporaties in Amsterdam. Omdat Amsterdam zelf wel rente moet betalen om die leningen te kunnen verstekken heeft de stijgende rente in 2022 de gevolgen van dit risico verhoogd.
- Openeinderegelingen.
  Door het optrekken van het minimumloon in 2022 door het Rijk is ook de inkomensondersteuning aan Amsterdammers verhoogd. Daardoor is het effect van het risico voor de gemeente wanneer de toeloop op inkomensondersteuning toeneemt groter geworden.
- Krapte op de arbeidsmarkt.
  Voor de dienstverlening en de bedrijfsvoering van de gemeente zagen we het risico dat we het personeel niet op het benodigde peil kunnen houden toenemen: tekorten in specifieke rollen, overspannen arbeidsmarkt en vergrijzing zijn daarvan de oorzaken. Dit geeft in combinatie met de ambities het risico van stijgende werkdruk en hoger ziekteverzuim. Dat is in 2022 opgetreden en we verwachten er in 2023 ook nog mee te maken te hebben.
- Dalend consumentenvertrouwen als voorbode van economische krimp.
  Het consumentenvertrouwen was in 2022 uitzonderlijk laag, in december ruimschoots onder het gemiddelde over de afgelopen twintig jaar. Begin 2023 is het vertrouwen licht gestegen maar nog steeds uitzonderlijk laag. De verwachte recessie is in 2022 uitgebleven en de vooruitblikken van CBP en DNB op de economische ontwikkelingen in 2023 zijn licht positief.

- Klimaatverandering.
  De effecten van klimaatverandering tekenen zich zichtbaar af en zijn in die zin geen risico meer maar werkelijkheid. De onzekerheid over de gevolgen voor de gemeente is dat wel. De risico's zullen vooral impact hebben in de openbare ruimte en de infrastructuur en neerslaan in de investeringen die de gemeente daarin moet doen. De met klimaatverandering samenhangende wet- en regelgeving en handhaving maakt dat we op dit moment met botsende maatschappelijke belangen te maken hebben. Zo was in 2022 de stikstof crisis een factor die onzekerheid meebracht, ook voor Amsterdam en dan met name voor de stedelijke ontwikkeling.

Actualisatie van het Weerstandsvermogen

Hoewel bij een crisis vaak meerdere risico's kort op elkaar volgen is het toch niet waarschijnlijk dat alle risico's voor ons tegelijk zullen optreden. Daar houden we rekening mee door de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen. Dat is het bedrag dat minimaal nodig is om voor een beperkte periode van 2 jaar de financiële gevolgen van het resterend risico te kunnen dragen. De periode van 2 jaar geeft ons tijd om ons op ordentelijke wijze aan te passen aan financiële tegenvallers zonder direct beleidsuitgaven om te moeten buigen. Bij Jaarrekening 2022 is die benodigde weerstandscapaciteit gestegen naar € 212 miljoen.

De Algemene Reserve en daarmee de beschikbare weerstandscapaciteiten is gestegen naar € 175 miljoen bij de jaarrekening 2022. De normhoogte van de Algemene Reserve van € 302 miljoen is daarmee in 2022 nog niet gerealiseerd, bij begroting 2023 hebben we maatregelen getroffen om dat herstel in 2024 te bereiken.

Voor de berekening van het weerstandsvermogen gebruiken we de normhoogte voor de Algemene Reserve. Het weerstandsvermogen komt afgerond uit op 0,6. Dat is een verbetering ten opzichte van 2021 en ook beter dan de prognose bij de begroting 2022.

Ontwikkeling Algemene Reserve t.o.v. Normhoogte

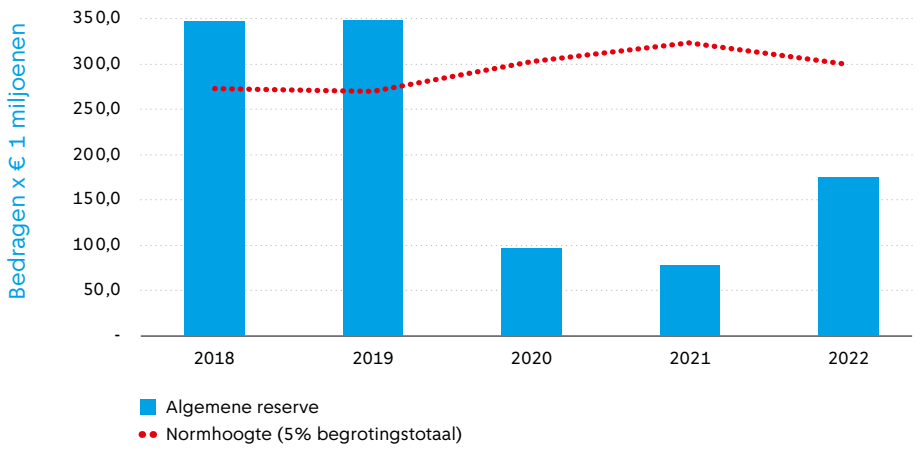

Ontwikkeling van de risico's per beleidsprogramma

Deze paragraaf geeft een beeld van het financiële effect van risico dat niet redelijkerwijs in de programmabegrotingen kan worden opvangen. De grafiek onder toont per beleidsprogramma hoe groot dat risico is.

Aandeel in het Weerstandsvermogen (WVS) € 209 miljoen

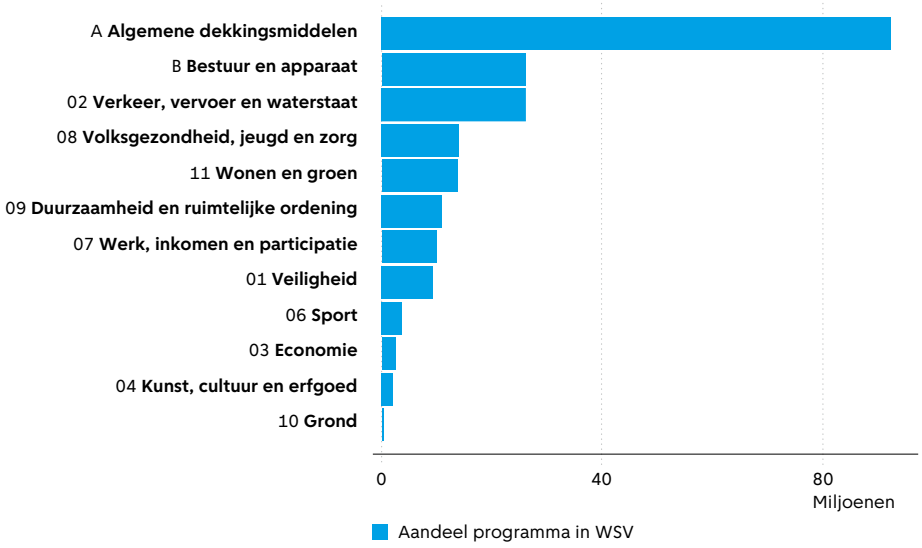

Het aandeel van de risico's in programma Algemene dekkingsmiddelen in de benodigde weerstandscapaciteit is 44 procent. Risico's hebben vooral betrekking op:

- Deelnemingen.
  De belangrijkste ontwikkeling bij deelnemingen hebben betrekking op GVB, Waternet en op AEB. Voor GVB spelen de onzekerheden die de kostenstijgingen in aanleg en onderhoud van railinfrastructuur en in de exploitatie van bus, metro, tram en veren door hoge energieprijzen. En het achterblijvende herstel in de gebruikersaantallen van het openbaar vervoer na corona. Dat levert voor de gemeente extra risico op door ons lidmaatschap van de Vervoerregio en ons aandeelhouderschap in GVB.
- Waternet: in 2022 is gewerkt aan de herijking van de governance-structuur van Stichting Waternet. Dit betreft een complex proces en de besprekingen zijn nog gaande. De lange duur kan leiden tot een gevoel van onzekerheid in de organisatie. Amsterdam is in sterke mate afhankelijk van een goede dienstverlening door Waternet op het gebied van drinkwater, riool, waterkwaliteit, waterpeil en andere watertaken. Tot nu toe ondervindt de uitvoering geen hinder van de gesprekken over de governance. Er is wel sprake van problemen met een nieuw ICT-systeem.
- Afronding van de verkoop van het Afval Energiebedrijf is afhankelijk van goedkeuring door de Autoriteit Consument en Markt (ACM) die we in 2022 hadden verwacht. Mocht de verkoop van AEB niet door gaan dan zal de gemeente aandeelhouder blijven en daarmee de AEB risico's blijven dragen.
- Rijksbeleid Gemeentefonds.
  Het accres van het gemeentefonds is vanaf 2026 vastgezet. De uitkering uit het gemeentefonds loopt dan niet meer mee met de rijksuitgaven wat bij de huidige stand van zaken zal leiden tot een structureel tekort voor gemeenten. Er is overleg met het ministerie van BZK om een oplossing te vinden, de uitkomsten daarvan zijn nog onzeker.
- Leningen en garanties
  Het risico betreft betalingsverplichtingen aan de gemeente uit hoofde van verstrekte leningen die niet worden nagekomen. Rente en aflossing worden in die gevallen niet meer betaald. In de Financieringsparagraaf staat een toelichting op leningen en garanties met een gemiddeld en verhoogd risicoprofiel.
- Rente
  Door de aanhoudend inflatie ligt het voor de hand dat de renteniveaus ook hoog blijven en mogelijk verder stijgen. Tot nu toe heeft de stijgende rente in 2022 geleid tot meer structurele rentelasten en hoger risico door garantie afspraken uit hoofde van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

De bijdrage van Programma Bestuur en gemeentelijk apparaat is 12 procent. In dit programma is de invloed van de oorlog in Oekraïne en de gevolgen daarvan voor de gas en elektra prijzen goed te merken. De arbeidsmarkt krapte kan tot hogere looneisen leiden, tot het niet kunnen invullen van vacatures en mogelijk tot het later of niet halen van doelen. De afhankelijkheid van ICT en het risico op cybercrime is hoog. We lopen risico op boetes wanneer data- en persoonsgebonden informatie in strijd met de privacywetgeving wordt gebruikt. Het risico op boetes speelt ook bij inzet van extern personeel in afwijking van de wet DBA.

Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat draagt voor 12 procent bij.
De belangrijkste bijdragers aan het resterend risico in dit programma houden verband met grote projecten zoals Oranje Loper en een restpunt uit de NZ-lijnorganisatie en de Renovatie Oostlijn welke nog onder de rechter zijn. De klimaatverandering met vaker extreem weer zorgt voor risico op meer materiele schade in de openbare ruimte.
En risico van calamiteiten met civiele constructies zoals bruggen en tunnels.

Programma 8 Volksgezondheid, Jeugd en Zorg draagt 7 procent bij.
Het dominante risico is de mogelijkheid dat de hervormingsagenda niet tot stand komt of de maatregelen uit de hervormingsagenda niet realistisch blijken. Dan kunnen de maatregelen niet renderen of leveren niet voldoende op terwijl de Rijksbezuinigingen wel volledig worden doorgevoerd.

Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening draagt 7 procent bij. In dit programma lopen we voornamelijk resterend risico op plan- en claimschade door planologische wijzigingen.

Programma 11 Wonen en Groen draagt 5 procent bij. De risico's betreffen vooral de garanties Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). We kunnen aangesproken worden om met het Rijk renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen. Dat gebeurt als hun fondsvermogen ontoereikend is om garantieverplichtingen na te komen. Een toelichting op deze garanties staat in de Financieringsparagraaf. De opgelopen rente heeft dit risico vergroot. Een tweede factor is de klimaatverandering. Binnen het programma vertaalt dat zich naar verhoogd risico op schade in het areaal door extreme weersverschijnselen zoals zware regenval en stormen.

De andere programma's dragen minder dan 5 procent bij aan de benodigde weerstandscapaciteit en worden daarom niet verder toegelicht.

Definitie en toelichting kengetallen

Het BBV vereist dat gemeentes naast het weerstandsvermogen nog 6 financiële kengetallen opnemen in de begroting en de jaarstukken. Deze kengetallen geven globaal inzicht in onze financiële positie. De kengetallen geven vooral in onderlinge samenhang informatie. Het is belangrijk om te kijken naar ontwikkelingen en trends over een langere periode en naar het onderliggende risicoprofiel.

Kengetallen	Jaar-rekening 2021	Begroting 2022	Jaar-rekening 2022	Signaal-waarde voldoende	Signaal-waarde neutraal	Signaal-waarde onvoldoende
Weerstandsvermogen	0,4	0,4	0,6	>1.4	<1.4-1.0>	<1
Netto schuldquote excl. erfpacht	46 %		56%			
Netto schuldquote excl. Erfpacht gecorrigeerd voor leningen	41%		50%			
Netto schuldquote incl. Erfpacht	93%		103%	< 90%	90% < X < 130%	> 130%
Netto schuldquote incl. Erfpacht gecorrigeerd voor leningen	88%		97%			
Solvabiliteit	50%	46%	50%	> 50%	20% < X < 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	1,95%	-3,4%	4,04%	> 0%		< 0%
Grondexploitatie	-8,7%	-8,2%	-7,9%	< 20%		> 35%
Belastingcapaciteit	0.94	0,94	0.93	< 0.95		> 1.05

Netto schuldquotes
De netto schuldquote berekenen we door de netto schuld te delen door het begrotingstotaal.

Om te zien in hoeverre het gaat om doorlenen geven we de netto schuldquote weer zonder en met correctie voor verstrekte leningen. Volgens de signaalwaarden van onze toezichthouder, de provincie Noord-Holland is een schuld lager dan 90 procent van het begrotingstotaal ‘voldoende’. Een schuld hoger dan 130 procent van het begrotings-totaal is ‘onvoldoende’. De signaleringswaarden zijn gemaakt voor een gemiddelde gemeente. Amsterdam is echter geen gemiddelde gemeente. Naast onze omvang maakt onder andere het erfpachtstelsel Amsterdam speciaal. Om ons beter met de andere gemeenten te kunnen vergelijken, corrigeren wij de schuldquote voor erfpacht.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio berekenen we door het eigen vermogen te delen door het balans-totaal. De solvabiliteitsratio is een maatstaf voor kredietwaardigheid. De toezichthouder provincie Noord-Holland noemt een solvabiliteitsratio hoger dan 30 procent ‘voldoende’ en lager dan 20 procent ‘onvoldoende’.

Structurele exploitatieruimte
De maatstaf geeft aan hoeveel structurele ruimte we hebben om onze lasten te dragen. Het percentage geeft aan hoeveel de lasten nog kunnen stijgen of de baten kunnen dalen voordat we de lasten niet meer volledig kunnen dragen. Er is geen VNG-norm voor het niveau van dit kengetal. Maar een negatief percentage geeft aan dat de begroting of jaarrekening niet sluit. In 2021 was dat het geval en in 2022 is deze verbeterd en weer positief.

Grondexploitatie
Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en Bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot onze totale baten.
Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. In de regel geldt: hoe lager de ratio, des te minder investeringen in grondexploitaties we hoeven terug te verdienen. En daarmee hoe lager ons financiële risico. We hebben een negatief percentage, omdat er in de lopende grondexploitaties meer opbrengsten dan kosten zijn geboekt. Hierdoor is de stand van de balanspost Bouwgronden in exploitatie (BIE) negatief en het financieel risico voor de Algemene Middelen laag.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit in 2022 is 0,93. We bepalen dit via de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden met eigen woning voor OZB, rioolheffing en reinigingsheffing.

De gemiddelde gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning in Amsterdam waren in 2021 € 761 en in 2022 € 837. We hebben nog geen zicht op de gemiddelde woonlasten voor 2023 maar de trend is stijgend.



4.9 Investeringsparagraaf

In de investeringsparagraaf geven wij nader inzicht in de investeringen in 2022 en de restant kredieten. Investeringen in grondexploitaties staan niet in deze paragraaf. Informatie daarover staat in de paragraaf Grondbeleid.

In 2022 hebben we veel geïnvesteerd, in onder andere scholen, sporthallen, musea, bruggen, tunnels, wegen en ict, waardoor het bezit van de gemeente is toegenomen met € 593 miljoen. Bij erfpachtgrond waar schuld tegenover staat was sprake van een afname, van € 126 miljoen. Het totale investeringsvolume voor 2022 was geraamd op € 667 miljoen. In onderstaande tabel is een en ander inzichtelijk gemaakt

Totalen per domein

Domeinen	Netto krediet (investering)	Realisatie t/m 2021	Investeringsruimte 2022[1]	Realisatie 2022	Restant krediet
Bestuur en organisatie en overig	310,5	94,4	48,4	33,5	182,6
Maatschappelijke voorzieningen	1.690,5	448,1	136,3	112,7	1.130,7
Openbare Ruimte en Mobiliteit	1.934,8	576,0	280,4	445,4	914,0
Totaal Domeinen	3.935,8	1.118,5	465,1	591,6	2.227,3
Grond uitgegeven in erfpacht			203,0	-126,0	
Totaal	3.935,8	1.118,5	668,1	465,6	2.227,3

Het uitgaventotaal van de investeringsportfolio's van de domeinen is uitgekomen op € 591,6 miljoen. Dit is gelijk aan het niveau in 2021.

Het totaal van de gerealiseerde uitgaven in de drie investeringsdomeinen is flink hoger uitgekomen dan de investeringsruimte. De programmering is nog niet goed afgestemd op de te verwachten uitvoering. Tussen de domeinen zijn er behoorlijke verschillen in de mate van realisatie. Later in deze paragraaf gaan we nader in op de investeringen per domein.

Het realisatiebedrag voor erfpachtgronden betreft de toename van erfpachtgrond die in canon is uitgegeven, voor zover deze tot verhoging van de schuld leidt. In plaats van de geraamde toename van € 203 miljoen is sprake van een afname van € 126 miljoen. Dit komt enerzijds omdat door de toenemende bouwkosten minder grond in erfpacht is uitgegeven. Daarnaast hebben erfpachters ook meer gekozen voor afkoop, waardoor de toename van bouwgrond niet leidt tot een verhoging van de schuld.

Investeringen hebben vaak een looptijd van meerdere jaren. In 2022 gaven we € 591,6 miljoen uit, waarna nog ruim € 2,2 miljard van het krediet resteert. Meer dan de helft van het totaalbedrag van de investeringen tot en met 2022 in portefeuille moet nog worden uitgegeven. Dit zal in de komende jaren gebeuren.

Beëindigen kredieten

Bij dit jaarverslag beëindigen we circa 60 kredieten omdat de investering technisch en financieel klaar is. Voor sommige projecten die zijn afgerond is sprake van een overschrijding van het krediet, bij andere projecten is niet het volledige krediet uitgegeven. De te beëindigen kredieten staan in bijlage A bij de voordracht.

De financiële effecten van de beëindiging van kredieten en de actualisatie van het kasritme van de nog uit te voeren investeringen verwerken we bij de voorjaarsnota.

Verlengen kredieten

Bij de jaarrekening ligt daarnaast de nadruk op de vraag of de uitvoering van investeringsprojecten gebeurt binnen de gestelde termijn. De termijn waarbinnen een krediet tot besteding moet komen, is meestal niet langer dan vijf jaar. Voor 65 projecten wordt verlenging van de looptijd met een jaar aangevraagd. Deze kredieten staan in bijlage B bij de voordracht.

1 Bij de Begroting 2023 is de investeringsruimte exclusief overprogrammering voor 2022 bijgesteld naar € 668 miljoen. Inclusief overprogrammering komt de investeringsruimte uit op € 809 miljoen.

Ontwikkelingen investeringen per domein:

Openbare Ruimte en Mobiliteit

Waarin hebben we in 2022 geïnvesteerd?

Uitvoeringsprogramma's
Een groot deel van de investeringen binnen het domein ORM heeft betrekking op jaarlijkse vervangingsprogramma's respectievelijk op het verzorgen van de aansluitingen van nieuwe woningen en bedrijven op water en riolering en op voorzieningen voor de afvoer van afval. De volgende tien programma's worden jaarlijks uitgevoerd:

- Water en riolering
- Bruggen en kades
- Afval
- Wegen
- Civiele constructies
- Openbare verlichting
- Verkeersregelinstallaties en verkeerssystemen
- Groen
- Wagenpark
- Parkeersystemen

Projecten
Bij de introductie van het investeringsstelsel in 2021 waren relatief veel projecten onderhanden. Daarvan was een groot deel in uitvoering of gereed om bijna in uitvoering te nemen. In 2022 zijn de lopende projecten voortgezet. De grootste projecten uit het werkpakket zijn:

- Rode Loper Vijzelstraat (afgerond)
- Piet Heintunnel (bijna afgerond)
- Vijzelgrachtgarage
- Singelgrachtgarage Marnix
- De Entree
- IJboulevard
- Aanpak Driemond
- Uitbreiding en verplaatsing IJveren
- Aanleg en verbetering bovenwijks groen
- Oranje Loper

Het afronden van de Rode Loper is een mijlpaal. Dit project bestaat uit het aanpakken van de straten boven de Noord-Zuidlijn, van Damrak tot en met Ferdinand Bolstraat. Het project is in 2003 gestart bij stadsdeel Centrum en bijna twintig jaar later afgerond onder stedelijke regie. Het is ook zeker het vermelden waard dat de projectkosten, begroot op € 138 miljoen, uiteindelijk met € 2 miljoen zijn onderschreden.

Waarom wijkt de realisatie af van de investeringsruimte?

De realisatie wijkt met een besteding van € 450 miljoen flink af van het netto investeringsplafond van € 280 miljoen. Dat werd bij het opstellen van de begroting ook verwacht. In het portfolio voor 2022 waren investeringen ter grootte van € 545 miljoen opgenomen. Gezien de realisatiegraad van de afgelopen jaren is dat bedrag met een negatieve stelpost van € 180 miljoen gecorrigeerd naar € 365 miljoen. Nu de uitkomst bekend is, kunnen we concluderen dat deze stelpost te hoog was. De realisatiegraad was met 82 procent (€ 445,4 miljoen / € 545 miljoen) in het domein ORM de laatste jaren niet eerder zo hoog.

Voor de relatief hoge besteding zijn een aantal redenen aan te wijzen:

1. Allereerst bestaat een deel van het investeringspakket uit meerjarig lopende programma's, waarvan een deel pas enkele jaren geleden gestart is (bruggen en kades) en een ander deel een impuls heeft gekregen om de onderhoudsachterstand niet verder te laten oplopen (wegen, civiel). Na enige opstartvertraging is de realisatie van deze programma's in 2022 hoger uitgekomen dan in eerdere jaren.
2. Het projectenpakket is voor het grootste deel in uitvoering. In deze fase treedt er minder vertraging op dan in de voorbereidingsfase van projecten.
3. De indexering in de grond-, weg- en waterbouw is voor het tweede achtereenvolgende jaar uitgekomen op meer dan 10 procent (2021: 11,3 procent 2022: 13,7 procent). Hiertegenover staat dat in het investeringsplafond slechts een indexeringsvergoeding is opgenomen van 10 procent.

Twee van de drie oorzaken hebben specifiek betrekking op het portfolio in 2022. Het is dan ook niet zeker of we hier te maken hebben met een trend. We zullen de komende jaren de realisatiegraad nauwlettend volgen. Indien blijkt dat we veel beter dan voorheen in staat zijn de geprogrammeerde uitgaven daadwerkelijk tot besteding te brengen, verdient het aanbeveling de negatieve stelpost om de bestedingen tot een verwacht volume terug te brengen niet meer zo hoog te ramen als in 2022 het geval was.

Welke projecten schuiven door?

Zowel bij programma's als bij projecten is het regel dat het niet bestede deel doorschuift naar het volgende jaar. Vaak zijn hier namelijk al verplichtingen voor aangegaan met marktpartijen die niet teruggedraaid kunnen worden. Dat is ook over 2022 het geval. Normaal gesproken zou dat betekenen dat er € 105 miljoen zou moeten worden doorgeschoven (€ 545 miljoen min € 450 miljoen), maar bij een tussentijdse bijstelling is de verwachte besteding al teruggebracht naar € 494 miljoen. Hierdoor is de doorschuif beperkt tot € 44 miljoen. Dat zal worden opgevangen in het investeringsportfolio 2023 – 2027.

Bij de programma's is de doorschuif het grootst bij Waternet en riolering en bij bruggen en kades. Bij de projecten is dat het geval bij De Entree, IJboulevard, Singelgrachtgarage, Oranje Loper en de Vijzelgrachtgarage. Naar het zich laat aanzien wordt een groot deel van deze projectenportefeuille in 2023 of uiterlijk begin 2024 afgerond.

Maatschappelijke Voorzieningen

Waarin hebben we in 2022 geïnvesteerd?

Onderwijs

In 2022 zijn zes basisscholen, te weten de Baanbreker, Blijhaven, IKC Mokum, de Vindplaats, het Wespennest en de Leertuin opgeleverd. Grote projecten waarvan realisatie in uitvoering is van scholen in het basisonderwijs zijn de 10e montessorischool de Meidoorn, Narcis-Querido, de Klimop en integraal kindcentrum de Schatkaart.

In het voortgezet onderwijs zijn in 2022 de AICS Zuid en Spinoza 21st opgeleverd. Verder hebben we gedurende 2022 geïnvesteerd in de vervangende huisvesting van het Berlage Lyceum ter voorbereiding voor de geplande renovatie.

Zowel in het voortgezet onderwijs als in het basisonderwijs hebben we investeringsuitgaven gedaan voor het programma Gezonde Schoolgebouwen Amsterdam om schoolgebouwen van een gezond binnenklimaat te voorzien. In 2022 zijn er in 7 schoolgebouwen van een gezond binnenklimaat voorzien.

Jeugd, Zorg en Basisvoorzieningen

Er is in 2022 gewerkt aan de realisatie (nieuw- of verbouw) van 36 basisvoorzieningen, 4 ouder- en kindcentra en 10 zorgvoorzieningen. Van deze 50 voorzieningen zijn 11 projecten in 2022 gestart en zijn er 3 opgeleverd: Buurtgezondheidscentrum Dufaystraat, Buurtkamer Oosterburgerwerf en Huis van de Wijk Oosterpark.

Sport

In 2022 is sporthal Bajeskwartier opgeleverd en bij tennispark Kadoelen zijn alle tennisbanen gerenoveerd en opnieuw in gebruik genomen. Op sportpark Tuindorp Oostzaan is een natuurgrasveld omgezet naar kunstgras. Ook zijn er op meerdere plekken in de stad openbare sportfaciliteiten op sportparken aangelegd, zoals het ASM veld op sportpark Ookmeer en het 3x3 basketbalveld op sportpark Middenmeer en zijn de reguliere vervangingen van (delen van) sportvoorzieningen gerealiseerd.
In 2022 is daarnaast begonnen met de bouw van de nieuwe sporthal Elzenhagen. De oplevering staat gepland in het voorjaar van 2023. Verder zijn we in 2022 gestart met de voorbereiding voor de renovatie van het buitenbad van het de Mirandabad. De oplevering staat gepland in 2024.

Kunst en Cultuur

In 2022 zijn we de uitvoering gestart van de renovatie van het Amsterdamse Bostheater. Het Amsterdam Museum is verhuisd naar de Hermitage en de renovatie is in voorbereiding. Het project OBA Next Zuidas is afgewikkeld en de verplaatsing naar Zuidoost is gestart. Voor de voormalige rechtbank die in 2021 is gekocht van het rijksvastgoedbedrijf is het huurcontract gesloten voor het Museum of Contemporary Art.

Waarom wijkt realisatie af van de investeringsruimte?

De realisatie van de investeringsuitgaven voor de portefeuille maatschappelijke voorzieningen bedroeg in 2022 € 111 miljoen. Ten opzichte van de realiseerruimte is dit € 24 miljoen lager dan begroot en ten opzichte van de programmering in het portfolio € 66 miljoen. Het realisatiepercentage is uitgekomen op 63 procent in plaats van de verwachte 76 procent. Stijgende bouwkosten en krapte op de arbeidsmarkt zorgen ervoor dat aanbestedingen vastlopen of vertragen. Daarnaast worden vertragingen veroorzaakt door extra stedenbouwkundige eisen, niet tijdig kunnen realiseren van tijdelijke huisvesting, het niet tijdig verkrijgen van vergunningen en vertraging in de gebiedsontwikkeling.

Welke projecten schuiven we door?

Onderwijs
Vijf grote projecten voor het realiseren van schoolgebouwen zijn vertraagd. Het gaat om de nieuwbouw van de bredeschool op de locatie van het voormalige foodcenter, de uitbreiding van het Orion college Drostenburg, de renovatie van de Dongeschool en de nieuwbouw van de alles-in-één school in Sloterdijk. Oorzaak van de vertraging zijn vertraagde aanbestedingen, langere vergunningstrajecten en vertraging van het realiseren van de tijdelijke huisvesting.

Sport
De uitvoering van een aantal projecten is vertraagd en zal in 2023 worden gerealiseerd. Dit betreft de omzetting van natuurgras naar kunstgras op sportpark Buiksloterbanne en Middenmeer, vijf nieuwe tennisbanen en voorzieningen voor sporten en bewegen in de openbare ruimte bij Sportpark Multatuli, het 5e hockeyveld- en kunstgras voetbalveld en zes (tijdelijke) tennisbanen op Sportpark Spieringhorn en de start van het realiseren van de duurzame LED-veldverlichting op alle sportparken.

Jeugd, Zorg en Basisvoorzieningen
De stijgende bouwkosten en krapte op de arbeidsmarkt zorgen ervoor dat aanbestedingen moeizamer verlopen en langer duren. Hierdoor is er bij verschillende projecten sprake van vertraging. Dit is in de hele portefeuille Jeugd, Zorg Basisvoorzieningen de afgelopen periode een knelpunt gebleken.
Voor 3 projecten Jeugd, Zorg en Basisvoorzieningen is besloten niet zelf te investeren, maar de voorzieningen door derden te laten realiseren en afspraken te maken over het huren van de ruimte.

Kunst en Cultuur
Het project OBA Next Zuidas is financieel afgewikkeld. Voor het Amsterdam Museum is in 2022 een subsidiebijdrage ontvangen van € 1,6 miljoen voor de verduurzaming. Daarnaast is er bij verschillende projecten sprake van vertraging, onder meer door de complexe opgave, een langer vergunningstraject of vertragingen in de gebiedsontwikkeling. Dit betreft onder meer het Verhalenhuis in Nieuw-West, het buurtcultuurhuis in de Banne Noord en de podiumfunctie in het Hamerkwartier.

Bestuur en Organisatie en Overig

Waarin hebben we in 2022 geïnvesteerd?

In het domein Bestuur en Organisatie en Overig hebben we in 2022 € 31 miljoen geïnvesteerd. Dit betroffen vooral investeringen in digitale voorzieningen (€ 16 miljoen) en investeringen in specifieke projecten zoals de inrichting van het stadskantoor Nieuw West, een nieuw systeem voor WPI, de gefaseerde verbouwing van het stadhuis en vervanging van duurzame patrouilleboten voor het handhaven van nautisch toezicht.

Waarom wijkt realisatie af van investeringsruimte?

In 2022 bedroeg de investeringsruimte € 48 miljoen en was er voor € 63 miljoen aan investeringsuitgaven geprogrammeerd. De realisatie is bij verschillende projecten achtergebleven op de verwachting waardoor het realisatiepercentage is uitgekomen op 49 procent in plaats van de verwachte 76 procent Op alle fronten zijn vertragingen in de uitvoering opgetreden door verschillende redenen, zoals vertraging in het verkrijgen van een vergunning of overeenkomst, door samenhang met andere projecten of de beperkte beschikbaarheid van materiaal of personeel.

Welke projecten schuiven we door?

Belangrijke projecten die vertraging hebben opgelopen zijn:

- De verbouwing van de begane grond van het stadhuis. Deze verbouwing zal naar verwachting eind 2023 van start gaan. Onder andere vanwege corona heeft het bestaande plan vertraging opgelopen.
- De gevelrenovatie van het pand van de GGD zal naar verwachting eind 2023 van start gaan. Dit project heeft vertraging opgelopen in verband met disputen over het ontwerp behorende bij de renovatie.
- Voor een aantal investeringen binnen het i-domein, zoals de uitrol van de nieuwe digitale werkplek (ADW) en de reguliere vervanging van wifi en access points zijn de activiteiten vertraagd. Voor de in 2022 toegekende kredieten zijn al wel verplichtingen aangegaan die in 2023 tot betaling komen. Voor wat betreft het ontmantelen van Datacenter Amstel 1 kan de finale ontmanteling pas plaatsvinden als de laatste applicaties zijn gemigreerd naar andere omgevingen. De ontmanteling van het Datacenter zal in 2023 haar beslag krijgen. Tenslotte hebben we ook vertraging opgelopen bij het ontwikkelen en realiseren van het technisch dataplatform. Deels als gevolg van vertraging in de planvorming en deels als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. De realisatie van het technisch dataplatform en de ontsluiting daarvan is naar 2023 verschoven.

5





Voortgang aanbevelingen van de rekeningencommissie en ACAM

5.1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding

In het Jaarverslag 2022 rapporteert het college over de opvolging van de aanbevelingen van de rekeningencommissie en ACAM. We geven daarbij aan of een aanbeveling is afgedaan of niet, in welke gevallen een voortgangsbrief of -rapportage aan de orde is en wanneer die is of zal worden ingebracht in een raadscommissie.

In dit jaarverslag gaan wij in op:
- de aanbevelingen zoals deze in het verslag van de rekeningencommissie bij het Jaarverslag 2021 staan. Daarbij gaven zij aan dat deze aanbevelingen de oudere aanbevelingen vervangen.
- de aanbevelingen van ACAM bij het Jaarverslag 2021 en eerder, als deze nog niet zijn afgehandeld.

In de reacties op het accountantsverslag en het verslag van de Rekeningencommissie geeft het college aan of een aanbeveling wordt overgenomen. Aanbevelingen die worden overgenomen worden niet meer voorzien van een inhoudelijke reactie, maar in plaats daarvan ontvangen de Rekeningencommissie en de relevante vakcommissie een voortgangsbrief. In de voortgangsbrief staat ook of de aanbeveling (nadat die uiteraard daadwerkelijk gerealiseerd is) kan worden afgedaan. Als het voorstel is om een aanbeveling af te doen, dan is hierbij een advies van ACAM opgenomen.

Nummering aanbevelingen

De nummering van de aanbevelingen uit de Najaarsnota 2022 gebruiken we ook bij het Jaarverslag 2022. Hierdoor vindt u aanpassingen bij de aanbevelingen gemakkelijker terug. De aanbevelingen die bij de Najaarsnota 2022 zijn afgedaan, komen niet meer terug in het Jaarverslag 2022. Vanaf 2023 rapporteren we alleen bij het jaarverslag over de voortgang van de aanbevelingen.

Voortgang opvolging aanbevelingen ACAM & Rekeningencommissie Jaarverslag 2018, 2019, 2020 en 2021						
Nr.	**Thema**	**Portefeuille-houder**	**Aanbeveling**	**Opvolging (behandelde of nog te behandelen datum)**	**Bron aanbeveling**	**Afgehandeld op (datum)**
2018-2	Personeel & Organisatie	Van Buren	Zichtbare checks & balances en adequate administratie rond vertrekregelingen noodzakelijk	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	Rekeningencommissie p.3.2, blz.5 ACAM p.3.2, blz. 8	
2018-3	ICT	Scholtes	Beheersing IT-landschap en voldoen aan wet- en regelgeving met betrekking tot informatiebeveiliging en privacy wekt zorgen	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	Rekeningencommissie p.3.3, blz.6 ACAM p.5.2, blz. 25	Wordt samengenomen met 2020-12.
2018-4	Financiën	van Buren	Verantwoordelijkheden en eigenaarschap in ketenprocessen nog te vaak onduidelijk	Voortgangsbrief Commissie FKD van 30 maart 2023	Rekeningencommissie p.3.4, blz.8	Afgedaan in de commissie FKD van 23 maart 2023
2018-5	Integriteit en fraude	Burgermeester	Aanpak integriteit en voorkomen van fraude vooral gericht op inventarisatie, verhoogde aandacht voor de implementatie van verbetermaatregelen is noodzakelijk.	Voortgangsbrief Commissie AZ van 9 maart 2023	Rekeningencommissie p.3.5, blz.9 ACAM p.4.1, blz 19 (2019)	Afgedaan in de commissie AZ van 30 maart 2023
2018-11	Financiën	van Buren	Borg het onderwerp rechtmatigheid ten behoeve van de vanaf 2021 verplichte collegeverantwoording	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	ACAM p.3.3.3, blz. 10 (2018) p.4.6, blz. 26 (2019) p.3.1, blz 22 (2020)	
2018-17	Belastingen	van Buren	Interne beheersing OZB-proces en waardebepaling onroerend goed op onderdelen nog te verbeteren	Voortgangsbrief Commissie FKD van 9 maart 2023	ACAM p.4.6, blz. 17	Afgedaan in de commissie FKD van 9 maart 2023
2018-23	PGB's	Moorman	In 2018 stappen gezet in beheersing van misbruik & oneigenlijk gebruik PGB's; verdere ontwikkeling en inbedding nodig	Voortgangsbrief Commissie OZA van 21 juni 2023	ACAM p.4.11.4, blz. 22	
2019-1	Openbare ruimte	van der Horst	Planningsoptimisme, er is structurele onderbesteding en vertraging in de uitvoering. Verstrek de sturing en beheersing van projecten in de openbare ruimte.	Voortgangsbrief Commissie MOW van 23 maart 2023	Rekeningencommissie p 3.2, blz. 5 ACAM p 4.7, blz 28	
2019-3	Deel-nemingen	van Buren (tijdelijke waarneming)	Informeer de gemeenteraad frequent over AEB en de financiële risico's	N.v.t.	Rekeningencommissie p. 3.5, blz. 9	Afgedaan in de commissie FKD van 16 december 2022
2019-5	Sociaal Domein	Moorman	Sociaal domein aanbevelingen: ▪ Zorg voor voldoende checks & balances bij bevoorschotting van en afrekeningen met zorgaanbieders. ▪ Zoek naar vereenvoudigingsmogelijkheden van de administratie van de Jeugdhulp en WMO. ▪ Onderzoek hoe de externe afhankelijkheden in verantwoording en controleproces verlaagd kunnen worden en versterk de Verbijzonderde Interne Controle	Voortgangsbrief Commissie OZA van 21 juni 2023	ACAM p. 4.4, blz. 22	1) Afgedaan bij Jaarverslag 2021 2) Afgedaan bij Jaarverslag 2021
2019-6	Financiën	van Buren	Verdere verbetering van de kwaliteit van processen bij directie Belastingen	Voortgangsbrief Commissie FKD van 9 maart 2023	ACAM p. 4.5, blz. 25	Afgedaan in de commissie FKD van 9 maart 2023
2019-7	Financiën	van Buren	Het nieuwe management control framework biedt uitzicht op een betere samenwerking	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	ACAM p. 4.8, blz. 29	
2019-8	ICT	Scholtes	Ontwikkelingen in ICT Infrastructuur en I-domein	N.v.t.	ACAM p. 5.1, blz.32	Afgedaan in de commissie FKD van 24 november 2022

Voortgang opvolging aanbevelingen ACAM & Rekeningencommissie Jaarverslag 2018, 2019, 2020 en 2021						
Nr.	**Thema**	**Portefeuille-houder**	**Aanbeveling**	**Opvolging (behandelde of nog te behandelen datum)**	**Bron aanbeveling**	**Afgehandeld op (datum)**
2019-9	ICT	Scholtes	Naleven wet en regelgeving op gebied van informatiebeveiliging en privacy en autorisatiebeheer	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	ACAM p. 5.2 en 5.3, blz.33	Wordt samengenomen met 2020-12.
2020-1	Werk	Groot Wassink	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	Voortgangsbrief Commissie SED van 8 maart 2023	ACAM p 2.2, blz. 8	Afgedaan in de commissie SED van 8 maart 2023
2020-3	Financiën	van Buren	Kwaliteit proces factuurafhandeling	Voortgangsbrief Commissie FKD van 9 maart 2023	ACAM p 2.3, blz 10	Afgedaan in de commissie FKD van 9 maart 2023
2020-4	Financiën	van Buren	Het jaarverslag is op onderdelen voor verbetering vatbaar, houd voldoende rekening met wet en regelgeving / Jaarverslag moet beter leesbaar worden voor belangrijke doelgroep: de Amsterdammer	N.v.t.	ACAM p 2.4, blz. 12 Rekeningencommissie p 5, blz. 7	Afgedaan in de commissie FKD van 24 november 2022
2020-7	Financiën	van Buren	Impact invoering rechtmatigheidsverantwoording voor 2021 naar verwachting beperkt; wel actie nodig van het college en de raad	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	ACAM P 3.1, blz. 22	
2020-10	Integriteit en fraude	Burgermeester	Fraudescan; kwaliteitsimpuls nodig daarnaast structureel de werking van genomen beheersmaatregelen nagaan / Structurele aandacht voor integriteit en fraude in day to day business is gewenst	Voortgangsbrief Commissie AZ van 9 maart 2023	ACAM P 3.3, blz. 26 Rekeningencommissie P 4, blz. 6	Afgedaan in de commissie AZ van 30 maart 2023
2020-11	I-domein	Scholtes	Risicomanagement I-domein, Business Continuity Management	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	ACAM P 4.1, blz. 29	Wordt samengenomen met 2021-6.
2020-12	I-domein	Scholtes	Voldoen aan wet- en regelgeving voor I(V)- domein/ Het niet voldoen aan wet en regelgeving voor het I(V)-domein is zorgelijk	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	ACAM P 4.2, blz. 30 Rekeningencommissie P 1, blz. 3	
2020-13	I-domein	Scholtes	Stedelijke IV-werkproces autorisatiebeheer	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	ACAM P 4.3, blz. 32	
2020-14	I-domein	Scholtes	Cloud-strategie, inzicht in SaaS oplossingen/ Inzicht in SaaS-toepassingen nog steeds beperkt, actie op korte termijn noodzakelijk	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	ACAM P 4.4 blz. 33 Rekeningencommissie P 1, blz. 4	
2021-1	Financiën	van Buren	Meting van geleverde prestaties vereist betere uitvoering en vastlegging	Voortgangsbrief Commissie FKD van 9 maart 2023	Accountantsverslag 2021, pag. 15	
2021-2	Risicoma-nagement	van Buren	Vanaf begroting 2023 operationele risico's in de paragraaf bedrijfsvoering, verder werken aan verhoging kwaliteit risico informatie in programmabladen	N.v.t.	Accountantsverslag 2021, pag. 19	Afgedaan in de commissie FKD van 24 november 2022
2021-3	Risicoma-nagement	van Buren	Uniforme beschrijvingen van standaardrisico's en maatregelen in ontwikkeling	N.v.t.	Accountantsverslag 2021, pag. 20	Afgedaan in de commissie FKD van 24 november 2022
2021-4	I-domein	Scholtes	Uitbesteding IT-diensten vraagt aandacht	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	Accountantsverslag 2021, pag. 24	
2021-5	I-domein	Scholtes	Afbouw Datacenter 1 (DC1) loopt en kan nog niet volledig worden afgerond	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	Accountantsverslag, pag. 26	
2021-6	I-domein	Scholtes	Business Continuity Management (BCM) is nog niet structureel geborgd	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	Accountantsverslag 2021, pag. 27	
2021-7	I-domein	Scholtes	Openbaarheid	N.v.t.	Accountantsverslag 2021, pag. 53	Afgedaan in de commissie FKD van 24 november 2022

Voortgang opvolging aanbevelingen ACAM & Rekeningencommissie Jaarverslag 2018, 2019, 2020 en 2021						
Nr.	**Thema**	**Portefeuille-houder**	**Aanbeveling**	**Opvolging (behandelde of nog te behandelen datum)**	**Bron aanbeveling**	**Afgehandeld op (datum)**
2021-8	Subsidies	van Buren	Subsidies onrechtmatig verleend door niet tijdig ingediende subsidieaanvragen in behandeling te nemen	Voortgangsbrief Commissie FKD van 22 juni 2023	Accountantsverslag 2021, pag. 7	
2021-9	Financiën	van Buren	Jaarverslag moet beter navolgbaar worden voor een belangrijke doelgroep: de Amsterdammer	N.v.t.	Verslag Rekeningencommissie Jaarverslag 2021, pag. 7	Afgedaan in de commissie FKD van 24 november 2022

6





6 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

6.1 Waarderingsgrondslagen voor activa en passiva 343
6.2 Grondslagen van resultaatbepaling 347



6.1 Waarderingsgrondslagen voor activa en passiva

De kaders van de waarderingsgrondslagen zijn bepaald in het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV), de Financiële verordening gemeente Amsterdam 2022 en de daarop gebaseerde door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota's.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.
Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur is maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) van het betreffende actief bij de derde.
Als onderzoek en ontwikkeling betrekking heeft op toekomstige grondexploitaties, dan worden de kosten gedurende 5 jaar geactiveerd. Als na het 5e jaar nog geen overgang naar Bouwgronden in Exploitatie heeft plaatsgevonden, dan worden de kosten uit het eerste jaar afgeschreven. Voor de voorbereidingskosten voor grondexploitaties geldt dat de plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor voorbereidingskosten worden gemaakt bestuurlijke instemming moeten hebben.
Ontvangen rente op door de gemeente aangegane leningen van materiele omvang (meer dan € 1 miljoen) wordt geactiveerd en valt in jaarlijkse bedragen vrij ten gunste van de exploitatie gedurende de looptijd van de lening.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde bij eerste uitgifte. Als sprake is van transformatie van al in erfpacht uitgegeven gronden in een grondproductieproces, dan leidt de herziening van die bestaande erfpachtrechten tot een (her)nieuw(d)e gronduitgifte. In zo'n transformatieproces wijzigt daardoor de grondwaarde. Grond waarvoor de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, wordt tegen een symbolische registratiewaarde gewaardeerd.
Overige investeringen met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Investeringen met economisch nut worden slechts geactiveerd als het investeringsbedrag na aftrek van bijdragen van derden tenminste € 0,1 miljoen bedraagt.

Materiële vaste activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs – of vervaardigingsprijs. Deze investeringen worden slechts geactiveerd als het investeringsbedrag voor een enkel project of een groepering van samenhangende projecten na aftrek van bijdragen van derden tenminste € 5 miljoen bedraagt, behalve als het gaat om investeringen in gronden en terreinen, deze worden altijd geactiveerd. Rentekosten voor deze activa zijn niet opgenomen in de vervaardigingsprijs. Voor investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut geldt dat de afschrijvingstermijn maximaal gelijk is aan de technische levensduur en dat extra afschrijvingen op investeringen die zijn gedaan voor 2017 zijn toegestaan na voorafgaande goedkeuring door de raad.

Afschrijvingen

Investeringen worden afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De afschrijving gebeurt op lineaire basis. De afschrijving vangt aan in het jaar volgend op het jaar van ingebruikname.

Gehanteerde afschrijvingstermijnen in hoofdlijnen (in jaren)

Soort Activa	
ICT-hardware	5 jaar
ICT-software	5 jaar
Meubilair	10 jaar
Openbare verlichting armaturen	15 jaar
Verkeersregelinstallaties	15 jaar
Brug: elektrische installaties	15 jaar
Bewegwijzering	15 jaar
Tunnels: werktuigbouwkundige installaties	25 jaar
Gebouwen	80 jaar
School- en sportgebouwen	40 jaar
Sluizen	50 jaar
Beweegbare bruggen	25 jaar
Vaste bruggen	50 jaar
Walmuren	50 jaar
Wegen, reconstructie	25 jaar
Tunnels	50 jaar

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Waar van toepassing is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs, of lagere marktwaarde als deze redelijkerwijs vast te stellen is en een duurzaam karakter heeft. Een waardedaling wordt ook hier in de vorm van een voorziening op de waardering in mindering gebracht.

Vlottende activa

Voorraden

Overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde. Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich voor als voorraden incourant worden.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks met de vervaardiging samenhangen (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) evenals toegerekende rentekosten en toegerekende administratie- en beheerskosten. Genomen resultaten zijn in de waardering verdisconteerd. De waarde van de bouwgronden in exploitatie is gecorrigeerd met een voorziening, die is ingesteld om (verwachte) tekorten in grondexploitaties te dekken. Dit kan bij het verwachten van toekomstige verliezen leiden tot een negatieve stand van dit onderhanden werk aangezien de verliesvoorziening verwerkt wordt als een correctiepost. Deze wijze van presentatie wijkt af van de stellige uitspraak van de commissie BBV die zegt dat als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, die dan maximaal voor de boekwaarde van het onderhanden werk van betreffende bouwgrond in exploitatie worden gepresenteerd als een waardecorrectie op de post bouwgrond in exploitatie.
De gemeente Amsterdam volgt deze uitspraak niet. Het opknippen van de voorziening heeft als enig effect dat deze dan op twee plaatsen wordt gepresenteerd wat het inzicht in de totale waardecorrectie niet vergroot. De getroffen voorziening heeft daarnaast geen relatie met de boekwaarde, maar met te verwachten nog komende verliezen. Daarnaast is het gebruikelijk voorzieningen die dienen als waardecorrectie ook te verantwoorden bij het actief waarvoor de correctie geldt.
Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen als en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de opbrengsten volledig op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van vorderingen verrekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Posten buiten de balanstelling

Aan de actiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve en bestemmingsreserve, evenals het gerealiseerde resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen of verwachte verliezen of risico's waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten op de balansdatum. Onder voorzieningen worden ook opgenomen de van derden verkregen middelen die specifiek moeten worden besteed. Uitzondering hierop vormen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen. Deze worden gepresenteerd bij de 'Overlopende passiva overheidsmiddelen'. De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Pensioenverplichtingen zijn tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen worden afgeleid uit een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Posten buiten de balanstelling

Borg- en garantstellingen

Voor leningen waarvoor de gemeente borg- of garant staat is aan de passiefzijde van de balans buiten de balanstelling het totaalbedrag per einde boekjaar opgenomen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Alle niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.



6.2 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar zijn in acht genomen als die bij het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Winsten worden opgenomen als zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Bij het opstellen van de jaarrekening doet het college van burgemeester en wethouders schattingen en veronderstellingen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Dit gebeurt in overeenstemming met algemeen geldende beginselen als voorzichtigheid en koppeling van baten en lasten aan het juiste jaar.

Specifieke onderdelen in baten en lasten

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Omdat geen voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume mogen worden opgenomen wordt een beperkt deel van de personeelslasten toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt.
Door een wijziging in de regelgeving omtrent het kunnen sparen van verlof, is in 2022 een voorziening gevormd ter dekking van op te nemen verlof in de toekomst.
De hoogte van de voorziening betreft een inschatting van de toekomstige verplichting.

Afschrijvingen geschieden tijdsevenredig, op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Afschrijvingen vangen aan in het jaar na in gebruik name van het actief. Over de boekwaarde per 1 januari van een actief wordt -onverschillig of dat voltooid is of niet- omslagrente berekend tenzij het actief wordt gefinancierd met eigen vermogen in de vorm van een financieringsreserve. In dat geval blijft renteberekening achterwege.

Investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte worden in de balans opgenomen als deze daarvoor conform de wettelijke bepalingen in aanmerking komen en een bedrag per project of groep van samenhangende projecten van € 5 miljoen te boven gaan. Beneden deze grens worden deze als lasten verwerkt in het boekjaar en daardoor ten laste van het resultaat gebracht.

Dividenduitkeringen van deelnemingen worden als bate genomen in het jaar waarin het dividend betaalbaar is gesteld. De betaalbaarstelling heeft gewoonlijk betrekking op het dividend over het voorgaande jaar. Uitzondering hierop is de NV Haven waarvan het verwachte dividend wordt geboekt ten gunste van het boekjaar waarop het dividend betrekking heeft.

Positieve resultaten van de actieve grondexploitaties worden als voldoende zekerheid over realisatie bestaat afgeroomd en verantwoord als baten, maar daarna direct ten gunste van de reserve Vereveningsfonds gebracht. Deze baten maken door de directe toevoeging aan de reserve effectief gezien geen onderdeel uit van het resultaat. Definitieve afrekening van winsten of tekorten vindt plaats bij planafsluiting. Tekorten worden dan ten laste van de daarvoor getroffen voorziening gebracht, winsten komen ook dan direct ten gunste van de reserve Vereveningsfonds.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is als bate opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Vooruit ontvangen afkoopsommen bij in erfpacht uitgegeven gronden worden ten gunste van de reserve afkoopsommen gebracht ter financiering van de grondwaarde van die in erfpacht uitgegeven gronden. Dat betekent dat deze in eerste instantie wel als baten worden verantwoord, maar door de toevoeging aan de reserve geen onderdeel uitmaken van het resultaat.

Parkeeropbrengsten worden op basis van het kasstelsel verantwoord.

Bij het opstellen van de programmarekening heeft eliminatie van de onderlinge leveringen tussen gemeentelijke onderdelen zo ver als mogelijk plaatsgevonden.

7





7 Overzicht baten en lasten per programma(onderdeel)

7.1 Overzicht baten en lasten per programma 351
7.2 Overzicht baten en lasten per programmaonderdeel 353
7.3 Overzicht incidentele baten en lasten 361
7.4 Taakveldenrealisatie 364
7.5 Doelenrealisatie 368
7.6 Brugstaat 376

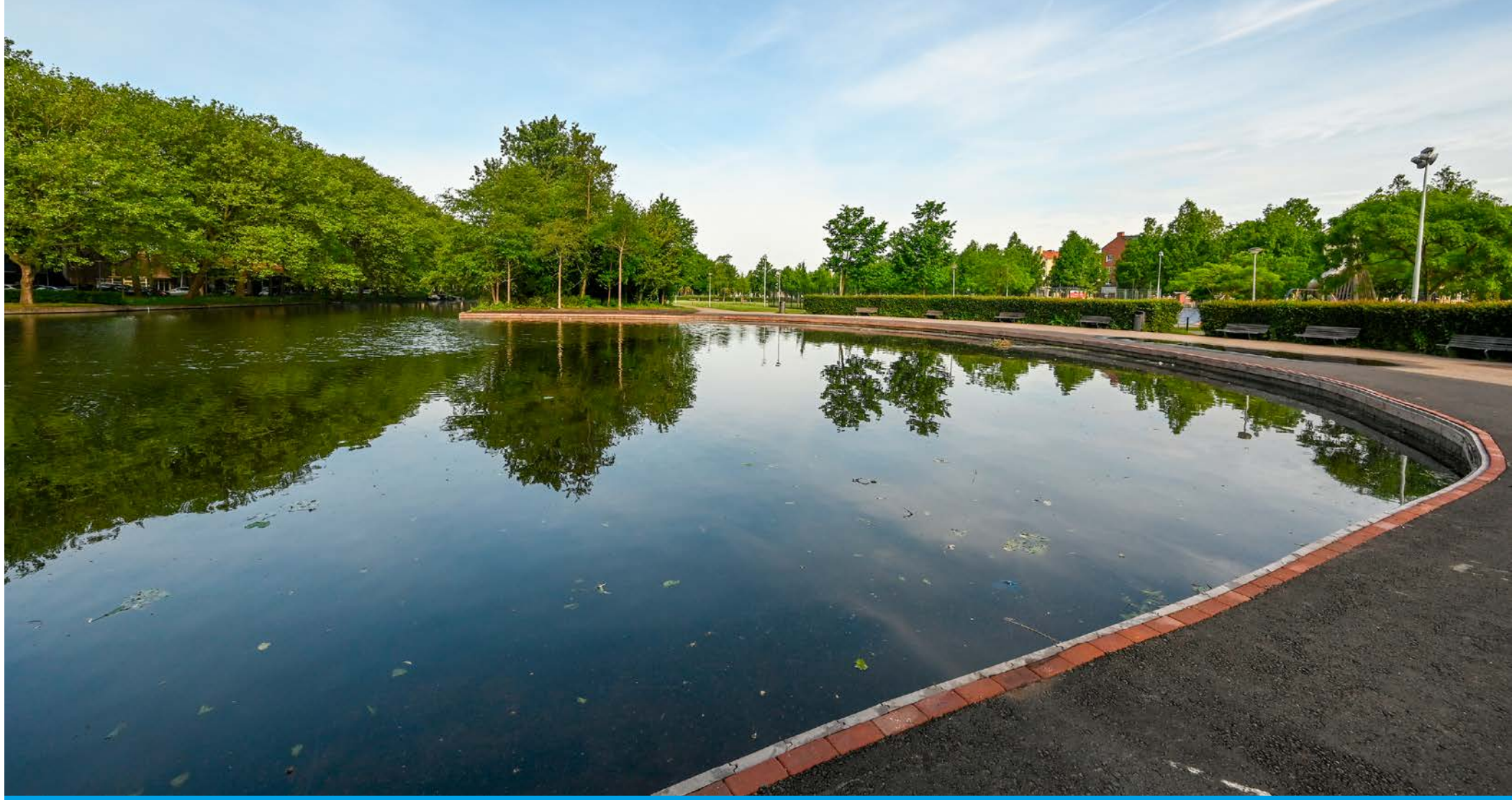

7.1 Overzicht baten en lasten per programma

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Baten (exclusief mutaties reserves)					
Programma 1 Veiligheid	24,0	18,8	17,2	20,2	2,9
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	436,1	373,6	414,4	409,1	-5,3
Programma 3 Economie	23,4	19,9	22,7	23,8	1,1
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed	0,9	0,9	1,6	1,9	0,4
Programma 5 Onderwijs	63,2	60,2	67,4	68,3	0,9
Programma 6 Sport	28,7	16,9	27,8	28,6	0,7
Programma 7 Werk, inkomen en participatie	887,1	666,0	705,7	701,5	-4,2
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg	222,6	66,4	214,7	211,5	-3,2
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	409,8	421,7	419,5	425,4	5,9
Programma 10 Grond	1.201,5	725,0	810,9	803,2	-7,7
Programma 11 Wonen en groen	97,9	90,4	132,2	111,0	-21,2
Programma 12 Moderne open overheid	43,4	30,6	34,1	36,6	2,5
Programma B Bestuur en organisatie (excl. Overhead)	76,6	71,0	82,5	90,2	7,7
Programma A Algemene dekkingsmidd. (excl. overige posten)	3.003,4	2.830,7	3.237,2	3.312,6	75,4
Overige posten					
- heffing Vennootschapsbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- bedrag onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overhead	11,2	8,9	9,4	12,8	3,4
Totaal Baten	**6.530,0**	**5.401,1**	**6.197,4**	**6.256,7**	**59,3**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Lasten (exclusief mutaties reserves)					
Programma 1 Veiligheid	222,8	231,8	235,5	236,7	1,2
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	610,1	491,0	503,4	521,7	18,3
Programma 3 Economie	62,5	64,5	65,4	64,4	-1,0
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed	204,4	184,3	187,5	184,0	-3,5
Programma 5 Onderwijs	255,6	263,1	266,4	262,8	-3,6
Programma 6 Sport	81,2	74,9	88,5	87,8	-0,8
Programma 7 Werk, inkomen en participatie	1.287,5	1.063,1	1.242,5	1.270,7	28,3
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg	1.202,3	1.029,7	1.255,3	1.229,1	-26,2
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	439,6	482,4	463,7	443,9	-19,8
Programma 10 Grond	845,0	480,4	623,5	521,0	-102,5
Programma 11 Wonen en groen	394,3	385,8	440,8	403,9	-36,9
Programma 12 Moderne open overheid	116,0	117,5	118,0	113,7	-4,3
Programma B Bestuur en organisatie (excl. Overhead)	76,2	81,5	83,2	79,3	-3,9
Programma A Algemene dekkingsmidd. (excl. overige posten)	68,9	102,6	65,4	56,3	-9,1
Overige posten					
- heffing Vennootschapsbelasting	2,7	1,9	1,9	1,0	-0,9
- bedrag onvoorzien	0,0	2,0	2,0	0,0	-2,0
Overhead	597,7	590,2	616,3	620,1	3,8
Totaal lasten	**6.466,9**	**5.646,8**	**6.259,2**	**6.096,3**	**-162,9**
Reserveringen in programma's en overige					
Onttrekkingen aan reserves	1.419,1	1.134,5	1.452,3	1.344,6	-107,7
Toevoegingen aan reserves	1.401,4	888,8	1.278,0	1.308,5	30,5
Saldo mutaties reserves	**17,7**	**245,7**	**174,3**	**36,1**	**-138,3**
Totaal saldo inclusief mutaties reserves	**80,8**	**0,0**	**112,6**	**196,5**	**83,9**



7.2 Overzicht baten en lasten per programmaonderdeel

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma 1 Veiligheid					
1.1 Brandweer en crisisbeheersing					
Baten	3,5	3,0	3,0	2,7	-0,2
Lasten	79,8	80,9	85,1	84,0	-1,1
Saldo van baten en lasten	**-76,4**	**-78,0**	**-82,2**	**-81,2**	**0,9**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 1.1 Brandweer en crisisbeheersing	**-76,4**	**-78,0**	**-82,2**	**-81,2**	**0,9**
1.2 Openbare orde en veiligheid					
Baten	20,6	15,8	14,3	17,4	3,2
Lasten	143,0	150,8	150,3	152,7	2,4
Saldo van baten en lasten	**-122,4**	**-135,0**	**-136,1**	**-135,3**	**0,8**
Onttrekking	1,3	1,3	0,1	0,1	-0,0
Toevoeging	1,6	1,0	0,4	2,2	1,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-0,3**	**0,3**	**-0,3**	**-2,1**	**-1,8**
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid	**-122,7**	**-134,7**	**-136,3**	**-137,4**	**-1,1**
Totaal Programma 1 Veiligheid	**-199,0**	**-212,7**	**-218,5**	**-218,7**	**-0,1**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat					
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren					
Baten	293,1	346,8	334,1	336,8	2,7
Lasten	347,3	355,8	321,7	353,6	31,9
Saldo van baten en lasten	**-54,2**	**-9,0**	**12,5**	**-16,8**	**-29,3**
Onttrekking	341,3	314,0	305,9	292,0	-13,9
Toevoeging	267,2	210,6	217,1	171,2	-45,9
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**74,1**	**103,4**	**88,8**	**120,8**	**32,0**
Totaal 2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	**19,9**	**94,4**	**101,3**	**104,0**	**2,8**
2.2 Water					
Baten	3,8	4,6	45,7	41,8	-3,8
Lasten	69,9	56,8	100,1	101,5	1,4
Saldo van baten en lasten	**-66,1**	**-52,2**	**-54,4**	**-59,6**	**-5,2**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 2.2 Water	**-66,1**	**-52,2**	**-54,4**	**-59,6**	**-5,2**
2.3 Openbaar vervoer					
Baten	139,2	22,2	34,6	30,4	-4,1
Lasten	193,0	78,4	81,6	66,6	-15,0
Saldo van baten en lasten	**-53,8**	**-56,2**	**-47,0**	**-36,2**	**10,8**
Onttrekking	2,6	0,8	1,8	1,5	-0,3
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**2,6**	**0,8**	**1,8**	**1,5**	**-0,3**
Totaal 2.3 Openbaar vervoer	**-51,2**	**-55,4**	**-45,2**	**-34,7**	**10,5**
Totaal Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**-97,3**	**-13,2**	**1,6**	**9,7**	**8,1**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma 3 Economie					
3.1 Economie en innovatie					
Baten	23,4	19,9	22,7	23,8	1,1
Lasten	62,5	64,5	65,4	64,4	-1,0
Saldo van baten en lasten	**-39,2**	**-44,7**	**-42,7**	**-40,6**	**2,1**
Onttrekking	20,9	24,5	20,0	18,4	-1,6
Toevoeging	20,0	17,5	23,9	23,9	-0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,9**	**7,0**	**-3,9**	**-5,5**	**-1,6**
Totaal 3.1 Economie en innovatie	**-38,3**	**-37,7**	**-46,6**	**-46,1**	**0,5**
Totaal Programma 3 Economie	**-38,3**	**-37,7**	**-46,6**	**-46,1**	**0,5**
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed					
4.1 Kunst en cultuur					
Baten	0,7	0,8	1,4	1,8	0,4
Lasten	201,0	181,2	184,1	180,5	-3,6
Saldo van baten en lasten	**-200,3**	**-180,5**	**-182,6**	**-178,6**	**4,0**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	2,2	1,0	1,2	1,1	-0,1
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2,2**	**-1,0**	**-1,2**	**-1,1**	**0,1**
Totaal 4.1 Kunst en cultuur	**-202,5**	**-181,5**	**-183,9**	**-179,7**	**4,2**
4.2 Erfgoed					
Baten	0,2	0,1	0,2	0,1	-0,1
Lasten	3,3	3,1	3,5	3,6	0,1
Saldo van baten en lasten	-3,2	-3,0	-3,3	-3,5	-0,1
Onttrekking	0,2	0,1	0,3	0,3	-0,1
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,2**	**0,1**	**0,3**	**0,2**	**-0,1**
Totaal 4.2 Erfgoed	**-3,0**	**-2,9**	**-3,0**	**-3,2**	**-0,3**
Totaal Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed	**-205,4**	**-184,4**	**-186,9**	**-183,0**	**3,9**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma 5 Onderwijs					
5.1 Onderwijs					
Baten	63,2	60,2	67,4	68,3	0,9
Lasten	255,6	263,1	266,4	262,8	-3,6
Saldo van baten en lasten	**-192,4**	**-202,9**	**-198,9**	**-194,4**	**4,5**
Onttrekking	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,9**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 5.1 Onderwijs	**-191,5**	**-202,9**	**-198,9**	**-194,4**	**4,5**
Totaal Programma 5 Onderwijs	**-191,5**	**-202,9**	**-198,9**	**-194,4**	**4,5**
Programma 6 Sport					
6.1 Sport					
Baten	28,7	16,9	27,8	28,6	0,7
Lasten	81,2	74,9	88,5	87,8	-0,8
Saldo van baten en lasten	**-52,5**	**-58,0**	**-60,7**	**-59,2**	**1,5**
Onttrekking	3,6	0,7	4,0	4,6	0,6
Toevoeging	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**3,1**	**0,7**	**4,0**	**4,6**	**0,6**
Totaal 6.1 Sport	**-49,5**	**-57,3**	**-56,7**	**-54,6**	**2,1**
Totaal Programma 6 Sport	**-49,5**	**-57,3**	**-56,7**	**-54,6**	**2,1**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma 7 Werk, inkomen en participatie					
7.1 Inkomensregelingen					
Baten	861,8	646,2	668,5	663,0	-5,5
Lasten	922,5	723,7	744,4	738,4	-6,0
Saldo van baten en lasten	**-60,7**	**-77,5**	**-75,9**	**-75,4**	**0,5**
Onttrekking	9,3	16,6	17,1	12,3	-4,8
Toevoeging	9,5	0,0	0,0	0,1	0,1
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-0,2**	**16,6**	**17,1**	**12,2**	**-4,8**
Totaal 7.1 Inkomensregelingen	**-60,9**	**-60,9**	**-58,8**	**-63,1**	**-4,3**
7.2 Werk, participatie en inburgering					
Baten	23,0	6,2	19,7	20,8	1,1
Lasten	216,9	209,5	236,5	223,0	-13,5
Saldo van baten en lasten	**-193,9**	**-203,3**	**-216,8**	**-202,2**	**14,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,8	0,8
Toevoeging	0,5	0,0	1,9	2,7	0,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-0,5**	**0,0**	**-1,9**	**-1,9**	**0,0**
Totaal 7.2 Werk, participatie en inburgering	**-194,4**	**-203,3**	**-218,6**	**-204,0**	**14,6**
7.3 Armoede en schuldhulp					
Baten	2,4	13,6	17,5	17,7	0,2
Lasten	148,1	129,9	261,6	309,4	47,8
Saldo van baten en lasten	**-145,8**	**-116,3**	**-244,1**	**-291,7**	**-47,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 7.3 Armoede en schuldhulp	**-145,8**	**-116,3**	**-244,1**	**-291,7**	**-47,6**
Totaal Programma 7 Werk, inkomen en participatie	**-401,1**	**-380,5**	**-521,5**	**-558,8**	**-37,3**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg					
8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit					
Baten	197,0	42,8	161,1	154,5	-6,6
Lasten	368,2	223,1	348,0	332,8	-15,1
Saldo van baten en lasten	**-171,3**	**-180,4**	**-186,9**	**-178,3**	**8,6**
Onttrekking	0,6	0,0	1,0	0,0	-1,0
Toevoeging	4,5	0,0	0,3	0,3	-0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-3,9**	**0,0**	**0,7**	**-0,3**	**-1,0**
Totaal 8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	**-175,2**	**-180,4**	**-186,2**	**-178,6**	**7,6**
8.2 Wijkteams					
Baten	0,8	0,1	0,9	1,0	0,1
Lasten	85,6	106,3	111,8	106,3	-5,5
Saldo van baten en lasten	**-84,8**	**-106,2**	**-110,8**	**-105,2**	**5,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 8.2 Wijkteams	**-84,8**	**-106,2**	**-110,8**	**-105,2**	**5,6**
8.3 Individuele voorzieningen					
Baten	24,9	23,5	52,7	55,9	3,2
Lasten	739,8	691,5	786,5	782,7	-3,9
Saldo van baten en lasten	**-715,0**	**-668,0**	**-733,8**	**-726,7**	**7,1**
Onttrekking	0,0	2,0	8,7	8,2	-0,5
Toevoeging	23,5	0,0	31,8	33,7	1,9
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-23,5**	**2,0**	**-23,1**	**-25,4**	**-2,4**
Totaal 8.3 Individuele voorzieningen	**-738,4**	**-666,0**	**-756,9**	**-752,2**	**4,7**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
8.4 Diversiteit					
Baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	8,6	8,7	9,0	7,3	-1,7
Saldo van baten en lasten	**-8,6**	**-8,7**	**-9,0**	**-7,3**	**1,7**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 8.4 Diversiteit	**-8,6**	**-8,7**	**-9,0**	**-7,3**	**1,7**
Totaal Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg	**-1.007,1**	**-961,3**	**-1.062,9**	**-1.043,3**	**19,6**
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening					
9.1 Riool en drinkwater					
Baten	199,9	222,3	212,6	209,3	-3,4
Lasten	195,8	214,8	210,7	212,8	2,2
Saldo van baten en lasten	**4,1**	**7,6**	**2,0**	**-3,6**	**-5,6**
Onttrekking	2,9	0,7	1,1	1,2	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**2,9**	**0,7**	**1,1**	**1,2**	**0,0**
Totaal 9.1 Riool en drinkwater	**7,0**	**8,3**	**3,1**	**-2,4**	**-5,5**
9.2 Afval en grondstoffen					
Baten	178,1	185,7	190,5	196,9	6,4
Lasten	144,5	154,5	154,7	146,2	-8,5
Saldo van baten en lasten	**33,6**	**31,2**	**35,8**	**50,7**	**14,9**
Onttrekking	0,0	0,0	0,3	1,3	1,0
Toevoeging	0,0	0,0	3,0	14,2	11,1
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**-2,7**	**-12,9**	**-10,2**
Totaal 9.2 Afval en grondstoffen	**33,6**	**31,2**	**33,1**	**37,9**	**4,7**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
9.3 Duurzaamheid en milieubeheer					
Baten	7,9	5,0	7,2	6,8	-0,4
Lasten	52,5	87,8	72,6	61,0	-11,6
Saldo van baten en lasten	**-44,6**	**-82,9**	**-65,4**	**-54,2**	**11,2**
Onttrekking	19,0	62,9	118,0	106,8	-11,2
Toevoeging	46,5	40,5	49,2	49,4	0,2
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-27,5**	**22,5**	**68,8**	**57,5**	**-11,4**
Totaal 9.3 Duurzaamheid en milieubeheer	**-72,1**	**-60,4**	**3,4**	**3,3**	**-0,1**
9.4 Ruimtelijke ordening					
Baten	16,1	0,4	0,6	4,1	3,5
Lasten	39,0	17,2	17,6	15,7	-1,9
Saldo van baten en lasten	**-22,9**	**-16,7**	**-17,0**	**-11,6**	**5,4**
Onttrekking	0,9	1,6	1,3	0,8	-0,5
Toevoeging	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,7**	**1,6**	**1,3**	**0,8**	**-0,5**
Totaal 9.4 Ruimtelijke ordening	**-22,2**	**-15,1**	**-15,7**	**-10,9**	**4,9**
9.5 Begraafplaatsen en crematoria					
Baten	7,8	8,3	8,5	8,3	-0,2
Lasten	7,8	8,1	8,1	8,2	0,1
Saldo van baten en lasten	**-0,0**	**0,2**	**0,4**	**0,2**	**-0,3**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 9.5 Begraafplaatsen en crematoria	**-0,0**	**0,2**	**0,4**	**0,2**	**-0,3**
Totaal Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	**-53,8**	**-35,9**	**24,4**	**28,1**	**3,7**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma 10 Grond					
10.1 Grond					
Baten	952,2	441,0	479,8	466,1	-13,7
Lasten	795,9	433,7	572,6	474,1	-98,5
Saldo van baten en lasten	**156,3**	**7,3**	**-92,8**	**-8,0**	**84,8**
Onttrekking	262,8	151,1	243,9	162,7	-81,2
Toevoeging	309,5	109,7	178,6	188,6	10,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-46,7**	**41,4**	**65,3**	**-25,8**	**-91,1**
Totaal 10.1 Grond	**109,6**	**48,7**	**-27,5**	**-33,8**	**-6,3**
10.2 Erfpacht					
Baten	249,4	284,0	331,2	337,1	5,9
Lasten	49,0	46,7	50,9	46,9	-4,0
Saldo van baten en lasten	**200,3**	**237,3**	**280,2**	**290,2**	**10,0**
Onttrekking	439,1	318,9	244,2	264,5	20,2
Toevoeging	377,7	282,0	411,0	436,6	25,5
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**61,5**	**36,9**	**-166,8**	**-172,1**	**-5,3**
Totaal 10.2 Erfpacht	**261,8**	**274,2**	**113,4**	**118,1**	**4,7**
Totaal Programma 10 Grond	**371,3**	**323,0**	**86,0**	**84,3**	**-1,7**
Programma 11 Wonen en groen					
11.1 Wonen en bouwen					
Baten	69,4	62,9	107,1	81,3	-25,8
Lasten	142,0	154,2	198,4	166,2	-32,2
Saldo van baten en lasten	**-72,5**	**-91,3**	**-91,2**	**-84,9**	**6,3**
Onttrekking	6,5	17,9	17,6	8,9	-8,7
Toevoeging	2,0	0,0	1,0	0,0	-1,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**4,5**	**17,9**	**16,6**	**8,9**	**-7,7**
Totaal 11.1 Wonen en bouwen	**-68,0**	**-73,4**	**-74,7**	**-76,0**	**-1,3**
11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging					
Baten	26,8	24,8	22,7	27,2	4,6
Lasten	153,1	149,0	148,4	149,9	1,5
Saldo van baten en lasten	**-126,3**	**-124,2**	**-125,7**	**-122,7**	**3,0**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging	**-126,3**	**-124,2**	**-125,7**	**-122,7**	**3,0**
11.3 Groen en dierenwelzijn					
Baten	1,7	2,7	2,4	2,4	0,1
Lasten	99,2	82,6	94,0	87,8	-6,3
Saldo van baten en lasten	**-97,5**	**-80,0**	**-91,6**	**-85,3**	**6,3**
Onttrekking	1,4	1,3	3,5	1,5	-2,0
Toevoeging	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-3,9**	**1,3**	**3,5**	**1,5**	**-2,0**
Totaal 11.3 Groen en dierenwelzijn	**-101,4**	**-78,6**	**-88,2**	**-83,9**	**4,3**
Totaal Programma 11 Wonen en groen	**-295,8**	**-276,2**	**-288,6**	**-282,6**	**6,0**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma 12 Moderne open overheid					
12.1 Digitale stad, interactie en informatie					
Baten	43,3	30,6	34,1	36,5	2,4
Lasten	106,9	102,1	105,4	102,1	-3,3
Saldo van baten en lasten	**-63,6**	**-71,4**	**-71,3**	**-65,6**	**5,7**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 12.1 Digitale stad, interactie en informatie	**-63,6**	**-71,4**	**-71,3**	**-65,6**	**5,7**
12.2 Democratisering					
Baten	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	9,1	15,4	12,6	11,6	-1,1
Saldo van baten en lasten	**-9,0**	**-15,4**	**-12,6**	**-11,5**	**1,1**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 12.2 Democratisering	**-9,0**	**-15,4**	**-12,6**	**-11,5**	**1,1**
Totaal Programma 12 Moderne open overheid	**-72,6**	**-86,8**	**-83,9**	**-77,1**	**6,8**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
Programma A Algemene dekkingsmiddelen					
A.1 Financiering en deelnemingen					
Baten	132,2	52,5	52,4	56,8	4,4
Lasten	25,9	13,1	15,1	7,8	-7,3
Saldo van baten en lasten	**106,3**	**39,4**	**37,3**	**49,0**	**11,7**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal A.1 Financiering en deelnemingen	**106,3**	**39,4**	**37,3**	**49,0**	**11,7**
A.2 Lokale heffingen					
Baten	294,5	393,4	378,1	402,9	24,8
Lasten	31,1	26,6	31,9	31,6	-0,3
Saldo van baten en lasten	**263,5**	**366,8**	**346,2**	**371,3**	**25,2**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal A.2 Lokale heffingen	**263,5**	**366,8**	**346,2**	**371,3**	**25,2**
A.3 Gemeentefonds					
Baten	2.554,1	2.370,5	2.802,8	2.846,9	44,2
Lasten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten	**2.554,1**	**2.370,5**	**2.802,8**	**2.846,9**	**44,2**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal A.3 Gemeentefonds	**2.554,1**	**2.370,5**	**2.802,8**	**2.846,9**	**44,2**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien					
Baten	22,6	14,3	4,0	6,0	2,0
Lasten	14,6	66,8	22,3	18,0	-4,3
Saldo van baten en lasten	**7,9**	**-52,5**	**-18,3**	**-11,9**	**6,4**
Onttrekking	302,1	218,1	462,0	457,4	-4,6
Toevoeging	324,4	226,5	355,5	380,7	25,3
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-22,3**	**-8,4**	**106,6**	**76,7**	**-29,9**
Totaal A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	**-14,4**	**-60,9**	**88,3**	**64,7**	**-23,5**
A.5 Reserves					
Baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal A.5 Reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**2.909,4**	**2.715,8**	**3.274,5**	**3.332,0**	**57,5**
Programma B Bestuur en organisatie					
B.1 Overhead					
Baten	11,2	8,9	9,4	12,8	3,4
Lasten	597,7	590,2	616,3	620,1	3,8
Saldo van baten en lasten	**-586,6**	**-581,3**	**-606,9**	**-607,3**	**-0,4**
Onttrekking	1,4	0,1	0,4	0,3	-0,1
Toevoeging	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1,1**	**0,1**	**0,4**	**0,3**	**-0,1**
Totaal B.1 Overhead	**-587,7**	**-581,2**	**-606,5**	**-607,0**	**-0,5**

	Rekening 2021	Primaire Begroting 2022	Begroting 2022 (Najaars-nota)	Rekening 2022	Verschil Rekening Begroting 2022 (Najaars-nota)
B.2 Vastgoed					
Baten	71,4	70,3	81,9	80,1	-1,9
Lasten	47,5	53,2	51,3	50,7	-0,6
Saldo van baten en lasten	**24,0**	**17,1**	**30,6**	**29,4**	**-1,3**
Onttrekking	1,1	1,8	1,0	1,0	-0,0
Toevoeging	4,0	0,0	3,2	3,2	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2,9**	**1,8**	**-2,1**	**-2,1**	**-0,0**
Totaal B.2 Vastgoed	**21,1**	**19,0**	**28,5**	**27,2**	**-1,3**
B.3 Bestuur					
Baten	5,2	0,7	0,6	10,2	9,6
Lasten	28,7	28,3	32,0	28,6	-3,3
Saldo van baten en lasten	**-23,5**	**-27,6**	**-31,4**	**-18,5**	**12,9**
Onttrekking	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,9	0,9
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,4**	**0,0**	**0,0**	**-0,9**	**-0,9**
Totaal B.3 Bestuur	**-22,1**	**-27,6**	**-31,4**	**-19,3**	**12,1**
Totaal Programma B Bestuur en organisatie	**-588,7**	**-589,9**	**-609,3**	**-599,0**	**10,3**
Programma Totalen					
Baten	6.530,0	5.401,1	6.197,4	6.256,7	59,3
Lasten	6.466,9	5.646,8	6.259,2	6.096,3	-162,9
Saldo van baten en lasten	**63,1**	**-245,7**	**-61,8**	**160,4**	**222,2**
Onttrekkingen reserves	1.419,1	1.134,5	1.452,3	1.344,6	-107,7
Toevoegingen reserves	1.401,4	888,8	1.278,0	1.308,5	30,5
Saldo van onttrekkingen en dotaties	**17,7**	**245,7**	**174,3**	**36,1**	**-138,3**
Totaal Programma's	**80,8**	**-0,0**	**112,6**	**196,5**	**83,9**



7.3 Overzicht incidentele baten en lasten

In de Gemeentewet is opgenomen dat onze begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting (en meerjarenraming) volledig en realistisch zijn.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting, wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten of lasten gaat het om baten of lasten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Hierbij beïnvloeden incidentele lasten het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten het structureel begrotingssaldo negatief.

In onderstaande tabel is de opbouw van het structurele saldo inzichtelijk gemaakt. De in de tabel opgenomen bedragen incidentele baten en lasten sluiten aan op de totalen uit het overzicht incidentele baten en lasten en bevatten eveneens de incidentele mutaties in de reserves.

Tabel X Structureel begrotingssaldo en structurele exploitatieruimte

Bedragen x € 1 miljoen

	Realisatie 2022
Totale baten exclusief reserves	6.256,7
Totale lasten exclusief reserves	6.096,3
Saldo voor bestemming	160,4
Onttrekkingen aan reserves (inclusief vrijval)	1.344,6
Toevoegingen aan reserves	1.308,5
Saldo na bestemming	196,5
Totale incidentele baten	209,2
Totale incidentele lasten	218,9
Structureel begrotingssaldo	253,0
Structurele exploitatieruimte	4,04

Het kengetal structurele exploitatieruimte is een verplicht kengetal vanuit het BBV, en is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Op de volgende pagina worden de belangrijkste incidentele posten per programma genoemd. De overige, minder belangrijke posten, worden als een totaalbedrag per programma opgenomen.

Tabel 11.1.2 Overzicht incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1 miljoen

	Baten	**Lasten**
1. Veiligheid	0	9,2
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0,3
3. Economie	0	20,3
4. Kunst, cultuur en erfgoed	0	0,9
5. Onderwijs	7,4	12,2
6. Sport	0	2,9
7. Werk, participatie en inkomen	0	38,5
8. Volksgezondheid, jeugd en zorg	0	37,5
9. Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	5,1	61,0
10. Grond	0	0
11. Wonen en groen	5,3	23,4
12. Moderne open overheid	0	10,3
A. Algemene middelen	191,4	4,9
B. Bestuur en organisatie	0	0
Totale incidentele baten en lasten	209,2	221,4
Incidentele onttrekkingen aan reserves		1.344,6
Incidentele toevoegingen aan reserves	1.308,5	
Totale incidentele baten en lasten inclusief reservemutaties	1.553,8	1.574,2

Baten

De totale incidentele baten van € 209,2 miljoen bestaan vooral uit baten die worden verantwoord in programma A (€ 191,4 miljoen). De belangrijkste posten worden hieronder per programma toegelicht.

Programma 5 Onderwijs

De incidentele baten van € 7,4 miljoen in programma 5 bestaan voor € 4,8 miljoen uit rijksmiddelen voor het Nationaal Programma Onderwijs.

Programma 9 Stedelijke ontwikkeling en wonen

De incidentele baten van € 5,1 miljoen in programma 9 bestaan uit de bijdrage voor stedelijke bodemsanering van het Rijk.

Programma A Algemene dekkingsmiddelen
De incidentele baten van € 191,4 miljoen in programma A bestaan uit incidentele middelen die we hebben ontvangen van het Rijk. Het overgrote deel van deze middelen bestaat uit de rijksmiddelen die we hebben ontvangen voor de energietoeslagen.

Lasten

De incidentele lasten zijn in totaal € 221,4 miljoen. De belangrijkste posten worden hieronder per programma toegelicht.

Programma 1 Veiligheid
De incidentele lasten van € 9,3 miljoen in programma 2 bestaan vooral uit lasten die te maken hebben met het Masterplan Zuidoost (€ 2,8 miljoen), de aanpak Binnenstad (€ 1,9 miljoen) en andere kosten rond veiligheid, de top 600 en weerbare wijken (€ 3,5 miljoen).

Programma 3 Economie
De incidentele lasten van € 20,3 miljoen in programma 3 bestaan volledig uit de lasten voor het Actieplan economische structuurversterking.

Programma 5 Onderwijs
De incidentele lasten van € 12,2 miljoen in programma 5 bestaan vooral uit € 4,8 miljoen voor het Nationaal Programma Onderwijs. Daarnaast is er € 1,9 miljoen voor zomerscholen, en € 1,2 miljoen voor nieuwkomersonderwijs.

Programma 7 Werk, participatie en inkomen
De incidentele lasten van € 38,5 miljoen in programma 7 bestaan vooral uit lasten in het kader van armoede en schuldhulpverlening (€ 10,2 miljoen). De andere belangrijkste lasten zijn een herstelpakket voor programma 7 (€ 5,6 miljoen), compensatie voor de werkbrigade (€ 7,1 miljoen) en het project ‘meer kans op werk’ (€ 3,4 miljoen).

Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg
De incidentele lasten van € 37,5 miljoen in programma 8 bestaan vooral uit lasten voor het landelijk plan van aanpak daklоosheid (€ 14,6 miljoen) en lasten voor de buurtteams en winteropvang (€ 5,9 miljoen).

Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening
De incidentele lasten van € 61,0 miljoen in programma 9 bestaan vooral uit incidentele lasten van € 17,3 miljoen voor het Klimaatfonds. Daarnaast zijn er veel incidentele lasten op de projecten voor duurzaamheid (€ 8,5 miljoen), uitstootloze mobiliteit (€ 8,6 miljoen) en het verkennen van de impact groei gebiedsontwikkeling (€ 6,8 miljoen).

Programma 11 Wonen en groen
De incidentele lasten van € 23,4 miljoen in programma 11 bestaan vooral uit incidentele lasten voor ontwikkelbuurten (€ 9,4 miljoen) en het actieplan bouwen en wonen (€ 7 miljoen).

Programma 12 Moderne open overheid
De incidentele lasten van € 10,3 miljoen in programma 12 bestaan vooral uit de incidentele lasten voor de buurtbudgetten (€ 4,2 miljoen), participatie (€ 1,5 miljoen) en maatschappelijke initiatieven/buurtbanen (€ 3 miljoen).



7.4 Taakveldenrealisatie

(bedragen x € 1 miljoen)

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
Taakveld	**Onderdeel**	**Baten**	**Lasten**	**Totaal**	**Baten**	**Lasten**	**Totaal**
Taakveld 0.	**BESTUUR EN ONDERSTEUNING**						
0.1	Bestuur	1,1	38,6	37,5	11,5	35,4	23,8
0.2	Burgerzaken	18,2	87,6	69,4	19,3	83,7	64,4
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	43,9	28,8	-15,1	42,7	27,9	-14,8
0.4	Overhead	9,4	612,0	602,6	12,8	618,2	605,4
0.5	Treasury	65,0	29,5	-35,5	69,7	32,1	-37,6
0.61	OZB woningen	93,0	28,1	-64,9	92,8	27,9	-65,0
0.62	OZB niet-woningen	140,8	0,0	-140,8	149,4	0,0	-149,4
0.63	Parkeerbelasting	264,8	26,4	-238,4	266,5	24,8	-241,7
0.64	Belastingen overig	11,6	2,0	-9,7	7,6	2,8	-4,8
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.802,8	0,4	-2.802,3	2.846,9	0,4	-2.846,5
0.8	Overige baten en lasten	4,0	35,4	31,4	6,0	26,2	20,1
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0,0	1,9	1,9	0,0	1,0	1,0
0.10	Mutaties reserves	1.452,3	1.278,0	-174,3	1.344,6	1.308,5	-36,1
0.11	Resultaat baten en lasten				0,0	0,0	0,0
	Totaal Taakveld 0.	**4.906,8**	**2.168,5**	**-2.738,3**	**4.870,0**	**2.188,9**	**-2.681,2**
Taakveld 1.	**VEILIGHEID**						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3,0	86,6	83,6	2,7	85,3	82,6
1.2	Openbare orde en veiligheid	14,4	140,4	126,1	17,5	144,2	126,7
	Totaal Taakveld 1.	**17,4**	**227,1**	**209,7**	**20,3**	**229,5**	**209,2**
Taakveld 2.	**VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT**						
2.1	Verkeer en vervoer	71,9	387,9	316,0	77,1	433,9	356,8
2.2	Parkeren	37,4	71,4	34,0	36,1	68,1	31,9
2.3	Recreatieve havens	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2
2.4	Economische havens en waterwegen	48,1	71,8	23,6	44,6	72,0	27,3
2.5	Openbaar vervoer	32,9	77,3	44,4	29,7	65,1	35,4
	Totaal Taakveld 2.	**190,4**	**608,5**	**418,1**	**187,6**	**639,2**	**451,7**

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
Taakveld	**Onderdeel**	**Baten**	**Lasten**	**Totaal**	**Baten**	**Lasten**	**Totaal**
Taakveld 3.	**ECONOMIE**						
3.1	Economische ontwikkeling	12,6	32,5	19,9	13,0	31,4	18,4
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	157,5	122,0	-35,4	105,9	105,3	-0,5
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	124,5	139,5	15,0	121,0	131,8	10,8
3.4	Economische promotie	128,5	14,0	-114,5	149,7	13,8	-135,9
	Totaal Taakveld 3.	**423,0**	**308,0**	**-115,0**	**389,6**	**282,4**	**-107,2**
Taakveld 4.	**ONDERWIJS**						
4.1	Openbaar basisonderwijs	0,0	8,5	8,5	0,0	9,0	9,0
4.2	Onderwijshuisvesting	3,1	101,7	98,6	5,4	102,7	97,3
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	66,5	160,7	94,2	65,9	154,0	88,1
	Totaal Taakveld 4.	**69,6**	**271,0**	**201,4**	**71,3**	**265,6**	**194,4**
Taakveld 5.	**SPORT, CULTUUR EN RECREATIE**						
5.1	Sportbeleid en activering	0,0	26,8	26,8	0,0	23,7	23,6
5.2	Sportaccommodaties	27,9	67,6	39,7	28,3	71,1	42,8
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	24,4	133,5	109,0	24,0	129,4	105,5
5.4	Musea	6,8	42,7	36,0	7,8	43,4	35,7
5.5	Cultureel erfgoed	0,4	4,2	3,8	0,4	4,1	3,8
5.6	Media	0,2	34,0	33,8	0,2	34,8	34,6
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreactie	2,5	101,3	98,8	2,7	91,8	89,1
	Totaal Taakveld 5.	**62,3**	**410,1**	**347,8**	**63,3**	**398,3**	**335,0**
Taakveld 6.	**SOCIAAL DOMEIN**						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	55,8	228,2	172,4	51,3	215,9	164,6
6.2	Wijkteams	1,9	112,0	110,1	2,0	106,3	104,3
6.3	Inkomensregelingen	632,8	923,5	290,7	629,4	967,9	338,5
6.4	Begeleide participatie	2,6	87,5	84,9	3,8	88,1	84,3
6.5	Arbeidsparticipatie	17,1	135,9	118,8	16,9	123,7	106,8
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	0,3	33,1	32,7	0,8	34,4	33,6
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	9,6	219,6	210,0	10,9	212,9	202,1
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0,8	242,3	241,5	21,5	270,0	248,5
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	46,9	283,1	236,2	29,5	260,4	230,9
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0,1	56,8	56,6	0,1	54,4	54,3
	Totaal Taakveld 6.	**768,1**	**2.322,0**	**1.553,9**	**766,1**	**2.333,9**	**1.567,8**

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
Taakveld	**Onderdeel**	**Baten**	**Lasten**	**Totaal**	**Baten**	**Lasten**	**Totaal**
Taakveld 7.	**VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU**						
7.1	Volksgezondheid	158,5	200,4	42,0	153,2	188,7	35,5
7.2	Riolering	85,5	75,4	-10,1	85,4	76,1	-9,3
7.3	Afval	190,5	135,8	-54,7	196,9	128,2	-68,7
7.4	Milieubeheer	7,2	73,0	65,7	6,8	60,7	53,9
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	8,5	8,1	-0,4	8,3	8,2	-0,2
	Totaal Taakveld 7.	**450,1**	**492,7**	**42,5**	**450,6**	**461,8**	**11,2**
Taakveld 8.	**VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKEORDENING EN STED. VERNIEUWING**						
8.1	Ruimtelijke ordening	0,0	25,3	25,3	3,9	21,9	18,0
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	654,1	496,6	-157,5	697,0	408,4	-288,6
8.3	Wonen en bouwen	107,9	207,4	99,4	81,7	174,8	93,2
	Totaal Taakveld 8.	**762,0**	**729,3**	**-32,8**	**782,7**	**605,2**	**-177,4**
	Totaal Taakvelden	**7.649,7**	**7.537,1**	**-112,6**	**7.601,4**	**7.405,0**	**-196,5**

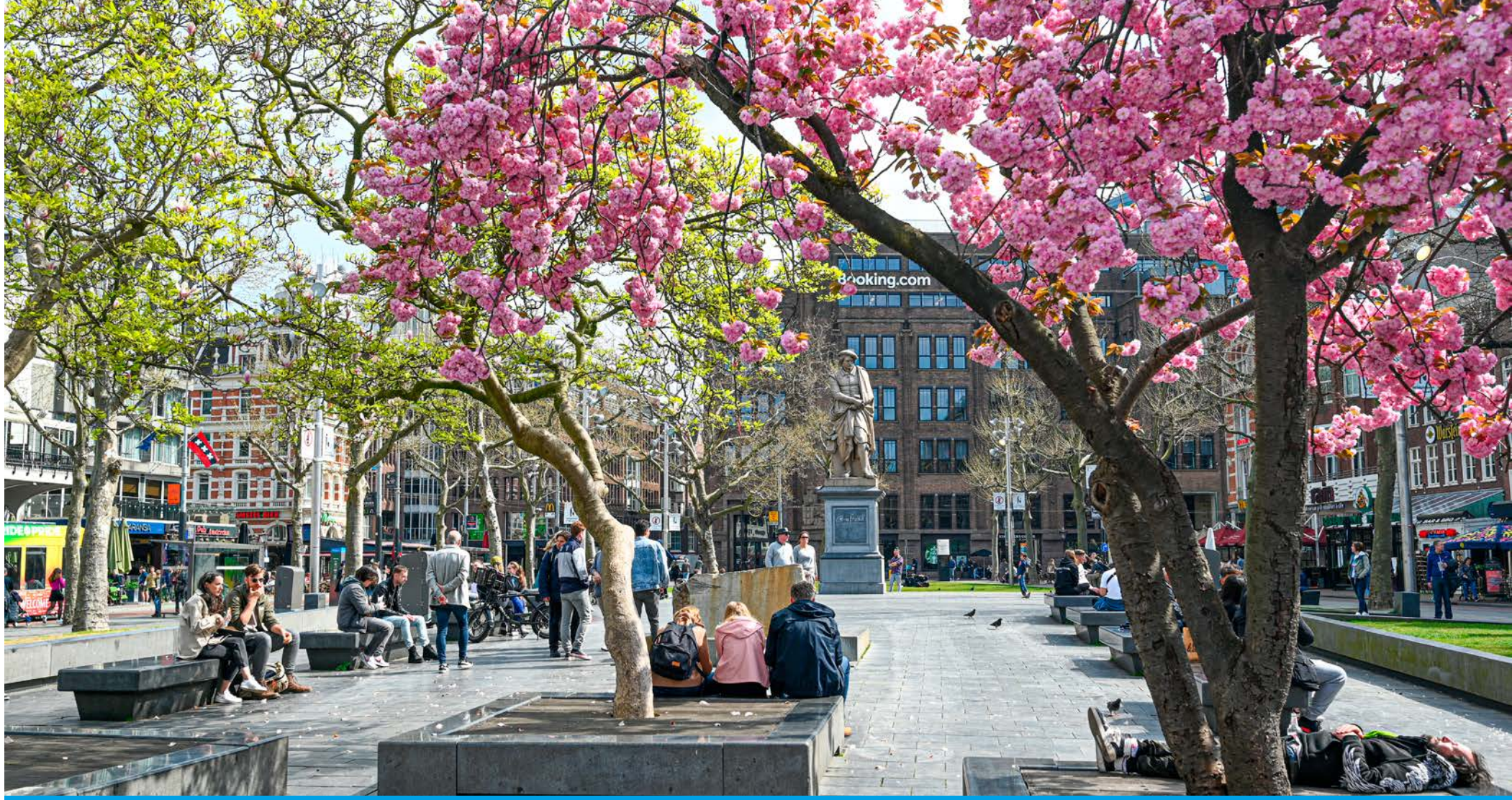

7.5 Doelenrealisatie

(bedragen x € 1 miljoen)

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Programma 1 Veiligheid							
	1.1 Brandweer en crisisbeheersing						
01.1.1	Het voorkomen en bestrijden van brand en rampen en het vergroten van het bewustzijn van brandveiligheid	3,0	85,1	82,2	2,7	84,0	81,2
	Totaal 1.1 Brandweer en crisisbeheersing	**3,0**	**85,1**	**82,2**	**2,7**	**84,0**	**81,2**
	1.2 Openbare orde en veiligheid						
01.2.1	Amsterdam is een veilige en leefbare stad voor bewoners en bezoekers	14,3	150,3	136,1	17,4	152,7	135,3
	Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid	14,3	150,3	136,1	17,4	152,7	135,3
	Totaal 1 Veiligheid	**17,2**	**235,5**	**218,2**	**20,2**	**236,7**	**216,5**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat							
	2.1 Verkeer, vervoer en parkeren						
02.1.1	Er is meer ruimte voor leven en spelen op de straten	10,9	36,6	25,7	3,7	28,0	24,3
02.1.2	Amsterdam is voor iedereen bereikbaar op een veilige en duurzame manier	319,3	292,2	-27,1	328,0	294,1	-33,8
02.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 2.1	4,0	-7,1	-11,1	5,1	31,5	26,3
	Totaal 2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	**334,1**	**321,7**	**-12,5**	**336,8**	**353,6**	**16,8**
	2.2 Water						
02.2.1	Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers	41,7	97,0	55,3	37,8	97,1	59,3
02.2.2	We beheersen drukte op het water en de wal, geen overlast tegen en garanderen een vlotte en veilige doorvaart	3,9	5,2	1,2	4,0	6,5	2,5
02.2.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 2.2	0,0	-2,1	-2,1	0,0	-2,1	-2,1
	Totaal 2.2 Water	**45,7**	**100,1**	**54,4**	**41,8**	**101,5**	**59,6**
	2.3 Openbaar vervoer						
02.3.1	Amsterdam is voor iedereen bereikbaar op een veilige en duurzame manier via het openbaar vervoer	34,6	80,5	45,9	30,4	65,3	34,9
02.3.2	Amsterdam is op een veilige en duurzame manier bereikbaar voor commercieel vervoer	0,0	2,5	2,5	-0,0	2,9	2,9
02.3.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 2.3	0,0	-1,4	-1,4	0,0	-1,6	-1,6
	Totaal 2.3 Openbaar vervoer	**34,6**	**81,6**	**47,0**	**30,4**	**66,6**	**36,2**
	Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**414,4**	**503,4**	**89,0**	**409,1**	**521,7**	**112,6**

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Programma 3 Economie							
	3.1 Economie en innovatie						
03.1.1	Amsterdam biedt bewoners aantrekkelijke commerciële voorzieningen verspreid over de stad en biedt ondernemers een goed ondernemersklimaat	5,0	17,8	12,8	4,7	17,7	13,0
03.1.2	De metropoolregio Amsterdam heeft (inter)nationaal gezien een aantrekkelijk vestigingsklimaat	3,6	9,2	5,6	4,3	8,7	4,4
03.1.3	De stad maakt een schaalsprong naar de metropoolregio Amsterdam	9,8	13,7	3,9	9,5	13,5	4,0
03.1.4	Metropoolregio Amsterdam heeft een economie die voorbereid is op toekomstige ontwikkelingen	4,3	24,5	20,2	5,2	24,2	18,9
03.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 3.1	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2
	Totaal 3.1 Economie en innovatie	**22,7**	**65,4**	**42,7**	**23,8**	**64,4**	**40,6**
	Totaal 3 Economie	**22,7**	**65,4**	**42,7**	**23,8**	**64,4**	**40,6**
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed							
	4.1 Kunst en cultuur						
04.1.1	Amsterdam heeft een kwalitatief hoogwaardig, vernieuwend en divers cultureel aanbod voor alle Amsterdammers en bezoekers en alle Amsterdamse kinderen maken kennis met Kunst en Cultuur	1,4	146,7	145,3	1,8	143,4	141,6
04.1.2	Amsterdam heeft een gespreid aanbod van broedplaatsen, woon- en werkruimtes voor kunstenaars en creatieve ondernemers en cultuurgebouwen	0,0	1,8	1,7	0,0	1,4	1,4
04.1.3	Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie en onafhankelijk nieuws via een netwerk van bibliotheken en de lokale publieke omroep	0,0	33,9	33,9	0,0	34,4	34,4
04.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 4.1	0,0	1,7	1,7	0,0	1,3	1,3
	Totaal 4.1 Kunst en cultuur	**1,4**	**184,1**	**182,6**	**1,8**	**180,5**	**178,6**
	4.2 Erfgoed						
04.2.1	Het Amsterdamse erfgoed heeft en behoudt zijn cultuurhistorische waarde, wordt op passende wijze benut en vertelt het verhaal van de stad	0,2	3,5	3,3	0,1	3,6	3,5
	Totaal 4.2 Erfgoed	**0,2**	**3,5**	**3,3**	**0,1**	**3,6**	**3,5**
	Totaal 4 Kunst, cultuur en erfgoed	**1,6**	**187,5**	**186,0**	**1,9**	**184,0**	**182,1**

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Programma 5 Onderwijs							
	5.1 Onderwijs						
05.1.1	Kansengelijkheid: Iedere Amsterdammer krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via onderwijs, te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn	61,2	117,1	55,9	60,4	113,8	53,4
05.1.2	Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving	6,2	140,1	133,9	7,9	139,9	132,0
05.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 5.1	0,0	9,2	9,2	0,0	9,0	9,0
	Totaal 5.1 Onderwijs	**67,4**	**266,4**	**198,9**	**68,3**	**262,8**	**194,4**
	Totaal 5 Onderwijs	**67,4**	**266,4**	**198,9**	**68,3**	**262,8**	**194,4**
Programma 6 Sport							
	6.1 Sport						
06.1.1	Een rijk en divers sport- en beweegaanbod voor alle Amsterdammers	3,1	37,9	34,7	6,1	35,8	29,7
06.1.2	Amsterdam heeft een passend aanbod aan sportvoorzieningen	24,7	48,1	23,4	22,4	48,9	26,4
06.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 6.1	0,0	2,5	2,5	0,0	3,1	3,1
	Totaal 6.1 Sport	**27,8**	**88,5**	**60,7**	**28,6**	**87,8**	**59,2**
	Totaal 6 Sport	**27,8**	**88,5**	**60,7**	**28,6**	**87,8**	**59,2**
Programma 7 Werk, inkomen en participatie							
	7.1 Inkomensregelingen						
07.1.1	Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor Amsterdammers die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien	666,7	742,6	75,9	662,6	737,0	74,4
07.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 7.1	1,8	1,8	0,0	0,4	1,3	0,9
	Totaal 7.1 Inkomensregelingen	**668,5**	**744,4**	**75,9**	**663,0**	**738,4**	**75,4**
	7.2 Werk, participatie en inburgering						
07.2.1	Amsterdammers die dienstverlening ontvangen van de gemeente doen duurzaam en naar vermogen mee	19,7	236,5	216,8	20,8	223,0	202,2
	Totaal 7.2 Werk, participatie en inburgering	**19,7**	**236,5**	**216,8**	**20,8**	**223,0**	**202,2**
	7.3 Armoede en schuldhulp						
07.3.1	Het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten	17,5	261,6	244,1	17,7	309,4	291,7
	Totaal 7.3 Armoede en schuldhulp	**17,5**	**261,6**	**244,1**	**17,7**	**309,4**	**291,7**
	Totaal 7 Werk, inkomen en participatie	**705,7**	**1.242,5**	**536,7**	**701,5**	**1.270,7**	**569,2**

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg							
	8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit						
08.1.1	De zelfredzaamheid van Amsterdammers wordt vergroot en de kansenongelijkheid tussen Amsterdammers wordt kleiner	0,0	136,0	136,0	1,5	135,1	133,5
08.1.2	Alle Amsterdammers hebben gelijke kans op gezondheid ongeacht hun sociaal economische status of achtergrond	135,1	181,4	46,3	142,5	182,8	40,3
08.1.3	Amsterdam is een inclusieve verbonden stad	26,0	27,0	1,0	10,5	11,7	1,3
08.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 8.1	0,0	3,6	3,6	0,0	3,2	3,2
	Totaal 8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	**161,1**	**348,0**	**186,9**	**154,5**	**332,8**	**178,3**
	8.2 Wijkteams						
08.2.1	Amsterdammers hebben tijdig en adequaat toegang tot hulp en ondersteuning	0,9	111,8	110,8	1,0	106,3	105,2
	Totaal 8.2 Wijkteams	**0,9**	**111,8**	**110,8**	**1,0**	**106,3**	**105,2**
	8.3 Individuele voorzieningen						
08.3.1	Het duurzaam borgen van de veiligheid van alle betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling	2,2	66,5	64,3	1,4	62,5	61,1
08.3.2	Amsterdammers krijgen de juiste zorg op de juiste plek ongeacht hun leeftijd	49,7	699,8	650,0	53,7	700,4	646,7
08.3.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 8.3	0,8	20,3	19,5	0,8	19,8	19,0
	Totaal 8.3 Individuele voorzieningen	**52,7**	**786,5**	**733,8**	**55,9**	**782,7**	**726,7**
	8.4 Diversiteit						
08.4.1	Amsterdam is een inclusieve verbonden stad	0,0	9,0	9,0	0,0	7,3	7,3
	Totaal 8.4 Diversiteit	**0,0**	**9,0**	**9,0**	**0,0**	**7,3**	**7,3**
	Totaal 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg	**214,7**	**1.255,3**	**1.040,6**	**211,5**	**1.229,1**	**1.017,6**

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening							
	9.1 Riool en drinkwater						
09.1.1	Alle Amsterdammers hebben toegang tot schoon drinkwater	127,5	135,0	7,6	124,7	136,7	12,0
09.1.2	Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering	85,2	75,4	-9,8	84,6	76,1	-8,5
09.1.3	Vanuit riolering en drinkwater dragen wij bij aan de circulaire economie en transitie naar een aardgasvrije stad	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1
	Totaal 9.1 Riool en drinkwater	**212,6**	**210,7**	**-2,0**	**209,3**	**212,8**	**3,6**
	9.2 Afval en grondstoffen						
09.2.1	Amsterdam voorkomt afval	175,9	27,3	-148,6	182,2	21,8	-160,4
09.2.2	Afval dat ontstaat, zamelen we zo duurzaam mogelijk in en krijgt een zo hoogwaardig mogelijke verwerking	14,6	126,5	111,9	14,8	123,4	108,7
09.2.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 9.2	0,0	0,9	0,9	0,0	1,0	1,0
	Totaal 9.2 Afval en grondstoffen	**190,5**	**154,7**	**-35,8**	**196,9**	**146,2**	**-50,7**
	9.3 Duurzaamheid en milieubeheer						
09.3.1	Amsterdam werkt aan een klimaat neutrale én aardgasvrije stad met schone lucht waar afval als grondstof wordt gebruikt	6,8	53,3	46,5	6,6	47,2	40,6
09.3.2	Amsterdam waarborgt de veiligheid, beschermt de leefomgeving en beperkt gezondheidsrisico	0,4	19,8	19,4	0,2	14,3	14,1
09.3.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 9.3	0,0	-0,5	-0,5	0,0	-0,5	-0,5
	Totaal 9.3 Duurzaamheid en milieubeheer	**7,2**	**72,6**	**65,4**	**6,8**	**61,0**	**54,2**
	9.4 Ruimtelijke ordening						
09.4.1	Amsterdam geeft ruimtelijke voorwaarden voor nieuwe woon-, werk- en leefmilieus om demografische en economische groei mogelijk te maken	0,6	17,6	17,0	4,1	15,7	11,6
	Totaal 9.4 Ruimtelijke ordening	**0,6**	**17,6**	**17,0**	**4,1**	**15,7**	**11,6**
	9.5 Begraafplaatsen en crematoria						
09.5.1	Amsterdam geeft tegen kostendekkende tarieven de mogelijkheid tot begraven en cremeren, waarbij ruimte is voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond	8,5	8,1	-0,4	8,3	8,2	-0,2
	Totaal 9.5 Begraafplaatsen en crematoria	**8,5**	**8,1**	**-0,4**	**8,3**	**8,2**	**-0,2**
	Totaal 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	**419,5**	**463,7**	**44,2**	**425,4**	**443,9**	**18,5**

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Programma 10 Grond							
	10.1 Grond						
10.1.1	Het ontwikkelen van duurzame, leefbare en ongedeelde gebieden waar ruimte is voor wonen, werken en recreëren voor alle doelgroepen	479,8	572,6	92,8	466,1	474,1	8,0
Totaal 10.1 Grond		**479,8**	**572,6**	**92,8**	**466,1**	**474,1**	**8,0**
	10.2 Erfpacht						
10.2.1	Grip houden op het gebruik van de grond door middel van erfpacht	331,2	50,9	-280,2	337,1	46,9	-290,2
Totaal 10.2 Erfpacht		**331,2**	**50,9**	**-280,2**	**337,1**	**46,9**	**-290,2**
	Totaal 10 Grond	**810,9**	**623,5**	**-187,4**	**803,2**	**521,0**	**-282,2**
Programma 11 Wonen en groen							
	11.1 Wonen en bouwen						
11.1.1	Voldoende beschikbaarheid van betaalbare en goede woningen	32,5	129,6	97,1	22,5	108,0	85,5
11.1.2	Verbeteren van de leefbaarheid en de kwaliteit van de buurten	10,6	20,5	9,8	2,8	12,2	9,4
11.1.3	Waarborgen van de veiligheid en beperken van gezondheidsrisico's die het gevolg zijn van bouwactiviteiten in de stad	64,0	44,8	-19,3	55,6	41,9	-13,7
11.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 11.1	0,0	3,5	3,5	0,4	4,1	3,7
	Totaal 11.1 Wonen en bouwen	**107,1**	**198,4**	**91,2**	**81,3**	**166,2**	**84,9**
	11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging						
11.2.1	De openbare ruimte is schoon en heel	22,7	147,2	124,5	27,1	148,6	121,5
11.2.2	De openbare ruimte is overal functioneel en duurzaam ingericht	0,0	1,2	1,2	0,1	1,3	1,2
	Totaal 11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging	**22,7**	**148,4**	**125,7**	**27,2**	**149,9**	**122,7**
	11.3 Groen en dierenwelzijn						
11.3.1	Amsterdam is een stad voor mens, plant en dier met groene plekken in alle buurten en goed onderhouden parken en bos	2,4	94,0	91,6	2,4	87,8	85,3
	Totaal 11.3 Groen en dierenwelzijn	**2,4**	**94,0**	**91,6**	**2,4**	**87,8**	**85,3**
	Totaal 11 Wonen en groen	**132,2**	**440,8**	**308,6**	**111,0**	**403,9**	**292,9**

		Begroting 2022			Jaarverslag 2022		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Programma 12 Moderne open overheid							
	12.1 Digitale stad, interactie en informatie						
12.1.1	Vormgeven van de digitale stad samen met Amsterdammers, het bedrijfsleven, kennisinstellingen, culturele sector, bezoekers en andere steden in de wereld. Daarnaast is de interactie van de gemeente met de Amsterdammers toegankelijk, begrijpelijk en inclusief	32,3	71,2	38,9	33,9	70,4	36,6
12.1.2	De gemeente beheert betrouwbare en kwalitatief goede informatie voor burgers en bedrijven op een toekomstbestendige manier en stelt deze veilig beschikbaar voor Amsterdammers	1,8	34,1	32,4	2,7	31,9	29,2
12.1.9	Doeloverstijgende middelen programmaonderdeel 12.1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	-0,2
	Totaal 12.1 Digitale stad, interactie en informatie	**34,1**	**105,4**	**71,3**	**36,5**	**102,1**	**65,6**
	12.2 Democratisering						
12.2.1	De zeggenschap, betrokkenheid en rol van de Amsterdammer vergroten bij de keuzes over wat er in de stad gebeurt en bij de uitvoering daarvan	0,0	12,6	12,6	0,0	11,6	11,5
	Totaal 12.2 Democratisering	**0,0**	**12,6**	**12,6**	**0,0**	**11,6**	**11,5**
	Totaal 12 Moderne open overheid	**34,1**	**118,0**	**83,9**	**36,6**	**113,7**	**77,1**



7.6 Brugstaat

(bedragen x € 1 miljoen)

	Begroting 2022	Mutaties Voorjaarsnota 2022	Mutaties Najaarsnota 2022	Mutaties Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2022
Programma 1 Veiligheid					
Programmaonderdeel 1.1 Brandweer en crisisbeheersing					
Baten	3,0	0,0	0,0	-0,2	2,7
Lasten	80,9	3,1	1,1	-1,1	84,0
Saldo van baten en lasten	**-78,0**	**-3,1**	**-1,1**	**0,9**	**-81,2**
Programmaonderdeel 1.2 Openbare orde en veiligheid					
Baten	15,8	0,7	-2,2	3,2	17,4
Lasten	150,8	3,3	-3,9	2,4	152,7
Saldo van baten en lasten	**-135,0**	**-2,7**	**1,6**	**0,8**	**-135,3**
Programma 1 Veiligheid	**-213,0**	**-5,7**	**0,5**	**1,7**	**-216,5**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat					
Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, vervoer en parkeren					
Baten	346,8	5,7	-18,3	2,7	336,8
Lasten	355,8	8,1	-42,2	31,9	353,6
Saldo van baten en lasten	**-9,0**	**-2,4**	**23,9**	**-29,3**	**-16,8**
Programmaonderdeel 2.2 Water					
Baten	4,6	42,5	-1,4	-3,8	41,8
Lasten	56,8	44,6	-1,3	1,4	101,5
Saldo van baten en lasten	**-52,2**	**-2,1**	**-0,1**	**-5,2**	**-59,6**
Programmaonderdeel 2.3 Openbaar vervoer					
Baten	22,2	3,0	9,3	-4,1	30,4
Lasten	78,4	4,8	-1,6	-15,0	66,6
Saldo van baten en lasten	**-56,2**	**-1,8**	**10,9**	**10,8**	**-36,2**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**-117,4**	**-6,3**	**34,7**	**-23,6**	**-112,6**

	Begroting 2022	Mutaties Voorjaarsnota 2022	Mutaties Najaarsnota 2022	Mutaties Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2022
Programma 3 Economie					
Programmaonderdeel 3.1 Economie en innovatie					
Baten	19,9	2,8	0,0	1,1	23,8
Lasten	64,5	8,4	-7,5	-1,0	64,4
Saldo van baten en lasten	**-44,7**	**-5,6**	**7,6**	**2,1**	**-40,6**
Programma 3 Economie	**-44,7**	**-5,6**	**7,6**	**2,1**	**-40,6**
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed					
Programmaonderdeel 4.1 Kunst en cultuur					
Baten	0,8	0,0	0,7	0,4	1,8
Lasten	181,2	7,2	-4,3	-3,6	180,5
Saldo van baten en lasten	**-180,5**	**-7,2**	**5,0**	**4,0**	**-178,6**
Programmaonderdeel 4.2 Erfgoed					
Baten	0,1	0,1	0,0	-0,1	0,1
Lasten	3,1	0,4	0,0	0,1	3,6
Saldo van baten en lasten	**-3,0**	**-0,3**	**0,0**	**-0,1**	**-3,5**
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed	**-183,5**	**-7,5**	**5,0**	**3,9**	**-182,1**
Programma 5 Onderwijs					
Programmaonderdeel 5.1 Onderwijs					
Baten	60,2	10,9	-3,7	0,9	68,3
Lasten	263,1	11,5	-8,3	-3,6	262,8
Saldo van baten en lasten	**-202,9**	**-0,6**	**4,6**	**4,5**	**-194,4**
Programma 5 Onderwijs	**-202,9**	**-0,6**	**4,6**	**4,5**	**-194,4**
Programma 6 Sport					
Programmaonderdeel 6.1 Sport					
Baten	16,9	14,4	-3,5	0,7	28,6
Lasten	74,9	18,3	-4,7	-0,8	87,8
Saldo van baten en lasten	**-58,0**	**-3,9**	**1,2**	**1,5**	**-59,2**
Programma 6 Sport	**-58,0**	**-3,9**	**1,2**	**1,5**	**-59,2**

	Begroting 2022	Mutaties Voorjaarsnota 2022	Mutaties Najaarsnota 2022	Mutaties Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2022
Programma 7 Werk, inkomen en participatie					
Programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen					
Baten	646,2	-30,1	52,3	-5,5	663,0
Lasten	723,7	-23,0	43,6	-6,0	738,4
Saldo van baten en lasten	**-77,5**	**-7,1**	**8,7**	**0,5**	**-75,4**
Programmaonderdeel 7.2 Werk, participatie en inburgering					
Baten	6,2	9,0	4,6	1,1	20,8
Lasten	209,5	34,8	-7,8	-13,5	223,0
Saldo van baten en lasten	**-203,3**	**-25,8**	**12,4**	**14,6**	**-202,2**
Programmaonderdeel 7.3 Armoede en schuldhulp					
Baten	13,6	3,2	0,7	0,2	17,7
Lasten	129,9	7,8	123,9	47,8	309,4
Saldo van baten en lasten	**-116,3**	**-4,6**	**-123,2**	**-47,6**	**-291,7**
Programma 7 Werk, inkomen en participatie	**-397,1**	**-37,5**	**-102,1**	**-32,5**	**-569,2**
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg					
Programmaonderdeel 8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit					
Baten	42,8	105,7	12,5	-6,6	154,5
Lasten	223,1	113,7	11,1	-15,1	332,8
Saldo van baten en lasten	**-180,4**	**-8,0**	**1,4**	**8,6**	**-178,3**
Programmaonderdeel 8.2 Wijkteams					
Baten	0,1	0,9	0,0	0,1	1,0
Lasten	106,3	13,9	-8,4	-5,5	106,3
Saldo van baten en lasten	**-106,2**	**-13,1**	**8,4**	**5,6**	**-105,2**
Programmaonderdeel 8.3 Individuele voorzieningen					
Baten	23,5	-1,5	30,6	3,2	55,9
Lasten	691,5	67,5	27,5	-3,9	782,7
Saldo van baten en lasten	**-668,0**	**-69,0**	**3,1**	**7,1**	**-726,7**
Programmaonderdeel 8.4 Diversiteit					
Lasten	8,7	1,0	-0,8	-1,7	7,3
Saldo van baten en lasten	**-8,7**	**-1,0**	**0,8**	**1,7**	**-7,3**
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg	**-963,3**	**-91,0**	**13,7**	**23,0**	**-1.017,6**
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening					
Programmaonderdeel 9.1 Riool en drinkwater					
Baten	222,3	-2,6	-7,1	-3,4	209,3
Lasten	214,8	-3,9	-0,2	2,2	212,8
Saldo van baten en lasten	**7,6**	**1,3**	**-6,9**	**-5,6**	**-3,6**
Programmaonderdeel 9.2 Afval en grondstoffen					
Baten	185,7	4,9	0,0	6,4	196,9
Lasten	154,5	4,0	-3,8	-8,5	146,2
Saldo van baten en lasten	**31,2**	**0,9**	**3,8**	**14,9**	**50,7**
Programmaonderdeel 9.3 Duurzaamheid en milieubeheer					
Baten	5,0	-0,0	2,3	-0,4	6,8
Lasten	87,8	-1,4	-13,9	-11,6	61,0
Saldo van baten en lasten	**-82,9**	**1,4**	**16,1**	**11,2**	**-54,2**
Programmaonderdeel 9.4 Ruimtelijke ordening					
Baten	0,4	0,0	0,2	3,5	4,1
Lasten	17,2	-4,9	5,4	-1,9	15,7
Saldo van baten en lasten	**-16,7**	**4,9**	**-5,2**	**5,4**	**-11,6**
Programmaonderdeel 9.5 Begraafplaatsen en crematoria					
Baten	8,3	0,2	0,0	-0,2	8,3
Lasten	8,1	-0,1	0,0	0,1	8,2
Saldo van baten en lasten	**0,2**	**0,2**	**-0,0**	**-0,3**	**0,2**
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	**-60,7**	**8,7**	**7,8**	**25,7**	**-18,5**

	Begroting 2022	Mutaties Voorjaarsnota 2022	Mutaties Najaarsnota 2022	Mutaties Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2022
Programma 10 Grond					
Programmaonderdeel 10.1 Grond					
Baten	441,0	73,0	-34,3	-13,7	466,1
Lasten	433,7	73,5	65,3	-98,5	474,1
Saldo van baten en lasten	**7,3**	**-0,5**	**-99,6**	**84,8**	**-8,0**
Programmaonderdeel 10.2 Erfpacht					
Baten	284,0	-39,9	87,1	5,9	337,1
Lasten	46,7	7,2	-3,0	-4,0	46,9
Saldo van baten en lasten	**237,3**	**-47,1**	**90,1**	**10,0**	**290,2**
Programma 10 Grond	**244,6**	**-47,6**	**-9,6**	**94,8**	**282,2**
Programma 11 Wonen en groen					
Programmaonderdeel 11.1 Wonen en bouwen					
Baten	62,9	15,6	28,6	-25,8	81,3
Lasten	154,2	20,4	23,7	-32,2	166,2
Saldo van baten en lasten	**-91,3**	**-4,8**	**4,9**	**6,3**	**-84,9**
Programmaonderdeel 11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging					
Baten	24,8	-2,1	0,0	4,6	27,2
Lasten	149,0	-0,2	-0,4	1,5	149,9
Saldo van baten en lasten	**-124,2**	**-2,0**	**0,4**	**3,0**	**-122,7**
Programmaonderdeel 11.3 Groen en dierenwelzijn					
Baten	2,7	0,0	-0,3	0,1	2,4
Lasten	82,6	12,7	-1,3	-6,3	87,8
Saldo van baten en lasten	**-80,0**	**-12,7**	**1,0**	**6,3**	**-85,3**
Programma 11 Wonen en groen	**-295,5**	**-19,4**	**6,2**	**15,7**	**-292,9**

	Begroting 2022	Mutaties Voorjaarsnota 2022	Mutaties Najaarsnota 2022	Mutaties Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2022
Programma 12 Moderne open overheid					
Programmaonderdeel 12.1 Digitale stad, interactie en informatie					
Baten	30,6	0,3	3,1	2,4	36,5
Lasten	102,1	3,4	-0,1	-3,3	102,1
Saldo van baten en lasten	**-71,4**	**-3,1**	**3,2**	**5,7**	**-65,6**
Programmaonderdeel 12.2 Democratisering					
Baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	15,4	1,9	-4,7	-1,1	11,6
Saldo van baten en lasten	**-15,4**	**-1,9**	**4,7**	**1,1**	**-11,5**
Programma 12 Moderne open overheid	**-86,8**	**-5,0**	**7,9**	**6,8**	**-77,1**
Programma A Algemene dekkingsmiddelen					
Programmaonderdeel A.1 Financiering en deelnemingen					
Baten	52,5	1,6	-1,7	4,4	56,8
Lasten	13,1	2,6	-0,6	-7,3	7,8
Saldo van baten en lasten	**39,4**	**-1,0**	**-1,1**	**11,7**	**49,0**
Programmaonderdeel A.2 Lokale heffingen					
Baten	393,4	-58,1	42,7	24,8	402,9
Lasten	26,6	3,6	1,7	-0,3	31,6
Saldo van baten en lasten	**366,8**	**-61,7**	**41,1**	**25,2**	**371,3**
Programmaonderdeel A.3 Gemeentefonds					
Baten	2.370,5	191,5	240,8	44,2	2.846,9
Saldo van baten en lasten	**2.370,5**	**191,5**	**240,8**	**44,2**	**2.846,9**
Programmaonderdeel A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien					
Baten	14,3	-10,8	0,5	2,0	6,0
Lasten	66,8	46,6	-91,1	-4,3	18,0
Saldo van baten en lasten	**-52,5**	**-57,4**	**91,5**	**6,4**	**-11,9**

	Begroting 2022	Mutaties Voorjaarsnota 2022	Mutaties Najaarsnota 2022	Mutaties Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2022
Programmaonderdeel A.5 Reserves					
Onttrekkingen reserves	1.134,5	385,1	-67,3	-107,7	1.344,6
Toevoegingen reserves	888,8	242,8	146,3	30,5	1.308,5
Saldo van onttrekkingen en toevoegingen	**245,7**	**142,3**	**-213,7**	**-138,3**	**36,1**
Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**2.970,0**	**213,7**	**158,6**	**-50,9**	**3.291,4**
Programma B Bestuur en organisatie					
Programmaonderdeel B.1 Overhead					
Baten	8,9	0,9	-0,4	3,4	12,8
Lasten	590,2	33,7	-7,6	3,8	620,1
Saldo van baten en lasten	**-581,3**	**-32,8**	**7,2**	**-0,4**	**-607,3**
Programmaonderdeel B.2 Vastgoed					
Baten	70,3	3,5	8,1	-1,9	80,1
Lasten	53,2	-3,1	1,2	-0,6	50,7
Saldo van baten en lasten	**17,1**	**6,6**	**6,9**	**-1,3**	**29,4**
Programmaonderdeel B.3 Bestuur					
Baten	0,7	0,0	-0,1	9,6	10,2
Lasten	28,3	3,2	0,5	-3,3	28,6
Saldo van baten en lasten	**-27,6**	**-3,2**	**-0,6**	**12,9**	**-18,5**
Programma B Bestuur en organisatie	**-591,8**	**-29,4**	**13,5**	**11,2**	**-596,4**
Totaal	**0,0**	**-37,1**	**149,7**	**83,9**	**196,5**

8





8 Balans

8.1	Balans met toelichting	383
8.2	Verloopstaat reserves	404
8.3	Verloopstaat voorzieningen	417
8.4	Verloopstaat ontvangen doeluitkeringen	424
8.5	Niet uit de balans blijkende verplichtingen	427
8.6	Kasstroomoverzicht	429

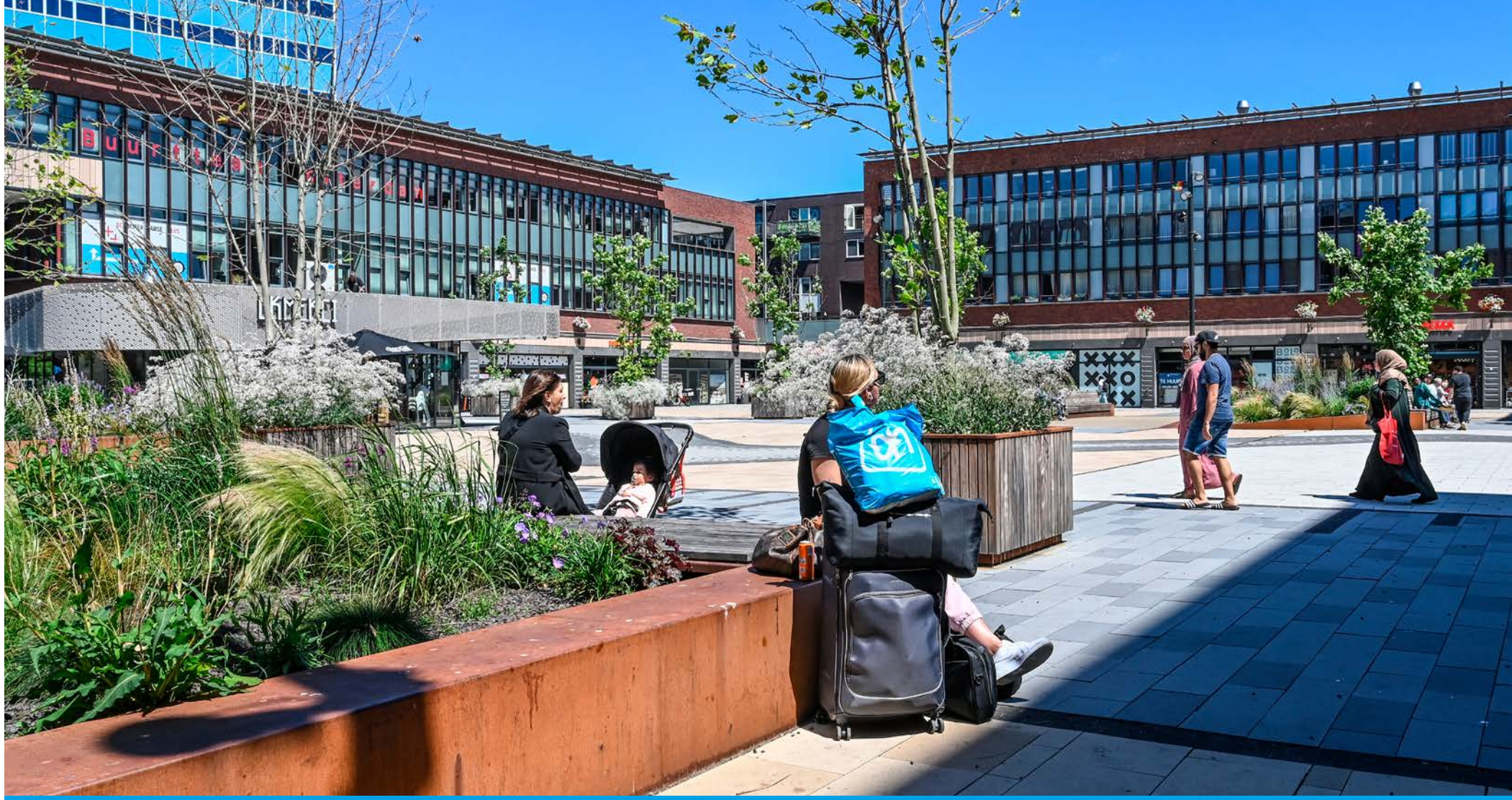

8.1 Balans met toelichting

Balans per 31 december (activa)

(bedragen x € 1 miljoen)

			Activa	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
1			**Vaste activa**	**14.856,7**	**15.297,0**
1	**1**		**Immateriële vaste activa**	**30,8**	**15,6**
1	1	1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-13,7	-11,0
1	1	2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	39,9	22,0
1	1	3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	4,5	4,6
1	**2**		**Materiële vaste activa**	**13.669,6**	**14.115,7**
1	2	1a	Investeringen met een economisch nut	11.569,7	11.668,3
			Waarvan in erfpacht uitgegeven	8.495,0	8.526,2
1	2	1b	Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	396,6	465,2
1	2	2	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.703,3	1.982,2
1	**3**		**Financiële vaste activa**	**1.156,3**	**1.165,7**
1	3	1	Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	771,6	777,4
1	3	2	Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1,7	0,0
1	3	3	Leningen aan deelnemingen	268,7	269,2
1	3	4	Leningen aan overige verbonden partijen	0,0	0,0
1	3	5	Overige langlopende leningen	76,7	81,6
1	3	6	Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	37,6	37,5

			Activa	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
2			**Vlottende activa**	**846,9**	**786,4**
2	**1**		**Voorraden**	**-562,5**	**-437,5**
2	1	1	Grond- en hulpstoffen	0,3	0,4
2	1	2	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-571,4	-446,3
2	1	3	Gereed product en handelsgoederen	8,6	8,4
2	**2**		**Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**	**692,3**	**700,2**
2	2	1	Vorderingen op openbare lichamen	281,6	306,2
2	2	2	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0,5	0,1
2	2	3	Overige vorderingen	410,2	393,9
2	**3**		**Liquide middelen (kas- en banksaldi)**	**5,4**	**5,8**
2	**4**		**Overlopende activa**	**711,7**	**517,9**
2	4	1	De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, uitgesplitst naar:	311,3	133,1
			- Europees overheidslichamen	0,0	0,0
			- het Rijk	264,5	89,8
			- Overige Nederlandse overheidslichamen	46,8	43,3
2	4	2	Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	400,4	384,8
			Totaal activa	**15.703,6**	**16.083,3**
			Het bedrag waarvan het recht bestaat op verliescompensatie vanuit de Wet op de vennootschapsbelasting 1969		

Balans per 31 december (passiva)

(bedragen x € 1 miljoen)

			Passiva	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
			Vaste passiva	**14.298,6**	**14.785,4**
1			**Eigen vermogen**	**7.803,6**	**7.984,1**
1	**1**		**Algemene reserve**	**78,5**	**174,6**
1	**2**		**Resultaat**	**80,8**	**196,5**
1	**3**		**Bestemmingsreserves**	**7.644,3**	**7.613,0**
2			**Voorzieningen**	**355,9**	**420,0**
3			**Vaste schulden**	**6.139,1**	**6.381,3**
3	**1**		**Obligatieleningen**	**2.745,0**	**2.755,0**
3	**2**		**Onderhandse leningen**	**3.379,8**	**3.614,8**
3	2	1	van binnenlandse pensioenfondsen en verzekerings-maatschappijen	50,0	50,0
3	2	2	van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.049,8	3.284,8
3	2	4	van openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	280,0	280,0
3	**3**		**Waarborgsommen**	**14,3**	**11,5**

			Passiva	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
4			**Vlottende passiva**	**1.405,1**	**1.297,8**
4	**1**		**Netto-vlottende schuld**	**748,8**	**713,6**
4	1	2	Overige kasgeldleningen	525,0	334,5
4	1	4	Overige schulden	223,8	379,1
4	**2**		**Overlopende passiva**	**656,2**	**584,2**
4	2	1	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgende begrotingsjaar tot betaling komen	432,1	326,9
4	2	2	De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. uitgesplitst naar:	89,2	144,7
			- Europese overheidslichamen	0,0	0,1
			- het Rijk	82,5	128,3
			- Overige Nederlandse overheidslichamen	6,8	16,3
4	2	3	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	134,9	112,6
			Totaal passiva	**15.703,6**	**16.083,3**
			Het bedrag dat we aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen hebben verstrekt	10.072	9.935

8.1 Vaste activa

8.1.1 Immateriële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop in miljoenen euro's weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar.

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2022
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-13,7	2,7	-	-	-11,0
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	39,9	0,6	-18,5	-	22,0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	4,5	0,9	-	-0,8	4,6
Totaal	**30,8**	**4,2**	**-18,5**	**-0,8**	**15,6**

Desinvesteringen, bijdragen van derden en duurzame waardeverminderingen komen bij deze activa niet voor en worden om die reden niet in de tabel getoond.

Stand ultimo 2022

Het eindsaldo van € 15,6 miljoen bestaat voor € 22,0 miljoen uit geactiveerde investeringen voor kosten van onderzoek en ontwikkeling. Dit zijn vooral voor-bereidende proceskosten die gemaakt worden voorafgaand aan de uitvoeringsfase van grondexploitaties. De bijdragen aan activa in eigendom van derden van € 4,6 miljoen zijn bijdragen voor:

- Sportaccommodaties € 3,7 (waaronder roei- en andere sportcentra en het Olympisch stadion).
- Hemwegtunnel van € 0,4 miljoen.
- Jaap Eden IJscomplex van € 0,5 miljoen.

De kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio betreft het disagio op afgesloten leningen met een looptijd langer dan een jaar van € 11,0 miljoen.

Mutaties 2022

De immateriële vaste activa ultimo 2022 zijn € 15,2 miljoen lager dan ultimo 2021. De belangrijkste mutaties in 2022 zijn:

- Een toename van € 2,7 miljoen door het activeren van de ontvangen rente op door de gemeente aangegane leningen (met een looptijd langer dan één jaar).
- Een toename van voorbereidingskosten van € 1,5 miljoen in onder meer de projecten Verdi (€ 0,6 miljoen) en Nieuwe drieklimatenkas Hortus (€ 0,9 miljoen).
- Een desinvestering van € 18,5 miljoen en heeft vooral betrekking op grond-exploitaties. Het betreft onder andere de voorbereidingen van ongeveer 40 plannen waarover een principebesluit is genomen, maar waarvoor de gemeenteraad nog geen investeringsbesluit vaststelde. Dit geldt bijvoorbeeld voor Schinkelkwartier, Holendrecht, Centrum Nieuw West – Osdorpplein fase 2, Dichters- en Couperusbuurt in Nieuw West. De voorbereidingskosten worden na het investeringsbesluit onderdeel van de grondexploitatie. In 2022 werden 14 plannen actief. Een aantal plannen zijn (tijdelijk) stopgezet (gedesinvesteerd) zoals de Jan Evertsenstraat en NDSM Noord waardoor de voorbereidingskosten ten laste van de reserve van het Vereveningsfonds zijn gebracht.
- De afschrijvingen van in totaal € 0,8 miljoen. Het gaat vooral om afschrijvingen op sportaccommodaties en de Hemwegtunnel.

8.1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Investeringen met een economisch nut	11.569,7	11.668,3
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	396,6	465,2
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	1.703,3	1.982,2
Totaal	**13.669,6**	**14.115,7**

Het eindsaldo 2022 van € 14,1 miljard kent een toename ten opzichte van ultimo 2021 van € 446,1 miljoen. De toename dat een saldo is van nieuwe investeringen en afschrijvingen, komt door:

- Investeringen met economisch nut van € 98,6 miljoen. Dit komt onder andere door de toename van de erfpachtgronden met € 31,2 miljoen.

- Investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven van € 68,6 miljoen. De investeringen betreffen vooral riolering.
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut van € 278,9 miljoen. De toename wordt vooral veroorzaakt door investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken.

Hierna worden de onderdelen toegelicht.

Investeringen met een economisch nut (exclusief de kosten waarvoor een heffing kan worden geheven)

Het overzicht hierna toont het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut.

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Herru-bricering	Investe-ringen	Bijdra-gen van derden	Desin-vesterin-gen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	8.696,0	-	33,0	-	-	-	8.729,0
Waarvan in erfpacht uitgegeven	8.495,0	-	31,2	-	-	-	8.526,2
Woonruimten	0,4	-	-	-	-	-0,1	0,3
Bedrijfsgebouwen	2.098,7	1,1	172,3	-	-5,5	-65,8	2.200,8
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	267,1	1,8	43,8	-	-	-15,8	296,9
Vervoermiddelen	56,8	-	17,2	-	-0,8	-8,7	64,5
Machines, apparaten en installaties	319,1	-58,3	33,2	-	-1,5	-28,0	264,5
Overige materiële vaste activa	131,5	-4,2	13,1	-	-9,9	-18,2	112,3
Totaal	**11.569,7**	**-59,6**	**312,5**	**0,0**	**-17,7**	**-136,6**	**11.668,3**

Duurzame waardeverminderingen komen bij deze activa niet voor en worden om die reden niet in de tabel getoond.

Stand ultimo 2022

De materiele vaste activa met economisch nut van € 11,7 miljard bestaan vooral uit investeringen in gronden en terreinen (€ 8,7 miljard), waarvan in erfpacht uitgegeven gronden het grootste deel zijn (€ 8,5 miljard).

De investering in bedrijfsgebouwen bedraagt ultimo 2022 € 2,2 miljard en bestaat onder andere uit:

- Gebouwen in het onderwijs (€ 1,3 miljard).
- Gemeentelijke huisvesting (€ 0,5 miljard).
- Parkeergarages (€ 195,3 miljoen).

De investering in grond-, weg- en waterbouwkundige werken bedraagt ultimo 2022 € 296,9 miljoen, waarvan:

- Het drinkwaterbeheer van € 237,5 miljoen.
- Sportaccommodaties van € 54,8 miljoen.

De investering in machines, apparaten en installaties bedraagt € 264,5 miljoen en bestaat grotendeels uit:

- Drinkwaterzuivering, baggeren/drijfvuilvissen en binnenwaterbeheer van € 85,8 miljoen.
- Installaties in gemeentelijke panden en op gronden van € 81,4 miljoen.
- Zorg- en onderwijspanden van € 48,7 miljoen.

Mutaties 2022

De stijging van de materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor geen heffing kan worden geheven bedraagt € 98,6 miljoen. Dit komt door:

- Investeringen van € 312,5 miljoen, waarvan overname van materiële vaste activa Weesp van € 59,3 miljoen, per saldo een investering van 253,2 miljoen welke bestaan uit:
  - Investeringen in gronden en terreinen van € 33,0 miljoen, onder andere door uitgiften van grond in erfpacht van € 31,2 miljoen. Dit betreft de waardestijging van geactiveerde grond. Hier is € 296,0 miljoen geactiveerd en € 265,0 miljoen gedeactiveerd. Per saldo een toename van circa € 31,2 miljoen. In feite is de de-activatie deels het gevolg van wijzigingen van contracten, die daarna weer worden geactiveerd en deels door de overstapregeling. Wanneer een erfpacht-contract eeuwigdurend wordt afgekocht staat deze voor 1 euro op de balans.
  - Investeringen in bedrijfsgebouwen in totaal van € 172,3 miljoen, waarvan overname van materiële vaste activa Weesp van € 37,8 miljoen. Per saldo een investering van € 134,5 miljoen. Dit komt vooral door investeringen van € 80,3 miljoen in onderwijshuisvesting, een investering in de Singelgracht garage van € 18,7 miljoen en een investering in een aantal parkeerplaatsen in de garage Oosterdokseiland van € 10,6 miljoen.
  - De investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken van € 43,8 miljoen komen voor € 33,9 miljoen door investeringen in drinkwaterzuivering, baggeren/drijfvuilvissen en binnenwaterbeheer.

  - De toename in machines, apparaten en installaties met € 33,2 miljoen komt onder andere door investeringen in drinkwaterzuivering voor € 7,9 miljoen, de parkeergarage Vijzelgracht van € 7,3 miljoen, onderwijshuisvesting van € 6,9 miljoen en in laptops en dockstations van € 4,8 miljoen.
  - Investeringen in vervoermiddelen van € 17,2 miljoen komen voor € 11,4 miljoen door investeringen in voertuigen voor het gemeentelijke wagenpark en in emissievrije IJveren van € 3,6 miljoen.
  - Investeringen in overige materiële vaste activa waren € 13,1 miljoen.
- De desinvesteringen bedragen € 17,7 miljoen en betreffen vooral desinvesteringen van € 9,8 miljoen aangaande correcties van de geactiveerde lasten naar de exploitatie, omdat het geactiveerde activum een XAAS-oplossing betreft. Een desinvestering van € 2,5 miljoen van de Werf Mercatorpark. Om de gebiedsontwikkeling in het Mercatorpark mogelijk te maken is het noodzakelijk dat de gemeentewerf uit het projectgebied wordt verplaatst. Een desinvestering van € 1,7 miljoen van de Willibrordusgarage, een desinvestering van € 1,1 miljoen van de OBA NEXT aan de Zuidas, welke wordt verplaatst naar Zuidoost. Hierdoor is besloten alle gedane investeringen voor locatie Zuidas in één keer ten laste van het resultaat te brengen.
- De afschrijving van € 136,6 miljoen.
- Een afname van de investeringen met € 59,6 miljoen door herrubricering, omdat een aantal activa nog niet juist gerubriceerd waren. De herrubricering is saldo neutraal. Bij de investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, bedraagt de herrubricering € 61,4 miljoen positief. De investeringen met maatschappelijk nut zijn afgenomen met € 1,8 miljoen door de herrubricering.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Herrubricering	Investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	0,0	-	-	-	0,0
Bedrijfsgebouwen	6,1	-	-	-0,1	6,0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	381,1	-	25,7	-15,2	391,6
Machines, apparaten en installaties	9,4	59,9	6,9	-10,0	66,2
Overige materiële vaste activa	0,0	1,5	0,3	-0,4	1,4
Totaal	**396,6**	**61,4**	**32,9**	**-25,7**	**465,2**

Bijdragen van derden, duurzame waardeverminderingen en desinvesteringen komen bij deze activa niet voor en worden om die reden niet in de tabel getoond.

Stand ultimo 2022

De materiële vaste activa van € 465,2 miljoen (2021: € 396,6 miljoen) waarvoor ter bestrijding van de kosten heffingen worden geheven, betreft vooral investeringen in rioolgemalen en het rioolstelsel.

Mutaties 2022

De stijging van deze activa met € 68,6 miljoen komt door de volgende mutaties:

- De investeringen van € 32,9 miljoen (2021: € 23,0 miljoen) komt vooral door investeringen van € 25,7 miljoen in riolering en door investeringen van € 6,4 miljoen in ondergrondse afval inzamelingssysteem.
- De afschrijving van € 25,7 miljoen die vooral de geactiveerde kosten voor riolering en ondergrondse afval inzamelingssysteem betreft.
- Een toename van de investeringen met € 61,4 miljoen door herrubricering, omdat een aantal activa nog niet juist gerubriceerd waren. De herrubricering is saldo neutraal. Bij de investeringen met economisch nut (exclusief de kosten waarvoor een heffing kan worden geheven) bedraagt de herrubricering € 59,6 miljoen negatief. De investeringen met maatschappelijk nut zijn afgenomen met € 1,8 miljoen door de herrubricering.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Herru-bricering	Investe-ringen	Bijdra-gen van derden	Desin-vesterin-gen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en water-bouwkundige werken	805,4	-	-	-		-26,7	778,7
Overige materiële vaste activa	0,0	-	-	-		-	0,0
Vanaf 2017							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	819,6	-0,3	301,8	-	-1,8	-13,2	1.106,1
Machines, apparaten en installaties	78,3	-1,8	24,2	-	-	-3,8	96,9
Overige materiële vaste activa	0,0	0,3	0,2	-	-	-	0,5
Totaal	**1.703,3**	**-1,8**	**326,2**	**0,0**	**-1,8**	**-43,7**	**1.982,2**

Duurzame waardeverminderingen komen bij deze activa niet voor en worden om die reden niet in de tabel getoond.

Stand ultimo 2022

De materiële vaste activa met maatschappelijk nut met een waarde van € 2,0 miljard bestaan uit investeringen in wegen, bruggen, tunnels, openbare verlichting en parken (€ 1,3 miljard) en in de Noord/Zuidlijn en overige metro- en traminfrastructuur (€ 0,7 miljard). Conform het BBV is een onderscheid gemaakt naar investeringen voor en na 2017.

Mutaties 2022

De stijging van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut met € 278,9 miljoen komt door:

- Investeringen van € 326,2 miljoen (na aftrek bijdragen van derden van € 0,0 miljoen). Deze investeringen betreffen voor € 97,3 miljoen onder andere uitgaven voor het Programma Bruggen en Kademuren, waaronder het project De Oranje Loper (€ 33,0 miljoen). De Oranje Loper behelst de herinrichting van de Nieuwezijds Voorburgwal, en de straten en negen bruggen van Raadhuisstraat tot Mercatorplein. Uitgaven aan de Aanpak Wegtunnels Amsterdam (AWA) van € 69,2 miljoen. Deze investeringen van € 69,2 miljoen kunnen worden verdeeld naar de renovatie van de Piet Hein Tunnel (€ 45,3 miljoen), Verkeer Centrale Amsterdam (€ 14,5 miljoen), Aanpak wegtunnels Amsterdam (€ 4,6 miljoen), Arenatunnel (€ 3,0 miljoen) en renovatie Michiel de Ruijtertunnel (€ 1,8 miljoen).
  Verder betreffen de investeringen, uitgaven voor de Vervangingsprogramma verhardingen van € 22,8 miljoen. Hierbij gaat het om diverse projecten ten aanzien van vervanging van verhardingen van wegen, straten en pleinen in Amsterdam.
  Uitgaven ter vervanging en herprofilering openbare verlichting van € 11,4 miljoen. Dit in het kader van het Beleidskader Verlichting 2017 en 1Amsterdam Heel & Schoon (2017) waarbij de asset Verlichting wordt omgebouwd naar ledverlichting.
  Voor Implementatie Scenario Analyse, ISA, (€ 7,0 miljoen) worden de brand-voorzieningen in de ondergrondse stations van de Oostlijn verbeterd. Uitgaven voor het kapitaalgoed verkeerssystemen bestaande uit Verkeersinformatiesystemen(VIS) en Verkeersregelinstallaties (VRI) van € 6,6 miljoen om te kunnen voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau. Voor Signalling & Control is voor de aanvullende scope van het bestaande project € 3,0 miljoen geactiveerd.
  De overige investeringen van € 108,9 miljoen betreffen investeringen in openbare ruimte projecten zoals:
  - Aanleg IJboulevard van € 25,8 miljoen;
  - De Entree van € 15,5 miljoen;
  - Project Raadhuisstraat-Rozengracht van € 12,5 miljoen;
  - Vervangingsprogramma civiele constructies van € 6,0 miljoen;
  - Uitvoering Brug 149, Bullebak van € 4,1 miljoen;
  - Fietsbrug NH-kanaal van € 3,8 miljoen;
  - Berlagebrug van € 2,2 miljoen.
- Afschrijvingen van € 43,7 miljoen waaronder op het openbaar vervoer, zoals:
  - Noord/Zuidlijn van € 10,1 miljoen.
  - Afschrijvingen van € 33,6 miljoen op voorzieningen in de openbare ruimte.
- De desinvesteringen bedragen € 1,8 miljoen en betreffen vooral desinvesteringen van € 0,6 miljoen van een tweetal bruggen op de kruising van de Herengracht en een desinvestering van € 0,6 miljoen van het project Bok de Korverweg.

8.1.3 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Herru-bricering	Investe-ringen	Afschrij-vingen/ Aflossin-gen	Duurzame waarde-vermin-deringen*	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	871,0	-	5,8	-	-	876,8
- voorzieningen kapitaalverstrekking deelnemingen	-99,4	-	-	-	-	-99,4
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met looptijd > 1 jaar	1,7	-	-	-1.7	-	0,0
Leningen aan:						
- deelnemingen	268,7	-	20,4	-19,9	-	269,2
- voorzieningen leningen deelnemingen	0,0					
Overige langlopende leningen	76,7	-	8,1	-3,2	-	81,6
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd >= 1 jaar	37,6	-	6,7	-6,8	-	37,5
Totaal	**1.156,3**	**0,0**	**41,0**	**-31,6**	**0,0**	**1.165,7**

*) Onder duurzame waardeverminderingen staan de afwaarderingen vermeld.

Stand ultimo 2022

De financiële activa van € 1.165,7 miljoen bestaan uit:

- Deelnemingen (€ 777,4 miljoen).
- Verstrekte leningen (€ 350,8 miljoen).
- Overige uitzettingen (€ 37,5 miljoen).

Bij de waardering is rekening gehouden met een duurzame waardevermindering van in totaal € 99,4 miljoen voor kapitaalverstrekkingen. Deze waardevermindering is in de vorm van een voorziening op de waardering in mindering gebracht.

Mutaties 2022

De toename van de financiële vaste activa met € 9,4 miljoen komt door:

- Investeringen van € 41,0 miljoen door kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en verstrekte leningen. De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen zijn in totaal € 5,8 miljoen. Dit komt door de aandeelkapitaal stortingen in deelnemingen InWest Regio BV (€ 4,0 miljoen) en NV Watertransportmaatschappij Rijn Kennemerland (€ 1,5 miljoen), en de overname van de BNG-aandelen van de gemeente Weesp (€ 0,1 miljoen).
- Daarnaast heeft er een toename van € 20,4 miljoen en een aflossing van € 19,9 miljoen in de verstrekte leningen aan deelnemingen plaatsgevonden. Een aflopende lening aan Westpoort Warmte BV is opnieuw verstrekt (€ 10,0 miljoen). Dit telt zowel als investering als een aflossing in het overzicht. Per saldo blijft de omvang van de verstrekte lening gelijk. Bij de verstrekte lening aan Afval Energiebedrijf (AEB) is de rente toegevoegd aan de hoofdsom van de lening (€ 10,4 miljoen). In 2022 heeft AEB € 9 miljoen van de lening afgelost. Per saldo is de omvang van de lening ongeveer gelijk gebleven en is € 159,2 miljoen eind 2022. Verder is er een aflossing ontvangen op de lening aan de Schiphol Area Development Company NV (€ 0,6 miljoen).
- De overige langlopende leningen en andere uitzettingen nemen per saldo toe met € 3,1 miljoen. Dit is het saldo nieuw verstrekte leningen en aflossingen van bestaande leningen. De toename komt bijvoorbeeld door verstrekte leningen aan wooncoöperaties (€ 2,6 miljoen), energieleningen (€ 2,3 miljoen) en leningen die we verstrekten vanuit ons Duurzaamheidsfonds (€ 1,2 miljoen). Bestaande leningen waarbij er per saldo werd afgelost zijn bijvoorbeeld eeuwigdurende staatsobligaties (€ 1,7 miljoen), startersleningen (€ 1,2 miljoen) en schuldsaneringsleningen (€ 1,0 miljoen). Het laatstgenoemde komt deels door afgeboekte leningen vanuit de afhandeling van de toeslagenaffaire.
- De verstrekte leningen lichten we verder toe in de paragraaf Financiering.

Vlottende activa

8.1.4 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Grond- en hulpstoffen:	0,3	0,4
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-571,4	-446,3
Gereed product en handelsgoederen	8,6	8,4
Vooruitbetalingen		
Totaal	**-562,5**	**-437.5**

Grond- en hulpstoffen

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Stand ultimo 2022

De voorraden onderhanden werk van € 446,3 miljoen negatief bestaat uit 154 actieve grondexploitaties van de gemeente Amsterdam. In de paragraaf Grondbeleid staat een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties en de systematiek van het Vereveningsfonds en Zuidas.

(Bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Vermeer-deringen	Vermin-de-ringen	Boekwaarde 31-12-2022	Geraamde kosten	Geraamde opbreng-sten	Geraamd eind-resultaat
Grondexploitaties Vereveningsfonds	-129,3	411,8	-303,0	-20,5	3.590	-4.391	-822
Grondexploitaties Zuidas	-163,1	53,2	-24,3	-134,2	770	-1.167	-531
Totaal grondexploitaties	**-292,4**	**465**	**-327,3**	**-154,7**	**4.360**	**-5.558**	**-1.353**
Voorziening plantekorten Verveningsfonds	-275,1	-15,3		-290,4			
Voorziening plantekorten Zuidas	-3,9	2,7		-1,2			
Totaal Voorziening	**-279,0**	**-12,6**		**-291,6**			
Totaal	**-571,4**			**-446,3**			

Mutaties 2022

Eind 2022 is de stand van het onderhanden werk € 154,7 miljoen negatief. Het onderhanden werk Bouwgrond in Exploitatie is negatief omdat we tot en met 2022 veel meer inkomsten ontvingen dan we investeerden. In het onderhanden werk staan plannen met een voorzien tekort ter hoogte van € 291,6 miljoen. Hier is conform BBV een voorziening voor gevormd welke in mindering is gebracht op de voorraden. Doordat we behoedzaam tussentijds winst nemen is de stand van het onderhanden werk nog steeds negatief.

Het saldo van Bouwgrond in Exploitatie steeg in 2022 door lagere inkomsten in 2022 ten opzichte van onder meer de uitgaven, tussentijdse winstnemingen en de Rijks-subsidies in het kader van Versnelling Woningbouw die voor 2002 zijn gecorrigeerd met afgerond € 47 miljoen. Per eind 2022 worden deze Rijksinkomsten niet meer verantwoord onder onderhanden werk, maar onder de post voorzieningen (verkregen geld van derden conform artikel 44 lid 1d). In totaliteit steeg het onderhanden werk met € 137,7 miljoen naar € 157,4 miljoen negatief. De omvang van de investeringen is de laatste jaren hoog mede door nieuw vastgesteld plannen met als doel ook op middellange termijn voldoende bouwgrond te ontwikkelen voor onder meer betaalbare woningen.

De vermeerderingen van het onderhanden werk betreffen voornamelijk uitgaven in IJburg: verwerving laatste delen van waterbodem Strandeiland en Buiteneiland, inrichten Strandeiland, saneren in Buiksloterham en de dreef bij Arenapoort.
De verminderingen van € 327,3 miljoen gaan over alle inkomsten van de grondexploitaties. Die bestaan voor het grootste deel uit gronduitgiften voor een bedrag van € 246 miljoen en het restant bestaat uit subsidies zoals Bouwimpuls, bijdragen van derden, optievergoedingen en tijdelijke exploitatie inkomsten.

De voorziening plantekorten is op het onderhanden werk in mindering gebracht. Daardoor is de totale balanspost Bouwgrond in exploitatie negatiever geworden. Deze wijze van presentatie wijkt af van de stellige uitspraak van de commissie BBV die zegt dat als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, die dan maximaal voor de boekwaarde van het onderhanden werk van betreffende bouwgrond in exploitatie worden gepresenteerd als een waardecorrectie op de post bouwgrond in exploitatie. De gemeente Amsterdam volgt deze uitspraak niet. Het opknippen van de voorziening heeft als enig effect dat deze dan op twee plaatsen wordt gepresenteerd wat het inzicht in de totale waardecorrectie niet vergroot. De getroffen voorziening heeft daarnaast geen relatie met de boekwaarde, maar met te verwachten nog komende verliezen. Daarnaast is het gebruikelijk voorzieningen die dienen als waardecorrectie ook te verantwoorden bij het actief waarvoor de correctie geldt. De balanspost Bouwgrond in exploitatie heeft vanwege de majeure grondbaten die al zijn gerealiseerd vooruitlopend op nog te maken lasten een negatieve stand. De stijging van de voorziening plantekorten is vooral veroorzaakt door de hoge inflatie in 2022.

Ramingen nog te maken kosten en opbrengsten

De ramingen van de nog te maken nominale kosten en opbrengsten in exploitatie genomen baseren we op de inzichten prijspeil begin 2022. Bij de nominale kosten en opbrengsten is nog geen rekening gehouden met de prijsstijgingen die in het voorjaar 2023 in de grondexploitaties zal worden verwerkt. De geraamde kosten vanaf 2023 zijn afgerond € 4,4 miljard en de geraamde inkomsten zijn afgerond € 5,6 miljard.

De geraamde inkomsten en uitgaven zijn gebaseerd op de in het najaar bijgewerkte projectenportefeuille. De ramingen zijn aangepast aan de geactualiseerde grondprijzen najaar 2022 en aan de recente kostenramingen op prijspeil begin 2022. Per saldo is er sprake van lagere verwachting en treedt er een verslechtering op van de prognose ten opzichte van verleden jaar. Dit is voornamelijk het gevolg van verslechtering van de lopende plannen als gevolg van de hoge inflatie.

Bij de geraamde kasstromen horen de nodige kanttekeningen. De belangrijkste kanttekening is dat deze bedragen eerst nog moeten worden verdiend. De kanttekeningen zijn terug te voeren op het feit dat de hoogte van de kasstromen een verwachte waarde is die zijn grondslag vindt in de huidige economische omstandigheden die onzeker zijn. Met een horizon van 15-20 jaar is de portefeuille bijzonder vatbaar voor conjuncturele bewegingen waarin marktprijzen kunnen dalen en stijgen. Daarom kunnen de geraamde kasstromen van de portefeuille toenemen, maar ook (sterk) afnemen.

In een scenario van een economische crisis zal een relatief groot deel van de geraamde inkomsten later worden behaald en mogelijk vervallen, waardoor de groei van de vereveningsruimte stagneert. Tevens lopen de geraamde kosten naar verwachting hard op door hoge inflatie, hetgeen sinds halverwege 2021 het geval is en in 2022 sterk is toegenomen. Ook wordt in 2023 een verdere verlaging van de woning- en kantorenprijzen verwacht die in de tweede helft van 2022 al zichtbaar was. Daarom moet de gemeente jaarlijks bepalen in hoeverre het verantwoord is om vooruit te lopen op toevoegingen aan de vereveningsruimte en de mogelijke claims op het vereveningsfonds. De economische ontwikkelingen op middellange termijn is mede door de situatie in Europa door de inval in de Oekraïne onzeker. De toon wordt gezet door nog steeds hoge inflatie, stijgende rente, dalende marktprijzen van woningen en commercieel vastgoed en onzekere tijden voor ontwikkelaars.

Zie voor verdere toelichting op de grondexploitatie de paragrafen 4.4 Grondbeleid en 4.8 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gereed product en handelsgoederen

Stand ultimo 2022

De voorraad gereed product en handelsgoederen van € 8,4 miljoen (2021: € 8,6 miljoen) bestaat uit:

- Voorraden Stadsbeheer ten behoeve van de inrichting van de openbare ruimte (€ 7,2 miljoen).
- Voorraden vaccinatiemiddelen, testen en groeigidsen (€ 0,1 miljoen).
- Te veilen panden en winkelvoorraad van de Stadsbank van Lening (€ 1,1 miljoen).

Mutaties 2022

De voorraad van Stadsbank van de Lening is met € 0,3 miljoen toegenomen, mede doordat er geen veilingen hebben plaatsgevonden in 2022. Door een afname van € 0,4 miljoen van de voorraad materialen van Stadswerken (waaronder materialen voor vervangingsprojecten openbare verlichting) is de wijziging bij de voorraden gereed product minimaal.

8.1.5 Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder zijn als volgt verdeeld:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	281,6	306,2
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0,5	0,1
Overige vorderingen (inclusief stadsdelen)	560,9	537,1
Totaal vorderingen	843,0	843,4
Totaal voorziening oninbaarheid overige vorderingen (inclusief stadsdelen)	-150,7	-143,2
Totaal	**692,3**	**700,2**

Vorderingen op openbare lichamen

Stand ultimo 2022

De vorderingen openbare lichamen van € 306,2 miljoen bestaat uit de vorderingen op de belastingdienst, waaronder de aangiften BCF, BTW en dividendbelasting.

Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen

De balanswaarde ultimo 2022 van € 0,1 miljoen op deze post betreft vooral de rekening-courantverhouding met de NV VGA verzekeringen. De afname van € 0,4 miljoen in 2022 komt vooral door een afname van de rekeningcourant verhouding NV VGA. De daling van het saldo van de RC-verhoudingen komt door de maandelijkse afrekening tussen de directie en de N.V vanaf 2021.

Overige vorderingen/uitzettingen

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Balanswaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022	Voor-ziening	Balanswaarde 31-12-2022
Gemeentelijke belastingen en heffingen belastingvorderingen	199,8	132,5	-12,5	120,0
Vorderingen op derden	77,1	148,6	-49,7	98,9
Beleensommen Stadsbank van Lening	53,8	56,3	-	56,3
Vorderingen op klanten beleidsterrein werk, participatie en inkomen	31,4	108,6	-76,9	31,7
Vorderingen op derden uit hoofde van gronduitgifte en/of gronduitgifte gerelateerd	48,1	91,1	-4,1	87,0
Totaal	**410,2**	**537,1**	**-143,2**	**393,9**

Stand en mutatie

De overige vorderingen van € 393,9 miljoen bestaat vooral uit:

Belastingvorderingen (2022: € 120,0 miljoen, 2021: 199,8 miljoen)
De belastingvorderingen bestaan uit de reguliere belastingdebiteuren en bedragen ultimo 2022 € 120,0 miljoen. De afname van de belastingdebiteuren ten opzichte van 2021 komt onder andere door de openstaande posten van de voorlopige aanslagen toeristenbelasting van € 40,3 miljoen. De definitieve aanslagen toeristenbelasting over belastingjaar 2022 worden vanaf april 2023 vastgesteld. De voorziening dubieuze debiteuren neemt toe van € 12,3 miljoen naar € 12,5 miljoen.

Vorderingen op derden (2022: € 98,9 miljoen, 2021: € 77,1 miljoen)
Deze post bestaat uit vorderingen op derden, zoals voor drinkwater en langlopende vorderingen die we ter incasso overdragen aan het incassobureau van Belastingen. In vergelijking met 2021 zijn de vorderingen toegenomen met € 21,7 miljoen en is de voorziening verlaagd met € 0,2 miljoen.

Beleensommen Stadsbank van Lening (2022: € 56,3 miljoen, 2021: € 53,8 miljoen)
Het totaalbedrag van uitstaande beleningen aan klanten bij de Stadsbank van Lening bedraagt € 56,3 miljoen. Dit zijn beleenovereenkomsten die we met de klanten afsloten op het onderpand (bijvoorbeeld sieraden). De klant betaalt na het verstrijken van de afgesproken looptijd de waarde van het onderpand (verhoogd met afgesproken rente) terug. Er is een dalende tendens in het totaalbedrag aan uitstaande beleningen die verband houdt met de daling van het aantal klanten die al meerdere jaren aanhoudt.

Vorderingen op klanten uit het beleidsterrein werk, participatie en inkomen (2022: € 31,7 miljoen, 2021: € 31,4 miljoen)
De boekwaarde van de vorderingen op klanten uit het beleidsterrein werk, participatie en inkomen betreft ultimo 2022 € 108,6 miljoen (2021: € 113,7 miljoen). Voor deze vorderingen hebben we een voorziening getroffen van € 76,9 miljoen (2021: € 82,3 miljoen). De afname van deze vorderingen komt vooral door de na-ijleffect van de coronacrisis waarbij de ontvangsten van de vorderingen op de (ex) uitkeringsgerechtigden in het kader van gebundelde uitkering Participatiewet (voorheen BUIG) meer zijn dan vorig jaar.

Vorderingen op derden uit hoofde van gronduitgifte en/of gronduitgifte gerelateerd (2022: € 87,0 miljoen, 2021: € 48,1 miljoen)
De boekwaarde van deze vorderingen bedraagt ultimo 2022 € 87,0 miljoen. Deze bestaat vooral uit nog te ontvangen erfpachtcanon.

Voorziening oninbaarheid (2022: € 143,2 miljoen, 2021: € 150,7 miljoen)
Het totaalbedrag aan voorzieningen bedraagt mede door de afname bij het incassobureau voor de overige vorderingen ultimo 2022 € 143,2 miljoen. Deze afname wordt vooral veroorzaakt door het kwijtschelden van schulden in 2022 in het kader van de Kinderopvangtoeslagaffaire. Dit is afgeboekt ten laste van de voorziening.

8.1.6 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit door de gemeente aangehouden kassen en bankrekeningen.

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Kas- en banksaldi	5,4	5,8
Totaal	**5,4**	**5,8**

Dit betreft het saldo van de bankrekeningen op naam van de gemeente Amsterdam.

8.1.7 Overlopende activa

De post overlopende activa verdelen we als volgt:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	311,3	133,1
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	400,4	384,8
Totaal	**711,7**	**517,9**

Nog te ontvangen voorschotbedragen van EU en Nederlandse overheidslichamen

We hebben uitgaven gedaan die we nog moeten declareren bij de EU en Nederlandse overheidslichamen. Die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

(Bedragen x € 1 miljoen)

Naam specifieke uitkering	Boekwaarde 31-12-2021	Toe-voegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2022
Europees overheidslichaam				
AMIF Europees project voor statushouders	0,0	-	-	0,0
Totaal	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Rijk				
Europees Sociaal Fonds (ESF)	13,4	14,8	-3,1	25,1
Strategische beheer RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra)	0,3	0,2	-0,3	0,2
Bijdrage Ministerie VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) t.b.v. CSZ (College Sanering Zorginstellingen) Ambulancedienst GGD	12,7	2,5	-12,7	2,5
Bijdrage Ministerie SZW (Sociale zaken en Werkgelegenheid) t.b.v. TOZO-regelingen	99,9	-4,1	-99,9	-4,1
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) bijdrage vanuit het Gemeentefonds	138,2	57,6	-138,2	57,6

Naam specifieke uitkering	Boekwaarde 31-12-2021	Toe-voegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2022
Ministerie van Financiën rijksbijdrage uitvoering Kinderopvangtoeslagenaffaire (KOTA)	0,0	1,4	-	1,4
Ministerie van Financiën specifieke uitkering (SPUK) Kinderopvangtoeslagenaffaire (KOTA) i.h.k.v. SiSa	0,0	7,1	-	7,1
Totaal	**264,5**	**79,5**	**-254,2**	**89,8**
Overige NL-overheidslichaam				
VRA/Amsys	38,9	15,9	-38,8	16,0
BORI/MVP Metro	7,8	18,9	-	26,7
EFRO bijdrage voor Kansen voor West (KVW)	0,0	-	-	0,0
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijks-relaties (BZK) nog te ontvangen uitkering gemeentefonds	0,0	-	-	0,0
Nog te ontvangen bijdrage Gemeenschappelijke Regeling(GR) Amstelland en Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (PGA GHOR)	0,1	0,6	-0,1	0,6
Totaal	**46,8**	**35,4**	**-38,9**	**43,3**
Totaal generaal	**311,3**	**114,9**	**-293,1**	**133,1**

Stand ultimo 2022 en mutatie 2022

Het saldo ultimo 2022 van de overlopende activa voor nog te ontvangen voorschotten van EU en Nederlandse overheidslichamen bedraagt € 133,1 miljoen (2021: € 311,3 miljoen) en is € 178,0 miljoen lager dan vorig jaar. Dit komt vooral door:

- Het nog te ontvangen bedrag vanuit het Gemeentefonds (€ 57,6 miljoen), bestaande uit een nog te ontvangen uitkering vanuit 2022 (€ 55,3 miljoen) en een verrekening van de uitkering vanuit 2020 (€ 2,3 miljoen).
- Nog te verrekenen bijdragen van het Ministerie SZW van € 4,1 miljoen in het kader van de TOZO-regelingen.
- Een afname van € 38,8 miljoen door vooral ontvangen betalingen van de VRA aan de gemeente Amsterdam die de bevoorschotting van Amsys door de Vervoerregio betreft. De vordering op het programma Amsys heeft vooral betrekking op de projecten Signalling & Control.
- Ontvangen specifieke uitkering (SPUK) van de Ministerie van Financiën van € 7,1 miljoen inzake Kinderopvangtoeslagenaffaire (KOTA) in het kader van de SiSa.
- Een toename van per saldo € 14,8 miljoen van de nog te ontvangen bijdrage van het Europees Sociaal Fonds (ESF). Deze betreft de werk- en inkomensprojecten AMR2 (subsidie voor arbeidsmarktregio's voor de toeleiding van mensen met een achterstand naar de arbeidsmarkt) van € 0,2 miljoen. Een subsidiebijdrage van € 1,1 miljoen voor GTI2 (Geïntegreerde Territoriale Investeringen biedt subsidie voor een duurzame stedelijke ontwikkeling en tegengaan van sociaaleconomische tweedeling in de stad) en een nog te ontvangen vordering van € 13,5 miljoen in het kader van REACT-EU (Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe). Deze REACT-EU middelen zijn bedoeld om de werkgelegenheids- en sociale effecten van de COVID-19-crisis aan te pakken door te richten op het aan het werk helpen en aan het werk houden van kwetsbare werkenden en werkzoekenden.
- Ultimo 2022 resteert er nog een bedrag van € 7,8 miljoen voor het beheer en onderhoud van onze railinfra (BORI) en voor het Meerjaren vervangingsprogramma Metro (MVP). Dit betreft een extra nog te ontvangen bedrag voor MVP Metro voor de subsidiejaren tot en met 2020. Verder een opgenomen bedrag van € 18,9 miljoen als resultante van de eindverantwoording BORI/MVP Metro in verband met overdracht aan GVB.

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde kosten

De overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen, delen we als volgt in:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Nog te ontvangen (factureren) bedragen	316,9	315,2
Vooruitbetaalde kosten	83,5	69,6
Totaal	**400,4**	**384,8**

Stand ultimo 2022

Het saldo van de overige overlopende activa is hierboven gepresenteerd. Hieronder staan de posten verder toegelicht.

Nog te ontvangen (factureren) bedragen

De nog te ontvangen bedragen van € 315,2 miljoen bestaan vooral uit:

- Belastingmiddelen van € 104,6 miljoen (2021: € 85,2 miljoen).

- Havenbedrijf Amsterdam over 2022 van € 62,9 miljoen (2021: € 52,9 miljoen), waaronder nog te ontvangen dividend Havenbedrijf over 2022 van circa € 25,1 miljoen en een bijdrage aan de zeesluis IJmuiden van € 37,8 miljoen.
- Bedragen voor werkzaamheden voor openbaar vervoerprojecten van € 34,0 miljoen (2021: € 43,9 miljoen).
- Bedragen voor werkzaamheden in de openbare ruimte van € 30,9 miljoen (2021: € 17,7 miljoen).

Mutaties 2022

De nog te ontvangen bedragen zijn € 1,7 miljoen lager dan ultimo 2021. Dit komt vooral door:

- Een toename van nog te factureren belastingheffingen over 2021 en eerder (oude jaren) van € 20,5 miljoen.
- Een toename van nog te ontvangen bedragen voor werkzaamheden in de openbare ruimte van € 13,2 miljoen.
- Een toename van nog te ontvangen bedragen van Havenbedrijf Amsterdam van € 10,0 miljoen, waarvan dividend Havenbedrijf Amsterdam over 2021 van € 52,9 miljoen in 2022 is ontvangen, het verwachte dividend Havenbedrijf Amsterdam over 2022 van € 25,1 miljoen welke als vordering is opgenomen en conform de gemaakte afspraken wordt er € 37,8 miljoen in rekening gebracht aan het Havenbedrijf Amsterdam in verband met de aanleg van de zeesluis IJmuiden.
- Een afname van de nog te ontvangen bedragen van € 17,5 miljoen voor uitvoeren van PCR-testen door GGD.
- Een afname van de nog te ontvangen bijdragen van € 14,0 miljoen voor gemaakte kosten in het kader van Noodhulp Oekraïne.
- Een afname van de nog te ontvangen bijdragen van meerjarige projecten openbaar vervoer en openbare ruimte met € 11,1 miljoen (onder andere Amstelveenlijn en Uithoornlijn).

Vooruitbetaalde kosten

De vooruitbetaalde kosten van € 69,6 miljoen bestaan vooral uit:

- Verleende onderwijssubsidies voor schooljaar 2022-2023 van € 28,2 miljoen (2021: € 29,3 miljoen).
- Vooruitbetaalde bedragen van € 6,4 miljoen waarvan een subsidieregeling Zonnepanelen op Amsterdamse corporatiedaken en subsidie vanuit Klimaatfondsregeling.
- In te dienen aanvragen voor bijdragen uit het Corporatiebudget (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) aan de woningbouwcorporatie Ymere van € 7,6 miljoen (2021: € 7,6 miljoen).
- In het kader van Wet sociale werkvoorziening (WSW) een opgenomen bevoorschotting aan Pantar van € 5,1 miljoen (2021: € 4,2 miljoen).
- Vooruitbetaalde bedragen van € 5,0 miljoen voor huur & servicefacturen voor panden.
- ICT-voorzieningen van € 3,2 miljoen (2021: € 1,9 miljoen).

Mutaties 2022

De vooruitbetaalde kosten zijn € 13,9 miljoen lager dan eind 2021. Dit komt vooral door een afname van subsidies van Luchtkwaliteit, Groengelden en Duurzaamheid van € 6,1 miljoen en een subsidie van € 1,3 miljoen voor Rochdale. Een afname van de vooruitbetaalde kosten met € 4,2 miljoen voor Wigo4it 2022.

Buiten de activazijde: Bedrag aan vpb verliescompensatie € nihil

Met ingang van 2016 wordt de gemeente voor een aantal activiteiten aangemerkt als ondernemer. Voor 2022 is het bedrag op een eventuele verliescompensatie gesteld op € nihil.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. Met de fusie van Weesp zijn de reserves van Weesp geïntegreerd. In dit hoofdstuk wordt de integratie van Weesp in het eigen vermogen van Amsterdam, gezien de omvang, als een toevoeging verantwoord.

Het verloop van de reserves in 2022 per soort reserve:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Toe-voeging	Onttrekking inclusief vrijval	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	78,5	224,9	-214,8	86,0	174,6
Resultaat	80,8	201,7	-86,0	0,0	196,5
Bestemmingsreserves	7.644,3	1.012,4	-1.043,7	0,0	7.613,0
Totaal	**7.803,6**	**1.439,0**	**-1.344,6**	**86,0**	**7.984,1**

8.1.8 Algemene reserve

De algemene reserve is de buffer voor financiële tegenvallers. Het is vrij aanwendbaar en is deel van de weerstandscapaciteit. Zie voor het totale overzicht van de weerstandscapaciteit 4.8 Weerstandsvermogen en risicobeheersing. De belangrijkste toevoegingen aan de Algemene Reserve betreffen de volgende:

- Bij de begrotingsbehandeling 2023 is het verwachte positieve resultaat van 2022 toegevoegd aan de algemene reserve (€ 112,4 miljoen). Daarnaast is € 2,3 miljoen toegevoegd. Tot deze toevoeging is door de raad besloten bij Voorjaarsnota 2021 met als doel de algemene reserve op hoogte te brengen na uitnames vanwege de coronacrisis.
- Het resultaat 2021 van Amsterdam van € 80,8 miljoen en het resultaat 2021 Weesp van € 5,2 miljoen (€ 86,0 miljoen).
- Doordat de reserve Meerjarige Intertemporele Compensatie is opgeheven in 2022, is het saldo van de reserve toegevoegd aan de algemene reserve (€ 63,7 miljoen).
- Toevoeging van het renteresultaat (€ 24,5 miljoen).
- Een toevoeging van verschillende reserves van de gemeente Weesp die in Amsterdam niet al reserve zijn opgenomen (€ 12,0 miljoen).
- Een toevoeging vanuit het Klimaatfonds vanwege ‘samen sterker uit de crisis’ maatregelen (€ 10,0 miljoen)

De belangrijkste onttrekkingen aan de algemene reserve betreffen:

- De inzet van de algemene reserve is de sluitpost van de genomen maatregelen in het nieuwe coalitieakkoord ‘samen sterker uit de crisis’ (€ 185,1 miljoen).
- De reserve wordt onttrokken voor het uitdelen van onderbesteding 2021, het verdelen van de zogenaamde ‘eindejaarsmarge’ (€ 22,4 miljoen).
- Een extra onttrekking vanwege het inpassen van budgetten van Weesp in de gemeentelijke begroting (€ 2,7 miljoen).

8.1.9 Resultaat

Het resultaat is deel van de Algemene Reserve, maar we moeten het volgens de voorschriften apart presenteren. Bij de vaststelling van de Jaarrekening 2021 bedroeg het voordelig resultaat over 2021 Amsterdam € 80,8 miljoen en Weesp € 5,2 miljoen. Het resultaat over 2022 bedraagt € 196,5 miljoen positief (zie voor verdere toelichting paragraaf financiële hoofdlijnen).

8.1.10 Bestemmingsreserves

Het totaalbedrag aan bestemmingsreserves bedraagt € 7.613,0 miljoen (2021: € 7.644,3 miljoen). In de verloopstaat reserves is het totaaloverzicht van de reserves opgenomen (zie 8.2 Verloopstaat reserves). Hierin staat ook per reserve een toelichting op de mutaties. In de beleidsprogramma’s staan toelichtingen op de verschillen tussen begrote en gerealiseerde mutaties per programmaonderdeel opgenomen.

Hieronder geven we alleen een overzicht van de belangrijkste mutaties en de in omvang (zeer) grote reserves.

(Bedragen x € 1 miljoen)

Naam Reserve	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2022
Reserve afkoopsommen erfpacht	4.908,4	123,5	-256,1	0,0	4.775,8
Reserve financiering erfpachtgrond	522,8	313,1	-8,4	0,0	827,4
Reserve Vereveningsfonds	396,2	154,1	-73,5	-8,0	468,8
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties	487,3	34,5	-24,3	-55,2	442,2
Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut	176,8	8,9	-0,4	0,0	185,3
Reserve Klimaatfonds	111,6	38,0	-23,0	0,0	126,6
Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur	112,5	0,1	-12,3	0,0	100,3
Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds	141,5	65,4	118,0	0,0	88,9
Reserve financiering deelneming GVB	78,8	0,0	0,0	0,0	78,8
Stedelijke Bodemsanering en Nazorg	141,8	3,0	-75,4	0,0	69,5
	7.077,6	**740,5**	**-591,3**	**-63,2**	**7.163,7**

Reserve afkoopsommen erfpacht

Deze reserve dient voor de financiering van erfpachtgronden. Hierdoor hoeft de gemeente Amsterdam deze grondwaarde niet te financieren bij externe partijen. Het saldo van de 'Reserve afkoopsommen erfpacht' komt overeen met de waarde van de afgekochte erfpachtgronden. De reserve is in 2022 met € 123,5 miljoen toegenomen door nieuw ontvangen afkoopsommen in het voortdurend stelsel. De onttrekking is het gevolg van erfpachters die hebben afgekocht in het eeuwigdurend stelsel en/of hebben gekozen voor canonbetaling.

Reserve financiering erfpachtgrond

Deze reserve is in 2019 gevormd als gevolg van begin 2019 door de raad vastgestelde Nota financiering grondexploitaties en erfpachtuitgifte. Het doel van de reserve is zoveel mogelijk in erfpacht uitgegeven grond te financieren met eigen vermogen. In de reserve worden de afkoopsommen toegevoegd met betrekking tot het eeuwigdurend stelsel (met uitzondering van 1e uitgifte) en meer- of minderwaarde dat ontstaat bij canonherziening. De meerwaarde van tussentijdse afkoop is hoger dan begroot. De toevoegingen bestaan uit eeuwigdurende afkoopsommen en meerwaarden bij canonherziening in het voortdurend stelsel. De onttrekking heeft betrekking op kosten van de overstapregeling.

Reserve Vereveningsfonds

Deze reserve is benodigd als weerstandsvermogen en ter dekking van vastgestelde (voor)investeringen in het kader van gebiedsontwikkeling.
De toevoegingen bestaan hoofdzakelijk uit de overheveling vanuit de reserve Bodemsanering € 72,6 miljoen, Winstnemingen € 49,6 miljoen, Meerwaarde Erfpacht € 19,7 miljoen en de indexatievergoeding € 7,9 miljoen. De onttrekkingen bestaan uit projectkosten waarvoor een reservering is getroffen binnen het Vereveningsfonds en/of balansverrekeningen (€ 52,5 miljoen), indirect toerekenbare kosten aan de grondexploitaties € 21 miljoen en een vrijval van € 8 miljoen ten gunste van de algemene middelen.

Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties

Het doel van de reserve is dekking bieden aan de gebiedsontwikkeling op de Zuidas en de bijdrage van de gemeente Amsterdam aan de ontwikkeling van de Dokzone/ZuidasDok. De toevoegingen betreffen winstnemingen in de grondexploitaties (€ 24,7 miljoen) en de indexatievergoeding op de reserve (€ 9,8 miljoen). De onttrekkingen betreffen de jaarlijkse afgesproken bijdrage aan Zuidasdok (€ 19,5miljoen), een onttrekking ter dekking van de apparaatlasten en centrale overhead (€ 4, miljoen), en een onttrekking ten behoeve van de ontwikkelkosten voor OBA Next (€ 0,6 miljoen). De vrijval van € 55,2 miljoen is een uitname ten behoeve van de algemene middelen om incidenteel uitnames te doen op basis van vereveningsruimte.

Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut

De reserve betreft de inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Sinds 2017 moeten activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geactiveerd worden en mogen eigen middelen niet meer op de boekwaarde van de investering in mindering worden gebracht. Deze worden sindsdien in een financieringsreserve opgenomen en worden vervolgens gelijktijdig met de (hogere) afschrijvingslasten onttrokken, zodat de afschrijvingslasten per saldo niet zullen toenemen. In 2022 is € 8,9 miljoen toegevoegd aan de reserve voor projecten in de openbare ruimte voor onder andere Kabelweg (€ 3,5 miljoen), Rode Loper (€ 1,9 miljoen), Vijzelstraat (€ 0,8 miljoen), IJboulevard (€ 0,8 miljoen), IJpleinveer (€ 0,7 miljoen).

Reserve klimaatfonds

Het doel van deze reserve is het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam. De onttrekking is in overeenstemming met de op het programma corresponderende lasten op programma 9.3. De bestedingen zijn passend bij de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam. De toevoeging is conform de begroting. De reserve wordt gevuld door 4 keer € 37,5 miljoen toe te voegen via de begroting tot het bedrag van € 150,0 miljoen is bereikt. Daarnaast zijn de gemeentefondsmiddelen verduurzaming erfgoed van € 0,5 miljoen aan deze reserve toegevoegd.

Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur

Het doel van de reserve is het egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Participatiewet voor het inkomensdeel (bijstandsuitkeringen) en de uitvoering van Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Tozo is één van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Uit de egalisatiereserve is € 12,3 miljoen onttrokken, voornamelijk bestaande uit de volgende onderdelen.

- € 4,7 miljoen voor de uitvoering van het programma ‘Meer kans op werk’
- € 3,2 miljoen voor het project “veerkracht”. Het biedt duurzame ondersteuning en begeleiding aan ondernemers naar een ander perspectief (ander bedrijf of vast werk) en bij schulden.
- € 3,2 miljoen voor de uitvoeringskosten Bijstand voor zelfstandigen.

Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds

De reserve mobiliteitsfonds heeft als doel projecten te financieren die passen in de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds. Een uitgebreide beschrijving van de mutaties 2022 in het Stedelijk Mobiliteitsfonds staat in hoofdstuk Stedelijk Mobiliteitsfonds in de bijlagen bij het Jaarverslag 2022.

Reserve financiering deelneming GVB

Deze deelneming betreft een financieringsreserve. De stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde van de deelneming GVB.

Reserve Stedelijke Bodemsanering en Nazorg BD G&O

Het reserveren van middelen voor de meerjarige stedelijke bodemsaneringsprogramma’s en nazorgactiviteiten kwam vooral vanuit Rijksmiddelen. De hoogte van de onttrekkingen en toevoegingen hangt samen met het saldo van de gemaakte kosten bodemsanering. De toevoegingen bestaan voornamelijk uit de indexatievergoeding. Er is € 72,6 miljoen overgeheveld naar het Vereveningsfonds voor projecten die vanuit de gebiedsontwikkeling worden aangestuurd. De overige onttrekkingen hebben betrekking op kosten in verband met saneringsprojecten en de nazorg.

8.1.11 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen, verliezen en risico’s, ter egalisering van onderhoudslasten en voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Het verloop van de voorzieningen in 2022 per soort voorziening:

(Bedragen x € 1 miljoen)

Naam voorziening	Boekwaarde 31-12-2021	Herru-bricering	Toevoe-ging	Aanwen-ding	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico’s	101,9		94,2	-16,6	-12,8	166,6
Egalisatievoorzieningen	92,7		44,0	-28,1	0,0	108,6
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	161,3		0,1	-16,5	0,0	144,8
Totaal	**355,9**	**0,0**	**138,2**	**-61,2**	**-12,8**	**420,0**

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico’s (2022: € 166,6 miljoen, 2021: € 101,9 miljoen)

De belangrijkste voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico’s zijn de volgende:

Voorziening grondgerelateerde kosten buiten grexen (2022: € 74,6 miljoen, 2021: € 7,7 miljoen

De ontvangen rijkssubsidies voor de woningbouwimpuls zijn aan de voorziening toegevoegd. Dit zijn lang lopende projecten, waarbij de afrekening rond 2031 zal plaatsvinden (€ 74,6.miljoen) Daarnaast zijn de kosten voor de ROK plannen en Prorail uit de voorziening onttrokken.

Voorzieningen Pensioenfonds (SD) Wethouders (2022: € 55,6 miljoen, 2021: € 66,6 miljoen)
Vanuit de pensioenregeling voor politieke ambtsdragers zijn bestuursorganen eigen risicodrager. Dit houdt in dat we zelf verantwoordelijk zijn voor bekostigen en uitbetalen van pensioenen aan ex-bestuurders en hun nabestaanden. Vanuit de regelgeving BBV moeten we de voorziening pensioenverplichtingen politieke ambtsdragers volledig dekkend maken.

Voorziening verlofsparen (2022: € 11,8 miljoen, 2021: € 0,0 miljoen)
Vanwege een wijziging in de regelgeving omtrent het kunnen sparen van verlof, is een voorziening gevormd ter dekking van op te nemen verlof in de toekomst. De hoogte van de voorziening betreft een inschatting van de toekomstige verplichting.

Voorziening achterstallig onderhoud parkeren (2022: € 6,4 miljoen, 2021: € 6,5 miljoen)
De voorziening is gevormd voor het te plegen achterstallig onderhoud. De uitgaven worden verwacht in 2023.

Egalisatievoorzieningen (2022: € 108,6 miljoen, 2021: € 92,7 miljoen)
De egalisatievoorzieningen gaan voor een bedrag van € 74,5 miljoen over groot onderhoud van vastgoed waarvan de grootste de volgende voorzieningen zijn:

(Bedragen x € 1 miljoen)

Naam voorziening	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Voorziening groot onderhoud gemeentelijk vastgoed	33,0	36,6
Groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat	21,7	23,5
Onderhoud binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat	14,4	14,4
Totaal	**69,1**	**74,5**

Daarnaast bestaan er onder meer voorzieningen voor het onderhoud van sportgebouwen (€ 14,1 miljoen) en voor egalisatie van de tarieven rioolheffing (€ 12,0 miljoen).

Voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (2022: € 144,8 miljoen, 2021: € 161,3 miljoen)
Deze voorzieningen betreffen vooral een voorziening voor de exploitatielasten voor de veerverbindingen over het Noordzeekanaal (hieronder verder toegelicht) en een aantal kleinere voorzieningen.

Voorziening integraal vervoerssysteem veren (2022: € 141,0 miljoen, 2021: € 154,8 miljoen)
Voor de exploitatie van de veerdiensten over het Noordzeekanaal (NZK) en de daarmee verband houdende projecten voor aanlandingen, groot onderhoud en elektrisch varen is in 2022 € 13,8 miljoen aan de voorziening onttrokken.

Het verloop, de aard en de reden van de voorzieningen en de mutaties staan verder gedetailleerd beschreven in 8.3 Verloopstaat voorzieningen.

Vreemd vermogen

8.1.12 Vaste schulden

Onder de vaste schulden verantwoorden we onze portefeuille aan langlopende leningen en ontvangen waarborgsommen. Met deze leningen financieren we vooral de gemeentelijke investeringen zoals verantwoord onder de vaste activa en de financiering van het onderhanden werk.

Verloop in 2022 van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Vermeerderingen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2022
Obligatieleningen	2.745,0	110,0	-100,0	2.755,0
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	50,0	-	-	50,0
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.049,8	468,0	-233,0	3.284,8
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0,0	-	-	0,0
Onderhandse leningen van openbare lichamen	280,0	-	-	280,0
Waarborgsommen	14,3	6,1	-8,9	11,5
Totaal	**6.139,1**	**584,1**	**-341,9**	**6.381,3**

De vaste schuld is in 2022 gestegen met € 242,2 miljoen naar € 6.381,3 miljoen.
De obligatieleningen zijn met € 10,0 miljoen gestegen naar € 2.755,0 miljoen.

Deze toename van de obligatieleningen hangt samen met:
- Investeringen.
- De toename van het eigen vermogen.
- De toename van kort geld en de vlottende schulden.

De obligatieleningen zijn in het bijzonder afgenomen omdat deze leningvorm de hoogste rente heeft. De totale onderhandse leningen stegen met € 235,0 miljoen. Het leenbedrag van de onderhandse leningen aan binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen, banken en overige financiële instellen bleef gelijk met € 50,0 miljoen. Het leenbedrag aan overige binnenlandse sectoren bleef € 0,0 miljoen.

Daarnaast bleef de onderhandse lening van openbare lichamen gelijk met € 280,0 miljoen. De totale rentelast voor het jaar 2022 bedraagt € 63 miljoen. In 4.2 Financiering lichten we de uitvoering van de financieringsfunctie nader toe.

Vlottende passiva

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar	748,8	713,6
Overlopende passiva	656,2	584,2
Overige overlopende passiva	0,0	0,0
Totaal	**1.405,1**	**1.297,8**

8.1.13 Netto-vlottende schulden

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden		
Overige kasgeldleningen	525,0	334,5
Overige schulden	223,8	379,1
Totaal	**748,8**	**713,6**

Kasgeldleningen/Overige kasgeldleningen
De kasgeldleningen en overige kasgeldleningen zijn voor kortdurende financiering. In de financieringsparagraaf lichten we toe hoe we de activiteiten van de gemeente financieren.

Overige schulden

De belangrijkste en grootste overige schulden worden als volgt gespecificeerd:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Belastingverplichtingen	23,8	19,7
Crediteuren	11,7	50,7
Facturen in omloop	188,3	308,7
Totaal	**223,8**	**379,1**

Belastingverplichtingen
De belastingverplichtingen van € 19,7 miljoen bestaan hoofdzakelijk uit de af te dragen belastingontvangsten aan opdrachtgevers, waarvoor de gemeente Amsterdam zorg draagt voor de inning.

Crediteuren
Dit betreft het saldo aan goedgekeurde facturen, waarvan de betaling op balansdatum nog moet gebeuren.

Facturen in omloop/nog te betalen
Deze post betreft facturen die nog voor goedkeuring in omloop zijn en betrekking hebben op het boekjaar 2022.

8.1.14 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	432,1	326,9
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	89,2	144,7
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen (waarvan canon volgende jaren)	134,9 (54,7)	112,6 (48,3)
Totaal	**656,2**	**584,2**

Stand Ultimo 2022 en mutaties 2022

De overlopende passiva zijn in 2022 met € 72,0 miljoen afgenomen naar € 584,2 miljoen. Hieronder lichten we de posten overlopende passiva verder toe.

Verplichtingen

Hier specificeren we de verplichtingen die tijdens het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Uitzondering daarop zijn jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Nog te betalen kosten	277,8	159,2
Af te dragen loonheffing en pensioen	116,6	132,7
Nog te betalen rente en aflossing	37,7	35,0
Vakantie-uitkering a.g.v. invoering van het Individueel Keuze Budget	0,0	
Totaal	**432,1**	**326,9**

Nog te betalen kosten

De post nog te betalen kosten ultimo 2022 van € 159,2 miljoen (2021: € 277,8 miljoen) bestaat hoofdzakelijk uit:

- Nog te betalen kosten in onderwijs, jeugd en zorg inclusief WMO van € 79,6 miljoen (2021: € 75,3 miljoen).
- Nog te betalen post van Rijkswaterstaat in verband met de finale bijdrage aan de zeetoegang IJmond (€ 37,8 miljoen).
- Verkeer en openbare ruimte projecten van € 28,5 miljoen (2021 € 17,5 miljoen).

Af te dragen loonheffing en pensioen

Dit is de reguliere verplichting aan het eind van elk kalenderjaar. Deze loopt af in het eerste kwartaal van het volgende jaar.

Nog te betalen rente en aflossing

De rente en aflossing wordt betaald na afloop van één jaar. Voor deze kosten ontvangt de gemeente in het daaropvolgende jaar een factuur.

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren specificeren we als volgt:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Boekwaarde 31-12-2022
Europese Unie	0,0	0,1	-	0,1
Rijk	82,5	83,0	-37,2	128,3
Overige Nederlandse Overheidslichamen	6,8	16,0	-6,5	16,3
Totaal	**89,2**	**99,2**	**-43,7**	**144,7**

In 8.5 Verloopstaat ontvangen doeluitkeringen staat het verloopoverzicht van de in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel per specifieke uitkering.

Overige vooruit ontvangen bedragen

De overige vooruit ontvangen bedragen van € 112,6 miljoen (2021: € 134,9 miljoen) bestaan vooral uit de vooruit ontvangen canon voor erfpachtrechten (€ 48,3 miljoen) en vooruitontvangen bijdragen van de Vervoersregio aan diverse projecten in de openbare ruimte (€ 31,5 miljoen).

Buiten de passivazijde: Totaalbedrag aan verstrekte borgstellingen garanties € 9,9 miljard

We hebben eind 2022 voor € 9,9 miljard aan financiële garanties aan derden verstrekt. Eind 2021 was dit € 10,1 miljard. Deze afname komt vooral door de kleinere achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De financiële garanties lichten we verder toe in paragraaf Financiering.



8.2 Verloopstaat reserves

8.2 Verloopstaat reserves

Bedragen x € miljoen

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
01.2 Openbare orde en veiligheid	26014	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	2,4	0,0	2,4	0,4	0,0	0,0	0,0	2,8
Reserve Amsterdam 750 De financiering van activiteiten rondom de viering van het 750-jarig bestaan van Amsterdam in 2025. Het resultaat van Amsterdam 750 jaar is € 0,4 miljoen. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de reserve Amsterdam 750 jaar, die daarvoor is opgezet. Het saldo van de reserve is daarmee € 0,4 miljoen hoger en komt uit per 31-12-2022 op € 2,8 miljoen.												
01.2 Openbare orde en veiligheid	87061	1999	Egalisatie-reserve	n.v.t.	3,7	0,0	3,7	1,8	-0,1	0,0	0,0	5,4
Verevening onroerend goed Dekken van de onrendabele top van panden die met een beleidsmatig doel worden aangeschaft (strategische aankopen) en egaliseren van exploitatieresultaten in de vastgoedportefeuille van stadsdeel Centrum. Dekken van fundamentele ingrepen in het kader van de aanpak binnenstad om toenemende drukte en daarmee gepaarde overlast te verminderen/reguleren. Er is € 3,8 miljoen beschikbaar gesteld in 2022 voor de Aanpak Binnenstad om o.a. de leefbaarheid te bevorderen het ondersteunen van onze deelnemingen. In 2022 is € 1,9 miljoen van dit budget benut voor de diverse maatregelen uit het uitvoeringsprogramma, zoals het implementeren van een vergunningsplicht op de Hoogstraten, het stegenplan en het ondersteunen van diverse initiatieven vanuit de buurt. Voor € 1,0 miljoen is alternatieve dekking gevonden, hierdoor hebben we de kosten kunnen beperken tot de eerder genoemde € 1,9 miljoen. Het onbestede deel van € 1,8 miljoen is toegevoegd aan de reserve. Met deze reserve ondersteunen we onze deelnemingen Stadsherstel, NV Stadsgoed en NV Zeedijk.											
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70002	1998	Egalisatie-reserve	n.v.t.	141,5	0,0	141,5	65,4	-118,0	0,0	0,0	88,9
Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds Dekking van projecten die passen binnen de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds. De onttrekkingen ter dekking van in 2022 uitgevoerde projecten bedragen € 118,0 miljoen. Op basis van een begrote onttrekking van € 124,1 miljoen betekent dit een bestedingspercentage van 95,02%. Vorig jaar was dit 120,58%. Door capaciteitsproblemen zijn veel projecten dit jaar niet in uitvoering genomen. Daar komt bij dat de bestedingen in 2021 ook historisch gezien van een hoog niveau waren. De toevoeging aan de reserve SMF bedraagt € 65,4 miljoen wat € 39,7 miljoen lager dan begroot is. Dit wordt voor € 40 miljoen veroorzaakt door het nog niet ontvangen en daardoor niet toevoegen van een verwachte Rijksuitkering vanwege Covid-19 over 2021. De eindstand van de reserve SMF bedraagt € 88,9 miljoen.											
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70025	2019	Egalisatie-reserve	n.v.t.	21,8	1,7	23,5	68,6	-83,8	0,0	0,0	8,3
Reserve Programma Stadsbehoud Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het in stand houden van de openbare ruimte en infrastructuur, waaronder de arealen civiele constructies, verhardingen, verkeersystemen, groen, straatmeubilair, speelvoorzieningen en op termijn wegtunnels. Aan de reserve is € 68,6 miljoen toegevoegd en € 83,8 miljoen onttrokken, De onttrokken € 83,8 miljoen bestaat met name uit onttrekkingen voor groot onderhoud en instandhouding van de kapitaalgoederen Wegen en Verhardingen (€ 28,3 miljoen), Civiele Kunstwerken (€ 21,6 miljoen) en Groen (€ 14,3 miljoen). In het kader van de Financiële samenwerkingsafspraken is € 3,8 miljoen onttrokken.											
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70027	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	6,2	0,0	6,2	0,0	-0,1	0,0	0,0	6,1
Zuidelijke IJ-oevers (POR) De reserve is bestemd voor de voorbereiding en uitvoering van het Plan Openbare Ruimte Zuidelijke IJoever (Oosterdok en Stationsplein). Op basis van de Voordracht voor de raadsvergadering van 10/11 november 2021 (2.c : De herinrichting van de Prins Hendrikkade Oost wordt verder uitgesteld tot na 2025) is dit project getemporiseerd.												

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70048	2007	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	7,7	0,0	7,7	0,0	-0,2	0,0	0,0	7,4

Leidseplein
De gecoördineerde uitvoering van de herinrichting van het Leidseplein en omgeving binnen het samenwerkingsproject Leidseplein. Het uiteindelijke doel is om het gebied beter te laten functioneren als ontmoetings-plek en als cultureel centrum van Amsterdam.

Het project Leidseplein is grotendeels afgesloten. Het resterende gedeelte betreft de fietsparkeervoorziening op de Lijnbaansgracht, bij de Melkweg. Deze is nog niet uitgevoerd in verband met de slechte staat van de kade. In samenwerking met een partner waarmee een samenwerkingsovereenkomst is gesloten, is in 2022 het Definitief Ontwerp afgerond en geoptimaliseerd. De inschrijving van de partner op het onderdeel kade overtreft echter de daarvoor beschikbare middelen. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om te optimaliseren of te versoberen.

02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70050	2005	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	4,0	0,0	4,0	0,0	-2,6	-1,3	0,0	0,0

Rode Loper
De bouw van vier stations voor de Noord-Zuidlijn in de stadsdelen Centrum en Zuid vraagt om herinrichting van de openbare ruimte rond die nieuwe stations, vanwege de gewijzigde functie van de openbare ruimte en de slijtage door de vele werkzaamheden.

Het project Rode Loper is op naijlende werkzaamheden en eventuele nadeelcompensatie na afgerond. In 2022 zijn er nog onttrekkingen geweest ten behoeve van het project Vijzelstraat. De reserve is eind 2022 opgeheven.

02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70077	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,6	0,0	0,6	0,0	-0,6	0,0	0,0	0,0

Stationseiland
Dekking van de projectkosten Stationseiland / De Entree.

In 2022 is het restant dekking uit de reserve volledig benut. Eind 2022 is het project De Entree na oplevering van de ondergrondse fietsenstalling technisch gereed. Begin 2023 wordt het project financieel administratief afgerond.

02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70080	2019	Egalisatie-reserve	n.v.t.	68,4	0,0	68,4	28,3	-84,9	0,0	0,0	11,8

Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen
Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het wegwerken van grootschalig achterstallig onderhoud in de openbare ruimte en van de infrastructuur. De reserve is gevormd ter dekking van de aan bovengenoemde aanpak verbonden ingrepen en activiteiten, zoals onderzoek, handhaving, monitoring, brandweerorganisatie en innovatie.

Aan de reserve is € 28,3 miljoen toegevoegd en € 84,9 miljoen onttrokken. De onttrokken € 84,9 miljoen bestaat met name uit onttrekkingen voor achterstallig onderhoud van de kapitaalgoederen Civiele Kunstwerken (€ 69,5 miljoen, waarvan € 58,4 miljoen Programma Bruggen & Kademuren), Wegen en Verhardingen (€ 6,5 miljoen) en Groen (€ 8 miljoen).

Conform het raadsbesluit van 20 april 2022 is de reserve omgezet naar een systeemreserve.

02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70170	2017	Financierings-reserve	n.v.t.	176,8	0,0	176,8	8,9	-0,4	0,0	0,4	185,3

Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut
Inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschapelijk nut.

De toevoeging bedraagt € 8,9 miljoen en is rechtstreeks herleidbaar naar onttrekkingen vanuit reserves ten behoeve van in 2022 gepleegde investeringen. De onttrekking van € 0,4 miljoen is rechtstreeks herleidbaar naar de dekking van afschrijvingen van investeringen uit het verleden die toen zijn gefinancierd vanuit reserves.

02.3 Openbaar vervoer	70006	2000	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,8	0,0	0,8	0,0	-0,8	0,0	0,0	0,0

Reserve IJsei inclusief Waterfront
De realisatie van een autotunnel, een busstation met overkapping, ondergrondse fietsenstalling met aanvaarbescherming en de herinrichting van de openbare ruimte aan de IJzijde van het Stationseiland.

Met de naderende voltooing van het project is in 2022 het restant dekking uit de reserve volledig benut. Na de oplevering begin 2023 is de ondergrondse fietsenstalling/aanvaarbescherming technisch gereed. Daarmee wordt de realisatie van autonderdoorgang, busstation, IJhal, inrichting waterprogramma en openbare ruimte aan de IJzijde van het Stationseiland afgerond.

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
02.3 Openbaar vervoer	70075	2017	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	4,0	0,0	4,0	0,0	-0,7	0,0	0,0	3,4
Reguliere vervanging IJveren Voor incidentele vervangingsinvesteringen in de veerverbindingen over het IJ. Aan de reguliere reserve vervanging Ijveren is € 0,7 miljoen onttrokken ten behoeve van de bouw van een nieuwe Ijveer.												
03.1 Economie en innovatie	73015	2009	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2
Amsterdams Promotiefonds voor cultuur en stadsinitiatieven Het realiseren van projecten waarvan de opzet is zowel de doelen van Holland Casino als van de gemeente te verwezenlijken. Op basis van de overeenkomst met Holland Casino wordt er jaarlijks een toevoeging gedaan, in 2022 is er € 0,1 miljoen toegevoegd aan de reserve promotiefonds. Ter dekking van het evenement 'Projectplan Carré' is € 0,03 miljoen onttrokken.												
03.1 Economie en innovatie	73031	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	16,7	0,0	16,7	0,0	-5,3	0,0	0,0	11,4
Reserve Amsterdam Metropolitan Solutions Realiseren van een nieuw op te richten wetenschappelijk opleidings- en onderzoeksinstituut door kennisinstellingen en bedrijven op gebied van toegepaste technologie met als werknaam Amsterdam Metropolitan Solutions. Voor de dekking van het final contract ter realisering van het Amsterdam Metropolitan Solution is bij de begroting 2014 deze reserve gevormd. De besteding vindt plaats in de jaren 2014 t/m 2024. Jaarlijks wordt ongeveer voor € 5 miljoen onttrokken aan de reserve.												
03.1 Economie en innovatie	73035	2015	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	17,7	0,0	17,7	20,3	-10,0	-3,0	0,0	25,0
Reserve Economische structuurversterking Het stimuleren van economische structuurversterking conform het door de gemeenteraad vastgestelde bestedingskader. Vanuit het coalitieakkoord 2019-2022 wordt tot en met 2022 de reserve voor Economische Structuurversterking aangevuld met een bedrag van € 33 miljoen. Dit jaar is een bedrag € 20,3 miljoen toegevoegd. Hiervan is € 10 miljoen van de coalitiemiddelen 2019-2022, € 6 miljoen een doorschuif van toekomstige jaren naar 2022 en € 4,3 miljoen terugstorting lastenverlichting ondernemers en dekking inkomstenderving uit 2021. Het doel van deze reserve is het stimuleren van economische structuurversterking conform het door de raad vastgestelde bestedingskader. Niet bestede middelen blijven in de reserve en zijn bestemd voor besteding in latere jaren. De onttrekking van € 10 miljoen is voornamelijk ingezet voor de beleidsprogramma's van Startup Amsterdam, Life Science & Health, Amsterdam Trade en Onderwijs -Arbeidsmarkt en voor diverse subsidielasten waaronder ICAI en HIP middelen . De vrijval van de reserve van € 3,0 miljoen betreft de toevoeging aan de financieringsreserve ROM MRA-NHN.												
03.1 Economie en innovatie	73036	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Financieringsreserve ROM InWest Deze reserve dient als financiering met eigen vermogen ten behoeve deelname aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Metropoolregio InWest. In de periode 2021 tot en met 2024 wordt er per jaar € 3 miljoen toegevoegd tot een maximum van € 12 miljoen in de deelname aan de ROM MRA-NHN. Deze reserve dient ter financiering uit het eigen vermogen ten behoeve van deelname aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) MRA-NHN. Conform raadsbesluit nr 2021-111 op 27 mei 2021 met betrekking tot de oprichting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) MRA-NHN.												
03.1 Economie en innovatie	73037	2022	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
Reserve Metropoolregio Amsterdam Middelen reserveren die door de gemeente Amsterdam beschikbaar zijn gesteld voor de activiteiten van het samenwerkingsverband Metropoolregio Amsterdam en nog niet extern verplicht. Aan de reserve Metropoolregio Amsterdam is € 0,4 miljoen toegevoegd voor het reserveren van middelen die door de gemeente Amsterdam beschikbaar zijn gesteld voor de activiteiten van het samenwerkings-verband Metropoolregio Amsterdam (MRA) maar nog vrij besteedbaar zijn.												

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
04.1 Kunst en cultuur	73059	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	2,7	0,0	2,7	1,1	0,0	0,0	0,0	3,8
Egalisatiereserve Kunstenplan Om de vier jaar worden in de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur de nieuwe beleidsdoelstellingen voor de komende vier jaar bepaald. De doelstelling van deze systeemreserve volgt de doelstellingen van elk nieuw Kunstenplan. Aan de reserve Kunstenplan zijn in 2021 en 2022 middelen toegevoegd voor de ontwikkeling van culturele voorzieningen in de wijken (€ 0,5 miljoen). Deze middelen worden in 2023 en 2024 ingezet. Daarnaast zijn niet bestede middelen uit het Kunstenplan (€ 0,6 miljoen) toegevoegd aan de reserve. Deze kunnen op een later moment worden ingezet binnen de kaders van het Kunstenplan. Dit is conform de systematiek van de kunstenplanreserve.												
04.2 Erfgoed	67015	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,2	0,0	0,2	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0
Opzetten landelijke erfgoedregistratie Er voor zorgen dat de registratie van erfgoedgegevens voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Voor de LER (Landelijke Erfgoed registratie) zijn kosten voor € 0,2 miljoen gemaakt die gedekt worden uit de reserve.												
04.2 Erfgoed	67016	2009	Overige bestemmings-reserve	€ 0,2 miljoen	0,0	0,2	0,2	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,1
Reserve monumenten Weesp Verstrekken van subsidies tbv monumenten, opknappen monument begraafplaats Landscroon en aanwijzen monumenten in Weesp. De reserve is in Weesp ingesteld omdat de subsidieaanvragen voor subsidie monumenten vaak een lange behandeltijd kennen. De gemeenteraad Weesp heeft besloten in 2022 dat de reserve wordt gebruikt voor de begraafplaats Landscroon en om extra gemeentelijke monumenten aan te wijzen. In 2002 is voor restauratiewerkzaamheden Landscroon € 0,02 miljoen onttrokken uit de deze reserve.												
06.1 Sport	56027	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	11,5	0,0	11,5	0,0	-0,8	-3,8	0,8	6,9
Financieringsreserve sportaccommodaties De reserve is de dekking voor de afschrijvingslasten van de kredieten voor het Sportaccommodatiefonds. De onttrekking van € 0,8 miljoen is gebruikt voor de afschrijvingslasten van investeringen in sportaccommodaties. De vrijgevallen middelen van € 3,2 miljoen zijn overgeheveld naar het programma Vastgoed. Deze middelen horen bij accommodaties die in dit programma worden geadministreerd en beheerd. En € 0,6 miljoen valt vrij doordat niet alle investeringen zijn gerealiseerd. Daardoor zijn toekomstige afschijvingslasten lager dan gepland. Deze middelen vloeien terug naar de algemene middelen.												
06.1 Sport	56080	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	3,5	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5
Reserve sportevenementen Middelen bestemmen voor toekomstige topsportevenementen, zoals het EK 2020. Er is niet onttrokken aan de reserve evenementen. Door corona zijn de middelen voor het EK 2021 en topsportevenementen niet geheel besteed. Hierdoor is nog € 3,5 miljoen beschikbaar. Deze worden ingezet voor internationaal aansprekende topsportevenementen waar extra inzet (capaciteit en middelen) vanuit de gemeente noodzakelijk is. Hiervoor is een nieuw bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad.												
07.1 Inkomensregelingen	52050	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	112,5	0,0	112,5	0,1	-12,3	0,0	0,0	100,3
Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Participatiewet voor het inkomensdeel (bijstandsuitkeringen)en de uitvoering van Tozo. Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur ten behoeve van het Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Participatiewet voor het Inkomensdeel (bijstandsuitkeringen). Uit de egalisatiereserve is € 12,3 miljoen onttrokken, bestaande uit de volgende onderdelen. ▪ € 4,7 miljoen voor de uitvoering van het programma 'Meer kans op werk' ▪ € 3,2 miljoen voor het project “veerkracht”. Het biedt duurzame ondersteuning en begeleiding aan ondernemers naar een ander perspectief (ander bedrijf of vast werk) en bij schulden. ▪ € 3,2 miljoen voor de uitvoeringskosten Bijstand voor zelfstandigen. ▪ € 0,6 miljoen voor de regeling Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) die ingesteld als gevolg van de coronacrisis. ▪ € 0,5 miljoen als gevolg de ontwikkeling van het macrobudget en de ontwikkeling van het bijstandsbestand.												

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
07.2 Werk, participatie en inburgering	53064	2018	Egalisatie-reserve	5% van de lasten van de Directie Werk op programma-onderdeel 7.2	8,7	0,0	8,7	2,7	-0,8	0,0	0,0	10,5

Reserve Sociaal Werk
Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Wet Sociaal Werk en de Participatiewet met als doel werk te bieden aan Amsterdammers met een arbeidsbeperking en indien nodig aanvullend te investeren in Sociaal Werk. Het gaat om Amsterdammers met een arbeidsbeperking ofwel in dienst bij de sociale werkvoorziening (Stichting Pantar), ofwel via de gemeente direct gedetacheerd bij sociale firma's of bij reguliere werkgevers.

Aan de egalisatiereserve Sociaal Werk is € 2,7 miljoen gedoteerd, bestaande uit de volgende onderdelen:
- € 1,1 miljoen voor de laaginkomensvoordeel (LIV).
- € 0,8 miljoen voor de CAO stijging 2023 en verder van de WSW doelgroep.
- € 0,8 miljoen voor Amsterdammers met een arbeidsbeperking.

Uit de egalisatiereserve Sociaal Werk is € 0,8 miljoen onttrokken, bestaande uit:
- € 0,8 miljoen voor het operationeel resultaat van de verbonden partij Pantar.

08.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	57054	2021	Overige bestemmings-reserve	€ 4,5 miljoen	4,5	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5

Reserve Streeklaboratoria
Het uitvoeren van vervolgonderzoek naar de effecten van de Corona pandemie en voorbereiden van het Streeklaboratorium en de andere laboratoria in Amsterdam op een eventuele volgende gezondheidscrisis.

Het streeklaboratorium moet nog steeds toekomstbestendig gemaakt worden. We zijn ook in bespreking over hoe we de verschillende lijnen van publieke gezondheidszorg kunnen wegnemen, hoe we een betere koppeling tussen de verschillende Amsterdamse laboratoria kunnen maken. Echter juist doordat de pandemie (corona) er nog is geweest zal dit in een latere fase uitgewerkt worden. Vandaar dat er nog geen onttrekking in 2022 heeft plaatsgevonden.

08.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	90089	2021	Overige bestemmings-reserve	Niet bepaald	0,0	0,4	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0	0,7

Reserve vastgoed Weesp
Dekking van toekomstige exploitatietekorten van maatschappelijke organisaties voor gemeentelijk vastgoed in Weesp middels subsidieverstrekking.

Conform College - en raadsvoorstel Weesp inzake Nijverheidslaan 9 (d.d. 10-3-2022) zijn de inkomsten uit de verkoop van het pand Nijverheidslaan 9 toegevoegd aan de reserve Vastgoed Weesp.

08.3 Individuele voorzieningen (incl. PIT)	55044	2006	Egalisatie-reserve	10% van het budget voor de WMO openeinde regelingen in het betreffende boekjaar	24,8	0,0	24,8	15,4	-6,9	0,0	0,0	33,2

Reserve egalisatie WMO
Opvangen fluctuaties WMO openeinde regelingen.

Gedurende het boekjaar 2022 is € 6,9 miljoen onttrokken en € 15,4 miljoen toegevoegd aan de reserve. Over het geheel genomen is in dit boekjaar een overschot ontstaan op de budgetten van Wmo openeinde regelingen en na de netto toevoeging staat de stand op 10% van de beginstand van alle Wmo openeinde regeling budgetten.

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
08.3 Individuele voorzieningen (incl. PIT)	55805	2022	Egalisatie-reserve	€ 20,0 mln	0,0	0,0	0,0	15,5	-1,3	0,0	0,0	14,2
Egalisatiereserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag Het egaliseren van de door het rijk te ontvangen POK-middelen en uitgaven hiervan voor extra ondersteuning van mensen in kwetsbare posities en voorkomen dat mensen in zo'n positie terecht komen. Gedurende het boekjaar 2022 is € 15,6 miljoen toegevoegd aan de reserve voor de actielijnen 2 tot en met 4. Waarvan € 15,2 miljoen conform begroting en € 0,4 miljoen extra toegevoegd omdat een overschot is ontstaan op het budget voor POK middelen voor de doorbraakteams wegens krapte op de arbeidsmarkt. Gedurende het boekjaar 2022 is € 1,3 miljoen onttrokken aan de reserve ten behoeve van actielijn 2 tot en met 4.												
08.3 Individuele voorzieningen (incl. PIT)	55804	2022	Egalisatie-reserve	€ 17,5 miljoen	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
Egalisatiereserve Jeugd Het opvangen van fluctuaties in de begroting van de uitvoering van de Jeugdwet om tot een stabieler meerjarenbeeld te komen. Gedurende het jaar is € 1,2 miljoen toegevoegd aan de reserve conform begroting. Over het geheel genomen is in dit boekjaar een overschot van € 1,6 ontstaan op de budgetten van jeugd. Dit bedrag wordt conform systematiek van de reserve extra toegevoegd.												
09.1 Riool en drinkwater	96001	2006	Egalisatie-reserve	n.v.t.	1,2	0,0	1,2	0,0	-1,2	0,0	0,0	0,0
Reserve egalisatie drinkwatertarieven Waternet Het verevenen van bij het jaarverslag blijkende overschotten of tekorten met betrekking tot de drinkwatervoorziening voor burgers en bedrijven. Het streven is de overschotten of tekorten in volgende jaren te verevenen via tarieven. Daarnaast dient de reserve voor het afdekken van het risico van afwijkingen in het resultaat. In 2022 heeft de egalisatie geleid tot een onttrekking van € 1,2 miljoen.												
09.2 Afval en grondstoffen	83030	2015	Egalisatie-reserve	n.v.t.	3,5	0,0	3,5	13,3	0,0	0,0	0,0	16,8
Egalisatiereserve afval Het reguleren van de over- en onderschrijding op de kwijtschelding en de solidariteitsbijdrage van de afvalstoffenheffing. De egalisatiereserve is in de najaarsnota verlengd en de het doel is aangepast. Alle voor- en nadelen van de afvalstoffenheffing worden voortaan geëgaliseerd aan deze reserve. Aan de beginstand van de egalisatiereserve van € 3,5 miljoen zijn in 2022 het positief resultaat ASH, resultaat verlaging kwijtscheldingen, het saldo afvalstoffenreserve van voormalig gemeente Weesp toegevoegd voor een totaal bedrag van € 13,3 miljoen. Het eindsaldo bedraagt € 16,8 miljoen en zal in de toekomstige jaren aangewend worden ten behoeve van tarieven egalisatie van de afvalstoffenheffing.												
09.2 Afval en grondstoffen	83103	2015	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,0	0,5	0,5	0,9	-0,8	-0,5	0,0	0,0
Investeringsreserve afval Dekking van investeringen en innovaties in de afvalketen. Reserve opgeheven bij Najaarsnota 2022, eindsaldo is nul.												
09.2 Afval en grondstoffen	83105	2017	Financierings-reserve	n.v.t.	11,6	0,0	11,6	0,0	0,0	0,0	0,0	11,6
Financieringsreserve OAT Sluisbuurt Financieren afschrijvingslasten Ondergronds Afval Transport (OAT). Geen mutaties in 2022 op deze reserve, het eindsaldo is gelijk aan beginsaldo.												
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer	67018	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	15,2	0,0	15,2	4,4	-8,5	0,0	0,0	11,1
Reserve duurzaamheidsfonds Alloceren van middelen en het verstrekken van leningen ter bevordering van hernieuwbare energie en energiebesparing. De toevoeging betreft de rente op verstrekte leningen. Daarnaast zijn de verkregen gemeentefondsmiddelen voor uitvoeringskosten klimaat ad € 4,0 miljoen aan deze reserve toegevoegd. De onttrekking is op basis van de daarmee corresponderende lasten. De lasten betreffen vooral de inzet versnellingsmiddelen om de verduurzaming in Amsterdam te versnellen. Daarnaast worden de beheerkosten duurzaamheidsfonds hieruit gedekt.												

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer	67060	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	111,6	0,0	111,6	38,0	-23,0	0,0	0,0	126,6
Reserve Klimaatfonds Het in het kader van, en passend bij, de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam. De onttrekking is in overeenstemming met de op het programma corresponderende lasten op programma 9.3. De bestedingen zijn passend bij de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam. De toevoeging is conform de begroting. De reserve wordt gevuld door 4 keer € 37,5 miljoen toe te voegen via de begroting tot het bedrag van € 150 miljoen is bereikt. Daarmaast zijn de gemeentefondsmiddelen verduurzaming erfgoed ad € 0,5 miljoen aan deze reserve toegevoegd.											
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer	74040	2016	Egalisatie-reserve	n.v.t.	141,8	0,2	142,0	2,8	-75,4	0,0	0,0	69,5
Stedelijke Bodemsanering en Nazorg Het reserveren van middelen voor de meerjarige stedelijke bodemsaneringsprogramma's en nazorgactiviteiten die conform gemaakte afspraken met het Rijk grotendeels vanuit Rijksmiddelen worden gefinancierd. De toevoeging is de indexatievergoeding. Er is € 72,6 miljoen overgeheveld naar het Vereveningsfonds voor projecten die vanuit de gebiedsontwikkeling worden aangestuurd. De overige onttrekkingen hebben betrekking op kosten in verband met saneringsprojecten en de nazorg.											
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer	67811	2022	Overige bestemmings-reserve	€ 7 miljoen	0,0	0,0	0,0	4,1	0,0	0,0	0,0	4,1
Reserve Laadinfra Het bestemmen van de door Total te ontvangen bijdragen voor de ontwikkeling van de laadinfrastrategie. Aan deze reserve zijn de van Total ontvangen bijdragen toegevoegd voor de ontwikkeling van de laadinfrastructuur												
09.4 Ruimtelijke ordening	70052	2020	Overige bestemmings-reserve	€ 4,9 miljoen	3,8	0,0	3,8	0,0	-0,8	0,0	0,0	3,0
Reserve IJ-oeververbinding De reserve wordt gebruikt om de eerste IJ-oeververbinding voor te bereiden tot aan de fase voorkeursbesluit. De begrotingsdoelstelling waarme de IJoeververbinding een relatie heeft is. We zorgen voor integrale en kwalitatieve afwegingen bij inzet en prioritering ruimtelijke ontwikkeling. De bestedingen 2022 betroffen het uitvoeringsprogramma waarbinnen we gewerkt hebben aan de kostenafweging veren en bruggen en het inrichtingsplan Rijkswateren.											
10.1 Grond	74002	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	396,2	0,0	396,2	154,1	-73,5	-8,0	0,0	468,8
Reserve Vereveningsfonds Een deel van de reserve is benodigd als weerstandsvermogen en ter dekking van vastgestelde (voor)investeringen. Het resterende deel is de vereveningsruimte en is beschikbaar voor nieuwe investeringen in het kader van de gebiedsontwikkeling. De toevoegingen bestaan hoofdzakelijk uit de overheveling vanuit de reserve Bodemsanering € 72,6 miljoen, Winstnemingen € 49,6 miljoen, Meerwaarde Erfpacht € 19,7 miljoen en de indexatievergoeding € 7,9 miljoen. De onttrekkingen bestaan uit projectkosten waarvoor een reservering is getroffen binnen het Vereveningsfonds en/of balansverrekeningen (€ 52,5 miljoen), indirect toerekenbare kosten aan de grondexploitaties € 21,0 miljoen en een vrijval van € 8,0 miljoen ten gunste van de algemene middelen.											
10.1 Grond	74044	2001	Egalisatie-reserve	n.v.t.	1,8	0,0	1,8	0,0	0,0	-1,7	0,0	0,0
Reserve Wallengebied Deze reserve is bestemd voor planschadekosten in het kader van Project Wallengebied en de proceskosten van het project. In 2022 zijn beperkte kosten gemaakt en het risico op nieuwe juridische kosten is beperkt. De reserve valt om die reden vrij, conform besluit Najaarsnota.												

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
10.1 Grond	77002	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	487,3	0,0	487,3	34,5	-24,3	-55,2	0,0	442,2
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties Dekking van de gebiedsontwikkeling op de Zuidas en de bijdrage van de gemeente Amsterdam aan de ontwikkeling van Zuidas Dok. De toevoegingen betreft winstnemingen in de grondexploiaties (€ 24,7 miljoen) en de indexatievergoeding op de reserve (€ 9,8 miljoen). De onttrekkingen betreft de jaarlijkse afgesproken bijdrage aan Zuidasdok (€ 19,5 miljoen), een onttrekking ter dekking van de apparaatlasten en centrale overhead (€ 4,1 miljoen), en een onttrekking ten behoeve van de ontwikkelkosten voor OBA Next (€ 0,6 miljoen). De vrijval van € 55,2 miljoen is een uitname ten behoeve van de algemene middelen, conform raadsbesluit om incidenteel uitname te doen op basis van vereveningsruimte.											
10.2 Erfpacht	74001	2004	Financierings-reserve	n.v.t.	4.908,4	0,0	4.908,4	123,5	-256,1	0,0	0,0	4.775,8
Reserve afkoopsommen erfpacht Deze reserve dient voor de financiering van de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden. De reserve is in 2022 met € 123,5 miljoen toegenomen door nieuw ontvangen afkoopsommen in het voortdurend stelsel. De onttrekking is het gevolg van erfpachters die hebben afgekocht in het eeuwigdurend stelsel en/of hebben gekozen voor canonbetaling.												
10.2 Erfpacht	74050	2019	Financierings-reserve	De maximale omvang is de omvang van de grondwaarde van in erfpacht uitgegeven grond waarvan de erfpachtcanon-betaling niet is afgekocht	522,8	0,0	522,8	313,1	-8,4	0,0	0,0	827,4
Reserve financiering erfpachtgrond Het doel is zoveel mogelijk in erfpacht uitgegeven grond te financieren met eigen vermogen. De toevoegingen bestaan uit eeuwigdurende afkoopsommen en meerwaarden bij canonherziening in het voortdurend stelsel. De onttrekking heeft betrekking op kosten van de overstapregeling.												
11.1 Wonen en bouwen	74041	2015	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	9,0	0,0	9,0	0,0	-0,7	0,0	0,0	8,2
Reserve Actieplan bouwstimulering Alloceren van middelen voor het stimuleren van woningbouw in Amsterdam. De onttrekking is gedaan voor het realiseren van flex-woningen. Hier is de locatie Wenckebachweg door het bestuur van Ouder-Amstel goedgekeurd.												
11.1 Wonen en bouwen	76006	2004	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	49,3	0,0	49,3	0,0	-7,3	0,0	0,0	42,1
Reserve Corporatiebudget Het Corporatiebudget wordt primair ingezet t.b.v. onrendabele vastgoedinvesteringen in de stedelijke vernieuwingsgebieden in Nieuw-West, in de Kolenkitbuurt in West, De Banne en Nieuwendam-Noord in Noord. Corporaties kunnen op projectbasis subsidies aanvragen. De vastgestelde subsidies zijn in 2022 verantwoord. Naar aanleiding hiervan is er € 7,3 miljoen onttrokken uit de reserve. De andere onttrekkingen worden opgeschoven naar 2023. Gezien de afhankelijkheid van de aanvragen van woningcorporaties en de lange tijd voor een vastgoedproject is gestart tot en met de afwikkeling is het logisch dat de onttrekkingen per jaar erg kunnen fluctueren.												

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
11.1 Wonen en bouwen	76007	2021	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	2,0	0,0	2,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	1,7

Reserve Wooncoöperatieven
Het beschikbaar stellen van middelen voor de voorziening die gevormd wordt tegenover verstrekte leningen aan wooncoöperatieven en het dekken van beheerkosten SvN.

Op basis van de daadwerkelijke verstrekte leningen is de onttrekking uit deze reserve geboekt. Dit is afhankelijk van het aantal lening aanvragen en aangezien het goedkeuringsproces redelijk lang kan duren, verschillende de onttrekkingen ook significant per jaar.

11.1 Wonen en bouwen	76050	2016	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4

Stedelijke reserve Wonen boven winkels en bedrijven
Stimuleren van het creëren van woonruimte boven winkels en bedrijven.

Dit jaar zijn er geen subsidie aanvragen gehonoreerd. En dus geen onttrekkingen.

11.1 Wonen en bouwen	87036	1997	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,2	0,0	0,2	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0

Woningonttrekking
Dekking van de geraamde lasten voor casco funderingsonderzoeken , conform de door het AB van stadsdeel Centrum oorspronkelijk vastgestelde doelstelling voor de bestemmingsreserve Woningonttrekking.

De beginstand van de reserve bedroeg € 0,2 miljoen. In 2022 zijn diverse kosten (onder andere inhuur en keuringen) gemaakt met betrekking tot funderingsonderzoek. In totaal is hier € 0,1 miljoen aan besteed. Dit bedrag is vervolgens onttrokken aan de reserve.

11.1 Wonen en bouwen	88050	2012	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,5	0,0	0,5	0,0	-0,5	0,0	0,0	0,0

Stedelijke Vernieuwing
Opvangen van de risico's binnen de stedelijke ontwikkeling. Reserveren van middelen voor het nakomen van met partners overeengekomen verplichtingen i.v.m. de stedelijke ontwikkeling. Reserveren van middelen om aanvullende voorzieningen te treffen. Opvangen van risico's van planschade. Interimbeheer bij herinrichting. De 10% bijdrage aan de kosten voor inrichting woonomgeving bij stedelijke vernieuwingsplannen.

De onttrekking betreft de ophoging Ecu-plein om de verkeersveiligheid voor de voetgangers en de fietsers te verbteren. Deze reserve kan na besluitvorming volledig worden opgeheven.

11.3 Groen en dierenwelzijn	67042	2016	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,6	0,0	0,6	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,4

Reserve Herplantfonds
De middelen worden ingezet voor compensatie van gekapte bomen, conform het vastgestelde beleid ten aanzien van compensatie en herplanting van bomen.

Deze reserve wordt gevoed door bijdragen o.b.v. kapvergunningen. Onderdeel van de stedelijke Bomenverordening 2014 is een artikel over de herplantplicht. Gekapte bomen worden in principe één op één herplant. Als rechtstreekse herplant niet mogelijk is, dan wordt de monetaire waarde volgens een landelijk rekenmodel vastgesteld en gestort in het herplantfonds. De lasten voor het fonds bestaan uit de inspanningen en daadwerkelijke groencompensatie elders in de stad. Voor 2022 betekent dit een ontrekking van € 0,2 miljoen uit de reserve

11.3 Groen en dierenwelzijn	67050	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	8,9	0,0	8,9	0,0	-1,3	0,0	0,0	7,7

Kwaliteitsimpuls Groen
De reserve wordt gebruikt om te investeren in parken (groen). Doelstelling 11.3.1 Amsterdam is een stad voor mens, plant en dier met groene plekken in alle buurten en goed onderhouden parken en bos.

De stadsparken worden steeds drukker bezocht. In 2017 is door het college besloten om vanuit het Vereveningsfonds € 16 miljoen in te zetten voor een kwaliteitsimpuls van het Noorderpark, Sloterpark, Rembrandtpark, Westerpark, Gaasperpark en het Martin Luther Kingpark. Met de financiering vanuit het Vereveningsfonds wordt een directe relatie gelegd tussen de groei van de stad en de daarbij benodigde investeringen in de kwaliteit van het groen. De ontrekking van € 1,3 miljoen ziet toe op de parken MLK, R'park openbare ruimte, Noorderpark en Sloterpark. De werkzaamheden voor het Gaarsparpark en Westerpark zijn nog niet gestart.

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12001	1995	Algemene reserve	Afhankelijk van de geinventariseerde risico's	78,5	12,0	90,5	299,0	-214,8	0,0	0,0	174,6

Algemene Reserve
Een buffer voor het kunnen opvangen van niet structurele financiële tegenvallers.

De belangrijkste toevoegingen aan de Algemene Reserve betreffen de volgende:
Bij de begrotingsbehandeling 2023 is het verwachte positieve resultaat van 2022 toegevoegd aan de algemene reserve (€ 114,7 miljoen). Het resultaat 2021 van Amsterdam van € 80,8 miljoen en het resultaat 2021 Weesp van € 5,2 miljoen (€ 86,0 miljoen). Doordat de reserve Meerjarige Intertemporele Compensatie is opgeheven in 2022, is het saldo van de reserve toegevoegd aan de algemene reserve (€ 63,7 miljoen). Toevoeging van het renteresultaat (€ 24,5 miljoen). Een toevoeging vanuit het Klimaatfonds vanwege 'samen sterker uit de crisis' maatregelen (€ 10,0 miljoen).

Het verwerken van de verschillende reserves van de gemeente Weesp in Amsterdam aan de algemene reserve zijn in deze verloopstaat in het beginsaldo verwerkt.(€ 12,0 miljoen).

De belangrijkste onttrekkingen aan de algemene betreffen:
De inzet van de algemene reserve is de sluitpost van de genomen maatregelen in het nieuwe coalitieakkoord 'samen sterker uit de crisis' (€ 185,1 miljoen). De reserve wordt onttrokken voor het uitdelen van onderbesteding 2021, het verdelen van de zogenaamde 'eindejaarsmarge' (€ 22,4 miljoen). Een extra onttrekking vanwege het inpassen van budgetten van Weesp in de gemeentelijke begroting (€ 2,7 miljoen).

A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12003	nvt	Algemene reserve	n.v.t.	80,8	5,3	86,0	0,0	-86,0	0,0	0,0	0,0

Jaarrekeningresultaat
Resultaatafwikkeling t-1 en resultaat t zijn onderdeel van de algemene reserve en op deze manier apart zichtbaar gemaakt.

Het jaarrekeningresltaat 2021 van Amsterdam (€ 80,8 miljoen) en het resultaat 2021 Weesp (€ 5,2 miljoen), samen € 86,0 miljoen is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12006	2000	Financierings-reserve	6,5 miljoen	6,5	0,0	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	6,5

Reserve financiering NV Zeedijk
Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV Zeedijk.

De hoogte van de financieringsreserve is in overeenstemming met de boekwaarde van de deelneming NV Zeedijk.

A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12014	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	0,1	0,0	0,1	1,4	0,0	0,0	0,0	1,5

Financieringsreserve WRK
Investeren in het eigen vermogen van deelneming WRK uit de inkomsten van de garantiepremie zonder dat dit begrotingsruimte kost of gefinancierd wordt.

Aan de financieringsreserve zijn middelen toegevoegd uit ontvangen garantiepremies.

A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12015	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Reserve verbeteren schuldpositie
Schuldpositie van de gemeente verbeteren door een deel van het bezit te financieren met eigen vermogen.

De reserve is ingesteld voor het in de toekomst vrijspelen van begrotingsruimte.

A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12075	2019	Egalisatie-reserve	Geen maximale omvang omdat de omvang van de jaarlijks te ontvangen baten altijd onzeker is.	18,1	0,0	18,1	25,3	-18,1	0,0	0,0	25,3

Reserve overheveling gemeentefondsmiddelen september- en decembercirculaire
Het reserveren van middelen afkomstig uit het gemeentefonds, die bij de september- en decembercirculaire worden toegekend, voor zover het niet gaat om de algemene uitkering.

Dit betreffen gemeentefondsmiddelen die toegekend zijn via de december- en septembercirculaire van het rijk. De onttrekkingen betreffen de per ultimo 2021 naar 2022 overgehevelde middelen. De niet bestede middelen 2022 zijn toegevoegd aan de reserve.

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12096	2007	Financierings-reserve	78,8 miljoen	78,8	0,0	78,8	0,0	0,0	0,0	0,0	78,8
Reserve financiering deelneming GVB Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV GVB. De stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde van de deelneming GVB												
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12100	2008	Egalisatie-reserve	n.v.t.	5,7	0,0	5,7	15,0	-3,7	0,0	0,0	17,0
Reserve frictiekosten 1 Stad 1 Opgave In 2013 is voor de dekking van verwachte frictiekosten voor diverse organisatieonderdelen in het kader van de operatie 1 Stad 1 Opgave een reserve ingesteld. Het betreft diverse maatregelen (21) die gepaard kunnen gaan met frictiekosten. De toevoeging is besloten bij Voorjaarsnota 2019. Frictiekosten die in 2022 gemaakt zijn, zijn onttrokken aan de reserve.												
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12115	2017	Egalisatie-reserve	n.v.t.	63,7	0,0	63,7	0,0	0,0	-63,7	0,0	0,0
Meerjarige Intertemporele Compensatie Het verevenen van de begrotingsruimte over meerdere jaren waarbij de begroting meerjarig per jaar sluitend wordt gehouden, terwijl de begroting ook reëel en structureel in evenwicht is. De reserve is in 2022 opgeheven en de vrijgevallen middelen zijn toegevoegd aan de algemene reserve.												
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12158	2011	Financierings-reserve	11,3 miljoen	11,3	0,0	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	11,3
Reserve financiering lening NEMO Deze reserve dekt de gemeentelijke lening aan NEMO. De stand van de reserve is gelijk aan de stand van de gemeentelijke lening aan NEMO die ermee wordt gefinancierd.												
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12560	2014	Financierings-reserve	n.v.t.	49,9	0,0	49,9	0,0	0,0	-30,5	0,0	19,4
Amsterdams Investeringsfonds financieel Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Met het AIF financieel deel worden leningen gefinancierd die in het kader van de doelstelling zijn toegekend. De vrijval heeft betrekking op aflossing en herwaardering van AIF leningen. Daarnaast is, conform het coalitieakkoord € 30,0 miljoen vrijgevallen uit de reserve.												
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12561	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	1,7	0,0	1,7	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,7
Amsterdams Investeringsfonds maatschappelijk Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Uit het AIF maatschappelijk deel worden subsidies verstrekt die in het kader van de doelstelling zijn toegekend. De onttrekking is voornamlijk ter dekking van de lasten van het project Amsterdam Heath Technology Institute (€ 1,0 miljoen).												
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12562	2019	Egalisatie-reserve	n.v.t.	26,2	0,0	26,2	0,0	-19,1	-3,9	0,0	3,2
Reserve Incidentele Coalitiemiddelen De reserve Incidentele coalitiemiddelen is bedoeld om de specifieke incidenteel aangewezen coalitiemiddelen in de coalitieperiode beschikbaar te houden. In 2022 worden de ingezette coalitiemiddelen uit de vorige collegeperiode onttrokken aan de reserve coalitiemiddelen. Deze middelen worden gemeentebreed besteed en aan het eind van het jaar worden de gerelateerde lasten onttrokken. De vrijval betreft middelen die in 2022 niet tot besteding zijn gekomen, maar wel begroot waren.												

Programma onderdeel, Naam Reserve, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderin-gen i.v.m. afschrijvingen	Stand ultimo 2022
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12564	2022	Egalisatie-reserve	€ 305,6 miljoen	0,0	0,0	0,0	20,8	-0,3	0,0	0,0	20,5
Reserve Coalitiemiddelen 22-26 Beschikbaar houden van specifieke incidenteel aangewezen coalitiemiddelen in de coalitieperiode 2022-2026. Met het vaststellen van het coalitieakkoord 2022-2026 zijn incidentele middelen vrijgemaakt voor diverse intensiveringen in deze periode, waarvoor in 2022 een reserve is ingesteld. In 2022 is naast de mniddelen die in het coalitieakkoord waren opgevnomen, incidenteel € 20 miljoen aan de reserve toegevoegd. De toevoeging betreft een Amsterdams noodfonds voor het MKB (€ 10 miljoen) en maatschappelijke organisaties (€ 10 miljoen) in 2022 en 2023, als vangnet voor degenen die onevenredig door stijgende energieprijzen zijn geraakt en daardoor in schrijnende situaties terechtkomen (acute liquiditeitsproblemen).											
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12563	2021	Egalisatie-reserve	n.v.t.	6,3	0,0	6,3	19,3	-16,2	0,0	0,0	9,4
Egalisatiereserve XaaS Omzetten kapitaallasten van XaaS-investeringen in exploitatielasten, om vertraging in de uitvoering van de investering te voorkomen. De reserve is gevormd voor XAAS investeringen die niet geactiveerd mogen worden, maar via de exploitatie lopen. De XAAS uitgaven maken onderdeel uit van het meerjaren investeringsprogramma. Er is € 19,3 miljoen toegevoegd aan de reserve en € 16,2 miljoen onttrokken aan de reserve.											
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12565	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Financieringsreserve Carré Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de Theater Carré. De hoogte van de financieringsreserve is gelijk aan de hoogte van (de waarde van) het aandeel van de gemeente Amsterdam.												
B.1 Overhead	71004	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	0,7	0,0	0,7	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,7
Financiering huisvesting gemeentelijk apparaat Dekking van een deel van de afschrijvingslasten voor de huisvesting van de gemeentelijke organisatie. De onttrekking heeft betrekking op de afschrijvingen van activa. Het deel van de afschrijvingen dat niet rendabel is wordt gedekt door deze onttrekking uit de reserve. Het saldo per einde jaar is toereikend om de komende jaren het deel van de afschrijvingslasten te dekken dat via deze reserve loopt.												
B.1 Overhead	71268	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	6,2	0,0	6,2	0,0	-0,2	0,0	0,0	5,9
Reserve gemeentelijke huisvestingsprojecten Dekking van tijdelijke exploitatietekorten van de Businesscase III (verbouwing Stadhuis) en Businesscase IV (optimalisatie ambtenarenhuisvesting) en Transitieplan werven en overslagpunten. De onttrekking hangt samen met de exploitatiegevolgen van het Transitieplan Werven. Voor de ontwikkeling van het saldo verwijzen wij naar de raadsrapportage van het Transitieplan Werven.												
B.2 Vastgoed	71005	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	47,4	0,0	47,4	3,2	-1,0	0,0	1,0	49,5
Financiering gemeentelijk vastgoed Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van het vastgoed in eigendom van de gemeente. De onttrekking heeft betrekking op de afschrijvingen van activa. Het deel van de afschrijvingen dat niet rendabel is wordt gedekt door deze onttrekking uit de reserve. Het saldo per einde jaar is toereikend om de komende jaren het deel van de afschrijvingslasten te dekken dat via deze reserve loopt.												
B.3 Bestuur	17204	2007	Egalisatie-reserve	1,5 miljoen	0,1	0,0	0,1	0,9	0,0	0,0	0,0	1,0
Raadsonderzoeken Dekking van de kosten als de gemeenteraad besluit tot een onderzoek. Toevoeging in 2022 aan deze reserve, omdat de raad in 2022 geen onderzoeken heeft ingesteld. Het volledige verschil tussen Begroting en realisatie wordt toegevoegd aan de reserve.												
					7.803,6	20,1	7.823,7	1.308,5	-1.172,8	-171,8	2,3	7.787,6



8.3 Verloopstaat voorzieningen

8.3 Verloopstaat voorzieningen

Bedragen x € miljoen

Programma onderdeel, Naam voorziening, Doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1)]	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand ultimo 2022
01.2 Openbare orde en veiligheid	84004	2014	a	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0
Dekking van extra kosten van boventalligheid en arbeidsongeschiktheid Dekking van de salarislasten en de WW en WIA-lasten die het gevolg zijn van boventalligheid en arbeidsongeschiktheid. Na onttrekking ten behoeve van voormalig personeel bestaat geen noodzaak om na 2022 een voorziening aan te houden voor kosten voormalig personeel.										
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68002	1995	c	0,0	0,0	0,0	4,1	-0,4	0,0	3,7
Groot onderhous parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen groot onderhoud. In 2022 zijn er voor een bedrag van € 0,4 miljoen lasten onttrokken uit de voorziening groot onderhoud. Deze voorziening is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Hierin wordt inzichtelijk gemaakt welk groot onderhoud dient plaats te vinden. De toevoeging van € 4,1 miljoen (de gemiddelde kosten per jaar) aan de voorziening wordt als kosten begroot zodat de grote toekomstige uitgaven vanuit deze voorziening betaald kunnen worden.										
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68057	2021	b	6,5	0,0	6,5	0,0	-0,1	0,0	6,4
Achterstallig onderhoud parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen achterstallig onderhoud. In 2022 zijn er voor een bedrag van 120K lasten onttrokken uit voorziening achterstallig onderhoud. De aanbesteding heeft vertraging opgelopen door bestuurlijke besluitvorming. De uitgaven worden verwacht in 2023.										
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68072	2013	a	1,1	0,0	1,1	0,0	-0,1	-0,7	0,3
Sociaal Plan Cition Uit deze voorziening wordt het verschil tussen het huidige loon bij EPS (Egis Parking Service) en het loon bij BV Cition betaald, conform de afspraken die bij de overgang van het personeel gemaakt zijn. In 2022 is een bedrag van € 0,1 miljoen onttrokken om de voorziene kosten voor 2022 te dekken. Hiernaast kon een bedrag vrijvallen van € 0,7 miljoen na actualisatie van de toekomstige verplichtingen (ad € 0,3 miljoen, zie restsaldo).										
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	82001	2013	c	1,5	0,0	1,5	0,4	-0,1	0,0	1,8
Vervanging en Onderhoud beheer Werf Ter dekking van de kosten van groot- en planmatig onderhoud aan de reinigingswerf Jacob Bontiusplantsoen, zowel voor wat betreft het gebouw als voor de gebouwgebonden voorzieningen inclusief het deel dat binnen de VVE valt.										
02.3 Openbaar vervoer	70058	2007	e	154,8	0,0	154,8	0,0	-13,8	0,0	141,0
Integraal vervoerssysteem veren Exploitatielasten die verband houden met de veerverbindingen over het Noordzee Kanaal. Voor de exploitatie van de veerdiensten over het Noordzeekanaal (NZK) en de daarmee verband houdende projecten voor aanlandingen, groot onderhoud en elektrisch varen is in 2022 € 13,8 miljoen aan de voorziening onttrokken.										
04.1 Kunst en cultuur	90007	2004	e	0,4	0,0	0,4	0,0	-0,1	0,0	0,3
Verwervingsfonds CBK Bewaren (gespaarde) bedragen van derden t.b.v. verwerving kunst. Deze voorziening bevat de spaartegoeden van klanten van het CBK. Klanten van het CBK sparen maandelijks een bedrag bij hun abonnement. Het bedrag kunnen zij inzetten voor de aanschaf van kunst. Indien een lid besluit om de kunstwerk te kopen wordt het spaartegoed uit de voorziening onttrokken. Indien een lid geld spaart voor het kopen van een kunstwerk in de toekomst wordt het spaartegoed gedoteerd aan de voorziening. In 2022 is het saldo van de voorziening licht afgenomen.										

Programma onderdeel, Naam voorziening, Doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1)]	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand ultimo 2022
06.1 Sport	56050	2017	c	11,5	0,0	11,5	3,5	-0,8	0,0	14,1
Voorziening Groot Onderhoud Sport Meerjarig grootonderhoud van sporthallen, sportparken en zwembaden. Voor toekomstig groot onderhoud is een toevoeging gedaan aan de voorziening. De onttrekkingen zijn voor daadwerkelijke onderhoudslasten.										
07.3 Armoede en Schuldhulp	52009	2022	a	0,0	0,0	0,0	3,3	0,0	0,0	3,3
Voorziening energietoeslag Deze voorziening is gevormd voor de afhandeling van de ingediende aanvragen, bezwaren en beroepen energietoeslag 2022 waarbij inschattingen zijn gemaakt wat betreft het percentage toekenningen. In 2022 is € 3,3 miljoen toegevoegd aan de voorziening energietoeslag welke is gevormd voor de afhandeling van de ingediende aanvragen, bezwaren en beroepen energietoeslag 2022 waarbij inschattingen zijn gemaakt wat betreft het percentage toekenningen.										
08.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	55026	1966	e	0,3	0,0	0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0
Verzorgingshuizen ouden van dagen Fonds bestemd voor dekking van uitgaven door de gemeente aan voorzieningen voor bejaarden. In jaar 2022 is € 0,3 miljoen onttrokken conform het doel van de voorziening.										
08.3 Individuele voorzieningen	55035	2021	e	1,6	0,0	1,6	0,0	-1,6	0,0	0,0
VZ.Reg. Bijdrage JGD Levvel 5 Afwikkeling overeenkomst waarbij gemeenten in regio Noord Holland gezamenlijk een bijdrage leveren aan jeugdzorginstelling om de continuïteit van jeugdhulp te waarborgen. De bijdrage is bedoeld om de liquiditeit van de jeugdzorginstelling te borgen. In jaar 2022 is € 1,6 miljoen onttrokken voor de regionale bijdrage van de gemeente Amsterdam aan de sanering van Levvel 5.										
08.3 Individuele voorzieningen	57092	2015	a	0,4	0,0	0,4	0,0	-0,1	0,0	0,3
Voorziening Veilig thuis Personele frictiekosten Veilig Thuis. Kosten voor 2022 zijn onttrokken, restant blijft staan voor volgende jaren.										
08.3 Individuele voorzieningen	55027	1968	e	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,9
Burgerlijke instellingen maatsch. Zorg Fonds t.b.v. nooddruftige burgers. De afdeling Zorg is aan het inventariseren welke activiteiten er worden en zullen worden uitgevoerd die in lijn liggen met het doel van deze voorziening. Oorspronkelijk geldt dat vanuit de renteopbrengst van het stamkapitaal specifieke subsidies worden verstrekt. De renteopbrengsten zijn zeer laag. In 2022 is er geen subsidie verleend aan instellingen die burgers ondersteunen waarvoor geen regulier vangnet bestaat.										
08.3 Individuele voorzieningen	55120	2019	e	0,7	0,0	0,7	0,0	-0,7	0,0	0,0
Voorziening transformatiefonds jeugd In het voorjaar van 2018 heeft het ministerie van VWS het landelijk Actieprogramma Zorg voor de Jeugd opgesteld. Daarbij werd geld, het Transformatiefonds, beschikbaar gesteld waarmee de belangrijkste knelpunten in de jeugdhulp structureel en in onderlinge samenhang aangepakt worden. De onttrekking van € 0,7 miljoen is voor de inzet voor Blijvend Veilig.										
09.1 Riool en drinkwater	96001	2005	c	8,1	0,7	8,7	3,2	0,0	0,0	12,0
Rioolrecht Egalisatiefonds voor de tarieven rioolheffing. De toevoeging is ontstaan door lagere lasten vanwege minder uitgaven door lagere inzet personeel en inhuur leveranciers.										

Programma onderdeel, Naam voorziening, Doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1)]	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand ultimo 2022
09.2 Afval en grondstoffen	83111	2021	b	2,3	0,0	2,3	0,0	-0,7	0,0	1,5
Voorziening dynamisch inzamelen Afdekken risico's met betrekking tot Dynamisch inzamelen (routeoptimalisatie). De mutatie bestaat uit 2 componenten nl. een afschrijving van een niet te gebruiken deel van het pakket dynamisch inzamelen € 0,4 miljoen en dekking van de licentiekosten € 0,4 miljoen.										
09.4 Ruimtelijke ordening	67906	2021	a	4,0	0,0	4,0	0,0	-4,0	0,0	0,0
Voorziening GNR Afkoopsom Uittreding Goois Natuurreservaat (GNR). De voorziening zag toe op de afkoopsom uittreding Goois Natuurreservaat (GNR). Deze is betaald verwerkt in 2022 en is gelijk aan de voorziening.										
09.4 Ruimtelijke ordening	67053	2021	a	0,9	0,0	0,9	0,0	-0,9	0,0	0,0
Uittr. Weesp Gooi-&Vechtstreek Ter dekking van de verwachte kosten omdat Weesp uittreedt uit de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (ODFGV). De voorziening zag toe op de uittredingskosten Weesp uit Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek. Alle lasten zijn inmiddels verwerkt in 2022. Er worden geen facturen meer verwacht.										
10.1 Grond	13076	2014	b	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Niet opgevraagde tegoeden Terugbetalen van de door de gemeente (aan teruggekeerde Joodse burgers) opgelegde boetes over de niet-tijdig betaalde canon tijdens de Tweede Wereldoorlog en het terugbetalen van niet opgevraagde tegoeden (van niet teruggekeerde Joodse burgers) bij de Gemeentegiro. In 2022 hebben geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden.										
10.1 Grond	74011	2004	a	7,7	0,0	7,7	74,7	-7,7	-0,1	74,6
Voorziening grondgerelateerde kosten buiten grexen Deze voorziening is ingesteld om bijdragen aan derden te kunnen dekken. Deze externe bijdragen zijn gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling in Amsterdam en worden gedekt uit het Vereveningsfonds. Het gaat bijvoorbeeld om toegezegde bijdragen aan woningcorporaties vanuit het gronddeel van het voormalige Stimuleringsfonds en bijdragen aan infrastructurele projecten die niet door de gemeente worden uitgevoerd. De ontvangen rijkssubsidies voor de woningbouwimpuls zijn aan de voorziening toegevoegd. Dit zijn lang lopende projecten, waarbij de afrekening rond 2031 zal plaatsvinden (€ 74,6 miljoen) Daarnaast zijn de kosten voor de ROK plannen en Prorail aan de voorziening onttrokken.										
11.1 Wonen en bouwen	76900	2021	b	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3
Voorziening Wooncoöperatieven Het afdekken van het risico wat samenhangt met het verstrekken van geldleningen aan wooncoöperatieven Gerealiseerde risicoreservering (10% van de verstrekte leningen) is lager dan begroot, omdat er minder leningen zijn verstrekt dan verwacht ten behoeve van Woon cooperatieven.										
11.3 Groen en dierenwelzijn	67050	2018	c	2,5	0,0	2,5	0,0	0,0	0,0	2,5
Voorziening onderhoud Vinkeveense plassen Financieren van noodzakelijk onderhoud Vinkeveense Plassen t/m 2025, zoals afgesproken bij de uittreding van Amsterdam uit het recreatieschap. De voorziening ziet toe op de bijdrage aan de investeringen voor de beschoeiingen van zandeilanden en groene legakkers conform de uitredingsovereenkomst m.b.t. het recreatieschap Vinkeveenseplassen. M.b.t de voorziening hebben er zich geen lasten voorgedaan in 2022 en daarmee dus ook geen mutatie op de voorziening										

Programma onderdeel, Naam voorziening, Doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1)]	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand ultimo 2022
A.1 Financiering en deelnemingen	12042	1890	e	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Sophia Augusta / Lopez Suasso Legaat van de weduwe Sophia Adriana Lopez Suasso-de Bruijn ten behoeve van het behoud van de aan Amsterdam gelegateerde 'inboedel en woonhuis. Er zijn in 2022 geen lasten geweest met betrekking tot deze voorziening.										
A.1 Financiering en deelnemingen	12043	1889	e	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Willet Holthuysen Het inzetten van de renteopbrengst ten behoeve van het onderhoud van het woonhuis en inboedel in het museum Willet Holthuysen. Er zijn in 2022 geen lasten geweest met betrekking tot deze voorziening.										
A.1 Financiering en deelnemingen	12118	2014	b	2,8	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
Voorziening Sluisjes Halfweg Voorziening ter dekking van de afkoop van verplichtingen om bij te dragen aan de kosten voor een veilige afvoer van het boezemwater in het kanaal Halfweg. Er zijn in 2022 geen lasten geweest met betrekking tot deze voorziening.										
A.1 Financiering en deelnemingen	13004	1496	e	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Vicarygoederen Een inwoner van Amsterdam heeft tot zijn overlijden recht op (2/3) van de opbrengst van het vicarie. In 2022 hebben geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden.										
A.1 Financiering en deelnemingen	13015	1820	e	0,6	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Gildenfondsen Het kapitaal is eeuwigdurend uitgeleend aan het ministerie van Financien d.m.v. grootboekleningen. In 2022 hebben geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden.										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	23028	2022	a	0,0	0,0	0,0	11,8	0,0	0,0	11,8
Voorziening verlofsparen Het dekken van de verplichting die ontstaat door gekochte verlofuren die in latere jaren opgenomen worden. Dit deel van het zgn. spaarverlof onzeker omdat het moment van opname onbekend is. Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 verlofuren sparen, wat leidt tot een verplichting waarvoor een voorziening is gevormd										
B.1 Overhead	24001	2021	c	14,4	0,0	14,4	6,2	-6,2	0,0	14,4
Onderhoud binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van onderhoud van de binnenruimte van de huisvesting gemeentelijk apparaat. De begrote toevoeging voor de voorziening is geboekt (€ 5,9 miljoen). In verband met actualisatie van het MJOP is in 2022 € 0,3 miljoen aanvullend toegevoegd. De totale onttrekking voor het hele jaar is € 6,2 miljoen.										
B.1 Overhead	12041	2002	b	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	-2,5	2,6
Juridische risico's Het afdekken van risico's van belang bij juridische aangelegenheden. Vanwege het karakter van de voorziening wordt hiervan geen specificatie gegeven.										

Programma onderdeel, Naam voorziening, Doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1)]	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand ultimo 2022
B.1 Overhead	13016	1820	e	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Liefdadigheidsdoelen Doel is financiële hulpverlening aan inwoners van Amsterdam die in urgente financiële noodsituaties verkeren, waarbij een voorliggende voorziening niet (meer) beschikbaar is. In 2022 hebben geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden.										
B.1 Overhead	71006	2015	c	21,7	0,0	21,7	6,6	-4,8	0,0	23,5
Groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van huisvesting gemeentelijk apparaat. De onttrekking is gebaseerd op de gerealiseerde uitgaven voor groot onderhoud. De gerealiseerde storting heeft betrekking op heel 2022 en is gebaseerd op de begroting.										
B.1 Overhead	23002	2015	b	1,8	0,0	1,8	0,2	-0,6	0,0	1,3
Dekking financiële risico's (voormalig) personeel De voorziening is bedoeld om verplichtingen aan (voormalig) personeel in het kader van vervroegde uittreding, boventalligheid, (B)WW, wachtgeld, uitbetaling aanvullende (nabestaanden) pensioenen en aanspraken op de nieuwe FWS-regeling (50-100 regeling) te bekostigen. De onttrekking voorziening is conform begroting ingezet uitkeringen voormalig personeel en FWS-ers en 50-100 regeling										
B.1 Overhead	23010	2018	b	2,4	0,0	2,4	0,9	-0,2	0,0	3,1
Premie reparatie uitkering WW De reparatie-WW dient als aanvulling op de verkorte maximale WW-duur. De onttrekking voorziening is conform begroting ingezet voor uitkeringen reparatie WW en toevoeging voor reservering WW lasten.										
B.1 Overhead	23005	1956	b	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	-	0,0
Pensioenfonds Concertgebouworkest Uitbetaling van aanvullend pensioen aan gepensioneerden van het Concertgebouworkest met dienstjaren van voor 28 december 1956 – de datum waarop de personeelsleden het ambtenaarschap in de zin van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet hebben verworven –, of hun nabestaanden. De onttrekking voorziening is ingezet voor uitkeringen pensioenen Concertgebouw.										
B.2 Vastgoed	71007	2015	c	33,0	0,4	33,3	19,0	-15,7	0,0	36,6
Voorziening groot onderhoud gemeentelijk vastgoed Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. De onttrekking is gebaseerd op de gerealiseerde uitgaven voor groot onderhoud. De gerealiseerde storting heeft betrekking op heel 2022 en is gebaseerd op de begroting.										
B.3 Bestuur	23027	2022	b	0,0	3,1	3,1	0,0	-0,1	-0,5	2,5
Pensioenfonds Wethouders Weesp Bekostiging van pensioenuitkeringen van voormalig wethouders Weesp. De onttrekking voorziening is ingezet voor uitkeringen pensioenen bestuurders Weesp.										
B.3 Bestuur	23003	2001	b	17,2	0,0	17,2	0,0	-0,6	-2,4	14,2
Waardeoverdracht pensioenen (gewezen) wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten van wethouders naar een ander pensioenfonds, conform de Wet APPA (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers). De onttrekking voorziening is ingezet voor uitkeringen pensioenen bestuurders centrale stad. De vrijval pensioen is het gevolg van rentestijging.										

Programma onderdeel, Naam voorziening, Doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1)]	Rekening 2021	Weesp	Beginstand 2022 inclusief Weesp	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand ultimo 2022
B.3 Bestuur	23026	2014	b	49,3	0,0	49,3	0,0	-1,3	-6,6	41,4
Pensioenfonds SD Wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten naar een ander pensioenfonds van voormalig leden dagelijks besturen stadsdelen die voor maart 2014 in functie waren en daarmee onder de Wet APPA vielen. (APPA = Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers.) De onttrekking voorziening is ingezet voor uitkeringen pensioenen bestuurders stadsdelen. De vrijval pensioen is het gevolg van rentestijging.										
				355,9	4,1	360,0	134,1	-61,2	-12,8	420,0

[1)] Categorieën voorzieningen

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
e. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen.



8.4 Verloopstaat ontvangen doeluitkeringen

(Bedragen x €)

Peildatum: 09-03-2023

Naam specifieke uitkering	Saldo 12/31/2021	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 12/31/2022
Europese overheidslichamen				
Garantiefonds microkrediet (van Rijk)	-	-	-	-
EFRO House of Skills	-	75.612	-	75.612
Totaal Europese overheidslichamen	**-**	**75.612**	**-**	**75.612**
Rijk				
Stimulering Regeling Duurzame Energieproductie	267	-	267	-
Besluit Rijksubsidering Instandhouding Monumenten	890.942	412.391	70.549	1.232.784
RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra) in het kader van Bevolkingszorg	112.089	-	112.089	-
RMC Kwalificatieplicht	1.461.550	310.358	96.077	1.675.831
VO Bijdrage OCW	407.799	201.339	127.799	481.339
VUO Rijk SPUK 2019	2.915.960	-	2.915.960	-
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake Herziening verlening SPUK Sportakkoord 2021/22	851.423	1.686.777	851.423	1.686.777
VO Bijdrage Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat inzake regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	448.026	241.897	448.026	241.897
VO Bijdrage Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Voorbereiding, begeleiding en toezicht Geluidsanering	8.667.368	-	142.364	8.525.004
VO Bijdrage Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting 'Amsterdam investeert in de vernieuwing van wijken'	41.054.982	-	2.788.018	38.266.964
VO Bijdrage Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake regeling reductie energiegebruik woningen	5.258.823	-	5.237.731	21.092
VO Bijdrage Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake aanpak energiearmoede	-	21.195.736	3.599.796	17.595.940
VO Bijdrage Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake regeling huisvesting aandachtsgroepen	1.000.000	3.000.000	1.000.000	3.000.000
VO Bijdrage Ministerie van Justitie & Veiligheid Versterkingsgelden radicalisering	100.500	-	100.500	-
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) inzake rijkssubsidie ZonMw (Nederlandse Organisatie voor Gezondheidsonderzoek en Zorginnovatie)	39.886	379.105	39.886	379.105
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2021-2024	2.828.007	2.618.722	2.828.007	2.618.722
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake specifieke uitkering expertisecentra jeugdhulp 2020	1.448.352	2.752.585	1.448.352	2.752.585
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake subsidieverlening SPUK vergroten beschikbaarheid acute jeugdggz capaciteit 2021 - 2022	11.885.661	2.039.202	11.885.661	2.039.202
VO Bijdrage Ministerie van Justitie en Veiligheid inzake toekenning bijdrage gemeente Amsterdam Project School 2 Community	75.000	-	75.000	-
VO Bijdrage Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake verlening specifieke uitkering inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen (NPO) en onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	3.034.200	7.347.663	3.034.200	7.347.663
VO Bijdrage Ministerie van Justitie en Veiligheid inzake toekenning bijdrage Proeftuinen Blijvend Veilig Amsterdam Amstelland	-	495.002	-	495.002
VO Bijdrage Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake toekenning speclfieke uitkering huisvesting kwetsbare groepen	-	2.320.500	-	2.320.500
VO Bijdrage Ministerie van Justitie en Veiligheid inzake toekenning bijdrage Regeling opvang ontheemden Oekraïne	-	26.947.783	-	26.947.783
VO Bijdrage Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat inzake de uitvoering van de wettelijke taken in het kader van de Wet bodembescherming	-	1.711.641	-	1.711.641

Naam specifieke uitkering	Saldo 12/31/2021	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 12/31/2022
VO Bijdrage Ministerie van Financiën inzake SPUK verlening van hulp aan gedupeerde rechthebbenden op kinderopvangtoeslag (KOT)	-	1.654.372	-	1.654.372
VO Bijdrage Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inzake specifieke uitkering onderwijsroute	-	767.177	-	767.177
VO Bijdrage Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inzake herziene voorlopige uitkering in het kader van Wet inburgering 2021	-	6.100.234	163.950	5.936.284
VO Bijdrage Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	-	400.000	-	400.000
VO Bijdrage Ministerie van Justitie en Veiligheid inzake specifieke uitkering naleving controle coronatoegangsbewijzen (CTB)		500.000	195.497	304.503
Totaal Rijk	**82.480.835**	**83.082.484**	**37.161.152**	**128.402.167**
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Regionaal budget Metropool Regio Amsterdam	469.151	130.812	280.000	319.963
Bijdrage Regiogemeenten inzake Bevolkingszorg	-	227.121	-	227.121
RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra) in het kader van versterking aanpak ondermijning	5.733.845	5.365.406	5.733.845	5.365.406
Verlenging van de subsidieperiode t/m 30 september 2022 t.a.v. DNR	58.837	-	58.837	-
Voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit	-	6.325.000		6.325.000
Nederlandse organisatie voor gezondheids-onderzoek en zorginnovatie (ZonMw) inzake een subsidie voor het project 'Pilot Bestuurlijk Toezicht Amsterdam Amstelland'	-	69.695	-	69.695
Incidentele bijdrage aan de preventieve aanpak en breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit (BOTOC)	-	665.333	-	665.333
Bijdrage ontwikkeling van aanpak personen met verward gedrag	-	241.173	-	241.173
Bijdrage High Impact Crimes (HIC) offensief 2022	-	235.000	-	235.000
toekenning Versterkingsgelden lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme	-	123.000	-	123.000
Vanuit Veiligheidsregio Amsterdam-Amstel-land (VRAA) een bijdrage voor bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne	-	2.133.724	-	2.133.724
MRA Cultuur	183.058	-	102.887	80.171
Beheer en onderhoud railinfrastructuur	-65.141	-	-65.141	-
Specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021 gerelateerd aan SMF Smart Mobility	293.388	-	293.388	-
Regeling specifieke uitkering Maas-pilots	65.955	475.953	65.955	475.953
Bijdrage Amsterdam ZuidasDok	27.000	-	27.000	-
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**6.766.093**	**15.992.217**	**6.496.771**	**16.261.539**



8.5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De gemeente Amsterdam is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. De waarde van deze niet uit de balans blijkende verplichtingen bedroeg ultimo 2022 in totaal € 1.194 miljoen (2021: € 1.309 miljoen).

De verplichtingen betreffen langlopende contracten zoals langlopende huurcontracten voor panden, die de gemeente huurt, gegunde opdrachten tot uitvoering van omvangrijke investeringen in de openbare ruimte (bijvoorbeeld aanleg en herstel van wegen) en langlopende contracten in het sociale domein. Hieronder staan de grootste contractbedragen in tabel uitgesplitst en bij grote mutatie ook toegelicht.

(bedragen x € 1 miljoen)

Contractbedrag	**2021**	**2022**
Contracten sociaal domein	145	56
Verkeer en Openbare ruimte	320	384
Bijzondere projecten	253	134
ICT: wo hosting	159	194
Grond en Ontwikkeling	89	85
Kunstenplan	69	80
Inhuur parkeerdiensten	55	23
Huren van panden voor gemeentelijk gebruik	25	41
Overige langlopende financiële verplichtingen	194	197
Totaal gespecificeerd aan langlopende contracten	**1.309**	**1.194**

Contracten sociaal domein (€ 56 miljoen) (2021: € 145 miljoen)

De niet uit de balans blijkende verplichtingen hebben voornamelijk betrekking op meerjarige contracten en afspraken over investeringen in onderwijshuisvesting en met zorgaanbieders WMO, Jeugd en Ouder Kind Teams en de voorziening verhuiskosten-vergoeding van Zorg en contracten met betrekking tot de inzet van de corona-pandemie. De afname wordt veroorzaakt door actualisatie van de raming van 2020 op basis van zorgvuldig vastgestelde informatie. Een groot deel van de verplichtingen is vrijgevallen omdat inkoopovereenkomsten verstreken zijn. De aanbestedingen ten behoeve van nieuwe inkoopovereenkomsten worden in 2022 afgerond.

Verkeer en openbare ruimte (€ 384 miljoen) (2021: € 320 miljoen)

De niet uit de balans blijkende verplichtingen nemen ook in 2022 toe voor de meerjarige onderhoudsprojecten vanwege de intensieve aanpak van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en infrastructuur.

Bijzondere projecten (€ 134 miljoen) (2021: € 253 miljoen)

De niet uit de balans blijkende verplichtingen hebben vooral betrekking op projecten bij het Amsterdamse metro- en tramnetwerk en de bijzondere opdrachten zoals het programma wegtunnels.



8.6

Kasstroomoverzicht

8.6 Kasstroomoverzicht

8.6.1 Inleiding

De functie van het kasstroomoverzicht in het jaarverslag is een verklaring te geven voor de mutatie van de post *Liquide middelen* in de balans. Het kasstroomoverzicht laat de herkomst en besteding van de middelen zien en geeft antwoord op de vraag welke liquide middelen in 2022 beschikbaar waren en op welke wijze we deze geldmiddelen hebben gebruikt. Het kasstroomoverzicht over 2022 is opgesteld volgens de indirecte methode.

8.6.2 Kasstroomoverzicht 2022

Een kasstroomoverzicht volgens de indirecte methode is opgebouwd uit drie blokken die samen de volledige balans dekken:

- kasstromen uit hoofde van operationele activiteiten
- kasstromen uit hoofde van investeringsactiviteiten
- kasstromen uit hoofde van financieringsactiviteiten

In een kasstroomoverzicht dat is opgesteld volgens de indirecte methode zijn alle transacties die leiden tot mutaties in de balans gedekt en verwerkt.

Bedragen x € 1 miljoen	
Kasstroomoverzicht	
Kasstroom uit operationele activiteiten	592,7
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-646,9
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	54,6
Mutatie geldmiddelen	**0,4**

Bedragen x € 1 miljoen	
Aansluiting met de balans	
Boekwaarde 31-12-2021 Liquide middelen	5,4
Boekwaarde 31-12-2022 Liquide middelen	5,8
Mutatie geldmiddelen	**0,4**

Toelichting

Het kasstroomoverzicht verklaart de mutatie van het saldo liquide middelen en de banksaldi op de balans.

In 2022 heeft er per saldo € 592,7 miljoen een ingaande geldstroom aan operationele activiteiten plaatsgevonden.

De geldstroom voor de investeringsactiviteiten bedraagt € 646,9 miljoen en is een uitgaande kasstroom. Dit zijn voornamelijk investeringen in (im)materiële vaste activa voor € 675,7 miljoen. Daarnaast zijn er voor € 28,3 miljoen aan leningen verstrekt en voor € 5,8 miljoen aan deelnemingen aangekocht.

Voor de benodigde geldstroom investeringsactiviteiten en operationele activiteiten hebben we additionele financiering aangetrokken van € 54,6 miljoen (ontvangen geldstroom uit financieringsactiviteiten). Het merendeel van de financiering is langlopend (€ 578,0 miljoen) aangetrokken. Verder zijn de langlopende schulden voor € 332,9 miljoen afgelost.

Kasstroom uit operationele activiteiten

De kasstroom uit operationele activiteiten geeft de kasstroom weer die voortvloeit uit de bedrijfsvoering. Voor het berekenen van deze kasstroom wordt uitgegaan van het jaarresultaat, welke gecorrigeerd wordt met:

- posten in de gemeentelijke exploitatie, die geen invloed hebben op de ontvangsten en uitgaven in het kalenderjaar (bijvoorbeeld afschrijvingen),
- mutaties in balansposten voorzieningen, waarborgsommen en voorraden
- mutaties in het werkkapitaal.

Het werkkapitaal bestaat uit uitzettingen met een rente-typische looptijd van korter dan één jaar (exclusief liquide middelen), netto-vlottende schulden (exclusief banksaldi en kortlopende leningen), overlopende activa, overlopende passiva en overige vlottende passiva.

Bedragen x € 1 miljoen		
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat over 2022		196,5
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen en afwaarderingen vaste activa	*206,5*	
Mutatie voorzieningen	*64,2*	
Mutaties reserves (exclusief jaarresultaat 2018)	*-16,0*	
Mutatie waarborgsommen	*- 2,8*	
		251,9
Mutatie voorraden		**-125,0**
Mutaties in werkkapitaal:		
Mutatie uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar(exclusief Liquide Middelen)	*-9,7*	
Mutatie netto-vlottende schulden (exclusief banksaldi en kortlopende leningen)	*155,3*	
Mutatie overlopende activa	*193,9*	
Mutatie overlopende passiva	*-72,0*	
		269,3
Kasstroom uit operationele activiteiten		**592,7**

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

De kasstroom uit investeringsactiviteiten geeft de kasstroom weer die voortvloeit uit de mutaties in de immateriële activa, de materiële activa en de financiële activa.

Bedragen x € 1 miljoen		
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Mutatie (im)materiële vaste activa		
Investeringen in (im)materiële vaste activa (incl overdrachten)	*-675,7*	
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	*38,1*	
Bijdragen van derden	-	
		-637,6
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Mutatie financiële vaste activa		
Verstrekking leningen	*-28,3*	
Aflossing leningen	*24,7*	
Aankoop deelnemingen	*-5,8*	
Verkoop deelnemingen	-	
Mutatie uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer	*0,1*	
Duurzame waardevermeerdering financiële vaste activa	-	
		-9,3
Kasstromen uit investeringsactiviteiten		**-646,9**

Kasstroom uit de financieringsactiviteiten

De kasstroom uit financieringsactiviteiten geeft weer op welke wijze de gemeente voorziet in haar kapitaalbehoefte. Het aantrekken van geld in de vorm van obligaties of onderhandse leningen leidt tot een positieve kasstroom; het aflossen van obligaties of onderhandse leningen tot een negatieve kasstroom.

Bedragen x € 1 miljoen		
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie kortlopende leningen	-190,5	
Aangetrokken leningen	578,0	
Aflossingen	-332,9	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		**54,6**

Mutatie geldmiddelen

Bedragen x € 1 miljoen	
Mutatie geldmiddelen	
Mutatie geldmiddelen	
Mutatie geldmiddelen	**0,4**

9





Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage)

Gemeente Amsterdam

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A5	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme** Gemeenten		Naam hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/01*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A5/02*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie. Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A5/03*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A5/04*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/05*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/06*
			1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
			2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 0	€ 103.750	Nee	
			3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 3.400	Nee	
			4	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 28.930	Nee	
			5	Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja	€ 0	€ 115.000	Nee	
			6	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/07*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/08*				
				Ja	Ja				
JenV	A6	**Specifieke Uitkering Preventieve Aanpak tegen Ondermijning (onderdeel BOTOC)**		Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Totale cofinanciering (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: A6/01*	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/04*		
			€ 367.201	€ 1.010.879	€ 3.360.010	Nee		
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/05*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/06*	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/07*			
		1	Eervolle uitweg	Nee	Loopt cf toekenning volgend jaar door			
		2	Credible Messengers	Nee	Loopt cf toekenning volgend jaar door			
		3	Aanpak Doorgoeiers	Nee	Loopt cf toekenning volgend jaar door			
		4	Nieuw-West en Zuidoost	Nee	Loopt cf toekenning volgend jaar door			
		15						
JenV	**A9**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2021** Gemeenten	Naam hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/01*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A9/02*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A9/03*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A9/04*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/05*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/06*
		1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering, (gewelddadig) extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering naar (gewelddadig) extremisme;	Ja	€ 75.774	€ 75.774	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
		2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 0	€ 140.486	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
		3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij het signaleren van mogelijke radicalisering	Ja	€ 24.909	€ 24.909	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
		4	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die direct betrokken zijn bij de lokale integrale aanpak;	Ja	€ 0	€ 9.024	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
		5	Preventie-activiteiten voor radicaliserende personen en de directe omgeving;	Ja	€ 0	€ 0	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		6	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering;	Ja	€ 0	€ 91.974	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
		7	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 18.113	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/07*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/08*				
			Ja	Ja				
JenV	**A13**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 945.073	Nee	€ 0	€ 945.073	Ja	
JenV	**A14**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022** Gemeenten	Naam hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14/01*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A14/02*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A14/03*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A14/04*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14/05*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14/06*
		1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Ja	€ 0	€ 0	Ja	Toestemming tot doorschuiven naar 2023 bij mail van de Nationaal Coordinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van maandag 9 januari 2023
		2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 87.045	€ 87.045	Ja	Toestemming tot doorschuiven naar 2023 bij mail van de Nationaal Coordinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van maandag 9 januari 2023
		3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;		€ 0	€ 0		Toestemming tot doorschuiven naar 2023 bij mail van de Nationaal Coordinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van maandag 9 januari 2023

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		4	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 6.254	€ 6.254	Ja	Toestemming tot doorschuiven naar 2023 bij mail van de Nationaal Coordinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van maandag 9 januari 2023
		5	Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja	€ 75.000	€ 75.000	Ja	Toestemming tot doorschuiven naar 2023 bij mail van de Nationaal Coordinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van maandag 9 januari 2023
		6	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 0	Ja	Toestemming tot doorschuiven naar 2023 bij mail van de Nationaal Coordinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van maandag 9 januari 2023
		7						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14/07*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14/08*				
			Nee	Ja				
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 38.745.200	€ 16.121.588	€ 0	€ 7.033.762	€ 888.044	€ 8.515.677
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 6.506.640	€ 77.810.911	€ 77.810.911	Nee	
JenV	**A17**	**Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A17/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/02*	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/03*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/04*		
			€ 0	€ 0	Nee	Toekenning eind 2022, loopt nog		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023										
JenV	**A18B**	**Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)** SiSa tussen medeoverheden		Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/01*	Naam kostensoort *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/02*	Besteding per kostensoort (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A18B/03*				
			1	050636 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 8.021.142				
			2		Hotels/centra					
			3		Overige specifieke meerkosten					
			4		Overige Meerkosten					
				Project afgerond in jaar T? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/04*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/05*					
				Nee	In de verzamelbrief van J&V d.d. 2 december 2022, is de financiering van de HUB tot 1 juli 2023 voorzien. De werkzaamheden zullen in ieder geval tot die datum worden voortgezet.					
JenV	**A19**	**Bekostigingsregeling pilot Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen 2022** Gemeenten		Pilot uitgevoerd (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: A19/01*	Project afgerond in jaar T? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A19/02*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A19/03*				
				Ja	Ja	nvt				
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten		Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
				1.361	5.144	845	1.458	Ja	Nee	
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*				
				Nee						
				Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
			Werkelijke kosten *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 2.443.307	€ 2.810.116	€ 1.056.783	€ 1.262.687	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 517.180	€ 1.954.720	€ 2.930.460	€ 5.056.344	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
							€ 6.947.730	
BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 3** Gemeenten	Projectnaamnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/03*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Toelichting afwijkingen in faseringen (indicatoren 02 en 04) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: C9/06*
		1	Bijlmer	Ja	0	Ja		€ 2.640.899
		2	2021-000014493 Ijburg Fase II HOV Flank tr 2	Ja	0	Ja		€ 82.331.724
		3	2021-0000089869 Roellbuurten tr 3	Ja	0	Ja		€ 3.520.590
		4	2020-0000079604 Sloterdijk 1 tr 1	Nee	0	Nee	De start bouw september 2023 is helaas niet mogelijk en haalbaar vanwege de huidige bouwcrises en daarbij horende marktwerking bij alle projecten. Hierdoor gaan partijen tot op heden geen contracten (afsprakenbrieven en anterieure overeenkomsten) met ons aan tbv herontwikkeling. Wel zijn er voor alle blokken gesprekken met partijen. Een aantal overeenkomsten wordt waarschijnlijk komend (half) jaar gesloten voor diverse ontwikkeling.	€ 5.243.988

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		5	2021-0000089868 Gaasperdam tr 3	Ja	0	Nee	Een belangrijke inhoudelijke wijziging tov aanvraag is dat we thans niet langer voorzien dat binnen deelproject Holendrecht deelgbied c (Winkelcentrum, Hoorne Vastgoed) herontwikkeld kan worden (inbrengwaarde vormt te groot beletsel). Een andere belangrijke 'wijziging' is dat bij de aanvraag werd uitgegaan van actief verwerven terwijl in de praktijk (en in de werkbegroting in pagoni) waar mogelijk en wenselijk wordt uitgegaan van zelfrealisatie door de bestaande erfpachter (dit heeft ook effect op de (fasering van) investeringen. Verder is de planning aangepast (de eerste woningen staan nog steeds in 2023 gefaseerd maar de woningen in de jaren daarna zijn later in de tijd geplaatst)	€ 5.096.563
		6	2022-000009576 Osdorp	Ja	0	Ja		€ 2.069.285
		7	2022-0000669756 Hamerkwartier	Ja	0	Ja		€ 0
		20						
			Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: C9/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/09*	Toelichting afwijking(en) prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/11*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/12*
		1	Bijlmer	€ 250.338	Ja		0	Nee
		2	2021-000014493 Ijburg Fase II HOV Flank tr 2	€ 3.835.580	Ja		0	Project is niet afgerond. Er is een correctie gedaan in de bestedingen en opbrengsten in eerdere jaren. Deze correctie is in een aparte notitie toegelicht
		3	2021-0000089869 Roellbuurten tr 3	€ 0	Ja		0	Project is niet afgerond. Er is een correctie gedaan in de bestedingen en opbrengsten in eerdere jaren. Deze correctie is in een aparte notitie toegelicht
		4	2020-0000079604 Sloterdijk 1 tr 1	€ 0	Ja		0	Nee
		5	2021-0000089868 Gaasperdam tr 3	€ 905.304	Ja	hoewel logischerwijs marktwaardes en huurprijzen fluctueren en er nog geen contracturele afspraken zijn, is het voorziene aandeel en aantal betaalbare woningen thans groter dan in aanvraag (daarom in de geest van indicator, C09.07 ingevuld als 'ja')	0	Project is niet afgerond. Er is een correctie gedaan in de bestedingen en opbrengsten in eerdere jaren. Deze correctie is in een aparte notitie toegelicht
		6	2022-000009576 Osdorp	€ 0	Ja		0	Nee
		7	2022-0000669756 Hamerkwartier	€ 0	Ja		0	Nee

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
BZK	**C10**	**Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening** Gemeente en Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C10/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf verantwoordingsjaar 2020 tot einde looptijd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/04*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/05*		
		1	€ 0	€ 189.158	Nee	Ja	IDO21G007		
		2	€ 169.373	€ 176.675	Ja	Ja			
		5							
BZK	**C30**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C30/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/06*	
			€ 1.070.000	€ 2.070.000	0	0	Nee	Niet alle afgesproken resultaten uit de aanvraag zijn behaald. Het is echter een besluit van de wethouder Pels om ondanks deze wetenschap door te gaan met dit project vanwege de Leereffecten die nodig zijn om de Energietransitie rond aardgasvrije buurt initiatieven te versnellen. Daarnaast zijn niet alle resultaten achteraf realistisch gebleken. Ook dat is een van die leereffecten. Dit is vanwege een niet passende samenhang in de werksporen. Voorbeeld; een DO(Definitief Ontwerp) is nodig voor een bindende afspraak met Waternet. Dat hangt weer samen met de aan te vragen vergunningen enz. Mogelijk wordt in 2024 de eerste 300 woningen aardgasvrij gemaakt. Het DO is echter in de komende fase 3 gereed. Het Wg Ketelhuis initiatief is koploper in Amsterdam en Nederland. Vandaar ook dat ze als eerste tegen dit soort leer effecten oplopen. Op dit moment is een bief dienaangaande van de wethouder
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/07*						
			Nee						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

BZK	C31	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.	Nee	

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten		Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
			1	802954-Damstede (T)16)	€ 0	€ 420.000	Ja		Ja
			2	801571-Prof. Waterink Noord	€ 0	€ 57.154	Ja		Ja
			3	801821-Boomgaard, dep. Van Gentstraat)	€ 0	€ 10.091	Ja		Ja
			4	801834-Huygens College	€ 0	€ 62.669	Ja		Ja
			5	802014-Willemparkschool, Willem Witsenstraat	€ 143.547	€ 143.547	Ja		Ja
			6	802094-Amsterdam Montessori, Willem Witsenstraat	€ 90.760	€ 90.760	Ja		Ja
			7	802262-Geert Groote College	€ 0	€ 226.834	Ja		Ja
			8	802288- Kiem Montessori	€ 0	€ 147.583	Ja		Ja
			9	802275-De Kleine Boe	€ 0	€ 50.199	Ja		Ja
			10	894756-Hildebrand van Loon	€ 93.425	€ 93.425	Ja		Ja
			11	1145984-Prof. Waterink (Jan de Louterstraat)	€ 68.061	€ 68.061	Ja		Ja
			12	1145900-Het Gouden Ei	€ 62.453	€ 62.453	Ja		Ja
			13	2335982-8e Montessori Zeeburg	€ 133.379	€ 133.379	Ja		Ja
			14	2388921-Samenspel Kantershof	€ 151.407	€ 10.371	Ja		Ja
			15	2388929-GGS Hygienaplein 47	€ 10.371	€ 10.371	Ja		Ja
			50						

	Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*
1	802954-Damstede (T)16)	Ja	
2	801571-Prof. Waterink Noord	Ja	
3	801821-Boomgaard, dep. Van Gentstraat)	Ja	
4	801834-Huygens College	Ja	
5	802014-Willemparkschool, Willem Witsenstraat	Ja	
6	802094-Amsterdam Montessori, Willem Witsenstraat	Ja	
7	802262-Geert Groote College	Ja	
8	802288- Kiem Montessori	Ja	
9	802275-De Kleine Boe	Ja	
10	894756-Hildebrand van Loon	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
			11	1145984-Prof. Waterink (Jan de Louterstraat)	Ja				
			12	1145900-Het Gouden Ei	Ja				
			13	2335982-8e Montessori Zeeburg	Ja				
			14	2388921-Samenspel Kantershof	Ja				
			15	2388929-GGS Hygienaplein 47	Ja				
			50						
BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden		Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
			1	030007 Provincie Noord-Holland	€ 1.522.376	€ 3.301.985	€ 0	15	33
			5						
				Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
			1	030007 Provincie Noord-Holland	76.700	Nee			
			5						
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten		Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
				RREW2020-00449458	€ 5.237.731	€ 5.920.284	62.801		Ja
				Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
				52.584	Ja				
BZK	**C47**	**Volkshuisvesting** Gemeenten		Deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/01*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C47/02*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/03*	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/04*	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C47/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C47/06*
			1	Amsterdam investeert in vernieuwing van wijken	937	937	0	€ 2.788.018	€ 2.788.018
			10						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
			Kopie deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/07*	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C47/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C47/09*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan *Aard controle R* *Indicator: C47/10*			
			1 *Amsterdam investeert in vernieuwing van wijken*	€ 0	€ 0	€ 127.693			
			10						
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/12*					
			Ja	Nee					
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*	
			7.914	€ 1.524.791	€ 1.524.791	1.239	€ 238.718	€ 238.718	
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*				
			9.050	€ 1.948.067	€ 1.948.067				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*	
			51.021	61.700	0	7.054	9.050	0	
BZK	**C56**	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C56/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C56/02*	*Aard controle R* *Indicator: C56/03*	*Aard controle R* *Indicator: C56/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/06*
			1	*RHA2021-02275837*	*Project tijdelijke woningbouw Schinkelkwartier*	€ 0	€ 0	261	0
			10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/07*	Opbrengsten jaar T *Aard controle R* *Indicator: C56/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C56/09*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: C56/10*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/11*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/12*
			1	*Project tijdelijke woningbouw Schinkelkwartier*	€ 0	€ 0	Ja	Ja	Nee
			10						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/13*	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/14*				
			Nee	Ja				
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 232.013	Nee				
BZK	**C64**	**Tijdelijke capaciteit of externe expertise 14 grootschalige woningbouwgebieden**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C64/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C64/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C64/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
BZK	**C69**	**Onderzoeken versnelling woningbouw Metropoolregio Amsterdam**	Naam onderzoek: *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C69/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/03*	Onderzoek afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/05*	Eventuele toelichting op niet-afgeronde onderzoeken *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/06*
			1	Onderzoek operationalisering houtbouw	€ 50.000	€ 50.000	Nee	Ja	Onderzoek nog niet afgerond en zit in concept. Wordt nog voor peerreview voorgelegd aan experts in het veld

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		2	Onderzoek beleidsvelden sociaal en inclusief in de gebiedsplannen stadsharten en versnellingslocaties	€ 24.800	€ 24.800	Nee	Ja	Onderzoek afgerond, maar was nog niet afdoende voor wensen vanuit de opdrachtgevers. Deze wensen worden nu doorgevoerd in een nieuw rapport.
		3	Onderzoek inwonersparticipatie	€ 50.000	€ 50.000	Nee	Ja	Onderzoek is afgerond en wacht op publicatie. Is in januari 2023 afgerond n.a.v. inhoudelijke opmerkingen vanuit het KT versnelling woningbouw en gesprekken met BZK
BZK	**C70**	**Koploperregio evenredige verdeling huisvesting aandachtsgroepen** Per Sisa 2022	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C70/01*	De projectleider is aangesteld (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C70/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C70/03*			
			€ 50.000	Ja	Ja			
BZK	**C89**	**Specifieke uitkering voor de uitwerking van het Actienetwerk 15% GasTerug** Gemeente Amsterdam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C89/01*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C89/02*	Toelichting op niet-afgerond project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C89/03*			
			€ 536.313	Nee	Project is in uitvoering en verwachting is dat deze medio 2023 wordt afgerond			
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2022-03323587*	*Huisvesting studenten DUWO sluisbuurt*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*		
		1	*Huisvesting studenten DUWO sluisbuurt*	0	Ja	Ja		
		10						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*					
			Nee					
OCW	**D1**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten**	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2017 t/m 2020 Contactgemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D1/01*	*Aard controle R* *Indicator: D1/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1/03*			
			€ 0	€ 832.777	Nee			
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 22.585.436	€ 25.716.581	€ 585.099	-€ 1.805.405	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		100						
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW] *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/04*	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/05*	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/06*
			€ 7.754.115	€ 1.879.650	€ 9.633.765	€ 8.217.035	€ 1.416.729	€ 0
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente *Aard controle R* *Indicator: D11/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/03*			
			€ 40.052	€ 40.052	Nee			
OCW	**D12**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*			
			€ 2.680.631	€ 191.551	Nee			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
OCW	**D12A**	**Regionaal programma voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*	
			€ 1.062.710	€ 200.695	€ 1.263.405	€ 127.799	Nee	
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 4.765.479	€ 0	€ 109.940	€ 37.348	€ 3.121.289	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1	060457 Gemeente Weesp	€ 0	060457 Gemeente Weesp	€ 296.103		
		10						
OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*			
			€ 1.393.567	€ 1.393.567	Nee			
OCW	**D21**	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**	Naam instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/01*	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D21/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D21/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/05*	
		1	nvt	€ 0	€ 0		In 2022 zijn geen bestedingen gedaan omdat de beschikking pas einde 2022 is afgegeven. De regeling zal worden verlengd, zodat de middelen in 2023 kunnen worden besteed.	
		55				Nee		
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	*Aard controle R* *Indicator: E3/02*	*Aard controle R* *Indicator: E3/03*	*Aard controle R* *Indicator: E3/04*	*Aard controle R* *Indicator: E3/05*	*Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	IenW/BSK-2018/251176	€ 10.645	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	IenW/BSK-2018/251413	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		100						
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E3/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	*Aard controle R* *Indicator: E3/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
		1	*IenW/BSK-2018/251176*	€ 77.986	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		2	*IenW/BSK-2018/251413*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		100						
IenW	**E13**	**Slimme laadpleinen** **Toekenningsbeschikking** Gemeenten en provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E13/02*	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/04*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/05*	
		1	1722115/1741940	€ 0	Nee	Nee	Er is verlening aangevraagd. Bevestiging van ontvangst gekregen. Beschikking wordt verwacht in maart 2023	
		100						
IenW	**E15B**	**Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15B/01*	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15B/02*	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur conform Samenwerkingsovereenkomst. (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E15B/03*	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E15B/04*	Cumulatieve cofinanciering ten behoeve van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15B/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15B/06*
		1	060363 Gemeente Amsterdam	IENW/BSK-2020/145595	Ja	€ 271.824	€ 587.121	Nee
		100						
IenW	**E17**	**Regeling specifieke uitkering Maas-pilots** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E17/01*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/03*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E17/04*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/05*	Afspraken uit de bestuursovereenkomst nagekomen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/06*
			€ 124.002	Ja	€ 2.562.346	€ 281.173	€ 1.281.173	Ja
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

			Aard controle n.v.t. *Indicator: E17/07*	*Aard controle R* *Indicator: E17/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/09*				
			Ja		Ja				
IenW	**E26**	**Spoorse doorsnijdingen, tranche 1** Gemeenten	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is) **Afspraak** *Aard controle R* *Indicator: E26/01*	Aantal afgeronde projecten (jaar T) **Realisatie** *Aard controle R* *Indicator: E26/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E26/03*				
		1	1	0	Nee				
		2							
IenW	**E33**	**Incidentele specifieke uitkering MIRT 2017-2019 (Beter benutten)**	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: E33/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/02*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/03*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E33/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/05*		
			€ 350.000	€ 350.000	Ja	€ 0	Nee		
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/06*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/07*					
		1		Nee					
		10							
IenW	**E44**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E44/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/02*	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering *Aard controle R* *Indicator: E44/03*	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/05*		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/06*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/07*					
		1	Nvt	Nee					
		30							
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/08*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/09*					
			Ja						
IenW	**E53**	**Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord**	Beschikkingsnummer / naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
		1	01759712	€ 9.268	€ 27.354	01-08-2021	17-01-2023	Nee	
		2	03169976	€ 16.554	€ 16.554	01-07-2022	31-12-2023	Nee	
		3	03190799	€ 0	€ 0	01-10-2022	30-09-2024	Nee	
		4	SPUKSLA-21-01759533	€ 0	€ 500.000	01-01-2022	01-01-2025	Nee	
		10							
			Kopie beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/07*	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/08*					
		1	01759712	2019					
		2	03169976	2022					
		3	03190799	2022					
		4	SPUKSLA-21-01759533	2021					
		10							
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/09*						
			Nee						
IenW	**E58**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58/05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/06*	
		1	2021-3341 Diffuus lood in tuinen	€ 389.417	€ 696.550	Ja	€ 0	Nee	
		2	2021-3341 PFAS verontreiniging bij Zuidergasfabriek + PFAS verontreiniging Sloterdijk	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee	
		10							
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/07*						
			Nee						
IenW	**E83**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E83/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/05*		
		1	2022-5514 Diverse locaties rondom Kostverlorenvaart	€ 40.676	Ja	€ 0	€ 40.676		
		2	2022-5514 Onderzoekskosten Kwik Amsterdam	€ 18.250	Ja	€ 0	€ 18.250		
		3	2022-5514 Inventarisatie lood in stadparken	€ 2.887	Ja	€ 0	€ 2.887		
		25							
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E83/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/09*		
			1	2022-5514 Diverse locaties rondom Kostverlorenvaart	Ja		Nee	
			2	2022-5514 Onderzoekskosten Kwik Amsterdam	Ja		Nee	
			3	2022-5514 Inventarisatie lood in stadparken	Ja		Nee	
			25					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/10*					
			Nee					
EZK	**F1**	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**	Projectnaam/UWHS-nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F1/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning *Aard controle R* *Indicator: F1/02*	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/03*	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/04*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F1/05*	
			1	UWHS170075	€ 0	Nee	Nee	€ 763.130
			2	UWHS170138	€ 0	Nee	Nee	€ 307.179
			3	UWHS170196	€ 0	Nee	Nee	€ 548.071
			100					
EZK	**F11**	**Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) *Aard controle R* *Indicator: F11/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoveheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F11/02*	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal *Aard controle R* *Indicator: F11/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/04*	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: F11/05*	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/06*
			€ 71.250	€ 308.750	€ 308.750	Nee	Ja	De Gemeente Amsterdam en het Rijk / Ministerie EZK hebben beiden een bijdrage van € 0,4 miljoen aan subsidie gegeven voor de MKB-deal. Het totale projectbudget bedraagt € 1,517 miljoen. De cofinanciering van het Rijk komt op 26,37%, net als de bijdrage van de gemeente Amsterdam die ook op 26,37% komt.
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) **IOAW**	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) **IOAZ**	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 549.993.907	€ 9.221.628	€ 20.928.180	€ 400.244	€ 2.227.567	€ 17.138
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 36.608.976	€ 5.802.863	€ 0	€ 13.746.673	€ 0	€ 462.692
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			-€ 2.615.024	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeente deel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 397.380	€ 261	€ 527.485	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
				Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
				€ 2.609	€ 62.026	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 45.304	€ 0	-€ 47.458	€ 1.472.393	€ 102.745
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 13.020	€ 0	€ 137.078	€ 403.720	€ 30.837
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 11.729	€ 0	€ 360.594	€ 485.077	€ 40.581
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 2.280	€ 868	€ 284.852	€ 64.582	€ 8.335
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 10.163	€ 10.157	€ 289.775	€ 46.639	€ 3.969
			6	Totaal	-€ 8.112	€ 11.025	€ 1.024.841	€ 2.472.411	€ 186.467
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	2	1	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	3	6	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	2	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	1	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	7	8			
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023							
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 7.692	€ 0	€ 3.573	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 3.610	€ 0	€ 7.885	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 4.130	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	15.432	0	11.458	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 156.450	€ 156.450	Ja		
SZW	**G11**	**Onzichtbare jongeren in beeld (gemeente Amsterdam)**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G11/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G11/03*		
			€ 418.201	€ 418.201	Nee		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel**	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G12/01*	*Aard controle R* *Indicator: G12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*				
			€ 17.727	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 7.500	€ 7.500	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H1**	**Ministeriële regeling heroïnebehandeling** Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Afspraak** *Aard controle D1* *Indicator: H1/01*	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Realisatie** *Aard controle D1* *Indicator: H1/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H1/03*				
			100	92	€ 2.292.215				
VWS	**H3**	**Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding** **Subsidieregeling publieke gezondheid**	Aantal consulten (jaar T) seksualiteitshulpverlening in het verzorgingsgebied. *Aard controle D1* *Indicator: H3/01*	Aantal gevonden SOA's (jaar T) in het verzorgingsgebied *Aard controle D1* *Indicator: H3/02*	Aantal SOA-onderzoeken (jaar T) in het verzorgingsgebied *Aard controle D1* *Indicator: H3/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H3/04*	Stand Egalisatiereserve per 31 december (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H3/05*		
			3.556	12.639	62.084	€ 13.337.172	€ 1.302.480		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 9.946.809	€ 8.220.994					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Investeringen sportaccommodaties	€ 3.750.617	€ 3.750.617	€ 0	€ 0		
		2	Investeringen grondexploitatie	€ 1.064.507	€ 1.064.507	€ 0	€ 0		
		3	Onderhoud sportaccommodaties	€ 1.554.125	€ 1.554.125	€ 0	€ 0		
		4	Beheer en exploitatie		€ 0	€ 1.564.228	€ 0		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
		5	Stichting Eendracht	€ 133.575	€ 0	€ 0	€ 133.575		
		6	Stichting Space	€ 99.654	€ 0	€ 0	€ 99.654		
		7	Stichting Ookmeer	€ 54.288	€ 0	€ 0	€ 54.288		
		100							
VWS	**H5**	**Subsidieregeling PrEP**	Aantal intakeconsulten *Aard controle R* *Indicator: H5/01*	Aantal vervolgconsulten *Aard controle R* *Indicator: H5/02*	Aantal geïnde eigen bijdragen van de gebruiker van € 7,50 per dertig pillen *Aard controle R* *Indicator: H5/03*				
			804	11.782	24.277				
VWS	**H7**	**Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/01*	Besteding (jaar T) **Zelfstandige uitvoering** *Aard controle R* *Indicator: H7/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: H7/03*	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/05*		
		1	330818	€ 0	€ 53.550	Ja			
		2	330871	€ 0	€ 49.000	Ja			
		3	330874	€ 0	€ 35.000	Ja			
		4	330875	€ 0	€ 49.980	Ja			
		10							
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/06*	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/07*					
			Nee	Ja					
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*	
		1	1042298	€ 396.024	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	1035807	€ 851.422	€ 0	€ 851.422	€ 0	€ 1.479.901	
		4							
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*					
		1	1042298	Nee					
		2	1035807	Nee					
		4							
VWS	**H9**	**Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra jeugdhulp 2020**	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering voor derden vanaf SiSa 2021	Toelichting is optioneel	Is deelgenomen aan de stuurgroep expertisecentra jeugd (Ja/Nee)	Deelname aan lerend netwerk door projectleider (Ja/Nee)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
			Gerealiseerd *Aard controle R* *Indicator: H9/01*	**Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H9/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H9/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H9/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H9/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H9/06*
			€ 0	€ 1.429.974		Ja	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H9/07*					
			Ja					
VWS	**H10**	**Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020**	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/01*	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/02*	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H10/03*	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/04*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H10/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/06*
			Ja	Ja	Ja		€ 0	€ 106.942
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H10/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/08*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) *Aard controle R* *Indicator: H10/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/10*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) *Aard controle R* *Indicator: H10/11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/12*
			€ 0	€ 0	€ 91.756	€ 160.947	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) *Aard controle R* *Indicator: H10/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/14*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) *Aard controle R* *Indicator: H10/15*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/16*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/17*	
			€ 708.880	€ 1.270.122	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	**H11**	**Corona Bonusregeling Zorg**	Kenmerk/nummer aanvraag COBONUS21XXXXX *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/01*	Totaal ontvangen specifieke uitkeringen van € 384,71 per werknemer of derde (bonus 2021) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/02*	Totaal ontvangen specifieke uitkeringen voor de belastingcomponent (bonus 2021) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H11/03*	Totaal ontvangen specifieke uitkeringen (bonus 2021) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/04*	Zijn de zorgprofessionals die een bonus hebben ontvangen werkzaam geweest in de periode 1 oktober 2020 tot 15 juni 2021 bij de organisatie waarvoor de aanvraag voor de zorgprofessional is gedaan (Ja/Nee)? *Aard controle D1* *Indicator: H11/05*	Voldoen de betalingen (2021 t/m 2022) aan de inkomenstoets zoals omschreven in de regeling (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H11/06*
			COBONUS2108282	€ 85.886	€ 68.960	€ 154.846	Ja	Ja
			Hebben de betalingen (2021 t/m 2022) plaatsgevonden binnen 5 maanden na de datum van de subsidieverlening (Ja/Nee)?	Is de toekenning van bonus 2021 aan de werknemers en derden gebeurd door bevoegden van de organisatie (Ja/Nee)?	Zijn de derden door de aanvrager schriftelijk medegedeeld dat de verschuldigde belasting over de ontvangen bonus reeds door de aanvrager is afgedragen	De totale besteding (2021 t/m 2022) aan werknemers netto uitgekeerde bonus van € 384,71 per werknemer	De totale besteding (2021 t/m 2022) aan derden netto uitgekeerde bonus van € 384,71 per derde	Totaal bestede specifieke uitkeringen netto uitgekeerde bonus van € 384,71 aan werknemers en derden

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
			Aard controle D1 *Indicator: H11/07*	*Aard controle D1* *Indicator: H11/08*	*Aard controle D1* *Indicator: H11/09*	*Aard controle R* *Indicator: H11/10*	*Aard controle R* *Indicator: H11/11*	*Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/12*
			Ja	Ja	Ja	€ 11.926	€ 1.538	€ 13.464
			Afgedragen of aangegeven verschuldigde eindheffing over de aan werknemers netto uitgekeerde bonus (maximaal € 307,77 per werknemer) *Aard controle R* *Indicator: H11/13*	Afgedragen of aangegeven verschuldigde eindheffing over de aan derden netto uitgekeerde bonus (€ 288,53 per persoon) *Aard controle R* *Indicator: H11/14*	Totaal afgedragen of aangegeven verschuldigde eindheffing over de aan werknemers en derden netto uitgekeerde bonus *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/15*	Verschil voor bonus (2021 t/m 2022) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/16*	Verschil voor belastingen (2021 t/m 2022) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/17*	Eventuele toelichting verplicht als bij 05 t/m 09 Nee is ingevuld. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/18*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 72.422	€ 68.960	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/19*					
			Ja					
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			
			€ 22.030	Ja	Nee			
VWS	**H13**	**Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling**	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H13/01*	Besteding (jaar T) activiteiten *Aard controle R* *Indicator: H13/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H13/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H13/04*		
			Nee	€ 0	€ 732.556	Ja		
VWS	**H14**	**SPUK expertisecentra jeugdhulp**	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H14/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: H14/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14/03*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14/04*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14/05*	
			€ 1.785.340	€ 2.431.092	Nee		Nee	
VWS	**H15**	**Specifieke uitkering tijdelijk vergroten van beschikbaarheid van acute jeugd-ggz capaciteit**	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H15/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: H15/02*	Plannen uitgevoerd conform aanvraag? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H15/03*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H15/04*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H15/05*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H15/06*
			€ 9.061.532	€ 9.061.532	Nee	activiteiten zijn gestart in 2022 en lopen nog door in 2023	Nee	Nee
VWS	**H16**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden**	Betreft jaar	Beschikkingsnummer / naam	Totale cumulatieve besteding			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
			Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02*	*Automatisch berekend* *Aard controle R Indicator: H16/03*				
		1	2020	SPUKIJZ21213	€ 3.289.047				
		2	2021	SPUKIJZ21R2193	€ 2.490.454				
			Naam locatie *Aard controle n.v.t. Indicator: H16/04*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t. Indicator: H16/05*	Besteding (jaar T) per locatie *Aard controle R Indicator: H16/06*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t Indicator: H16/07*	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) *Aard controle n.v.t Indicator: H16/08*	Betreft jaar? *Aard controle R Indicator: H16/09*	
		1	Mirandabad	€ 1.172.981	€ 1.172.981	€ 1.172.981	€ 0	2020	
		2	Noorderparkbad	€ 522.196	€ 522.196	€ 522.196	€ 0	2020	
		3	Flevoparkbad	€ 185.157	€ 185.157	€ 185.157	€ 0	2020	
		4	Zuiderbad	€ 407.984	€ 407.984	€ 407.984	€ 0	2020	
		5	Bredius bad	€ 49.564	€ 49.564	€ 49.564	€ 0	2020	
		6	Jaap Eden baan	€ 553.417	€ 553.417	€ 553.417	€ 0	2020	
		7	Friendship sportcentre	€ 23.063	€ 23.063	€ 23.063	€ 0	2020	
		8	AGO bad	€ 198.104	€ 198.104	€ 198.104	€ 0	2020	
		9	Mamixbad	€ 72.790	€ 72.790	€ 72.790	€ 0	2020	
		10	Sloterparkbad	€ 103.791	€ 103.791	€ 103.791	€ 0	2020	
		11	Mirandabad	€ 784.809	€ 784.809	€ 784.809	€ 0	2021	
		12	Noorderparkbad	€ 441.479	€ 441.479	€ 441.479	€ 0	2021	
		13	Flevoparkbad	€ 89.591	€ 89.591	€ 89.591	€ 0	2021	
		14	Zuiderbad	€ 252.142	€ 252.142	€ 252.142	€ 0	2021	
		15	Friendship sportcentre	€ 102.924	€ 102.924	€ 102.924	€ 0	2021	
		16	AGO bad	€ 206.006	€ 206.006	€ 206.006	€ 0	2021	
		17	Mamixbad	€ 61.714	€ 61.714	€ 61.714	€ 0	2021	
		18	Sloterparkbad	€ 307.110	€ 307.110	€ 307.110	€ 0	2021	
		19	Bijlmersportcentrum	€ 4.688	€ 4.688	€ 4.688	€ 0	2021	
		20	Spf Oost	€ 82.011	€ 82.011	€ 82.011	€ 0	2021	
		21	Spf Mercatorplaza	€ 157.980	€ 157.980	€ 157.980	€ 0	2021	
		50							
VWS	**H20**	**Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021**	Betreft naam onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H20/01*	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: H20/02*	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: H20/03*	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t Indicator: H20/04*	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) *Aard controle n.v.t. Indicator: H20/05*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5 in lid 2) *Aard controle R Indicator: H20/06*	
		1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	ja	ja	nee	projectleider is gestart met werkzaamheden, strategisch vastgoedplan volgt.	€ 209.285	
		2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
			Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
				Indicator: H20/07	*Indicator: H20/08*	*Indicator: H20/09*	*Indicator: H20/10*	*Indicator: H20/11*	*Indicator: H20/12*
			1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 269.180	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/13*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d) *Aard controle R* *Indicator: H20/14*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/15*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) *Aard controle R* *Indicator: H20/16*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/17*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) *Aard controle R* *Indicator: H20/18*
			1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/19*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/20*	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/21*	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/22*	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle R* *Indicator: H20/23*	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/24*
			1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	ja	ja	€ 0	€ 0
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/25*	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle R* *Indicator: H20/26*	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/27*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/28*		
			1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
			2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	€ 321.932	€ 321.932	n.v.t.		
				Eindverantwoording (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/29*					
				Nee					
VWS	**H22**	**Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022**		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Gerealiseerde activiteit aanstellen regionaal projectleider voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' in het jaar 2022? (Ja/Nee)	Toelichting (Toelichting verplicht indien bij H22/03 "Nee" is ingevuld)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		Gemeenten	**Zelfstandige uitvoering** *Aard controle R* *Indicator: H22/01*	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: H22/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/06*
			€ 75.000	€ 75.000	Ja	nvt	Ja	Ja
VWS	**H24**	**Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022**	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H24/01*	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H24/02*	Besteding activiteiten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H24/03*	Correctie besteding realisatie activiteiten (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: H24/04*	Definitieve besteding realisatie activiteit (jaar T-1) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H24/05*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H24/06*
		1	*1044243*	Ja	€ 747.800	€ 0	€ 747.800	Nee
		2						
		3						
		4						
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
		1	*SPUKIJZ21-22152*	-€ 1.447.986	€ 1.447.986	€ 1.447.986	Ja	
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
		1	*Mirandabad*	*Nov + dec 2021*	€ 516.743	€ 516.743	€ 516.743	€ 516.743
		2	*Noorderparkbad*	*Nov + dec 2021*	€ 206.549	€ 206.549	€ 206.549	€ 206.549
		3	*Zuiderbad*	*Nov + dec 2021*	€ 159.704	€ 159.704	€ 159.704	€ 159.704
		4	*Sloterparkbad*	*Nov + dec 2021*	€ 93.266	€ 93.266	€ 93.266	€ 93.266
		5	*Spf Mercatorplaza*	*Nov + dec 2021*	€ 26.714	€ 26.714	€ 26.714	€ 26.714
		6	*Victoriabad*	*Nov + dec 2021*	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000
		7	*Mirandabad*	*Jan 2022*	€ 66.803	€ 66.803	€ 66.803	€ 66.803
		8	*Noorderparkbad*	*Jan 2022*	€ 57.016	€ 57.016	€ 57.016	€ 57.016
		9	*Zuiderbad*	*Jan 2022*	€ 14.447	€ 14.447	€ 14.447	€ 14.447
		10	*Friendship sportcentre*	*Jan 2022*	€ 6.394	€ 6.394	€ 6.394	€ 6.394
		11	*AGO bad*	*Jan 2022*	€ 8.428	€ 8.428	€ 8.428	€ 8.428
		12	*Sloterparkbad*	*Jan 2022*	€ 134.643	€ 134.643	€ 134.643	€ 134.643
		13	*Bijlmersportcentrum*	*Jan 2022*	€ 18.269	€ 18.269	€ 18.269	€ 18.269
		14	*Spf Oost*	*Jan 2022*	€ 22.131	€ 22.131	€ 22.131	€ 22.131
		15	*Spf Mercatorplaza*	*Jan 2022*	€ 53.879	€ 53.879	€ 53.879	€ 53.879
		16	*Victoriabad*	*Jan 2022*	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
		50						
LNV	**L7B**	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland**	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
		SiSa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01*	*Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02*	*Aard controle R Indicator: L7B/03*	*Aard controle R Indicator: L7B/04*	*Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05*	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/06*
		1	44668	030007 Provincie Noord-Holland	€ 53.224	€ 53.224	Nee	
		10						

Gemeente Weesp

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A12B	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A12B/02*	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/05*	
			050637 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	€ 0	Ja	€ 0	Ja	
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 164	Nee				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2023									
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	IenW/BSK-2020/111094	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		100						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
		1	*IenW/BSK-2020/111094*	€ 0	€ 0	€ 0		Ja
		100						

10





Verantwoordingsinformatie
Wet Normering Topinkomens (WNT)

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de WNT van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leidinggeven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris.
De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de 'overige functionarissen', als hun bezoldiging de maximale norm te boven gaat, wat in 2022 niet het geval is. De WNT-norm voor 2022 is € 216.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**drs. P.J.L.M. Teesink**	**mr. J.S.Y. Houtman**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffie
Aanvang en einde functievervulling in 2022	31/01-31/12	31/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	163.397	126.185
Beloningen betaalbaar op termijn	23.386	21.831
Subtotaal	**186.783**	**148.016**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**186.783**	**148.016**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	**drs. P.J.L.M. Teesink**	**mr. J.S.Y. Houtman**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffie
Aanvang en einde functievervulling in 2021	31/01-31/12	31/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)7	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	156.920	112.152
Beloningen betaalbaar op termijn	23.088	21.224
Subtotaal	**180.008**	**133.376**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
Bezoldiging	**180.008**	**133.376**

11





Afkortingen- en begrippenlijst

Cijfers		
1AH&S	1Amsterdam Heel & Schoon	Afkorting
A		
a&p	amsterdam&partners	Afkorting
AAGG	Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht	Afkorting
A-Bis	Amsterdamse Basisinfrastructuur	Afkorting
ACAM	Accountancy en Advies Amsterdam	Afkorting
Accres	Het accres is de beweging (krimp of groei) die het gemeentefonds maakt met de rijksuitgaven mee. Extra rijksuitgaven leiden tot groei van het gemeentefonds. Bezuinigingen op rijksuitgaven leiden tot krimp van het gemeentefonds.	Begrip
ACE	Aanvullend Convenant Erfpacht	Afkorting
Achter-gestelde lening	Een lening waarbij, in het geval van faillissement van de lener, de partij die de lening verstrekt wordt achtergesteld in de positie als schuldeiser. De partij die de lening verstrekt kan in dit geval dus pas na andere 'normale' schuldeisers, zoals banken, de schuld opeisen.	Begrip
Activa	De activa zijn onderdeel van de balans en bestaan uit materieel bezit (oftewel materiële activa) en financieel bezit (oftewel financiële activa). De materiële activa zijn de bezittingen in tastbare zaken, zoals grond, schoolgebouwen en de Noord/Zuidlijn. De financiële activa zijn bezittingen in financieel waardepapier, zoals aandelen in deelnemingen of verstrekte leningen aan anderen.	Begrip
AcVZ	Actiecentrum Veiligheid en Zorg	Afkorting
ADAM	Amsterdamse Dierenhulp aan Minima	Afkorting
AEB	Afval Energie Bedrijf	Afkorting
AFK	Amsterdams Fonds voor de Kunst	Afkorting
Afschrijving	Investeringen bewijzen hun nut over meerdere jaren. De kosten van een investering, ofwel de geïnvesteerde som, worden daarom ook over meerdere jaren verdeeld. Het jaarlijkse bedrag is de afschrijving. Het aantal jaren waarover de kosten worden verdeeld heet de afschrijvingstermijn.	Begrip
AGV	Amstel, Gooi en Vecht	Afkorting
AIF	Amsterdams Investeringsfonds	Afkorting
Algemene reserve	Dit is het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en is een buffer voor het kunnen opvangen van (niet-structurele) financiële tegenvallers.	Begrip
Algemene uitkering	Uitkering van het gemeentefonds waarbij geen specifiek doel voor de besteding van de middelen is aangegeven. De hoogte van deze uitkering is afhankelijk van de karakteristieken van een gemeente en eventuele nieuwe gemeentelijke taken, of taken die vervallen.	Begrip
AMIF	Asiel, Migratie en Integratiefonds	Afkorting
AMR2	Subsidie voor arbeidsmarktregio's voor de toeleiding van mensen met een achterstand naar de arbeidsmarkt	Afkorting
AMS	Advanced Metropolitan Solutions	Afkorting
Amsterdam Bis	Amsterdamse Basisinfrastructuur	Afkorting
AMSYS	Amsterdam Metro Systeem	Afkorting
ANMEC	Amsterdam Natuur en Milieu Educatie	Afkorting
ANPR	Automatic Number Plate Recognition	Afkorting
AO	Ambulante ondersteuning	Afkorting
AOV	Aanvullend Openbaar Vervoer	Afkorting
Apparaats-lasten	Alle personele- en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de gemeentelijke organisatie (los van de kosten van het bestuur). Denk aan de loonkosten voor het ambtelijk apparaat, kosten voor inhuur, huisvestingskosten, facilitaire kosten en automatiseringskosten. Ook kapitaallasten zijn onderdeel hiervan, voor zover deze betrekking hebben op investeringen voor het laten functioneren van de gemeentelijke organisatie.	Begrip
APV	Algemeen Plaatselijke Verordening	Afkorting
Areaal-systematiek	Systematiek voor het meebewegen van de begroting met de groei van de stad. Met een beperkte set objectieve parameters ramen we hoeveel middelen nodig zijn om de Amsterdammers volgend jaar hetzelfde voorzieningenniveau te kunnen aanbieden.	Begrip
ASG	Aanvullende regeling Seksuele Gezondheidszorg	Afkorting
ASP	Amsterdam Science Park	Afkorting
AV	Aanvullend Vervoer	Afkorting
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	Afkorting
AWA	(Programma) Aanpak Wegtunnels Amsterdam	Afkorting
AWVN	Algemene Werkgeversvereniging Nederland	Afkorting
B		
B&O	Bestuur en organisatie	Afkorting
B&W	Burgemeester en wethouders	Afkorting
Balans	Het overzicht van onze activa en passiva op een bepaald moment.	Begrip
Baten	Inkomsten. Zie ook stelsel van baten en lasten	Begrip
Bboor	Bestuurlijke boete overlast openbare ruimte	Afkorting
BBV	Besluit begroting en verantwoording Dit zijn de wettelijke eisen voor de opzet en inhoud van de begroting en jaarrekening.	Afkorting/ Begrip
Bbz	Besluit Bijstandsverlening voor Zelfstandigen	Afkorting
BCF	Btw-compensatiefonds Vanaf 2003 zijn gemeenten btw-plichtig. Het BCF heeft als doel dit nieuwe btw-regime budgettair neutraal te laten verlopen. De gemeente kan onder voorwaarden betaalde btw terugvragen via het BCF.	Afkorting/ Begrip

Bestemmings-reserve	Dit is een reserve waaraan de raad of provinciale staten een bestemming heeft gegeven: het dient een bepaald doel en heeft een vooraf bepaalde looptijd.	Begrip
BIE	Bouwgronden in exploitatie	Afkorting
BIO	Beleidsregel Integriteit en Overeenkomsten Inkoop	Afkorting
BIZ	Bedrijven Investeringszone	Afkorting
BMI	(programma) Bouwen Met Informatie	Afkorting
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	Afkorting
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar	Afkorting
BORI	Beheer en Onderhoud Rail Infrastructuur	Afkorting
BOTOC	Breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit	Afkorting
BRP	Basis Registratie Personen	Afkorting
Btw	Belasting toegevoegde waarde	Afkorting
Budgettair neutraal	Een budgettair neutrale wijziging in de begroting is een wijziging die geen effect heeft op het saldo van baten en lasten.	Begrip
BV	Besloten Vennootschap	Afkorting
BVOV	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer	Afkorting
Bvo	Bruto vloeroppervlak	Afkorting
BW	Beschermd Wonen	Afkorting
Bureau O&S	Bureau Onderzoek en Statistiek	Afkorting
BW	Boekwaarde	Afkorting
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Afkorting
C		
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	Afkorting
CAWA	Commissie voor Ateliers en (Woon)Werkpanden Amsterdam	Afkorting
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	Afkorting
CCTV	Closed-circuit television	Afkorting
CNB	Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied	Afkorting
CO2	Koolstofdioxide	Afkorting
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers	Afkorting
COB	Centrale Object Bediening	Afkorting
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	Afkorting
CPB	Centraal Planbureau	Afkorting
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	Afkorting
CRK	Commissie Ruimtelijke Kwaliteit	Afkorting
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Weg- en Waterbouw en de Verkeerstechniek	Afkorting
CSZ	College Sanering Zorginstellingen	Afkorting
CTO	Centrum voor Topsport en Onderwijs Amsterdam	Afkorting
D		
DB	Dagbesteding	Afkorting
DB	Dagelijks Bestuur	Afkorting
DBA (wet)	Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties	Afkorting
Decen-tralisatie-uitkering	Een tijdelijke uitkering vanuit het gemeentefonds, waarbij middelen anders verdeeld kunnen worden dan bij de algemene uitkering. Het wordt vaak gebruikt om specifieke uitkeringen over te hevelen naar het gemeente fonds, of om specifieke uitkeringen te voorkomen.	Begrip
Dekkings-percentage	Dit is de mate waarin gemeentelijke lasten, van bijvoorbeeld riolering en afvalinzameling, aan de burger worden doorberekend. Bij een dekkingspercentage van 100% worden de lasten volledig doorberekend, dus dekken de baten de lasten volledig.	Begrip
DGO	Duurzame Gemeentelijke Organisatie	Afkorting
DIV	Document- en Informatievoorziening	Afkorting
DKTP	Difterie, kinkhoest, tetanus, polio	Afkorting
DMS	Data Management Systeem	Afkorting
DNB	De Nederlandsche Bank	Afkorting
DOA	Doelgericht op afstand	Afkorting
Doelenboom	Het geheel van doelen, activiteiten en indicatoren per programma(onderdeel). Doelen geven weer wat we willen bereiken, activiteiten geven weer wat we daarvoor gaan doen en indicatoren verschaffen een gekwantificeerd inzicht in de voortgang of uitvoering.	Begrip
DOR	Digitaal Opkopers Register	Afkorting
DORA	Deltaplan Openbare Ruimte Amsterdam Met het Deltaplan Openbare Ruimte Amsterdam werken we vanuit meerdere disciplines samen om de leefbaarheid in de stad te verbeteren door het achterstallig onderhoud in de openbare ruimte aan te pakken.	Afkorting/ begrip
DSD	Doorontwikkeling Sociaal Domein	Afkorting
DUVO	Decentrale Uitkering Vrouwenopvang	Afkorting
DWS	De Weerbare Stad	Afkorting
E		
EC	Europese Commissie	Afkorting
EDR	Europese Dienstenrichtlijn	Afkorting
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	Afkorting
EFUS	European Forum for Urban Security	Afkorting

Egalisatie-reserve	Reserve met het doel tot een gelijkmatige verdeling te komen van in de tijd onregelmatig gespreide kosten.	Begrip
Eigen vermogen	Dit gaat om de interne financieringsmiddelen en wordt gevormd door de algemene- en bestemmingsreserves en voorzieningen.	Begrip
EMA	Europees Medicijnagentschap	Afkorting
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie	Afkorting
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit	Afkorting
ESA	Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking	Afkorting
ESF	Europees Sociaal Fonds	Afkorting
ESV	Economische Structuur en Arbeidsmarktversterking	Afkorting
EU	Europese Unie	Afkorting
EURO2020	Europese Kampioenschappen (EK) Voetbal	Afkorting
EV	Eigen vermogen	Afkorting
Exploitatie-lasten	Alle jaarlijkse kosten van kapitaalgoederen die terug te vinden zijn in de begroting. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rentekosten, onderhoudskosten, kosten om risico's te dekken en overheadkosten.	Begrip
EZK	Economische Zaken	Afkorting
F		
Financierings-functie	Alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente.	Begrip
FPAJ	Flexibel preventief aanbod jeugd	Afkorting
Fte	Fulltime-equivalent	Afkorting
G		
G&O	Grond en Ontwikkeling	Afkorting
G4	De vier grootste steden in Nederland (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht).	Begrip
Garantie	Een voorwaardelijke financiële verplichting van de gemeente aan een andere partij, die pas tot uitbetaling komt als zich bij de wederpartij een bepaalde omstandigheid (realisatie van een risico) voordoet.	Begrip
GDI	Generieke Digitale Infrastructuur	Afkorting
Gemeente-fonds	Fonds onder beheer van het ministerie van BZK, waaruit gemeenten jaarlijks uitkeringen ontvangen ter dekking van een deel van hun uitgaven. Dit gaat om de algemene uitkering en eventuele om decentralisatie(- en integratie) uitkeringen.	Begrip
Gfe+t	Groente, Fruit- en etensresten	Afkorting
GGD	Geneeskundige en Gezondheidsdienst	Afkorting
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg	Afkorting
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio	Afkorting
GI	Gecertificeerde instellingen	Afkorting
GKA	Gemeentelijke kredietbank Amsterdam	Afkorting
GMA	Gemeenschappelijke Meldkamer Amsterdam	Afkorting
GMT	Gemeentelijk managementteam	Afkorting
GR	Gemeenschappelijke regeling	Afkorting
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure	Afkorting
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan	Afkorting
GT12	Geïntegreerde Territoriale Investeringen	Afkorting
GVB	Gemeentelijk Vervoerbedrijf	Afkorting
H		
HbA	Havenbedrijf Amsterdam	Afkorting
HbH	Hulp bij het Huishouden	Afkorting
HBO	Hoger Beroepsonderwijs	Afkorting
HIC	High impact crimes	Afkorting
HGKM	huiselijk geweld en kindermishandeling	Afkorting
HOOR	Herstel van openbrekingen in de openbare ruimte	Afkorting
HOV	Hoogwaardig openbaar vervoer	Afkorting
HvA	Hogeschool van Amsterdam	Afkorting
HVC	High Volume Crime	Afkorting
HVO	Hydrotreated Vegetable Oil (biodiesel)	Afkorting
I		
I visie	Informatievisie	Afkorting
IAOV	Investeringsagenda Openbaar Vervoer	Afkorting
IB	Ingenieursbureau	Afkorting
IBO	Individuele betaalovereenkomst	Afkorting
ICAI	Innovation Centre for Artificial Intelligence	Afkorting
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie	Afkorting
IFA	Intensieve Forensische Aanpak	Afkorting
IGOR	Intelligent gebruik openbare ruimte	Afkorting
IJSei	IJ-zijde Stationseiland	Afkorting
Integratie-uitkering	Een tijdelijke uitkering vanuit het gemeentefonds, waarbij middelen anders verdeeld kunnen worden dan bij de algemene uitkering. Bij instelling van de uitkering wordt bepaald wanneer de middelen worden overgeheveld naar de algemene uitkering.	Begrip

Investering	Met een investering wordt de kapitaalgoederenvoorraad (het bezit van de gemeente) uitgebreid of, in het geval van vervangingsinvesteringen, in stand gehouden.	Begrip
IOAW	Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers	Afkorting
IOAZ	Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte Zelfstandigen	Afkorting
iPGA-R	Integrale Persoonsgerichte aanpak - Radicalisering	Afkorting
IenW	Infrastructuur en Waterstaat	Afkorting
ISA	Implementatie Scenario Analyse 2015 inzake de veiligheid van reizigers bij calamiteiten	Afkorting
IT	Individuele inkomenstoeslag	Afkorting
ITA	Internationaal Theater Amsterdam	Afkorting
IV	Informatievoorziening	Afkorting
IVBN	Vereniging van Institutionele Beleggers in Vastgoed, Nederland	Afkorting
IVO	Inventariserend Vooronderzoek	Afkorting
iVRI	Intelligente verkeersregelinstallatie	Afkorting
J		
J&V	Justitie en Veiligheid	Afkorting
JAN	Jonge Ambtenaren Netwerk	Afkorting
JCFA	Jeugdfonds Sport & Cultuur Amsterdam	Afkorting
JFS	Jeugdfonds Sport Amsterdam	Afkorting
JGZ	Jeugdgezondheidszorg	Afkorting
JV	Jaarverslag	Afkorting
K		
K&C	Kunst en cultuur	Afkorting
Kapitaalgoed	Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut waarin we investeren om diensten aan onze burgers te kunnen leveren en om onze doelen te bereiken. Voorbeelden zijn drinkwatervoorzieningen , openbare verlichting, bushaltes en sporthallen.	Begrip
Kapitaallasten	Elk jaar na een investering moet de jaarlijkse afschrijving plus de rente over het deel dat nog afgeschreven moet worden, gedekt worden in de exploitatiebegroting. Deze rente en afschrijvingslasten vormen samen de kapitaallasten.	Begrip
Kasgeldlimiet	De kasgeldlimiet geeft de verdeling van kort en langlopende leningen weer. We berekenen het door de gemiddelde omvang van de kasgeldleningen te delen door het begrotingstotaal.	Begrip
KDD	Raadcommissie Kunst, Diversiteit en Democratisering	Afkorting
Kengetal (financieel)	Vanaf begrotingsjaar 2017 vereist het BBV dat we naast het weerstandsvermogen zes financiële kengetallen opnemen in de begroting en de jaarstukken. Deze kengetallen worden uitgedrukt in een absoluut cijfer of percentage en geven in onderlinge samenhang globaal inzicht in onze financiële positie.	Begrip
KHN	Koninklijke Horeca Nederland	Afkorting
KPI	Key Performance Indicators	Afkorting
KRW	(Europese) Kaderrichtlijn Water	Afkorting
KTO	klanttevredenheidsonderzoek	Afkorting
KVW	Kansen voor West	Afkorting
L		
LCS	Luchtvaartcommunity Schiphol	Afkorting
LED	Licht-emitterende diode	Afkorting
Leges	Vergoedingen voor kosten die de gemeente maakt voor administratieve handelingen. Bijvoorbeeld voor het geven van informatie of het verstrekken van vergunningen.	Begrip
LetOp	Leren en Tegenspraak Organiseren bij Projecten	Afkorting
LEV	licht elektrische vrachtvoertuigen	Afkorting
LHBTIQ+	Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele mensen, transgender personen, intersekse personen, queer personen en anderen die wat betreft hun genderidentiteit, genderexpressie, seksualiteit of hun lichaam vallen buiten wat in de maatschappij wordt gezien als ‘standaard’	Afkorting
LIV	Lage-inkomensvoordeel	Afkorting
LTAP	Lange Termijn Asset Planning	Afkorting
Lvb	licht verstandelijke beperking	Afkorting
M		
M&A en Won	Monumenten en archeologie en Wonen	Afkorting
MaaS	Mobiliteit als Service	Afkorting
MACA	Moving Arts Centre Amsterdam	Afkorting
Madi	Maatschappelijke Dienstverlening	Afkorting
MAEX	Maatschappelijke AEX (Amsterdam Exchange Index)	Afkorting
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs	Afkorting
MBP	Medical Business Park	Afkorting
MDRA	Meldpunt Discriminatie Amsterdam	Afkorting
Meerjarige intertem-porele compensatie	Het verevenen van de begrotingsruimte zodat de begroting per jaar sluitend wordt gehouden en meerjarig en structureel in evenwicht is.	Begrip
MIC	Matrix Innovation Centre	Afkorting

MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport	Afkorting
MJOP	Meerjarenonderhoudplannen	Afkorting
MKB	Midden- en kleinbedrijf	Afkorting
MMA	Mensen Make Amsterdam	Afkorting
MTB	Multimodaal Toekomstbeeld	Afkorting
MO	Maatschappelijke opvang	Afkorting
MO	Mede-opdrachtgeverschap	Afkorting
MOBW	Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen	Afkorting
MORA	Meldingen openbare ruimte Amsterdam	Afkorting
MPG	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties	Afkorting
MPG	Milieu Prestatie Gebouwen	Afkorting
MRA	Metropoolregio Amsterdam	Afkorting
MVA	Materiële vaste activa	Afkorting
MVP	Meerjaren Vervangingsprogramma	Afkorting
MVP	Minimum Viable Product	Afkorting
MW	MegaWatt	Afkorting
N		
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid	Afkorting
NDSM	Nederlandse Dok- en Scheepsbouw Maatschappij	Afkorting
NGF	(commissie) Nationaal Groeifonds	Afkorting
NHG	Nationale Hypotheek Garantie	Afkorting
NHZ	Noord-Holland Zuid	Afkorting
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden	Afkorting
NiNsee	Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis	Afkorting
NJN	Najaarsnota	Afkorting
NO2	Stikstofdioxide	Afkorting
Nominale compensatie	Nominale compensatie is het aanpassen van de gemeentebudgetten aan de inflatie. De kosten die de gemeente maakt voor het uitvoeren van haar taken, zoals loonkosten, subsidiekosten en inkoopkosten (de zogenaamde materiële kosten), stijgen normaal gesproken door inflatie. De budgetten in de gemeentelijke begroting moeten dus aangepast worden voor deze prijsstijgingen om dezelfde koopkracht te behouden.	Begrip
Normerings-systematiek	Dit is de systematiek waarmee de hoogte van de algemene uitkering van het gemeentefonds is gekoppeld aan de omvang van rijksuitgaven. Ook wel de 'trap-op, trap-af' systematiek.	Begrip
NOVB	Nationaal Openbaar Vervoer Beraad	Afkorting
NOW	Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid	Afkorting
NPO	Nationaal Plan Onderwijs	Afkorting
NPR	Nationaal Parkeer Register	Afkorting
NRGA	Nieuwe Rechtspositieregeling Gemeente Amsterdam	Afkorting
NV	Naamloze Vennootschap	Afkorting
NW	Netto winst	Afkorting
NWO	Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek	Afkorting
NZK	Noordzeekanaal	Afkorting
NZKG	Noordzeekanaalgebied	Afkorting
O		
OAIS	Ondergrondse Afval Inzamel Systemen	Afkorting
OBA	Openbare Bibliotheek Amsterdam	Afkorting
(Bijdrage) OCW	Vrijwillige ouderbijdrage	Afkorting
OD NZKG	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Afkorting
OER	Omgevingseffectrapportage	Afkorting
OHG	Oostelijk Havengebied	Afkorting
OIS Amsterdam	Onderzoek, Informatie en Statistiek Amsterdam	Afkorting
OKT	Ouder Kind Teams	Afkorting
OM	Openbaar Ministerie	Afkorting
Omslagrente	Dit is de intern gehanteerde rente. Conform het renteomslagstelsel worden de financieringslasten en –baten doorberekend (omgeslagen) over de gemeentelijke organisatieonderdelen naar verhouding van de balansstanden van de activa aan het begin van het jaar.	Begrip
OOV	Openbare Orde & Veiligheid	Afkorting
OPR	Omgevingsprogramma Riolering	Afkorting
OTSV	Operationeel Team Schoolveiligheid	Afkorting
OV	Openbaar vervoer	Afkorting
OZB	Onroerendezaakbelasting	Afkorting
P		
P&C	Planning en Control	Afkorting
P+R	Park and Ride	Afkorting
Passiva	De passiva zijn onderdeel van de balans en laten zien hoe ons bezit is gefinancierd. De passiva bestaan uit de interne financieringsmiddelen (eigen vermogen) en de financieringsmiddelen van anderen (vreemd vermogen). Bij de passiva is ook de regel werkkapitaal opgenomen. Dit laat het verschil zien tussen de waarde van de voorraden plus debiteuren, minus de waarde van de crediteuren.	Begrip

PBK	(programma) Bruggen en Kademuren	Afkorting
PFAS	per- en polyfluoroalkylstoffen	Afkorting
PGA GHOR	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio	Afkorting
PGB	Persoonsgebonden budget	Afkorting
PHEIC	Public Health Emergency of International Concern	Afkorting
PHS	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer	Afkorting
PIEK-aanpak	Professionaliseren, Innoveren, Excelleren en Kansen bieden	Afkorting
PIJOFACH	Personeel, informatievoorziening, juridische zaken, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting	Afkorting
PIM	Programma Investeringsgereed Innovatief MKB	Afkorting
PIT	Preventief interventieteam	Afkorting
PLABERUM	Plan- en Besluitvormingsproces Ruimtelijke Maatregelen	Afkorting
PM	Pro memorie (nog te bepalen)	Afkorting
PO	Primair onderwijs	Afkorting
POA	Publieke Omroep Amsterdam	Afkorting
POC-methode	Percentage of Completion	Afkorting
POK	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag	Afkorting
POR	Plan Openbare Ruimte	Afkorting
Precario-belasting	Vergoeding voor het plaatsen of hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond of -water met een openbare bestemming.	Begrip
PrEP	pre-expositie profylaxe	Afkorting
PTSS	Posttraumatische stressstoornis	Begrip

Q

R

R&D	Ruimte en Duurzaamheid	Afkorting
RDW	Voorheen Rijksdienst voor het Wegverkeer	Afkorting
RES	Regionale Energie Strategieën	Afkorting
RIEC	Regionaal Informatie Expertise Centrum	Afkorting
RIEC - AA	Regionaal Informatie Expertise Centrum – Amsterdam Amstelland	Afkorting
RIS	Regional Innovation Scoreboard (van de Europese Commissie)	Afkorting
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	Afkorting
RMA	Rekenkamer Metropool Amsterdam	Afkorting
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	Afkorting
ROC	Regionaal Opleidingscentrum	Afkorting
ROGO	Raamovereenkomst groot onderhoud	Afkorting
ROM	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	Afkorting
RRB	Roerende ruimtebelasting	Afkorting
RTM	Regeling Tegemoetkoming Meerkosten	Afkorting
RvIG	Rijksdienst voor Identiteitsgegevens	Afkorting
RVV	Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens	Afkorting
RWC	Regionaal Werkcentrum	Afkorting

S

SADC	Schiphol Area Development Company	Afkorting
SAOA	Stichting Aanpak Overlast op straat Amsterdam	Afkorting
SBAB	Samen Bouwen aan Bereikbaarheid	Afkorting
SHP	Strategisch Huisvestingplan	Afkorting
SHPV	Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten	Afkorting
SIA	Signalen Informatievoorziening Amsterdam	Afkorting
Sigra	Samenwerkende Intramurale Gezondheidszorgvoorzieningen Regio Amsterdam	Afkorting
SiSa	Single Information Single audit	Afkorting
SISG	(Actieplan) Seksuele intimidatie en seksueel geweld	Afkorting
SJSO	Specialistische jeugdhulp op het speciaal onderwijs	Afkorting
SM	Sociaal Medische Indicatie	Afkorting
SMF	Stedelijk Mobiliteitsfonds	Afkorting
SNOR	deel van het Masterplan handhaving	Afkorting
Sociale basis	In 2020 treedt het nieuwe stedelijk kader ‘Samen Vooruit’ 2020-2023 in werking: op weg naar een stevige sociale basis in Amsterdam. Dit vervangt het stedelijk kader basisvoorzieningen. In de begroting wordt vaak simpelweg gerefereerd aan ‘de sociale basis’. Een verdere uitleg van de sociale basis is opgenomen in programmaonderdeel 8.1.	Begrip
SpACe	Sport Amsterdam Centrum	Afkorting
Specifieke uitkering	Uitkering van het Rijk dat moet worden besteed aan bepaalde taken. We leggen bij Rijk verantwoording af over hoe we het geld hebben besteed.	Begrip
SPUK	Specifieke Uitkering Sport	Afkorting
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid	Afkorting
Stelpost	Middelen die in eerste instantie niet over de programma’s te verdelen zijn, bijvoorbeeld de reservering voor kapitaallasten van toekomstige investeringen en de reservering voor nominale ontwikkelingen. Stelposten zijn opgenomen in onderdeel A.4 Overige eigen middelen. Deze verdelen we naar de programma’s nadat er een besluit is genomen over concrete bestedingsvoorstellen of bezuinigingsvoorstellen.	Begrip

Stelsel van baten en lasten	We werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten (baten) en uitgaven (lasten) worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Dit in tegenstelling tot een kasstelsel, wat het Rijk hanteert, waarbij inkomsten en uitgaven worden toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan.	Begrip
SVB	Sociale Verzekeringsbank	Afkorting
SW	Sociale werkvoorziening	Afkorting
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Afkorting
T		
TBC	Tuberculose	Afkorting
THOR	Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte	Afkorting
THV	Tijdelijk Huisverbod	Afkorting
Top400	Lijst met 400 jongeren en jongvolwassenen die al in contact zijn geweest met de politie, maar nog niet zo vaak als de veelplegers uit de Top600.	Begrip
Top600	Lijst van 600 personen die de afgelopen jaren relatief veel high-impact delicten hebben gepleegd in Amsterdam.	Begrip
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers	Afkorting
Treasury	De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.	Begrip
TSA	Team Sportservice Amsterdam	Afkorting
TSI	Teams Snelle Interventie	Afkorting
TTO	Toegelaten Taxi-Organisaties	Afkorting
TVS	Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties COVID-19	Afkorting
U		
UMC	Universitair medisch centrum	Afkorting
UPV	Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid	Afkorting
USWA	Urban Sports Week Amsterdam	Afkorting
UvA	Universiteit van Amsterdam	Afkorting
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen	Afkorting
V		
V&OR	Verkeer & Opernbare Ruimte	Afkorting
VAT	Voorbereiding, administratie en toezicht	Afkorting
VCA	Verkeer Centrale Amsterdam	Afkorting
Verplichting (financieel)	Het aangaan van een overeenkomst voor de inkoop van een dienst, levering of werk, het toekennen van een subsidie of elke andere onherroepelijke handeling die leidt tot een definitieve juridische binding van de gemeente Amsterdam tot het doen van een uitgave.	Begrip
VGA	Verzekeringsbedrijf Gemeente Amsterdam	Afkorting
VHVBZ	Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden	Afkorting
VJN	Voorjaarsnota	Afkorting
VLOA	Verordening Lokaal Onderwijsbeleid Amsterdam	Afkorting
VMBO	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	Afkorting
VMR	Vermakelijkhedenretributie	Afkorting
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten	Afkorting
VO	Voortgezet Onderwijs	Afkorting
Voorziening	Een voorziening wordt getroffen: ▪ wanneer er met zekerheid (of een hele grote kans) sprake is van een toekomstige verplichting of een toekomstig verlies. ▪ wanneer we een bijdrage ontvangen van derden met een verplicht bestedingsdoel. ▪ voor groot onderhoud.	Begrip
VPB	Vennootschapsbelasting	Afkorting
VRA	Vervoersregio Amsterdam	Afkorting
VrAA	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Afkorting
Vreemd vermogen	Dit zijn de externe financieringsmiddelen, ofwel de leningen die we als gemeente hebben aangetrokken, en vormen daarmee de gemeenteschuld.	Begrip
VRI	Verkeersregelinstallaties	Afkorting
VSG	Vereniging Sport Gemeenten	Afkorting
VSO	Vaststellingsovereenkomst	Afkorting
V(S)O	voortgezet speciaal onderwijs	Afkorting
vsv	Voortijdig schoolverlater	Afkorting
VTH	Vergunningen, Toezicht- en Handhavingstaken	Afkorting
VTH-A	Vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering	Afkorting
VU	Vrij Universiteit Amsterdam	Afkorting
VV	Vreemd vermogen	Afkorting
VvE	Verenigingen van Eigenaren	Afkorting
VvE	Vereniging van Eigenaren	Afkorting
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Afkorting
W		
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Afkorting
WAM	Wijken Aardgasvrij Maken	Afkorting
Warvw	Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels	Afkorting
WAS	Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen	Afkorting
WCCF	World Cities Culture Forum	Afkorting

Web	Wet Educatie en Beroepsonderwijs	Afkorting
Weerstands-vermogen	Met weerstandsvermogen worden de gevolgen van risico's opgevangen. Weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit: ▪ De benodigde weerstandcapaciteit is de optelsom van alle risico's die we lopen nadat we beheersmaatregelen hebben getroffen en de risico's niet kunnen opvangen in de begroting. ▪ De beschikbare weerstandscapaciteit is de optelsom van onze Algemene reserve, onze niet benutte belastingcapaciteit en de voorgenomen toevoeging van het renteresultaat in het lopende jaar.	Begrip
Wet Bibob	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur	Afkorting
Wet Bopz	Wet bijzondere opnemingen in psychische ziekenhuizen	Afkorting
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden	Afkorting
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën	Afkorting
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen	Afkorting
Wgr-plus	Wet gemeenschappelijke regeling-plus	Afkorting
WHO	Wereldgezondheidsorganisatie (World Health Organisation)	Afkorting
WIA	Wonen in Amsterdam	Afkorting
Wlz	Wrt langdurige zorg	Afkorting
WMO	Werkmaatvoorziening	Afkorting
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Afkorting
WMWW	programma Weerbare Mensen, Weerbare Wijken	Afkorting
Wnra	Wet normalisering rechtspositie Ambtenaren	Afkorting
WNT	Wet Normering Topinkomens	Afkorting
WO	Wetenschappelijk Onderwijs	Afkorting
Wob	Wet Openbaarheid Bestuur	Afkorting
Woo	Wet Open Overheid	Afkorting
WOZ	Waardering onroerende zaken	Afkorting
WPI	Werk Participatie en Inkomen	Afkorting
WPO	Wet publieke gezondheid	Afkorting
WPW	Westpoort Warmte	Afkorting
WRK	Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland	Afkorting
WSM	Wettelijk sociaal minimum	Afkorting
WSP	Werkgeversservicepunt	Afkorting
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Afkorting
Wsw	Wet sociale werkvoorziening	Afkorting
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg	Afkorting
WVS	Werkend Vervoer Systeem	Afkorting
WW	Werkloosheidswet	Afkorting
X		
Y		
Z		
ZO	Zuidoost	Afkorting
ZonMw	Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie	Afkorting

12





Controleverklaring accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van de gemeente Amsterdam

A. Verklaring over de in de jaarstukken[1] opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeente Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Amsterdam op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid 2022 dat is vastgesteld door de raad op 21 december 2022 (Raadsbesluit 2022-272).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022 met toelichting (hoofdstuk 8.1 tot en met 8.5);
2. het overzicht van baten en lasten over 2022 met toelichting (hoofdstuk 7.1 tot en met 7.3 en hoofdstuk 10);
3. de in de programma's opgenomen paragrafen "Financiële toelichting", de Algemene dekkingsmiddelen (hoofdstuk 3.A.) en het overzicht Overhead (hoofdstuk 3.B.1.);
4. het overzicht van de gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling (hoofdstuk 6);
5. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (hoofdstuk 9);
6. het overzicht van gerealiseerde baten en lasten per taakveld (hoofdstuk 7.4).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het Programma van Eisen voor de accountantscontrole inclusief het normenkader rechtmatigheid 2022 (Raadsbesluit 2022-272 van 21 december 2022) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Amsterdam zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. De rapporteringstolerantie is vastgesteld op 0,3%. Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

1 De jaarstukken zijn uitgebracht onder de naam: Jaarverslag 2022 gemeente Amsterdam

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben daartoe inzicht verkregen in de controleomgeving en het systeem van interne beheersing, de wijze waarop wordt ingespeeld op frauderisico's, de monitoring van deze risico's en het toezicht. Tevens is de opzet en de implementatie van de interne beheersing geëvalueerd.
Ook zijn inlichtingen ingewonnen bij het college van burgemeester en wethouders, het management en Bureau Integriteit.

Wij hebben in onze controle elementen van onvoorspelbaarheid ingebouwd en hebben de uitkomsten van onze reguliere controlewerkzaamheden beoordeeld gericht op bevindingen die aanwijzing zijn voor fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Wij hebben als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang risicofactoren geïdentificeerd die betrekking hebben op frauduleuze financiële verslaggeving en oneigenlijke toe-eigening van activa. De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde werkzaamheden zijn:

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en waarnemingen
Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt Het management bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen, uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. We hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in IT-systemen de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken.
	Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college, waaronder de waardering van vaste activa, voorraden onderhanden werk, debiteuren en voorzieningen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria. Hierop zijn aan de hand van brondocumentatie controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening. Ook is in het kader van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering om data analyse toegepast om afwijkende transacties te identificeren.
Het risico van het bewust afwijken van Europese en interne aanbestedingsrichtlijnen om gunning aan een bevriende leverancier mogelijk te maken De gemeente kent een grote hoeveelheid leveranciers. Een inherent risico is dat het management een bevriende leverancier de opdracht gunt en daarbij bewust afwijkt van de geldende regels.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in processen gericht op dit risico. Daarnaast hebben wij de door de organisatie opgestelde "spend analyse" beoordeeld en hebben wij deelwaarnemingen uitgevoerd op crediteurenniveau. Verder hebben wij kennis genomen van afwijkingen van de wet- en regelgeving die door het college zijn geautoriseerd.
Frauderisico van niet zakelijke transacties De gemeente heeft veel transacties die zijn te relateren aan grond, erfpachtuitgiften en vastgoed. Dit type transacties kent naar zijn aard inherente risico's van materiële fraude.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in processen gericht op niet zakelijke transacties. Wij zijn daarbij nagegaan op welke wijze de gemeente haar prijzen heeft bepaald.

Uit bovenstaande werkzaamheden kwamen geen signalen van (vermeende of vermoedde) fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college heeft in de paragraaf 4.7 van het jaarverslag "weerstandsvermogen en risicobeheersing" de relatie gelegd tussen de onderkende risico's, de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen. Om de uitgangspunten te evalueren hebben wij:

- kennis genomen van de gemeentelijke risicoanalyse;
- kennis genomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben;
- kennis genomen van de meerjarenbegroting;
- vastgesteld of de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen;
- inlichtingen ingewonnen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatie-bepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de programmaverantwoording (exclusief de paragrafen “Financiële toelichtingen”);
- de verplichte paragrafen;
- de bestuurlijke- en financiële hoofdlijnen;
- de voortgang aanbevelingen van de Rekeningencommissie en ACAM;
- de brugstaat, de doelenrealisatie en het kasstroomoverzicht;
- de bijlage met overige paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de relevante vereisten in titel IV van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de normenkader rechtmatigheid 2022 (Raadsbesluit 2022-272 van 21 december 2022).

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico’s in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico’s vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.
Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico’s kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountants-controle 2022, het Controleprotocol WNT 2022, het normenkader rechtmatigheid 2022 (Raadsbesluit 2022-272, vastgesteld op 21 december 2022), ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Rekeningencommissie van de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 26 april 2023

Origineel getekend door:
drs. D.A. van Hooff RA
Auditdienst ACAM